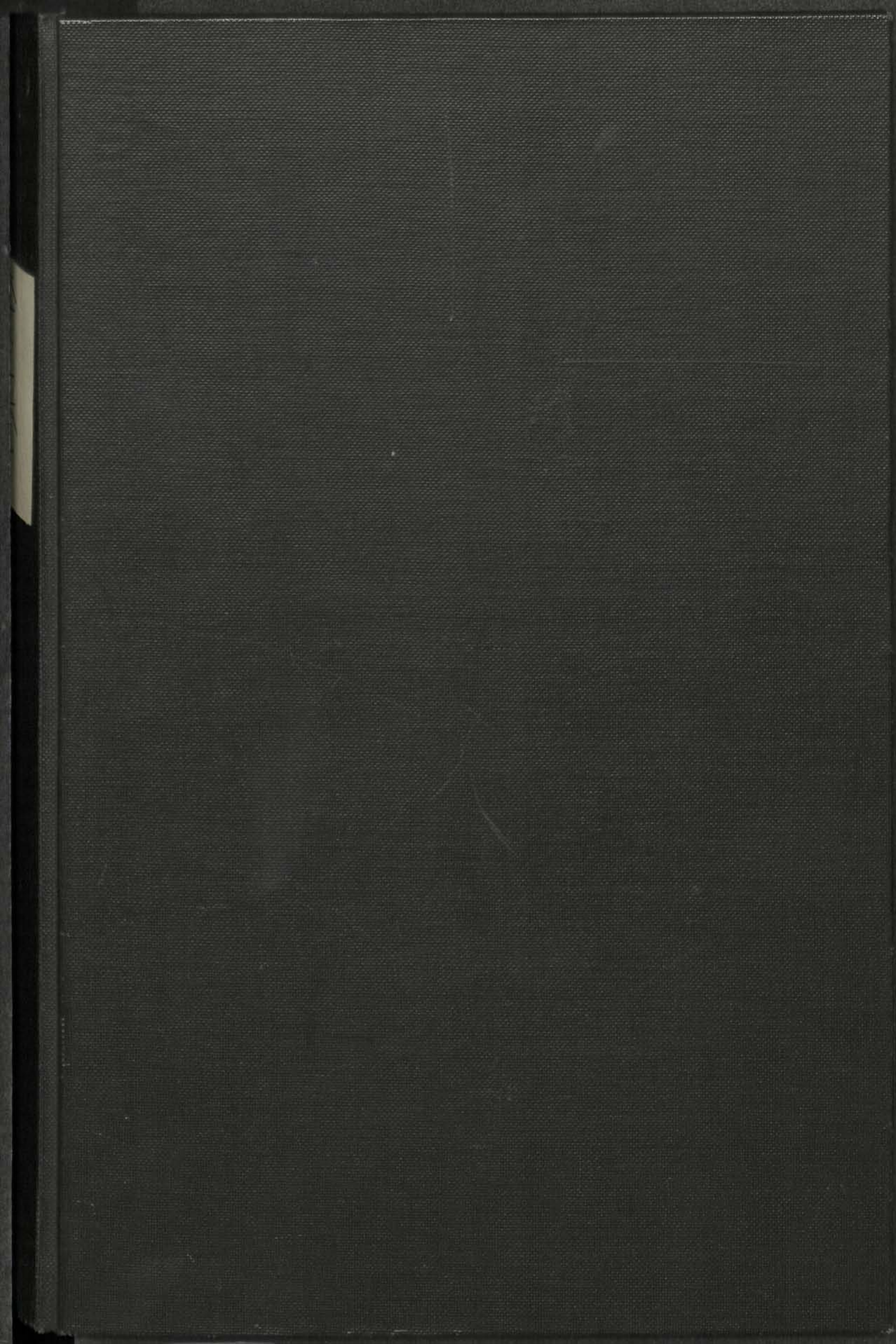

76.A

Over dit regeningsverslag (over Oost-Indië) werd door de commissie van rapporteurs (Duymaer van Twist, van Nispen van Sevenaer, Poolman, Elout van Soeterwoude en van Hoëvell) verslag uitgebragt in de zitting van 26 September 1860. Zie Bijlagen vel 81–83.
Over dit regeningsverslag (West Indië en kust van Guinea) werd door de commissie van rapporteurs (Elout van Soeterwoude, Dullert, van Franck, Meeussen en Mackay) verslag uitgebragt in de zitting van 12 November 1860. Zie Bijlagen vel 103 en 104.
De conclusie van beide verslagen aangenomen in de zitting van 26 April 1861 zie Handelingen bl. 592. bij welke gelegenheid de heer Storm van 's Gravesande aandringt dat voortaan in de regeningsverslagen de sterkte van het Indische leger juister worde opgegeven.

17[2]

ZITTING 1859 — 1860. — (L.) *Exh.* 1860 n°.

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

GELEIDENDE BRIEF.

N°. 1.

's Gravenhage, den 21sten Januarij 1860.

Ik heb de eer bij deze aan U Hoogedel Gestrenge te doen toekomen het bij artikel 60 der Grondwet bedoeld Verslag van het beheer en den staat der kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen over 1857, voor zooveel betreft *Nederlandsch Oost-Indie*.

De verslagen betreffende de West-Indische kolonien en de Nederlandsche bezittingen ter *Kuste van Guinea* nog niet afgeschreven zijnde, zullen binnen weinige dagen volgen.

De Minister van Staat, Minister van Kolonien,

ROCHUSSEN.

Aan
den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

INHOUD.

---

(1) Zie voor de *verrigtingen der geographische ingenieurs*, vroeger onder deze paragraaph vermeld, hoofdstuk K, § 1.

BIJLAGEN.

Lᵃ. A. Lijst der kaarten, enz. ingekomen bij de commissie tot verbetering der Indische zeekaarten.

» B. Summier ziekenrapport der in 1857 bij de burgerlijke geneeskundige dienst in Nederlandsch-Indie behandelde lijders, en daarvan gemaakte omschrijving.

» C. Algemeen verslag van den staat van het schoolwezen in Nederlandsch Indie, afgesloten onder ultimo 1857.

» D. Aantooning van de ontvangsten en uitgaven der Indische administratie in Indie over 1856.

» E. Idem over 1857.

» F. Aantooning van de ontvangsten en uitgaven der Indische administratie in Nederland over 1857.

» G. Idem van de geraamde ontvangsten en uitgaven der Indische administratie in Indie over 1858.

» H. Idem van de geraamde ontvangsten en uitgaven der Indische administratie in Nederland over 1858.

» I. Lijst der voornaamste landswerken in 1857 voltooid, voortgezet of ondernomen (en nog niet voltooid).

» K. Verslag van den ingenieur der gouvernements-telegraphen in Nederlandsch Indie, loopende tot ultimo December 1857.

» L. Aantooning van de uitkomsten der rijstcultuur op Java over 1857.

» M. Idem van de teelt van klapperboomen op Java.

» N. Idem van de uitkomsten der gouvernements koffij-cultuur op Java.

» O. Idem van de hoeveelheid koffijboomen aldaar aanwezig op ultimo Maart 1858.

» P. Idem van de uitkomsten der gouvernements suiker-cultuur op Java over 1857.

» Q. Idem der indigo-cultuur.

» R. Idem der thee-cultuur.

» S. Idem der kaneel-cultuur.

» T. Idem der nopal-cultuur en cochenilleteelt.

» U. Idem der tabaks-cultuur.

» V. Idem der peper-cultuur.

VERSLAG.

N°. 2.

A. Grondgebied.

Even als in vroegere verslagen worden in hoofdstuk C, afdeeling III, medegedeeld de wijzigingen, welke de administrative indeeling van sommige gewesten en hunne betrekkingen tot het Nederlandsche Bestuur ondergingen.

B. Bevolking.

De hierachter volgende bevolkingsstaten zijn, wat betreft vorm en inrigting, gelijk aan die, voorkomende in het verslag over 1856.

Er zijn overwegingen aanhangig omtrent de raadzaamheid en uitvoerlijkheid van algemeene vijfjarige volkstellingen (1).

In afwachting van den uitslag daarvan, blijven de redenen bestaan waarom, volgens het verslag over 1856, aan de bevolkingsstaten geen volkomen vertrouwen kan worden geschonken. Intusschen tracht men de waarheid zooveel mogelijk te naderen.

Het doen van afzonderlijke opgaaf der personen van ongemengd ras is aan bedenkingen, ook van staatkundigen aard, onderhevig. Daarenboven zou de naauwkeurigheid der bevolkingsstaten daardoor niet winnen (2).

Aan de in het verslag over 1856 opgenomen aantooning der acten van verblijf, door den Gouverneur-Generaal verleend in elk der jaren 1850 tot 1856, sluit zich aan eene dusdanige aantooning over 1857, even als vroeger te vinden onmiddellijk achter de bevolkingsstaten.

---

(1) Deze mededeeling strekt ook tot beantwoording eener vraag, door de Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal gedaan in haar rapport over het regeringsverslag over 1854 (zie gedrukte stukken, zitting 1856-1857, n°. XX, 22, blz. 2).

(2) De afzonderlijke opgaaf is ter sprake gebragt in het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het regeringsverslag over 1855 (zie gedrukte stukken, zitting 1858-1859, n°. XXIX, 1, blz. 3).

N°. 1.

ALGEMEENE STAAT der bevolking van Java en Madura (zond
vergeleken met hetzelfde tijdstip van het jaar 1856.

RESIDENTIEN en AFDEELINGEN.	Europeanen	Chinezen.	Arabieren en andere vreemde Oosterlingen.	INLANDERS.		TOTA	Bevol op ulti Decem 185
				Vrijen.	Lijfeigenen.		
Bantam	220	1,502	459	514,918	8	517	51
Batavia	4,561	41,599	977	381,808	3,534	432	42
Buitenzorg	421	9,897	72	313,799	121	324	31
Krawang	199	2,285	132	148,476	36	151	14
Preanger regentschappen	235	373	551	813,484	3	814	81
Cheribon	642	11,839	915	809,754	»	823	76
Tagal	331	3,246	1,562	353,147	34	358	33
Pekalongan	420	3,452	668	257,493	96	262	25
Samarang	3,311	9,250	2,322	866,908	341	882	84
Japara	414	7,960	1,061	481,507	18	490	45
Rembang	584	10,823	672	619,510	79	631	60
Soerabaija	3,464	6,521	3,335	1,097,330	711	1,111	1,08
Madura	408	7,095	5,081	380,985	36	393	39
Pasoeroean	859	2,905	1,294	430,213	148	435	42
Bezoekie	249	601	1,439	275,855	11	278	27
Probolingo	427	1,237	808	292,119	40	294	29
Banjoewangie	108	189	2,193	34,761	8	37	3
Banjoemas	362	2,436	86	421,840	6	424	42
Bagelen	351	1,677	41	665,984	2	668	64
Kadoe	241	3,427	52	448,260	»	451	44
Djokdjokarta	713	1,719	180	336,193	9	338	33
Soerakarta	1,292	3,275	596	682,669	4	687	68
Madioen	280	1,510	111	363,142	»	365	35
Patjitan	27	139	8	102,219	8	102	9
Kedirie	212	3,399	»	313,222	7	316	31
Bevolking in 1857	20,331	138,356	24,615	11,405,596	5,260	11,594	11,29
Idem in 1856	19,431	135,649	24,903	11,105,279	5,188	11,290	
Meer in 1857	900	2,707	»	300,317	72	303	
Minder in 1857	»	»	288	»	»		

ondering van het leger en der soldaten-kinderen) bij het eind van het jaar 1857,

Bevolking op ultimo December 1856.	Meer in 1857.	Minder in 1857.	Opgegeven oorzaken van vermeerdering of vermindering.
510,756	6,351	»	
423,409	9,070	»	
315,560	8,750	»	
148,928	2,200	»	
811,494	3,152	»	
769,331	(1) 53,819	»	(1) Ten gevolge der bevolen opname van de residentie Cheribon, heeft aldaar eene meer naauwkeurige telling plaats gehad.
335,514	(2) 22,806	»	(2) Meerdere geboorten dan sterfgevallen.
255,264	6,865	»	
843,504	(3) 38,628	»	(3) Meerdere geboorten dan sterfgevallen en overkomst van elders.
452,447	(4) 38,513	»	(4) Meerdere welvaart der bevolking.
609,573	22,095	»	
1,085,830	(5) 25,431	»	(5) Aanmerkelijke toename der geboorten en verminderde sterfte.
393,426	179	»	
424,095	(6) 11,424	»	(6) Meerdere geboorten dan sterfgevallen en overkomst van elders.
275,953	2,202	»	
290,107	4,524	»	
36,570	689	»	
421,053	3,677	»	
648,012	(7) 20,043	»	(7) Als voren.
445,244	6,736	»	
336,492	2,322	»	
686,282	1,554	»	
356,740	8,303	»	
99,703	2,698	»	
315,163	1,677	»	
11,290,450			

Aantal mannen, vrouwen en kinderen waaruit de vorenstaande totalen zijn zamengesteld.

	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	Totaal.
Europeanen en hunne afstammelingen. . . .	6,592	4,749	8,990	20,331
Chinezen en hunne afstammelingen. . . .	41,084	38,425	58,847	138,356
Andere vreemde Oosterlingen en hunne afstammelingen . . .	7,456	6,540	10,619	24,615
Inlanders (vrijen) . . .	2,917,178	3,317,390	5,171,028	11,405,596
» (lijfeigenen) .	»	»	»	5,260
Totaal . .	»	»	»	11,594,158

Europeanen in Nederlandsch Indie geboren.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	TOTAAL.
Bantam	43	34	74	151
Batavia	844	946	1,867	3,657
Buitenzorg	83	55	167	305
Krawang	47	30	83	160
Preanger regentschappen	44	36	83	163
Cheribon	143	143	264	550
Tagal	75	71	131	277
Pekalongan	83	117	178	378
Samarang	599	613	1,483	2,695
Japara	89	89	179	357
Rembang	129	135	227	491
Soerabaija	857	651	1,390	2,898
Madura	85	114	189	388
Pasoeroean	187	190	399	776
Bezoekie	65	69	90	224
Probolingo	97	88	184	369
Banjoewangie	31	28	38	97
Banjoemas	79	67	174	320
Bagelen	79	52	176	307
Kadoe	54	50	114	218
Djokdjokarta	184	128	299	611
Soerakarta	308	317	580	1,205
Madioen	56	52	130	238
Patjitan	6	5	9	20
Kedirie	49	34	96	179
Totaal	4,316	4,114	8,604	17,034

Europeanen in Nederland geboren, alsmede Nederlanders buiten Nederland en Nederlandsch Indie geboren.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	TOTAAL.
Bantam	28	4	»	32
Batavia	470	151	19	640
Buitenzorg	60	21	10	91
Krawang	18	6	4	28
Preanger regentschappen	40	11	15	66
Cheribon	53	6	18	77
Tagal	33	7	»	40
Pekalongan	23	9	1	33
Samarang	216	62	130	408
Japara	31	10	5	46
Rembang	63	14	4	81
Soerabaija	289	72	63	424
Madura	14	2	2	18
Pasoeroean	53	14	»	67
Bezoekie	16	2	»	18
Probolingo	26	7	6	39
Banjoewangie	3	»	»	3
Banjoemas	25	11	2	38
Bagelen	22	8	»	30
Kadoe	11	2	»	13
Djokdjokarta	66	22	»	88
Soerakarta	37	13	1	51
Madioen	25	9	»	34
Patjitan	5	2	»	7
Kedirie	24	7	1	32
Totaal . . .	1,651	472	281	2,404

Europesche vreemdelingen.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	TOTAAL.
Bantam	30	5	2	37
Batavia	196	59	9	264
Buitenzorg	16	5	4	25
Krawang	10	1	»	11
Preanger regentschappen	3	3	»	6
Cheribon	14	1	»	15
Tagal	9	4	1	14
Pekalongan	8	1	»	9
Samarang	121	17	70	208
Japara	11	»	»	11
Rembang	8	4	»	12
Soerabaija	89	40	13	142
Madura	2	»	»	2
Pasoeroean	10	4	2	16
Bezoekie	5	2	»	7
Probolingo	11	8	»	19
Banjoewangie	4	2	2	8
Banjoemas	3	1	»	4
Bagelen	14	»	»	14
Kadoe	5	3	2	10
Djokdjokarta	13	1	»	14
Soerakarta	35	1	»	36
Madioen	7	1	»	8
Patjitan	»	»	»	»
Kedirie	1	»	»	1
Totaal . . .	625	163	105	893

Ouderdom der Europesche mannen en vrouwen.

	(1) 16-30 jaren.		30-45 jaren.		45-60 jaren.		Boven 60 jaren.		TOTAAL.	
	Mannen.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.
Europeanen in Nederlandsch Indie geboren	2,075	2,065	1,478	1,181	641	583	185	224	4,379	4,053
Europeanen in Nederland geboren; alsmede Nederlanders buiten Nederland en Nederlandsch Indie geboren	479	215	750	173	301	66	67	30	1,597	484
Europesche vreemdelingen .	159	68	200	60	203	23	84	12	646	163
Totaal . . .	2,713	2,348	2,428	1,414	1,145	672	336	266	(2) 6,622	(2) 4,700

(1) Met uitzondering der afdeelingen Kendal, Kaliewoengoe en Selokaton in de residentie Samarang, en der residentien Soerabaija en Probolingo, zijn onder 16jarigen leeftijd alleen begrepen zij, die dien leeftijd vervuld hebben. Voorschriften zijn uitgevaardigd om zulks in den vervolge algemeen in acht te nemen.

(2) Onjuiste opgaven van de residenten zijn oorzaak dat deze totalen niet sluiten met die vermeld in den staat n°. 2.

Beroepen der Europesche mannen.

	In 's lands dienst.	In contract met het Gouvernement voor landbouw-ondernemingen.	In den handel.	Andere industrielen.	Zonder beroep.	TOTAAL.
Europeanen in Nederlandsch Indie geboren	1567	50	245	1101	1184	4147
Europeanen in Nederland geboren, alsmede Nederlanders buiten Nederland en Nederlandsch Indie geboren	650	88	175	429	186	1528
Europesche vreemdelingen .	51	17	169	230	174	641
Totaal . . .	2268	155	589	1760	1544	(*) 6316

(*) Zie de tweede noot bij n°. 6.

No. 8.

Aantal gepensioneerde landsdienaren onder no. 7 (zonder beroep), begrepen.

Op ultimo December 1857 telde men van dezen op Java:

ambtenaren	268
officieren	122
militairen beneden den rang van officier	701
Totaal	1091

No. 9.

Beroepen der Chinezen.

Hoofden, ambtenaren en geestelijken	478
Landeigenaren en bij Chinesche landeigenaren in dienst.	1676
Contractanten voor landbouw-ondernemingen met het Gouvernement	36
Pachters en onderpachters van 's lands middelen	3,542
Andere industrielen, of zonder beroep	35,613
Totaal	41,345 1)

1) Zie de tweede noot bij no. 6.

No. 10.

Beroepen der andere vreemde Oosterlingen.

Hoofden, ambtenaren en geestelijken	136
Landeigenaren en bij landeigenaren in dienst	24
Pachters en onderpachters van 's lands middelen	1
Andere industrielen, of zonder beroep	7304
Totaal	7195 2)

2) Zie de tweede noot bij no. 6.

Aantal inlandsche hoofden en geestelijken.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	HOOFDEN.	GEESTELIJKEN.
Bantam	5,978	4,088
Batavia	268	630
Buitenzorg	1,264	1,154
Krawang	1,448	682
Preanger regentschappen	4,405	3,173
Cheribon	6,597	3,998
Tagal	2,521	1,364
Pekalongan	117	2,077
Samarang	3,931	3,891
Japara	1,498	3,496
Rembang	7,971	2,624
Soerabaija	10,054	5,479
Madura	7,237	2,736
Pasoeroean	2,107	1,732
Bezoekie	3,131	1,569
Probolingo	643	788
Banjoewangie	269	173
Banjoemas	4,106	1,747
Bagelen	6,052	4,505
Kedoe	13,161	4,201
Djokdjokarta	15,226	2,539
Soerakarta	1,444	660
Madioen	164	572
Patjitan	325	377
Kedirie	6,188	2,738
Totaal	106,105	56,993

Omtrent de meest in het oog vallende verschillen, bij vergelijking van dezen staat met dien onder hetzelfde nommer opgenomen in het regeringsverslag over 1856, is een onderzoek ingesteld, waarvan de uitslag nog niet bekend is.

Bevolking der particuliere landen, onder n°. 1 begrepen.

RESIDENTIEN en AFDEELINGEN.	EUROPEANEN.				Chi-nezen.	Andere vreemde Ooster-lingen.	In-landers.	Totaal.
	In Nederl. Indie geboren.	In Neder-land geboren.	Vreem-delingen.	Te zamen.				
Bantam . . .	6	»	36	42	145	»	29,411	29,598
Batavia . . .	483	78	»	561	23,232	135	317,000	340,928
Buitenzorg . .	305	91	25	421	9,897	72	313,799	324,189
Krawang. . .	118	18	8	144	854	61	109,704	110,763
Cheribon . . .	14	6	1	21	743	184	63,976	64,924
Tagal	»	»	»	»	»	»	11,184	11,184
Samarang . .	216	40	7	263	4,517	1338	74,245	80,363
Japara. . . .	21	»	4	25	128	»	12,446	12,599
Soerabaija . .	271	36	26	333	2,875	938	53,505	57,651
Pasoeroean . .	7	1	»	8	»	»	3,736	3,744
Totaal	1441	270	107	1818	42,391	2728	989,006	1,035,943

Aantal lijfeigenen.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	Totaal.
Bantam	3	2	3	8
Batavia	»	»	»	3534
Buitenzorg . . .	40	42	39	121
Krawang	13	10	13	36
Preanger regentschappen . . .	2	1	»	3
Tagal	10	14	10	34
Pekalongan . . .	38	47	11	96
Samarang . . .	63	124	154	341
Japara	»	»	»	18
Rembang	28	51	»	79
Soerabaija . . .	»	»	»	711
Madura	11	21	4	36
Pasoeroean . . .	»	»	»	148
Bezoekie	4	3	4	11
Probolingo . . .	10	12	18	40
Banjoewangie . .	3	4	1	8
Banjoemas . . .	1	2	3	6
Bagelen	»	2	»	2
Djokdjokarta . .	»	»	»	9
Soerakarta . .	»	»	»	4
Patjitan	1	2	5	8
Kedirie	»	»	»	7
Totaal . .	. . . . . .	. . . . . .	. . . . . .	5260

N°. **14.**

STAAT der bevolking van de bezittingen buiten Java en Madura (met uitzond
hetzelfde tijdstip van het jaar 1857.

GEWESTEN.	EUROPEANEN.				CHINEZEN.				ANDERE VREEM OOSTERLINGEN		
	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.
Gouvernement van Sumatra's Westkust	533	270	693	1496	1303	497	991	2791	869	339	438
Benkoelen	56	41	95	192	109	129	155	393	68	68	109
Lampongs	3	2	6	11	12	12	6	30	142	53	57
Palembang	36	16	30	82	971	791	989	2751	428	657	684
Banka	44	14	30	88	10207	1857	3649	15713	1486	1316	1557
Billiton	14	»	4	18	758	22	26	806	275	300	343
Riouw	31	23	49	103	13971	915	1165	16051	53	1	14
Wester-afdeeling van Borneo	28	13	22	63	14469	5229	5097	24795	»	»	»
Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo	63	40	94	197	474	439	597	1510	101	66	116
Celebes en onderhoorigheden	324	291	566	1181	1104	398	715	2217	29	»	3
Gouvernement der Molukken: Amboina	326	285	381	992	65	97	84	246	190	146	100
Gouvernement der Molukken: Banda	124	122	238	484	66	55	40	161	3	»	»
Gouvernement der Molukken: Ternate	159	194	262	615	132	136	136	404	11	»	12
Gouvernement der Molukken: Menado	163	189	274	626	196	229	640	1065	11	2	2
Timor	56	44	69	169	245	137	301	683	2	»	»
Bali en Lombok (Boeleleng)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Zoolang deze staat niet meer volledig kan worden zamengesteld, zou het plaatsen van het totaal
over 1855, is opgemerkt in het daarover uitgebragte rapport door de Commissie uit de Tweede K

zonde|van het leger en der soldaten-kinderen) bij het eind van het jaar 1857, vergeleken met

EEMI NGEN in- ren.	INLANDERS. Mannen.	Vrou- wen.	Kin- deren.	Bij gissing nog.	Totaal.	Totaal generaal.	Bevolking bij het eind van 1856.	Meer in 1857.	Minder in 1857.	*Aanmerkingen.*
438	438878	502288	552172	»	1493338	1499271	1005444	493827	»	
109	30775	36121	44816	»	111712	112542	112799	»	257	
57	15816	20958	45907	»	82681	82974	82974	»	»	
684	97924	113483	140676	(1) 111000	463083	467685	465630	2055	»	
557	7583	8419	11421	»	27423	47583	47189	394	»	
343	3318	3371	4311	»	11000	12742	12410	332	»	
14	2947	2521	2171	»	7639	(2) 23861	23465	396	»	
»	»	»	»	»	303281	329755	333194	»	3439	
116	159590	176868	214895	»	551353	553343	513494	39849	»	
3	75381	73351	69861	(3) 40000	258593	262023	278574	»	16551	
100	34858	35528	55567	(4) 60000	185953	187627	187474	153	»	
»	2172	1280	1202	(5) 105000	109654	110302	110054	248	»	
12	361	317	372	(6) 87000	88050	89092	89400	»	308	
2	24792	26607	41965	(7) 13000	106364	108070	147936	»	39866	
»	2091	1634	1521	(8) 1640000	1645246	1646100	1646450	»	350	
»	»	»	»	»	32170	32170	Niet opgegeven.	»	»	

(1) Bevolking, bij gissing, van het rijk van Djambi, en van de gewesten Redjang, Pasoemah, Semendo, Kisam en Makakau.
(2) Dit cijfer heeft alleen betrekking op Tandjong-Pinang en de Riouw-groep.
(3) Bevolking, bij gissing, van de Bergregentschappen in de Noorder-districten.
(4) Als voren van Ceram en Boero.
(5) Als voren van de Aroë- en Zuidwester-eilanden.
(5) Als voren van het gebied der Sultans van Ternate, Tidore en Batjan.
(7) Als voren van Siauw (Sangir).
(8) Als voren van Rotti, Dach, Sawoe, Randjoe, Solor, Adenara, Lomblem, Pantar, Allor, Soemba, Semauw en Timor (Nederlandsch gedeelte).

totaal|an den voet, waarvan het ontbreken in den staat, op bladzz. 8 en 9 opgenomen in het regeringsverslag
ede K|er Staten-Generaal (zie gedrukte stukken, zitting 1858-1859, n°. XXIX, bladz. 3), geen waarde hebben.

N°. **15.**

Verdeeling der in n°. 14 opgegeven cijfers van de Europesche bevolking der bezittingen buiten Java en Madura.

GEWESTEN.	EUROPEANEN IN NEDERLANDSCH INDIE GEBOREN.				EUROPEANEN IN NEDERLAND GEBOREN ENZ.				EUROPESCHE VREEMDELINGEN.				Totaal generaal.
	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Kinderen.	Totaal.	
Gouvernement van Sumatra's Westkust	328	243	642	1213	166	22	49	237	39	5	2	46	1496
Benkoelen	46	41	95	182	7	»	»	7	3	»	»	3	192
Lampongs	2	2	6	10	1	»	»	1	»	»	»	»	11
Palembang	20	13	30	63	15	3	»	18	1	»	»	1	82
Banka.	25	10	30	65	16	2	»	18	3	2	»	5	88
Billiton	2	»	4	6	5	»	»	5	7	»	»	7	18
Riouw.	17	17	47	81	9	2	2	13	5	4	»	9	103
Wester-afdeeling van Borneo.	6	9	22	37	20	4	»	24	2	»	»	2	63
Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo	29	28	94	151	18	3	»	21	16	9	»	25	197
Celebes en onderhoorigheden.	265	272	486	1023	46	15	63	124	13	4	17	34	1181
Gouvernement der Molukken. Amboina .	296	276	381	953	23	9	»	32	7	»	»	7	992
Gouvernement der Molukken. Banda . .	109	120	238	467	12	1	»	13	3	1	»	4	484
Gouvernement der Molukken. Ternate . .	143	193	262	598	11	1	»	12	5	»	»	5	615
Gouvernement der Molukken. Menado . .	137	183	274	594	17	4	»	21	9	2	»	11	626
Timor.	49	44	69	162	4	»	»	4	3	»	»	3	169
Totaa	1474	1451	2680	5605	370	66	114	550	116	27	19	162	6317

Sterkte van het Nederlandsch-Indische leger, daaronder begrepen de officieren tijdelijk met verlof buiten Nederlandsch Indie, bij het eind van het jaar 1857.

	Europeanen.	Afrikanen.	Amboinezen en andere inlanders.	TOTAAL.
Officieren	1,034	»	9	1,043
Onderofficieren en manschappen	9,731	437	15,027	25,195
Totaal . .	10,765	437	15,036	26,238

N°. 17.

Aantal soldaten-kinderen in Nederlandsch Indie, bij het eind van het jaar 1857.

	JONGENS.		MEISJES.	TOTAAL.
	Bij het pupillen-corps.	Elders.		
Europeanen in Nederlandsch Indie geboren	267	382	398	1,047
Europeanen buiten Nederlandsch Indie geboren . .	3	26	24	53
Totaal . .	270	408	422	1,100

Aantooning van de acten van verblijf, door den Gouverneur-Generaal verleend in 1857.

AAN PERSONEN, GEBOREN IN:	Acten van vast verblijf.	Acten van tijdelijk verblijf.
Nederland	152	1
Nederlandsch Indie	5	1
Groot-Brittannie	2	10
Ceylon	1	»
Frankrijk	4	10
Zwitserland	»	2
Belgie	7	3
Duitschland	7	24
Oostenrijk	»	1
Hongarije	1	»
Noorwegen	1	»
Denemarken	1	»
Rusland	1	»
Amerika	1	»
Perzie	1	3
China	1	»
Te zamen . .	185	55

C. Mededeelingen van algemeenen aard.

I. BETREFFENDE NEDERLANDSCH INDIE IN HET ALGEMEEN.

§ 1. *Werking van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indie.*

Met betrekking tot de uitvoering der voorschriften van het regeringsreglement kunnen, in de orde der artikelen, de hierachter volgende bijzonderheden worden medegedeeld.

Ten aanzien van art. 24 werd beslist, dat, ofschoon eene naauwkeurige omschrijving van datgene wat te verstaan zij onder *dringende omstandigheden*, in welke de Gouverneur-Generaal bevoegd is, bij algemeene verordening, verordeningen, door den Koning of in Zijnen naam door Commissarissen-Generaal vastgesteld of goedgekeurd, geheel of gedeeltelijk buiten werking te stellen, bezwaarlijk te leveren is, het dringende der omstandigheden evenwel alleen kan worden gewettigd door algemeene belangen, en erkend te bestaan waar de tijd, in den regel benoodigd om de beslissing te verkrijgen van de magt aan welke het onderwerp ter regeling is opgedragen, een voor de rust en het welzijn van Nederlandsch Indie gevaarlijk uitstel noodig — of wel de bereiking van het voor 's lands belang noodig geachte doel onmogelijk zou maken.

Art. 29 deed de vraag ontstaan, of tot het buiten werking stellen der in art. 24 genoemde verorderingen *overeenstemming* met den Raad van Nederlandsch Indie gevorderd wordt, ook dan wanneer het *niet* geldt de buiten-werking-stelling eener *algemeen verbindende verordening*. Die vraag werd in toestemmenden zin beslist, op grond dat de *algemeen verbindende verordeningen*, bedoeld in art. 29, niet onderscheiden zijn van de algemeene verordeningen in andere artikelen genoemd. Bij die gelegenheid werd tevens uitgemaakt, dat de Gouverneur-Generaal niet bevoegd is om in de door den Koning vastgestelde besluiten, ook dan wanneer zij niet als algemeene verordeningen, maar slechts als bijzondere voorschriften kunnen worden aangemerkt, anders dan in dringende omstandigheden en in overeenstemming met den Raad van Nederlandsch Indie verandering te brengen.

Het 2de lid van art. 53 gaf aanleiding tot het behandelen der vraag, of de Gouverneur-Generaal bevoegd is, *dispensatie te verleenen*, of in het algemeen *in bepaalde gevallen af te wijken* van door den Koning vastgestelde of goedgekeurde *niet algemeene verordeningen*, en of op de bevoegdheid van den Gouverneur-Generaal tot het verleenen van dispensatien van invloed is of eene algemeene verordening *wel* of *niet met medewerking* van het opperbestuur is vastgesteld. Deze vraag werd in dier voege beslist, dat, voor zooveel de niet voorziene of niet vermelde gevallen betreft, alleen dispensatie, door den Gouverneur-Generaal te verleenen, is toegelaten van algemeene verordeningen door den Gouverneur-Generaal vastgesteld en niet door den Koning uitdrukkelijk of stilzwijgend goedgekeurd of bekrachtigd, en dat de Gouverneur-Generaal niet bevoegd is, ten behoeve van een bijzonder persoon af te wijken van Koninklijke besluiten en bevelen; een en ander behoudens de hem in art. 30 verleende magt, om op eigen gezag en verantwoordelijkheid, de door hem noodig gekeurde maatregelen te nemen, wanneer hij oordeelt dat langer verwijl de veiligheid of de rust van Nederlandsch Indie of andere gewigtige algemeene belangen zou in gevaar brengen.

In Indie werd de laatste hand gelegd aan de voorbereiding der vaststelling van een reglement op het verleenen van zeebrieven en jaarpassen in Nederlandsch Indie, bedoeld in art. 54 van het regeringsreglement (1). De zich voorgedaan hebbende vraag: welke beteekenis moet worden gehecht aan de woorden: » *op hoog gezag ingevoerde cultures*"? gebezigd in de 1ste alinea van art. 56 van het regeringsreglement, gaf aanleiding om aan te nemen, dat daaronder moeten worden verstaan *alle* cultures van voor de Europesche markt geschikte producten, tot welker bevordering de tusschenkomst van het Gouvernement noodig is.

Met het oog op de artt. 67 en 69 van het regeringsreglement wordt alhier vermeld, dat tot opheffing van gerezen twijfel, of de regenten op Java moeten worden beschouwd als *ambtenaren* of als *volkshoofden*, is beslist dat, aangezien volgens het regeringsreglement de regenten in de gouvernements-residentien op Java moeten worden aangesteld onder eenen ambtstitel, en zij eene betrekking bekleeden, die krachtens eene instructie, door den Gouverneur-Generaal vastgesteld, moet worden uitgeoefend, zij behooren te worden beschouwd als *ambtenaren*, zij het dan ook als ambtenaren van eene bijzondere soort, die,

---

(1) Dit reglement is sedert vastgesteld bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, dd. 15 December 1858 (*Indisch Staatsblad* n°. 134).

in tegenoverstelling van den Europeschen ambtenaar, meer onder den naam van *inlandsch hoofd* worden aangeduid.

Tot uitvoering van art. 72 van het regeringsreglement werd voorbereid de uitvaardiging eener algemeene verordening tot regeling der wetgevende bevoegdheid van de ambtenaren, met het hoogste gewestelijk gezag bekleed. (1)

Ten aanzien der in art. 84 van het regeringsreglement, vereenigd met art. 4 van het Reglement op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie in Nederlandsch Indie, aan de hoogste gewestelijke gezaghebbers buiten Java en Madura toegekende bevoegdheid om verlof te verleenen tot het vervolgen in regten van inlandsche vorsten, regenten en andere inlandsche grooten en hunne nabestaanden, en van districts- en andere inlandsche hoofden van aanzien, werd bepaald, dat die bevoegdheid zich alleen uitstrekt tot die gevallen, waarin de vervolging moet plaats hebben voor eene binnen hun gewest gevestigde regtbank.

Met opzigt tot de plaats gehad hebbende overwegingen ter voorbereiding der uitvoering van art. 115 van het regeringsreglement (afschaffing der slavernij in geheel Nederlandsch Indie) wordt alhier verwezen tot § 4 der IVde afdeeling van dit hoofdstuk.

Gedurende dit jaar werden de overwegingen voortgezet, welke konden leiden tot het vaststellen der algemeene verordening tot regeling van het pandelingschap (art. 118 van het regeringsreglement), waarvan is melding gemaakt in de eerste noot op bladz. 51 van het regeringsverslag over 1856. (2)

§ 2. *Gouverneur-Generaal.*

In het midden des jaars nam de Gouverneur-Generaal de in de residentie Preanger regentschappen aangelegde kina-aanplantingen in oogenschouw. Zijne bevinding betreffende die plantsoenen wordt onder het hoofd *kina-cultuur* medegedeeld in hoofdstuk N, afdeeling I, § 1 *a*, n°. 2, hieronder.

§ 3. *Raad van Nederlandsch Indie.*

Ter vervanging van mr. C. Visscher, aan wien met ultimo December 1856 als lid van den Raad eervol ontslag was verleend, werd bij Koninklijk besluit van den 7den April 1857, n°. 83, als zoodanig benoemd jhr. J. F. Hora Siccama, directeur-generaal, waarnemend directeur van finantien.

Het lid van den Raad A. H. W. baron de Kock vond zich in de laatste maanden des jaars verpligt, tot herstel van gezondheid, onverwijld met verlof naar Nederland te vertrekken.

Bij het eind van het jaar was de Raad zamengesteld uit de heeren: J. P. C. Ruloffs, vice-president, en P. J. B. de Perez, A. H. W. baron de Kock (met verlof), mr. A. Prins en jhr. J. F. Hora Siccama, als leden; secretaris van den Raad was de heer H. J. C. Hoogeveen (3).

§ 4. *Algemeene secretarie.*

Ter bevordering van den goeden gang van zaken bij den toenemenden omvang en de klimmende belangrijkheid der werkzaamheden ter algemeene secretarie onderging het daarbij geplaatste personeel voorloopig eenige uitbreiding. De in 1857 voor dezen tak van dienst laatst aangenomen formatie is opgenomen in het *Indisch Staatsblad* 1857, n°. 62.

---

(1) Deze algemeene verordening is sedert vastgesteld bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, dd. 17 Februarij 1858 (*Indisch Staatsblad* n°. 17).

(2) Deze algemeene verordening is sedert vastgesteld bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, dd. 7 Julij 1859, n°. 9 (*Indisch Staatsblad* n°. 43).

(3) Met het oog op eene betrekkelijke zinsnede van het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer, omtrent het regeringsverslag over 1855 (zie gedrukte stukken, zitting 1858-1859, n°. XXIX, 1, bladz. 3), wordt alhier aangeteekend, dat de Raad thans is zamengesteld als volgt: A. H. W. baron de Kock, vice-president; mr. A. Prins, jhr. J. F. Hora Siccama, W. J. van de Graaff en mr. L. W. C. Keuchenius (op reis naar Java), leden; A. J. B. Wattendorff secretaris.

II. BETREFFENDE DE BETREKKINGEN TOT HET BUITENLAND.

§ 1. *Consuls.*

In dit jaar werden weder eenige overeenkomsten gesloten of afgekondigd tot toelating van consuls van vreemde mogendheden in 's Rijks overzeesche bezittingen, en wel met het Groothertogdom Mecklenburg-Schwerin (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 9), met het Groothertogdom Oldenburg, in den vorm van toetreding tot de overeenkomst, den 16den Junij 1856 tusschen Nederland en Pruissen gesloten (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 10), met de vrije en Hanze-stad Hamburg (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 15), met Turkije (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 104), met Portugal (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 110), en met het Groothertogdom Baden (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 114).

Deze overeenkomsten (alle reeds afzonderlijk medegedeeld) zijn van gelijken aard als de in vorige verslagen vermelde (1) en veelal nagenoeg letterlijk van denzelfden inhoud. In die met Portugal werd, even als in vroegere overeenkomsten met Groot-Brittannie en Denemarken, wederkeerige vrijheid voor ons bedongen om in de kolonien of bezittingen van dien Staat consuls aan te stellen.

Aan consuls van Pruissen, Zweden en Noorwegen, Hamburg, Belgie, de Vereenigde Staten van Amerika, Oldenburg, Hannover en Mecklenburg-Schwerin werd in dit jaar het Koninklijk exequatur verleend.

Bij een Koninklijk besluit, van den 14den Mei 1857, n°. 73, werd, met uitbreiding van vroegere bepalingen op het stuk der eerbewijzingen en saluten aan boord van 's Konings schepen en vaartuigen van oorlog, bepaald dat aan consuls van bevriende mogendheden onder gelijke omstandigheden gelijke eerbewijzen zouden worden gedaan als aan eenen Nederlandschen consul-generaal of consul.

§ 2. *Tractaat met Portugal.*

De voortgezette overwegingen leidden tot eene hervatting der onderhandelingen, welke echter in dit jaar niet ten einde gebragt werden. (2)

III. BETREFFENDE DE VERSCHILLENDE GEWESTEN.

Java en Madura. (3)

Bantam. Vele gunstige omstandigheden werkten zamen tot bevordering der welvaart van de bevolking in deze residentie, als daar zijn: een buitengewoon gunstige padi-oogst, een voldoende gezondheidstoestand, het verschoond blijven van zware rampen van Hooger hand en eene verbeterde regeling van de heerediensten.

Door het opperbestuur werd magtiging verleend om de rivier Tjikandi, nader bij de monding Tanara genaamd, die vóór de uitvaardiging van het besluit van den Commissaris-Generaal van Nederlandsch Indie, van 7 Februarij 1829 (*Indisch Staatsblad* n°. 11), tot grensscheiding tusschen de residentien Batavia en Bantam strekte, weder tot aan hare uitwatering in de Java-zee als zoodanig aan te wijzen. (4)

Batavia. In de stad en voorsteden kon de inlander zijn onderhoud goed verdienen.

---

(1) Vergelijk het verslag over 1855, bladz. 11, en dat over 1856, bladz. 21.

(2) Een nieuw tractaat is sedert tot stand gekomen (*Nederlandsch Staatsblad* 1859, n°. 97). Naar aanleiding der afstemming door de Tweede Kamer der Staten-Generaal van het vroeger tractaat met Portugal, meende hare Commissie dat het zelfs niet gedeeltelijk ten uitvoer kon zijn gelegd, en vroeg zij daarom in haar rapport over het regeringsverslag van 1855 (zie gedrukte stukken zitting 1858–1859, XXIX, 1, bladz. 4), „hoe kunnen dan verwikkelingen ontstaan door handelingen van de *onder het Nederlandsch gezag* gekomen bewoners?" Tot beter verstand van het ter zake voorkomende op bladz. 12 van het regeringsverslag over 1855 en ter beantwoording van de zoo even vermelde vraag zij alhier opgemerkt, dat in de Memorie van Toelichting van het in der tijd aangeboden ontwerp van wet tot goedkeuring van het vroeger tractaat (*Bijblad* II, 1854–1855, bladz. 307) reeds is medegedeeld, dat onzerzijds bereids eene voorloopige in-bezitneming van de door Portugal afgestane landschappen had plaats gehad.

(3) Omtrent de hieronder niet genoemde gewesten zijn in deze afdeeling geene meldenswaardige bijzonderheden mede te deelen.

(4) Deze aanwijzing is geschied bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 26 Januarij 1858, n°. 38 (*Indisch Staatsblad* n°. 12).

In het Zuider- en Oosterkwartier der Bataviasche Ommelanden zijn vele inwoners welgestelde visschers of brandhouthandelaars, die goede woningen, praauwen en kostbaar visscherstuig bezitten. De bevolking van het Westerkwartier staat minder dan vroeger ten achter bij die in het overig gedeelte der residentie. Gunstige padi-oogsten in de laatste jaren dragen tot haren vooruitgang bij.

Toenemende werkzaamheden maakten eene uitbreiding onvermijdelijk van het personeel der bureaux van den resident en van den adsistent-resident voor de politie der stad en voorsteden.

Buitenzorg. De welvaart der bevolking in dit gewest laat, vooral in de lagere streken waar de grond minder vruchtbaar is, te wenschen over. De eigenaardige toestand van dit gewest, dat geheel uit particuliere landerijen bestaat, doet de bevolking in minder gunstige omstandigheden verkeeren dan in de residentien, waar gouvernements-cultures zijn ingevoerd.

Krawang. In drie der vijf districten, waaruit dit gewest is zamengesteld, bestaat de bevolking uit eene vermenging van Soendanezen, Javanen, Maleijers en zelfs Madurezen. Der eigenlijk inheemsche bevolking ontbreekt het aan lust tot werken. Zij kent weinig behoeften en vergenoegt zich met hare rijst en gekookte bladeren. Niettegenstaande zij bij de ondernemers van woeste gronden ruimschoots de gelegenheid kon vinden om een ruimer bestaan te erlangen, was er bijna geen enkele, die zich daartoe aanmeldde. Het zal daarom veel moeite kosten, haar tot een zekeren trap van welvaart op te voeren.

In verband met de in-dienst-stelling van ondercollecteurs, ter standplaatsen Poerwakarta, Krawang en Kedawong, werd de afdeeling Krawang, in welke vroeger slechts *één* controleur der landelijke inkomsten en cultures geplaatst was, in twee contrôles verdeeld. De eerste bestaat uit de districten Wanijassa en Sindang, de andere uit de districten Adiarsa, Krawang en Tjabang-Boengien. Poewakarta en Krawang zijn aangewezen als standplaatsen der controleurs.

Preanger regentschappen. De rust en orde onder de bevolking van dit gewest werden voorbeeldig genoemd. In weerwil der afgezonderde ligging dezer residentie, waarvan de zuidkust geheel zonder handel en scheepvaart is, worden er minder algemeen bekende sporen van welvaart gevonden in het bezit van goede woningen, voldoend huisraad, goede kleeding en ruime voedingsmiddelen. De kampongs worden er met de meeste zorg onderhouden, zelfs in de meest afgelegen en minst toegankelijke gedeelten.

Cheribon. In het begin van dit jaar werd eene buitengewone godsdienstige beweging onder de inlanders bespeurd, opgewekt door den godsdienstijver van zekeren Arabier, SAID ACHMAT BIN SECH BIN IJACHIJA, die na zijne terugkomst van een langdurig verblijf in Arabie, bepaaldelijk ook in Mekka, onderwijs gaf in aangelegenheden van het Mohammedaansche geloof. Zijn gedrag en zijne bemoeijingen hadden voor 's hands evenwel geene aanleiding gegeven tot eenigen maatregel van regeringswege, maar de aandacht bleef voortdurend op hem gevestigd. Overigens liet de staat van rust en tevredenheid niet te wenschen over, terwijl schier alle takken van volksnijverheid zich uitbreidden. — Door het opperbestuur werd magtiging verleend om het ronggoschap van Indramaijoe tot een regentschap te verheffen ([1]).

Pekalongan. Het mislukken van den padi-oogst in eenige districten dezer residentie gaf tijdelijk aanleiding tot bezorgdheid voor schaarschte of gebrek aan voedingsmiddelen. Het welgelukken van het tweede gewas deed die bezorgdheid wijken en de noodzakelijkheid vervallen tot verstrekking van gouvernementswege van rijst aan de bevolking, waartoe reeds voorbereidende maatregelen genomen waren.

Samarang. Het onder-regentschap Salatiga werd, uit hoofde van deszelfs toenemende belangrijkheid, tot een regentschap verheven. Eene uitbreiding van het personeel van het inlandsch bestuur ging daarmede gepaard.

Minder voordeelige uitslag van den padi-oogst deed ook ten aanzien van deze residentie van gouvernementswege tijdig maatregelen nemen om de daarvan gevreesde nadeelige

(1) Deze verheffing is geschied bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 10 Januarij 1858, n°. 7 (*Indisch Staatsblad* n°. 5).

gevolgen voor te komen. Een gezegende oogst van tweede gewassen deed, even als in Pekalongan, ook in dit gewest de reeds genomen voorzorgmaatregelen overbodig worden. Evenwel werd de landrente der dessa's, welke geleden hadden, in evenredigheid van het misgewas verminderd.

In het algemeen werd onder de inlandsche bevolking een vooruitgaande staat van welvaart opgemerkt. De afdeeling Demak en Grobogan, in welke bijkans geen gouvernements-cultures bestaan, maakte daarop eene ongunstige uitzondering.

Japara. In deze residentie worden enkele welgestelde inlandsche handelaren met niet onbelangrijk kapitaal aangetroffen. Onder de welvarendste districten behooren Majong, Tengelles, Pattie, Selowessie, Mergotoehoe en vooral Koedoes en Tjendono, in welke de meeste welvaart en industriele geest worden gevonden.

In de districten Oendaän en Mantoop zijn de lage, vaak overstroomde landstreek, en in het district Bandjaran de vele wildernissen en schaarschte aan water voor besproeijing der velden beletselen, welke voor alsnog eene afdoende verbetering van den toestand der bevolking in den weg staan.

Soerabaija. De in het regeringsverslag over 1856 (bladz. 22) voorloopig vermelde administrative afscheiding van Madura van Soerabaija werd den 25sten Julij 1857 ten uitvoer gelegd.

In de residentie Soerabaija bestond opmerkelijke vooruitgang in de verschillende takken van landbouw, handel en nijverheid, waardoor de bevolking in welvaart toenam. Onder de medewerkende oorzaken daarvan worden genoemd zoowel het sedert geruimen tijd verschoond blijven van belangrijke rampen van Hooger hand, als de daarstelling van kapitale werken in het belang van landbouw, scheepvaart enz. De districten van de afdeeling Grissee en het district Goenoeng-Kending van het regentschap Soerabaija, bezitten geen rijstvelden die door rivierwater kunnen worden besproeid, waarom de padioogst aldaar minder rijk is en dikwerf aan mislukking is blootgesteld. Zoowel uit dien hoofde, als omdat in deze districten geen suikercultuur bestaat, heeft hunne bevolking niet die ruime verdiensten welke in andere gedeelten van dit gewest genoten worden.

Madura. Na gedurende ruim het derde eener eeuw met de residentie Soerabaija administratief vereenigd te zijn geweest, werd het eiland Madura, bij besluit van den Gouverneur-Generaal, de dato 6 Mei 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 44), tot eene afzonderlijke residentie verheven. Op den 25sten Julij 1857 had de overgave van het bestuur van Madura aan den benoemden resident plaats, aan wien Pamakassan als standplaats werd aangewezen. Deze werd nu belast met het plaatselijk onderzoek tot voorbereiding eener betere regeling van het bestuur over het eiland Madura, vermeld op bladz. 22 van het regeringsverslag over 1856, en zulks onder toevoeging aan hem van het onontbeerlijk Europeesch en inlandsch personeel. Inmiddels werd het Indisch Bestuur gemagtigd tot het niet weder herstellen van het inlandsch bestuur van het regentschap Pamakassan op den vroeger bestaan hebbende voet, maar tot het inrigten van hetzelve op den voet van een regentschap op Java (1), en om deswege, onder de nadere goedkeuring des Konings, de vereischte beschikkingen te nemen.

Van de voormelde beschikkingen kunnen, wegens de kortheid des tijds, nog geen belangrijke resultaten worden medegedeeld. Op de bevolking van het regentschap Pamakassan zijn zij evenwel aldra van gunstigen invloed geweest. De verhuizingen naar den overwal waren zoodanig verminderd, dat de particuliere suikeronderneming Tedja dien ten gevolge ruim het dubbel van haren gewonen oogst heeft kunnen opleveren.

Overigens bestaat in dit gewest een groot vertier en een levendige handel.

Pasoeroean. In dit gewest getuigen toenemend debiet van lijnwaden, goede kleeding en eene steeds zeer vroege aanzuivering der landrente van bestaande welvaart, welke gepaard gaat met het heerschen van eenen goeden geest onder de bevolking.

Bezoekie. In dit gewest heerschte algemeene welvaart, waartoe veel bijdraagt de neiging der bevolking om zich met den kleinhandel bezig te houden.

De producten der noordkust vinden een gemakkelijk débouché naar Sumanap,

---

(1) Zie *Indisch Staatsblad* 1858, n°. 54.

Soerabaija en Pasoeroean. Die der zuidkust zijn in dit opzigt minder begunstigd, vermits deze, over een afstand van 68 palen, eerst over land naar de noordkust moeten worden vervoerd.

Door het opperbestuur werd magtiging verleend om het in 1850 (*Indisch Staatsblad* n°. 19) daargesteld regentschap Panaroekan en Bondowosso te splitsen in twee regentschappen, ieder onder het beheer van een adsistent-resident, ondergeschikt aan den resident van Bezoekie en van eenen inlandschen regent (1). Het regentschap Bondowosso bestaat uit de districten Bondowosso, Wonosarie, Penanggoengan, Soekokerto, Djember en Poeger. Het regentschap Panaroekan uit de districten Panaroekan, Sitoebondo, Pradjakan, Kapongan, Kalietikoes en Soember-waroe.

De adsistent-residenten en regenten zijn gevestigd respectivelijk te Bondowosso en te Sitoebondo.

Djokdjokarta. Den in dit gewest nieuw opgetreden resident, die tien jaren vroeger in andere betrekking in hetzelve werkzaam was, is de gedurende dat tijdvak plaats gehad hebbende vooruitgang en welvaart in het oog vallend toegeschenen, zoowel met betrekking tot de inlandsche bevolking als tot de hofgrooten.

In de min gunstige uitkomsten van den padi-oogst werd door eene ruime teelt van andere gewassen op voldoende wijze voorzien.

Op het verzoek van den sultan van Djokdjokarta, tot herstelling der op eenige plaatsen verloren geraakte grenspalen tot afbakening der grenzen tusschen dit rijk en dat van Soerakarta, werd door eene vereenigde commissie van beide rijken eene opname bewerkstelligd, en zijn de bakens, daar waar zij niet meer werden aangetroffen, ten genoegen der beide vorsten hersteld. Djokdjokarta heeft daardoor in enkele gehuchten eenige weinige jonken gronds gewonnen.

Soerakarta. De hooge leeftijd en de min gunstige gezondheidstoestand van den soesoehoenan maakten het wenschelijk om de troonsopvolging te regelen. Tijdige voorziening was vooral noodig bij ontstentenis van eenen kroonprins voor Soerakarta, en van wettige mannelijke afstammelingen van den soesoehoenan. De troonsopvolging werd, in overeenstemming met de zienswijze en wenschen van den soesoehoenan, bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 5 October 1857, lit. D 2, in dier voege geregeld, dat bij overlijden van Zijne Hoogheid den soesoehoenan PAKOE BOEWONO SENOPATI INGALOGO NGABDOER RACHMAN SAÏDIN PANOTOGOMO den VIIden, de pangeran adipati NGABEHI, uit aanmerking zijner langjarige en goede diensten, en als een persoonlijk gunstbewijs, zal worden verheven tot soesoehoenan van het rijk van Soerakarta Adiningrat; dat alsdan de pangeran PRABOE WIDJOIJO, oudste zoon van wijlen den soesoehoenan PAKOE BOEWONO den VIden, zal worden verheven tot pangeran adipati Anom (2) en dat voor het geval echter, dat de pangeran adipati NGABEHI vóór Zijne Hoogheid den toenmaligen soesoehoenan mogt komen te overlijden, de pangeran PRABOE WIDJOIJO alsdan onverwijld tot pangeran adipati Anom zal worden verheven. De daartoe betrekkelijke proclamatie van den Gouverneur-Generaal werd door den waarnemenden resident den 26sten October 1857 te Soerakarta afgekondigd in eene plegtige vergadering van al de prinsen en regenten, van een aantal officieren en ingezetenen en van de hoofden der vreemde Oosterlingen.

Onafhankelijk noordelijk gedeelte van Sumatra.

Naar aanleiding van het vroeger door den sultan van Atjeh te kennen gegeven verlangen, om in goede verstandhouding met ons Gouvernement te leven en een tractaat te sluiten (zie het regeringsverslag over 1856, bladz. 23), werd aan den gouverneur van Sumatra's Westkust opgedragen, om zich met het rijksstoomschip *Amsterdam* naar Atjeh te begeven, ten einde met den sultan te onderhandelen en een tractaat van vrede, vriendschap en handel te sluiten. Den 30sten Maart werd het tractaat gesloten. Hetzelve werd goedgekeurd bij besluit van den Gouverneur-Generaal van den 9den Mei 1857, n°. 7 (3).

---

(1) Aan deze magtiging is uitvoering gegeven bij besluit van den Gouverneur-Generaal, dd. 12 Januarij 1858, n°. 23 (*Indisch Staatsblad* n°. 7).

(2) Na het overlijden van den soesoehoenan in 1858, werd aan deze beschikkingen uitvoering gegeven.

(3) Dit tractaat is reeds aan de Staten-Generaal medegedeeld en gedrukt onder n°. XXXV 6, van de stukken der zitting 1857-1858.

In het verslag omtrent zijne zending naar Atjeh zegt de Gouverneur van Sumatra's Westkust, dat de in- en uitwendige toestand van het land door hem nog lager is bevonden dan de reeds laag gestemde verwachting had doen vermoeden.

Sedert het sluiten van het tractaat zijn reeds eenige Atjehsche met peper bevrachte handelsvaartuigen te Padang gekomen.

Gouvernement van Sumatra's Westkust.

Ofschoon het landschap Singapollang (vrije Battaklanden) reeds in het jaar 1841 tot gouvernementsgebied verklaard werd, was daar nimmer onzerzijds eenig gezag uitgeoefend. De bevolking had tot dusverre ook nimmer getoond het Nederlandsche Gouvernement als haren souverein te erkennen. Die erkenning werd in dit jaar van hare hoofden vrijwillig verkregen, als gevolg van nu opgehouden hebbende onderlinge vijandschappen, die de wederzijdsche partijen de bescherming van het Gouvernement deden inroepen.

Dit landschap is bij uitstek vruchtbaar en geschikt voor de koffij-cultuur. Zijne voornaamste voortbrengselen zijn kamfer, getah-pertjah, gomelastiek, rotting en cassia.

Aan het districtsbestuur in de residentie Padang werd dit jaar eene nieuwe organisatie gegeven, bij welke gelegenheid de Padangsche Zuiderdistricten bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van den 14den April 1857, zijn verdeeld als volgt: Poeloet-Poeloet, Painan, Batang-Kapas en Aijer-Adji.

In het landschap Indrapoera (zuidelijke afdeeling van Padang) werd bij besluit van den Gouverneur-Generaal, dd. 5 Junij 1857, n°. 39, behalve eenig minder inlandsch personeel, in dienst gesteld een controleur, belast met het civiel gezag.

De algemeene toestand van dit gouvernement was steeds vooruitgaande. Landbouw en handel bloeiden. De veiligheid en openbare orde lieten niet te wenschen over, met uitzondering van de noordelijke streken van ons gebied, waar de bevolking nu en dan nog van onafhankelijke naburen overlast leed.

De gouverneur van Sumatra's Westkust heeft zich op Nias persoonlijk overtuigd van de gewillige onderwerping der hoofden en bevolkingen aan het van het Gouvernement uitgegaan verbod om onderling oorlog te voeren, menschen te rooven en koppen te snellen enz. Lagoendie werd ernstig door ziekten geteisterd. De bevolking en onze bezetting hadden daarvan in gelijke mate te lijden.

In de afdeeling Baros werden door enkele personen uit het aangrenzende vrije landschap Nai Pospos eenige ongeregeldheden gepleegd. Om verdere schending van 's Gouvernements grondgebied te verhoeden, werd de gemeenschap van het geheele landschap Nai Pospos met de gouvernementslanden afgesloten. Van uit Si-Badi, gelegen op eenen afstand van 12 zeemijlen van Singkel, beraamden eenige kwaadwilligen eenen aanslag op die afdeeling. Door tijdige en gepaste maatregelen bleef die beraamde aanslag evenwel zonder ernstige gevolgen. De drie hoofdaanleggers, Radja-oeda, Si Nja Ali en Lebeh Hadji, werden gevat en naar Padang gezonden, om voor den raad van justitie aldaar te regt te staan.

De rust in de binnenlandsche districten van Padang-Lawas bevestigde zich meer en meer; even als de hoofden van Pertibie en Adjoran (zie het regeringsverslag over 1856, bladz. 23), heeft ook het hoofd van het aan ons gebied grenzende landschap Passier eene acte van bevestiging gekregen, die de verhouding van dat landschap tot het Gouvernement en tot 's Gouvernements onderdanen regelt.

Benkoelen.

In den toestand der bevolking van dit gewest was geene merkbare verandering gekomen. Het nagenoeg overal mislukken van den oogst der ladangs deed haar ook dit jaar weder met schaarschte aan levensmiddelen kampen. De nood werd evenwel grootendeels gelenigd door ruime aanplantingen van spoedig groeijende aardvruchten.

Eenige invallen van benden-Pasoemahsche roovers in de afdeelingen Seloema, Ommelanden van Benkoelen en Manna uitgezonderd, genoot dit gewest eene gewenschte rust.

Lampongsche districten.

Bij de regeling van zaken in dit gewest, na de nieuwe bevestiging van het Nederlandsch gezag door de militaire expeditie in 1856 (zie het regeringsverslag over dat jaar, bladz. 25), werd voorloopig voor den tijd van drie jaren een resident aangesteld.

Als hoofdbeginsel van bestuur werd aangenomen, dat de inheemsche bevolking onderworpen blijft aan de regtsmagt en het onmiddellijk gezag harer hoofden, en dat zij hare politieke en huishoudelijke instellingen behoudt, behalve het geval van misdaad en medepligtigheid met personen, die niet tot de inheemsche bevolking behooren, en van vergrijp tegen het Gouvernement of zijne burgerlijke of militaire ambtenaren. Nog werd besloten tot het oprigten eener militaire sterkte te Betong (Samangka- of Keizersbaai).

Palembang.

Op de hoofdplaats Palembang had de bevolking nu en dan veel van ziekten te lijden. Velen zijn dien ten gevolge bezweken. De handel was levendig en in verschillende takken van nijverheid heerschte veel bedrijvigheid. In de divisien Lematang-Oeloe en Moesie-Oeloe werden rust en orde meermalen gestoord. Tot herstel daarvan hadden in die streken bij herhaling militaire expeditien plaats, waarover meer breedvoerig wordt gehandeld in hoofdstuk D, hoofdstuk I, § 5. In weerwil der tuchtiging welke zij onderging, bleef de bevolking in de Goemaij-Oeloe en Talang (Lematang-Oeloe) eene kwade gezindheid aan den dag leggen. In de divisie Moesie-Oeloe werden daarentegen de woelingen geheel bedwongen.

Met de grensgewesten Pasoemah, Semendo, Kisam en Makakau hadden geen verwikkelingen plaats. Derzelver bewoners gaven meer en meer blijken van toenadering. Hunne geneigdheid nam toe tot het aanknoopen van handelsbetrekkingen met de landstreken onder het onmiddellijk gezag van het Gouvernement.

Siak.

De sultan van Siak leefde reeds sedert eenigen tijd in vijandschap met zijnen broeder den Jang di Pertoean moeda of onderkoning. Ten einde raad, begaf de sultan zich naar Singapoer om zijn rijk aan het Britsch gouvernement op te dragen. Die opdragt afgeslagen zijnde, nam hij het aanbod van hulp aan van zekeren Engelschman, Wilson genaamd, die reeds vroeger Siak had bezocht en die zich toen te Singapoer ophield. Te hooge eischen van Wilson, nadat hij eenige gevechten tegen de partij des onderkonings had geleverd, bragten naar des sultans inzien zijne regering in gevaar. Tot afwending van dat gevaar riep hij alsnu de bemiddeling in van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, welks tusschenkomst ook werd verzocht door des sultans broeder, den onderkoning, beiden zich beroepende op de aloude betrekkingen tusschen de voormalige Oost-Indische Compagnie en Siak. Wilson trachtte inmiddels zijne eischen gewapenderhand te doen gelden, ten gevolge waarvan de sultan genoodzaakt werd naar Oeloe Tassé te vlugten en Siak aan eene regeringloosheid ten prooi werd, welke ook gevaarlijk dreigde te worden voor de naburige meer direct onder 's Gouvernements beheer staande landen. De resident van Riouw werd daarop gemagtigd, zich naar Siak te begeven ten einde den staat van zaken op te nemen, den verdreven sultan bij ontmoeting, des noodig en verlangende, aan boord van het ter beschikking van den resident gestelde rijksstoomschip *Merapi* in bescherming te nemen, eene verzoening tusschen de broeders te bewerken en verder datgene te verrigten wat tot herstel van rust en orde in het rijk van Siak zou kunnen strekken. Na de aankomst van de *Merapi* voor Boekit Batoe, op den 8den Junij, achtten de twee aldaar aanwezige Engelschen (Wilson zelf was toen daar niet aanwezig) en de almede in dienst van Wilson staande Boeginezen het geraden, zich van daar te verwijderen, waartegen hun geen hinderpalen werden in den weg gelegd. Spoedig kwam nu ook de sultan opdagen aan boord van eene der twee door den resident medegenomen kruisbooten, die met zijne opsporing was belast geweest. Den 10den Junij vertrok de *Merapi* met de beide kruisbooten, aan boord van welke de sultan en velen zijner rijksgrooten zich bevonden, naar Siak. Reeds drie dagen later had de door den resident bewerkte verzoening plaats tusschen den sultan en zijnen broeder den onderkoning. Op den 19den daaraanvolgende werd een verdrag van vriendschap, handel en scheepvaart tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en Siak gesloten, waarna de resident met de *Merapi* den 25sten Junij naar Riouw terugkeerde. Later ging Wilson zich vestigen te Klapa-pati, op het eiland Bangkalis, waarop hij titels van eigendom meende te kunnen doen gelden, die evenwel den toets niet konden doorstaan. Om aan dien onwettigen toestand een eind te maken, werden de toenmalige resident van Riouw en zijn voorganger naar Siak gecommitteerd. Deze slaagden er in, zonder aanwending van wapengeweld, aan de onwettige handelingen van Wilson een eind te maken, hebbende hij zich met zijn volk in stilte van Bangkalis verwijderd, vóór dat de hem

daartoe gestelde termijn verstreken was, zoodat het door de gecommitteerden medegenomen detachement militairen slechts de op het genoemde eiland door WILSON opgerigte aardewerken had te slechten.

De verdere loop der zaken in Siak leidde tot de opdragt door den sultan, in overeenstemming met den onderkoning en de verdere rijksgrooten, van het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement. Die opdragt, bij acte van den 31sten December 1857 voor en van wege het gezegde Gouvernement aangenomen zijnde, strekte tot voorbereiding van een nader contract (1) tot bevestiging der nieuwe orde van zaken, en tot regeling der onderlinge verhouding op den grondslag der erkenning van het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden als een gedeelte van Nederlandsch Indie en van deszelfs plaatsing onder de opperheerschappij van Nederland.

Banka en onderhoorigheden.

De bevolking van Banka en der daaronder behoorende Lepar-eilanden verkeerde, ten gevolge van vele ziekten en van den zeer ongunstigen padi-oogst, in geen gunstigen toestand. Hulp van gouvernementswege verhoedde evenwel het ontstaan van eigenlijk gezegd gebrek.

Billiton.

De werking van een meer geregeld bestuur en de bedrijvigheid door de mijn-ontginning te weeg gebragt, begonnen meer en meer werkdadig te werken op de welvaart der bevolking.

Riouw.

Op den 28sten Julij 1857 overleed de onderkoning van Riouw, radja ALI. Aanvankelijk verlangde de sultan van Lingga die waardigheid onvervuld te laten. Hij liet dien wensch varen, nadat de resident hem daarvan de onbestaanbaarheid met het tractaat van den 29sten October 1830 had onder het oog gebragt. Hij onttrok zich evenwel aan de regeling dier zaak, in weerwil der pogingen van den resident om hem den persoon te doen kennen, dien hij tot onderkoning wenschte verheven te zien, en vertrok van Riouw naar Singapoer, het rijk van Lingga, Riouw en onderhoorigheden onbeheerd latende. Deze nieuwe daad van ongehoorzaamheid jegens het Gouvernement, zonder welks toestemming hij zijn rijk niet mogt verlaten (zie regeringsverslag van 1856, bladz. 27), gaf aanleiding, dat bij een manifest van den Gouverneur-Generaal, van den 23sten September 1857, de sultan van Lingga, Riouw en onderhoorigheden, MAHMOED MOETHLAFAR SJAH, werd vervallen verklaard van het leen van zijn rijk. Dit manifest werd aan den ex-sultan te Singapore beteekend door twee ambtenaren, die zich met 's Rijks stoomschip *Celebes* tot dat einde derwaarts hadden begeven. Weinige dagen later vertrok de resident van Riouw met het genoemde stoomschip naar Lingga, alwaar hij den 10den October, in overeenstemming met de rijksgrooten, onder de nadere en sedert verleende goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, tot sultan van Lingga, Riouw en onderhoorigheden aanstelde TONGKOE SOLEIMAN, oom van vaderszijde van den ontslagen sultan, onder den naam van SOLEIMAN PRADAR-OEL-ALAM-SJAH; en twee dagen later, naar aanleiding van eene schriftelijke voordragt van den nieuwen sultan, almede onder de nadere en sedert verleende goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, tot onderkoning van Riouw, rijksbestierder van het Linggasche rijk, den radja ABDOEL-LAH HADJI, die deze waardigheid reeds bij waarneming vervulde sedert het overlijden van zijnen ambtsvoorganger. Aan den nieuw aangestelden onderkoning werden de titel en de namen toegekend van sultan ALA OEDIN SJAH. De nieuwe orde van zaken werd

---

(1) Dit contract, dd. 1 Februarij 1858, waardoor het grondgebied van Nederlandsch Indie eene uitbreiding onderging, welker nadere vermelding tot het regeringsverslag over 1858 behoort, is reeds aan de Staten-Generaal medegedeeld, en gedrukt onder n°. XXII, 2, der zitting 1858-1859. In dit contract is onder andere de inhoud overgenomen van het hier voren vermelde verdrag van vriendschap, handel en scheepvaart, dd. 19 Junij 1857, hetwelk ter mededeeling aan de Staten-Generaal gereed lag, toen het later contract ontvangen werd; maar welke mededeeling toen als overbodig is achterwege gelaten.

bevestigd door eene overeenkomst tot regeling der verhouding van de vorsten van het rijk van Lingga, Riouw en onderhoorigheden tot ons Gouvernement. (1)

De algemeene toestand van Lingga is nog verre van gunstig. Van zeerooverijen werd evenwel minder vernomen dan in vroegere jaren. De nieuwe onderkoning wenscht den verwarden staat, waarin het rijk verkeert, door eene betere orde van zaken te vervangen. Hij hield zich daartoe onledig met het ontwerpen van een reglement op het beleid der regering. (2)

Noordelijk gedeelte van Borneo.

In den nacht van den 18den op den 19den Februarij overvielen de Samtiokioe-Chinezen de Europesche bevolking op Serawak, en te naauwer nood kon sir JAMES BROOKE, op wiens leven het in de eerste plaats gemunt was, zich door de vlugt redden. Zijn verzoek om hulp werd door den resident der Wester-afdeeling van Borneo terstond ingewilligd door de zending van het te Sambas aanwezige rijksstoomschip *Admiraal van Kinsbergen*, om aan de in Serawak in gevaar verkeerende Britsche onderdanen zoodanigen bijstand te verleenen, als op de plaats en naar mate de omstandigheden en beschikbare middelen, zou blijken noodig en mogelijk te zijn. Aan 's Rijks stoomschip *Merapi* werd, zoodra de tijding van een en ander te Batavia ontvangen was, eene gelijke commissie opgedragen.

Bij aankomst van het eerstgenoemde stoomschip te Serawak was sir JAMES BROOKE echter den opstand reeds meester. De resident der Wester-afdeeling van Borneo was hem evenwel daarna nog behulpzaam in het beschermen der ten onder gebragte Chinezen tegen de woestheid der hen vervolgende Dajaks, met wier hulp de opstand was gedempt en in de teruggave der van sir JAMES BROOKE en van de zijnen geroofde goederen. De Britsche regering betuigde later haren dank voor de verleende hulp, terwijl van de directeuren der te Londen gevestigde » *Borneo Company* (limited)" en van een groot aantal kooplieden en ingezetenen van Singapoer, te dier zake afzonderlijke dankadressen werden ontvangen.

Wester-afdeeling van Borneo.

Pontianak. De geest der inlandsche hoofden jegens het Nederlandsch Bestuur werd zeer geroemd.

Als een gevolg der onder de inlandsche bevolking van Pontianak toenemende welvaart, bouwden velen zich nieuwe ijzerhouten huizen, en openbaarde zich onder hen meer en meer zucht naar Europesche meubelen. De Chinesche bevolking nam aanzienlijk toe, vooral door het zich vestigen op de hoofdplaats van vele Mandhor-Chinezen. Ook de Chinesche nieuwelingen vestigen zich voor het meerendeel op de hoofdplaats. Het Chinesche kamp moest dien ten gevolge aanmerkelijk worden uitgebreid. In het belang der bevestiging van de rust in deze streken werd het ordelijk en krachtig bestuur der kongsi Loang Hong (Lanfong) in het Chinesche district Mandhor in stand gehouden, doch bij een door den Gouverneur-Generaal goedgekeurd bevelschrift van den resident onder het oppergezag van Nederland geplaatst. Bij de regeling der verhouding van de besturende kongsi tot het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en tot de vorsten der Rijken, waarover haar gezag loopt, werd op den voorgrond geplaatst: dat de keuze van den kapthaij (het voornaamste hoofd der Chinezen) vooraf aan den resident bekend gemaakt, en, diens goedkeuring erlangende, aan de bevestiging van den Gouverneur-Generaal onderworpen wordt; dat de benoeming der verdere hoofden geschiedt door den kapthaij, maar aan de goedkeuring van den resident onderworpen is, en dat bij overtreding der bepalingen van het bevelschrift de kongsi zal worden ontbonden. De kapthaij had veel te kampen met kuiperijen van kwaadwilligen, die geen beter geregeld bestuur wenschten. Zijne vastberadenheid voorkwam evenwel openlijk verzet, zonder dat het noodig was hem met militaire magt te ondersteunen. Het verhoor van eenige gevatte, uitgeleverde en gestrafte belhamels bragt aan het licht, dat deze woelingen uitgingen van een geheim genootschap, genaamd Sam-tjam-hoei Lanson kongsi (drieëenig verbond van de bloem der eendragt), welks leden, even als die van andere dusdanige genootschappen, uit vrees voor de dood-

---

(1) Die overeenkomst is reeds aan de Staten-Generaal medegedeeld en gedrukt onder n°. XXIII, 5, der zitting 1858-1859.

(2) De onderkoning overleed in September 1858. Voor zooveel bekend, is hij nog niet definitief vervangen.

straf welke op het schenden van hunnen eed van geheimhouding gesteld is, en voor de schande die geacht wordt aan zulken meineed te kleven, zeer zeldzaam afvallig worden.

Sintang. (1) In het regeringsverslag over 1856 (bladz. 29) is onder andere vermeld, dat de vorst van Sanggouw (lees: de mangkoe boemi of rijksbestierder, pangeran PADOEKA) zich tegen den wil van ons bestuur in het aan Serawak grenzende Sekajan (2) (lees: Balei-karangan) had opgehouden, waar hij een willekeurig gezag uitoefende en slechtgezinde Chinezen ontving, en dat hij eerst na ernstige aanmaning naar Sanggouw was teruggekeerd. Weldra gaf hij op nieuw blijken van zijne slechte gezindheid jegens ons bestuur. In den aanvang des jaars haalde hij den panembahan moeda (pangeran ratoe) en eenige rijksgrooten over om de hoofdplaats heimelijk te verlaten, en zich met hem naar Balei-karangan te begeven, hunne vrouwen en kinderen, have en goederen met zich voerende, met het doel om zich te onttrekken aan de naleving der in 1855 gesloten overeenkomsten, en de Dajaks weder naar willekeur te kunnen beheerschen.

Eene militaire beweging werd tegen de in verzet zijnde pangerans voorbereid, terwijl tevens, door de tusschenkomst van een vertouwd bemiddelaar, de weg van overreding werd ingeslagen, ten einde hen tot hunnen pligt te doen terugkeeren. Pangeran PADOEKA zocht ook hulp in Serawak, maar ze werd hem niet verleend. Toen zij echter werden onderrigt dat de tegen hen beraamde militaire beweging ernstig gemeend was, neigden zij tot onderwerping.

De pangeran PADOEKA kwam omstreeks het midden des jaars te Pontianak terug en verkreeg van den resident de verzochte vergiffenis, onder voorwaarde dat hij zich voortaan geheel aan de inzigten van het Bestuur zou onderwerpen. In Julij keerde hij naar Sanggouw terug. Een later ingesteld plaatselijk onderzoek bewees, dat de pangeran PADOEKA zich vroeger tot geduchten tegenweer had voorbereid, maar ook dat zijne onderwerping volkomen was.

In Sintang, welk rijk blijkens het regeringsverslag over 1856 (bladz. 29) in 't laatst van dat jaar in staat van beleg was verklaard, werden tot het zoo mogelijk in onderwerping brengen van de oproerige pangeran's militaire maatregelen genomen. Uit vrees voor dezelve voldeed de pangeran RATOE aan de hem door den resident, uit zijne eigene hoofdplaats Nanga-kajan gedane aanzegging om zich aldaar bij den resident aan te melden. Hij werd toen onderrigt dat hij naar Sintang zou worden gevoerd om daar de verdere maatregelen te vernemen, welke genomen zouden worden om hem onschadelijk te maken. Hij werd later naar Java opgezonden.

Krachtens art. 47 van het regeringsreglement werd hem door den Gouverneur-Generaal, in het belang der openbare rust en orde in de afdeelingen Sintang, het etablissement van landbouw te Poerwakarta (adsistent-residentie Krawang) als bepaalde verblijfplaats aangewezen.

De pangeran's MOEDA, ANOM en KOENING bleven in verzet, zonder dat de tegen hen uitgezonden kolonnes er in slaagden zich van hen meester te maken. Zij vlugtten ver in het binnenland, zonder steun bij hunne aanhangers te vinden. De pangeran ANOM stierf van kommer en gebrek. De eigelijke krijgsverrigtingen bestonden in het innemen en verbranden der versterkte kampong Lingkadjan en van de benting nabij Soengei-Man, welke eerst bij eenen tweeden aanval op den 8sten Mei in onze handen viel, bij welke gelegenheid de landmagt krachtdadig werd ondersteund door 's Rijks stoomschip *Onrust*, hetwelk daartoe de Melawi (Malahoei) was opgestoomd.

Zoolang de pangeran's MOEDA en KOENING niet waren opgevat, kon de rust in Sintang nog wel niet als volkomen bevestigd worden beschouwd, maar de toestand was toch zooveel verbeterd, dat de staat van beleg in Julij kon worden opgeheven. Sedert zijn reeds eenige hoofden van den aanhang der genoemde pangeran's hulp en bescherming bij ons bestuur komen zoeken.

Het rijksstoomschip *Celebes* bezocht in December vele streken, in welke de onafhankelijke Dajaks zich hebben gevestigd. Overal werd eene goede gezindheid jegens het Europeesch gezag waargenomen.

Montrado. In het regeringverslag over 1855 (bladz. 16) werd vermeld, dat in dat jaar

---

(1) Vergelijk hoofdstuk E, afdeeling I, § 4.

(2) Sekajan is sedert gebleken de naam der rivier te zijn, welke aan de Serawaksche grenzen ontspringt, langs Balei-karangan loopt en te Sanggouw in de Kapoeas valt.

was bekrachtigd het in November 1854 door den toenmaligen Gouvernements-commissaris voor de Wester-afdeeling van Borneo, onder de nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, vastgestelde *Provisioneel Reglement voor het binnenlandsch bestuur in de nieuwelings onderworpen Chinesche districten der genoemde afdeeling*, nader omschreven in het regeringsverslag over 1854 (bladz. 11). Bij het bekrachtigend besluit van den Gouverneur-Generaal van 12 Maart 1855, n°. 3, werd de resident der Wester-afdeeling van Borneo aangeschreven om, na verloop van achttien maanden, gemotiveerde voorstellen in te dienen tot vaststelling eener definitive organisatie. Naar aanleiding van dien zijn, bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 25 Julij 1857, n°. 25, in het voormelde provisioneel reglement eenige wijzigingen gebragt, en werd hetzelve vastgesteld zoo als het nu voorkomt in het *Indisch Staatsblad* 1857, n°. 67 (1).

Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo.

Rijk van Bandjermasin. Op den 1sten November overleed te Martapoera de sultan van Bandjermasin, ADAM ALWASJIK BILLAH, in den ouderdom van ruim 90 jaren. Hij werd opgevolgd door zijn kleinzoon den sultan moeda, pangeran TAMDJID ILLAH, met wien de resident, onder 's Gouvernements nadere goedkeuring, den 3den November een nieuw contract sloot. Dat contract werd evenwel zoo als het was liggende niet vatbaar bevonden voor goedkeuring en bekrachtiging (2).

De pangeran PRABOE ANOM, wien de hoofdplaats Bandjermasin tot verblijf was aangewezen, verwijderde zich, zonder toestemming van den resident, van daar naar Martapoera. Eerst na herhaalde roeping keerde hij naar Bandjermasin terug. De op nieuw door hem betoonde wederspannigheid deed alsnu nader in overweging nemen, of hij in het belang van de openbare rust en orde in het rijk van Bandjermasin, niet naar elders behoorde te worden verwijderd (3); een maatregel, waarmede hij reeds in 1856 was bedreigd, bij verdere ongehoorzaamheid aan des residents bevelen.

Berou. Tot het erlangen van voldoening van den sultan van Sambalioeng, MOHAMAD HASJEK SJARIF OEDIN, ter zake van zijn onbehoorlijk gedrag bij het bezoek van 's Rijks schoenerbrik *Saparoea*, tot opvatting van het zeerooversboofd SI-GAROEDA, waarvan melding is gemaakt in het regeringsverslag over 1856 (bladz. 49), vertrok de resident den 2den Julij 1857, aan boord van het stoomschip *Celebes*, over Makasser naar Koetei, en van daar met den adsistent-resident van Koetei en der Oostkust van Borneo naar Sambalioeng, welke plaats den 23sten Julij werd bereikt. Behalve de *Celebes* had de resident te zijner beschikking 's Rijks schoeners *Sylph* en *Lansier*, twee kruisbooten en een detachement inlandsche militairen, sterk 50 man, onder eenen Europeschen 1sten luitenant, alles onder het bevel van den kommandant van de *Celebes*. De sultan voldeed terstond aan den hem gegeven last om zich bij den resident aan boord van de *Celebes* te komen verantwoorden. Hij verzocht vergiffenis voor de tegen hem gerezen bezwaren en beloofde door een volgend goed gedrag zich het nu ingeroepen medelijden van het Gouvernement waardig te betoonen. Hij verbond zich, SI-GAROEDA te zullen opvatten en uitleveren zoodra deze zich op zijn gebied mogt wagen, en verleende, ter bevestiging zijner betere voornemens, zijne medewerking tot het verlossen uit de slavernij van een aantal ter westkust van Celebes geroofde menschen, en tot het arresteren hunner overvoerders naar de oostkust van Borneo, wier praauwen en ladingen tevens werden in beslag genomen. De resident maakte van deze gelegenheid tevens gebruik tot het beëindigen, ten genoegen van den sultan van Koetei, van eene tusschen Koetei en Sambalioeng bestaande grensquaestie. De in den loop dier quaestie gevangen genomen Koeteische onderdanen werden door den sultan van Sambalioeng vrijgegeven. Zich alzoo onderwor-

---

(1) Tot het vaststellen eener definitive organisatie van het bestuur der adsistent-residentie Montrado is eerst in 1859 door het opperbestuur de vereischte magtiging verleend.

(2) De sedert daaromtrent zoo in Indie als in Nederland plaats gehad hebbende overwegingen, en de met den sultan gevoerde onderhandelingen, hebben, voor zooveel bekend, nog niet geleid tot het sluiten van een nader, voor goedkeuring en bekrachtiging vatbaar contract.

De laatste gebeurtenissen in dit rijk zijn genoegzaam bekend om te dezer plaatse niet vooruit te loopen op het regeringsverslag over 1859, waarin zij nader behooren te worden vermeld.

(3) Krachtens art. 47 van het regeringsreglement, werd bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 31 Januarij 1858, lit. K, den pangaran PRABOE ANOM Bandong (Preanger regentschappen) tot verblijfplaats aangewezen.

pen hebbende aan al de hem gestelde eischen, werd hij door den resident, onder de nadere (bij besluit van den 26sten October 1857, n°. 17, verleende) goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, op den 29sten Julij op nieuw in zijn bestuur bevestigd.

Gouvernement van Celebes en onderhoorigheden.

Gouvernementslanden. De algemeene welvaart in de gouvernementslanden was vooruitgaande, blijkbaar uit voortgaande ontwikkeling van handel en scheepvaart, gepaard met eene opgewekte zucht tot het opsporen van hier vroeger ongekende bronnen van vertier, die reeds de daarstelling van meerdere fabriekmatige en landbouwkundige ondernemingen deed ter sprake komen (1).

In het ten vorigen jare ingelijfde rijkje Tello bleef de rust ongestoord. Aanvankelijk waren de hoofden van het daaronder sorterend landschap Malolo onwillig den gebruikelijk eed af te leggen, omdat zij zich bleven beschouwen als onderdanen van den vorst van Goa; doch toen deze vorst hen, op verzoek van den gouverneur, van het tegendeel had overtuigd, zijn zij ter hoofdplaats Makasser verschenen en door den magistraat beëedigd.

Boni. De dood van den Koning, AHMAD SALEH AROENG POEGI, en zijne vervanging door zijne weduwe, BASÉ KADJOEARA, hernaamd AMIEL HADI ALI HADIA, in Februarij 1857, bragten geen verandering in de aanmatigende houding, welke de overleden koning jegens ons Gouvernement had aangenomen. Dit bleek in dit jaar inzonderheid uit de uitzetting uit Boni van dr. B. F. MATTHES, afgevaardigde van het Nederlandsche Bijbelgenootschap, die zich daarheen had begeven in het belang zijner Boeginesche taalstudie, ongeacht hij van een vrijbrief van wege ons Bestuur was voorzien en hij vergezeld werd door eenen bekenden zendeling, hem medegegeven door den adsistent-resident van Maros. De secretaris voor de inlandsche zaken aan boord van 's Rijks schroefkorvet *Princes Amelia*, tot het vragen van ophelderingen naar Boni gezonden, kon niet anders verkrijgen dan de teruggave der drie paarden, welke dr. MATTHES gedurende zijn verblijf in Boni waren ontvreemd.

Bima. Op den 9den November van dit jaar werd de jonge Sultan van Bima, ABDOELLAH, op het gouvernementshuis te Makasser als zoodanig erkend en bevestigd, en werd tevens met hem en zijne rijksgrooten eene nieuwe overeenkomst gesloten tot regeling zijner verhouding tot ons Gouvernement (2).

Verzochte medewerking tot het daarstellen van een steenkolen-depôt te Bima werd bereidwillig toegezegd.

Floris of Mangaraij. In het laatst van 1855 was op de noordkust van dit eiland vergaan de Nederlandsch-Indische schoener *Kapoetran*, te Soerabaija te huis behoorende. In het begin van dit jaar werden 's Rijks stoomschepen *Montrado* en *Samarang* uitgezonden ter opsporing der schipbreukelingen. Behalve een gelukkig geslaagd gevecht met zeeroovers in de baai van Rioem (zie later, hoofdstuk D, afd. II, § 5), leverde die togt geen resultaat dan het verkrijgen van zekerheid, dat de schipbreukelingen nog in leven waren, doch zich in slavernij bevonden op een eiland, dat toen nog niet met zekerheid kon worden aangewezen. In de maand Junij vertrok de luitenant der Maleijers te Makasser per kruisboot andermaal derwaarts tot het inwinnen van meer volledige informatien, en vernam alstoen, dat de meeste der genoemde schipbreukelingen bereids waren overleden; terwijl 5 Javanen en twee Chinezen nog steeds in slavernij verkeerden bij zekeren ABDOELLAHI, te Toba, en de overigen te Toto of Tjida, Gambo en Bepa. De bezitters dier slaven waren echter niet genegen ter uitlevering, anders dan tegen ontvangst van ivoor, geweren, kruid, koperdraad of koralen. Het Gouvernement beval hierop dat onmiddellijk maatregelen zouden worden genomen om die lieden te verlossen, zonder toe te geven aan de eischen tot schadevergoeding, en met bedreiging van gestrenge

---

(1) Als gevolg hiervan werden reeds in 1858 ter hoofdplaats Makasser eene sago- en eene suikerfabriek opgerigt. Ook te Soreang, in de zuiderdistricten, werd eene suikerfabriek gevestigd. Eene aanvraag tot afstand van woeste gronden voor de koffijcultuur in de afdeeling Bonthain werd in 1858 ingewilligd, bij wijze van uitgifte in huur voor een tijdvak van 20 jaren.

(2) Die overeenkomst is reeds aan de Staten-Generaal medegedeeld, en is gedrukt onder n°. XXIII, 3, der zitting 1858-1859.

bestraffing bij langere weigering. Daartoe werd 's Rijks stoomschip *Amsterdam* tegen het einde des jaars naar de Korokelibaai gezonden, vergezeld van twee kruisbooten, begeleid door den luitenant der Maleijers te Makasser, en aan boord hebbende een detachement van 25 inlandsche soldaten en een officier uit het garnizoen van Makasser. Nader bekomen inlichtingen deden den radja van Toto kennen als den bewerker van den roof der schipbreukelingen. Vermits hij zich aan den eisch tot uitlevering bleef onttrekken, werd de kampong Toto vernield, zonder eenig verlies onzerzijds. Slechts één slaaf werd uit handen van ABDOELLAHI te Toba verlost (1).

Gouvernement der Molukken.

Residentie Amboina. Gedurende dit jaar werd in de afdeeling Amboina eenige meerdere bedrijvigheid in den handel waargenomen; inzonderheid was de vaart van Boeginesche en Makassaarsche praauwen toenemende.

In weerwil der gedurig daartegen gerigte pogingen van het Nederlandsche Gouvernement, breidde de verderfelijke invloed van het *Kakian-verbond* (zie het regeringsverslag over 1856, bladz. 33) zich meer en meer uit in dat gedeelte van het eiland Ceram, dat gerekend wordt tot de afdeeling Sapoeroea.

In de afdeeling Wahaaij werd, in overleg met de civilen gezaghebber en de hoofden der negorijen Sawaaij en Bessij, door den in commissie gestelden adsistent-resident ter beschikking van den gouverneur bepaald, dat die negorijen, in het belang van de gezondheid der bevolking en van eene betere politie, meer in de nabijheid van Wahaaij zouden worden geplaatst. Aan de bevolking werd tevens opgedragen het aanleggen van eenen communicatie-weg tusschen Sawaaij en Wahaaij.

Residentie Banda. In den algemeenen toestand der Banda-eilanden en van het daartoe gerekend wordende oostelijk gedeelte van het eiland Ceram kwam in dit jaar geene merkbare verandering. De handel werd met weinig voordeel gedreven. Sommige handelaren op de Aroë- en andere naburige eilanden leden zelfs niet onbelangrijke verliezen.

De heidenen op de tot Banda behoorende eilanden (eilanders op Babber, Seroea en Tenimber) zijn arbeidzamer dan de daar levende Mohammedanen, en genieten daardoor meerdere welvaart dan dezen. De opbrengst hunner visscherij verschaft hun niet onaanzienlijke voordeelen.

De Ceramsche volken vinden hun bestaan voornamelijk in een weinig landbouw en in den ruilhandel met Nieuw-Guinea en de Aroë-eilanden. Hunne vadsigheid en de weinige behoeften welke zij kennen zijn hinderpalen tegen alle ontwikkeling van nijverheid onder hen.

Residentie Ternate. Ter vervanging van den in 1856 overleden Sultan van Tidore, werd, den 19den Maart 1856, prins ALTING, ook genaamd SAFIOEDIN, onder de namen CHALIFATOEL MOEKARAM BIDAWA MIL DAOLATILEVALI BIFADLLILLAHILADJID ACHMAD SAFIOEDIN SJAH KAITJIL ARNOLD ALTING, tot sultan van Tidore verheven.

Residentie Menado. De staatkundige, zedelijke en stoffelijke toestand der Minahassa was gedurende dit jaar over het algemeen bevredigend. Van bezoeken of aanvallen van zeeroovers, die in de laatste jaren zoo herhaaldelijk deze kusten teisterden, bleef de Minahassa gedurende dit jaar geheel verschoond. De padi-oogst, ofschoon in de bovenlanden overvloedig, ondervond in de lagere streken veel tegenspoed, ten gevolge van de min gunstige weêrsgesteldheid, doch vooral van de vernielingen door veldmuizen aangerigt. Terwijl men vroeger in deze landstreek afkeerig was van de paditeelt op sawah's, vond dezelve nu op onderscheidene plaatsen ingang. Nieuwe wegen werden aangelegd en bestaande verbeterd.

De bekeering der heidenen tot het Christendom, het werk van achttal zendelingen, ging geleidelijk voort. In Tonsea, Likoepang en Klabat-diatas nam bijna de gansche nog heidensche bevolking het Christendom aan.

De op de noord- en westkust van het eiland Celebes gelegen rijkjes Bolang-Mongondo, Bolang-Oeki, Bintaoena, Bolang-Itam, Kaijdipan, Kwandang, Bwool en Toli-Toli of Tontoli werden door den resident van Menado bezocht met 's Rijks stoomschip

---

(1) De hier aangeduide krijgsverrigtingen hadden eerst plaats in de maand Januarij 1858.

Phoenix. (1) Met den radja en de rijksgrooten van Bolang-Itam werd den 24sten Augustus 1857, en met die van Bintaoena den 24 September daaraanvolgende eene nieuwe overeenkomst gesloten tot regeling hunner verhouding tot ons Gouvernement. (2)

In het landschap Bwool overleed in 1855 de radja Mohammad Tsabakh Oedin. Sedert heerschte aldaar regeringloosheid. Tot herstel van rust en orde achtte het Nederlandsch Gouvernement het wenschelijk, den gunstig bekenden prins Lahadoen tot radja te doen verkiezen. Deze prins is een zoon van den in 1832 naar Java verwijderden radja van Bwool Mohammad Haebabuhu, die in 1841 te Tjandjoer overleed, en had zich sedert te Bandong in de Preanger regentschappen op Java opgehouden. De Bwoolsche hoofden vereenigden zich gaarne met dezen wensch en verkozen prins Lahadoen tot radja. Hij werd als zoodanig in dit jaar door den resident van Menado bevestigd, toen deze Bwool bezocht.

Ook de Sangir- en Talaut-eilanden werden door den resident van Menado met het stoomschip *Phoenix* bezocht. (3) De door de uitbarsting van den vuurspuwenden berg Awoe, in Maart 1856, op Groot-Sangir verwoeste negorijen werden gedeeltelijk weder opgerigt, en de velden, welke niet te zeer onder asch en lava bedolven waren, leverden op nieuw voedingsmiddelen. De Sangirezen ontvingen met erkentelijkheid hetgeen de liefdadigheid der ingezetenen van Nederlandsch Indie en van het moederland voor hen afzonderde. De aanzienlijke som van f 14,000, op die wijze bijeengebragt, werd geheel besteed tot aanschaffing van voedsel, kleeding, huisraad, gereedschappen en schoolbehoeften. Van zeeroovers leden de Sangir-eilanden in dit jaar geen overlast.

Eenige radja's werden door den resident op Lirong, een der Talaut-eilanden, bevestigd en deswege van acten voorzien.

Tot opbeuring van den landbouw in de afdeeling Gorontalo werden door het Gouvernement kosteloos zaad-padi en gereedschappen verstrekt; de wegen werden verbeterd, en de vroeger verspreide bevolking werd in kampong's vereenigd. In het belang eener betere werking van het Nederlandsch gezag werd in deze afdeeling een controleur geplaatst, waartoe, bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 2 Augustus 1857, n°. 40 (*Indisch Staatsblad* n°. 70), het aantal controleurs in de residentie Menado met één werd vermeerderd, ten vervolge op het bepaalde bij lit. C van § 5 van het 2de lid van het besluit van 14 Junij 1856, n°. 4 (*Indisch Staatsblad* n°. 28), waarbij is vastgesteld eene reorganisatie van het binnenlandsch bestuur in de Minahassa, vermeld in het regeringsverslag over 1856, bladz. 32. In weerwil van een en anderen maatregel was dit jaar den Gorontalezen niet gunstig. Het padi-gewas mislukte. Zij leden door overstrooming en brand, terwijl onder hun vee groote sterfte heerschte.

Door het opperbestuur werd magtiging verleend om, met wijziging der territoriale indeeling, vastgesteld bij het 2de lid der publicatie van 14 Junij 1824 (*Indisch Staatsblad* n°. 28 *a*) en bij § *b* van het 1ste lid der publicatie van 17 Julij 1824 (*Indisch Staatsblad* n°. 31 *a*), het rijkje Toli-Toli, ook bekend onder den naam van Tontoli, en deszelfs onderhoorigheden, benevens al het gebied ten zuiden daarvan, aan de noordkust van Celebes gelegen, af te scheiden van de residentie Menado en te voegen bij het gebied van het gouvernement van Celebes en onderhoorigheden (4).

De nieuw opgetreden radja's van Bintaoena en Soewawa, Bone, Bolango en Attingola werden van acten van bevestiging voorzien. (5)

Timor.

Op het gedeelte van Timor onder direct gouvernementsbeheer is, ten gevolge der weêrsgesteldheid, de djagong-oogst en ook de aanplant van padi in dit jaar in het algemeen zeer slecht uitgevallen. Een ruime oogst van djagong op de eilanden bewesten Timor en aanvoeren van de Solor-eilanden gaven evenwel der bevolking gelegenheid, in hare behoefte te voorzien.

---

(1) Zie ook het medegedeelde in hoofdstuk K, § 1.

(2) Beide deze overeenkomsten zijn aan de Staten-Generaal medegedeeld, en gedrukt onder n°. XXIII, 2 en 4, der gedrukte stukken van de zitting 1858–1859.

(3) Vergelijk het medegedeelde in hoofdstuk K, § 1.

(4) Deze afscheiding en toevoeging, is afgekondigd bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, van 11 Mei 1858 (*Indisch Staatsblad* n°. 55).

(5) Zie hoofdstuk D, afdeeling I, § 5, voor zooveel betreft de tuchtiging der hoofden van het onder deze residentie behoorende landschap Parigi.

Ten aanzien van de in dit jaar plaats gehad hebbende tuchtiging van den fettor van Takaip en van den radja van Lidak, wordt verwezen naar hoofdstuk D, afd. I, § 5.

Bali en Lombok.

In den staat van vijandschap, in welken de vorsten op Bali over het algemeen onderling leven, is in dit jaar geen verandering gekomen. Nijverheid, handel en welvaart bleven in hun gebied kwijnen. Boeleleng en Djembrana maakten hierop eene gunstige uitzondering, maar vooral Lombok, welks handel, onder een vreedzaam bestuur, zigtbaar bloeide. In Mengoei hadden ongeregeldheden plaats bij gelegenheid van het overlijden der vorstin Anak Agong Maijoen Biang Agong en de troonsbeklimming van haren aangenomen zoon Goesti Njoman Goegoe. Tabanan gaf blijken van goede gezindheid jegens het Nederlandsch Gouvernement, hetwelk met goed gevolg zijnen invloed bezigde tot het voorkomen van verwikkelingen tusschen Tabanan en Boeleleng.

In Djembrana, in welk landschap bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 5 April 1857, n°. 22, de gouvernementsvestiging werd daargesteld, waarvan reeds in het regeringsverslag over 1856 (bladz. 34) gesproken is, trachtte deszelfs voormalige vorst Goesti Poetoe Ngoera, aan wien het verblijf in Boeleleng slechts voorwaardelijk was toegestaan, met behulp van zijnen broeder Ngoera Raka op nieuw aanhang te verwerven, ten einde het vroeger door hem vrijwillig afgestaan gezag te herwinnen. In overleg met den controleur wapende de regent van Djembrana eenig volk, om mogelijke aanslagen van Goesti Poetoe Ngoera en diens broeder te kunnen afweren en hen zoo mogelijk op te vatten. Hierdoor werden de plannen dezer onruststokers verijdeld. De bijval, welken zij in Boeleleng vonden, bewees op nieuw dat aldaar geen goede gezindheid jegens ons gezag bestond. Inmiddels vorderde de openbare vijandschap, waarin zij zich tegen het Gouvernement gesteld hadden, dat hetzelve zich in veiligheid stelde tegen verdere aanslagen van hunnen kant. Tot dat einde gaf de Gouverneur-Generaal bevel, dat hunne uitlevering zou worden gevorderd van den vorst van Boeleleng, en dat zij voor eenen onbepaalden tijd naar Krawang (Java) zouden worden verwijderd en als staatsgevangenen behandeld. (1)

De betrekkingen tusschen het Nederlandsch Gouvernement en de vorsten van Lombok waren gedurende dit jaar op den besten voet. Zij werden onder andere benuttigd tot het invoeren der vaccine in hun gebied, hetgeen met den besten uitslag plaats had.

IV. Mededeelingen overeenkomstig de voorschriften van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indie (*Nederlandsch Staatsblad van* 1854. *n*°. 129).

§ 1. *Cultuurstelsel* (*art.* 56).

De mededeelingen in hoofdstuk N van dit verslag omtrent de op hoog gezag ingevoerde cultures zullen het bewijs geven, dat het streven der Regering ook in dit verslagjaar, even als in het vorige, bleef om door verligting van lasten en door verbetering der wijze van aanplanting en bewerking, het belang der inlanders te bevorderen en hen de voordeelen van hunnen arbeid in ruime mate te doen genieten.

Als zoodanig wordt hier aangestipt: de intrekking der koffijcultuur in acht districten van het regentschap Soekapoera (residentie Preanger regentschappen), wegens de te geringe vruchten die zij in verhouding tot de bezwaren voor de bevolking opleverde; de vermindering der indigo-cultuur in enkele gedeelten van de residentien Banjoemas en Madioen (2); de tegemoetkoming, haar in de residentie Kadoe verleend, ten aanzien van de verpligting tot het vervoer van den indigo van de fabrieken naar de sorteerpakhuizen; de ontheffing van de bevolking, in de districten Trengalek en Kampah (residentie Kedirie) van de verpligte levering van peper: de voortgaande vermeerdering van het getal der

(1) In 1858 werd de uitlevering verkregen en aan de verdere bevelen van den Gouverneur-Generaal gevolg gegeven.

(2) In 1858 had in Banjoemas eene nieuwe vermindering van deze cultuur plaats en werd zij in Pekalongan en Bezoekie geheel ingetrokken. Daarentegen wordt thans in Banjoemas eene proef genomen om de cultuur te verbeteren naar het voorbeeld der landhuurders in Djokdjokarta. Zie nader in hoofdstuk N.

pakhuizen, waar de koffij wordt ingekocht (1); de gedeeltelijk in dit jaar (1857) bevolen en in 1858 tot stand gekomen verhooging van den inkoopsprijs der koffij. (2)

Ook verscheidene gouvernements-contractanten toonden weder bereidwilligheid om in gelijken geest mede te werken. Tot bewijs moge strekken de onverpligte toekenning van verhoogde dagloonen bij de suikerfabrieken Pleret en Wonoredjo (Pasoeroean); en van buitengewone toelagen wegens den veldarbeid door *één* tabakscontractant in Japara en *éénen* in Rembang. De meeste dezer bijzonderheden worden in hoofdstuk N nader vermeld.

Naar dat gedeelte van het tegenwoordig Verslag wordt mede verwezen voor nadere mededeelingen omtrent de vroeger vermelde suiker- en tabakscultuur door middel van overeenkomsten met de inlandsche bevolking.

Van de op hoog gezag ingevoerde cultures in de gewesten buiten Java is eene opsomming in het vorig Verslag (bladzz. 36 en 37) gegeven. Verdere bijzonderheden, behalve die welke in hoofdstuk N eigenaardig haar plaats vinden, zijn daarvan thans niet te vermelden.

§ 2. *Persoonlijke diensten* (art. 57).

De herziening der heerediensten, door de hoofden van gewestelijk bestuur op Java, overeenkomstig het Indisch besluit van 10 April 1856, n°. 4 (hetwelk hoofdzakelijk is meêgedeeld op bladzz. 38 en 39 van het vorig verslag (3), was bij het eind van 1857 in de meeste gewesten van Java volbragt; doch de door hen ontworpen en voorloopig in werking gebragte regelingen waren toen nog in behandeling bij de inspecteurs der cultures, en konden door den directeur nog niet aan den Gouverneur-Generaal worden aangeboden. Eerst een volgend verslag zal dus meer omstandige berigten omtrent dit onderwerp kunnen bevatten; voorloopig was het oordeel over de werking dier regelingen gunstig.

Onder de beschikkingen door het Indisch hoofdbestuur genomen, met het doel bij art. 57 van het regeringsreglement aangewezen, om namelijk in de persoonlijke diensten trapsgewijze de verminderingen te brengen, bestaanbaar met het algemeen belang, kunnen de volgende vermeld worden:

het besluit van 19 Augustus 1857, n°. 24, waarbij (in art. 6) is verklaard, dat de groote postwegen zijn opengesteld voor alle soort van voertuigen, trek- en draagvee, mits voldoende aan de ter zake bestaande of nader vast te stellen bepalingen, en dat naast de groote en postwegen geen zoogenaamde karrewegen zullen worden aangelegd of onderhouden;

het besluit van 2 December 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 111), waarbij, met aanvulling en wijziging van het *Staatsblad* 1831, n°. 27, is bepaald, dat de groote ooster- of postweg van Batavia over Meester Cornelis naar Buitenzorg, tot aan de grens van de Preanger regentschappen, geheel voor rekening van den lande in vrijen arbeid en niet gedwongen diensten en leveringen zal worden onderhouden. Blijkens het vorig Verslag (bladz. 93) was omtrent een gedeelte van dien weg en omtrent het vervolg van denzelve in de Preanger regentschappen reeds eene dergelijke beschikking genomen.

het besluit van 15 December 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 114), waarbij hetzelfde bepaald is ten aanzien van den grooten weg van Meester Cornelis naar Bekassie tot aan de grenzen van Krawang;

het besluit van 6 October 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 93), waarbij (in art. 6) is bepaald, dat telkens wanneer niet uitdrukkelijk anders mogt zijn bevolen, de bouw- of waterstaatswerken, tot daarstelling waarvan 's Gouvernements magtiging wordt verleend, moeten worden uitgevoerd in ongedwongen arbeid en leveringen.

Vooral door dit laatstvermelde besluit, in verband met het vroeger (Verslag van 1856, bladz. 38) vermeld besluit van 26 September 1856, n°. 20, zal in de gedwongen persoonlijke diensten eene belangrijke vermindering en in 's lands uitgaven eene belangrijke vermeerdering plaats vinden.

---

(1) Vergelijk § 18 van de Memorie van Beantwoording betreffende het wets-ontwerp tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot van 1857 (zitting 1859-1860, n°. III, 11).

(2) Over de onlangs bevolen verhooging van het plantloon voor den indigo, zie de noot bij *indigo-cultuur* in hoofdstuk N.

(3) En in zijn geheel bij de Memorie van Beantwoording betreffende hoofdstuk XI der Staatsbegrooting voor 1859 (zitting 1858-1859, n°. II, 127).

Het Indisch Bestuur waakte echter tevens tegen overdrijving. Zoo had bijv. de aanneming in 1851 van het beginsel, dat onder den naam van heerediensten geen gedwongen leveringen zouden worden begrepen, twijfel doen ontstaan omtrent de wijze van uitvoering van sommige werken, als: het daarstellen en onderhouden van indigo-fabrieken, bazaarloodsen, wachthuizen en mijlpalen. Die twijfel werd opgeheven door de verklaring, dat indigo-fabrieken het eigendom zijn der indigo plantende bevolking, en gewoonlijk voor hare rekening door het bestuur worden opgerigt en onderhouden, zonder dat daarvoor gedwongen leveringen plaats hebben; dat de koeliediensten en levering van materialen, voor zoover die niet moeten worden ingekocht, evenwel door de betrokken bevolking geschieden zonder eenige betaling; dat de bazaarloodsen, in verband met de nadere bepalingen omtrent derzelver onderhoud, vastgesteld bij *Staatsblad* 1853, n°. 90, geheel komen voor rekening van de bevolking; en dat de wachthuizen en mijlpalen door de bevolking in heeredienst kunnen worden opgerigt, met dien verstande nogtans, dat de daartoe benoodigde materialen, wanneer zij niet kosteloos door haar kunnen worden bijeengebragt, voor rekening van den lande behooren te worden ingekocht, terwijl voor zooveel noodig de ambachtslieden op gelijke wijze betaling zullen dienen te erlangen.

Zoo ook werd bij eene, in het *Bijblad van het Indisch Staatsblad* onder n°. 239 opgenomen aanschrijving, van 18 Julij 1857, herinnerd, dat de wensch der Regering niet is dat algeheele vrijstelling van heerediensten verleend worde om het noodige aantal vrijwillige arbeiders te verkrijgen, daar, zoo doende, werken in vrijen arbeid komen te drukken op de dienstpligtigen aan den lande, die aan die werken niet vrijwillig deel nemen en belast worden met de taak der vrijgestelden.

Een groote hinderpaal ter verkrijging van vrijwilligen arbeid blijft echter daarin gelegen, dat, met uitzondering van de hoofdplaatsen der gewesten, zich niet overal een eigenlijke dagloonersstand heeft gevestigd. Men trachtte hier en daar zoodanigen stand in het leven te roepen, en deze pogingen werden van gouvernementswege aangemoedigd. Zoo werd in den loop dezes jaars magtiging verleend om voor de nog overblijvende maanden van 1857 en voor 1858, bij wijze van proef, te Panaroekan (Bezoekie) in dienst te stellen eenen mantri, als hoofd eener aldaar op te rigten koelie-kampong, bestemd tot verwerking der afgescheept wordende gouvernementsproducten.

Waar, hetzij bij de openbare werken, hetzij voor den afscheep der producten, koelie's in gedwongen arbeid moesten worden gebezigd, werd, blijkens de in het *Bijblad* n°. 255 en 262 opgenomen beschikkingen, van 2 Julij en 21 September 1857, als regel aangenomen, de betaling slechts te doen zijn een defroyement voor dagelijksch onderhoud (1).

Omtrent eenige der buitenbezittingen wordt, ten vervolge op vroegere verslagen, nog het volgende aangeteekend.

Sumatra's Westkust. De betere staat, waarin wegen en bruggen allengs kwamen, en ook het toenemend gebruik van karren, in stede van dragers, voor het vervoer, werkten mede tot vermindering der heerediensten.

Lampongsche districten. Met uitzondering van het onderhoud van den grooten weg van Telok-Betong naar Mangala, die deze residentie van het zuiden naar het noorden doorsnijdt, en het verstrekken van geleiders aan de reizende politiedienaren, bestaan hier alleen heerediensten in het district Telok-Betong. Volgens de tot dusver bestaan hebbende regeling moest de bevolking van de geheele residentie eens in het jaar opkomen om dien weg en de bruggen in orde te brengen. Voor velen leverde dit echter bezwaar op ten gevolge van den afstand hunner woonplaats. Hierin is te gemoet gekomen door de bepaling, dat voortaan alleen de nabij gelegen kampongs, en zulks niet eenmaal 's jaars, maar telkens wanneer daaraan iets ontbreekt, dien weg zullen moeten in orde brengen; daardoor is tevens het geheele jaar door een goed onderhoud verzekerd. Voor het overige strekken de heerediensten zich niet verder uit dan ten behoeve van het genie-departement te Telok-Betong, het vervoer van goederen van de reede naar het pakhuis, het bezetten der wachthuizen en het onderhoud van bruggen en wegen in en om de hoofdplaats. Voor al deze diensten, met uitzondering van de laatste, wordt de bevolking geldelijk beloond.

---

(1) De vragen omtrent de opheffing van het koffij-servituut in de afdeeling Buitenzorg, voorkomende in het Verslag der Commissie over het regeringsverslag van 1855 (zitting 1858-1859, n°. XXIX, 1, bladz. 7), zullen worden beantwoord in hoofdstuk N, I, § 1*a*, 4°.

Palembang. De heerediensten waren in 1857 in zoover geregeld, dat het getal dienstpligtigen behoorlijk is opgenomen, en dat in de onderscheidene districten het bepaald aandeel daarin voor elke doeson is aangewezen. De diensten, die door de bevolking der binnenlanden kosteloos moeten worden verrigt, zijn: de hantaran- of geleidediensten, het onderhoud van bruggen, wegen en étappe-plaatsen en het bevaarbaar houden der rivieren; het geven van wachtvolk bij de civile gebouwen en het gewoon onderhoud derzelve. De overige diensten worden vergolden òf door voeding òf door voldoende betaling. Het bestuur tracht voortdurend bij het doen verrigten van werkzaamheden in het belang van het Gouvernement de bevolking zooveel mogelijk van bezwarende diensten te ontheffen en daarin trapsgewijze vermindering te brengen.

Menado. Sedert de in-werking-treding van de nieuwe inrigting van het binnenlandsch bestuur in de Minahassa (*Indisch Staatsblad* 1856, n°. 28), hebben hier alle persoonlijke diensten, welke volgens oud gebruik ten behoeve der binnenlandsche ambtenaren door de bevolking verleend werden, opgehouden.

Amboina. De verbetering van het stelsel der heerediensten in dit gewest werd voorbereid. Voor de door haar verrigte diensten bij de bouwwerken ontving de bevolking reeds dit jaar een hooger dagloon.

§ 3. *Landrente* (*art.* 59).

In de algemeene bepalingen omtrent dit onderwerp zijn geene veranderingen gebragt. (1) Het bedrag der heffing van 1857 wordt lager vermeld in hoofdstuk L. ALGEMEEN BURGERLIJK BESTUUR, onder het hoofd: *Bronnen van inkomsten.*

§ 4. *Slavernij* (*art.* 115).

Met betrekking tot dit onderwerp werden in 1857 nog geen beslissende maatregelen genomen. (2)

§ 5. *Onderwijs* (*art.* 125).

Zie hoofdstuk J. ONDERWIJS.

D. Militair beheer.

I. LANDMAGT.

§ 1. *Kommandement.*

Gedurende 1857 heeft het kommandement van het leger geene verandering ondergaan.

---

(1) In eene noot op bladz. 38 van het vorig Verslag is reeds melding gemaakt van de bepaling (*Indisch Staatsblad* 1858, n°. 46), dat de residentien Madioen en Kedirie, waar, behalve in eenige weinige districten, geen landrente (in geld) werd opgebragt, maar aan de bevolking evenredig minder voor haren arbeid aan de gouvernements-cultures werd te goed gedaan, met 1 Januarij 1859 te dezen aanzien gelijk zouden gesteld worden met de overige gewesten van Java (de Preanger regentschappen en de afdeelingen Patjitan en Banjoewangie uitgezonderd); en van de latere bepalingen (*Indisch Staatsblad* 1858, n°. 117 en 118), waarbij ook voor de afdeeling Patjitan hetzelfde is vastgesteld.

(2) Naar aanleiding der wet van 7 Mei 1859 (*Staatsblad* n°. 33) heeft de Gouverneur-Generaal, bij ordonnantie van 14 Julij 1859 (*Indisch Staatsblad* van den 22sten daaraanvolgende, n°. 47), het uiterste tijdstip, waarop de slavernij is afgeschaft, bepaald voor Java en Madura op den 90sten dag na de dagteekening van het *Staatsblad van Nederlandsch Indie*, waarin die verordening is opgenomen, en voor de buitenbezittingen op 1°. Januarij 1860. De bepaling en toewijzing der vergoeding voor de meesters is daarbij opgedragen, in eersten aanleg aan plaatselijke commissien, en in hooger beroep aan de hoofden van gewestelijk bestuur. Aan deze laatsten is mede opgedragen, onder de nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, zoodanige maatregelen als noodig voorkomen te nemen, met betrekking tot de ouderen van jaren en kinderen, die bij de vrijverklaring als verlaten te beschouwen mogten zijn.
Van hetgeen verrigt is ter zake van de afschaffing der perkhoorigheid in de residentie Banda wordt melding gemaakt bij hoofdstuk N, I afdeeling, § 2, 14°.
Van de regeling van het pandelingschap (*Indisch Staatsblad* 1859, n°. 43) is reeds vroeger melding gemaakt.

§ 2. *Zamenstelling en voltalligheuding van het leger.*

Bij Koninklijk besluit van den 22sten Januarij 1857, n°. 37, werd zijne Koninklijke Hoogheid *Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik*, Prins van Oranje, benoemd tot luitenant-kolonel à la suite bij het wapen der infanterie van het Indisch leger. Bij Koninklijk besluit van den 4den September 1857, n°. 81, werd Z. K. H. bevorderd tot kolonel à la suite bij het genoemd wapen. (1)

De formatie en de sterkte van het leger op ultimo December 1857 zijn vermeld op den navolgenden staat:

(1) In 1858 is Z. K. H. de Prins van Oranje bevorderd tot generaal-majoor bij het leger in Nederlandsch Indie.

OFFICIEREN.	Formatie op ultimo Dec. 1857.								Sterkte op ultimo Dec. 1857.								
	Generaals.	Kolonels.	Luitenant-kolonels.	Majoors.	Kapiteins.	1ste luitenants.	2de luitenants.	Inl. 2de luitenants.	Generaals.	Gener. maj. titulair.	Kolonels.	Luitenant-kolonels.	Majoors.	Kapiteins.	1ste luitenants.	2de luitenants.	Inl. 2de luitenants.
Staven:																	
Staf van den Gouverneur-Generaal	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»
Kommandant van het leger	*a*1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»
Militair departement { officieren	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	*b*1	1	1	»	»	»	»
Militair departement { adjoints	»	»	»	»	4	2	2	»	»	»	»	»	»	3	3	1	»
Militaire afdeeling op Java { 1ste	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»
Militaire afdeeling op Java { 2de	1	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»	»
Militaire afdeeling op Java { 3de	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
Kommandant der artillerie op Willem I	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
Idem in de Wester-afdeeling van Borneo	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»
Gouvernement ter Sumatra's Westkust	1	1	»	»	2	1	1	»	1	»	1	»	»	2	1	1	»
Ter beschikking van 't militair departement.	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»
Plaatselijke staven { Batavia	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
Plaatselijke staven { Samarang	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
Plaatselijke staven { Willem I	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
Plaatselijke staven { Soerabaija	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»
Materieel der artillerie { officieren	»	1	2	4	3	7	9	»	»	»	1	2	4	3	6	5	»
Materieel der artillerie { magazijnmeesters	»	»	»	»	»	3	3	»	»	»	»	»	»	4	2	»	»
Genie	»	1	1	4	5	7	5	»	»	»	1	2	4	5	6	3	»
Administratie { intendance	»	1	1	3	5	9	9	»	»	»	1	1	4	7	8	6	»
Administratie { betaalmeesters	»	»	»	»	6	8	12	»	»	»	»	»	»	7	9	16	»
Geneeskundige dienst { offic. van gezondheid.	»	1	1	4	17	73	39	»	»	»	*c*2	1	6	17	58	60	»
Geneeskundige dienst { apothekers	»	»	»	»	2	9	19	»	»	»	»	»	1	1	11	12	»
Geneeskundige dienst { paardenartsen	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»
Te zamen.	3	9	9	21	49	131	101	»	3	»	10	9	24	53	114	105	»
Wapens:																	
Infanterie	»	»	7	20	152	261	296	*d*120	»	2	2	11	24	159	219	180	9
Artillerie	»	»	»	1	18	27	30	»	»	»	»	»	1	23	26	16	»
Cavalerie	»	1	»	2	8	13	12	»	»	»	»	1	2	8	14	10	»
Sapeurs	»	»	1	»	6	6	12	»	»	»	»	1	»	6	7	4	»
Totaal.	3	10	17	44	233	438	451	120	3	2	12	22	51	249	380	310	9
Totaal generaal.	1316								1043*e*								

a. De kommandant van het leger is luitenant-generaal. De beide anderen zijn generaal-majoors.

b. De kolonel was met verlof buiten Indie en vervangen door een luitenant-kolonel.

c. Een der kolonels was met verlof buiten Indie.

d. Berekend met inbegrip der zamenstelling van de pradjoerits.

e. Onder de sterkte zijn niet begrepen 7 officieren voor memorie en 3 op non-activiteit.

ONDEROFFICIEREN, MANSCHAPPEN EN PAARDEN.	FORMATIE op ultimo December 1857.					STERKTE op ultimo December 1857.					Toelichting.
	Europeanen.	Afrikanen.	Amboinezen.	Inlanders.	Paarden.	Europeanen.	Afrikanen.	Amboinezen.	Inlanders.	Paarden.	
Infanterie . . .	8050	»	1744	14570	»	7452	420	1193	12079	»	In de sterkte zijn begrepen 68 adjudant-onderofficieren, dienstdoende als 2de luitenants. — De formatie der infanterie is berekend met inbegrip der zamenstelling van de pradjoerits (zie § 6 hieronder).
Artillerie	1467	»	»	1042	346	1429	17	»	1073	340	
Cavalerie	581	»	»	»	523	563	»	»	56	376	
Sapeurs	228	»	»	654	»	259	»	»	626	»	
Corps muziekanten.	31	»	»	»	»	28	»	»	»	»	
Totaal . .	10357	»	1744	16266		9731	437	1193	13834		
Totaal generaal.	28367				869	25195				716	

Tot aanvulling van het incompleet aan Europesche 2de luitenants, werd aan de onderofficiers-school te Meester Cornelis eene niet onbelangrijke uitbreiding gegeven (zie § 4 hieronder).

Tot het zoo mogelijk verkrijgen van een grooter aantal kadets aan de Koninklijke Militaire Akademie te Breda, bestemd voor de verschillende wapens bij het leger in Nederlandsch Indie, werd de kostelooze plaatsing, welke in 1856 werd aangenomen voor eenige kadets voor de Indische artillerie, algemeen gemaakt voor alle kadets, die aan de genoemde inrigting voor de Indische dienst zullen worden opgeleid.

Aan den overgang van luitenants van het leger in Nederland bij dat in Nederlandsch Indie werden buitengewone voordeelen verbonden, en toen die maatregel onvoldoende bleek om in de meest dringende behoefte te voorzien, werden, met beteren uitslag, eenige luitenants van het leger hier te lande in de gelegenheid gesteld, tijdelijk bij dat in Indie te worden gedetacheerd, onder genot eener verhoogde gratificatie.

De in 1856 genomen en in dit jaar voortgezette maatregelen tot aanmoediging der koloniale werving in Nederland en daarbuiten werden met den besten uitslag bekroond, zoodat tot aanvulling van het Europeesch gedeelte van het leger in Indie in dit jaar werd aldaar aangebragt het zeer aanmerkelijk aantal van 3218 onderofficieren en manschappen, ten gevolge waarvan het incompleet aan Europeanen op ult°. December 1857 slechts 626 man bedroeg, welk cijfer wordt teruggebragt tot 189, doordien de toen nog in Indie dienende 437 Afrikanen in de sterkte tellen als Europeanen.

Ook de inlandsche werving heeft, voor zooveel de Javanen en Boeginezen betreft, gunstig gewerkt; zijnde er van die natien respectivelijk 2317 en 205 recruten, dat is 616 en 18 meer dan in 1856, aangenomen, ongerekend 61 militairen van laatstgenoemden landaard, die zich op nieuw voor de dienst verbonden.

De werving van Madurezen leverde minder gunstige uitkomsten op. Tegen 84, die in 1856 werden aangenomen, verbonden zich in dit jaar slechts 64 recruten van dezen landaard. Ofschoon de werving van Amboinezen vooruitging (184 in 1857 tegen 77 in 1856), liet het zich niet aanzien, dat het incompleet aan dien landaard spoedig zou zijn aan te vullen.

Ter bevordering van de reëngagementen van Europeanen werd onder andere aan gereëngageerden het dragen van een onderscheidingsteeken toegestaan, en eene buitengewone verstrekking van kleeding- en equipementsstukken.

De soldij der Europesche sergeanten en fourriers bij de veld- en bergbatterijen werd met 15 duiten daags verhoogd.

Nog werd aan het leger bekend gemaakt, dat was besloten tot de daarstelling in Nederland van een koloniaal militair invalidenhuis.

Aan de garnizoens-bataillons te Batavia en te Palembang werd eene meer aan de eischen van de dienst voldoende nieuwe organisatie gegeven. In vervanging van één enkel garnizoens-bataillon, vroeger voor Sumatra's Westkust toegestaan, werden aldaar een veld-bataillon en een garnizoens-bataillon van mindere sterkte dan het vroegere opgerigt, tot zamentrekking van eenige verspreide en niet meer benoodigde bezettingen, en tot het daarstellen van eene meer weêrbare magt in de Padangsche bovenlanden. In het laatst des jaars werd ook nog begonnen met de oprigting der twee veld-bataillons, welke op Java nog aan de leger-organisatie ontbraken.

§ 3. *Bijzonderheden omtrent de militaire geneeskundige dienst.*

Gedurende de laatste vijf jaren was de verhouding van het cijfer der bij de landmagt behandelden, herstelden en overledenen op Java en Madura, als volgt.

Jaren.	Behandelden.	Herstelden.	Overledenen.	Verhouding der overledenen	
				tot de behandelden.	tot de legersterkte.
1853	20,737	19,285	495	1 : 41.9	1 : 23.8
1854	21,464	20,049	460	1 : 46.6	1 : 22.7
1855	24,795	22,902	639	1 : 38.8	1 : 17.1
1856	25,099	23,291	629	1 : 39.9	1 : 19
1857	27,164	25,055	684	1 : 39.7	1 : 19.3

Het navolgende nosologisch-ethnographisch overzigt heeft betrekking tot het voor 1857 opgegeven aantal van 684 overledenen.

ZIEKTEN.	OVERLEDEN.				VERHOUDING DER OVERLEDENEN TOT DE BEHANDELDEN.			
	Europeanen.	Afrikanen.	Inlanders.	Totaal.	Europeanen.	Afrikanen.	Inlanders.	Totaal.
Febris intermittens. . . .	19	»	34	53	1 : 130.2	»	1 : 67.8	1 : 90.5
id. biliosa	8	»	3	11	1 : 45	»	1 : 47.3	1 : 46
id. catarrhalis	»	»	2	2	»	»	1 : 102.5	1 : 223
Typhus.	7	»	4	11	1 : 2.3	»	1 : 2.5	1 : 2.4
Transporteren. .	34	»	43	77				

ZIEKTEN.	OVERLEDEN.				VERHOUDING DER OVERLEDENEN TOT DE BEHANDELDEN.			
	Europeanen.	Afrikanen.	Inlanders.	Totaal.	Europeanen.	Afrikanen.	Inlanders.	Totaal.
Per transport. .	34	»	43	77				
Cholera.	67	6	19	92	1 : 2.48	1 : 1.7	1 : 2.7	1 : 1.4
Encephalitis	»	»	1	1	»	»	1 : 8	1 : 13
Ophthalmiae	1	»	»	1	1 : 8.67	»	»	1 : 1892
Angina	»	»	1	1	»	»	1 : 21	1 : 113
Pneumonia	»	»	10	10	»	»	1 : 3.6	1 : 5.6
Hepatitis	18	»	2	20	1 : 15	»	1 : 4.5	1 : 13.95
Dysenteria.	189	4	52	245	1 : 7.4	1 : 6	1 : 5.2	1 : 6.9
Apoplexia.	5	»	1	6	1 : 2	»	1 : 4	1 : 2.3
Delirium tremens	5	»	»	5	1 : 7	»	»	1 : 7
Morbi mentis.	2	»	1	3	1 : 15	»	1 : 25	1 : 19
Asthma.	1	»	»	1	1 : 40	»	»	1 : 123
Colica	2	»	1	3	1 : 182	»	1 : 161	1 : 177
Aphthae tropicae	8	»	1	9	1 : 4.75	»	1 : 1	1 : 4.3
Gastricismus	1	»	»	1	1 : 621	»	»	1 : 781
Catarrhus bronchiorum . .	3	»	7	10	1 : 109.6	»	1 : 39.4	1 : 60.2
Diarrhoea	18	»	18	36	1 : 71	»	1 : 31.7	1 : 51.9
Helminthiasis	1	»	»	1	1 : 44	»	»	1 : 47
Rheumatismus acutus. . .	»	1	1	2	»	1 : 18	1 : 143	1 : 210.5
id. chronicus. .	1	»	1	2	1 : 200	»	1 : 97	1 : 150.5
Haemorrhoïdes	1	»	»	1	1 : 120	»	»	1 : 125
Scrophulosis	1	»	»	1	1 : 24	»	»	1 : 37
Phthisis pulmonalis. . . .	15	1	22	38	1 : 7	1 : 2	1 : 2.3	1 : 4.2
Carcinomata	2	»	»	2	1 : 1	»	»	1 : 1
Scorbutus	1	»	»	1	1 : 14	»	»	1 : 16
Transporteren. .	376	12	181	569				

ZIEKTEN.	OVERLEDEN.				VERHOUDING DER OVERLEDENEN TOT DE BEHANDELDEN.			
	Europeanen.	Afrikanen.	Inlanders.	Totaal.	Europeanen.	Afrikanen.	Inlanders.	Totaal.
Per transport. .	376	12	181	569				
Hydrops	7	1	11	19	1 : 6	1 : 2	1 : 2.2	1 : 3.6
Vitia cordis	3	1	1	5	1 : 98.3	1 : 1	1 : 10	1 : 61
Variolae	4	»	3	7	1 : 6	»	1 : 8.6	1 : 7
Framboesiae	»	»	1	1	»	»	1 : 34	1 : 58
Herpes	2	»	»	2	1 : 26.5	»	»	1 : 53
Syphilis primaria	7	»	»	7	1 : 28.4	»	»	1 : 405
id. secundaria. . . .	2	»	3	5	1 : 153	»	1 : 29	1 : 79.8
Vulnera	2	»	2	4	1 : 83.5	»	1 : 75.5	1 : 80
Abscessus	»	»	3	3	»	»	1 : 70.7	1 : 174.3
Ulcera	»	»	1	1	»	»	1 : 726	1 : 1538
Fistulae	1	»	»	1	1 : 21	»	»	1 : 28
Morbi reliqui	22	»	35	57	1 : 108.1	»	1 : 53.4	1 : 75.2
Mors violenta	3	»	»	3	1 : 1	»	»	1 : 1
Totaal. .	429	14	241	684				

De sterfteverhouding op Java en Madura gedurende de laatste vijf jaren, naar gelang van den landaard en de aan de kust, dan wel binnen 's lands gelegen plaatsen, wordt aangetoond op den volgenden staat.

	EUROPEANEN.						AFRIKANEN.						INLANDERS.					
	Plaatsen aan de kust.			Plaatsen binnen 's lands.			Plaatsen aan de kust.			Plaatsen binnen 's lands.			Plaatsen aan de kust.			Plaatsen binnen 's lands.		
	Overleden.	Sterkte.	Sterfte.	Overleden.	Sterkte.	Sterfte.	Overleden.	Sterkte.	Sterfte.	Overleden.	Sterkte.	Sterfte.	Overleden.	Sterkte.	Sterfte.	Overleden.	Sterkte.	Sterfte.
53	(1) 202	3278	1:16.2	105	2590	1:24.6	8	137	1:17.125	3	294	1:98	136	3441	1:25.81	41	2044	1:49.8
54	198	2583	1:13	115	2423	1:21.08	4	7	1: 1.75	5	207	1:41.4	98	3314	1:33.8	40	1935	1:48.37
55	219	2799	1:12.7	121	2186	1:18.06	1	6	1: 6	11	203	1:18.4	213	3933	1:18.4	74	1800	1:24.3
56	234	2725	1:11.7	143	2776	1:19.4	3	18	1: 6	5	265	1:53	189	3717	1:19.7	55	2527	1:45.9
57	288	3476	1:12.07	141	2776	1:19.6	5	44	1:88	9	208	1:23.1	168	4389	1:26.1	73	2328	1:31.9

(1) In het regeringsverslag over 1856, bladz. 42, staat: 272, lees: » 202."

De gezamenlijke sterfte onder de Europeanen der landmagt op Java en Madura was, in verhouding tot de sterkte, in:

	Overleden.	Sterkte.	Sterfte.
1853	307	5868	1 : 19.1
1854	313	5006	1 : 16
1855	340	4985	1 : 14.6
1856	377	5501	1 : 14.6
1857	429	6252	1 : 14.57

Over de militaire geneeskundige dienst in de buitenbezittingen is hier te lande geen verslag ontvangen.

§ 4. *Inrigtingen tot het leger betrekkelijk.*

Artillerie-constructiewinkel. In dit jaar werd vooral met kracht gewerkt aan den aanmaak van nieuw ligt veldmaterieel. Ter besparing van geld en tijd werd handenarbeid meer en meer door werktuigelijken vervangen. Na de ontvangst van eenen uit Nederland ontboden stoomhamer, werd ten spoedigste aangevangen met de daarstelling eener voor dien hamer bestemde smederij, binnen den ringmuur van het etablissement.

Nadat 's lands contructiewinkel te Soerabaija was verklaard tot een militair etablissement, behoorende tot de directie der artillerie, onder den naam van » artillerie-contructiewinkel" (regeringsverslag over 1850, bladz. 8), werd in het regeringsverslag over 1853 (bladz. 24) vermeld de vaststelling in het laatstgenoemde jaar van een definitief reglement voor de dienst bij die inrigting. Bij dat reglement is aangenomen eene geldelijke en eene materiele verantwoording. De eerste bepaalt zich tot het verantwoorden der gelden, welke op aanvraag van den directeur ter goede rekening zijn ontvangen voor de dagelijksche betaling der koelie's, de wekelijksche betaling der daggelden aan de militaire en vrije ambachtslieden (1), en tot betaling van onvoorziene benoodigdheden en derzulke, welke noch in 's lands magazijnen noch bij uitbesteding verkrijgbaar zijn. De materiele verantwoording betreft de aan de inrigting toevertrouwde waarden, als materialen en gereedschappen, en de voorwerpen door middel daarvan en van betaalde arbeidsloonen voortgebragt. De verrekening of invordering van het geldelijk bedrag der voortgebragte voorwerpen en gedane herstellingen, welke niet voor de directie der artillerie zijn bestemd, of niet strekken ter uitvoering van de hieronder te vermelden orders van den directeur van het etablissement, heeft plaats door de zorg van den militairen onderintendant te Soerabaija, zonder andere bemoeijenis der inrigting dan het leveren aan dien onderintendant van rekeningen der gedane leverantien en herstellingen, bevattende den inkoopprijs der verbruikte materialen en de betaalde arbeidsloonen, met bijvoeging eener percentsgewijze verhooging, om te strekken in mindering der algemeene kosten van de inrigting. Tot vaststelling dier verhooging wordt het bedrag daarvan gedurende een gegeven dienstjaar percentsgewijze omgeslagen over het bedrag der in datzelfde jaar voortgebragte waarden, die voor de directie der artillerie daaronder begrepen, maar ongerekend die, welke het gevolg zijn van orders van den directeur. Vermits de rekeningen voor gedane leverantien en herstellingen, waarop de voormelde verhooging moet worden toegepast, in den loop van het jaar, waarin geleverd of hersteld is, moeten worden ingediend, en dus vóór dat de percentsgewijze verhooging over het loopende jaar kan worden berekend, is evenwel bepaald, dat de percentsgewijze verhooging wordt in rekening gebragt, die is verkregen door de uitkomst van het laatstafgesloten dienstjaar, zoo als die door de Algemeene Rekenkamer is vastgesteld.

Bij het onder militair beheer brengen dezer inrigting, bepaaldelijk onder dat van de directie der artillerie, is zij uitdrukkelijk bestemd tot het voortbrengen van oorlogsbehoeften in het algemeen en van artillerie-materieel in het bijzonder. Zij kan slechts voor andere departementen en voor particulieren werken wanneer de omstandigheden het vorderen en de middelen het toelaten.

(1) De betaling der vaste tractementen geschiedt door de zorg van den militairen onderintendant te Soerabaija.

Met het oog op het voorafgaand overzigt van den gang der geldelijke en materiele administratie bij den artillerie-constructiewinkel is het blijkbaar, dat de opgaven van ontvangsten en uitgaven, zoo als die in vroegere verslagen geleverd zijn, minder geschikt zijn om een voor de Staten-Generaal belangrijk overzigt daar te stellen van de meerdere of mindere bedrijvigheid, die in het betrokken jaar bij de inrigting geheerscht heeft, dan eene opgave van de bij een gelijkmatig beheer verwerkte materialen en betaalde arbeidsloonen, vermits vooral deze loonen aanwijzen, of er meer of minder dan in een vroeger jaar verwerkt is, houdende daarmede niet altijd gelijken tred de geldelijke waarde der verwerkte grondstoffen.

Voor zooveel het jaar 1857 betreft, is aan materialen verwerkt voor eene geldswaarde van f 153,564:03$^1/_2$; aan arbeidsloonen werd betaald f 101,780:68$^1/_2$; aan andere gouvernements-inrigtingen en magazijnen werd aan materialen en gereedschappen verstrekt voor eene geldswaarde van f 3203:63$^1/_2$.

Tot betere kennis van den aard der algemeene kosten, waarvan ook in vroegere verslagen melding is gemaakt, volgt daarvan hieronder eene specificatie voor zooveel het jaar 1857 betreft.

Zij hebben gedurende dat jaar bedragen:

aan vaste tractementen van het dirigerend, administrerend en toezigt houdend personeel		f 86,736:80
aan soldijen, vivres enz. der compagnie artillerie-werklieden. . . .		19,498:29$^1/_2$
aan koelie- en praauwloonen		11,495:25
aan schrijf- en teekenbehoeften		326:35
aan gewoon onderhoud der gebouwen		1,800:00
aan aanmaken en herstellingen voor of aan stoomwerktuigen		940:82
aan algemeene behoeften, tot uitvoering van orders van den directeur, betreffende: *a.* materialen, waarvan het verbruik voor eenige order niet bepaald is op te geven; *b.* onderhoud voor de smidshaarden, bamboezen localen en van de bamboezen stellingen of bergplaatsen; *c.* herstellingen en verbeteringen aan en dienst bij de stoomwerktuigen; *d.* aanmaak van nieuwe gereedschappen, werktuigen, modellen, mobilair en andere voorwerpen, die in den inventaris van den artillerie-constructiewinkel moeten opgenomen worden; *e.* herstellingen aan werktuigen (de stoomwerktuigen alleen uitgezonderd), gereedschappen en andere voorwerpen, waarop tevens moeten gebragt worden alle materialen, die voor het onderhoud der werktuigen gebruikt worden.		
te zamen		50,056:56
aan verlies op gereedschappen, materialen enz.	f 6,703:31	
na aftrek van de opbrengst der afgekeurde gereedschappen enz. bij openbaren verkoop, ad	1,326:50$^1/_2$	
		5,376:100$^1/_2$
Te zamen		f 176,230:48

Onder ultimo December 1857 had de artillerie-constructie-winkel aan materialen en gereed-

schappen voor eene geldswaarde van f 27,926:58½ minder in bezit dan onder ultimo December 1856. (1)

Pyrotechnische werkplaats. Ten vervolge op hetgeen met betrekking tot de oprigting van deze werkplaats in de regeringsverslagen over 1853 (bladz. 25) en 1855 (bladz. 27) voorkomt, wordt medegedeeld, dat de werkzaamheden daarin dit jaar zijn aangevangen door en onder het opzigt van daartoe in Nederland opgeleid personeel, en dat reeds verschillende afleveringen van in deze nieuwe inrigting vervaardigde vuurwerken hebben plaats gehad, hoofdzakelijk bestaande uit granaat-kartetsen, wrijving-pijpjes en slaghoedjes.

Buskruidmolens. De nieuwe buskruidmolen, welke, volgens vroegere mededeeling, te Ngawie in aanbouw was, werd in dit jaar voltooid en zou nu spoedig in werking worden gebragt.

Hospitalen. De ziekeninrigting op het eiland Onrust werd, als garnizoens-hospitaal, opgenomen onder de ziekengestichten der landmagt.

Garnizoens-boekerijen voor officieren enz. Aan deze boekerijen werd in dit jaar eene aanmerkelijke uitbreiding gegeven. Daaraan werd ruim f 10,000 te koste gelegd. Daarenboven werd nog voor f 11,000 aan boeken, tegen betaling, aan het leger verstrekt.

Schietschool te Meester Cornelis. De tijdelijke oprigting dezer school werd ook voor 1857 bestendigd, en dienstbaar gemaakt aan het vormen van ervaren onderwijzers voor de verschillende corpsen infanterie.

Artillerieschool te Weltevreden. Op ultimo December 1857 bedroeg het aantal leerlingen 13, waarvan 4, na het examen n°. 2 met goeden uitslag te hebben afgelegd, spoedig hunne benoeming tot 2den luitenant te gemoet zagen.

School te Meester Cornelis, tot opleiding van onderofficieren voor officieren der infanterie. Het aantal in het leger aanwezige onderofficieren, geschikt om tot officier te worden opgeleid, deed de gelegenheid ontstaan om in 1857 het aantal der bij deze school geplaatste onderofficieren op te voeren van 60 tot 76. Na voldoend afgelegd examen werden 35 leerlingen dezer school bevorderd tot 2den luitenant der infanterie.

Garnizoensscholen. Men is (in 1857) begonnen, tot het onderwijs op deze scholen ook inlanders, die daartoe lust en aanleg bezitten, toe te laten; 't geen aanvankelijk met goeden uitslag werd bekroond.

Met goed gevolg is verder het onderwijs in eenige groote garnizoensplaatsen, in welke de kazernen te ver van elkander verwijderd zijn, in plaats van garnizoensgewijze, bij ieder corps afzonderlijk gegeven. Ter erlanging van een deugdelijk kader werd tevens aan het onderwijs eene algemeen gewenschte uitbreiding gegeven.

Corps pupillen. Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 19 Augustus 1857, n°. 5 (*Indisch Staatsblad* n°. 76), werd, bij aanvulling van art. 22 van het reglement voor

---

(1) De Indische bouwstoffen voor dit onderdeel van het Verslag zijn over 1857 in anderen vorm ontvangen dan vroeger. Uit dien hoofde kan nu geene vergelijking met vroegere jaren worden geleverd, zoo als voortaan zal kunnen geschieden. Naar aanleiding der opmerkingen omtrent den artillerie-constructiewinkel, voorkomende op bladz. 8 van het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer van de Staten-Generaal omtrent het regeringsverslag over 1855 (zie gedrukte stukken van de zitting 1858-1859, n°. XXIX, 1), voor zooveel daaraan in dit Verslag niet reeds is te gemoet gekomen, wordt hier nog aangeteekend, dat, vermits het bedrag der algemeene kosten dezer inrigting, zoo als zulks voor ditmaal is gespecificeerd, uit den aard der zaak voor weinig afwisseling vatbaar is, de percentsgewijze omslag daarvan over de waarde der verwerkte materialen, met bijvoeging van de betaalde arbeidsloonen, meerdere jaren onderling vergeleken, aanmerkelijk kan verschillen, naar gelang in de tot grondslag der vergelijking genomen jaren meerdere of mindere materialen verwerkt en arbeidsloonen betaald zijn. Wat meer bijzonder het jaar 1855 bij vergelijking met 1854 betreft, is de vraag der Commissie: „of de belangrijke afwisseling van 57 tot 23 per cent genoegzaam verklaard is" moeijelijk anders toe te schrijven dan aan eene min juiste opvatting van het op bladz. 27 van het regeringsverslag over 1855 gezegde, namelijk, dat de algemeene kosten in 1855 hebben bedragen 57 pct., dat is 23 pct. minder dan in 1854 het geval is geweest. De afwisseling was dus van 80 pct. in 1854 tot 57 pct. in 1855 = 23 pct. in het *voordeel van* 1855, en niet, zoo als de vraag moet doen veronderstellen, van 57 pct. in 1855 tot 23 pct. in 1854 = 34 pct in het *voordeel van* 1854. De voormelde vraag is alzoo het gevolg eener misrekening van 57 pct.

het corps pupillen (*Indisch Staatsblad* 1856, n°. 35), bepaald, dat gepensioneerde officieren en ambtenaren voor hunne zoons zullen bijdragen naar reden van het door hen genoten wordende landspensioen, volgens den maatstaf voor actief dienende ambtenaren vastgesteld; en werden tevens onder de kosteloos op te nemen jongens ook gerangschikt die, in de weeshuizen in Indie verzorgd wordende. Voor zooveel zulks reeds kan worden beoordeeld, voldeed het corps aan de daarvan gekoesterde verwachting.

Lithographische inrigting. Veel en goed werk werd in dit jaar door deze inrigting geleverd. Toegenomen bestellingen leverden gunstige geldelijke uitkomsten.

Cantines. Deze door den soldaat over het algemeen zeer gezochte vereenigingsplaatsen werden meer en meer tot zijn genoegen ingerigt. Boekerijen, bevattende nuttige en aangename lectuur, zijn daaraan verbonden, en in enkele garnizoenen ook liefhebberijtooneelen.

§ 5. *Krijgsverrigtingen van het leger.*

Palembang.

Blijkens de mededeelingen hiervoren in hoofdstuk C, afd. III, werden in de divisien Lematang-Oeloe en Moesie-Oeloe rust en orde meermalen gestoord. In de marga Goemaij-Oeloe (divisie Lematang-Oeloe) braken onlusten uit, als wier aanlegger werd beschouwd zekere Pirahoen, inwoner van de dessa Endikat, die in die streken als een heilige wordt beschouwd. Ten einde de opstandelingen te beteugelen, werd het noodzakelijk geacht, eenige militaire magt van Lahat naar de Goemaij-Oeloe af te zenden, bestaande uit 7 officieren, 11 Europesche en 144 inlandsche onderofficieren en manschappen en 25 pradjoerits, onder bevel van den luitenant-kolonel, militairen kommandant van Palembang, W. Lammerée. Deze kolonne vertrok den 4den April en had verschillende ontmoetingen met den vijand. Een door de muitelingen bij herhaling ondernomen aanval op de doeson Padang werd afgeslagen. De doesons Sekajoe en Arahan Tiga werden door de onzen genomen en verbrand, nadat de muitelingen te vergeefs getracht hadden den marsch derwaarts te verhinderen. Hetzelfde lot trof de door verhakkingen en versperringen moeijelijk te bereiken talang (gehucht) Dedap. De talang Bijong werd bij de nadering der onzen, gedurende welke de 2de luitenant von Maurits een schot in het regter been ontving, door de muitelingen zelven in brand gestoken. Bij den terugmarsch naar de doeson Padang werd ook de talang Toengkoek verbrand gevonden. Bij het geleiden van zieken naar Lahat had het daarmede belaste detachement eene ontmoeting met eene overmagtige bende muitelingen, bij welke gelegenheid de 2de luitenant Göbel en drie inlandsche fuseliers sneuvelden. De kolonne zelve keerde vervolgens den 16den April te Lahat terug. In de doeson Arahan Tiga was een toestel gevonden tot het vervaardigen van buskruid.

Weldra bleek, dat nabij de doeson Pandan-Arang (marga Goemaij-Talang), gelegen op 3 of 4 palen afstand van Lahat, zich weder eene bende gewapende opstandelingen had verzameld. Nadat door het bestuur vergeefsche pogingen waren aangewend om de opstandelingen langs vredelievenden weg tot onderwerping te brengen, vertrok in het laatst van Mei eene kolonne, sterk 6 officieren en 100 bajonetten, naar de doeson Pandan-Arang. Zij verjoeg de opstandelingen, die 4 dooden en eenige gekwetsten achterlieten. Door deze militaire beweging werd het voornemen der muitelingen om zich boven Pandan-Arang te versterken verijdeld. Na het vertrek der kolonne trachtten een vijftigtal gewapende personen de doeson Oedjan Pannas (Moesie-Oeloe) binnen te dringen. Zij werden evenwel door de bevolking en de aldaar aanwezige troepen afgeslagen met een verlies van vijf dooden, waaronder twee hoofden, en vijf zwaar gewonden.

In de maand Julij werd de marga Goemaij-Oeloe door den adsistent-resident van Tebing Tingi onder geleide van een detachement geregelde troepen en pradjoerits bezocht, ter verdrijving van de aldaar nog aanwezige muitelingen en tot vermaning der bevolking van die landstreek om niet met de muitelingen te heulen. Tegen de doeson Tingi-Harie, wier bevolking de vlugt had genomen, doch in welke zich een honderdtal gewapende stroopers ophielden, was men verpligt met klem te handelen. In den nacht van den 5den Julij had dit met goed gevolg plaats. De doeson werd in de asch gelegd. Zij bestond uit slechts 20 bamboezen huizen en eenige padi-schuren. Ten gevolge hiervan nam de stand van zaken in die streken eene meer gunstige wending. Onderscheidene

hoofden, die heimelijk aan de muiterij hadden deel genomen, onderwierpen zich aan het bestuur.

Weinige dagen later had nog eene expeditie plaats in de Goemaij Talang. Den 19den Julij vertrok eene kolonne, onder bevel van den majoor HAGEN, van Lahat naar het landschap Goemaij Talang. Zonder bijzondere ontmoetingen kwam de kolonne den 21sten daaraanvolgende te Moeara Glompeij aan. Den volgenden morgen werd de togt voortgezet naar de doeson Endikat. De weg derwaarts leverde vele moeijelijkheden op. Op circa 300 passen van Endikat genaderd, zag men deze doeson op eene hoogte liggen en eene groote menigte muitelingen daarin verzameld, die hevig op de onzen vuurden. Na een paar worpen uit de mortier ging de voorwacht en de aan haar toegevoegde versterking met den looppas voorwaarts, daalde in de rivier juist op het punt waar tegenover Endikat lag, en bereikte met den stormpas spoedig den overkant. De 1ste luitenant VAN RIEMSDIJK was met een gedeelte der versterking het eerst binnen de doeson, die uit slechts 7 à 8 huizen bestond.

De kolonne vertrok daarop naar de doeson Darmo; na haar vertrek werd de doeson Endikat door de achterwacht, onder bevel van den 2den luitenant KAUFFMANN, in brand gestoken.

Van Darmo vertrok de kolonne naar Ngalam; de voor- en daarna de achterwacht werden door eenige muitelingen bestookt, waarbij de Europesche korporaal VAN ZIJP sneuvelde. De kolonne keerde zonder verdere ontmoeting met den vijand, over Soekaramé, den 24sten Julij te Lahat terug.

De bovenbedoelde militaire beweging heeft bij de bevolking in de Goemaij-landen over het algemeen een goeden indruk gemaakt. In de Goemaij-Talang vertoonden zich desniettemin later van tijd tot tijd nog eenigen kwaadwilligen, die de welgezinde doesons verontrustten.

Wester-afdeeling van Borneo.

Zie omtrent de verrigtingen der landmagt op de Melawi- (Malahoei-) rivier, afdeeling II, § 5, van dit hoofdstuk.

Gouvernement der Molukken.

De zelfstandige en beleedigende houding, welke de hoofden van Parigi (Menado) in strijd met de bestaande contracten jegens het Gouvernement aannamen, deed de noodzakelijkheid ontstaan om hen eene tuchtiging te doen ondergaan, indien vredelievende pogingen hen niet tot hunnen pligt zouden doen terugkeeren. Tot dat einde begaf de resident van Menado, op last van het Gouvernement, zich in de maand September naar Parigi, met het oorlogsstoomschip *Etna* en twee kruisbooten, aan boord hebbende een detachement landingstroepen, sterk 2 officieren en 76 manschappen. Toen vredelievende pogingen zonder gewenscht gevolg bleven, werd, na ernstige waarschuwing, den 11den October de negorij Parigi di bawa van de schepen beschoten en vervolgens door de landingstroepen vermeesterd en grootendeels verbrand, zonder dat aan onze zijde eenig verlies te betreuren was; terwijl de Parigiers, zoowel door de uitwerking van ons geschut, als door de vernieling hunner kampong, veel geleden hadden. Ofschoon de Parigische hoofden 's anderen daags eene betuiging deden afleggen van welgezindheid en onderwerping, bleven zij niettemin weigeren, de verlangde gebruikelijke vormen van eerbewijs op te volgen.

In afwachting der nadere uitwerking van de ondergane tuchtiging keerde de expeditie naar Menado terug, vermits het doel niet verder zou zijn te bereiken geweest zonder binnen 's lands door te dringen, en zulks voor alstoen minder geraden werd geacht (1).

Timor.

Sedert eenigen tijd werden de grenzen en afgelegen posten van het onder direct gou-

(1) In 1858 hernieuwden de Parigische hoofden hunne betuiging van onderwerping, het in 1857 voorgevallene toeschrijvende aan misleiding (vooral van den kant der onder hen gevestigde Boeginezen, die hen sterken in hunne wantrouwende stemming). In 1859 werd te Menado zijdelings het berigt ontvangen, dat te Parigi eene nieuwe woning was opgerigt, bestemd tot ontvangst van gouvernements-afgevaardigden. Hangende den loop der Bonische aangelegenheden, oordeelde de resident van Menado het raadzaam, nadere aanraking met Parigi zooveel mogelijk te vermijden.

vernements-beheer staande gedeelte van het eiland Timor verontrust door invallen en strooptogten van den fettor van het naburige landschap Takaip, genaamd Bakikooi, die meende zich te beklagen te hebben over eenige zoogenaamde mardijkers van Koepang. Deze fettor ondergeschikt zijnde aan den keizer van Groot-Sonnebait, een vasal van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, zoo werden door den resident van Timor herhaaldelijk bij dien vorst, even als bij Bakikooi zelven, pogingen aangewend om de gerezen geschillen te vereffenen. Bakikooi had echter zulk eenen invloed gekregen, dat hij zich sterk genoeg waande om het Gouvernement het hoofd te bieden, en zijnen suzerein, zelfs door bedreigingen, wederhield van onderhandelingen met den resident, waartoe deze blijken had gegeven genegen te zijn. Alle vredelievende middelen om tot eene gewenschte afdoening der geschillen te komen uitgeput zijnde, en de overmoed van den fettor van Takaip aanhoudend toenemende, zoo werd door den Gouverneur-Generaal besloten tot het aanwenden van militaire middelen.

Een gelijk besluit werd in beginsel genomen ten aanzien van den radja van Lidak, die sedert den in 1852 tegen hem ondernomen togt (zie regeringsverslag over dat jaar, bladz. 33) steeds tegen het Gouvernement in verzet was gebleven en voortging op 's Gouvernements grondgebied en op dat van met het Gouvernement bevriende vorsten te rooven. Vermits evenwel niet vooraf kon worden bepaald, of het jaargetijde nog zou toelaten de tuchtiging van den radja van Lidak onmiddellijk te doen volgen op die van den fettor van Takaip, werd aan den kommandant der tegen Takaip bestemde expeditie, in overleg met den kommandant der aan dezelve toegevoegde zeemagt en met den resident van Timor, overgelaten te beoordeelen in hoever van die expeditie tevens partij kon worden getrokken tot tuchtiging van den radja van Lidak.

Ter uitvoering der genomen besluiten, vertrok den 26sten Julij 1857 eene expeditie, bestaande uit een bataillon infanterie met de vereischte artillerie en sapeurs, naar Timor, onder bevel van den kolonel der infanterie L. J. Kroll en onder den majoor van dat wapen J. C. J. Smits, als 2de kommandant. De oorlogsschepen *Amsterdam* en *Merapi*, respectivelijk gekommandeerd door de kapiteins-luitenant-ter-zee de Vries en Westerouen van Meeteren, werden bestemd om aan de expeditie deel te nemen, terwijl een zestal particuliere schepen als transportschepen werden ingehuurd. Een derzelve werd tot hospitaalschip ingerigt. Den 10den Augustus begaf de resident zich met 's Rijks stoomboot *Amsterdam* naar Rotti, om van de radja's de noodige hulptroepen te requireren, welke den 17den daaraanvolgende door dit stoomschip, de *Merapi* en het transportschip *de Stad Middelburg*, naar Pariti werden overgevoerd, waar de overige troepen reeds gedeeltelijk waren verzameld. De radja van Amfoang werd verzocht eene voldoende magt op zijne grenzen, aan de zijde van Takaip en van Groot-Sonnebait, bijeen te trekken. Den 18den Augustus keerden de zendelingen van den resident van Takaip en Groot-Sonnebait, werwaarts zij waren afgezonden om den fettor alsnog tot onderwerping te brengen, zonder gunstigen uitslag terug. Noch de fettor, noch de keizer wenschte aan de gestelde voorwaarde der onderwerping, naar Pariti op te komen, te voldoen. De troepen rukten den 25sten Augustus van Pariti op en ontmoetten den volgenden dag den vijand, die spoedig door de voorhoede werd verdreven. Al voorttrekkende werd de batoe Belo doorzocht en in brand gestoken. De beide pelotons der voorhoede, de toegevoegde sapeurs, scherpschutters en eenige Rottinesche voorvechters geraakten spoedig daarna in een hevig gevecht met den, achter bamboestoelen bedekt, opgestelden vijand, bij welke gelegenheid de kapitein Juta een schot op de borst ontving, dat op zijne geldtasch afstuitte, en een ander aan de linker hand, en de 2de luitenant Diepenheim een schot door den arm en een tweede in het hoofd, terwijl drie inlandsche manschappen min of meer gekwetst werden. Bij het vervolgen van den vijand ontving de kapitein Juta een derde schot, de segeant Berriotte een schot in den arm; drie inlandsche manschappen werden gekwetst en de sergeant en de korporaal der sapeurs Verboom en Abels door matte kogels getroffen. Den volgenden dag werd de togt voortgezet naar het ravelijn der Oil-behtebak (of Obetehbak). Aan de voorzijde dezer rivier bezette de vijand achter opgeworpen steenen en op den grond liggende boomen eene gunstige stelling. De Rottinezen, ondersteund door een gedeelte der Afrikanen, verdreven hem. Na een half uur rust rukte men weder voorwaarts en zuiverde den weg naar de batoe Timoe van vijanden. Die batoe werd onderzocht, doch ledig bevonden. De beide batoe's del Nod, van het hoofd Haré Nobé, werden insgelijks onderzocht en eene kampong verbrand, even als nog eene groote kampong, waarvan de bewoners zich in het gebergte hadden verspreid. Bij het indringen op den vijand bekwam de 1ste luitenant van Leersum eene kogelwonde in het been. Met het aanbreken van den

volgenden dag oprukkende, naderde de kolonne den zetel van den fettor BAKIKOOI, de batoe Soeni Leo. Genoegzaam terrein gewonnen hebbende, daalde de hoofdmagt den Goening Lajang af en deed den vijand wijken, waarna de hoofdzetel van BAKIKOOI in onze handen viel en verbrand werd. Gedurende het gevecht sneuvelde de flankeur LODEMA; de scherpschutter VOS ontving eene kogelwonde, terwijl nog 16 Rottinezen bij de achterhoede meer of min gewond werden. Daarna werd de vijand verdreven uit de batoe's van het hoofd van Petai; de versterkte negorijen Kolo-oij-Nenny en Toewah-Selikki werden verbrand, als ook de batoe Noea Taus; maar geen vijand werd meer ontdekt.

Eenige te Pariti zijnde hoofden van Malo en een zendeling van het digt bij Soeni Leo liggende Passi kwamen zich daarna aanmelden om hunne hulde te bewijzen; gelijke stap werd van de zijde van Manoebait gedaan, terwijl de fettor OENBALANG (E. BONONE) en het hem trouw gebleven krijgshoofd NAC SMOUT in het bivouac aankwamen. Ook twee groot-tomokong's van Petai kwamen met 10 onderhoorigen om vergiffenis smeeken, terwijl de tweede vrouw van BAKIKOOI door des radja's bondgenooten, die tot zijne opsporing waren afgezonden, gevangen werd genomen. Men vernam van haar, dat BAKIKOOI naar Hoenoef, een aan den stam Petai behoorenden tuin, was gevlugt, vergezeld door een paar voorvechters. Hij had het voornemen, op onze komst steeds uit te wijken en in holen en bosschen zijne toevlugt te zoeken. De onderwerping van Petai werd, op grond daarvan, slechts voorloopig aangenomen, om vergiffenis te erlangen wanneer BAKIKOOI zou zijn uitgeleverd. Ook aan den ottopaha (krijgsoverste) van Ambenoe, eenen broeder van de vrouw van BAKIKOOI, werd last gegeven om BAKIKOOI op te sporen. De terugtogt werd nu, na de vernieling der sterkte en eigendommen van BAKIKOOI, en nadat hij verpligt was geworden als eenzaam vlugteling rond te zwerven, over batoe Iki, de verblijfplaats van den ottopaha van Takaip, een der grootste tegenstanders van het Gouvernement, aangevangen. Na nog eenige kampongs verbrand en tuinen verwoest te hebben, keerde de kolonne, na eene afwezigheid van 15 dagen, te Pariti terug.

De kommandant der expeditie oordeelde, in overleg met de hiervoren genoemde autoriteiten, dat er nog genoegzame tijd overbleef tot de voorgenomen tuchtiging van den radja van Lidak, en ging daartoe te eerder over, omdat hij nog over geheel versche troepen te beschikken had, die òf Pariti niet verlaten hadden, òf bij Soeni Leo niet in het vuur waren geweest.

Alvorens tegen Lidak op te rukken, werd de radja, door de tusschenkomst van den civilen gezaghebber van Midden-Timor, te Atapoepoe nog tot onderwerping aangespoord, maar toen hij, in plaats van daaraan gehoor te geven, zich nog meer in staat van tegenweer stelde en zelfs het met ons bevriende Harneno tot aan het zeestrand afliep en plunderde, werd eene expeditionaire magt met zijne tuchtiging belast. Deze magt bestond uit 2 compagnien inlanders, 21 Europesche militairen, waarvan 12 schepschutters, 30 Afrikanen, de met geweren gewapende hoornmuziek, en 2 handmortieren met de noodige bediening en koelie's. Zij kwam den 21sten September te Atapoepoe aan en rukte den 23sten, onder bevel van den kolonel KROLL, tegen den vijand op. Den volgenden dag had de eerste ontmoeting met den vijand plaats bij eene der uit boomstammen en steenen opgeworpen bentings van den fettor, TAKAISSE genaamd. Den 25sten September werd de marsch voortgezet naar den rotsberg Toekanene, waarop de radja van Lidak zijn verblijf hield. Moedig beklom de voorhoede met de helft der Afrikanen het bijna loodregte, smalle pad, dat naar boven voerde. Met handen en voeten moest men zich als 't ware naar boven hijschen, om den vijand, die van achter rotsklompen opgeworpen borstweringen, uit bergholen, versterkte kampongs en boomen zijn vuur opende, te naderen. De kapitein HAMERS en twee Europeanen werden gekwetst, terwijl een inlandsch korporaal, een fuselier en een inlandsche bediende sneuvelden. Om de voorhoede te ondersteunen, werden twee peletons afgezonden. Omstreeks ten 10 ure werd de kruin van den berg bereikt. De vijand trok zich nu westelijk terug en had het voordeel van zich achter eenen zwaren rotsklomp geheel bedekt te kunnen opstellen, die, hoewel twee malen bestormd, door de loodregte wanden niet te beklimmen of om te gaan was. Daardoor verpligt den aanval te staken, moest men zich vergenoegen met de nadeelen, welke den vijand waren toegebragt door het vernielen van zijnen levens- en watervoorraad en het verbranden zijner kampongs. Bij den terugtogt werd den vijand nog een gevoelig verlies toegebragt, zoodat hij zich tot eene snelle vlugt gedwongen zag, waarbij twee zijner vele gewonden in onze handen bleven. Bij het aanbreken van den volgenden dag was de vijand voor goed geweken. Zijne demoralisatie bleek, toen men op den verderen terugtogt voor de groote versterkte kampong kwam van den tomokong LAI WALEH, die in 1852 een der bitterste vervolgers was geweest van

den luitenant-ter-zee VAN DER DOES. Naauwlijks toch werd de nadering van een paar afgezonden peletons bespeurd, of de vijand verliet de sterkte, liet zich in de ravelijnen afglijden en wist zich bij tijds uit de voeten te maken. Nadat de kampong vruchteloos doorzocht was, werd dezelve verbrand. Ten 9 ure des avonds van den 26sten September werd Atapoepoe, zonder verdere ontmoetingen, door de troepen weder bereikt.

Deze togt naar Lidak kostte ons 4 dooden, 31 zwaar en ligt gewonden, waaronder de kapitein HAMERS, terwijl de luitenant MUNTERS, VAN CASTEREN en VAN CATTENBURCH schampsshoten bekwamen.

Bij besluiten van 31 October en 6 December 1857, n°. 26 en 4, magtigde de Gouverneur-Generaal het militair departement om bij dagorder 's Gouvernements tevredenheid te betuigen aan de officieren, onderofficieren en manschappen, welke deel genomen hadden aan de krijgsverrigtingen in de maanden Augustus en September 1857 tegen den fettor van Takaip, van het landschap Sonnebait, en in het landschap Lidak (Timor), en meer bijzonder aan hunnen aanvoerder, den kolonel der infanterie L. J. KROLL; terwijl aan het marine-departement werd opgedragen, om aan de kapiteins-luitenant-ter-zee A. A. DE VRIES en J. J. WESTEROUEN VAN MEETEREN, respectivelijk bevelhebbers van 's Rijks stoomschepen *Amsterdam* en *Merapi*, en aan de verdere officieren, onderofficieren en manschappen, de tevredenheid van den Gouverneur-Generaal te betuigen voor hunne ijverige medewerking en bewezen diensten gedurende en bij de plaats gehad hebbende expeditie naar Timor. Ook den resident van Timor, S. G. F. FRAENKEL, werd 's Gouvernements tevredenheid betuigd voor zijne ijverige medewerking en verrigtingen te dezer zake.

De naaste gevolgen dezer expeditien waren, dat de fettors van Oemattan en Amfoang hunne hulde en onderwerping aan het Bestuur op Timor aanboden, en dat ook de keizer van Groot-Sonnebait blijken gaf van ontzag en eerbied voor ons Gouvernement. De radja van Lidak deed aldra pogingen om vergiffenis te bekomen en zich aan ons Gouvernement te onderwerpen, ten gevolge waarvan hem in December de verzochte vergiffenis geschonken werd. (1) De fettor BAKIKOOI liet niets van zich hooren en hield zich voortdurend schuil in het bosch. (2)

§ 6. *Gewapende corpsen, niet regtstreeks tot het leger behoorende.*

Pradjoerits. De op Java bestaande detachementen pradjoerits verkeerden in eenen allezins voldoenden toestand. Hunne uitbreiding en gewijzigde zamenstelling, overeenkomstig de legerformatie, is van nadere voorschriften afhankelijk, waaromtrent nog inlichtingen en voorstellen van het Indisch Bestuur worden ingewacht.

Schutterijen. In de formatie dezer corpsen in het algemeen werd geene verandering gebragt. De door den inspecteur der schutterijen gehouden inspectie leverde vrij voldoende uitkomsten, ofschoon de geoefendheid in de verschillende exercitien en het onderhoud der wapens nog voor verbetering vatbaar waren. De berigten over den toestand der schutterijen op de buitenbezittingen waren niet ongunstig.

Om allen twijfel te doen ophouden omtrent de verbindende kracht der werkende bepalingen voor de schutterij te Padang, werden dezelve blijvend van toepassing verklaard en afgekondigd in het *Indisch Staatsblad* 1857, n°. 88, met deze wijziging evenwel, dat voorloopig op de genoemde schutterij niet van toepassing is verklaard het reglement voor de Bataviasche schutterij (*Indisch Staatsblad* 1832, n°. 1), maar die voor de schutterijen op Java (*Indisch Staatsblad* 1838, n°. 22), met uitzondering van § *b* van art. 2; zoodat te Padang geen vrijgegeven slaven, Maleijers, Mooren, Bengalezen en Boeginezen en derzelver afstammelingen tot de schutterij behooren.

Djajang sekars. De toestand dezer corpsen was over het algemeen gunstig, zoowel wat geoefendheid als uiterlijk voorkomen betrof. Het voltallig houden der manschappen leverde geen moeijelijkheden op.

---

(1) Deze radja legde in den aanvang van 1858 zijn gezag neder, en werd door een nieuwen radja vervangen, die het Nederlandsch-Indisch Gouvernement als zijnen opperheer erkende.

(2) In het jaar 1859 is, in de plaats van BAKIKOOI, als fettor van Takaip opgetreden de hiervoren reeds vermelde ottopaha van dat landschap. Ofschoon in 1857 een der grootste tegenstanders van het Gouvernement, heeft hij nu te Pariti zijne onderwerping aangeboden, en verzocht weder in genade aangenomen te worden. BAKIKOOI zelf werd den 10den November 1859 te Koepang verwacht, alwaar den vorigen dag reeds drie hoofdfettors van Groot-Sonnebait waren geweest om hunne onderwerping en gehechtheid aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement te betuigen.

Lijfwachten, legioenen en barissans. De geoefendheid der lijfwachten-dragonders te Soerakarta en te Djokdjokarta was minder dan die der legioenen van MANGKOE NEGORO en PAKOE ALAM, die, ook wat het uiterlijk voorkomen betrof, niets te wenschen overlieten. Bij de barissans op Madura was de toestand beter dan vroeger, vooral te Pamakassan.

§ 7. *Verdediging.*

Behalve aan de herstellingen en hernieuwingen der gewone werken, werd aan de in aanbouw zijnde verdedigingswerken met kracht gearbeid, voor zooveel de beschikbare middelen zulks toelieten.

Ofschoon men door verhooging van loon in de tweede militaire afdeeling op Java eenige meerdere handlangers in vrijen arbeid had kunnen verkrijgen, was evenwel in de behoefte aan vrijwillig werkvolk niet naar eisch kunnen worden voorzien, en verhinderde zulks vooral eene bespoedigde voltooijing der buitengewone genie-werken te Soerabaija en Willem I.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 12 Augustus 1857, n°. 1 (*Indisch Staatsblad* n°. 73), werd een staat vastgesteld van rangschikking der versterkingen op de buitenbezittingen.

§ 8. *Bijzonderheden van verschillenden aard.*

Terrein-opname. (1) Gedurende dit jaar werd een aanvang gemaakt met de opname der residentien Banjoemas en Bagelen, mitsgaders der noorderdistricten van Celebes en en der onafhankelijke districten op Zuid-Sumatra. Bij deze laatste opname werd de sergeant der sapeurs A. E. O. SCHLEIJER in de doeson Temeda (district Mrigi) vermoord. Onberaden handelingen van den vermoorde bij het vorderen van koelies voor het transport zijner goederen worden opgegeven als de oorzaak der misdaad. De opname in den omtrek van Tjilatjap was grootendeels afgeloopen. De opname van Benkoelen, zoomede die ten behoeve der verlegging van de wegen naar Salatiga en Kadoe, werden beide, wat den terrein-arbeid betreft, voltooid. De onlangs verrigte opname van het eiland Nias werd op verkleinde schaal overgebragt, en de kaart van Borneo's westkust uit al de bestaande gegevens te zamen gesteld; die van Borneo's zuid- en oostkust was bijna gereed. Een afstandswijzer der Lampongsche districten werd onder handen genomen. Een twaalftal personen werden geoefend om later als opnemers te worden gebezigd. De étappe-kaart met afstandswijzer der residentie Palembang, vermeld in het regeringsverslag over 1856, bladz. 46, werd vastgesteld bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 27 Maart 1857, n°. 45 (*Indisch Staatsblad* n°. 35).

II. ZEEMAGT.

§ 1. *Kommandement.*

In het kommandement der zeemagt in Nederlandsch Indie had dit jaar geen verandering plaats.

§ 2. *Het Nederlandsch eskader.*

Sterkte. Bij den aanvang van het jaar bestond het eskader uit 2 fregatten: *Palembang* en *Prins Frederik der Nederlanden*; 1 korvet: *Boreas*; 1 brik: *Haai*; 1 adviesbrik: *Pylades*; 7 schoenerbrikken: *Rembang*, *Sylph*, *Saparoea*, *Banda*, *Lansier*, *Padang* en *Egmond*; 1 roeikanonneerboot, n°. 14; 1 schroefkorvet: *Medusa*; 1 schroefschoener: *Montrado*, en 9 stoomschepen: *Amsterdam*, *Batavia*, *Etna*, *Phoenix*, *Suriname*, *Samarang*, *Celebes*, *Admiraal van Kinsbergen* en *Onrust*, te zamen 24 bodems, in het geheel bemand met 2196 Europeanen en 512 eilanders.

Het eskader werd in den loop van het jaar versterkt door de volgende uit Nederland aangekomen schepen: het stoomschip *Merapi*, met 127, de schroefkorvet *Princes Amelia*, met 220, en de schroefschoener *Bali*, met 86 koppen.

Daarentegen vertrok naar Nederland het fregat *Prins Frederik der Nederlanden*, be-

(1) Vergelijk hoofdstuk K, § 1.

mand met 315 koppen; terwijl de korvet *Boreas*, welke eenige jaren als wachtschip ter reede van Batavia had dienst gedaan, en de schoenerbrikken *Egmond* en *Saparoea* voor verdere dienst werden afgekeurd en later openbaar verkocht. Aan het reeds bejaarde fregat *Palembang* werd, ter vervanging der korvet *Boreas*, de dienst als wachtschip ter reede van Batavia opgedragen, na alvorens op Onrust onderzocht en aldaar voor dat doel ingerigt te zijn. Op het einde des jaars bestond het eskader alzoo uit 23 bodems.

Tot versterking van het eskader bevonden zich op reis uit Nederland naar Indie de stoomschepen *Gedeh* en *Soembing*, de brik *de Cachelot* en de schoenerbrik *Makasser*, en werd te Soerabaija ineengezet en verder voor de dienst gereed gemaakt het in Nederland vervaardigd stoomschip *Madura*.

De stoomschepen *Samarang* en *Admiraal van Kinsbergen* waren in reparatie, doch zouden in de eerste maanden van het jaar 1858 weder gereed zijn.

In de behoefte aan officieren van alle rangen der zeemagt heeft men voldoende kunnen voorzien. Alleen bleven eenige adelborsten der 1ste klasse ontbreken. Aan Europesche matrozen was geen gebrek. In de verwisseling van officieren, onderofficieren en mindere schepelingen, die om verschillende redenen in aanmerking kwamen om naar Nederland terug te keeren, werd behoorlijk voorzien.

Het getal zieken bij de zeemagt heeft bedragen 6010; daarvan zijn hersteld 4012, geëvacueerd 1949, overleden 36. De sterfte-verhouding tot de gemiddelde sterkte van het eskader (met inbegrip der inlandsche zeevarenden, 2687 koppen) was als 1 : 74.638. Door bijtelling van 7 verdronken schepelingen klimt het aantal overledenen tot 48, en wordt de sterfte-verhouding als 1 : 62.488. Van de behandelden zijn aan 58 personen, in verschillende rangen dienende, geneeskundige verklaringen afgegeven van ongeschiktheid voor de dienst wegens ligchaamsgebreken, of om tot herstel van gezondheid naar Nederland te worden opgezonden.

Stationering. Gedurende dit jaar waren de verschillende stations bezet als volgt: Westkust van Sumatra 2 schoenerbrikken; Oostkust van Sumatra 1 adviesbrik; wateren van Riouw, Linga en Siak 1 brik, bij afwisseling tijdelijk versterkt met 1 schoenerbrik, 1 adviesbrik en 1 stoomschip; Noordwestkust van Borneo 2 stoomschepen; Oostkust van Borneo 1 schoenerbrik; wateren van Celebes en onderhoorigheden bij afwisseling 1 fregat, 1 schroefkorvet en 1 stoomschip, en daarenboven 2 schoenerbrikken: wateren der Molukken 1 stoomschip en 1 schoenerbrik; wateren van Menado 1 stoomschip.

Van het eskader was gedurende de laatste maanden des jaars ook nog 1 schroefkorvet gestationeerd in de Chinesche wateren.

§ 3. *Gouvernements-schoeners en kruisbooten.*

Sterkte. De dienst werd verrigt door 2 schoeners, 1 stoomvaartuig en 64 kruisbooten, gezamenlijk bemand met Europeanen: 3 gezaghebbers, 15 stuurlieden, 1 machinist, 1 konstabel; en met inlanders: 64 gezaghebbers (djoeragan's), 68 mandoors, 265 roergangers (djoeroemoedie's), 948 matrozen en 8 vuurstokers; in het geheel 1373 koppen. Voor de twee schoeners, die aan de formatie ontbraken, was een schroefstoomschip in aanbouw. Vijf kruisbooten werden voor de dienst afgekeurd. Twee daarvan werden door nieuwe vervangen. In plaats der overige waren nieuwe in aanbouw bij particuliere bouwmeesters. Eene poging, om dien bouw door uitbesteding aan algemeene concurrentie over te laten, mislukte.

Genomen proeven om zoogenaamde inlandsche kinderen te plaatsen als djoeragan's hadden, op eenige weinige uitzonderingen na, geen gunstig gevolg.

Bijzondere verrigtingen dezer vaartuigen zijn niet te vermelden, met uitzondering eener ontmoeting van eene kruisboot, ter Westkust van Sumatra gestationeerd, met slavenhandelaars van het eiland Nias, bij welke gelegenheid de djoeragan en een der djoeroemoedie's zich bijzonder onderscheidden.

Stationering. De verdeeling was in dit jaar als volgt: Noordkust van Java 23 kruisbooten; Bataviasche flotille 3; Sumatra's westkust 5; Sumatra's oostkust 3; Lampongsche districten 1; residentie Banka 1 schoener en 6 kruisbooten; residentie Riouw 4 kruisbooten; westkust van Borneo 1 schoener en 8 kruisbooten; Zuid- en Oostkust van Borneo 1 stoomvaartuig en 3 kruisbooten; gouvernement van Celebes en onderhoorigheden 4 kruisbooten; residentie Menado 2, residentie Timor 2. Van de reserve-flotille te Batavia en van de stations te Palembang, op Banka en op Timor, werden

tijdelijk gedetacheerd: 1 kruisboot te Pasoeroean, 2 ter oostkust van Sumatra, 2 in de Lampongs en 1 te Anjer, als postboot voor de gemeenschap met de Lampongs.

§ 4. *Inrigtingen tot de zeemagt betrekkelijk.*

a. Commissie tot verbetering der Indische zeekaarten. (1)

Vooral door de ijverige medewerking van de officieren der zeemagt was de commissie in staat, in dit jaar de navolgende kaarten uit te geven, te weten: vaarwaters van Tjilatjap (nieuwe uitgave), Straat Makasser, eilanden nabij Padang, noordelijke en zuidelijke gedeelten der westkust van Sumatra. Door die uitgave werden bij het hydrographisch bureau de algemeene kaarten van den archipel voltooid.

Het debiet van kaarten bedroeg eene som van f 7953.22⁵, zijnde f 785.22⁵ meer dan in het jaar 1856. Het toenemend gebruik der door de commissie uitgegeven kaarten is blijkbaar uit het navolgend overzigt, bij vierjarige tijdvakken, van het getal der sedert 1840 afgeleverde kaarten:

van	1840	tot	en met	1843:	287	stuks;
»	1844	»	»	1847:	869	»
»	1848	»	»	1851:	2746	»
»	1852	»	»	1855:	4085	»
»	1856	»	»	1857:	2593	»

De aan de commissie ingezonden schetskaarten en hydrographische waarnemingen enz. zijn vermeld op de lijst, als bijlage A bij dit verslag gevoegd. Aan de commissie werden ook nog onderscheidene ontdekkingen van riffen en andere gevaarlijke plaatsen medegedeeld, welke terstond in de *Javasche Courant* werden bekend gemaakt; terwijl aan de besturen der hoofdplaatsen daarvan opgaven werden gezonden, om tot verbetering der kaarten voor ieder gezagvoerder ter inzage te worden gelegd.

De commissie werd ontheven van het in 1850 aan haar opgedragen toezigt over de bebakening van het vaarwater tusschen Straat Sunda en de reede van Batavia. Die bebakening werd verklaard tot eene civile instelling van de residentie Batavia en Ommelanden, onder het toezigt van den haven- en equipagemeester te Batavia in zijne betrekking van havenmeester.

b. Haven- en equipage-departementen, werven en pakhuizen.

Batavia. Het havenkanaal werd gedurende dit jaar over een groot gedeelte van deszelfs lengte behoorlijk uitgediept, doch daarna nam de verzanding weder aanmerkelijk toe. Men vertrouwde daarin later door stoombaggermolens op meer afdoende wijze te kunnen voorzien. Aan de zeehoofden werd met kracht gearbeid.

Samarang. Blijkens de bijlage I van het regeringsverslag over 1856 werd in dat jaar ondernomen de vernieuwing der zeehaven te Samarang. Dat werk beoogt de daarstelling eener haven (doode), door middel van sluizen in gemeenschap te stellen met de Samarangsche rivier. De kosten zijn geraamd op plus minus f 770,000 en de tijd van uitvoering op 7 à 8 jaren. Inmiddels zal de rivier als haven behouden blijven. Haar ongunstige toestand deed evenwel de noodzakelijkheid ontstaan om eene geul te graven door de bank vóór hare monding, tot onderhoud van de gemeenschap met de reede, in afwachting der voltooijing van de nieuwe zeehaven. Dit werk werd in den loop van dit jaar begonnen, maar was bij het einde daarvan nog niet voltooid.

c. Marine-etablissement op Onrust.

Het drijvend droogdok bewees goede diensten. Behalve een tiental schepen der Nederlandsche marine en twee gouvernements-vaartuigen, hebben 35 particuliere schepen, zoo Nederlandsche als vreemde, van het dok gebruik gemaakt, die alle bovendien nog

---

(1) De *verrigtingen der geographische ingenieurs*, vroeger onder deze paragraaph vermeld, zijn in dit Verslag overgebragt naar hoofdstuk K, waar die vermelding, onder § 1: *Vermeerdering der kennis van land en volk*, meer eigenaardig te huis behoort.

meer of minder gerepareerd zijn, terwijl op Onrust nog 5 koopvaarders hebben getimmerd, zonder in het dok te zijn opgenomen.

De gezondheidstoestand op het etablissement was in den aanvang van het jaar voldoende, doch later deden zich eenige ziekten voor, inzonderheid koortsen. Tegen het einde des jaars waren de koortsen zeer verminderd, en was de gezondheidstoestand zelfs zeer gunstig. De sterfgevallen waren gering.

De sterkte der bij deze inrigting te werk gestelde veroordeelden bedroeg op 1°. Januarij 1857 224 inlandsche en 15 Chinesche bannelingen; op ultimo December waren die cijfers 211 en 19. Hun gedrag was over het algemeen goed. Omstreeks 50 hunner voldeden zeer goed in de uitoefening van verschillende ambachten. Tot aansporing van hunnen ijver werd aan hen, naar bekwaamheden, een daggeld van 4 tot 12 duiten toegekend. Anderen werden als matrozen voor het dok gebruikt of deden koeliewerk.

d. Marine-etablisssment te Soerabaija.

Tegen het einde des jaars was het bassin, zoomede de plaats waar de in reparatie zijnde schepen moeten liggen, door uitbaggering merkelijk in diepte toegenomen. Tot in de maand Julij, toen het drijvend droogdok tot het ondergaan eener groote herstelling na veeljarig gebruik tijdelijk buiten dienst werd gesteld, hadden van hetzelve gebruik gemaakt 5 oorlogsschepen, twee particuliere stoomschepen en 1 kielligter. Gedurende dit jaar werden in timmering opgenomen 8 schepen van het Nederlandsch eskader, 3 gouvernements-vaartuigen, en onderscheidene kruisprauwen.

In den loop des jaars kwamen bij het etablissement tot stand eene stoomzagerij en een ventilator in de smederij. Het aantal inlandsche ambachtslieden bedroeg gemiddeld 562 daags.

De groote afstand van de stad leverde veel bezwaar op voor de opleiding der kinderen van de bazen en ambachtslieden bij het etablissement. Daarin werd aanvankelijk voorzien door het voorloopig daarstellen op de werf zelve eener tijdelijke inrigting om de kinderen des daags nuttig bezig te houden. De kosten werden gevonden uit vrijwillige bijdragen.

e. Fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid.

Over deze wordt hieronder gehandeld in hoofdstuk N, Nijverheid, afdeeling IV, § 2.

§ 5. *Verrigtingen der zeemagt.*

Op het berigt dat pangeran Moeda, een der voortvlugtige en in verzet zijnde pangerans in de afdeeling Sintang, Westkust van Borneo (zie hoofdstuk C, afdeeling III), zich nabij Soengei-Man, 13 à 14 geographische mijlen opwaarts aan de Melawi- (Malahoei-) rivier gelegen, had versterkt, werd een detachement militairen, sterk 3 officieren en 80 manschappen, derwaarts bestemd. In het begin der maand Mei stoomde het stoomschip *Onrust* de rivier op, nam bij Soengei-Pino de kolonne aan boord en bereikte den 8sten Mei de vijandelijke benting nabij Soengei-Man. Een vrij wel onderhouden lilla- en geweervuur, dat echter aan het schip geene belangrijke schade toebragt, werd zoodra de positie en afstand het veroorloofden, door de *Onrust* beantwoord. Eenige goed gerigte schoten deden het vuur van den vijand spoedig verflaauwen. De troepen werden toen ontscheept en namen de benting in, die vervolgens vernield werd; terwijl eene landingsdivisie, onder bevel van officieren der zeemagt, de huizen en vaartuigen in de nabijheid gevonden almede vernielde. De voorgenomen tuchtiging volbragt zijnde, werden de troepen weder ingescheept, en keerde men den 9den Mei te Sintang terug. Slechts één der schepelingen werd gewond; de kolonne bekwam één doode en één gewonde. Vóór dat de kolonne aan boord van de *Onrust* overgegaan was, en toen zij zich nog op Dajaksche prauwen bevond, werd zij plotseling door een lillavuur uit een aan den oever der rivier gelegen benting en door een hevig geweervuur uit een bosch beschoten. Een gedeelte der troepen werd ontscheept, doch kon wegens de gesteldheid van het terrein weinig tegen de benting uitrigten. Bij die gelegenheid werden één man gedood en vier gekwetst.

Bij de expeditie op Timor, tot tuchtiging van den fettor van Takaip en van den radja van Lidak, zoomede bij die tot bestraffing de Parigische hoofden (Menado), waarvan in

§ 5 der Iste afdeeling is melding gemaakt, bewezen de stoomschepen *Merapi*, *Amsterdam* en *Etna* belangrijke diensten, zoo door het overbrengen van troepen en het dekken van landingen, als door het bewaken der kusten. Een zestigtal schepelingen van de twee eerstgenoemde bodems werd in Takaip gedebarqueerd en bezette de benting te Pariti, terwijl de troepen binnen 's lands ageerden.

Tot het erlangen van voldoening van den sultan van Sambalioeng (oostkust van Borneo), werd eene flottille derwaarts gezonden, bestaande uit het stoomschip *Celebes*, de schoenerbrikken *Sylph* en *Lansier*, en twee kruisbooten, benevens een detachement militairen. Ofschoon, zoo als blijkt uit hoofdstuk C, afdeeling III, de geëischte voldoening zonder aanwending van wapengeweld werd verkregen, mag niet worden voorbijgezien dat zulks hoofdzakelijk was toe te schrijven aan den indruk door de verschijning der flottille te weeg gebragt. Behalve het erlangen der geëischte voldoening, had deze expeditie nog tot uitkomst, dat twee slavenhandeldrijvende praauwen werden medegenomen, en dat 34 menschen, die vroeger door zeeroovers werden buit gemaakt, uit hunne slavernij verlost werden.

Ook gedurende eén groot gedeelte van dit jaar bleef de adviesbrik *Pylades* tegen den verboden invoer van buskruid en vuurwapen in het rijk van Djambi waken. Aanhalingen werden niet gedaan.

Tot het vertoonen van onze magt, het medewerken tot behoud van rust en orde, of ter bevordering van andere staatkundige oogmerken werden gedurende dit jaar, meestal met gunstigen uitslag, togten gedaan naar Atjeh, Djambi, Nias, Singkel, Linga, Siak, de rivieren in de Wester-afdeeling van Borneo, alwaar onze vlag werd vertoond op plaatsen, waar zij nog nimmer was gezien, de zuid- en oostkust van Borneo, Boni, de noord- en westkust van Celebes, Floris, de Aroë- en Zuidwester-eilanden, Sawaaij en Wahaaij (residentie Amboina) en Nieuw-Guinea.

Door het stoomschip *Samarang* werd te Boeton (Celebes) onderzoek gedaan naar een terrein, geschikt tot het oprigten van een steenkolen-depôt voor 's Rijks stoomvaart. Twee zeer geschikte plaatsen zijn daartoe aangewezen.

Tot *tegengang van den zeeroof* werd ook in dit jaar iedere togt der Nederlandsche oorlogsschepen zooveel mogelijk benuttigd. Meer bijzonder werden met dat doel de navolgende togten ondernomen.

De stoomschepen *Samarang* en *Montrado* bezochten het eiland Floris (1) en behaalden in de baai van Rioem groote voordeelen op Magindanaosche en Tobelloresche zeeroovers. Verscheidene hunner praauwen werden bij die gelegenheid vernield, eene kampong, binnen's lands gelegen en door de roovers versterkt, werd door eene landingsdivisie van beide schepen bestormd, genomen en verband. Vele roovers, waaronder een voornaam hoofd, sneuvelden; aan onze zijde bedroeg het verlies 1 gesneuvelde, terwijl 1 officier en 1 marinier gewond werden.

Op een berigt dat een zestal rooverspraauwen in de wateren van Ceram waren gezien, en eenige menschen van dat eiland hadden geroofd, vertrok het in de Molukken gestationeerde stoomschip *Etna* onmiddellijk derwaarts, maar slaagde niet in het ontdekken der roovers. Later, toen de *Etna* een kruistogt in de Moluksche wateren deed, had dat stoomschip, op de noord-oostkust van het eiland Boero, eene ontmoeting met drie sterk bemande rooverspraauwen. Twee derzelve werden, toen zij eenige kanonschoten ontvingen, door de roovers verlaten en door de onzen vernield, terwijl de derde, begunstigd door de duisternis, wist te ontkomen. Onbekendheid met het terrein belette de gewapende sloepen om de roovers, die naar wal gezwommen waren en zich in een diep bosch schuil hielden, te vervolgen, doch 51 geroofde menschen, meestal in de Molukken te huis behoorende, werden bij die gelegenheid uit hunne slavernij verlost. De bevolking van Kajeli, de hoofdplaats van Boero, vervolgde later de aan wal gevlugte roovers en nam eenige hunner gevangen.

Het stoomschip *Celebes* deed een vruchteloos onderzoek in de wateren van Sumanap (Madura). In die van Riouw en Linga hadden herhaalde togten van de brik *de Haai* geen meer gunstig gevolg. Een togt van het stooomschip *Admiraal van Kinsbergen* op de Westkust van Borneo strekte inzonderheid tot geruststelling der bewoners van strand-

(1) Vergelijk het medegedeelde in hoofdstuk C, afdeeling III.

plaatsen tegen aanvallen van slecht volk. Een togt van het stoomschip *Samarang* naar Bonerate leverde geen resultaten op. Langs de zuidkust van Celebes deed de schroefschoener *Montrado* eenen togt, doch had geene bijzondere ontmoetingen. In de Straat van Makasser deed de stoomkorvet *Princes Amelia* een kruistogt op zeeroovers, bij welke gelegenheid op de eilanden Tawee-Tawee en Bangkoog twee groote rooverspraauwen, welke op den wal verborgen lagen, werden vernield, en twee menschen uit de slavernij verlost.

De schoenerbrikken *Saparoea*, *Lansier* en *Sylph* bekruisten bij afwisseling de kusten der Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo, maar hadden geene ontmoetingen met zeeroovers.

Ook de wateren van Menado en de omliggende eilanden werden door de stoomschepen *Samarang* en *Phoenix* gedurig en in alle rigtingen bekruist. De roovers schenen in die streken, door het voortdurend aanwezen van een stoomschip, in zoo ver in ontzag te worden gehouden, dat zij den moed verloren hadden daar hunne euveldaden te plegen.

Bij onderscheidene gelegenheden werd in den loop van dit jaar door de zeemagt hulp verleend in het belang van handel en scheepvaart. Het Nederlandsche koopvaardijschip *Macao* en twee Fransche koopvaarders waren aan die hulp hun behoud verschuldigd, nadat zij aan den grond waren geraakt. Een groot gedeelte van den inventaris van het op de reede van Batavia verbrande Nederlandsch koopvaardijschip *Valparaiso* werd door de hulp van 's Rijks zeemagt gered.

Door den kommandant van brik de *Haai* werd te Singapoer met goed gevolg opgeëischt en aldus voor de eigenaren behouden de Nederlandsche bark *Henriette Maria*, welk vaartuig met Chinesche koelie's naar Havannah was bestemd, maar door dezen op de kust van Cochin-China was afgeloopen. De muiters namen den gezagvoerder en de equipage, op 4 man na, mede naar den wal. Een 100tal der Chinezen verkozen weder naar zee te gaan. Zij werden door een Amerikaanschen koopvaarder ontmoet, die de *Henriette Maria* te Singapoer opbragt. Deze omstandigheid gaf aanleiding tot eenige moeijelijkheden in de overgave van het schip, maar deze werden door de welwillende tusschenkomst van het Britsch bestuur te Singapoer uit den weg geruimd, waarna de *Henriette Maria* met eene bemanning van de *Haai*, en onder het bevel van een der officieren van die brik, naar Batavia werd overgebragt.

Het stoomschip *Etna* deed eenen togt naar de Geelvinksbaai op Nieuw Guinea, tot het opsporen van eenige schipbreukelingen, afkomstig van het op de Melensrock verongelukte Hamburger koopvaardijschip *Posa*. Het mogt aan de *Etna* gelukken, drie van de schipbreukelingen te vinden; de overigen, waaronder de gezaghebber, waren door de inboorlingen afgemaakt.

De schroefkorvet *Medusa* verleende in de Chinesche wateren het eerst hulp aan de opvarenden van een groot Chineesch vaartuig, dat in eene zware bui nabij de reede van Hongkong was omgeslagen. Door deze spoedige hulp werden de opvarenden van een anders wissen dood gered. Op het voorbeeld van de *Medusa* zonden ook de vreemde oorlogsschepen hunne sloepen tot redding, doch deze kwamen te laat.

Bij het verongelukken van het Nederlandsch koopvaardijschip *Helena* bij Breakers point, bewees dezelfde korvet goede diensten in het belang van den Nederlandschen handel en de zeevaart in de Chinesche wateren. Haar aanwezen in die wateren droeg er veel toe bij om rust en orde te handhaven op de talrijke daar aanwezige Nederlandsche koopvaarders.

Omtrent den togt der stoomschepen *Admiraal van Kinsbergen* en *Merapi* naar Serawak zijn eenige bijzonderheden medegedeeld in hoofdstuk C, afdeeling III. (*Noordelijk gedeelte van Borneo*).

E. Regtswezen en politie.

I. Bestanddeelen der wetgeving.

§ 1. *In het algemeen.*

Afschaffing der slavernij. Hieromtrent is gehandeld in hoofdstuk C, afdeeling IV, § 4.

Pandelingschap. Ten aanzien van dit onderwerp wordt alhier overgewezen tot hetgeen ook daaromtrent is medegedeeld in hoofdstuk C, afdeeling I, § 1.

Regeling van het regtswezen in de buitenbezittingen. De gouvernements-commissaris tot het ontwerpen en voorstellen der vereischte wettelijke bepalingen voor deze regeling besloot in dit jaar zijne reizen met eenen togt naar de Lampongsche districten. Ofschoon de door hem ingediende voorstellen gedurende dit jaar bij onderscheidene autoriteiten in overweging waren, liet het zich aanzien, dat derzelver gewigt en omvang de beëindiging dier overwegingen nog een geruimen tijd zouden vertragen. (1)

§ 2. *Burgerlijk en handelsregt.*

Hieromtrent zijn over dit jaar geen meldenswaardige bijzonderheden mede te deelen.

Tot hetzelfde einde waartoe in het regeringsverslag over 1856 onder deze paragraaph eene opgave werd gedaan der *gemengde huwelijken* (Europeanen of daarmede gelijkgestelde personen met inlanders of daarmede gelijkgestelden), in dat jaar voltrokken binnen het regtsgebied van elken raad van justitie, volgt ook hier eene dusdanige opgave voor zooveel dit jaar betreft.

Hun getal bedroeg: binnen het regtsgebied van den raad van justitie te Batavia 11, te Samarang 3, te Soerabaija 4, te Padang 5, te Makasser geene, te Amboina 7, te Banda 1 en te Ternate 1, te zamen 32. (2)

§ 3. *Strafregt.* (3)

Dit onderwerp heeft in dit jaar geene meldenswaardige bijzonderheden opgeleverd.

§ 4. *Regtsvordering en regterlijke magt.* (4)

Omtrent deze onderwerpen werden in dit jaar geene andere meldenswaardige beschikkingen genomen dan vervat zijn in de nommers 6 en 84 van het *Indisch Staatsblad* 1857. Bij de eerste werd een landraad opgerigt te Sintang (Wester-afdeeling van Borneo), met vaststelling van bepalingen betreffende zijne zamenstelling en zijnen werkkring; de andere strekt om het » tarief ter regeling van de reis- en verblijfkosten van inlanders en daarmede gelijkgestelde personen, die als getuigen voor eenige regtbank, dan wel buiten dezelve door eenige andere bevoegde autoriteiten in regten worden opgeroepen (*Indisch Staatsblad* 1851, n°. 23)", voor zooveel de omstandigheden zulks vereischen, in overeenstemming te brengen met den maatstaf, ten grondslag liggende aan art. 4 van het soortgelijk tarief voor Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen (*Indisch Staatsblad* 1853, n°. 1).

---

(1) In antwoord op de vraag, voorkomende op bladz. 9 van het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal op het regeringsverslag over 1855 (zie gedrukte stukken zitting 1858–1859, n°. XXIX, 1), « op welke van *deze* [de buitenbezittingen] is de nieuwe wetgeving met der daad toegepast ?" wordt alhier medegedeeld, dat, in afwachting der meer volledige regeling van het regtswezen buiten Java en Madura, de toepassing der nieuwe wetgeving in de buitenbezittingen in zoover plaats heeft als zulks verordend is, in het algemeen bij de publicatie van 21 Januarij 1848 (*Indisch Staatsblad* n°. 2); in Biliton en onderhoorigheden bij de publicatie van 2 September 1858 (*Indisch Staatsblad* n°. 101*a*) (in de tweede noot aan den voet van bladz. 51 van het regeringsverslag over 1856 is door eene drukfout verkeerdelijk gemeld, dat deze publicatie is vastgesteld in 1856, *Indisch Staatsblad* n°. 101); en in de Lampongsche districten, wat aangaat het strafregt, bij de publicatie van den 26sten Maart 1859 (*Indisch Staatsblad* n°. 16).

Het Hooggeregtshof van Nederlandsch Indie is, volgens de jongste berigten, zoo dit nu niet reeds is geschied, na den procureur-generaal gehoord te hebben, op het punt een eindrapport uit te brengen omtrent de door den Gouvernements-Commissaris ontworpen reglementen betreffende de regterlijke organisatie in de buitenbezittingen. De overige door dien commissaris ontworpen reglementen tot invoering van de nieuwe wetgeving in die gewesten waren, volgens dezelfde berigten, nog in behandeling bij den procureur-generaal, die, uit hoofde van het gewigt en den grooten omvang van dien arbeid, nog niet kon bepalen wanneer hij zijn rapport deswege zou kunnen indienen, maar die tevens heeft verklaard, dat de zaak zijnerzijds geene noodelooze vertraging zal ondervinden.

(2) Ten einde het belang der opgave te verhoogen, is het Indisch Bestuur verzocht om dezelve in den vervolge te doen splitsen in huwelijken tusschen Europeanen met tot de inlandsche bevolking behoorende Christenen, en met niet-Christenen, niet zijnde Europeanen of met dezen gelijkgestelden.

(3) Vergelijk § 5 dezer afdeeling, de IIIde afdeeling, en § 3 der IVde afdeeling van dit hoofdstuk, en hoofdstuk L, afdeeling III.

(4) De vraag, gedaan op bladz. 9 van het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal op het regeringsverslag over 1855 (zie gedrukte stukken, zitting 1858–1859, n°. XXIX, 1), ten aanzien van het in 't regeringsverslag vermelde omtrent de regtspleging in Benkoelen: « of het geen overdreven schroomvalligheid is, wanneer beambten zich onthouden van hunnen invloed te bezigen tot bevordering van menschelijkheid," vindt hare beantwoording in de opmerking, dat in het regeringsverslag tot die vraag geene aanleiding is gegeven, vermits daarin in substantie is medegedeeld, dat de gezaghebber VAN KAUER zijnen invloed gebruikt had tot bevordering van menschelijkheid, en dat de vraag, welke zich dien ten gevolge had voorgedaan: « of in de afdeeling Benkoelen de *niet*-bemoeijenis der Europesche ambtenaren zich zoo ver uitstrekt, dat deze hunnen invloed niet zouden mogen gebruiken om de hoofden terug te brengen van de toepassing van wreede en verminkende straffen" door den Gouverneur-Generaal in ontkennenden zin beslist werd.

§ 5. *Militair regtswezen.*

Militaire leden van het Hoog Militair Geregtshof. De in het regeringsverslag over 1855 (bladz. 38) vermelde vrijlating aan den kommandant van het leger om, in overleg met den president van het Hoog Militair Geregtshof, een voorstel te doen tot wijziging der organisatie van dat hof, heeft geene dusdanige wijziging ten gevolge gehad. Met het oog op de aanleiding tot die vrijlating (gebrek aan gepensioneerde hoofdofficieren, geschikt en genegen om het lidmaatschap te aanvaarden) werd geoordeeld, dat, met behoud der bestaande organisatie, de dienst behoorlijk zou zijn verzekerd, bijaldien aan het lidmaatschap voor gepensioneerde hoofdofficieren wierd verbonden eene toelage van f 150 's maands en vrije woning of schadeloosstelling deswege, volgens den maatstaf vastgesteld voor de actief dienende officieren van hunnen rang. In dien zin werd de zaak in dit jaar geregeld.

Opzending naar Nederland van veroordeelde Europesche militairen. Ten aanzien van dit onderwerp werd in dit jaar het beginsel aangenomen, dat het bezit van eene acte van vast verblijf eenen tot kruiwagenstraf veroordeelden Europeschen militair niet behoort te doen onttrekken aan opzending naar Nederland, overeenkomstig de bepalingen van het in het regeringsverslag over 1853 (bladz. 53) vermelde Koninklijk besluit van 1 April 1853, lit. *Fb* (*Indisch Staatsblad* n°. 46), om aldaar zijne straf verder te ondergaan, behoudens het geval, dat de straftijd reeds zoude zijn verstreken bij aankomst in Nederland.

Inlandsche militairen. Bij Koninklijk besluit van 4 September 1856, n°. 92 (*Indisch Staatsblad* n°. 3), werd bepaald, dat inlandsche militairen ook wegens burgerlijke misdrijven kunnen verwezen worden tot de straf van detentie.

§ 6. *Toestand der regtsbedeeling.*

Op het verslag van den procureur-generaal bij het Hooggeregtshof van Nederlandsch Indie over de werking der in 1848 ingevoerde nieuwe wetgeving, dat als bijlage *B* is gevoegd bij het regeringsverslag over 1856, en dat meer bepaaldelijk betreft de jaren 1855 en 1856, is geen vervolg over dit jaar geleverd (1).

Geregtelijke statistieke opgaven zijn over dit jaar niet ontvangen (2).

II. POLITIE.

§ 1. *Regt van verblijf* (3).

Het getal der door den Gouverneur-Generaal in dit jaar verleende acten van verblijf is opgegeven in hoofdstuk B (staat n°. 18) hiervoren.

§ 2. *Drukpers.*

Door een der raden van justitie op Java werd de vraag geopperd, of aan beklaagden ter zake van misdrijven of overtredingen, voorzien in het reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indie (*Indisch Staatsblad* 1857, n°. 74), en aan hunne verdedigers, mededeeling mogt worden gedaan van de nota tot toelichting van dat reglement, vermits het onpartijdig standpunt van den regter in strafzaken en het beginsel van openbaarheid, dat bij

---

(1) De procureur-generaal was van oordeel, dat, zou aan de belangrijkheid van een dusdanig verslag niet worden te kort gedaan, er om de drie jaren slechts één zou behooren te worden ingediend. Het opperbestuur heeft evenwel, ter uitvoering ook op dit punt van het voorschrift van het 1ste lid van art. 60 der Grondwet, onlangs beslist, dat het voormelde verslag *jaarlijks* ingediend behoort te worden, zoodat in volgende regeringsverslagen de nu bestaande leemte zal kunnen worden aangevuld.

(2) De zorg voor de indiening van jaarlijksche statistieke opgaven van den staat der regtsbedeeling en van de gevangenissen werd in 1857 opgedragen aan den procureur-generaal bij het Hooggeregtshof. Sedert is gebleken dat die taak meer eigenaardig en in het belang van eenen beteren waarborg voor eene goede contrôle behoorde te worden opgedragen aan den griffier bij het hof. Bij eene nadere regeling in dien zin in 1859, is aan den griffier eene som van f 150 's maands toegekend tot het bestrijden der uitgaven voor schrijfloonen, schrijfbehoeften enz., uit die opdragt voortvloeijende.

(3) Vergelijk afdeeling I, § 5 van dit hoofdstuk.

de behandeling derzelve op den voorgrond staat, niet toelaten, dat de regter bij zijne beslissing de bedoeling des wetgevers zoude nagaan in officiele bescheiden, waarvan de kennisname voor de beklaagden zelven ontoegankelijk is gehouden.

Naar aanleiding dier vraag werd beslist, dat geen bezwaar bestaat tegen de mededeeling aan de bedoelde beklaagden en hunne verdedigers van de voormelde nota tot toelichting, voor zoover dezelve de beginselen bevat waarop het reglement is gegrond.

Om alle verkeerde toepassing ten gevolge van min duidelijke redactie te voorkomen, en overeenkomstig de strekking der inlichtingen door de Regering aan de Vertegenwoordiging gegeven (1), werd de uitvaardiging voorbereid eener authentieke verklaring, dat de bepalingen der artt. 12—20 van het reglement alleen toepasselijk zijn op werken in Nederlandsch Indie gedrukt, behoudens de uitzonderingen vermeld in de artt. 13 en 15; dat de buiten Nederlandsch Indie, hetzij in Nederland, hetzij in den vreemde, gedrukte, en aldaar uitgegeven werken alleen door het reglement op de drukwerken kunnen worden getroffen wanneer zij iets inhouden, hetwelk, als strijdig met de rust en openbare orde van Nederlandsch Indie, bij de artt. 21—26 en 28 is strafbaar gesteld; en dat tot het plegen in eenig drukwerk van de bij die artikelen vermelde misdrijven het kwaad of boosaardig opzet vereischt wordt. (2)

Omtrent de verklaarde meening van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van den 2den Mei 1857 (3), waarbij hare overtuiging werd uitgedrukt, dat het reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indie eene herziening behoort te ondergaan, werd eene briefwisseling geopend met het Indisch Bestuur, welke evenwel in dit jaar nog tot geen resultaat leidde (4).

§ 3. *Invoer, verkoop en bezit van buskruid en vuurwapenen.*

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 16 Julij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 64), werden nadere bepalingen vastgesteld betreffende den invoer, de lossing, den opslag, de bewaring en de weder-aflevering van crepée of jagtkruid en van buskruid, hetwelk in de oorlogsmagazijnen te Amboina, Banda en Ternate behoort geborgen te worden.

Het verbod op den invoer, den verkoop en het bezit van buskruid en vuurwapenen, hetwelk tot dusverre alleen gegolden had voor de havens van Palembang en Moearah-Kompeh, werd dit jaar, bij ordonnantie van 6 October (*Indisch Staatsblad* n°. 92) (5), verlengd tot 31 December 1862, en tevens, voor denzelfden termijn, uitgestrekt tot *alle* havens van de residentie Palembang en het Rijk van Djambi.

§ 4. *Gewestelijke en plaatselijke verordeningen.*

Instructien. Ter voorziening in gebleken behoefte aan eene instructie voor de hoofden der Chinezen en van andere vreemde Oosterlingen te Samarang werd de instructie voor den kapitein en de luitenants der Chinezen in en buiten Soerabaija, zoomede de instructie van het hoofd der Maleijers, Arabieren, Mooren, Bengalezen en andere kustvolken (*Indisch Staatsblad* 1829, n°. 10), bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, van 25 November 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 108), voor de residentie Samarang van toepassing verklaard.

Politiereglementen. In de behoeften aan een politiereglement voor de Wester-afdeeling van Borneo werd, bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, van 31 Julij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 68), voorzien door op die residentie met hare afdeelingen van toepassing te verklaren het politiereglement voor de stad en voorsteden van Soerabaija (*Indisch Staatsblad* 1829, n°. 8).

---

(1) Vergelijk n°. X*c* der gedrukte stukken van de zitting 1856–1857.

(2) De afkondiging dezer verklaring is geschied bij ordonnantie van den 22sten Junij 1858 (*Indisch Staatsblad* n°. 73).

(3) *Bijblad* 1856–1857, II, bladz. 699.

(4) Vergelijk met opzigt tot den tegenwoordigen stand van dit onderwerp § 8 der Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag omtrent het wets-ontwerp tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1857 (n°. III, 11, der gedrukte stukken van de zitting 1859–1860).

(5) Bekrachtigd bij de wet van 4 Junij 1858 (*Staatsblad* n°. 41).

Brandweer. Tot regeling van deze belangrijke aangelegenheid te Tagal en Pekalongan (op Java), te Padang, Riouw, Makasser en Menado, werden in dit jaar bij verschillende ordonnantien reglementen op de dienst der brandspuiten aldaar afgekondigd. Die reglementen zijn opgenomen in het *Indisch Staatsblad* onder de nos. 81, 39, 66, 11, 41 en 47.

Vangen en dooden van tijgers. Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 15 October 1857, n°. 21 (*Indisch Staatsblad* n°. 96), werd bepaald, dat, even als zulks reeds vroeger voor Java en eenige der buitenbezittingen is verordend (zie regeringsverslagen over 1854 en 1855, bladzz. 34 en 41), ook in de Lampongsche districten voor het vangen en dooden van tijgers kan worden gevorderd eene belooning van f 22 voor elken tijger.

§ 5. *Veiligheidsmaatregelen bij het aanwenden van stoomwerktuigen.*

Bij § 1 van art. 18 van het reglement omtrent deze maatregelen (*Indisch Staatsblad* 1852, n°. 20), vermeld op bladz. 42 van het regeringsverslag over dat jaar, was voorgeschreven, dat bij iederen stoomketel moest aanwezig zijn een toestel, welke, onafhankelijk van de oplettendheid van den machinist of van den stoker, bij het bestaan van watergebrek in den ketel, de vuren bluscht, dan wel alleen het gevaar kenbaar maakt. Aan dat voorschrift kon, voor zooveel betreft in rij- of vaartuigen geplaatste stoomwerktuigen, niet worden voldaan. Dien ten gevolge werd, ten gerieve van den lande en van de gemeente, de voormelde bepaling, onder nadere en sedert verleende goedkeuring des Konings, ten aanzien van stoomwerktuigen, bestemd voor of geplaatst in vaar- of rijtuigen, in dit jaar voor geheel Nederlandsch Indie buiten werking gesteld (*Indisch Staatsblad* 1857, nos. 53 en 107).

§ 6. *Zeeroof.*

Hierover is gehandeld in hoofdstuk D, afdeeling II, § 5.

III. MAGT VAN DEN GOUVERNEUR-GENERAAL IN ZAKEN VAN JUSTITIE EN POLITIE.

Regt van gratie. Gedurende dit jaar heeft de Gouverneur-Generaal in de navolgende gevallen gebruik gemaakt van het regt van gratie.

OPGELEGDE STRAFFEN.	Landaard.	GETAL BESCHIKKINGEN.		TOTAAL.
		Toegewezen.	Afgewezen.	
Doodstraf	Europeanen	10	»	99
	Inlanders	22	64	
	Chinezen	»	3	
Tuchthuis	Europeanen	3	15	18
Kruiwagen	Europeanen	7	4	29
	Inlanders	18	»	
Gevangenis	Europeanen	54	17	74
	Inlanders	3	»	
Dwangarbeid in of buiten den ketting	Inlanders	167	72	252
	Chinezen	1	12	
Wegzending naar een oord van ballingschap	Inlanders	2	4	6
Rottingslagen	Inlanders	1	»	1
Geldboete	Europeanen	8	2	23
	Inlanders	7	1	
	Chinezen	2	2	
	Arabieren	»	1	
Totaal	. . . . . .	305	197	502

waaronder ter gelegenheid van 's Konings jaardag verleende geheele of gedeeltelijke remissie der navolgende straffen aan militairen:

	Europeanen.	Inlanders.
Kruiwagen.	»	9
Gevangenis.	26	1
	26	10
Totaal . .	36	

In zoover de vraag, die zich in dit jaar voordeed ten aanzien van de bij art. 53, 2de lid, van het regeringsreglement aan den Gouverneur-Generaal toegekende bevoegdheid, om dispensatie te kunnen verleenen van eene bepaalde ordonnantie in de gevallen daarbij niet vermeld, ook regtszaken kan betreffen, wordt hier overgewezen tot hetgeen daaromtrent is medegedeeld in hoofdstuk C, afdeeling I, § 1.

IV. EENIGE ONDERWERPEN MET HET REGTSWEZEN IN VERBAND.

§ 1. *Translateurs.*

De in het *Indisch Staatsblad* 1819, n°. 79, voorkomende bepalingen omtrent het beëedigen van translateurs en de daarbij gearresteerde salarislijst werden, bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 20 Mei 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 42), ook toepasselijk verklaard, wanneer personen werkzaamheden verrigten als translateurs, die niet als zoodanig bijzonder zijn aangesteld en van landswege bezoldigd, maar die uit anderen hoofde eene vaste bezoldiging van het Gouvernement genieten.

Voor de Chinesche taal. De drie in dit jaar in China aanwezige kweekelingen voor de Chinesche taal (vergelijk de regeringsverslagen over 1855 en 1856, bladzz. 43 en 54), maakten, volgens mededeeling van den Nederlandschen consul te Canton, goede vorderingen. De twee jongelieden, die in 1856 door den hoogleeraar HOFFMANN te Leiden onderwezen werden, vertrokken in 1857 van hier naar Java, ten einde hunne studien in China te gaan voortzetten (1). In 1857 werd weder een jongeling aan de opleiding van den genoemden hoogleeraar toevertrouwd (2).

Voor de Balische en Maleische talen. De sedert eenige jaren plaats hebbende opleiding van twee jongelieden tot translateurs in deze talen werd ook in dit jaar voortgezet en leverde goede resultaten op; een der leerlingen was als tolk geplaatst bij den controleur van Djembrana.

§ 2. *Wees- en boedelkamers.*

De betrekkingen van president, leden, secretaris en boekhouder bij de wees- en boedelkamer te Makasser werden tot dusver als bijbetrekkingen waargenomen door ambtenaren, die uit anderen hoofde reeds met werkzaamheden waren overladen. Dit gaf aanleiding, dat aan het beheer der kamer niet altijd de vereischte zorg kon worden besteed. Dien ten gevolge werd de noodzakelijkheid erkend om daarin verbetering aan te brengen. Tot dat einde werd, bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 12 December 1857, n°. 59, bepaald, dat de betrekkingen van *president* en van *secretaris tevens boekhouder* voortaan zullen zijn opgedragen aan afzonderlijke ambtenaren. Eene gelijke voorziening ten aanzien der leden werd toen voor alsnog minder noodzakelijk bevonden.

De staat van het beheer op 31 December 1857 wordt aangetoond in den volgenden staat.

(1) In 1858 in China aangekomen, zouden hunne studien meer bijzonder worden geleid om hen te bekwamen als tolken op de buitenbezittingen, terwijl de 3 anderen bestemd zijn voor de hoofdplaatsen van Java.

(2) Deze is in 1859 op voorstel van den hoogleeraar HOFFMANN regtstreeks naar China vertrokken. Thans zijn op nieuw 3 jongelingen onder 's hoogleeraars leiding werkzaam.

COLLEGIEN.	Inkomsten.	Uitgaven.	Onder beheer zijnde fondsen.	Uitgezette kapitalen.	Ontvangen rente (onder de inkomsten begrepen).	Uitgekeerde rente (onder de uitgaven begrepen).	Administratie-kosten (onder de uitgaven begrepen).	Reserve-fondsen.	Getal pupillen.
Weeskamer te Batavia.	f 199,899 : 110	f 139,489 : 04	f 3,070,097 : 77	f 2,661,500 : —	f 185,906 : 75	f 67,495 : 110	f 71,993 : 14	f 974,781 : 14	354
Collegie van boedelmeesteren te Batavia.	159,961 : 97 waaronder f 12,697 : 01 van het Chineesch hospitaal.	115,954 : 90 waaronder f 35,540 : 51 voor het Chineesch hospitaal.	(1) 2,054,657 : 84	1,742,815 : —	126,927 : 71	28,016 : 105	52,298 : 08 ten vorigen jare waren hieronder ten onregte begrepen de uitgaven voor het Chineesch hospitaal.	535,969 : 60	± 900
Wees- en boedelkamers te Samarang . . .	f 124,770 : 93 waaronder f 8030 : 70 van het Chineesch hospitaal.	f 112,247 : 117 waaronder f 10,356 : 117 voor het Chineesch hospitaal.	(2) 1,248,874 : 70	1,277,960 : 46	103,387 : 76	57,194 : 87	f 44,696 : 33	111,023 : 87	740
Soerabaija . . .	f 108,986 : 40 niet opgegeven hoeveel daaronder begrepen is van het Chineesch hospitaal.	f 100,149 : 91 niet opgegeven hoeveel daaronder begrepen is voor het Chineesch hospitaal.	(2) 1,662,877 : 94	1,264,740 : —	93,778 : 73	67,623 : 93	(3) 32,535 : 118	29,233 : 44	952
Padang	f 12,631 : —	f 11,168 : —	205,475 : —	113,633 : —	10,800 ; —	7,200 : —	3,968 : —	8,969 : —	73
Makasser . . .	11,566 : 116	5,111 : 03	134,039 : 36	91,808 : —	8,106 : 106	765 : 108	4,353 : 15	62,968 : 62	29
Amboina . . .	11,231 : 102	9,181 : 192	64,102 : 52	27,609 : 106	3,846 : 30	968 : 91	(3) 8,213 : 11	11,121 : 16	49
Banda	(4) 18,678 : 109	(5) 4,843 : 33	69,272 : 37	niet opgegeven.	niet afzonderlijk opgegeven.	nihil.	2,635 : 15	niet opgegeven.	niet opgegeven.
Ternate . . .	1,129 : 115	914 : 97	21,364 : 78	14,725 : —	1,063 : 113	714 : 97	200 : —	2,560 : 77	44
Menado . . .	3,708 : 118	3,708 : 118	50,645 : 51	39,595 : 83	2,602 : 06	1,734 : 84	1,974 : 34	niet opgegeven.	50

(1) Hieronder zijn begrepen de fondsen van het Chineesch hospitaal te Batavia.
(2) " " " " " " " " " Samarang.
(3) Volgens de Indische opgaven: administratiekosten *en* andere uitgaven.
(4) Hieronder zijn bij uitzondering begrepen ingekomen kapitalen, maar het bedrag daarvan is niet afzonderlijk opgegeven.
(5) Hieronder is begrepen eene som van f 2208 : 18, welke is gestort in 's lands kas voor het Chineesch hospitaal te Batavia.

§ 3. *Gevangenissen en gevangenen.*

De procureur-generaal bij het Hooggeregtshof van Nederlandsch Indie heeft over 1857 geen vervolg geleverd op zijn als bijlaag C bij het regeringsverslag over 1856 gevoegd verslag over den staat der gevangenissen in Nederlandsch Indie; evenmin zijn statistieke opgaven ontvangen over 1857 betreffende de gevangenen in die gewesten.

Hetgeen tot toelichting van het ontbreken over 1857 van een verslag over de werking der in 1848 ingevoerde nieuwe wetgeving en van geregtelijke statistieke opgaven is medegedeeld in de noten, betreffende § 6 der 1ste afdeeling van dit hoofdstuk, omvat ook de gevangenissen en gevangenen.

In volgende regeringsverslagen zullen derhalve de bijzonderheden omtrent die onderwerpen kunnen worden medegedeeld, welke in het tegenwoordige ontbreken.

F. Eeredienst.

I. Christelijke.

§ 1. *Protestantsche.*

Kerkeraden en collegien van diakenen. Naar aanleiding van een voorstel van het bestuur over de Protestantsche Kerk in Nederlandsch Indie, om, zoo als vroeger, de zamenstelling van eenen kerkeraad te doen *vaststellen* door de Regering, nam deze tot beginsel aan, dat in den vervolge aan haar slechts behoeft te worden gevraagd de *goedkeuring* der zamenstelling van kerkelijke collegien.

Te Pattie, residentie Japara, werd in dit jaar een kerkeraad zamengesteld, bestaande uit twee ouderlingen en twee diakenen.

Op voorstel van het Protestantsche kerkbestuur werd in dit jaar bepaald, dat de inlandsche Christengemeente te Depok voortaan zal behooren onder het ressort van den kerkeraad der Protestantsche gemeente te Buitenzorg; dat die te Toegoe blijft onder het toezigt van den Evangelischen kerkeraad te Batavia, en dat de zorg voor beide gemeenten blijft toevertrouwd aan eenen zendeling-leeraar.

Predikanten. Onder ultimo December van dit jaar waren het aantal predikanten en hunne standplaatsen in Nederlandsch Indie, zoo als de onderstaande opgave vermeldt: Batavia 4, waarvan 1 Luthersch predikant bij de Evangelische gemeente; Buitenzorg 1; Cheribon 1; Pekalongan 1; Samarang 2; Salatiga (Samarang) 1; Rembang 1; Soerabaija 2; Sumanap (Madura) 1; Pasoeroean 1; Probolingo 1; Poerworedjo (Bagelen) 1; Djokdjokarta 1; Soerakarta 1; Padang 1; Riouw 1; Makasser 1; Amboina 2; Banda 1; te zamen 25. (1)

Zendelingen. Ten einde vreemde zendelingen, die zich in Nederlandsch Indie komen vestigen, door een verpligt verblijf te Batavia geen moeijelijkheden te doen ondervinden in het bereiken van hun bestemmingsoord, werd de Gouverneur-Generaal gemagtigd om aan hen te vergunnen, zich, in afwijking der publicatie van 10 Januarij 1834 (*Indisch Staatsblad* n°. 3), ook elders in Nederlandsch Indie dan te Batavia op te houden.

In dit jaar werd magtiging verleend om, ingaande met het jaar 1858, na eene vijfjarige werkzaamheid in Indie, het tractement van ieder der zes in de Molukken aanwezige zendelingen van het Nederlandsch Zendelinggenootschap te Rotterdam te verhoogen van f 135 (2) tot f 175 's maands. Hunne standplaatsen waren te Alang, Waaij, Saparoea, Kamarean, Noesalaut en Elpapoeti.

Eene som van f 1800 's jaars werd ter beschikking gesteld van het Rhijnsche Zendelinggenootschap, tot het bezoldigen van 15 Dajaksche leermeesters in de Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo. (3)

Aan eenen zendeling der Doopsgezinde Vereeniging ter Evangelieverbreiding in de Ne-

---

(1) Vergelijk *Indisch Staatsblad* 1856, n°. 73*a*, voor de organieke vaststelling der standplaatsen van de predikanten en de verdeeling van hun dienstwerk, ook ter voorziening in de behoefte aan prediking in gemeenten, waar geen vaste leeraars gevestigd zijn.

(2) Vergelijk het regeringsverslag over 1854, bladz. 44.

(3) Vergelijk het regeringsverslag over 1856, bladz. 71.

derlandsche Oost-Indische bezittingen, gevestigd te Amsterdam, werd bijzondere toelating verleend om zijn dienstwerk in de afdeeling Japara te mogen verrigten, op den voet, bepaald in art. 123 van het regeringsreglement.

Tot het voorzien in de zedelijke behoeften der bevolkingen van de Sangir- en Talaut-eilanden werd f 4000 's jaars beschikbaar gesteld, gedeeltelijk ter bezoldiging van 20 inlandsche onderwijzers, gedeeltelijk tot het bezoldigen van zendelingen.

Nadat het der Regering gelukt was (zie regeringsverslag over 1856, bladz. 57), een viertal zendeling-werklieden voor de Sangir-eilanden te doen bestemmen, deed zij ook, doch vruchteloos, pogingen om door het Nederlandsche Zendelinggenootschap te Rotterdam eenen zendeling te doen aanwijzen voor de Talaut-eilanden. Dien ten gevolge werden maatregelen genomen om langs anderen weg eenige zendeling-werklieden voor die bestemming te verkrijgen. (1)

Van de vier voor de Sangir-eilanden bestemde zendeling-werklieden zetteden twee zich aanvankelijk neder te Taboekan, op het eiland Sangir, en twee op het eiland Siauw. Een der twee eerstbedoelden verplaatste zich later naar Manganitoe.

Christelijk onderwijs. Ook dit jaar werden, even als vroeger, aan eenige onderwijzers bij de gouvernements-lagere scholen (te Kedirie, Magelang, Kadoe, Serang, Bantam, Rembang en Palembang) toelagen verleend uit 's lands kas voor het houden van godsdienstige voorlezingen op Zon- en feestdagen en het geven van onderwijs in de bijbelsche geschiedenis en Christelijke zedeleer, afgescheiden van het gewone schoolonderwijs en buiten de schooluren.

Het Genootschap van in- en uitwendige zending te Batavia nam op zich, de verspreiding in Indie te bevorderen van kleine geschriften, welke in Nederland worden uitgegeven in het belang van het geestelijk welzijn van soldaten en matrozen.

Inspectiereis van dr. BUDDINGH. Tot de algeheele uitvoering der den predikant BUDDINGH in 1852 opgedragen inspectiereis bleven dit jaar nog slechts door hem te bezoeken eenige gemeenten en scholen op de Aroë- en Zuidwester-eilanden. Bij ontstentenis van geschikte scheepsgelegenheid derwaarts, moest van die bezoekreis worden afgezien. Dien ten gevolge werd zijne commissie als afgeloopen beschouwd. De door dr. BUDDINGH opvolgelijk ingediende verslagen gaven geene aanleiding tot meldenswaardige beschikkingen, behalve die vermeld op bladz. 46 van het regeringsverslag over 1855.

§ 2. *Roomsch-katholijke.*

Onder ultimo December van dit jaar waren het aantal Roomsch-katholijke geestelijken en hunne standplaatsen is Nederlandsch Indie zoo als de onderstaande opgave vermeldt.

Batavia 2 pastoors, waarvan een tevens is kerkvoogd van het vicariaat te Batavia, en 1 onder-pastoor; Samarang 1 pastoor en 1 onder-pastoor; Soerabaija 1 onder-pastoor, tijdelijk waarnemend pastoor; Padang 1 pastoor en 1 hulppriester; Banka 1 pastoor en 1 hulppriester te Soengieslan.

Omtrent de Roomsch-katholijke eeredienst zijn overigens in 1857 geene meldenswaardige beschikkingen genomen, noch belangrijke bijzonderheden bekend geworden.

II. MOHAMMEDAANSCHE.

Hier en daar op Java vertoonden zich sporen van meer dan gewonen ijver in het bevorderen der orthodoxie van het Mohammedaansche geloof.

Zekere in Pekalongan gevestigde hadji MOHAMAD RIFANGI, die als goeroe eene school voor het onderwijs der Mohammedaansche leer heeft opgerigt, deed zich in dit opzigt meer bijzonder kennen. Hoezeer zijn gedrag toen nog geene bijzondere maatregelen ten zijnen aanzien noodzakelijk maakte (2), nam de Regering uit eenige haar bekend geworden bijzonderheden niettemin aanleiding om een onderzoek in te stellen omtrent de po-

---

(1) Als gevolg hiervan zijn in 1858 vier zendeling-werklieden, waarvan twee vreemdelingen, in Indie aangekomen, en voor de dienst op de Talaut-eilanden bestemd geworden, onder genot van f 500 's jaars ieder uit 's lands kas.

(2) Sedert hebben de gedragingen van dezen hadji de noodzakelijkheid doen ontstaan, hem, bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 19 Mei 1859, n°. 35, krachtens art. 47 van het regeringsreglement, in het belang der openbare rust en orde op Java, de hoofdplaats van het gouvernement der Molukken, Amboina, tot verblijfplaats aan te wijzen.

sitie in de verschillende gewesten van de uit Mekka teruggekeerde bedevaartgangers (hadji's). Dat onderzoek was bij het einde des jaars nog niet afgeloopen (1).

Uit den hieronder volgenden staat, die een overzigt geeft van het gedurende de laatste 7 jaren uit Nederlandsch Indie vertrokken en in die gewesten teruggekeerde aantal bedevaartgangers naar Mekka, voor zooveel zulks ter kennis der Regering is gekomen, blijkt tevens, dat in 1857, bij vergelijking met 1856, eene niet onaanzienlijke vermindering in het aantal vertrokkenen bestaat, en dat daarentegen het aantal teruggekeerden bijkans verdubbeld is.

Vertrokken van:	1851.	1852.	1853.	1854.	1855.	1856.	1857.
Java (2)	105	413	953	1295	1442	2642	2152
Sumatra's Westkust . .	»	»	136	88	128	260	131
Palembang	»	»	44	65	98	149	98
Riouw	»	»	»	»	»	6	»
Ternate	»	»	»	»	»	»	»
Totaal . .	105	413	1133	1448	1668	3057	2381

Teruggekeerd naar:	1851.	1852.	1853.	1854.	1855.	1856.	1857.
Java (3)	144	438	310	480	750	755	1243
Sumatra's Westkust . .	»	»	67	34	42	50	109
Palembang	»	»	44	12	26	20	73
Riouw	»	»	»	»	»	»	»
Ternate	»	»	»	1	»	1	»
Totaal . .	144	438	421	527	818	826	1425

(1) De resultaten van dit onderzoek hebben later geleid tot het afkondigen der ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van 6 Julij 1859 (*Indisch Staatsblad* n°. 42), houdende bepalingen ten aanzien van hen, die zich ter bedevaart naar Mekka wenschen te begeven.

(2) In 1858, 3317. (3) In 1858, 1177.

G. Instellingen van liefdadigheid.

Aan de ontvangen mededeelingen zijn ten aanzien dezer instellingen over het jaar 1857 de bijzonderheden ontleend, welke zijn zamengevat in den volgenden staat.

INSTELLINGEN.	Gedurende 1857		AANMERKINGEN.
	verpleegd.	bedeeld.	
Gesticht tot verzorging en opleiding van verwaarloosde en hulpbehoevende kinderen te Djattie (Batavia),	Niet opgegeven.		
Parapattan-weezengesticht te Batavia,	68		Dit gesticht neemt voortdurend in bloei toe. Het reglement voor hetzelve werd in dier voege gewijzigd, dat voortaan ook kunnen worden opgenomen kinderen, welke niet wettelijk zijn erkend, of natuurlijke kinderen van on-Christen moeders.
Diakonie-armenhuis op Molenvliet (Batavia),	49	74	
Stadsverband te Batavia	Niet opgegeven.		
Chineesch hospitaal te Batavia,	477		
Bataviasche afdeeling der Commissie tot ondersteuning van behoeftige Christenen,		129	Volgens eene in 1857 gemaakte bepaling zal voortaan aan deze en aan de Soerabaijasche afdeeling niet meer worden overgemaakt het één per mille voor de armen op de opbrengst van alle publieke vendutien en loterijen in Benkoelen, in de Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo en op Timor geheven wordende, maar zal het bedrag daarvan worden aangewend ten behoeve der plaatselijke of diakonie-armen aldaar.
Hulpfonds van den Heiligen Vincentius à Paulo,		Niet opgegeven.	Omtrent de werking van dit fonds zijn geene opgaven ontvangen.
Protestantsch wees- en armenhuis te Samarang,	187		Waarvan 184 voor rekening van den lande. De opvoeding, kleeding en in het algemeen de verzorging der kinderen liet niets te wenschen over. Het gesticht verkeerde in den meest gewenschten toestand. De gezondheidstoestand der verpleegden was vrij gunstig.
Roomsch-katholijk wees- en armenhuis te Samarang,	206		Waarvan 194 voor rekening van den lande. De gezondheidstoestand was zeer voldoende, maar overigens luidden de berigten omtrent dit gesticht in het algemeen niet gunstig.
Proveniers- of oude-mannenhuis te Samarang,	103		Dit gesticht bevond zich in zeer goeden staat en de gezondheidstoestand der bevolking was zeer bevredigend. Op ultimo December 1857 waren 71 verpleegden aanwezig.

INSTELLINGEN.	Gedurende 1857 verpleegd.	Gedurende 1857 bedeeld.	AANMERKINGEN.
Chineesch hospitaal te Samarang,	73		
Bedelaarsgesticht te Samarang,	214		De kosten van dit gesticht worden gedekt door subsidien van het Chineesch hospitaal te Samarang en uit 's lands kas.
Samarangsche afdeeling der Commissie tot ondersteuning van behoeftige Christenen,		80	
Protestantsch weeshuis te Soerabaija,	Niet opgegeven.		
Leprozen-gesticht te Soerabaija,	Niet opgegeven.		
Soerabaijasche afdeeling der Commissie tot ondersteuning van behoeftige Christenen,		70	Zie de aanmerking hierboven achter »Bataviasche afdeeling" enz.
Leprozen-gesticht te Benkoelen,	12		
» » Palembang,	25		
Gesticht tot verpleging van armen en verlaten weeskinderen van Chinesche (Roomsch-katholijke) Christenen te Soengieslan (Banka),	Niet opgegeven.		
Leprozen-gesticht te Sengarang (Riouw),	28		Allen Chinezen.
Protestantsch weeshuis te Makasser,	Niet opgegeven.		Aan de goedkeuring van een door den kerkeraad vastgesteld nieuw reglement werd de verpligting verbonden tot het jaarlijks aanbieden aan den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden van een verslag omtrent den gang van zaken in het gesticht.
Leprozen-gesticht op Molano onder Saparoea (Amboina),	67		Op ultimo December 1857 werden verpleegd 56 lijders.
Leprozen-gesticht te Castella (Ternate),	35		De vernieuwing van dit gesticht werd in 1857 voltooid. Door den sultan van Tidore is, met toestemming van den den resident van Ternate, in de nabijheid van dit gesticht een soortgelijk locaal opgerigt tot verpleging zijner met lepra besmette onderdanen.
» » Temoempah (Menado),	31		Op ultimo December 1857 werden verpleegd 27 lijders.
» » Modelmo (Gorontalo),	Niet opgegeven.		

Te dezer plaatse kan nog worden vermeld, dat bij de vaststelling van de hierboven (achter »Bataviasche afdeeling" enz.) vermelde regeling omtrent de aanwending van het bedrag van het in de daar genoemde gewesten op de opbrengst van alle publieke vendutien en loterijen geheven wordende een per mille voor de armen, nog is bepaald, dat hetgeen als zoodanig op Banka, in de Lampongsche districten, op Billiton, Riouw, in Palembang en in de Wester-afdeeling van Borneo zal worden geheven, uit hoofde aldaar geene Christen- of diakonie-armen aanwezig zijn, vooreerst, te rekenen van 1 Januarij 1858, zal worden gebezigd ten behoeve van dusdanige armen op het eiland Ambon.

H. Burgerlijke geneeskundige dienst.

Uitvoerige mededeelingen omtrent alles wat betreffende dezen tak van dienst in 1857 is voorgekomen, zijn opgenomen in de door den chef over de geneeskundige dienst in Nederlandsch Indie opgemaakte omschrijving van het summier ziekenrapport der civile geneeskundige dienst op Java, Madura en de buitenbezittingen over dat jaar. Een exemplaar van het *Geneeskundig Tijdschrift van Nederlandsch Indie*, 6de jaargang, nieuwe serie, deel I, afleveringen 5 en 6, waarin het summier rapport en de omschrijving zijn opgenomen, wordt als bijlage B bij dit verslag gevoegd.

Onder overwijzing tot dat rapport en die omschrijving voor zooveel de daarin medegedeelde feiten betreft, worden hier slechts de volgende bijzonderheden aangeteekend.

Overzigt der behandelde lijders. Het algemeen cijfer der in 1857 op Java en Madura, met uitzondering van Rembang en van Tjandjoer, (1) van waar geen verslagen werden ontvangen, bij de burgerlijke geneeskundige dienst behandelde lijders bedroeg 43,965, waaronder, volgens opgave, 18,180 *epidemie-lijders*. Het getal herstelden bedroeg 37,930 of 86.38 per cent van het getal behandelden, zijnde 3.12 per cent minder dan ten vorigen jare. Het getal overledenen bedroeg 4444 of 10.108 per cent van het getal behandelden, dat is 3.25 per cent meer dan in 1856.

Tot de vermelde cijfers heeft ook betrekking het onderstaand nosologisch overzigt.

AARD DER ZIEKTEN en GEBREKEN.	Onder behandeling		Hersteld.	Overleden.	Onder behandeling op ult°. December 1857.	Percentsgewijze verhouding van de overledenen tot de behandelden.
	bleven op ultimo Dec. 1856.	kwamen in 1857.				
Febris intermittens . .	53	3,631	3,531	57	96	1.5
» biliosa	20	580	556	26	18	4.3
» gastrica. . . .	42	2,117	2,059	60	40	2.7
» catarrhalis. . .	18	1,312	1,270	28	32	2.1
Typhus	»	52	26	23	3	44.2
Cholera	»	525	385	139	1	26.4
Encephalitis.	1	19	11	9	»	4.5
Ophthalmiae.	41	978	960	7	52	0.6
Parotitis	»	69	69	»	»	»
Angina	»	56	54	2	»	3.6
Transporteren	175	9,339	8,921	351	242	

(1) Van deze plaats zijn slechts opgegeven: 30 lijders, die op ultimo December 1856 onder behandeling bleven en allen herstelden.

AARD DER ZIEKTEN en GEBREKEN.	Onder behandeling		Hersteld.	Overleden.	Onder behandeling op ult°. December 1857.	Percentsgewijze verhouding van de overledenen tot de behandelden.
	bleven op ultimo Dec. 1856.	kwamen in 1857.				
Per transport	175	9,339	8,921	351	242	
Pleuritis	3	16	14	4	1	21.05
Pneumonia	2	48	47	3	»	6
Hepatitis	2	64	54	7	5	10.6
Enteritis	1	24	20	4	1	16
Dysenteria	32	738	507	223	40	28.9
Apoplexia	1	15	4	11	1	68.7
Epilepsia	4	5	7	1	1	11.1
Morbi mentis	174	286	209	45	206	9.7
Asthma	2	102	95	4	5	3.8
Colica	2	178	172	7	1	3.8
Aphthae tropicae	»	53	44	8	1	151
Gastricismus	3	482	476	6	3	1.2
Diarrhoea	42	1,395	1,188	204	45	14.2
Helminthiasis	6	965	962	1	8	0.1
Rheumatismus acutus	8	195	190	»	13	»
» chronicus	19	240	223	8	28	3.08
Scrophulosis	9	104	98	3	12	2.6
Phthisis pulmonalis	8	59	33	29	5	43.3
Carcinomata	1	6	2	3	2	42.8
Lepra	98	55	26	27	100	17.6
Vitia cordis	1	10	8	3	»	27.2
Haemorrhagiae	»	40	34	6	»	15
Variolae	5	602	550	53	4	8.7
Morbilli	2	321	316	6	1	1.8
Framboesia	11	210	197	»	24	»
Scabies	46	1,505	1,506	7	38	0.45
Herpes	25	461	456	»	30	»
Syphilis primaria	211	2,417	2,440	11	177	0.4
» secundaria	70	439	413	8	88	1.7
Vulnera	26	779	719	47	39	55.3
Contusiones	10	488	459	11	28	2.2
Abscessus	10	270	259	2	19	0.7
Ulcera	193	938	940	34	157	3
Transporteren	1,202	22,849	21,589	1,137	1,325	

AARD DER ZIEKTEN en GEBREKEN.	Onder behandeling bleven op ultimo Dec. 1856.	Onder behandeling kwamen in 1857.	Hersteld.	Overleden.	Onder behandeling op ult°. December 1857.	Percentsgewijze verhouding van de overledenen tot de behandelden.
Per transport	1,202	22,849	21,589	1,137	1,325	
Fistulae	1	3	2	1	1	25
Herniae	2	5	7	»	»	»
Hydrocele	1	»	1	»	»	»
Luxationes	4	9	10	»	3	»
Fracturae	»	68	56	7	5	10.29
Mors violenta	»	19	»	19	»	100
Morbi reliqui	53	1,569	1,182	349	91	21.8
Epidemiae.						
Febris.	49	4,077	4,109	17	»	0.4
Cholera	49	9,764	7,376	2,437	»	24.9
Dysenteria	»	192	58	79	55	41.14
Variolae	7	4,042	3,590	398	61	9.8
Totaal. .	1,368	42,597	37,980	4,444	1,541	
	43,965		43,965			

Te Batavia alleen was het cijfer der behandelden en overledenen als volgt:

	BEHANDELD.			OVERLEDEN.			STERFTEVERHOUDING.		
	Europeanen.	Inlanders.	Chinezen.	Europeanen.	Inlanders.	Chinezen.	Europeanen.	Inlanders.	Chinezen.
Behoeftigen	1152	1756	»	25	165	»	1 : 46	1 : 10.6	»
Diakonie-armenhuis .	206	»	»	1	»	»	1 : 206	»	»
Chineesch hospitaal .	»	239	238	»	28	63	»	1 : 85	1 : 3.7
Nieuwe stadsgevangenis	20	487	»	»	27	»	»	1 : 18	»
Stadsverband en kettinggangers-kwartier.	»	3066	»	»	489	»	»	1 : 6.2	1 : 3.7
Totaal . .	1378	5548	238	26	709	63	1 : 53	1 : 7.8	1 : 3.7
	7164			798			1 : 9		

Op de buitenbezittingen bedroeg het getal behandelde lijders, zoo als op ondervolgenden staat wordt aangetoond, 17,556, waarvan 15,830 of 90.168 per cent herstelden, en 1106 of 6.299 per cent overledenen, zijnde 2.157 per cent minder hersteld en 1.883 per cent meer overleden dan in 1856.

NAMEN DER PLAATSEN.	Onder behandeling		Hersteld.	Overleden.	Onder behandeling op ult°. Dec. 1857.	Aanmerkingen.
	bleven op ult°. Dec. 1856.	kwamen in 1857.				
Sumatra's Westkust .	91	7056	6291	726	130	
Benkoelen	13	1157	1150	7	13	
Lampongsche districten	2	351	319	28	6	
Palembang	22	214	230	5	1	
Banka	24	475	457	18	24	
Riouw	21	462	458	12	13	
Borneo's Westkust .	»	429	421	5	3	
Bandjermasin . . .	20	333	331	14	8	
Pengaron (1) . . .	79	967	860	118	68	(1) Steenkolenmijn in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.
Makasser.	18	521	497	12	30	
Amboina.	64	488	467	17	68	
Banda	142	3751	3597	125	171	
Ternate	24	132	107	6	43	
Batjan	12	454	453	1	12	
Menado	27	86	79	5	29	
Timor-Koepang . .	4	72	69	6	1	
Larentoeka (eiland Floris)	»	45	44	1	»	
Totaal . .	563	16,993	15,830	1,106	620	
	17,556		17,556			

Tot de voormelde cijfers heeft ook betrekking het onderstaand nosologisch overzigt.

AARD DER ZIEKTEN EN GEBREKEN.	ONDER BEHANDELING		Hersteld.	Overleden.	Onder behandeling op ult°. Dec. 1857.
	bleven op ult°. Dec. 1856.	kwamen in 1857.			
Febris intermittens	68	3933	3876	46	79
» biliosa	3	132	129	3	3
» gastrica	6	225	212	8	11
» catarrhalis	6	363	357	7	5
Typhus	5	6	6	3	2
Cholera	»	4	3	1	»
Encephalites	»	9	6	3	»
Ophthalmiae	6	203	197	6	6
Parotitis	»	3	3	»	»
Angina	1	67	67	1	»
Pleuritis	»	14	14	»	»
Pneumonia	»	47	37	7	3
Hepatitis	1	32	32	»	1
Enteritis	»	2	1	1	»
Dysenteria	20	341	272	75	14
Apoplexia	1	10	5	6	»
Epilepsia	»	1	»	1	»
Morbi mentis	»	4	4	»	»
Asthma	7	71	74	1	3
Colica	1	96	96	1	»
Aphthae tropicae	»	10	10	»	»
Gastricismus	5	339	342	2	»
Diarrhoea	16	560	528	35	13
Helminthiasis	5	377	379	1	2
Rheumatismus acutus	»	158	151	3	4
» chronicus	6	84	83	»	7
Scrophulosis	6	33	35	»	4
Phthisis pulmonalis	3	36	20	15	4
Carcinomata	»	5	2	1	2
Lepra	117	51	9	21	138
Vitia cordis	4	15	15	3	1
Haemorrhagiae	1	17	16	2	»
Variolae	»	30	22	4	4
Morbilli	»	84	78	6	»
Transporteren	288	7,362	7,081	263	306

AARD DER ZIEKTEN EN GEBREKEN.	ONDER BEHANDELING bleven op ult°. Dec. 1856.	kwamen in 1857.	Hersteld.	Overleden.	Onder behandeling op ult°. Dec. 1857.
Per transport	288	7,362	7,081	263	306
Framboesiae	3	172	167	»	8
Scabies	6	373	362	5	12
Herpes	4	48	48	1	3
Syphilis primaria	15	256	250	1	20
» secundaria	4	27	25	1	5
Vulnera	10	171	171	4	6
Contusiones	20	177	188	2	7
Abscessus	8	204	194	3	15
Ulcera	88	1,201	1,180	12	97
Fistulae	»	9	8	»	1
Herniae	»	7	7	»	»
Hydrocele	»	2	2	»	»
Luxationes	»	12	11	1	»
Fracturae	»	23	21	1	1
Mors violenta	»	5	»	5	»
Morbi reliqui	39	973	910	69	33
Epidemiae.					
Febris	»	2,126	1,831	289	6
Cholera	»	30	7	23	»
Dysenteria	7	532	488	51	»
Variolae	71	3,283	2,879	375	100
TOTAAL	563	16,993	15,830	1106	620
	17,556		17,556		

Europesche geneeskundigen. De burgerlijke geneeskundige dienst werd gedurende 1857 op Java en Madura uitgeoefend door burgerlijke geneesheeren: te Batavia, Krawang, Tjiandjoer, Bandong, Soemedang, Cheribon, Tagal, Pekalongan, Samarang, Japara, Toeban, Soerabaija, Grissee, Soemanap, Probolingo en Madioen; en door officieren van gezondheid: te Serang, Bantam, Anjer, Buitenzorg, Indramaijoe, Salatiga, Willem I, Oenarang, Plantoengan, Bangkallang, Pasoeroean, Malang, Bezoekie, Banjoewangie, Banjoemas, Tjilatjap, Poerworedjo, Keboemen, Ledok, Wonosobo, Gombong, Magelang, Djokdjokarta, Soerakarta, Klatten, Ngawie, Patjitan en Kedirie. Op de buitenbezittingen werd de dienst uitsluitend door officieren van gezondheid waargenomen. In 1857 werden nog acten van toelating uitgereikt tot uitoefening der burgerlijke genees- en heelkunde te Rembang, Djokdjokarta en op Billiton. Van die acten werd eerst later gebruik gemaakt.

Inlandsche genees-, heel- en verloskundigen. Van de 27 jongelieden, die in 1857 op de school te Weltevreden tot inlandsche genees- en heelkundigen werden opgeleid, keerden 5 geëxamineerd naar de gewesten hunner herkomst terug, terwijl een drietal de school met ontslag verliet. De bedoelde school onderging eene belangrijke uitbreiding door de bijbouwing van nog een twaalftal kamers. Daardoor ontstond gelegenheid tot aanmerkelijke vermeerdering van het getal kweekelingen. Volgens de ontvangen berigten van den chef over de geneeskundige dienst werd van onderscheidene zijden met lof melding gemaakt van het nut, door de kweekelingen dezer school reeds aanvankelijk gesticht.

In het verloskundig gesticht te Weltevreden werden dit jaar 17 leerlingen onderwezen. Zes daarvan werden na afgelegd voldoend examen tot de uitoefening der verloskunde toegelaten, en drie op verzoek of wegens ongeschiktheid ontslagen. Aan de van dit gesticht herkomstige inlandsche vroedvrouwen werd reeds op vele plaatsen door de Europesche en daarmede gelijkgestelden bevolking veel vertrouwen geschonken.

Ziekengestichten. Te Bandong werd een ziekengesticht opgerigt, waarvan de kosten van onderhoud zullen worden gevonden uit den afstand van een gedeelte der padi-djakat waarover de beschikking aan den regent en de geestelijkheid is gelaten. Van gouvernementswege werden voor dat gesticht toegestaan een inlandsch geneeskundige en de noodige ustensilien en geneesmiddelen; terwijl de burgerlijke geneesheer te Bandong het toezigt over het gesticht op zich heeft genomen.

Hetgeen ten aanzien van andere ziekengestichten meldenswaardig was, is vervat in hoofdstuk G.

Vaccine. Het aantal van 157 vaccine-districten, waarin Java, met inbegrip van de eilanden Madura en Bawean, in 1857 werd verdeeld, werd in dit jaar met 4 vermeerderd.

De gouvernementen van Sumatra's Westkust en van Celebes en onderhoorigheden werden ook in vaccine-districten verdeeld: het eerstgenoemde in 25 met 30 vaccinateurs, het ander in 10, ieder met één vaccinateur.

Het geheele cijfer der in 1857 gedane inentingen (1) bedroeg:

op Java en Madura:	
vaccinatien	483,487
revaccinatien	159,422
op de buitenbezittingen:	
vaccinatien	76,353
revaccinatien	22,520

In 1857 werden alzoo op Java en Madura, vergeleken met het jaar 1856, in het geheel 51,552 inentingen minder verrigt, doch dit mindere betrof alleen de revaccinatie; daar, tegen 22,231 *meer* vaccinatien, 73,783 *minder* revaccinatien plaats vonden. Het minder getal revaccinatien is uitsluitend het gevolg van de omstandigheid, dat tijdens het heerschen der natuurlijke pokken in de residentie Japara in 1856, in dat gewest 168,884 revaccinatien werden verrigt, en in 1857 slechts 53,392. In de overige gewesten van Java en Madura heeft het aantal revaccinatien in 1857 41,709 *meer* bedragen dan in 1856.

Op de buitenbezittingen waren de verrigte inentingen ook veelvuldiger, zijnde in het geheel 27,841 meer dan in 1856, waarvan 11,356 vaccinatien en 16,485 revaccinatien.

J. Onderwijs.

Bij de besluiten van den Gouverneur-Generaal, van 16 en 29 November 1857, n°. 1, 2 en 3 (*Indisch Staatsblad* n°s. 106 en 110), werd de oprigting vastgesteld van subcommissien van onderwijs in de residentien Madura en Riouw.

Van het *Algemeen Verslag van den staat van het schoolwezen in Nederlansch Indie* over 1857, waarvan het eerste gedeelte, handelende over het schoolwezen voor Europeanen en inlandsche Christenen, door de hoofdcommissie van onderwijs (tot wier werkkring het inlandsch onderwijs niet behoort), en het tweede, handelende over het schoolwezen

(1) Van den uitslag dezer kunstbewerkingen zijn geene berigten ontvangen.

voor inlanders, ter algemeene secretarie van het Gouvernement van Nederlandsch Indie is opgemaakt (1), wordt als naar gewoonte een exemplaar bij dit verslag gevoegd (bijlage C) (2).

Over de militaire inrigtingen van onderwijs gehandeld zijnde in hoofdstuk D, afdeeling I, § 4, worden hier slechts omtrent de burgerlijke de volgende bijzonderheden aangeteekend, die voornamelijk aan het overgelegd Algemeen Verslag zijn ontleend.

I. Voor Europeanen en hunne afstammelingen.

Ook in dit jaar ging zoowel het getal der onderwijzers en der scholen als dat der leerlingen op nieuw vooruit.

Blijkens het regeringsverslag over 1856 (bladz. 63) bestond het onderwijzend personeel in 's Gouvernements dienst in Indie bij het eind van dat jaar uit 67 onderwijzers, 28 ondermeesters en 33 kweekelingen, te zamen 128.

Van deze 128 personen ontvielen aan de dienst 2 onderwijzers (een werd gepensioneerd, de ander trad uit de dienst) en 2 ondermeesters en 4 kweekelingen, die allen eervol werden ontslagen, met uitzondering van één der kweekelingen, aan wien eenvoudig ontslag uit 's lands werd gegeven. Drie onderwijzers vertrokken met verlof naar Nederland.

Daarentegen werden in Indie aangesteld 1 onderwijzer, 2 ondermeesters en 8 kweekelingen, en keerde 1 onderwijzer van verlof terug, terwijl nog 8 onderwijzers blijkens het regeringsverslag over 1856 (bladz. 63) in dat jaar hier te lande benoemd, en 6 onderwijzers-kweekelingen, in 1857 hier te lande benoemd, in den loop des jaars in Indie aankwamen. Een ondermeester werd tot onderwijzer en 9 kweekelingen werden tot ondermeesters bevorderd, zoodat het in Indie in dienst zijnde personeel op 31 December 1857 bestond uit 73 (3) onderwijzers, 36 ondermeesters en 34 kweekelingen, te zamen 143. Voorts waren 4 onderwijzers met verlof hier te lande en 2 op wachtgeld.

Het aantal reeds geopende gouvernements- lagere scholen vermeerderde met 3 (te Meester Cornelis, te Soerabaija en te Riouw), en bedroeg bij het eind van het jaar op Java en Madura 36, en op de buitenbezittingen 14, te zamen 50 (4), waaronder, even als in 1856, zijn begrepen de twee weeshuisscholen te Samarang.

Het aantal leerlingen op deze scholen bedroeg 86 meer dan in 't vorige jaar, namelijk 3240 (5), waarvan 1721 zonder betaling van schoolgeld.

Het getal particuliere schoolinrigtingen bedroeg 54, waarvan 44 op Java: daaronder begrepen de Parapattan-weeshuisschool, de Christelijke ambachtsschool en het gesticht voor verlaten kinderen te Djattie, alle te Batavia; en 10 op de buitenbezittingen, de 3 weeshuisscholen te Makasser, Amboina en Ternate medegerekend.

De nadere bijzonderheden, die omtrent den toestand bij het eind van het jaar 1857 van het gouvernements- en particulier onderwijs onder de Europeanen en hunne afstammelingen aan het verslag der hoofdcommissie zijn ontleend, zijn zamengevat in den volgenden staat.

---

(1) Bij de raadpleging en beoordeeling van dit hoofdstuk behooren de beide afdeelingen van dit Algemeen Verslag wel te worden onderscheiden. Anders kunnen zich ligtelijk herhalen misvattingen als die, in welke de Commissie uit de Tweede Kamer Staten-Generaal ten aanzien van Bezoekie vervallen is op bladz. 10 van haar rapport op het regeringsverslag over 1855 (gedrukte stukken van de zitting 1858–1859, n°. XXIX, 1). De daar voorkomende aanmerking betreffende de aanteekening op bladz. 61, „het getal leerlingen (29) begint voor éénen onderwijzer te groot te worden, zoodat de wenschelijkheid erkend werd, hem nog eenen hulponderwijzer toe te voegen", vindt de gevraagde opheldering in de opmerking, dat die aanteekening betreft eene school voor *niet-Christenen*; en dat de klagt over het gering getal scholieren van de hoofdcommissie van onderwijs, vermeld op bladz. 13, lees 14, van haar Algemeen Verslag over 1855, alwaar zij „de vooruitzigten op veel kinderen niet bijzonder" noemt, betreft eene *gouvernements- lagere school voor Europeanen en hunne afstammelingen.*

(2) Bij wijze van aanvulling van het vermelde op bladz. 15 van dat verslag, en van de noot op bladz. 64 van het regeringsverslag over 1856, wordt alhier aangeteekend, dat in 1859 is besloten tot de oprigting te Batavia van een instituut voor opvoeding en gymnasiaal onderwijs, onder den naam van *Gymnasium Willen III*, en dat terstond de vereischte beschikkingen genomen zijn of voorbereid worden, om dat besluit volledige uitvoering te doen erlangen.

(3) Bij vergelijking der opgave van 76 op ultimo December 1857 in dienst zijnde onderwijzers (bladz. 6 van het Algemeen Verslag der hoofdcommissie) met de daarbij gevoegde bijlagen litt. B en C, blijkt, dat onder het genoemde cijfer 3 met verlof naar Nederland vertrokken onderwijzers begrepen zijn, en dat er dus slechts 73 in Indie in dienst waren.

(4) In het regeringsverslag over 1856 (bladz. 63) staat, dat bij het einde van dat jaar „te zamen 57" gouvernements- lagere scholen geopend waren, lees: „te zamen 47."

(5) Bovendien ontvingen voor gouvernementsrekening nog 14 leerlingen onderwijs op eene particuliere school te Salatiga, die door de hoofdcommissie van onderwijs, even als in 1856, in bijlage D van haar overgelegd verslag onder de gouvernementsscholen is gerekend.

Gewesten.	SCHOOLINRIGTINGEN. — De met een * geteekende zijn particuliere scholen.	Getal der bij iedere school in dienst zijnde: Onderwijzers.	Ondermeesters.	Kweekelingen.	Getal leerlingen: Tegen betaling van schoolgeld.	Gratis.	Totaal.	VERDERE BIJZONDERHEDEN. — (De met een † geteekende kolommen zijn niet ingevuld.)
	Java en Madura.							
Bantam.	Lagere school te Serang,	1	1	»	17	15	32	Het onderwijs verkeerde in gunstigen toestand.
Batavia.	1ste lagere school te Weltevreden,	3	»	»	73	»	73	Omtrent de vruchten van het onderwijs op deze scholen luidden de berigten over het algemeen vrij voldoende.
	2de idem,	5	»	»	25	185	210	Te Weltevreden zou in 1858 eene 3de lagere school in werking komen.
	Lagere school te Batavia,	3	»	»	27	93	120	De vorderingen der leerlingen waren hoofdzakelijk ten gevolge van hunne zeer ongeregelde opkomst, vooral in de laagste klasse, zeer ongelijkmatig.
	Lagere school te Meester Cornelis,	1	»	»	23	»	23	Deze, in het laatst des jaars in werking gebragte school, is toevertrouwd aan de leiding van den onderwijzer BRASSINGA, wiens in vroegere verslagen vermelde particuliere school te Meester Cornelis dien ten gevolge werd opgeheven.
	* Dag- en kostschool van den heer G. Verhulp, op Goenoeng-Saharie.	1	3	»	†	†	130	Onder de leerlingen bevonden zich 43 meisjes. Er werden ook lessen gegeven in de Maleische taal, het handteekenen, topographisch teekenen, dansen, de muziek en in vrouwelijke handwerken. Over het onderwijs en de gemaakte vorderingen in alle klassen bestond allezins reden tot tevredenheid.
	* Idem voor meisjes van mevrouw A. Klussmann, op het Koningsplein.	1 hoofdonderwijzeres.	3 secondantes.	1 eleve-secondante.	†	†	72	27 kostleerlingen. Er werden ook lessen gegeven in de teekenkunst en op de piano. Dit instituut, op groote schaal ingerigt, is een der beste van de te Batavia bestaande van dien aard. In het onderwijs was een belangrijke vooruitgang te bespeuren.
	* Idem van mevr. A. L. Nortier, op het Molenvliet.	1 hoofdonderwijzeres.	3 secondantes.	»	†	†	61	16 kostleerlingen. Er werd ook onderwijs gegeven in teekenen, muziek, zang, dansen, gymnastiek en vrouwelijke handwerken. De uitkomsten van het onderwijs waren bevredigend.
	* Idem van mevr. B. H. P. Hoola van Nooten.	1 hoofdonderwijzeres.	5 secondantes.	»	†	†	33	16 kostleerlingen. Er werden ook lessen gegeven op de piano, in den zang, in het teekenen, in de beginselen der natuurkunde en cosmographie, en in vrouwelijke handwerken. Een examen onder de hoogere klasse voldeed middelmatig. In de laagste klasse waren goede vorderingen gemaakt in het lezen. Omtrent de aan de directrice dezer in 1857 geopende inrigting verleende tegemoetkoming van gouvernementswege wordt overgewezen tot het Algemeen Verslag, bladzz. 12—14 (1).

(1) Dit instituut niet aan de daarvan gekoesterde verwachting beantwoord hebbende, is in 1858 gedifficulteerd in het bestendigen der de directrice verleende tegemoetkoming. [Na ultimo December 1858.]

Gewesten.	SCHOOLINRIGTINGEN. — De met een * geteekende zijn particuliere scholen.	Getal der bij iedere school in dienst zijnde			Getal leerlingen.			VERDERE BIJZONDERHEDEN. (De met een † geteekende kolommen zijn niet ingevuld.)
		Onderwijzers.	Ondermeesters.	Kweekelingen.	Tegen betaling van schoolgeld.	Gratis.	Totaal.	
Batavia.	* Dag- en kostschool voor meisjes, van de jufvrouw. Verhuight en van Gemert, op Noordwijk,	2 hoofdonderwijzeressen.	1 secondante.	†	†	†	42	29 kostleerlingen. Er werden ook lessen gegeven in teekenen, schilderen, muziek, agrementwerken, wollen- en linnen-naaijen, en gymnastiek. Hoezeer het verstandelijk onderwijs in het algemeen voldoende was, was het onderwijs evenwel meer berekend op godsdienstzin.
	* School van mevr. Dujardin Prodigo,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs en de Fransche taal. Niet vermeld in het Algemeen Verslag.
	* School van mej. A. Geux de Coudray, op Noordwijk,	†	†	†	†	†	†	Voor al hetgeen tot eene beschaafde opvoeding behoort en betrekking heeft tot lager onderwijs, alsmede de Fransche en Engelsche talen. Omtrent deze inrigting van zeer beperkten omvang waren geene verdere bijzonderheden mede te deelen.
	* School van mevr. Gersom,	†	†	†	†	†	†	Nieuwe school voor de Nederduitsche, Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen, geschiedenis en aardrijkskunde.
	* Idem van mejufvr. Gaymans,	†	†	†	†	†	†	Als voren.
	* Idem van mevrouw Edel,	†	†	†	†	†	†	Nieuwe bewaar- of verzorgschool.
	* School van Manoek en Arathoen,	†	†	†	†	†	†	Voor de gewone vakken van lager onderwijs en voor het leeren lezen en schrijven der Hollandsche, Armenische en Engelsche talen.
	* Dag- en kostschool van den heer Snellebrand, op het Koningsplein,	1	1	»	†	†	24	Er werden ook lessen gegeven in stel- en meetkunde, Italiaansch boekhouden, de beginselen van natuur- en werktuigkunde, muziek en dansen, topographisch en handteekenen en gymnastiek. Een openbaar examen leverde bevredigende uitkomsten op.
	* School van G. F. Paulus, te Tankee,	1	†	†	†	†	51	Met uitzondering van 5 inlanders, zijn de leerlingen allen Chinezen. Het onderwijs bepaalt zich tot het leeren lezen en schrijven van het Nederduitsch en het rekenen.
	* School van den heer Heuveldop,	†	†	†	†	†	†	Voor de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen. Niet vermeld in het Algemeen Verslag.
	* Parapattan-weeshuisschool,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs.
	* Christelijke ambachtsschool,	†	†	†	»	26	26	Deze inrigting is bestemd om kinderen, die buiten de mogelijkheid zijn eene Christelijke opvoeding te ontvangen, op te nemen, ten einde hen behoorlijk op te voeden en te verzorgen. De kinderen hadden groote vorderingen gemaakt in zedelijke en verstandsontwikkeling. Zij waren echter nog te jong om reeds in de verschillende ambachten te worden onderwezen. De meisjes, 16 in getal, hielden zich bezig met het aanleeren van handwerken.

Gewesten.	SCHOOLINRIGTINGEN. — De met een * geteekende zijn particuliere scholen.	Getal der bij iedere school in dienst zijnde			Getal leerlingen.			VERDERE BIJZONDERHEDEN. (De met een † geteekende kolommen zijn niet ingevuld.)
		Onderwijzers.	Ondermeesters.	Kweekelingen.	Tegen betaling van schoolgeld.	Gratis.	Totaal.	
Batavia.	* Zondagsschool op Passar-Bharoe,	†	†	†	†	†	†	Niet vermeld in het Algemeen Verslag.
	* School van het weldadig gesticht te Djattie,	†	†	†	†	†	†	Omtrent deze school zijn geen bijzondere opgaven ontvangen.
Buitenzorg.	Lagere school te Buitenzorg,	1	2	»	41	15	56	De vorderingen der leerlingen, waaronder 24 meisjes, gaven over het algemeen reden van tevredenheid. Deze school werd in een ruim, luchtig nieuw gebouwd locaal overgebragt, dat op 23 December feestelijk werd ingewijd. De aan mevrouw Hendriks verleende vergunning om hare bewaarschool naar Batavia te mogen overbrengen (vergelijk het regeringsverslag over 1856, bladz. 66), werd op haar verzoek ingetrokken. Aan haar werd daarentegen vergund, hare school te Buitenzorg te blijven voortzetten, mits daarin geen leerlingen boven de zes jaren zouden worden opgenomen. Mevrouw Hendriks gaf daarop te kennen, dat van deze vergunning door haar geen gebruik zou worden gemaakt, zoodat die school geacht kan worden te zijn opgeheven.
Krawang.	* School van den heer Lempe,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs.
	* Idem van den heer Polderman te Tenger-Agong,	†	†	†	†	†	†	Nieuw opgerigt. Voor gewoon lager onderwijs en voor de Fransche taal.
Cheribon.	Lagere school te Cheribon,	1	1	»	21	20	41	Bij ontstentenis voor alsnog van een schoolgebouw, werd deze school steeds in het kerkgebouw gehouden. De vorderingen der leerlingen waren allezins bevredigend.
	* School van mevr. Bernard,	†	†	†	†	†	†	Voor de Fransche en Engelsche talen. Niet vermeld in het Algemeen Verslag.
Tagal.	Lagere school te Tagal,	1	1	»	19	16	35	De uitkomsten van het onderwijs waren bij de meeste leerlingen vrij bevredigend.
Pekalongan.	Idem te Pekalongan,	1	1	2	48	15	63	Deze school verkeerde voortdurend in bloeijenden toestand. Het locaal onderging doelmatige verbeteringen.
	* School van mej. Crans,	†	†	†	†	†	†	Niet vermeld in het Algemeen Verslag.
Samarang.	1ste lagere school te Samarang,	3	»	3	106	»	106	Het onderwijs werd met vrucht door de leerlingen genoten.

Gewesten.	SCHOOLINRIGTINGEN. — De met een * geteekende zijn particuriere scholen.	Getal der bij iedere school in dienst zijnde			Getal leerlingen.			VERDERE BIJZONDERHEDEN. — (De met een † geteekende kolommen zijn niet ingevuld.)
		Onderwijzers.	Ondermeesters.	Kweekelingen.	Tegen betaling van schoolgeld.	Gratis.	Totaal.	
Samarang.	2de lagere school te Samarang,	2	3	3	80	41	121	De vorderingen der leerlingen leverden stof tot tevredenheid. Het locaal onderging belangrijke verbeteringen.
	3de idem,	2	1	2	40	70	110	De leerlingen maakten met vrucht van het onderwijs gebruik.
	Hervormde weeshuisschool,	2	3	2	»	147	147	De vorderingen der leerlingen werden over het algemeen voldoende bevonden.
	Roomsch-katholijke weeshuisschool,	2	1	3	»	150	150	De vorderingen der leerlingen waren niet zoo gunstig als zij hadden kunnen zijn.
	* School van mevr. de wed. Hachtman,	†	†	†	†	†	†	Voor lager onderwijs en vrouwelijke handwerken. Deze school verkeerde in bloeijenden staat. De vorderingen der leerlingen waren voldoende.
	* Idem van mevrouw Mendes da Costa,	†	†	†	†	†	†	Als voren, benevens de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen. Omtrent deze school luidden de berigten gunstig.
	* Idem van mevrouw Wijsman,	†	†	†	†	†	†	Deze school verkeerde in bloeijenden staat.
	* Idem van mevrouw van Epen,	†	†	†	†	†	†	Als voren.
	* Idem van mevrouw Jaspers,	†	†	†	†	†	†	Voor lager onderwijs en vrouwelijke handwerken, benevens de Fransche en Engelsche talen.
	* Idem van mejufvr. Muhlenfeldt,	†	†	†	†	†	†	Voor lager onderwijs.
	* Idem van den heer Collings,	†	†	†	†	†	†	Voor Italiaansch boekhouden, benevens de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen.
	* School te Salatiga, van den heer Behr,	1	†	†	39	14	53	Voor gewoon lager onderwijs. Deze school verkeerde in eenen bloeijenden staat. De vorderingen der leerlingen waren voldoende. Voor het onderwijs aan de gratis-leerlingen werd den onderwijzer een gouvernements-subsidie uitgekeerd.
	* Idem van mevrouw Martherus,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs, benevens de Fransche taal en het teekenen. Deze school verkeerde in een bloeijenden staat. De vorderingen der leerlingen waren voldoende.
	* Idem van mevrouw Mispelblom Beijer,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs, benevens de Fransche en Engelsche talen. — De scholen van mevrouw Catenius en van mevrouw Starkenborg Jutting werden wegens vertrek dier dames opgeheven.

Gewesten.	SCHOOLINRIGTINGEN. — De met een * geteekende zijn particuliere scholen.	Getal der bij iedere school in dienst zijnde			Getal leerlingen.			VERDERE BIJZONDERHEDEN. (De met een † geteekende kolommen zijn niet ingevuld.)
		Onderwijzers.	Ondermeesters.	Kweekelingen.	Tegen betaling van schoolgeld.	Gratis.	Totaal.	
Japara.	Lagere school te Ambarawa,	1	1	»	5	76	81	De vorderingen der leerlingen waren hier, hunne niet zeer geregelde opkomst in aanmerking genomen, voldoende.
	Lagere school te Japara,	1	»	»	11	14	25	Op beide scholen maakten de leerlingen goede vorderingen.
	Idem te Pattie,	1	»	»	4	18	22	
	School van mejufvr. Holze, (1)	†	†	†	†	†	†	Voor lager onderwijs. Niet vermeld in het Algemeen Verslag.
Rembang.	Lagere school te Rembang,	1	»	»	15	15	30	Bij de leerlingen was vooruitgang te bespeuren.
	* School van den heer Keulven, te Toeban,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs.
Soerabaija.	1ste lagere school te Soerabaija,	3	1	1	98	»	98	De vorderingen der leerlingen gaven reden tot tevredenheid. De derde school werd den 15den September geopend.
	2de idem,	4	2	1	89	134	223	
	3de idem,	2	»	»	»	50	50	
	* School van Werner, (2)	†	†	†	†	†	25	Onder de leerlingen waren Christenen en on-Christenen. Het onderwijs was van geringen omvang.
	* Idem van Willemsz,	1	1	1	†	†	59	Hier was het onderwijs van meer omvang.
	* Idem voor meisjes, van mevr. de wed. Steup,	†	†	†	†	†	18	De leerlingen, deels kostkinderen, ontvingen onderwijs in verschillende talen en handwerken, benevens in de muziek.
	* Idem, van mejufvr. Gersom,	†	†	†	†	†	35	Deze inrigting was op minder ruimen voet gesteld dan die van mevr. Steup. Onder de leerlingen waren een paar kostkinderen.
	* School voor meisjes van mej. Koenen,	†	†	†	†	†	14	Voor gewoon lager onderwijs, benevens de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen.
	* Bewaarschool voor meisjes, van mej. Azia van Timor,	†	†	†	†	†	25	Op deze wel ingerigte bewaarschool geschiedde de opleiding der kinderen naar wensch.
	* Idem van de wed. Francke,	†	†	†	†	†	†	Behalve deze personen hielden zich nog verscheidene andere, meest weduwen, bezig met het houden van bewaarscholen, waar tevens onderwijs gegeven werd in vrouwelijke handwerken en in de allereerste beginselen van het onderwijs.
	* Idem van den zendeling Emden,	†	†	†	†	†	20	

(1) In het regeringsverslag over 1856 (bladz. 67) staat Stolze, lees „Holze."

(2) In het regeringsverslag over 1856 (bladz. 68) staat Weiner, lees „Werner."

Gewesten.	SCHOOLINRIGTINGEN. — De met een * geteekende zijn particuliere scholen.	Getal der bij iedere school in dienst zijnde			Getal leerlingen.			VERDERE BIJZONDERHEDEN. (De met een † geteekende kolommen zijn niet ingevuld.)
		Onderwijzers.	Ondermeesters.	Kweekelingen.	Tegen betalinh van schoolgeld.	Gratis.	Totaal.	
Soerabaija.	Lagere school te Grissee,	1	2	1	18	32	50	De school werd in een nieuw gebouwd locaal gevestigd. De uitkomsten van het onderwijs waren zeer bevredigend.
Madura.	Idem te Bangkallang,	1	»	»	7	5	12	De leerlingen maakten vrij belangrijke vorderingen. De school werd in een meer geschikt locaal overgebragt.
	Idem te Sumanap,	1	»	2	12	34	46	
Pasoeroean.	Idem te Pasoeroean,	1	2	1	38	47	85	De uitkomsten van het onderwijs waren zeer bevredigend.
	Idem te Malang,	1	»	1	13	17	30	
Probolingo.	Lagere school te Probolingo,	1	1	1	25	29	54	Het onderwijs leverde vrij algemeen gunstige uitkomsten op.
Bezoekie.	Idem te Bezoekie,	1	»	»	14	12	26	De leerlingen maakten goede vorderingen.
Banjoewangie.	Idem te Banjoewangie,	1	»	»	6	6	12	De vorderingen der leerlingen gaven stof tot tevredenheid.
Banjoemas.	Idem te Banjoemas,	1	1	»	21	9	30	De gang van het onderwijs gaf ruimschoots stof tot tevredenheid. — Te Tjilatjap zou in 1858 eene lagere school in werking komen.
Bagelen.	Idem te Poerworedjo,	1	1	»	21	23	44	Over het algemeen liet de geestontwikkeling bij de kinderen veel te wenschen over. Het onderwijs gaf dien ten gevolge ongelijke uitkomsten.
Kadoe.	Idem te Magelang,	1	1	1	37	6	43	De vorderingen der leerlingen gaven stof tot tevredenheid, ofschoon het onderwijs door verwisseling van den onderwijzer veel had geleden. De zangkunst werd hier met vrucht beoefend.
Djokdjokarta.	Idem te Djokdjokarta,	1	1	1	50	47	97	Omtrent de vorderingen der leerlingen luidden de berigten bij voortduring gunstig.
Soerakarta.	Idem te Soerakarta,	2	2	1	82	56	138	De uitkomsten van het onderwijs waren vrij bevredigend.
	* School voor meisjes, van mejufvr. Claessens,	†	†	†	12	»	12	De vorderingen der leerlingen, allen tot de gegoede klasse behoorende, lieten weinig te wenschen over. — Wegens gebrek aan genoegzame inkomsten werd de particuliere school van den heer Hanssens den 1sten April 1857 gesloten.
Madioen.	Lagere school te Madioen,	1	»	»	14	8	22	Geopend den 2den Maart van dit jaar. De leerlingen maakten bereids goede vorderingen.

Gewesten.	SCHOOLINRIGTINGEN. — De met een * geteekende zijn particuliere scholen.	Getal der bij iedere school in dienst zijnde: Onderwijzers.	Ondermeesters.	Kweekelingen.	Getal leerlingen: Tegen betaling van schoolgeld.	Gratis.	Totaal.	VERDERE BIJZONDERHEDEN. (De met een † geteekende kolommen zijn niet ingevuld.)
Madioen.	* School van mevr. Fleur,	†	†	†	†	†	†	Niet vermeld in het Algemeen Verslag.
Kedirie.	Lagere school te Kedirie,	1	»	»	3	1	4	Van deze school, opgerigt op herhaalden aandrang der ouders, werd bijna geen gebruik meer gemaakt. Zoodra de onderwijzer, op het daartoe door hem gedaan verzoek, naar elders zou kunnen verplaatst worden, zou de school dan ook tijdelijk worden opgeheven.
	Buitenbezittingen.							
Gouvernement van Sumatra's Westkust.	1ste lagere school te Padang,	2	»	1	46	»	46	Deze school verkeerde in gunstigen toestand. De vorderingen der leerlingen werden geroemd.
	2de idem,	2	»	2	19	104	123	Het getal leerlingen nam voortdurend toe; hunne vorderingen leverden in groote mate stof tot tevredenheid. Deze school was van zeer gunstigen invloed op de ontwikkeling van het min beschaafde gedeelte der Padangsche jeugd. — Te Padang-Pandjang zou in 1858 eene lagere school in werking komen.
	* Middagschool van de heeren de Weijer en Cornelius, te Padang,	2	†	†	†	†	25	5 kostkinderen. De meisjes ontvingen ook onderrigt in vrouwelijke handwerken.
	* Idem van den onderwijzer Hansen,	1	†	†	†	†	12	Behalve de vakken van lager onderwijs, werden ook de Fransche taal en de wiskunde onderwezen. Ofschoon zulks niet uitdrukkelijk is opgegeven, schijnen deze middagscholen reeds vroeger te hebben bestaan.
	* School voor jongejufvr., van mej. Thieme,	1 onderwijzeresse.	†	†	9	»	9	Deze nieuwe inrigting werd, ook wegens het hooge schoolgeld, minder bezocht dan het geval zou zijn, wanneer de onderwijzeresse geheel vrij was omtrent het al of niet aannemen van leerlingen.
Benkoelen.	Lagere school te Benkoelen,	1	»	1	31	21	52	Het onderwijs leverde zeer gunstige uitkomsten op.
Palembang.	Idem te Palembang,	1	1	»	14	14	28	Als voren.
Riouw.	Idem te Riouw,	1	»	»	20	»	20	Deze school, in 1850 wegens het gering getal leerlingen ingetrokken, werd dit jaar weder opgerigt. Op dezelve zullen, als betalende leerlingen, tijdelijk ook mogen worden toegelaten kinderen van inlanders en daarmede gelijkgestelde personen.
Zuider-en Ooster-afd. van Borneo.	Idem te Bandjermasin,	1	»	1	10	26	36	Omtrent de vorderingen der leerlingen kon zeer gunstig worden berigt.
Gouvernement van Celebes en onderhoorigheden.	1ste lagere school te Makasser,	1	1	1	34	»	34	Op beide scholen droeg het onderwijs goede vruchten.
	2de idem,	1	1	1	25	62	87	Op beide scholen droeg het onderwijs goede vruchten.

Gewesten.	SCHOOLINRIGTINGEN. — De met een * geteekende zijn particuliere scholen.	Getal der bij iedere school in dienst zijnde			Getal leerlingen.			VERDERE BIJZONDERHEDEN. (De met een † geteekende kolommen zijn niet ingevuld.)
		Onderwijzers.	Ondermeesters.	Kweekelingen.	Tegen betaling van schoolgeld.	Gratis.	Totaal.	
Gouvernement van Celebes en onderhoorigheden.	* Hervormde weeshuisschool,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs.
	Lagere school te Maros,	1	»	»	10	14	24	Het onderwijs leverde de gunstigste resultaten.
	* School van den zendeling-onderwijzer Goudswaard, te Bonthain,	1	»	»	†	†	45	Omtrent deze school werd gunstig berigt.
	* School van den heer Melchior, te Bima,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs.
Amboina.	1ste lagere school te Amboina,	1	1	»	56	20	76	Door vertrek van den vroegeren en vertraagde aankomst van den nieuwen onderwijzer, zoomede door ziekte van den ondermeester, was de school gedurende ruim vier maanden gesloten. Eene mazelen-epidemie verhinderde ook gedurende eenigen tijd de opkomst van een groot aantal kinderen. Een en ander werkte niet gunstig op de vorderingen der leerlingen. — De opening eener *tweede* school wachtte op de aankomst van den onderwijzer.
	* Hervormde weeshuisschool,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs.
Banda.	Lagere school te Banda	1	1	1	67	20	87	De afwezigheid van den onderwijzer gedurende een geruimen tijd, wegens ziekte, had op het onderwijs een nadeeligen invloed uitgeoefend. Sedert de aankomst van zijnen vervanger nam de school evenwel weder sterk in bloei toe.
	* School voor vrouwelijke handwerken, van mevrouw Marckx,	†	†	†	†	†	†	Niet vermeld in het Algemeen Verslag.
Ternate.	Lagere school te Ternate,	1	2	»	3	10	13	Hier werd voortdurend geklaagd over de geringe medewerking die het onderwijs bij de ouders of voogden ontmoette. De vorderingen der leerlingen waren evenwel, vergeleken met vroeger, zeer bevredigend.
	* Hervormde weeshuisschool,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs.
Menado.	Lagere school te Menado,	1	2	»	66	12	78	Deze school leverde in het algemeen bevredigende uitkomsten. Onder de leerlingen bevonden zich 12 kinderen van inlandsche hoofden en 7 Chinesche kinderen.
	* School van den heer Schutt, te Amoerang,	†	†	†	†	†	†	Voor gewoon lager onderwijs.
Timor.	Lagere school te Koepang,	1	»	»	15	12	27	Onder de leerlingen bevonden zich 4 kinderen Amboinesche ouders en 1 van een Christen-Timoreschen fettor.

II. Voor Christen-inlanders.

In den ondervolgenden staat wordt een algemeen overzigt gegeven van den toestand der scholen voor inlandsche Christenen, voor zoover de Regering daarvan berigt gekregen heeft.

Gewesten.	School-inrigtingen.	Getal leerlingen.	Verdere bijzonderheden.
Buitenzorg.	School te Depok.	56	Het onderwijs was hier van geringen omvang. Voor de verstgevorderde leerlingen bepaalde het zich tot de hoofdregels van het rekenen, het schrijven en het lezen, zoowel met Arabische als Romeinsche karakters, en tot de bijbelsche geschiedenis. De opkomst der scholieren was vrij geregeld.
Japara.	School te Japara, onder opzigt van den zendeling der Doopsgezinde Vereeniging P. Jansz.	9	Deze school stond wegens het wegblijven der leerlingen gedurende eenigen tijd stil. Op het einde des jaars waren er 6 meer dan onder ultimo December 1856. De leerlingen maakten over het algemeen in de eerste beginselen van het onderwijs goede vorderingen. Er bestond vooruitzigt dat het getal later zou toenemen.
Soerabaija.	10 scholen op verschillende standplaatsen, en onder de leiding van eenen zendeling-leeraar en van eenen zendeling, met Javaansche voorgangers, hulpzendelingen of onderwijzers.	102	Het onderwijs was kerkelijk en van godsdienstigen vorm, volgens de Protestantsche leerstellingen; maar het wordt door de Javanen weinig op prijs gesteld, hetgeen nadeelig werkt op het bestendig ter school komen.
Amboina.	Instituut van het Nederlandsch Zendelinggenootschap ter vorming van inlandsche onderwijzers, te Amboina.	68	Deze kweekschool verkeerde voordurend in bloeijenden toestand. De leerlingen waren grootendeels zoons van inlandsche regenten, schoolmeesters en vrije burgers.
	Afd. Amboina. 22 gouvernemts.- en 7 genootschapsscholen.	2592	De schoolopziener hield, ter bespreking van de schoolbelangen, maandelijks zamenkomsten met al de onderwijzers van het eiland Amboina, behalve met die van Hila en Larieke, welke wegens den al te grooten afstand en het kostbare der reis aan die zamenkomsten geen deel konden nemen. De vroeger maar al te gegronde klagten over de ongeregelde opkomst der schoolkinderen hadden, na de nieuwe regelingen, waarvan in het regeringsverslag over 1856, bladz. 71, melding is gemaakt, schier op eenmaal opgehouden. Omtrent het onderwijs zijn over het algemeen gunstige berigten ontvangen. Verbetering der tractementen van de schoolmeesters gaf meerdere vrijmoedigheid om op naauwgezette pligtsbetrachting aan te dringen en deed ook verder goede uitkomsten verwachten. Aan beperktheid der middelen om in de schoolbehoeften te voorzien werd te gemoet gekomen door het daarvoor beschikbaar stellen van gouvernementswege eener som van f 1000, voor het dienstjaar 1857.
	Afd. Hila en Larieke. 1 gouvernements-school te Hila.	18	
	1 idem te Larieke.	20	
	1 gouvernements- en 1 genootschapsschool op het onder deze afdeeling behoorende gedeelte van Ceram.	93	
	Afd. Saparoea en Haroeko. 12 gouvernemts.-scholen te Saparoea.	1977	
	1 particul. school van de wed. Latumahina, mede op Saparoea.	40	
	4 gouvernements-scholen op Ceram, onder Saparoea.	531	

Gewesten.	School-inrigtingen.	Getal leerlingen.	Verdere bijzonderheden.
Amboina.	6 gouvernementsscholen op Haroeko.	* 773	Bij zamentrekking van de hiernevens opgegeven getallen (voor de scholen waarvan het getal gezet opkomende leerlingen is opgegeven) blijkt ook, dat de opkomst zeer geregeld was. Hun getal toch bedroeg 5800; dat der schoolpligtige 6091. Van de dus * geteekende scholen (vijftien in getal) is het cijfer der gezet opkomende leerlingen niet opgegeven, maar dat der schoolpligtige op dezelve bedroeg te zamen 1793. In het geheel bedroeg het aantal schoolpligtige kinderen op 61 gouvernements- en 9 genootschapsscholen 7884.
	5 gouvernements- en 1 genootschapsschool op Ceram, onder Haroeko.	569	
	6 gouvernementsscholen op Noesalaut.	* 803	
	3 idem op Boano, Manipa en Boero.	* 217	
	3 dem op de Aroë-eilanden.	Niet opgegeven.	Ten einde den druk der afzondering voor de op deze afgelegen eilanden werkzame onderwijzers meer dragelijk te maken, en hun hunne geschiktheid èn als onderwijzers èn als godsdienstleeraars daardoor niet te doen verliezen, is bepaald geworden, dat zij om de twee jaren zullen worden vervangen door onderwijzers uit de afdeelingen Amboina en Saparoea.
	5 idem op de Zuidwester-eilanden.	Als voren.	
Banda.	Inlandsche Christenschool te Banda.	64	De uitkomsten van het onderwijs waren, grootendeels ten gevolge der weinige geschiktheid van den onderwijzer, niet zeer bevredigend. Het aantal leerlingen was 13 meer dan op ultimo December 1856.
	Idem te Lonthoir.	26	De vorderingen der leerlingen, wier aantal even groot was als op ultimo December 1856, lieten te wenschen over.
	Inlandsche Christenschool op het eiland Aij.	22	6 meer dan op ultimo December 1856. Deze school verkeerde in vrij gunstigen staat.
	Idem op het eiland Rozengain.	Niet opgegeven.	De toestand dezer school was zeer gunstig.
Ternate.	Maleische school te Ternate.	80	De vorderingen der leerlingen waren niet onbelangrijk en bij de meesten werd veel leerlust bespeurd.
	School op Batjan.	Niet opgegeven.	Het onderwijs leverde hier over het algemeen stof tot tevredenheid.
Menado.	12 gouvernements-, 100 genootschaps- en 23 negorij-scholen in de Minahassa.	7095	Het aantal scholen vermeerderde met 4 (3 genootschaps- en 1 negorijschool) en bedroeg onder ultimo December 1857 135, te zamen tellende 12,007 schoolpligtige kinderen, waarvan gezet opkwamen 7095. De opkomst was over het algemeen redelijk en verbeterde zelfs op sommige plaatsen. In 1856 kwamen slechts 6580 kinderen gezet op. Het Gouvernement stelde f 500 's jaars beschikbaar voor schoolbehoeften op de gouvernementsscholen. Van gouvernementswege werd ook aanvankelijk voorzien in de behoefte aan een doelmatig Maleisch leesboek.
	Inlandsche Christenschool te Gorontalo.	Niet opgegeven.	Het Gouvernement stelde de noodige gelden beschikbaar voor de oprigting van een nieuw schoolgebouw, tevens kerk, en eene onderwijzerswoning.
	8 gouvernements- en 16 negorij-scholen op de Sangir-eilanden.	937	De toestand van het onderwijs op deze scholen, de opkomst der kinderen en de geschiktheid der onderwijzers lieten, met enkele uitzonderingen, nog veel te wenschen over. Met de gouvernementsscholen was het iets beter gesteld dan met de negorijscholen. Van lieverlede zal in dien toestand verbetering kunnen ontstaan, wanneer de werkzaamheden der zendeling-werklieden, waarvan melding is gemaakt in § 1 der Iste afdeeling van hoofdstuk F. aan de verwachting beantwoorden.

Gewesten.	School-inrigtingen.	Getal leerlingen.	Verdere bijzonderheden.
Timor.	8 gouvernementsscholen op het eiland Rotti.	—	In den loop van dit jaar werden beschikkingen genomen tot de wederoprigting (1) van 18 inlandsche Christenscholen op Rotti en 5 op Timor. Op de hiernevens vermelde zou met het onderwijs spoedig een aanvang worden gemaakt; de overige waren nog niet opgerigt bij gebrek aan onderwijzers. Er werden evenwel pogingen aangewend om dezen van de kweekschool te Amboina te verkrijgen.

III. Voor niet-Christenen, niet zijnde Europeanen of met dezen gelijkgestelden.

Java.

Het personeel der onderwijzers bij de kweekschool te Soerakarta onderging in dit jaar geene verandering. De vervulling der betrekking van tweeden onderwijzer werd vertraagd, doordien de daartoe aangewezen persoon, op zijn verzoek, van die bestemming werd ontheven en zijn vervanger eerst tegen het einde van 1858 werd verwacht. De termijn voor het geven van onderwijs in het teekenen werd weder verlengd.

Vijf kweekelingen werden in verschillende gewesten tot onderwijzer aangesteld.

Het getal kweekelingen werd door benoeming van nieuwe aangevuld, zoodat bij het einde van het schooljaar er weder 14 aanwezig waren, waarvan 11 in de hoogste en 3 in de tweede afdeeling. De meesten maakten goede vorderingen. Over hun gedrag viel niet te klagen en hun ijver was meestal zeer goed.

In den loop van dit jaar werd magtiging verleend tot eene aanmerkelijke uitbreiding dezer kweekschool, zoowel het personeel der onderwijzers als het aantal kweekelingen betreffende. Dien ten gevolge zullen voortaan bij deze inrigting kunnen geplaatst zijn vier Europesche onderwijzers, waarvan een hoofdonderwijzer en een in het regtlijnig teekenen en de kaartering, vier inlandsche onderwijzers, respectivelijk voor de Javaansche, Soendasche en Maduresche talen en voor het Arabisch schrift en het Maleisch, alsmede 36 kweekelingen, waarvan 12, ieder genietende f 15, en 24 ieder f 10 's maands.

De hulpmiddelen van het onderwijs gingen wederom vooruit. Door den hoofdonderwijzer, bijgestaan door den hulponderwijzer, werd de laatste hand gelegd aan eene Javaansche handleiding voor de landmeetkunde door middel van het meetkruis, ten dienste der Javaansche scholen, terwijl door hen een aanvang werd gemaakt met eene beknopte handleiding in die taal voor de gewone tiendeelige breuken. Voor de oefeningen in het lezen van Javaansch proza werden ontvangen: de Javaansche zamenspraken van nu wijlen C. F. Winter Sr., Iste deel; de Javaansche brieven, door professor T. Roorda verzameld en uitgegeven, en de *Brata IJoeda*, *Rama* en *Ardjoeno Sasra Baroe* door C. F. Winter Sr., in Javaansch proza verkort.

Het getal leerlingen der aan de kweekschool verbonden externenschool, met wier onderwijs 4 der kweekelingen van de hoogste afdeeling der kweekschool belast werden, daalde van 16 tot 7, waarvan slechts een viertal, die haar geregeld bezochten, goede vorderingen maakten. Deze vernieuwde teruggang was het gevolg zoowel van gebrek aan belangstelling bij de Javaansche grooten, als van het oprigten eener eigene school door den Prins Mangkoe Negoro, uit wiens gebied vroeger altijd de meeste scholieren kwamen.

---

(1) Vroeger waren op Timor en Rotti scholen van het Nederlandsche Zendeling-genootschap, doch deze zijn in 1851, toen dat genootschap zijne missie voor Timor gedeeltelijk en voor Rotti geheel ophief, gesloten.

Ook ten aanzien van de gewestelijke scholen waren de uitkomsten, uit hoofde van de geringe belangstelling bij de inlandsche hoofden, slechts hier en daar bevredigend. De voornaamste bijzonderheden omtrent deze scholen zijn, ten vervolge op de vroeger medegedeelde, bijeengebragt in den volgenden staat.

Gewesten.	Plaatsen waar eene school is gevestigd.	Aantal scholieren op ult°. Dec. 1857.	Verdere bijzonderheden.
Bantam.	Serang.	9	In afwachting van de komst van een te Soerakarta gevormden onderwijzer, werd slechts tijdelijk in de waarneming voorzien. De gang van het onderwijs was niet zeer bevredigend.
Batavia.	Geene.	—	
Buitenzorg.	Geene.	—	
Krawang.	Poerwakarta.	32	De bij deze school geplaatste onderwijzer voldeed vrij wel. De ouders begonnen van lieverlede het nut in te zien, om hunne zonen zooveel mogelijk onderwijs te doen genieten. Er waren 8 leerlingen meer dan in het vorige jaar.
Preanger regentschappen.	Tjandjoer.		Verschillende oorzaken vertraagden de doorgaande opening dezer school gedurende dit jaar, ook nadat een kweekeling van Soerakarta tot onderwijzer voor dezelve was benoemd. Eerst in het begin van Januarij 1858 kon hij de school geregeld waarnemen. Er waren toen 21 leerlingen aanwezig.
	Bandong.	33	De scholieren gaven weinig blijken van gemaakte vorderingen.
	Soemedang.	38	Hier waren de vorderingen zeer voldoende.
	Manondjaja.	23	De kinderen maakten weinig vorderingen. Men zou trachten den onderwijzer, wiens ijver niet veel te roemen is, door een geschikt persoon te vervangen.
	Garoet.	11	De vorderingen der leerlingen waren redelijk, doch de zeer bekwame onderwijzer had wegens wangedrag moeten worden verwijderd. Men had nog geen geschikten vervanger kunnen vinden.
Cheribon.	Cheribon.	12	Door overplaatsing naar elders van den onderwijzer stond het onderwijs geruimen tijd stil.
Tagal.	Tagal.	23	De uitkomsten van het onderwijs waren over het algemeen bevredigend. De school werd den 31sten October 1857 in een nieuw locaal overgebragt.
	Brebes.	46	
	Pamalang.	42	
Pekalongan.	Pekalongan.	6	De vermindering van het getal leerlingen, dat in 't vorig jaar nog 17 bedroeg, wordt toegeschreven aan onverschilligheid der ouders.
Transporteren	12 scholen.	275	

Gewesten.	Plaatsen waar eene school is gevestigd.	Aantal scholieren op ult°. Dec. 1857.	Verdere bijzonderheden.
Per transport.	12 scholen.	275	
Samarang.	Samarang.	53	Deze school bleef nog op een zeer laag standpunt. Van de zijde der inlandsche hoofden werd geene medewerking ondervonden. De scholieren kwamen zeer onregelmatig op. De school van den zendeling-leeraar Hoezoo, mede te Samarang, werd vrij getrouw bezocht door 6 Christen-kinderen en 17 kinderen van Mohammedanen, wier vorderingen zeer bevredigend waren.
	Poerwodadie.	—	Deze school werd in April van dit jaar geopend, doch moest in December daaraanvolgende, bij ontstentenis van een geschikten onderwijzer, weder gesloten worden.
Japara.	Pattie.	22	De vorderingen der leerlingen, meerendeels reeds volwassen jongelingen, waren onbeduidend.
	Japara.	35	Deze school, waar ook de meeste leerlingen reeds volwassen jongelingen waren, onderscheidde zich gunstig.
Rembang.	Rembang.	20	In het algemeen toonden de leerlingen goeden aanleg te bezitten, en maakten zij zich het onderwijs ijverig ten nutte.
	Bodjonegoro.	20	Door mindere kunde en geschiktheid van den onderwijzer vorderden de leerlingen niet naar wensch.
	Blora.	23	De vermindering van het aantal scholieren, dat in 't vorig jaar 40 bedroeg, wordt toegeschreven aan mindere belangstelling van de inlandsche hoofden in het onderwijs hunner kinderen.
	Toeban.	60	Deze school leverde bij voortduring de beste uitkomsten op.
Soerabaija.	Geene.	—	
Pasoeroean.	Pasoeroean.	77	De onderwijzers op deze scholen, en vooral die op de eerstgenoemde, bezitten de noodige geschiktheid. De leerlingen gaven over het algemeen blijken van gemaakte vorderingen.
	Bangil.	22	
	Malang.	47	
Probolingo.	Geene.	—	
Bezoekie.	Bezoekie.	30	Onder de hoofden begon zich meer neiging te openbaren om hunne kinderen te doen onderwijzen; van daar dat er 11 leerlingen meer waren dan in 1856. De onderwijzer voldeed zeer goed, ofschoon hij als zoodanig niet is opgeleid.
Banjoewangie.	Geene.	—	
Transporteren.	24 scholen.	684	

Gewesten.	Plaatsen waar eene school is gevestigd.	Aantal scholieren op ultº. Dec. 1857.	Verdere bijzonderheden.
Per transport.	24 scholen.	684	
Banjoemas.	Banjoemas.	87	Over het algemeen maakten de meeste leerlingen in alle klassen, de een meer, de andere minder, naar mate van hunne geestvermogens en hunnen aanleg, vorderingen. De jongere leerlingen toonden in het algemeen meer vlugheid en bevattelijkheid dan die, welke op lateren leeftijd ter school waren gekomen. De regent van Banjoemas deed bij iedere gelegenheid blijken van voortdurende belangstelling in het onderwijs.
Bagelen.	Poerworedjo.	44	De geregelde opkomst der leerlingen werd bevorderd door de oprigting, ten behoeve der ver af wonende kinderen, van een bijgebouw, waar deze tegen eene geringe retributie verblijf en voeding erlangen. Het gehouden examen leverde de overtuiging, dat èn onderwijzer èn leerlingen hunnen tijd goed hadden besteed.
	Ambal.	48	Groote vorderingen konden hier niet gemaakt worden, dewijl de meeste leerlingen steeds de school verlieten zoodra zij eenigermate in het lezen, schrijven en rekenen waren onderwezen. De onderwijzer en zijn helper bezitten anders voor deze inrigting voldoende geschiktheid.
	Keboemen.	32	Hier gaven de leerlingen bewijzen van vooruitgang.
Kadoe.	Magelang.	50	Als voren. De regent van Magalang toonde bij voortduring belangstelling in deze inrigting.
	Temangoeng.	26	De vorderingen waren vrij voldoende, hoezeer minder dan op de school te Magelang. In het getal der leerlingen was eenige vooruitgang zigtbaar.
Djokdjokarta.	Geene.	—	
Soerakarta.	Soerakarta.	7	Deze school is verbonden aan de te Soerakarta gevestigde kweekschool voor inlandsche onderwijzers. Zie boven.
Madioen.	Madioen.	39	Gemis aan behoorlijke opleiding der onderwijzers, het afnemen van het getal der leerlingen en het verlaten der scholen door eenige der meest gevorderden, maakten dat de toestand van het onderwijs te wenschen overliet. De school te Madioen maakte evenwel op de overige eene gunstige uitzondering.
	Magettan.	15	
	Ponorogo.	32	
	Ngawie.	16	
Kedirie.	Toelong Agong.	79	Het gehouden examen leverde ruimschoots blijken op van de vorderingen der leerlingen, niettegenstaande hunne opkomst niet altijd zoo getrouw was als wenschelijk ware.
Patjitan.	Patjitan.	25	Ook hier waren de uitkomsten van het onderwijs bevredigend.
Te zamen.	37 scholen.	1184	

Bij vergelijking van bovenstaanden staat met dien in het vorig verslag opgenomen blijkt, dat het aantal dezer scholen in den loop van 1857 wel met *één* is vermeerderd geweest (die te Poerwoda, in de residentie Samarang) doch ook, dat die reeds vóór het eind des jaars bij gebrek aan een' geschikten onderwijzer weder moest gesloten worden, zonder dat is opgegeven door hoeveel leerlingen zij aanvankelijk was bezocht. Op de overige 36 scholen bevonden zich thans 57 leerlingen meer dan bij het eind van 1856, namelijk 1184, daaronder, even als toen, niet begrepen die van de school te Tjandjoer, omdat dezelve eerst in 1858 weder geregeld kon worden waargenomen.

Buitenbezittingen.

Sumatra's Westkust. De ten vorigen jare opgerigte kweekschool voor inlandsche onderwijzers nabij het fort de Kock (Boekittingi) leverde bijzonder goede resultaten op. De kweekelingen, 10 in getal, legden veel bevattelijkheid en leerlust aan den dag. Een hunner, wiens plaats weder werd aangevuld, was reeds benoemd tot onderwijzer bij de districtschool te Paijakombo.

De school te Padang muntte voortdurend uit; op de overige scholen in het gouvernement van Sumatra's Westkust was het onderwijs ook zeer voldoende. Het aantal leerlingen bedroeg op ultimo December 1857 474. In dit jaar werd magtiging verleend om in Mandheling en Ankola 10 kampongsscholen op te rigten (1). Die van Painan en Troessan werden op duurzamen voet gevestigd. De belangstelling van inlandsche hoofden en ouders in het onderwijs was zeer aangewakkerd. Ook de onderwijzers waren ijverig en voor hunne betrekking tamelijk geschikt.

Benkoelen. In dit gewest bestonden 2 inlandsche scholen, namelijk *één* te Tallo (afdeeling Seloema) en *één* te Mokko-Mokko; terwijl de oprigting was bevolen van eene school ter hoofdplaats.

Banka. Op de inlandsche school te Muntok waren bij het eind van het jaar 23 leerlingen, die over het algemeen goede vorderingen hadden gemaakt. Ook kwamen zij vrij geregeld op, ten gevolge der aanmoediging van de zijde der inlandsche hoofden, die met de inrigting zeer waren ingenomen.

Riouw. Zoo als hiervoren onder de 1ste afdeeling van dit hoofdstuk is gezegd, kunnen op de te dezer plaats nieuw opgerigte gouvernements- lagere school voor Europeanen en derzelver afstammelingen als betalende leerlingen tijdelijk ook worden toegelaten kinderen van inlanders en daarmede gelijkgestelde personen. Aanvankelijk maakten twee kinderen van Chinezen en 1 Javaansch kind daarvan gebruik.

Celebes en onderhoorigheden. De inlandsche school te Makasser werd bij het eind van 1857 bezocht door 5, en die te Maros door 23 leerlingen, wier vorderingen op beide scholen bevredigend waren.

K. Kunsten en wetenschappen.

§ 1. *Vermeerdering der kennis van land en volk.* (2)

Verrigtingen der geographische ingenieurs. (3) De geographische ingenieur volbragt de

---

(1) Door deze magtiging en het stellen dezer scholen onder het toezigt van Christen-zendelingen is eenigermate te gemoet gekomen aan de bedoelingen van het hoofdbestuur van het Nederlandsch Bijbelgenootschap, ten aanzien der bewoners van de Battaklanden op Sumatra, aangeduid op bladz. 10 van het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal omtrent het regeringsverslag over 1855 (gedrukte stukken der zitting 1858-1859, n°. XXIX, 1).

(2) Over militaire terreinopname en over hydrographische werkzaamheden is gehandeld in hoofdstuk D, 1ste afdeeling, § 8 en IIde afdeeling, § 4.

Naar aanleiding der vraag op bladz. 11 van het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal, op het regeringsverslag over 1855 (zie gedrukte stukken van de zitting 1858-1859; n°. XXIX, 1): „zou dit denkbeeld [het houden eener algemeene expositie van Javaansche voorwerpen en producten te 's Gravenhage], welligt in gewijzigden vorm, niet verdienen dat de Regering er uitvoering aan gaf?" wordt hier vermeld, dat het tot stand brengen van zoodanige tentoonstelling en het inrigten van een algemeen koloniaal museum in het paleis van Volksvlijt te Amsterdam in overweging is, zoowel bij het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indie te Delft, hetwelk daartoe eene commissie benoemd heeft, als bij de directie van het paleis van Volksvlijt te Amsterdam. De Regering heeft zich vereenigd met het voornemen van het Instituut, om zich met de genoemde directie in betrekking te stellen, ten einde de zaak gezamenlijk te behartigen. Zij heeft zich verder bereid verklaard om de zaak te bevorderen, zoodra de verzekering zal zijn ontvangen, dat dezelve is tot stand gekomen.

(3) In vroegere verslagen vermeld in hoofdstuk D, IIde afdeeling, § 4.

geodesische opname der residentie Banjoemas, en diende verslagen in over de triangulatie der residentien Bagelen en Kadoe. Verder werden vroegere metingen becijferd en een net geweven over de twee laatstgenoemde residentien, waarin Samarang werd opgenomen.

Bij Koninklijk besluit van 30 Mei 1857, n°. 73, werd tot hoofdingenieur voor de geographische dienst in Nederlandsch Indie benoemd dr. J. A. C. Oudemans, buitengewoon hoogleeraar in de wis- en natuurkunde aan de hoogeschool te Utrecht. Hij kwam den 26sten December te Batavia aan. De geographische ingenieur G. A. de Lange verzocht eervol ontslag uit de dienst en verkreeg hetzelve in de maand Januarij van het volgende jaar.

Atlas van Nederlandsch Indie. In dit jaar werd de kapitein der genie W. F. Versteeg in plaats van wijlen den kapitein-luitenant ter zee Melvill van Carnbée belast met de voltooijing van dezen atlas. Vóór het einde des jaars werden door genoemden kapitein nog aangeboden en door den Gouverneur-Generaal goedgekeurd de kaarten van Banjoemas, Tagal, Cheribon en Billiton. Aanvankelijk was de termijn voor de voltooijing van het geheele werk bepaald op 28 Junij 1857. Uit hoofde van het nu plaats gehad hebbende oponthoud werd die verlengd tot ultimo Junij 1860.

Preanger regentschappen. Als uitkomst der in dit gewest aangewende pogingen om van hetzelve meer kennis te verkrijgen, werd der Indische Regering een belangrijk verhaal aangeboden van eenen togt door Djampang Tengah (zuidelijk gedeelte der Preanger regentschappen), ontleend aan het dagboek van den controleur der landelijke inkomsten en cultures W. F. Hoogeveen. Dat verhaal is ter openbaarmaking afgestaan aan het Bataviaansch Genootschap van kunsten en wetenschappen, en opgenomen in het door hetzelve uitgegeven wordende *Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde*, deel VII, of derde serie deel I, bladz. 493 en volgende.

Door den adsistent-resident van Soemedang en Soekapoera werd op eene reis door het noordoostelijk gedeelte dier uitgestrekte afdeeling aan de noord-noordoostelijke en noordwestelijke helling van den Tampomas een uitgestrekt terrein aangetroffen van ongeveer 90 vierkante palen, bijna ongewoond, doch op vele plaatsen uitmuntend geschikt voor uitbreiding van den natten rijstbouw, ruim voorzien van stroomend water en in het noordwestelijk gedeelte overvloed hebbende aan goede koffijgronden. Ook werden daar zeer goede djatibosschen gevonden.

Menado. Bij de in hoofdstuk C, afdeeling III, vermelde togten van den resident van Menado naar eenige onder die residentie sorterende rijkjes aan de noord- en westkust van Celebes, werd het landschap Bolang-Mongondo het meest doorreisd. De omtrent dat landschap opgedane kennis strekt zich uit tot de navolgende bijzonderheden.

Het land is verdeeld in drie hoofdafdeelingen, als: het kustland van Bolang, Mongondo en Kotaboena, uitmakende het zuidelijk kustland. Het bestuur wordt gevoerd door eenen radja, bijgestaan door eenige rijksgrooten, allen gevestigd in de strandnegorij Bolang, op de noordkust. Het bestuur in de binnenlanden wordt uitgeoefend door negorijhoofden met onderscheidene titels, staande onder direct gezag van drie panghoeloe's. Van deze drie hoofden zijn er twee gevestigd in Mongondo, die tot onderlinge onderscheiding genaamd worden: panghoeloe seblos rata en panghoeloe seblos goenoeng, en het derde te Kotaboena, alwaar hij speciaal belast is met het toezigt over de aan die zijde gevonden wordende goudmijnen. Ofschoon de geschiedenis van de wording van het Bolang-Mongondosche rijk duister is, hoewel de radja en rijksgrooten beweren werkelijk aldaar oorspronkelijk te zijn, en niettegenstaande hun gezag over het geheele land geëerbiedigd wordt, schijnt het evenwel eerder daarvoor te mogen worden gehouden, dat de Mongondorezen de eigenlijke inheemsche bevolking uitmaken, en dat de Bolangers een overheerschend element daarstellen. Het was toch duidelijk te bespeuren, dat het gezag van den radja en der rijksgrooten een groot tegenwigt vindt in het gezag der panghoeloe's en der negorijhoofden van Mongondo, die zich op een eenigzins onafhankelijk standpunt hebben weten te handhaven. De opvallende orde en welvaart, welke in Mongondo (namelijk in het gebergte) heerschen, worden dan ook minder aan het zorgvuldig beheer der zich opgevolgd hebbende radja's en rijksgrooten, dan wel aan de goede geaardheid en arbeidzaamheid der Mongondorezen en hunner eigenlijke hoofden toegeschreven.

Bij het bezoeken van de Sangir- en Talaut-eilanden trok de resident te voet, van west tot oost, door de eilanden Siauw en Sangir, ten einde zich van de binnenlandsche gesteldheid te overtuigen. De toestand der Sangirezen, uit het oogpunt van stoffelijke welvaart, kwam hem, lettende op den aard van het terrein hetwelk zij bewonen, en

op de bezwaren aan de gemeenschap verbonden, maar vooral op hunne geringe behoeften, niet ongunstig voor. Zij hebben al het uiterlijke van luiheid en vadsigheid en werkelijk zijn zij zeer afkeerig van en ongeschikt voor arbeid, waaraan zij niet gewoon zijn. Zulks belet hen evenwel niet te woekeren met hunnen grond. Zij trotseren in hunne kleine vaartuigen de gevaren der zee; zij weten zich uit eigen weefsel de noodige kleedingstukken te verschaffen, en in groote hoeveelheid brengen zij, trots den verren afstand en de gevaren, de olie, het voortbrengsel van hunne ontelbare klapperboomen, en eenige andere producten te Menado en te Ternate ter markt.

Nieuw Guinea. (1) Reeds in 1853 gaf de wijziging van de in den Molukschen Archipel destijds bestaande beperkende bepalingen, met opzigt tot den handel en de scheepvaart aldaar, der Regering aanleiding om met het Indisch Bestuur in overleg te treden omtrent de handhaving en bevordering onzer regten en belangen met betrekking tot Nieuw Guinea. Dit overleg leidde tot het besluit, om dit zoo uitgestrekte en nog zoo weinig bekende eiland in de eerste plaats te doen onderzoeken door wetenschappelijk gevormde en daartoe bijzonder geschikte personen, bijgestaan door eene eenigzins indrukwekkende magt, en toegerust met al die benoodigdheden, welke ter welslaging van eenen exploitatie-togt als dezen onontbeerlijk zijn. De ten-uitvoer-legging van dat besluit werd eenigen tijd vertraagd, ten gevolge ook van tijdelijk gemis van voldoende voor die expeditie geschikte stoomschepen. Eerst in het laatst van 1857 werd eene commissie tot het doen van het hiervoren bedoelde wetenschappelijk onderzoek zamengesteld, bestaande uit den resident van Banda, H. D. A. VAN DER GOES, belast met de leiding van het onderzoek, en verder uit de navolgende leden: den kommandant van het oorlogsstoomschip *Etna*, den luitenant ter zee 1ste klasse G. ROIJER, tevens belast met den hydrographischen arbeid, die, onder zijne leiding, door de officieren van dien oorlogsbodem zou kunnen geschieden; den kapitein der infanterie F. G. BECKMAN; den ambtenaar, belast met natuurkundige onderzoekingen in Nederlandsch Indie, dr. J. H. CROOCKEWIT Hz.; alsmede den adjudant-onderofficier E. B. H. C. VAN ROSENBERG, als teekenaar. Verder werd ter beschikking van de commissie gesteld het oorlogsstoomschip *Etna* en een detachement der landmagt, sterk één onderofficier en vijftig inlandsche onderofficieren en manschappen, met bepaling, dat de expeditie in Januarij 1858 van uit Amboina hare bestemming zou volgen. (2)

De op Nieuw Guinea werkzame zendelingen OTTOW en GEISSLER boden der Regering eene zeer belangrijke beschrijving aan van de zeden, instellingen enz. van de bewoners der Noord-oostkust van dat eiland. Die beschrijving is hier te lande opgenomen in het *Bijblad* van het tijdschrift, » *de Vereeniging, Christelijke stemmen*", aflevering voor December 1857 en volgende.

§ 2. *Taalstudie en oudheidkunde.* (3)

Javaansche taal. De heeren: C. F. WINTER Sr. (sedert overleden) en J. A. WILKENS gingen ook dit jaar voort met de vervaardiging van een Javaansch-Nederduitsch woordenboek.

Maleische taal. (4) In het belang van de hem opgedragen vervaardiging van een Maleisch-Nederduitsch en Nederduitsch-Maleisch woordenboek en van eene Maleische spraakkunst (vergelijk de regeringsverslagen over 1855, bladz. 70, en 1856, bladz. 77),

(1) Met het oog op de navolgende woorden, voorkomende in het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal op het regeringsverslag over 1855 (zie gedrukte stukken van de zitting 1858-1859, n°. XXIX, 1, bladz. 11): „Enkele uitdrukkingen bleven ons duister, als: bladz. 65 „vreemdelingen van den Maijforschen stam"; bladz. 67 „doen vele credieten verloren gaan"; wordt hier aangeteekend, dat Maijfor (Mijfore, Mafor) een eiland is in de Geelvinksbaai, en dat de aldaar wonende stam der Papoea's den naam van „Maijforschen stam" draagt, zoodat personen van dien stam, die zich te Doreh vestigen, dat op Nieuw-Guinea ligt, daar niet inheemsch zijn, maar vreemdelingen; en verder, dat, wanneer van het „verloren gaan van vele credieten" in den handel gesproken wordt, in verband met „het niet zelden weigeren van betaling" (voor geleverde waren), hiermede alleen kan zijn bedoeld, dat voor waren, die op crediet verkocht zijn, op den vervaltijd of later geene betaling is te verkrijgen.

(2) Het door de commissie in de laatste helft van 1858 omtrent den afloop harer zending ingediend verslag is nog in Nederlandsch Indie in overweging.

(3) Over het verrigte tot uitbreiding onzer kennis van de Chinesche taal, zie hoofdstuk E, afd. IV § 1.

(4) Vergelijk hoofdstuk E, afd. IV, § 1.

werd de ambtenaar H. VON DEWALL gemagtigd tot den aankoop van en de inteekening op een aantal werken en tijdschriften, en hem vergund weder eenige reizen te doen, om zich in aanraking te stellen met personen, die hij wenschte te raadplegen.

Soendasche en Madauresche talen. De hoogleeraar aan de Koninklijke Akademie ter opleiding van burgerlijke ingenieurs enz. te Delft, T. ROORDA, deze talen wenschende te beoefenen, zoo werden op zijn verzoek pogingen aangewend tot het erlangen van eenige manuscripten in beide. Als gevolg daarvan werden van den regent van Tjiandjoer eenige handschriften in de Soendasche taal ontvangen en eene door den heer K. F. HOLLE vervaardigde proeve eener spraakkunst in die taal, welk een en ander daarna ter beschikking van den genoemden hoogleeraar werd gesteld. Bij deze gelegenheid bleek nog dat de voormelde regent zich onledig hield met het vervaardigen, in Javaansche karakters, van eene lijst van Maleische en Soendasche woorden en spreekwijzen, welke later mede aan genoemden hoogleeraar werd aangeboden.

Balische taal. (1) Door den gecommitteerde voor de zaken van Bali en Lombok werd eene vaste spelling aangegeven in de Maleische en Balische karakters van de inlandsche eigennamen der rijken op die eilanden. Die spelling zal voortaan zoowel in de Nederduitsche taal, als in de briefwisseling met de betrokken vorsten worden gevolgd. De controleur der landelijke inkomsten en cultures te Djembrana A. H. G. BLOKZEYL arbeidde aan de hem door het Gouvernement opgedragen zamenstelling van eene Maleisch-Balische woordenlijst.

Bouwvallen op Java. Het Gouvernement stelde het lid der directie van het Bataviaasch Genootschap van kunsten en wetenschappen, en heer J. T. G. BRUMUND, in staat tot het bezoeken der bouwvallen van het Hindoe-monument Bôrô-Boedoer in de residentie Kedoe, op Java, van welks basreliefs en beelden hem werd opgedragen eene beoordeelende beschrijving te vervaardigen, ter benuttiging voor den tekst bij het daarvan uit te geven plaatwerk, laatstelijk vermeld in het regeringsverslag over 1854, bladz. 64. (2)

§ 3. *Munten en penningen.*

De verzamelingen van het Bataviaasch Genootschap van kunsten en wetenschappen namen in dit jaar vooral in belangrijkheid toe door het aanleggen eener verzameling van munten en penningen, betrekking hebbende op Nederlandsch Oost-Indie. Door het Indisch Gouvernement werden daartoe eenige beschikbare zeldzame exemplaren afgestaan en het genootschap trachtte de zaak ook te bevorderen door ruilingen met 's Rijks Kabinet van Munten en Penningen te Leiden.

§ 4. *Natuurwetenschappen.*

DR. JUNGHUHN. Deze geleerde hield zich gedurende dit jaar meer bijzonder bezig met de nieuw aangelegde kina-plantsoenen in de residentien Preanger regentschappen en Bezoekie. Hetgeen door hem als zoodanig werd verrigt wordt medegedeeld in hoofdstuk N, afdeeling I, § 1, *a*, n°. 2.

Meteorologie. Weêrkundige waarnemingen werden op verschillende plaatsen in Nederlandsch Indie bewerkstelligd. De tabellen, bevattende de uitkomsten dier waarnemin-

(1) Vergelijk hoofdstuk E, afd. IV, § 1.

(2) Met de bewerking van den tekst, onder het toezigt of de leiding van het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indie te Delft, heeft zich sedert wel willen belasten dr. C. LEEMANS, directeur van 's Rijks Museum van Oudheden te Leiden. Daartoe zijn te zijner beschikking gesteld het handschrift van den heer BRUMUND, en een soortgelijk van den teekenaar der platen, den heer K. WILSEN, 1sten teekenaar bij de directie der genie in Nederlandsch Indie. De platen zijn alle reeds hier te lande ontvangen. Het op steen brengen derzelve is opgedragen aan den lithograaph MIELING, te 's Gravenhage. Een gedeelte daarvan is reeds afgedrukt, maar de vele moeijelijkheden, aan de goede uitvoering verbonden, zoowel als de groote omvang van het werk, zullen nog eenen geruimen tijd vorderen voor de voltooijing van het geheel.

gen, werden ter beschikking gesteld van het Koninklijk Meteorologisch Instituut te Utrecht. (1)

Chemie. Ten einde deze wetenschap meer praktisch dienstbaar te maken aan de bevordering van landbouw, mijnontginning enz., werd, bij Koninklijk besluit van 6 Mei 1857, nº. 40, dr. J. E. de Vrij, lector in de scheikunde aan de clinische school te Rotterdam, benoemd tot inspecteur voor scheikundige onderzoekingen in Nederlandsch Indie. Bij het einde des jaars was hij nog niet in Indie aangekomen. Van hetgeen omtrent zijne verrigtingen in die gewesten meldenswaardig zal worden bevonden, zal opvolgelijk in latere verslagen melding worden gemaakt.

Ichthyologie. Van dr. Bleeker werden in dit jaar ontvangen en aan 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden gezonden twee kisten, bevattende reptilien en visschen.

Wetenschappelijk onderzoek naar den staat der cultures in Nederlandsch Indie, bijzonder op het eiland Java. Bij Koninklijk besluit van 17 Julij 1857, nº. 59, werd aan den hoogleeraar in de kruidkunde aan de hoogeschool te Leiden, dr. W. H. de Vriese, voor den tijd van drie jaren, eene zending naar Nederlandsch Indie opgedragen, ten einde plaatselijk een wetenschappelijk onderzoek in te stellen naar de bestaande cultures, bijzonder op het eiland Java, naar de geschiktheid der gronden waar dezelve zijn ingevoerd, de gelegenheid om dezelve uit te breiden, en de middelen om dezelve te verbeteren. Hem is tevens aanbevolen om op te sporen en aan te toonen welke op Java thans nog niet of niet algemeen ingevoerde cultures aldaar met vrucht zouden kunnen worden geteeld. Verder is hem voorgeschreven, binnen den tijd van twee jaren na zijne terugkomst in Nederland, door tusschenkomst van den Gouverneur-Generaal, aan het Departement van Kolonien een beredeneerd verslag zijner bevindingen in te dienen, vergezeld van zoodanige uitgewerkte voorstellen als waartoe hij in het door hem tijdens zijne zending opgemerkte, en voor zooverre daaromtrent niet reeds vroeger zal zijn beslist, aanleiding zal hebben gevonden.

In afwachting der aankomst van dien geleerde in Indie, welke bij het einde des jaars nog niet had plaats gehad, werden daar al vast aan de betrokken autoriteiten voorschriften gegeven, om hem bij de uitvoering zijner zending medewerking en hulp te verleenen. (2)

§ 5. *Tijdschriften enz.*

Ten einde de gouvernements-archiven in Indie in den ruimsten zin dienstbaar te maken aan de uitbreiding der kennis van land en volk, werd door den Gouverneur-Generaal, bij besluit van 11 April 1857, nº. 4, bepaald, dat op de vastgestelde tijdstippen (quartaalsgewijze) lijsten zullen worden opgemaakt van de officiele stukken, geschikt om afgestaan te worden, gedeeltelijk aan het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen, en gedeeltelijk aan het Koninklijk Instituut voor taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indie te Delft, ter openbaarmaking in de *Verhandelingen* of in het *Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde*, door het Genootschap uitgegeven wordende, en in het tijdschrift van het Instituut, aan hetwelk van gouververnementswege, ook uit een geldelijk oogpunt, tevens medewerking is verleend tot het doen nemen van afschriften van dusdanige stukken, wier oorspronkelijke niet kunnen worden gemist.

Zoowel het Gouvernement als het Bataviaasch Genootschap van kunsten en wetenschappen gingen in dit jaar voort met het ondersteunen der uitgave van het tijdschrift der Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch Indie. Uit 's lands kas werd onder andere tot dat doel ook dit jaar weder geldelijke tegemoetkoming aan de vereeniging verleend.

In het vorig verslag (bladz. 78) is medegedeeld, dat te Martapoera, in het rijk van

---

(1) Tot het besturen dezer waarnemingen, met het doel om het net van magnetische en meteorologische waarnemingen, hetwelk, voornamelijk op voorstel van A. von Humboldt, over een belangrijk gedeelte der aarde ligt gespreid, ook tot Nederlandsch Indie uit te strekken, is bestemd de bij Koninklijk besluit van 12 Augustus 1858, nº. 86, tot ambtenaar der 2de klasse voor de Indische dienst benoemde dr. P. A. Bergsma, vroeger lector in de wis- en natuurkunde aan het gymnasium te Deventer, die in de gelegenheid is gesteld zich vóór zijn vertrek naar Indie hier te lande en buiten 's lands de vereischte praktische kennis eigen te maken.

(2) Vergelijk gedrukte stukken der zitting 1859-1860, nº. III, 4, bladz. 12; 10, bladz. 7; en 11, bladz. 8.

Bandjermasin, eene steendrukkerij was opgerigt door eenen hadji, die aldaar koran's drukte. In dit jaar bleek het, dat die drukkerij ook diende tot het vervaardigen van valsche recepissen. De eigenaar der drukkerij werd deswege naar eisch gestraft.

L. Algemeen burgerlijk bestuur.

I. ALGEMEEN BEHEER.

De bepalingen betreffende het algemeen burgerlijk bestuur hebben gedurende dit jaar geene wijziging ondergaan.

II. FINANTIEN.

§ 1. *Muntwezen.*

Nadat de redenen, die de aanmunting der nieuwe koperen pasmunt hier te lande hadden vertraagd, weggenomen waren, en het zich liet aanzien dat dit werk thans geregeld zou voortgaan, werd aan het Indisch Bestuur magtiging verleend om allengs de maatregelen te nemen, die tot geleidelijke uitvoering der nieuwe muntregeling noodig werden geacht. Ten gevolge dier magtiging en als een eerste stap, werd, bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 6 Junij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 50), bepaald, dat het kopergeld van den ouden muntslag en de recepissen van de serien van 1, 5 en 10 gulden bij 's lands kassen op Java en Madura zouden worden aangehouden, dat over die aangehouden waarden zonder specialen last niet zou worden beschikt, en dat de recepissen van 1 gulden alle, en die van 5 en 10 gulden, voor zoover zij niet meer bruikbaar waren, zouden worden vernietigd. Om aan dit besluit uitvoering te kunnen geven, moesten echter nog de meeste kassen van het noodige groot en klein zilvergeld worden voorzien, dewijl de specie, die uit de fondsen van het muntwezen van hier was uitgezonden, op de drie hoofdplaatsen van Java aangehouden was, en men toen juist den tijd van het jaar te gemoet ging, waarin de behoefte aan geld en vooral aan klein geld, tot uitbetaling van plantloonen en tot inkoop van producten, bijzonder groot pleegt te zijn. Het gevolg van deze twee omstandigheden was, dat de intrekking van recepissen slechts langzaam vorderde (bij het eind van het jaar was nog maar f 2,012,147 aan recepissen ingetrokken), en dat bij voortduring vrij groote hoeveelheden kopergeld bij 's lands kassen werden uitbetaald. Op verscheidene plaatsen werd zelfs, tegen deponering van recepissen, kopergeld uit de depôts geligt. Te dien aanzien zouden eerst in het volgende jaar meer doortastende maatregelen worden genomen. Reeds sedert lang was trouwens voorzien, dat de termijnen, door de wet van 1 Mei 1854 (*Staatsblad* n°. 75) bepaald voor het buiten omloop stellen van de recepissen en het verminderen van het omloopende kopergeld tot pasmunt, welke termijnen op 1 September 1857 vervielen, zouden moeten worden overschreden, en het verschijnen van dien termijn heeft dan ook geenerlei verstoring in den geldsomloop ten gevolge gehad.

De vereischte voordragt tot wettelijke verlenging van den gestelden tijd eerst in het latere gedeelte van de zitting der Staten-Generaal van 1856 op 1857 ingediend zijnde, bleef in dat zittingjaar onafgedaan, maar werd in de volgende zitting op nieuw ingediend en vastgesteld bij de wet van 24 December 1857 (*Staatsblad* n°. 173). Daarbij is de uiterste termijn voor de buiten-omloop-stelling der recepissen bepaald op 1 September 1861, en die voor de buiten-omloop-stelling van het oude kopergeld op 20 April 1860. Die wet strekte tevens tot bepaling van het maximum van de uitgifte van pasmunt voor Nederlandsch Indie, naar aanleiding van art. 10 der wet van 1 Mei 1854 (*Staatsblad* n°. 75), en bepaalde het voorloopig op f 12,000,000 voor de zilveren en f 10,000,000 voor de koperen pasmunt.

Bij eene tweede wet, van dezelfde dagteekening (*Staatsblad* n°. 174), werden de middelen, die bij de wetten van 1 Mei 1854 (*Staatsblad* n°. 76) en 20 April 1855 (*Staatsblad* n°. 13) ten behoeve van de regeling van het muntwezen zijn aangewezen, met f 2,000,000 verhoogd. De meer ondergeschikte bepalingen dier beide wetten kunnen hier stilzwijgend worden voorbijgegaan.

Onder de middelen, bij de laatstaangehaalde wet van 1 Mei 1854 aangewezen, behoort mede de opbrengst van het oude kopergeld; naar aanleiding hiervan was in 1856 eene eerste veiling van doorgekapte duiten te Soerabaija gehouden, tot eene hoeveelheid van 62,872½ Amsterdamsche ponden. Dit jaar werden op nieuw twee dergelijke veilingen gehouden, de eerste van 100,000 en de tweede van 250,000 Amsterdamsche ponden. De

opbrengst was in 1856 gemiddeld f 70$^{112}/_{120}$ en in 1857 bij de eerste veiling f 72$^{61}/_{120}$ en bij de laatste f 56$^{57}/_{120}$ per pikol (125 Amsterdamsche ponden).

Uit Nederland werd gedurende 1857 aan gelden, bijzonder bestemd voor de uitvoering der muntwet, alleen nieuwe koperen munt in Indie ontvangen, en wel tot een bedrag van f 1,760,000, waarvan:

aan $2^1/_2$-centsstukken	f 640,000
» 1 » »	920,000
» $^1/_2$ » »	200,000

In vorige jaren was ter zelfder zake van hier in Indie ontvangen f 17,275,000 zilver en f 240,000 koper, zoodat in het geheel, ongerekend de opbrengst van het oude kopergeld, in Indie ten behoeve van het muntwezen was ontvangen:

aan zilver	f 17,275,000
en aan koper.	2,000,000
Te zamen . .	f 19,275,000

Voor meerdere bijzonderheden aangaande dit onderwerp wordt verwezen naar de afzonderlijke verslagen omtrent de uitvoering der muntwet over de jaren 1856 en 1857 (1).

Omtrent elk der betaalmiddelen in het bijzonder kan voorts, op het voetspoor van de vroegere verslagen omtrent het beheer van Nederlandsch Indie, nog het volgende worden medegedeeld.

a. Recepissen.

Het geldwaardig bedrag der op 31 December 1856 *aanwezige* recepissen was, blijkens het vorige Verslag	f	30,344,559
op 31 December 1857 was het		28,268,570
Alzoo minder . .	f	2,075,989

welk minder bedrag het gevolg was van de vernietiging zoo van versleten en onbruikbare als van ingewisselde recepissen.

Het bedrag der *in omloop zijnde* recepissen, dat op 31 December 1857	f	26,600,000
beliep, verminderde gedurende het jaar 1857, door inwisseling van recepissen der serien van 15 en 10 gulden, met.		2,012,147
zoodat op ultimo December 1857 nog in omloop was voor eene waarde van	f	24,587,853

Hiervoor was op datzelfde tijdstip gedeponeerd:

aan zilver.	f 18,751,425 (2)
» koper	4,297,479
» recepissen	1,497,455
Te zamen . .	f 24,545,359

of f 42,494 minder dan de bovenbedoelde som van f 24,587,853, welke minderheid het gevolg was van bevolen, doch op het einde van 1857 nog niet volbragte mutatien bij sommige depôts. Het deponeren van recepissen strekte, volgens het bovenvermelde, om tijdelijk koper uit de depôts te kunnen ligten.

(1) N°. CVI van de gedrukte stukken der zitting 1856–1857, en XCI der zitting 1857–1858. Vergelijk ook het verslag omtrent de uitvoering der muntwet over 1858, n°. CIX der zitting 1858–1859.

Bij ordonnantien van den Gouverneur-Generaal, opgenomen in de *Indische Staatsbladen* van 1858, n^{is}. 64, 102 en 136; en 1859, n^{is}. 40 en 64. zijn achtereenvolgens de verder vereischte maatregelen tot buiten omloopstelling van het kopergeld en van de recepissen genomen. Alleen op Java blijven de recepissen van f 10 en daarboven voorloopig nog wettelijk gangbaar. Het bedrag daarvan was op ultimo September 1859 f 15,372,489. De verwisseling van het oude kopergeld, op de buitenbezittingen reeds vroeger afgeloopen, zou, volgens het aangehaald *Staatsblad* van 1859, n°. 64, op Java met het eind van November moeten zijn volbragt.

(2) Waaronder f 9,104,568 van het uit Nederland tot herstel van het muntwezen uitgezonden zilver, welke som in het depôt werd overgebragt tot vervanging van f 8,416,968 kopergeld, dat naar Nederland verzonden en f 687,600 kopergeld, dat ongangbaar was gemaakt.

b. Kopergeld.

Op 31 December 1856 bedroegen de kas-saldo's aan koperen munt in Nederlandsch Indie, met de gelden onder weg, na aftrek van hetgeen te min was gedeponeerd f 3,477,878

voor recepissen was toen gedeponeerd, met inbegrip van hetgeen nog aangevuld moest worden 6,782,254

Te zamen . . . . . f 10,260,132

Op 31 December 1857 bedroegen de kas-saldo's, met de gelden onder weg en hetgeen te veel was gedeponeerd. . . . . f 3,739,931

terwijl er voor recepissen gedeponeerd was, na aftrek van hetgeen in 's lands kas moest worden overgebragt 4,064,299

7,804,230

Alzoo op 31 December 1857 in het geheel minder . . f 2,455,902

Voor de hermunting werden gedurende 1857 geene duiten naar Nederland gezonden, zoodat het in 't vorig Verslag opgegeven cijfer van f 8,416,968 onveranderd is gebleven.

c. Zilveren munt.

Blijkens het vorig Verslag was op 31 December 1856 aan zilveren munt in 's lands kassen . . . . f 4,702,767

en afgezonderd voor recepissen 19,162,746

Te zamen. . f 23,865,513

Op 31 December 1857 bevond zich aan zilveren munt in 's lands kassen . . . . f 6,176,076

en afgezonderd voor recepissen 18,751,425

24,927,501

Alzoo meer. . f 1,061,988

d. Agio.

De stand van den agio op de drie hoofdplaatsen van Java bij het eind van het jaar 1857, vergeleken met dien op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar, blijkt uit den volgenden staat.

Bij verwisseling der hieronder genoemde specien werd verkregen de daarnevens gestelde hoeveelheid duiten.	TE BATAVIA.		TE SAMARANG.		TE SOERABAIJA.	
	1856.	1857.	1856.	1857.	1856.	1857.
Voor den Nederlandschen gulden . .	122	120	120	120	120	120
» een $2^1/_2$-guldenstuk.	303	300	300	300	300	300
» » 3 »	360	360	—	—	—	—
» » gouden Willem.	1260	1200	1248	1200	—	1200
» » halven »	630	600	624	600	—	—
» » recepis van f 1.	119	119	118	119	119	119
» » gouden Spaanschen doublon	5520	5040	5280	5040	—	—
» » Mexicaanschen »	4920	4440	4800	4560	—	—
» » gouden dukaat.	—	—	820	800	810	—
» » Spaansche mat.	360	366	334	336	348	330
» » Mexicaanschen dollar . .	330	312	324	318	324	319
» » vijffrancs-stuk	276	276	—	—	—	—

e. Wisselkoers.

Deze blijkt uit den volgenden staat.

MAANDEN VAN 1857.	TE BATAVIA OP AMSTERDAM. Guldens Ned. courant voor f 100 recepis.	TE BATAVIA OP SINGAPOER. Een dollar voor guldens recepis en centen.
Januarij	105 à 104 (Gouvt.)	f 2.66
Februarij	104 idem	2.68
Maart	104 à 103 idem	»
April	103 idem	f 2.73 à f 2.75
Mei	103 idem	f 2.80
Junij	104 à 104½ (part.)	2.78
Julij	104½ idem	2.80
Augustus	105 idem	2.78
September	105 à 106 idem	2.70
October	106 à 107 idem	2.63
November	107 idem	2.70
December	107 à 108 idem	2.65

Het bedrag der door het Gouvernement afgegeven wissels wordt hieronder in § 3 vermeld. De regeling der afgifte bleef nog zoo als die in 1854 (zie het Verslag van dat jaar, bladz. 70) was bepaald, en ook de vervaltijd was bij voortduring 6 maanden na dagteekening.

§ 2. *Javasche Bank.*

Ten vervolge op de mededeelingen in de vorige verslagen nopens de uitkomsten van de Javasche Bank strekken de onderstaande opgaven, betreffende het 30ste boekjaar, loopende van 1 April 1857 tot 31 Maart 1858.

De baten en lasten bedroegen.

Baten.

Renten op esconto's	f 397,982.53
» » beleeningen	38,763.40
» » buitengewone beleeningen	5,040.00
» » voorschot op specie	11,282.72
» van 't reservefonds	33,658.92
Transporteren. f	486,727.57

Per transport. f	486,727.57
Provisien op deposito's en inkasseringen enz.	23,580.61
Pakhuishuur	6,660.50
Agio op specie en winst met vreemde muntspecien	13,433.24
Onverdeelde winst van het vorige boekjaar	31.98
Nederlandsche Handelmaatschappij koers-avans	78.49
Totaal. . . . f	530,512.39

Lasten.

Uitgaven en afschrijvingen	81,644.23
Alzoo zuivere winst . . . f	448,868.16
Van deze winst is, volgens besluit der algemeene vergadering van deelhebbers, afgetrokken wegens tractements-verhooging van den president	3,000.00
Blijft . . . f	445,868.16

Overeenkomstig art. 73 van het octrooi der Bank is voorts deze som verdeeld als volgt:

ten behoeve van het reservefonds, een derde gedeelte . . . . f	148,622.72
ten behoeve van de deelhebbers twee derde gedeelten, zijnde f 74.31 per aandeel van f 500, en alzoo over 4000 aandeelen	297,240.00
op de rekening van winst en verlies voor het volgende boekjaar . . .	5.44
f	445,868.16

Het reservefonds bedroeg bij de afsluiting van het 29ste boekjaar . . f	630,724.68
en is door toevoeging van de bovengenoemde som van	148,622.72
gestegen tot . . . f	779,347.40

De zuivere winst der Bank heeft bedragen:

over het 27ste boekjaar . . . . f	186,153.21
» » 28ste »	240,156.29
» » 29ste »	442,187.97
» » 30ste »	448,868.16 (1)

De behoefte aan geld, welke zich in het jaar 1857 deed gevoelen, heeft, in verband met de verhoogde rente, bijgedragen tot de zoo belangrijke winst wegens esconto's, die dit jaar f 83,674 meer bedroeg dan in 1856.

De staat der Bank was bij het einde van het boekjaar, als volgt:

(1) Over 1858-1859 is de zuivere winst geweest f 407,468.69. Door de bijvoeging van het een derde hiervan is het reservefonds gebragt op circa f 915,000, terwijl aan de actiehouders is uitgekeerd een dividend van f 67.90 per aandeel.

Debet.		Crediet.	
Aan gebouwen en mobilair . . . . f	89,300.00	Per kapitaal . . . . f	2,000,000.00
Aan specie in de kassen	2,401,280.00	» reservefonds . .	630,724.68
» recepissen . . .	466,471.28	» winst en verlies 18⁵⁶/₅₇, onverdeeld . . .	448,868.16
» beleeningen en voorschotten op specie . . .	891,945.00	Per bankbiljetten in omloop.	5,801,875.00
Aan acceptatien in portefeuille	4,649,246.50	Per onafgehaalde dividenden.	13,103.88
Aan diverse debiteuren	873,923.18	Aan diverse crediteuren.	477,594.24
	f 9,372,165.96		f 9,372,165.96

De meerdere vraag naar geld deed in Julij 1857 de rente bij de Bank met 1 per cent verhoogen, zoodat van dien tijd af, en ook nog bij het eindigen van het boekjaar, gevorderd werd: 9 per cent 's jaars voor particuliere acceptatien en credieten en voor vendu-acceptatien (met uitzondering van de vendu-acceptatien van Batavia, Samarang en Soerabaija); 8 per cent 's jaars voor beleeningen; en 6 per cent 's jaars voor voorschotten op specie en vendu-acceptatien van de drie hoofdplaatsen op Java.

In het begin des jaars werd door de directie aan het Indisch Bestuur ingediend een ontwerp van een nieuw octrooi voor de Bank, loopende van 1 April 1858 en eindigende met ultimo Maart 1868. Nadat de bedenkingen, die tegen dat ontwerp door dat Bestuur waren geopperd, door de directie waren beantwoord, zijn aan haar eenige nadere beschouwingen medegedeeld, die ten gevolge hebben gehad, dat in October 1857 den Gouverneur-Generaal een nieuw gewijzigd octrooi werd aangeboden, hetwelk toen ter verdere beslissing naar Nederland is gezonden. (1)

§ 3. *Staat der kassen in Indie.*

In 's lands kassen (buiten de depôts) was op het eind van elk quartaal, met inbegrip van de gelden onder weg, aanwezig:

Op 31 Maart 1857.

	Zilveren munt.	Bank-papier.	Recepissen.	Koperen munt.	Totaal.
Op Java en Madura. . . .	f 3,885,752	f 55,500	f 3,710,887	f 2,936,484	f 10,588,623
» de buitenbezittingen . .	1,170,574	»	2,063,248	598,444	3,832,266
Totaal.	f 5,056,326	f 55,500	f 5,774,135	f 3,534,928	f 14,420,889

(1) Uit hoofde die beslissing eene rijpere overweging vorderde dan de tijd die nog overbleef toeliet, werd de Gouverneur-Generaal in het begin van 1858 van wege den Koning gemagtigd om het bestaande octrooi, dat op ultimo Maart 1858 ten einde liep, behoudens eenige wijzigingen, voorloopig voor den tijd van twee jaren te verlengen. Aan deze magtiging heeft de Gouverneur-Generaal gevolg gegeven bij besluit van 28 Maart 1858, n°. 25 (*Staatsblad* n°. 33).

Den Gouverneur-Generaal is thans de vereischte magtiging verleend tot eene tienjarige verlenging, op gewijzigde voorwaarden; hiervan is de uitslag echter nog niet bekend.

Op 30 Junij 1857.

	Zilveren munt.	Bank-papier.	Recepissen.	Koperen munt.	Totaal.
Op Java en Madura. . . .	f 3,387,555	f 64,575	f 4,714,831	f 1,926,303	f 10,093,264
» de buitenbezittingen . .	1,326,772	»	2,202,822	510,240	4,038,834
Totaal.	f 4,714,327	f 64,575	f 6,916,653	f 2,436,543	f 14,132,098

Op 30 September 1857.

	Zilveren munt.	Bank-papier.	Recepissen.	Koperen munt.	Totaal.
Op Java en Madura. . . .	f 5,418,290	f 83,375	f 4,896,090	f 2,267,983	f 12,665,738
» de buitenbezittingen . .	1,676,110	»	1,698,362	484,816	3,859,288
Totaal.	f 7,094,400	f 83,375	f 6,594,452	f 2,752,799	f 16,525,026

Op 31 December 1857.

	Zilveren munt.	Bank-papier.	Recepissen.	Koperen munt.	Totaal.
Op Java en Madura. . . .	f 4,584,556	f 77,075	f 5,024,941	f 3,154,686	f 12,841,258
» de buitenbezittingen . .	1,591,520	»	1,920,028	585,245	4,096,793
Totaal.	f 6,176,076	f 77,075	f 6,944,969	f 3,739,931	f 16,938,051

Blijkens het vorige Verslag was op 31 December 1856 aanwezig:

	Zilveren munt.	Bank-papier.	Recepissen.	Koperen munt.	Totaal.
Op Java en Madura. . . .	f 3,460,429	f 61,800	f 5,548,533	f 2,908,419	f 11,979,181
» de buitenbezittingen . .	1,242,338	»	2,325,655	569,459	4,137,452
Totaal.	f 4,702,767	f 61,800	f 7,874,188	f 3,477,878	f 16,116,633
Op 31 December 1857 was aanwezig, als boven	6,176,076	77,075	6,944,969	3,739,931	16,938,051
Dus op 31 Dec. 1857 Meer .	f 1,473,309	f 15,275	»	f 262,053	f 821,418
Dus op 31 Dec. 1857 Minder	»	»	f 929,219	»	»

De Indische kas werd, ten laste der koloniale fondsen hier te lande, gedurende 1857 aangevuld als volgt:

Door wissels van den Gouverneur-Generaal op den Minister van Kolonien getrokken, tot een bedrag van:

	f 969,624.50 tegen 105 per cent . .	f 923,451.90		
	575,883.59 » 104 » » . .	553,734.22		
	736,584.22 » 103 » » . .	715,130.40^{5}		
Te zamen	f 2,282,092.41 (1) waarvoor verkregen werd		f	2,192,316.52^{5}
door uit Nederland gezonden zilveren specie:				
	op de dienst van 1855 . .	f 400,000		
	» » » » 1856 . .	7,220,000		
	» » » » 1857 . .	4,500,000		
			f	12,120,000.00
			f	14,312,316.53^{5}

§ 4. *Begrooting.*

Bij het vorig Verslag zijn overgelegd twee staten, aantoonende de raming van de ontvangsten en uitgaven der Indische administratie in Indie en in Nederland over het jaar 1857. Onder litt. E en F zijn alsnu onder de bijlagen van dit verslag opgenomen twee staten, aantoonende de werkelijke ontvangsten en uitgaven in Indie en in Nederland over het jaar 1857. (2) De bijlagen lit. G en H zijn de staten, aantoonende de raming van de ontvangsten en uitgaven der Indische administratie in Indie en in Nederland over het jaar 1858.

In het regeringsverslag over 1854, bladz. 74 en volgende, is opgenomen een overzigt der geldelijke uitkomsten, die elke der buitenbezittingen, volgens de algemeene boeken in Indie, heeft opgeleverd in de jaren 1839 — 1852. In de regeringsverslagen over 1855, bladz. 79, en 1856, bladz. 86, is dat overzigt vervolgd, respectivelijk over de jaren 1853 en 1854 en over het jaar 1855, met opmerking evenwel ten aanzien der jaren 1854 (3) en 1855, over welke de opgaven nog niet uit afgesloten Indische boeken hadden kunnen worden getrokken, dat de geleverde cijfers, voor zooveel zij betreffen bezittingen welker producten door het Gouvernement naar Nederland verzonden worden, slechts bij benadering juist zijn, omdat die producten bij de Indische boeken berekend worden naar de prijzen, welke de gelijksoortige voortbrengselen in dienzelfden tijd in Nederland hebben opgebragt.

Bij inzage der onder de Indische bouwstoffen voor het tegenwoordig Verslag ontvangen opgaven tot zamenstelling van een overzigt der geldelijke uitkomsten van de buitenbezittingen over 1856, zijn omtrent den aard en de inrigting dier opgaven vele vragen gerezen, wier beantwoording welligt van meer beduidenden invloed kan zijn op de eindcijfers, zoo als die uit de in Indie afgesloten boeken behooren te kunnen blijken, dan wel vroeger vermoed is. In die onzekerheid is het verkieslijk voorgekomen, in dit verslag geen overzigt der geldelijke uitkomsten van de buitenbezittingen over 1856 te leveren, dan

(1) De in 1857 door het Indisch Bestuur getrokken wissels bedragen. . . . . f 1,405,011.48
In de bovenstaande Indische opgaven is dat bedrag verhoogd met de wissels van 10 tot en met 29 December 1856 afgegeven, waarvan het provenu eerst in 1857 bij de kas is ingenomen, en welke wissels bedragen. 877,080.93
f 2,282,092.41

(2) Dusdanige staat over 1856 kon, voor zooveel Indie betrof, om redenen vermeld op bladz. 85 van het regeringsverslag over dat jaar, niet bij hetzelve worden aangeboden. Onder lit. D is hij nu overgelegd als een der bijlagen van dit verslag.

(3) Over het jaar 1854 zijn de algemeene boeken van Nederlandsch Indie in 1857 afgesloten.

een waaromtrent te veel onzekerheid bestaat, of het verschil tusschen baten en lasten, bij vergelijking met 1855, wel genoegzaam gejustificeerd is, om daaraan het vertrouwen te kunnen schenken, waarop officiele cijfers aanspraak hebben. Het Indisch Bestuur wordt inmiddels verzocht om, ter inlassching in een volgend verslag, zoodra mogelijk in te dienen een zoover mogelijk voortgezet — uit afgesloten Indische boeken getrokken — overzigt der geldelijke uitkomsten van de buitenbezittingen, aansluitende aan het laatstelijk over 1853 aan de Staten-Generaal medegedeelde dusdanig overzigt, en om daarmede vervolgens jaarlijks voort te gaan, telkens over het laatst afgesloten boekjaar, en met toelichting van aanmerkelijke verschillen, die mogten voorkomen bij vergelijking met het laatst vorige jaar. (1)

§ 5. *Bronnen van inkomsten.*

De opbrengst der onderscheidene bronnen van inkomsten blijkt uit de bijlagen *E* en *F*. De navolgende daartoe betrekkelijke bijzonderheden worden alhier aangeteekend.

Tot het in overeenstemming brengen der onderstaande, aan afzonderlijke opgaven ontleende cijfers betreffende de verpachte middelen, met die van het hoofdstuk „Verpachtingen" in de bijlaag *E* ontbreekt hier te lande de daartoe vereischte nadere toelichting. De staat geeft een voordeelig verschil van f 189,453.

a. Verpachte belastingen en monopolien. (2)

De opiumpacht heeft in 1857 opgebragt op Java en Madura:		
aan pachtschat		f 3,219,900.00
aan opium, tiban (3), 41,502 katties à f 100 de kattie		4,150,200.00
aan idem, siram, (3) 43,127 katties à f 12 de kattie		517,524.00
		f 7,887,624.00
op de buitenbezittingen		941,450.00
		f 8,829,074.00
In 1856 bedroeg de opbrengst, op Java en Madura:		
aan pachtschat	f 2,929,800.00	
aan opium, tiban, 41,496 katties à f 100 de kattie .	4,149,600.00	
aan idem, siram, 29,291 katties à f 12 de kattie .	351,492.00	
	f 7,430,892.00	
op de buitenbezittingen	974,366.00	
		8,405,258.00
Dus meer in 1857		f 423,816.00
Om tot eene juiste vergelijking te komen, moeten hiervan worden afgetrokken de verkoopprijzen van 13,836 katties amfioen, aan siram in 1857 meer verstrekt dan in 1856		166,032.00
zoodat het zuivere voordeelige verschil is		f 257,784.00

(1) Hierdoor zal ook gevolg zijn gegeven aan den wensch tot verduidelijking, uitgedrukt in de rapporten der Commissie uit de Tweede Kamer van de Staten-Generaal op de regeringsverslagen over 1854 en 1855 (zie gedrukte stukken der zittingen van 1856-1857 en 1858-1859, n°. XX, 22, bladz. 7 en XXIX, 1, bladz. 12). Inmiddels bestaat geen grond om als juist te beschouwen de in het laatstgenoemde rapport vermelde gevolgtrekking, dat onder de lasten der buitenbezittingen gedurende 1839-1852 niet zouden zijn begrepen „de noodige kosten aan leger en marine besteed", vermits die kosten in de latere opgaven wel degelijk voorkomen, ofschoon zij op de algemeene Indische begrooting worden uitgetrokken onder de hoofdstukken voor Oorlog en Marine.

(2) Ten aanzien van de opmerking op bladz. 13 van het rapport der Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal op het regeringsverslag over 1855 (gedrukte stukken der zitting 1858-1859, n°. XXIX, 1), dat de bevolking der Preanger regentschappen behoort te worden ontheven van de verpligte levering van areng-suiker, wordt alhier aangeteekend, dat in dit jaar de betaling is verhoogd van 2 tot 6 duiten per bol van een katti, en de handel in dit product, welke vroeger binnen de residentie vrij was, maar welke vrijheid evenwel in de praktijk was verloren gegaan, nader is vrijgegeven, doch slechts binnen de districten waarop de verpligte levering rust. Tevens is aan de bevolking meer gemak verschaft met opzigt tot de plaatsen der aflevering voor hetgeen meer geproduceerd dan binnen het pachtgebied verhandeld wordt.

(3) *Tiban* is de voor elk pachtperceel bepaalde minste hoeveelheid. *Siram* hetgeen den pachter daarboven, op zijn verzoek, wordt verstrekt. Vergelijk het verslag over 1854, bladz. 84.

Het getal verkoopplaatsen op Java en Madura bedroeg 2293, dat is 29 minder dan in 't vorige jaar.

Bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van 22 Januarij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 4) werd een reglement vastgesteld voor de opiumpacht in de adsistent-residentie Benkoelen en de daaronder behoorende eilanden. Daarbij werden onder andere op de pachters en onderpachters van het regt tot verkoop van opium, zoomede op allen die daarbij betrokken zijn, van toepassing verklaard de bepalingen van het reglement voor de verpachting van 'slands middelen in de bezittingen buiten Java en Madura. (*Indisch Staatsblad* 1854, n°. 74).

De overige verpachte middelen hebben in 1857 opgebragt:

op Java en Madura		f 2,035.086:00
op de buitenbezittingen		451,164:80
Te zamen.		f 2,486,250:80
In 1856 was de opbrengst:		
op Java en Madura	f 1,868,052.00	
op de buitenbezittingen	481,571.00	
		2,349,623:00
Dus meer in 1857. . . .		f 136,627:80

De belasting op het stempelen van waskaarsen voor de consumtie te Koepang (Timor) werd, bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 2 September 1857, n°. 4, met ingang van 1°. Januarij 1858 ingetrokken uit aanmerking dat de belemmeringen, welke daaruit voor de ingezetenen voortvloeiden, niet in evenredigheid stonden met de onbeduidende inkomsten voor den lande, die in de tien laatste jaren slechts bedragen hadden eene som van f 718, of gemiddeld f 71 's jaars.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 3 December 1857, n°. 2, werd voor volgende jaren aan de verpachting der pho- en tophospelen te Benkoelen het uitdrukkelijk beding verbonden, dat het hanenvechten onvoorwaardelijk is verboden.

Ter verzekering, voor zooveel noodig, van de verbindende kracht der voorwaarden op welke 's lands middelen op de buitenbezittingen worden verpacht, werd, tot dat nadere verordeningen ter zake worden afgekondigd, behoudens de veranderingen daarin gebragt door bereids afgekondigde algemeene verordeningen op het stuk der pachten in het algemeen, bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van 16 November 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 105) bepaald, dat in werking blijven de voor 's lands pachten op de bezittingen buiten Java en Madura tot dusver opgevolgde en bij die ordonnantie tevens afgekondigde voorwaarden.

b. Onverpachte belastingen.

1°. Belastingen in arbeid overgebragt.

Ten aanzien dezer belastingen wordt verwezen naar hetgeen onder het hoofd „*Persoonlijke diensten*" boven is medegedeeld in hoofdstuk C, afdeeling IV.

2°. Belastingen in geld opgebragt.

De voornaamste omtrent dit onderwerp genomen beschikkingen waren de volgende:

de ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van 1 Julij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 56), houdende bepaling, dat de belasting van vier ten honderd, bedoeld bij art. 2 § *b* der publicatie van 28 Maart 1854 (*Indisch Staatsblad* n°. 17), niet verschuldigd is bij de aanvrage van een eersten Nederlandsch-Indischen zeebrief voor een buiten Nederland of Nederlandsch Indie gebouwd schip of vaartuig, laatstelijk behoord hebbende tot 's lands zeemagt of laatstelijk gevaren hebbende op een Nederlandschen zeebrief; (1)

de ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van 6 October 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 41), waarbij ten aanzien van de havens van de residentie Palembang en van het rijk

(1) Bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van 2 April 1859 (*Indisch Staatsblad* n°. 19), zijn van deze belasting ook vrijgesteld de schepen, die, uit welken hoofde ook, reeds bevoegd zijn onder Nederlandsche vlag te varen.

van Djambi, tot ultimo December 1862 is buiten werking gesteld art. 2 der publicatie van 19 September 1848 (*Indisch Staatsblad* n°. 44), en mitsdien tot dat tijdstip voor die havens van toepassing is verklaard het Reglement op den invoer, den verkoop en het bezit van vuurwapenen en buskruid, gearresteerd bij het besluit van den Commissaris-Generaal van 8 Augustus 1828, n°. 26 (*Indisch Staatsblad* n°. 58); (1)

de ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van 30 October 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 99), waarbij in het belang eener meer geregelde werking en toepassing der belasting op het bedrijf op Java (*Indisch Staatsblad* 1851, n°. 75) nieuwe bepalingen voor die belasting zijn vastgesteld, welke voornamelijk daarhenen strekken om met meer juistheid aan te geven, wie al en wie niet aan dezelve onderworpen zijn, en voorts om betere gelegenheid te geven tot doleren en meerdere waarborgen te verschaffen tegen te hoogen aanslag.

De opbrengst der landelijke inkomsten op Java, (2) in 1857, en het meerder bedrag dan in 1856 blijkt uit den volgenden staat.

		Bedrag in 1857.	Bedrag in 1856.	Meer in 1857.
Aanslag.	Ongebouwde eigendommen (landrente)	f 9,249,732 : 56	f 9,205,103 : 103	f 44,628 : 73
	Gebouwde id. (belasting op het bedrijf)	570,225 : 25	555,317 : 10	14,908 : 15
	Tuinen en nipa-bosschen .	25,642 : 82	24,399 : 68	1,243 : 14
	Vischvijvers	183,062 : 44	163,877 : 31½	19,185 : 12½
Totaal van den aanslag		f 10,028,662 : 87	f 9,948,697 : 92½	f 79,964 : 114½
Hiervan is ontvangen		10,019,113 : 115	9,941,176 : 31	77,937 : 84
Zoodat ongeïnd is gebleven . . .		f 9,548 : 92	f 7,521 : 61½	f 2,027 : 30½

In beide jaren zijn onder deze cijfers niet begrepen de fictive landrenten, die door mindere betaling van plantloonen of van producten, of met blandong-diensten (voor den houtkap) verrekend worden, bedragende in 1857 f 410,061 : 108. Voor elk gewest van Java in het bijzonder wordt de landrente opgegeven in de aantooning van de uitkomsten der rijstcultuur, die als bijlage L bij dit verslag gevoegd is.

Op de buitenbezittingen wordt alleen landrente of vertiening geheven in het gouvernement van Celebes en onderhoorigheden, in de residentien Palembang en Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo. Hoeveel dáár de aanslag in ieder der vijf laatste jaren heeft bedragen, blijkt uit de volgende aantooning.

NAMEN DER BUITEN-BEZITTINGEN.	AANSLAG.					Op ult°. Dec. 1857 achterstallig.
	1853.	1854.	1855.	1856.	1857.	
Gouvernement van Celebes en onderhoorigheden . .	(3) f 102,384 : 94	(3) f 130,913 : 11	f 117,132 : 78	f 158,580 : 16	f 128,339 : 21	f 58,815 : 45
Palembang . . .	296,298 : 33	270,119 : 110	255,949	261,914 : 30	266,248 : 40	1,547 : 90
Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo	niet opgegeven.	2,796 ; 106½	4,305 : 18	2,056 : 3	1,554 : 105	—
	f 398,683 : 7	f 403,829 : 107½	f 377,386 : 96	f 422,550 : 49	f 396,142 : 46	f 60,363 : 15

(1) Vergelijk hoofdstuk E, afdeeling II, § 3.

(2) Zie ook de noot onder § 3 der IVde afdeeling van hoofdstuk C.

(3) Het verschil bij vergelijking met de in de verslagen over 1853 (bladz. 130) en 1854 (bladz. 87) gedane opgaven, betreffende Menado, Gorontalo en Makasser, ontstaat uit het weglaten in deze aantooning van de opbrengst in die jaren van den huistaks in de residentie Menado. Vergelijk verslag over 1856 (bladz. 89).

De omstandigheid, dat de aanslag der landrente in het Gouvernement van Celebes en onderhoorigheden over 1857 ruim f 30,000 minder bedroeg dan in 1856, was het gevolg van den ongunstigen invloed, dien de weêrsgesteldheid op het gewas heeft uitgeoefend. Behalve de heffing van landrente, welke in dit gouvernement bestaat onder den naam van vertiening, dat is: betaling van het één tiende gedeelte der waarde van het verkregen gewas, wordt in hetzelve onder den naam van *tesang* nog een gering gedeelte van het padi-gewas in natura geheven, hetgeen over 1857 bedroeg 39,986 bossen, tegen 26,523 in 1856, welke vermeerdering hoofdzakelijk daarvan het gevolg was, dat in 1857 de *tesang* ook in het voormalig leenvorstendom Tello geheven werd.

Van de bevolking ter hoofdplaats Palembang wordt geen landrente, maar eene belasting voor het onderhoud van wegen en bruggen geheven.

In de Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo wordt alleen te Bandjermasin en omstreken het één tiende van het gewas in natura geheven en na den oogst in het openbaar verkocht. Buiten de hoofdplaats wordt, in stede van landrente, hoofdgeld geheven. Deze belasting bragt in 1857 op f 11,727.02.

c. Onverpachte monopolien.

Zout. De aanmaak van zout was voor 1857 bepaald op 25,000 kojans, even als ten vorigen jare, te verdeelen als volgt:

te Tanara.	2,000 kojans;
» Grissee	6,000 »
» Soemanap.	15,000 »
» Boender	2,000 »
te zamen . .	25,000 kojans.

Ten gevolge van de gunstige weêrsgesteldheid was de zout-aanmaak zeer voordeelig en werden vervaardigd:

te Tarana	ruim	3,052¼ kojans
» Grissee	»	6,136½ »
» Soemanap	»	18,266¼ »
» Boender	»	2,450 »
	te zamen . .	29,509 kojans,

of 4905 meer dan bepaald was, alles van zeer voldoende hoedanigheid. Dat van Grissee en Soemanap muntte weder uit door zuiverheid; dat van Boender door grootte van korrel. Ook dit jaar werd te Pakkies geen zout aangemaakt.

Ten vervolge op de mededeelingen in vorige verslagen, volgt hier een vijfjarig overzigt van de hoeveelheid zout op Java en Madura verkocht.

JAREN.	HOEVEELHEID.		GELDSWAARDE.
	Kojans.	Pikols.	
1853	18,569	3⁶/₈	f 4,169,016 : 48³/₄
1854	18,409	6⁵/₁₆	4,123,640 : 3³/₄
1855	18,241	25²/₃	4,113,570 : 45
1856	20,892	9¹²/₃₂	3,976,919 : 10⁵/₂
1857	21,423	3³⁰/₃₂	4,132,187 : ⁵/₂

In vergelijking met 1856 werd dus meer zout verbruikt voor een bedrag van 530 kojans en $24^{18}/_{32}$ pikols, terwijl meer aan geld werd ontvangen f 155,267 : 110.

Naar de buitenbezittingen werden in 1857 uitgevoerd:

voor gouvernements-rekening.	4119 : 17 kojans
en voor particuliere rekening	977 : 25 »
te zamen.	5097 : 12 kojans.

De voorraad zout op Java en Madura bedroeg bij het eind van het jaar:

	oud zout.	nieuw zout.
in de hoofddepôts	67,440 kojans	35,350 kojans;
» » verkooppakhuizen met uitzondering der residentie Batavia.	8,160 : 22^{06} »	—
te zamen. . . .	75,600 : 22^{06} kojans en	35,350 kojans.
totaal . .	110,950 : 22^{06} kojans.	

In dit jaar werd de prijs van het zout op Sumatra (te Padang, zuidelijke afdeeling van Padang, te Priaman en te Pantie) verminderd van f 8 tot f 6 : 80 den pikol. [1]

d. Land- en mijnbouw.

Over deze onderwerpen wordt lager gehandeld in hoofdstuk N.

e. Handel op Japan.

Voor dezen handel werden in 1857 door de Regering vier schepen ingehuurd. De in 1857 te Batavia in 't openbaar geveilde, uit Japan aangevoerde goederen, bragten, voor zooveel daarvan hier te lande opgaaf is ontvangen, eene som op van ruim f 580,000. Tevens werden maatregelen genomen, om den kambanghandel ten spoedigste in handen van particulieren te doen overgaan. [2]

De kompshandel, voor rekening van het Gouvernement gedreven, hield reeds dit jaar geheel op.

III. LANDSGEBOUWEN EN WATERSTAAT.

In de wijze van beheer der werken kwam geene verandering. De ambtenaren van den waterstaat hadden dus, dáár waar zij geplaatst waren, de administratie over de werken; elders, waar noch ingenieurs, noch opzigters aanwezig waren, verbleef dat beheer bij de plaatselijke overheid, overeenkomstig art. 44 van het Reglement voor het beheer en toezigt van den waterstaat en 's lands gebouwen (*Indisch Staatsblad* van 1829, n°. 21).

In de behoefte aan ondergeschikt personeel werd dit jaar aanvankelijk voorzien door de uitzending van hier van eenige ambachtslieden, van welken vóór het einde des jaars reeds te Batavia aankwamen: 5 timmerlieden, 2 metselaars, 3 steenhouwers en 1 grofsmid.

De belangrijkste beschikkingen, die dit jaar ten aanzien van dezen tak van dienst genomen werden, waren de volgende:

het besluit van den Gouverneur-Generaal van 5 Maart 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 18), waarbij werden vastgesteld een programma der kundigheden, welke gevorderd worden tot het verkrijgen van eene acte van bekwaamheid als landmeter, alsmede bepalingen betreffende het afnemen van het landmeters-examen, het afgeven van acten van bekwaamheid als landmeter, de bevoegdheid tot uitoefening van het beroep van gezworen landmeter enz.,

(1) Vergelijk het verslag over 1855, bladz. 85, voor zooveel betreft de laatst vastgestelde prijzen voor Java en Madura.

(1) Dien ten gevolge is in 1858 door den Gouverneur-Generaal bewilligd geworden, dat aan de kooplieden HAAGER EN SCHUURMAN te Batavia, committenten van het huis H. H. SPENGLER en C°. te Desima, de voor het dienstjaar 1859 voor den Japanschen handel uit Nederland geëischte goederen, na ontlossing te Batavia, tegen betaling van de factuurswaarde en van alle verder daarop gevallen onkosten, in dezelver geheel zouden worden afgestaan.

en de ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, van denzelfden dag (*Indisch Staatsblad* n°. 19), houdende strafbepalingen jegens hen, die het beroep van landmeter uitoefenen, zonder daartoe bevoegd te zijn, en nietig-verklaring der door dezulken afgegevene acten;

de ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, van 18 Maart 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 29), waarbij, ten einde zooveel mogelijk het gevaar van zelfontbranding van steenkolen in de daartoe bestemde bergplaatsen te voorkomen, nieuwe voorschriften gegeven worden nopens de plaatsing en inrigting der loodsen, bestemd tot berging van die brandstof, en strafbepalingen vastgesteld tegen de overtreding dier voorschriften;

het besluit van den Gouverneur-Generaal, van 2 November 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 100), houdende onder andere vaststelling van een reglement op het beheer en toezigt over de water- en daarmede in verband staande sluis- en verdere kunstwerken, gelegen in de afdeeling en residentie Soerabaija, uitmakende het algemeene stelsel van waterverdeeling voor die afdeeling, met benuttiging tot dat einde van de Porrong-, hooger genaamd Kedirie- en Brantas-rivier;

het besluit van den Gouverneur-Generaal, van 3 November 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 101), waarbij bepalingen zijn vastgesteld voor het afleggen van het examen voor opzigter van den waterstaat en der burgerlijke openbare werken, en een programma der der kundigheden, welke gevorderd worden om bij dat vak te worden bevorderd.

De voornaamste der in dit jaar *voltooide*, *voortgezette* of *ondernomen* (1) (en nog niet voltooide) werken zijn vermeld in de lijst, die onder lit. *I* bij dit verslag wordt gevoegd (2).

Voor openbare werken, met uitzondering van die van militairen aard, werden gedurende 1857 aan gereed geld en als geldwaardig bedrag van materialen uit 's lands voorraad beschikbaar gesteld de volgende sommen.

	Gereed geld.	Materialen.	Totaal.
Voor civile gebouwen tot algemeen gebruik . .	f 1,444,915.00	f 180,875.00	f 1,625,790.00
» waterstaatswerken in het algemeen belang.	865,555.00	150,396.00	1,015,951.00
» brandspuiten, zaagmolens, steenbakkerijen.	8,6 2.00	11,071.00	19,333.00
» bakens, verkenningsteekens enz.. . . .	24,976.00	10,295.00	35,271.00
» bouw- en waterstaatswerken, met de cultures in betrekking staande.	225,656.00	4,064.00	229,720.00
Transporteren	f 2,569,364.00	f 356,701.00	f 2,926,065.00

(1) Als zoodanig is in het regeringsverslag over 1855 (bladz. 95) ook vermeld het bouwen van een buskruidmagazijn voor *particulieren* te Soerabaija. In antwoord op de vragen, die omtrent die vermelding voorkomen in het over dat verslag uitgebragte rapport door de Commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal (gedrukte stukken der zitting 1858-1859, n°. XXIX, 1, bladz 14), wordt hier aangeteekend, dat hetzelve is een landsgebouw, bestemd tot het bergen, tegen betaling van pakhuishuur, van het buskruid aan particulieren toebehoorende, boven de geringe hoeveelheden, welke in woningen, winkels, pakhuizen, magazijnen of andere bijzondere gebouwen mogen voorhanden zijn.

(2) Enkele bijzonderheden over werken in het belang van den landbouw worden bij de behandeling van dit onderwerp (hoofdstuk N, afdeeling I, § 1*a*) lager vermeld.

	Gereed geld.	Materialen.	Totaal.
Per transport	f 2,569,364.00	f 356,701.00	f 2,926,065.00
Voor gebouwen in het belang van:			
de pepercultuur	290.00	15.00	305.00
den aankap van hout	70.00	5.00	75.00
de koffijcultuur	92,753.00	6,720.00	99,473.00
» specerijen-cultuur	1,327.00	226.00	1,553.00
» suikercultuur	25.00	15.00	40.00
» indigo-cultuur	3,003.00	340.00	3,343.00
» thee-cultuur	563.00	»	563.00
» cochenille-cultuur	180.00	15.00	195.00
» kaneel-cultuur	4,724.00	254.00	4,978.00
Voor gebouwen tot opberging van zout	87,370.00	9,306.00	96,676.00
» gebouwen en werken in het belang der gouvernements-steenkolen-ontginning op Borneo	11,175.00	622.00	11,797.00
» gebouwen en werken behoorende tot:			
» het marine-etablissement te Soerabaija	377,450.00	50,250.00	427,700.00
» het marine-etablissement op Onrust	48,600.00	15,400.00	64,000.00
» de fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid te Soerabaija	8,666.00	3,170.00	11,836.00
Voor diverse:			
a. Indemniteiten van huishuur en huur van bureau-localen . . . . . . f 12,500.00			
b. inkoop van materialen enz. . . 66,987.00			
	79,487.00	»	79,487.00
Totaal	f 3,285,047.00	f 443,039.00	f 3,728,086.00

Van die sommen waren bestemd:

	Gereed geld.	Materialen.	Totaal.
a. voor gewoon onderhoud	f 297,350.00	f 29,845.00	f 327,195.00
b. voor zware reparatien en vernieuwingen, bij den aanvang van het jaar of in 1856 geautoriseerd, en voor voortzetting van in vroegere jaren geautoriseerde werken	1,133,534.00	163,515.00	1,297,049.00
c. voor gedurende den loop des jaars geautoriseerde zware reparatien en vernieuwingen, nieuwe werken en voortzetting van onder handen werken	1,774,676.00	249,679.00	2,024,355.00
d. voor diverse	79,487.00	»	79,487.00
Totaal	f 3,285,047.00	f 443,039.00	f 3,728,086.00

Over de verschillende waterstaats-afdeelingen waren deze sommen verdeeld als volgt.

	Gereed geld.	Materialen.	Totaal.
1ste waterstaats-afdeeling. . . .	f 797,971.00	f 145,721.00	f 943,692.00
2de »	331,746.00	21,910.00	353,656.00
3de »	542,516.00	71,913.00	614,429.00
4de »	986,354.00	134,634.00	1,120,988.00
5de »	212,121.00	14,409.00	226,530.00
6de »	70,750.00	9,443.00	80,193.00
7de »	136,419.00	7,049.00	143,468.00
8ste »	127,683.00	37,960.00	165,643.00
in het algemeen	79,487.00	»	79,487.00
Totaal.	f 3,285,047.00	f 443,039.00	f 3,728,086.00

IV. VERVOERWEZEN EN TELEGRAPHIE.

§ 1. *Binnenlandsch.*

a. Wegen, rivieren enz.

De voornaamste werken van wegen en bruggen, die in dit jaar plaats hadden, zijn vermeld in de bij het vorige hoofdstuk behoorende bijlage I. Daaruit blijkt onder andere dat aan den nieuwen weg tusschen Buitenzorg en Tjiandjoer (zie het Verslag over 1856, bladz. 93) ook dit jaar gewerkt werd, maar dat hij bij het einde des jaars nog niet was voltooid.

Bij de ordonnantien van 4 Maart en 12 November 1857 (*Indisch Staatsblad* nos. 16 en 103) werden reglementen vastgesteld op het gebruik der wegen in de Minahassa (residentie Menado) en ter Sumatra's Westkust voor voertuigen en draagvee.

De firma *Maclaine Watson et Cie.*, te Batavia, verzocht in Augustus dezes jaars, namens den heer Hardy Wells, hoofdingenieur van den spoorweg in Scinde (Britsch Indie), concessie tot den aanleg van eenen spoorweg van Batavia over Tjikao naar de vlakte van Bandong tot Tjitjalengka, met een zijtak naar Buitenzorg. (1)

b. Vervoer van goederen en personen.

Bij ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, van 3 April 1857 (*Indisch Staatsblad* no. 33), werden, in te gaan met 1o. Julij 1858, buiten werking gesteld alle verordeningen

(1) In de eerste maanden van 1858 hebben de adressanten verzocht, hun verzoek buiten beschikking te laten, en werd ook afwijzend beschikt op het in vorige verslagen vermelde verzoek van de Oost-Indische Maatschappij van administratie en lijfrente, om concessie voor den aanleg van eenen ijzeren spoorweg (met wagens door paarden getrokken wordende) van Batavia naar Buitenzorg, vermits een spoorweg, enkel bestemd tot goederenvervoer en met trekdieren als beweegkracht, niet aan de verwachting zou beantwoorden.

en voorschriften betreffende het buiten- of tjunia-veer te Batavia, met bepaling dat, in te gaan met hetzelfde tijdstip, het te Batavia aan een ieder zou vrijstaan, goederen te vervoeren van en naar de reede en daarbuiten, zonder andere verpligtingen dan die zijn voorgeschreven bij de politie- en havenreglementen en bij de bepalingen op de inkomende en uitgaande regten en de scheepvaart in het algemeen (1). Die vrijheid werd, onder dezelfde bepalingen, tevens verleend ten aanzien van personen, in te gaan met 1°. Julij 1857.

In den afvoer van gouvernementsproducten uit de binnenlanden naar de verschillende strandplaatsen en den opvoer van zout naar de verschillende verkooppakhuizen werd, behoudens de ondervolgende uitzonderingen, op de gebruikelijke wijze voorzien. Eene poging tot uitbesteding van den vervoer van het theeproduct van Bandong naar 's lands pakhuizen te Tjikao niet geslaagd zijnde, moest dat vervoer in 1857 geschieden met van bestuurswege ingehuurde pedatties. Ook het transport van de gouvernementskoffij van Singaparna naar Bandjar, en van Bandong naar Tjikao, in de residentie Preanger regentschappen, moest op dezelfde wijze plaats hebben, vermits de aannemer van dat transport aan zijne verpligtingen niet kon voldoen.

c. Posterijen.

In den loop van 1857 werden de in vroegere verslagen vermelde voorstellen van den directeur der posterijen te Batavia, tot reorganisatie van dezen tak van dienst, nadat zij door hem in den door het Gouvernement aangegeven geest waren herzien, op nieuw ingediend. (2)

Het getal der op de verschillende plaatsen van Java en Madura en de buitenbezittingen ontvangen en verzonden brieven is opgegeven in 1857 te hebben bedragen respectievelijk 654,061 en 688,909 stuks.

e. Telegraphie.

In het als bijlage lit. K hierbij gevoegd verslag van den ingenieur der gouvernements-telegraphen in Nederlandsch Indie zijn omtrent de daarstelling en werking der gouvernements-telegraphen en hetgeen daartoe verder behoort alle meldenswaardige bijzonderheden tot het einde van 1857 omschreven. Daaruit wordt alhier slechts aangeteekend, dat de telegraphische gemeenschap, welke voor het eerst op enkele kantoren den 10den Mei voor het publiek werd geopend, op Java op 1°. Januarij 1858 reeds bestond, behalve tusschen Samarang en Ambarawa, tusschen Batavia en Soerabaija, over Weltevreden, Buitenzorg, Tjiandjoer, Bandong, Cheribon, Tagal, Pekalongan, Samarang, Pattie, Rembang en Bodjonegoro; en dat, aanvangende met de maand Mei, gedurende 1857, 356 gouvernements- en 5448 bijzondere berigten werden overgeseind, waarvan de opbrengst was f 31,069:60.

§ 2. *Over zee tusschen de verschillende gedeelten van Indie.*

Het vervoer langs de noordkust van Java had ook in 1857 plaats met de stoomschepen der Nederlandsch-Indische Stoombootmaatschappij, met die van den heer Cores de Vries, en ook met de particuliere stoomboot *Langen Lamongan.* Het vervoer over zee van en naar de buitenbezittingen geschiedde grootendeels met de stoomschepen van genoemden

---

(1) Ten aanzien der praauwenveren te Soerabaija en te Samarang, was, met ingang respectivelijk van 1 Julij 1857 en 1 Januarij 1858, eene soortgelijke beschikking reeds genomen bij de ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, van 30 December 1856 (*Indisch Staatsblad* n°. 86); terwijl bij die van 12 Julij 1858 (*Indisch Staatsblad* n°. 79) met 1°. Januarij 1859 zijn buiten werking gesteld de reglementen en verdere verordeningen en voorschriften op het binnenlandsche praauwenveer te Batavia, op het klein praauwenveer te Samarang en op het klein buiten-praauwenveer te Soerabaija, met bepaling dat het met 1°. Januarij 1859 aan een iegelijk vrijstaat om te varen op de rivieren en binnenwateren van Batavia, en om passagiers over te voeren naar en van de reeden van Samarang en Soerabaija, en naar en van de verder in die reglementen vermelde plaatsen, met inachtneming van de buiten die reglementen en hunne aanhangsels bestaande bepalingen.

(2) Volgens de laatste berigten waren deze stukken, die inmiddels nog nadere omwerking hadden ondergaan, eerst onlangs bij den Raad van Nederlandsch Indie aanhangig gemaakt. Intusschen is bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 2 November 1859 (*Indisch Staatsblad* n°. 89), voorloopig een nieuw tarief vastgesteld van briefporten voor Java en Madura, waarbij voor sommige afstanden eenige verlaging van port is aangenomen, bij vergelijking met het nu buiten werking gestelde tarief (*Indisch Staatsblad* 1847, n°. 60).

ondernemer, volgens de met hem gesloten overeenkomsten, en voor het overige met particulieren schepen. De in het vorig Verslag vermelde overeenkomst, voor den tijd van één jaar, tot het aandoen van de hoofdplaats Timor-Koepang door de maandelijks op Makasser en de Molukken varende stoomschepen van den heer Cores de Vries, werd voorloopig op den bestaanden voet in stand gehouden. Ten einde te voorzien in eene geregelde gemeenschap tusschen Anjer en de Lampongsche districten, werd een der meest geschikte kruisbooten, bij wijze van proef, ter beschikking gesteld van de betrokken hoofden van gewestelijk bestuur. De Nederlandsch-Indische Stoombootmaatschappij onderhield voortdurend eene geregelde maandelijksche vaart tusschen Batavia en Singapoer. Het deswege met haar gesloten contract werd verlengd tot ultimo Mei 1859. De *half*maandelijksche maildienst tusschen beide plaatsen werd in Junij 1857, in gevolge het daartoe bestaande contract, weder hervat met stoombooten van den heer Cores de Vries, terwijl hij tegen een maandelijksch subsidie van f 5000 voorloopig belast bleef met het waarnemen eener maandelijksche stoomvaart tusschen Batavia, Sambas, Singkawang, en Pontianak (Wester-afdeeling van Borneo), waarmede gedurende de scheiding der halfmaandelijksche maildienst en ter vervanging derzelve eene proef was genomen. (1)

§ 3. *Tusschen Nederlandsch Indie en het moederland.*

Voor de verzending van brieven met de overlandpost via Marseille werd, aanvangende in Maart dezes jaars, een verminderd port vastgesteld (*Indisch Staatsblad* n°. 20).

Volgens de ontvangen opgaven zijn gedurende 1857 met de overlandpost uit Nederlandsch Indie *verzonden* 82,502 brieven, of 3924 minder dan in 1856, toen dit getal bedroeg 86,426; het getal der uit Europa langs dien weg ontvangen brieven bedroeg in 1857 66,702, dus 12,728 meer dan in 1856, toen dit getal 53,974 beliep.

V. VOORZIENING IN DE MATERIELE BEHOEFTEN VAN HET BEHEER.

§ 1. *Door uitzending uit Nederland.*

Ten vervolge op soortgelijke mededeelingen in vroegere verslagen wordt hier aangeteekend, dat de geldswaarde der uit Nederland geëischte goederen, in 1857 bedroeg . . . . . f 2,443,691.00

in 1856 was dit 1,749,766.00

dus meer in 1857 . . . . . . f 693,925.00

De geldswaarde van vele periodieke uitzendingen, zoo als van opium enz., is onder de voormelde opgaven niet begrepen.

§ 2. *Door middel van de particuliere nijverheid in Indie.*

De inkoopen van dagelijksche benoodigdheden in Indie zelf werden in 1857, voor zoover zij te Batavia moesten plaats hebben, weder bewerkstelligd door tusschenkomst van een vertrouwd commissiehuis. Anders werd in de behoefte der administratie voorzien door openbare uitbestedingen.

In de behoefte aan rijst op Banka voor 1857—1858 werd ditmaal voorzien door uitbesteding in twee perceelen: voor West-Banka te Batavia en voor Oost-Banka te Soerabaija. De bedongen prijzen bedroegen f 6:118 en f 6:64 per pikol of f 3:1 en f 3:55 minder dan bij de uitbesteding in één perceel in het jaar te voren.

§ 3. *Gouvernements-inrigtingen in Indie.*

Even als in vorige verslagen worden de gouvernements-inrigtingen weder behandeld bij de hoofdstukken, waar zij meer eigenaardig te huis behooren. Zoo worden de *Inrigtingen, tot het leger* en die *tot de zeemagt betrekkelijk*, behandeld in hoofdstuk D, MILITAIR BEHEER; de fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid onder *Ambachts- en fabrieksnijverheid*, hoofdstuk N, afdeeling IV; over de *bosschen* en den

(1) Vergelijk het regeringsverslag over 1855, bladz. 97.

houtstapel vindt men mededeelingen in de Iste en over de *Gouvernements-steenkolenmijnen* in de IIde afdeeling van datzelfde hoofdstuk.

M. Personele verordeningen omtrent landsdienaren in Nederlandsch Indie.

Omtrent dit onderwerp zijn de navolgende verordeningen te vermelden.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 16 Junij 1857, nº. 16 (*Indisch Staatsblad* nº. 51), werden voorschriften uitgevaardigd tot verzekering van 's Gouvernements regt van eigendom op natuurkundige verzamelingen, instrumenten en dergelijke, van personen in dienst en bezoldiging van den lande. Vroeger bestonden voor de voormalige Natuurkundige Commissie in Nederlandsch Indie voorschriften van gelijke strekking. De omstandigheid dat zij niet in het *Indisch Staatsblad* waren afgekondigd, en dat zij met de ontbinding der commissie, voor welke zij gemaakt waren, als vervallen waren te beschouwen, was oorzaak dat zoowel het Indisch Gouvernement als dr. Junghuhn, inspecteur voor natuurkundige onderzoekingen in Nederlandsch Indie, ieder tot zijne schade ondervonden, dat hetgeen ambtelijke natuuronderzoekers tijdelijk in gebruik hebben van gouvernements- of anderer particulier eigendom, niet was gevrijwaard tegen vermenging onder hunne bijzondere nalatenschap, noch tegen vervreemding, dien ten gevolge, als hun particulier eigendom. Die ondervinding deed dr. Junghuhn voorstellen om de in het *Indisch Staatsblad* 1857, nº. 51, meer algemeen gemaakte bepalingen, ten aanzien van zijne eventuele nalatenschap in het leven roepen, zoowel om het voormelde misbruik te keer te gaan, als om te zorgen dat de vruchten van zijnen arbeid niet voor de wetenschap verloren gaan, maar door 's Gouvernements zorg ten gebruike gesteld dergenen, die later geroepen worden tot voortzetting der natuurkundige onderzoekingen in Nederlandsch Indie. (1)

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van den 5den October 1857 (*Indisch Staatsblad* nº. 90), werd bepaald dat alsnog in dat *Staatsblad* zou worden opgenomen het in het besluit letterlijk aangehaalde art. 2 van het besluit van den 28sten Februarij 1837, nº. 26, houdende herinnering aan de bestaande verbodsbepalingen tegen het handeldrijven door 's lands ambtenaren, vervat in het besluit van commissarissen-generaal van den 10den December 1816, nº. 6 (*Indisch Staatsblad* nº. 28).

De bestaande verordeningen op het verleenen van verloven buiten Nederlandsch Indie aan ambtenaren en officieren werden in dier voege gewijzigd, dat het toestaan van dusdanige verloven niet meer afhankelijk werd gesteld van het al of niet uitgeput zijn van eene voor verlofstractementen vooraf vastgestelde som, en dat degenen die aanspraak hebben op een verlof in de 2de of 3de klasse (15 jaren onafgebroken verblijf in Indie, of 12 jaren, mits kunnende aantoonen dat een verlof om dringende familiebelangen wenschelijk is), hunne aanvragen om verlof kunnen indienen zoodra zij daarop aanspraak hebben, terwijl zij die vroeger uitsluitend moesten indienen in de maand October. In verband daarmede werd tevens bepaald, dat op de Indische begrootingen voor burgerlijke en militaire verlofstractementen aan de behoefte evenredige sommen zullen worden uitgetrokken, berekend naar het gemiddelde der uitgaven, welke daarvoor noodig zijn geweest gedurende de drie laatstverloopen jaren. De voormelde wijzigingen zijn opgenomen in het *Indisch Staatsblad* 1857, nº. 55 en 59.

Het Reglement voor het weduwen- en weezenfonds van burgelijke ambtenaren in Nederlandsch Indie (*Indisch Staatsblad* 1854, nº. 93), werd aangevuld met de volgende bepalingen.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 13 Maart 1857, nº. 29 (*Indisch Staatsblad* nº. 22), werden, met aanvulling van art. 30, de sommen bepaald, die tot grondslag strekken voor de berekening van het pensioen en den onderstand der weduwen en kinderen van administrateurs der tinmijnen op Banka.

Bij Koninklijk besluit van 27 Februarij 1857, nº. 65 (*Indisch Staatsblad* nº. 74), werd eene bijzondere contributie vastgesteld voor Oost-Indische ambtenaren, die gedurende hunnen verloftijd of wel nadat zij op pensioen zijn gesteld, een bezoldigd Nederlandsch ambt, elders dan in Nederlandsch Indie, aanvaarden, en die hunne deelgeregtigdheid aan het fonds wenschen te behouden.

De in dit jaar in het reglement gemaakte wijzigingen waren de navolgende.

---

(1) Vergelijk de §§ 7 van het Voorloopig Verslag en der Memorie van Beantwoording betreffende het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1858 (gedrukte stukken der zitting 1857-1858, nº. II, 116, bladz. 2, 130, bladz. 5).

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 24 April 1857, n°. 16 (*Indisch Staatsblad* n°. 37), werd, met vaststelling eener nieuwe resolutie van § 1 lit. *B* van art. 10, een gewijzigde grondslag aangenomen voor de berekening der contributien van militairen, met de waarneming van burgerlijke ambten belast.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 29 September 1857, n°. 5 (*Indisch Staatsblad* n°. 89), werd, met wijziging van art. 2 der overgangsbepalingen, bij hetwelk aan de militairen, die op het tijdstip van de in-werking-brenging van het reglement (1 Januarij 1858) met de waarneming van burgerlijke ambten belast waren, geen regt op pensioen of onderstand uit het fonds voor hunne weduwen en kinderen verleend werd, dat regt, verkregen onder de werking van het reglement, bedoeld bij *Indisch Staatsblad* 1836, n°. 21, des verkiezende, teruggegeven, met bepaling tevens van de deswege door dusdanige militairen te betalen bijdragen.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal, van 2 April 1857, n°. 45 (*Indisch Staatsblad* n°. 31), werd art. 13 van het Reglement voor het weduwen- en weezenfonds der officieren van de landmagt in Nederlandsch Indie (*Indisch Staatsblad* 1841, n°. 33) in dier voege gewijzigd, dat kinderen, uit meer dan één huwelijk gesproten, niet meer worden onderscheiden bij de beslissing der vraag, of er al dan niet, en tot welk bedrag, termen zijn tot het bekomen van onderstand of gratificatie.

Bij Koninklijk besluit van 11 September 1857, n°. 44 (*Indisch Staatsblad* 1858, n°. 1), werden ingetrokken de bepalingen der reglementen voor de burgerlijke en militaire Indische weduwen- en weezenfondsen, krachtens welke degenen, die in het genot zijn van pensioen of onderstand uit die fondsen, verpligt waren, hun verblijf te houden in Nederland of in Nederlandsch Indie, of $1/3$ gedeelte van het pensioen of den onderstand misten, bijaldien hun vergund werd op vreemd grondgebied te verblijven. Deze beschikking werd toepasselijk verklaard op degenen, die, onder korting van $1/3$, met de vereischte toestemming op 1 October 1857 reeds op vreemd grondgebied gevestigd waren (1).

Omtrent de niet-regterlijke ambtenaren worden hier nog de volgende opgaven medegedeeld.

Hun getal bedroeg bij het eind van:

	1855.	1656.
volgens de opgaven van den directeur van financien	379	392
» » » » » » der middelen en domeinen . .	85	85
» » » » » » der cultures	157	167
» » » » » » der producten en civile magazijnen	69	66
» » » » » » der burgerlijke openbare werken.	6	6
Te zamen. . . .	696	716

Van die getallen waren toegankelijk:

	1855.	1856.
voor ambtenaren der 2de klasse	234	244
» » » 3de »	67	77
en voor personen, niet in het bezit van het radicaal.	395	395
Te zamen. . . .	696	716

(1) Bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1859, n°. 60, is, met ingang van 1 van October dat jaar, een gelijke maatregel genomen ten aanzien der burgerlijke en militaire gepensioneerden ten laste der koloniale geldmiddelen.

De vacant geworden betrekkingen hebben bedragen in:

	1855.	1856.
volgens de opgaven van den directeur van finantien	46	45
» » » » » » der middelen en domeinen	21	23
» » » » » » der cultures	20	20
» » » » » » der producten en civile magazijnen	13	7
» » » » » » der burgerlijke openbare werken	2	2
Te zamen	102	97

Deze vacatures zijn ontstaan in:

	1855.	1856.
door overlijden	12	15
» eervol ontslag, ontheffing, pensionering enz.	53	44
» verlof naar Nederland, wegens ziekte enz.	21	26
» het instellen van nieuwe ambten	16	12
Te zamen	102	97

In den loop van 1857 werden hier te lande benoemd 14 ambtenaren der 1ste en 12 der 2de klasse. Het Indisch Bestuur werd tevens gemagtigd om 34 daartoe door hetzelve voorgedragen personen, te beschouwen als bezittende het radicaal van ambtenaren der 3de klasse.

N. Nijverheid.

I. LANDBOUW, BOSCHWEZEN, VEETEELT.

§ 1. *Java en Madura.*

a. Landbouw.

1°. Op gronden gebleven ter beschikking van de inlandsche bevolking.

De onder lit. L bij dit verslag gevoegde aantooning van de uitkomsten der rijstcultuur over 1857, in elke residentie en afdeeling van Java, met uitzondering van Batavia, Buitenzorg, Soerakarta en Djokdjokarta, geeft tevens een algemeen overzigt van de landbouwende bevolking en van de uitkomsten van den landbouw op de gronden gebleven ter beschikking van de bevolking.

Blijkens die aantooning was:

het getal dessa's en kampong's met velden voor den landbouw		32,629
» » idem zonder velden		1,465
» » landbouwende huisgezinnen met velden		1,258,473
de uitgestrektheid	der ontgonnen bouwlanden die van levend water kunnen voorzien, in bouws van 500 vierk. roeden	1,155,563½
» »	idem, die niet aan levend water kunnen worden voorzien of van den regen afhankelijk zijn	887,934¾
» »	welke daarvan door de bevolking is beplant:	
	a. voor het Gouvernement	66,904 (1)

(1) Onder dit cijfer zijn niet begrepen de koffij-, peper-, thee- en kaneeltuinen, voor zoover zij niet bij uitzondering zijn aangelegd op bouwgronden, reeds vroeger door de bevolking ontgonnen.

b. voor eigen cultuur:

met padi	1,611,372	
met andere gewassen .	227,901	
		1,839,273

" " geheel onbeplant gebleven (1). . . . . 146,623$^{1}/_{4}$

de opbrengst der door de bevolking voor eigen cultuur beplante velden, in pikols padi van 100 katties (125 Amsterdamsche ponden), werkelijk geoogst of bij schatting 31,434,214

de opbrengst gemiddeld van een bouw . . . . 19$^{22}/_{100}$

de uitgestrektheid nieuw ontgonnen sawah-velden 7,923

het bedrag van den onzuiveren aanslag der landrente, de fictive (bedragende f 410,061 : 108) daaronder begrepen. . . . . f 9,659,794:44 (2)

De gunstigste oogsten zijn verkregen in Banjoewangie, Pasoeroean, Patjitan en Kadoe, alwaar de gemiddelde opbrengst respectivelijk was 39$^{35}/_{100}$, 35$^{31}/_{100}$, 35$^{20}/_{100}$ en 32$^{86}/_{100}$ pikols per bouw; de minst gunstige in Pekalongan, Japara, Rembang en Krawang, waar de gemiddelde opbrengst slechts was 5$^{95}/_{100}$, 7$^{66}/_{100}$, 7$^{70}/_{100}$ en 8$^{59}/_{100}$ pikols per bouw.

De meeste ontginningen van gronden tot sawah's hebben plaats gehad in Soerabaija, Pasoeroean, Japara, Madioen en Bagelen, namelijk 1871, 1116, 612, 542 en 511 bouws; de minste in Banjoewangie waar geen, en in Krawang en Patjitan waar slechts 8 en 29 bouws werden aangewonnen.

De onbeplant gebleven uitgestrektheid bouwland was het grootst in Bagelen, Soerabaija, Banjoemas, Samarang en Japara, en wel: 30,098$^{3}/_{4}$, 23,420$^{1}/_{2}$, 18,133, 15,085 en 12,360$^{1}/_{4}$ bouws; het minst in Patjitan en Kadoe, waar slechts 59 en 158 bouws als onbeplant worden opgegeven.

Uit de bovenbedoelde aantooning van de uitkomsten der rijstcultuur blijkt verder, dat de in 1856 opgegeven uitgestrektheid ontgonnen bouwland, in het algemeen in 1857 is vermeerderd met 31,664$^{1}/_{4}$ bouws, en de uitgestrektheid der voor het Gouvernement beplante velden (ongerekend als boven de koffij-, peper-, thee- en kaneeltuinen) met 4,136$^{3}/_{4}$ bouws. Dit laatste cijfer schijnt echter het gevolg van onjuiste opgaven te zijn, die voor het oogenblik hier niet kunnen worden verbeterd.

De padi-oogst wordt evenwel gezegd in 't geheel 1,409,921$^{1}/_{2}$ pikols minder te hebben bedragen dan in 1856, doch toen was de oogst ook zoo buitengewoon gunstig, dat de opbrengst die van alle vroegere jaren overtrof. De gemiddelde opbrengst per bouw wijst in vergelijking met 1856 een nadeelig verschil aan van $^{94}/_{100}$ pikol, doch daarentegen een voordeelig van 2$^{30}/_{100}$ pikols vergeleken met 1855.

Al deze opgaven zijn echter, zoo als reeds in vroegere verslagen bij herhaling is gezegd, niet anders te beschouwen dan als ramingen.

De onzuivere aanslag der landrente (de fictive daaronder begrepen) was f 77,623.73 meer meer dan in 1856. (3)

De teelt van *tweede gewassen* is ook in 1857 aanmerkelijk toegenomen. Daaronder bekleedt in de eerste plaats de *djagong* (maïs), en niet alleen inheemsche, maar ook vreemde, vooral Sidneysche maïssoorten worden op Java meer en meer verbouwd. Voorts is in onderscheidene residentien weder toegenomen de aanplant van tabak als tweede gewas; (4) dit product maakt een niet onbelangrijken tak van handel uit. Omtrent het *katoen*, dat mede als tweede gewas geteeld wordt, volgen eenige bijzonderheden hieronder. Over het algemeen vindt de aanplant van tweede gewassen bij de bevolking veel bijval, en behoeft zij daartoe weinig aanmoediging. Waar zulks echter noodig is, worden van de zijde van het Bestuur bevelen uitgevaardigd om door aanplantingen van aard- en andere vruchten in een mogelijk tekort aan rijst te voorzien.

---

(1) Zie voor hetgeen hieronder moet verstaan worden, bladz. 103 van het Verslag over 1855.

(2) Vergelijk hoofdstuk L, IIde afdeeling, § 5 *b*, hiervoor. Zie ook de noot onder § 3 der IVde afdeeling van hoofdstuk C.

(3) Vergelijk hoofdstuk L, afdeeling II, § 5 *b*, hiervoren.

(4) Verdere bijzonderheden daaromtrent komen voor in de paragraaph hieronder, betreffende de gouvernements-tabakscultuur.

De ontvangen berigten over den oogst, in elk gewest in het bijzonder, leverde overigens na het medegedeelde in vroegere verslagen weinig meldenswaardigs op. Waar de oogst minder bedroeg dan in het vorige jaar, wordt dit verschil veelal toegeschreven aan de weêrsgesteldheid.

Ten behoeve van het district Sine (residentie Madioen), waar ongeveer 3700 bouws padi geheel waren mislukt, werd het gewestelijk bestuur gemagtigd, bij wijze van een in 1858 terug te betalen voorschot, te beschikken over eene som van f 3000 tot aankoop van zaadpadi.

Het onderstaande staatje geeft een vijfjarig overzigt van de opgegeven uitkomsten van den eigen landbouw der inlandsche bevolking in de verschillende gewesten op Java, met uitzondering van Batavia, Buitenzorg, Soerakarta en Djokdjokarta.

Jaren	Uitgestrektheid velden, door de bevolking voor eigen cultuur beplant. — Bouws van 500 vierk. Rhijnl. roed.	Opbrengst dezer velden in pikols padi, werkelijk ingeoogst of bij schatting.	Gemiddeld van de marktprijzen van den pikol padi in de onderscheidene gewesten.	
			Van de hoogste marktprijzen.	Van de laagste marktprijzen.
1853	1,674,235	28,916,839	f 2 : 107	f 1 : 96
1854	1,678,444	28,259,152	3 : 05	1 ; 113
1855	1,715,830	29,037,273	2 : 117	1 : 114
1856	1,820,326	32,844,135	3 : 105	1 : 89
1857	1,839,273	31,434,214	2 : 47	1 : 86

Rijstpelling. Na het medegedeelde in vroegere verslagen kan worden vermeld, dat in 1857 op nieuw aan twee ondernemers in Cheribon, en aan eenen in Tagal vergunning tot oprigting van rijstpelmolens werd verleend. De directeur der cultures roemt bij voortduring de gunstige werking dier inrigtingen.

Werken in het belang van den landbouw. De voornaamste dezer werken zijn vermeld in de lijst der landwerken, die onder lit. J bij dit verslag is gevoegd. Enkele bijzonderheden mogen hier nog eene plaats vinden.

Preanger regentschappen. Gedurende 1857 zijn twee waterleidingen in de regentschappen Tjiandjoer en Soekapoera voltooid, waardoor weder 266 bouws voortdurend van levend water kunnen worden voorzien.

Samarang. Het onderhanden zijnde groote waterwerk in de rivier Toentang (reeds vroeger vermeld) (1) naderde zijne voltooijing. In de afdeeling Samarang werden dit jaar vijf kleine inlaatsluizen gebouwd.

Japara. In het district van dezen naam hebben twee kleine opdammingen plaats gehad, die in de gevolgen niet onbelangrijk zijn te achten.

Soerabaija. De stuwdam aan de Porrong-rivier te Lengkong nabij Melirip, een der groote waterstaatswerken, waarvan onder andere in het Verslag van 1853 (onder *Landsgebouwen en waterstaat* op bladz. 98 en volgende) is melding gemaakt (2), is in 1857 vol-

---

(1) Zie onder anderen het Verslag van 1852, bladz. 74 en 75.

(2) De vraag, gedaan op bladz. 15 van het rapport der Commissie voor het regeringsverslag van 1855 (zitting 1858–1859, n°. XXIX, 1) omtrent den arbeid aan deze werken, is reeds uitvoerig mondeling behandeld in de zitting der Tweede Kamer van 25 November ll.

tooid en in werking gebragt. Ofschoon in dat jaar nog geen buitengewoon hooge waterstand was ondervonden en alzoo nog niet met juistheid kon worden beoordeeld, of alle gevaren voor zoodanig geval zouden zijn te boven gekomen, heeft dit kunstwerk overigens aan de gunstige verwachting beantwoord. De bevolking is er door ontheven van het onderhoud van houten dammen en het verschaft de gelegenheid om het water in de delta van Soerabaija behoorlijk te verdeelen en een voldoenden toevoer te verzekeren. In 1857 is dan ook in die streken de zaai-padi twee maanden vroeger dan gewoonlijk kunnen worden uitgeworpen en daardoor *padi-dalem*, in plaats van *padi-gendjah* kunnen worden gebruikt. (1)

Banjoemas. In het district Daijaloehoer, afdeeling Tjilatjap is eene kleine waterleiding door de bevolking gegraven, welke ruim 400 bouws van levend water voorziet.

Bagelen. De verdere doorgraving van de waterleiding uit de rivier Gebang (zie het vorig Verslag) is dit jaar tijdelijk gestaakt, dewijl de schade, door geweldige regens veroorzaakt, eene nadere terrein-opname noodig maakte. Door den regent van Karang-Anjar is in het laatst van 1857 een aanvang gemaakt met een waterwerk in de rivier Loh-oeloe.

Kadoe. De tweede opdamming van de rivier Ello, waarmede blijkens het vorig Verslag in 1856 een begin was gemaakt, is dit jaar voltooid, zoodat ongeveer 200 bouws thans niet meer van den regen afhankelijk zijn.

Katoencultuur.

Reeds sedert vele jaren had men getracht de teelt van katoen voor de Europesche markt te bevorderen; doch niettegenstaande het ijverigst pogen, waren de proeven meestal ongunstig afgeloopen. Zoo werden, om niet van vroeger te spreken, van 1849 tot 1852 in die gewesten, waar plaats en gelegenheid daartoe geschikt waren en de bevolking niet tegen deze cultuur was gestemd, proeven genomen met het Dekka-katoen van Bengalen; doch deze mislukten hoofdzakelijk ten gevolge van de gesteldheid der gronden, welke niet schenen overeen te komen met die waarop de Dekka-heester in Bengalen tiert. De uitkomsten der proeven met Amerikaansche zaden van de beste soorten waren even ongunstig en ook die met de zaden van den katoenheester uit Siam en Cochin-China mogten niet gelukken.

Ofschoon de tot hiertoe ondervonden teleurstelling hoofdzakelijk werd geweten aan de grondsgesteldheid en aan het klimaat, had men evenwel nog niet het voldingend bewijs erlangd dat de zaak voor gunstigen uitslag onvatbaar is, en was men niet vreemd aan het denkbeeld, dat de inlandsche hoofden de aangewende pogingen om uitheemsche katoensoorten te doen slagen niet of niet naar behooren hadden ondersteund. Dien ten gevolge is in het laatst van 1857 eene aanschrijving gerigt aan de hoofden van gewestelijk bestuur op en buiten Java, om dezen tak van nijverheid te bevorderen, overal waar de gelegenheid daartoe gunstig blijkt, zoo door kostelooze versterking van zaden van edele katoensoorten, die door tusschenkomst der Nederlandsche Handelmaatschappij verkregen werden, als door de bevolking aan te moedigen om daarmede proeven te nemen. (2)

De genoemde maatschappij heeft ook overigens ijverige pogingen in het belang der katoencultuur in Nederlandsch Indie aangewend en zelfs in Noord-Amerika onderzoekingen tot dat einde laten doen.

Beslissende uitkomsten kunnen voor het oogenblik nog niet worden medegedeeld.

Voor eigen gebruik bestaat nergens gebrek aan inlandsch katoen (kapas). In die residentien, waar het product niet voldoende is voor de behoefte, kan daarin worden voorzien door aanvoer uit de overige. Het toenemend gebruik van Eupopeesch garen, ook voor de inlandsche weverij, wordt gezegd in sommige residentien de teelt van inlandsch katoen te doen afnemen. (3)

---

(1) Vergelijk over de padi-soorten het Verslag van 1855, bladzz. 109 en 110.

(2) Zie n°. 349 van het *Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch Indie*, IIde deel, 2de afl. (De uitgekomen nommers van dit *Bijblad* zijn bij dit Verslag overgelegd.)

(3) Vergelijk ook over hetgeen door de Regering voor de katoenteelt nader is verrigt, en over eene handleiding, door den hortulanus bij 's lands plantentuin te Buitenzorg, den heer J. E. Teysmann, zamengesteld, de mededeelingen gedaan onder n°. 4 in de vergadering van 14 Julij 1859 van de Staatscommissie tot onderzoek van de Algemeene Rekening der koloniale remises over het jaar 1857 (zitting 1859-1860, n°. III).

Klappercultuur.

Een ingesteld onderzoek naar de mogelijkheid tot uitbreiding dezer cultuur onder de inlandsche bevolking leverde de overtuiging dat de aanplant van klapperboomen reeds zooveel mogelijk wordt bevorderd. In 1857 werden dan ook weder ruim 28,000 bóomen *meer* bijgeplant dan in het vorige jaar.

Volgens de aantooning, die onder lit. M achter dit Verslag wordt gevoegd, zou het *aanwezig* getal boomen op geheel Java, met uitzondering van Batavia, Soerakarta en Djokdjokarta, bij het begin van het jaar hebben bedragen 13,930,293 (1), waarvan *vruchtdragende* 5,722,224; en werden in den loop des jaars *bijgeplant* 1,287,600, terwijl *uitstierven* of *uitgeroeid* werden 428,313. Bij het eind van het jaar wordt het getal boomen gezegd te hebben bedragen 14,789,580, waarvan *vruchtdragende* 6,099,219.

Zie overigens omtrent de vroeger vermelde plannen van nu wijlen den heer ZOLLINGER n°. 3 van deze paragraaph, waar gehandeld wordt over den landbouw op woeste gronden door het Gouvernement verhuurd.

2°. Cultures ingevoerd op hoog gezag of ten gevolge van overeenkomsten door het Gouvernement met particuliere ondernemers aangegaan. (2)

Koffijcultuur.

Ofschoon de oogst van 1857 beneden het in 1855 verkregen cijfer is gebleven, dat trouwens buitengewoon gunstig was, levert hij, in vergelijking met dien van het jaar 1856, een voordeelig verschil op van ruim 154,020 pikols (met bij- en aftrekking van overwigten en minder bevindingen, ruim 153,966 pikols). Als oorzaak wordt opgegeven, dat de wêersgesteldheid in 1857 over het algemeen voor deze cultuur vrij gunstig was. (3)

De oogst was voornamelijk grooter dan die van 1856 in de residentien Pasoeroean, Kadoe, Bezoekie, Samarang, Madioen en Kedirie. In de vier laatstgenoemde gewesten heeft hij zelfs ruim het dubbel van den vorige bedragen.

Nadere bijzonderheden omtrent deze cultuur kunnen blijken uit de naar gewoonte bijgevoegde staten litt. N en O.

Deze doen onder andere het volgende zien:

het getal huisgezinnen voor geregelde tuinen en boschkoffij afgezonderd, in de daarin vermelde gewesten, met uitzondering van Rembang, waarvan zulks ditmaal niet wordt opgegeven, en van Soerakarta en Djokdjokarta, waar de koffij gedeeltelijk van de Vorsten gekocht wordt, bedroeg	445,723:
het getal vruchtdragende boomen waarvan geoogst is, in diezelfde gewesten (onder deze en de volgende opgaven thans ook begrepen de residentie Rembang)	212,063,782;
de hoeveelheid koffij in het geheel (ook uit Soerakarta en Djokdjokarta) bij de pakhuizen ontvangen, met inbegrip van ruim 5,874 pikols, wegens bevonden overwigten	900,937 pikols;
gemiddeld is in de bovengenoemde gewesten, met uitzondering van Soerakarta en Djokdjokarta, een pikol koffij verkregen van	240 boomen.
aan de koffijplanters in die gewesten is in het geheel voor inkoopsprijs betaald (4). . . . . (5)	f 6,305,403.38

(1) Volgens het vorig Verslag waren bij het eind van 1856 aanwezig 13,930,323. Dit gering verschil was het gevolg eener misvatting.

(2) Vergelijk hoofdstuk C, IVde afdeeling, § 1.

(3) Zoover de tot dusver ontvangen berigten strekken, is in 1858 nagenoeg evenveel als in 1857 verkregen, namelijk 898,148 pikols.

(4) De normale inkoopsprijs bedroeg dit jaar nog f 8:40 per pikol; in 1858 is die verhoogd tot f 9:20 en voor 1859 tot f 10. In Madioen, Kedirie en Patjitan wordt thans dezelfde prijs voor de koffij betaald als in de overige gewesten van Java. In de Preanger regentschappen en in Banjoewangie, waar het Gouvernement nog geene landrente heft, is de prijs betrekkelijk lager: voor 1859 f 5 in het eerst en f 6:12 in het laatstgenoemde gewest. Zie *Indisch Staatsblad* van 1858, n°. 129; vergelijk ook § 12 van de Memorie van Beantwoording betreffende het wets-ontwerp tot regeling van het koloniaal batig slot over 1856 (zitting 1858-1859, n°. III).

(5) In het vorig jaar bedroeg dit f 4,865,570:05; het cijfer van f 4,939,457:44 in het verslag over dat jaar (bladz. 100) opgegeven, omvatte mede het betaalde voor de koffij van Soerakarta en Djokdjokarta.

de gezamenlijke kosten der koffij uit den oogst van 1857 aan het Gouvernement geleverd, hebben bedragen 8,586,017.55

de gemiddelde prijs, waarop de pikol koffij aan het Gouvernement te staan komt, berekend over de geheele hoeveelheid ontvangen koffij tot aan de afscheep-pakhuizen . . . . 9 : 64

Het Bestuur tracht steeds deze cultuur zooveel doenlijk aan te moedigen. De aandacht der hoofden van gewestelijk bestuur wordt er voortdurend op gevestigd en het onderhoud der tuinen laat, volgens het getuigenis van den directeur der cultures, over het algemeen weinig te wenschen over. In den regentijd van 1857 op 1858 werden weder bijgeplant 28,704,877 boomen, waarvan tot aanvulling of inboeting 14,911,985 en tot uitbreiding 8,792,892. Volgens den genoemden directeur waren de vrijwillige aanplantingen in enkele gewesten toenemende, en heerschte, met zeer geringe uitzonderingen, onder de koffijplantende bevolking op Java de meeste welvaart.

Op voorstel van het Indisch Bestuur werden twee wetenschappelijk opgeleide jongelingen van hier uitgezonden ten einde, na bekomen onderrigt van den landbouwkundigen chemist te Buitenzorg, in verschillende koffijopbrengende residentien de leiding op zich te nemen der proeven, welke in het belang dezer cultuur zouden worden bevolen.

Ofschoon niet uitsluitend tot de koffijteelt betrekking hebbende, verdiend hiermede vermeld te worden de zending, krachtens Koninklijk besluit van 17 Julij 1857, aan den Leidschen hoogleeraar W. H. de Vriese opgedragen, en reeds boven vermeld (hoofdstuk K). Het was toch voornamelijk de vrees dat die teelt achteruit zou gaan, welke tot zijne zending aanleiding gaf. (1)

De ondervolgende staat geeft een vijfjarig overzigt van de voornaamste cijfers die tot deze gouvernements-cultuur betrekking hebben:

Jaren.	Getal vruchtdragende koffijboomen, van welke geoogst is.	Verkregen hoeveelheid koffij, zonder de bij het ledigvallen der pakhuizen bevonden overwigten. — Pikols.	Hoeveelheid koffij in het geheel bij de pakhuizen ontvangen. — Pikols.	Gezamenlijke kosten van de koffij aan het Gouvernement geleverd. — Guldens van 120 duiten.	Gemiddelde prijs, waarop de pikol koffij aan het Gouvernement te staan komt, berekend over de geheele ontvangen hoeveelheid, tot aan de afscheep-pakhuizen. — Guldens en duiten.	Gedurende deze jaren was de opbrengst van de in Nederland geveilde koffij per pikol. — Nederlandsch courant.	
						Bruto.	Netto.
1853	223,438,341	648,088	686,449	6,312,931	9 : 24	f 36 : 66 $^{7}/_{10}$	f 28 : 95 $^{6}/_{10}$
1854	225,132,508	1,066,021	1,083,864	9,739,199	8 : 115	34 : 76 $^{1}/_{10}$	27 : 45 $^{8}/_{10}$
1855	228,640,542	1,147,016	1,165,085	10,391,603	8 : 107	37 : 77 $^{2}/_{10}$	30 : 15 $^{1}/_{10}$
1856	219,327,485	741,041	746,970	6,942,855	9 : 34	39 : 92 $^{9}/_{10}$	32 : 04 $^{1}/_{10}$
1857	212,063,782	895,062	900,937	8,586,017	9 : 64	15 : 81 $^{1}/_{4}$	37 : 95

(1) In afwachting van den uitslag der onderzoekingen van den hoogleeraar de Vriese, wenscht men zich te onthouden van een bepaald oordeel over de klagten wegens toenemend gebrek aan gronden, die, blijkens bladz. 16 van het Verslag der Commissie over het regeringsverslag van 1855, tot verschil van gevoelen hebben geleid.

In verband met het verder voorkomende op bladz. 16 en 17 van dat verslag, wordt aangeteekend, dat zoowel bij de zoogenaamde Braziliaansche als bij de West Indische bereiding, de koffij, bij de daartoe ingerigte etablissementen, door de bevolking in de roode schil moet worden geleverd, hetgeen voor haar dikwijls bezwarend kan zijn, dewijl de koffij dan ongeveer 5 of 6 maal meer gewigt heeft, dan na de ontbolstering en drooging. Voor de zoogenaamde West-Indische bereiding, in de Preanger regentschappen en in Pasoeroean, heeft het Gouvernement overeenkomsten met particuliere ondernemers gesloten, die uit den aard der zaak niet eigenmagtig verbroken kunnen worden. Over de oorzaken van de slechte hoedanigheid der koffij, afkomstig van de inrigtingen voor de West-Indische bereiding in de Preanger regentschappen (zie onder anderen het verslag van 1855, bladz. 117), was volgens de laatste berigten nog geen eindoordeel uitgebragt.

Suikercultuur.

De in 1857 geheerscht hebbende droogte was over het algemeen voor den oogst gunstig en ook voor de aanplantingen niet schadelijk, daar zij bij tijds werd afgewisseld door de regens der ingevallen west-moeson. Alleen in de residentie Samarang werd over het weêr geklaagd; dáár en in Tagal werd eene mindere opbrengst verkregen dan in het vorig jaar. De overige gewesten daarentegen leverden alle gunstige verschillen op met 1856, toen de oogst reeds dien van alle vorige jaren overtrof.

Zoo als uit den bij dit Verslag gevoegden staat, lit. P kan blijken, werden in 't geheel ruim 152,317 pikols, of gemiddeld, over den geheelen aanplant van 40,654 bouws bij de fabrieken, die ten gevolge van overeenkomsten met het Gouvernement zijn opgerigt, $3\,{}^{79}/_{100}$ pikols per bouw *meer* verkregen dan in 1856.

Die staat toont verder aan, dat het getal suikerinrigtingen in 1857 bedroeg 96; het getal suikerplantende huisgezinnen 173,896; de uitgestrektheid der suikerrietvelden in 1857 gesneden, zoo als boven gezegd is, in bouws van 500 vierkante Rhijnlandsche roeden, 40,645; de opbrengst in het geheel 1,650,806 pikols (1) en per bouw $40\,{}^{61}/_{100}$, de door de planters genoten betaling f 4,144,291:89, gemiddeld voor elk huisgezin f 23:100; gemiddeld voor één bouw f 101:118; de hoeveelheid suiker aan het Gouvernement geleverd 927,454 pikols; de kosten daarvan in 't geheel f 9,276,049:25, gemiddeld per pikol f 10. (2)

De uitkomsten in iedere residentie afzonderlijk zijn mede vermeld in bovengenoemden staat. Gemiddeld is van één bouw de grootste hoeveelheid suiker verkregen in Bezoekie, Pasoerocan, Soérabaija, Probolingo, Madioen en Cheribon, namelijk $54\,{}^{45}/_{100}$, $50\,{}^{79}/_{100}$, $44\,{}^{5}/_{100}$, $43\,{}^{66}/_{100}$, $41\,{}^{80}/_{100}$ en $38\,{}^{15}/_{100}$ pikols, en daarentegen de minste hoeveelheid in Banjoemas, Samarang, Rembang, Kedirie, Tagal en Japara, zijnde $24\,{}^{89}/_{100}$, $24\,{}^{90}/_{100}$, $28\,{}^{4}/_{100}$, $31\,{}^{8}/_{100}$, $32\,{}^{48}/_{100}$ en $34\,{}^{11}/_{100}$ pikols.

In verband met de mededeelingen in vroegere en meer bijzonder in de beide laatste verslagen, wordt voorts nog het volgende aangeteekend:

Bemesting. Bij de fabriek Djakatra-Oost in Pasoeroean zijn proeven genomen met guanomest, doch de uitkomsten schenen de kosten niet goed te maken.

Dagloonen. Na de meer breedvoerige behandeling van dit onderwerp in het vorig Verslag, valt hier alleen te vermelden, dat ook bij de aldaar genoemde fabrieken Wonoredjo en Pleret (Pasoeroean) de dagloonen dit jaar zijn verhoogd, zonder dat volgens de bestaande overeenkomsten de verpligting daartoe bestond.

Commissie van onderzoek. In September van dit jaar bragt deze commissie (waarover zie het Verslag van 1853, bladz. 87 en dat van 1854, bladz. 116) een zeer omstandig verslag uit van hare bevinding, vergezeld van de noodig geachte voorstellen. (3)

Wijziging der contracten. In afwachting eener eindregeling van de suikercultuur, werden ook in dit jaar weder eenige contracten gewijzigd, op den voet vermeld in het Verslag van 1854, bladz. 117, dat is onder andere met aanneming van eene vaste hoeveelheid pikols suiker aan het Gouvernement te leveren en van vrije beschikking over het overige. (4)

---

(1) In de noot op bladz. 102 van het vorige Verslag is ten onregte opgegeven 1,605,807 pikols.

(2) Blijkens den staat P bestaat deze som, behalve uit eenige geringe posten onder geen bepaald hoofd te brengen, uit de inkoopkosten, de kosten van personeel bij den veldarbeid, de kosten van afpakking en vervoer tot in de hoofdpakhuizen en de percentsgewijze belooning aan de Europesche en inlandsche ambtenaren en mindere inlandsche hoofden. De verdere onkosten, van afscheep in Indie en van aanvoer en verkoop in Nederland, worden hier voldaan en van de bruto opbrengst afgetrokken (zie de bijlagen van de Memorie van Toelichting op het wets-ontwerp betreffende het batig slot van 1856, zitting 1858-1859. n°. III). De overige meer indirecte kosten, in het Verslag der Commissie over het regeringsverslag van 1855 vermeld, zijn hieronder niet begrepen, en zouden ook nimmer geheel naauwkeurig kunnen berekend worden. Vergelijk § 16 van de Memorie van Beantwoording, betreffende het batig slot van 1857, zitting 1859-1860, n°. III).

(3) De daaruit voortgevloeide voorstellen van het Indisch Bestuur werden in den loop van het jaar 1859 ontvangen. Vergelijk § 19 van de aangehaalde Memorie van Beantwoording.

(4) Vergelijk ook hieromtrent de aangehaalde Memorie van Beantwoording, § 19, waardoor tevens de in het Verslag der Commissie over het regeringsverslag van 1855 gedane vraag is beantwoord.

Overeenkomsten met de inlandsche bevolking. In den loop van het jaar hebben weder eenige fabrikanten met de bevolking overeenkomsten aangegaan voor den aanplant van suikerriet, van gelijken aard als die, waarvan melding is gemaakt op bladz. 36 van het vorig Verslag, met name in Cheribon, Probolingo, Bezoekie en Madioen.

Bij het besluit van 8 September 1855 n°. 2 (*Bijblad bij het Staatsblad van Nederlandsch Indie* n°. 380), welks hoofdzakelijke inhoud overigens reeds ter aangehaalde plaats van het vorig Verslag is meêgedeeld, en bij de later genomen beschikkingen van gelijken aard, is nog bepaald, dat voor zoodanigen vrijwilligen aanplant niet meer dan een vijfde gedeelte der bouwgronden van eenige dessa aan de teelt van padi of andere voedingsmiddelen mag worden onttrokken; dat de fabrikanten zich moeten verbinden, om, na verstrijking van den termijn, waarop het riet van het veld wezen moet, de overeengekomen betaling ook van de alsdan nog niet gesneden velden te voldoen, terwijl de bevolking zich verbindt, om, ongeacht de verhuring harer gronden, aan den lande uit te keeren het bedrag der landrente, dat gemiddeld verkregen zou worden, wanneer de velden met andere gebruikelijke gewassen waren beplant. (1)

Verkoop van suiker op Java. De Regering maakte dit jaar gedeeltelijk gebruik van de bevoegdheid, die bij de overeenkomst met de Nederlandsche Handelmaatschappij van 21/22 Julij 1853 (*Staasblad* n°. 129) was voorbehouden, en liet 60,000 pikols suiker op Java veilen. De opbrengst was gemiddeld ruim f 18.26 per pikol naar het standmonster n°. 18. (2)

Tot een overzigt van de uitkomsten dezer cultuur in de laatste vijf jaren, diene de ondervolgende staat.

Jaren.	Getal fabrieken.	Uitgestrektheid der velden, van welke gesneden is. — Bouws van 500 vierk. roeden.	Werkelijk van de velden vekregen suiker. — Pikols.	Hoeveelheid suiker aan het Gouvernement geleverd. — Pikols.	Gezamenlijke kosten van deze suiker. — Guldens van 120 duiten.	Gemiddelde prijs, waarop de pikol suiker aan het Gouvernement te staan komt. — Guldens van 120 duiten	Hoeveelheid suiker, die ter beschikking van de fabrikanten is gelaten. — Plkols.	Gedurende deze jaren was de opbrengst der in Nederland geveilde suiker per pikol. Nederlandsch courant. Bruto.	Netto.
1853	100	42,034$\frac{1}{2}$	1,411,295	941,751	9,250,032	9: 99	469,544	f 17.42$\frac{4}{10}$	f 11.47$\frac{2}{10}$
1854	97	41,308$\frac{1}{2}$	1,393,849	881,833	8,613,504	9:106	513,312	16.16$\frac{3}{10}$	10.61$\frac{5}{10}$
1855	96	40,606	1,351,645	876,788	8,735,607	9:115	463,566	19.25$\frac{2}{10}$	13.44$\frac{3}{10}$
1856	96	40,694$\frac{3}{4}$	1,498,489	878,567	8,701,252	9:108	623,899	23.94$\frac{7}{10}$	17.76
1857	96	40,645	1,650,806	927,434	9,276,049	10: —	723,373	29.22$\frac{9}{10}$	22.90$\frac{3}{10}$

(1) Over deze overeenkomsten, bepaaldelijk in de residentie Cheribon, is in 1859 een onderzoek ingesteld. Vergelijk § 17 der aangehaalde Memorie van Beantwoording. De uitkomst zal eerst later kunnen worden medegedeeld.

(2) Ten vervolge op de opgave, voorkomende op bladz. 11 van het Verslag der Commissie over het regeringsverslag van 1854, strekt de onderstaande percentsgewijze aantooning van de zamenstelling van de veilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij in 1857 en 1858.

Jaren.	BRUIN.									BLOND OF GEEL.				GRIJS.			WIT.							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.		9.	10.	11.		12.	13.		14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	
1857	″	″	″	″	″	$\frac{2}{10}$	$\frac{4}{10}$	$\frac{7}{10}$	$1\frac{3}{10}$	2	$2\frac{5}{10}$	$3\frac{5}{10}$	$8\frac{1}{10}$	$2\frac{6}{10}$	$2\frac{7}{10}$	$5\frac{3}{10}$	$2\frac{8}{10}$	$13\frac{5}{10}$	$42\frac{7}{10}$	19	$5\frac{4}{10}$	$1\frac{8}{10}$	$\frac{1}{10}$	$85\frac{3}{10}$
1858	″	″	$\frac{1}{40}$	″	$\frac{2}{40}$	$\frac{9}{40}$	$1\frac{4}{10}$	2	$3\frac{7}{10}$	$3\frac{5}{10}$	$3\frac{1}{10}$	$4\frac{5}{10}$	$11\frac{1}{10}$	$4\frac{2}{10}$	$3\frac{2}{10}$	$7\frac{4}{10}$	$5\frac{4}{10}$	$15\frac{1}{10}$	30	$19\frac{2}{10}$	$7\frac{4}{10}$	$\frac{25}{40}$	$\frac{3}{40}$	$77\frac{8}{10}$

Indigo-cultuur.

De staat der indigo-cultuur in elke der zeven residentien van Java, waar zij in 1857 van gouvernementswege geschiedde, kan in de bijzonderheden worden nagegaan in de aantooning onder lit. Q bij dit verslag gevoegd.

Die aantooning doet zien dat in 1857 het getal fabrieken bedroeg 314, het getal huisgezinnen bij deze cultuur werkzaam 110,996; de uitgestrektheid der indigovelden in dat jaar gesneden, in bouws van 500 vierkante roeden, 18313$^7/_{40}$; de verkregen hoeveelheid indigo 614,784 Amsterdamsche ponden, gemiddeld van één bouw 33$^{11}/_{20}$; het gezamenlijk bedrag der door de indigoplanters genoten betaling f 876,696:50, gemiddeld per huisgezin f 7:09, gemiddeld per bouw f 43:116; de gemiddelde prijs waarop één pond indigo aan het Gouvernement te staan komt f 1:112.

Over het algemeen werd geklaagd over de langdurige droogte, vooral in de laatste zes maanden van het jaar, waardoor van de meeste velden, in stede van drie, te naauwer nood twee sneden zijn verkregen. Daaraan wordt het toegeschreven, dat de oogst niet zoo gunstig is geweest als in 1856 maar ongeveer 8 pond per bouw minder gaf. (1)

De proeven met de guanobemesting (zie het vorig Verslag) werden in Cheribon voortgezet; maar niettegenstaande eene getrouwe opvolging der door den landbouwkundigen chemist gegeven wenken en voorschriften, had men volgens den directeur der cultures nog geen gunstige uitkomsten verkregen.

Uit zijn verslag werden omtrent deze cultuur in het algemeen, nog de volgende bijzonderheden overgenomen.

De verwisseling der voor de indigo-cultuur bestemde velden pleegt om de één, twee of drie jaren te geschieden, in evenredigheid tot het aantal sawah's van elke dessa. Is dat aantal ruim, dan heeft de verwisseling zoo dikwijls mogelijk plaats; echter worden alleen die velden gekozen, welke binnen zekeren afstand van de fabrieken zijn gelegen.

Het onderhoud der aanplantingen had, volgens de door de hoofden van gewestelijk bestuur gestelde regelen, naar behooren plaats. Over het geheel zijn voor iederen beplanten bouw gemiddeld 6 huisgezinnen afgezonderd.

De onderlinge afstand tusschen de woningen der planters, de velden en de fabrieken overtreft zelden 2 à 3 palen.

De kosten van vervoer der bereide indigo uit de fabrieken naar de sorteerpakhuizen worden door de bevolking gedragen. Waar de afstand te groot was, zoo als in Kadoe, werd aan de bevolking te goed gedaan 2$^1/_2$ duit per paal voor elken koelie. De kosten van het vervoer van de pakhuizen naar de afscheepsplaatsen komen voor rekening van den lande.

In den loop van het jaar werden weder 10 fabrieken opgeheven, waarvan 4 in Madioen, ten gevolge van de intrekking dezer cultuur in de districten Poelang en Ardjowinangon, en 1 in Kadoe, waar, blijkens het vorig Verslag, in het district Menoreh de indigo-cultuur door die van koffij vervangen werd. De overige fabrieken die werden ingetrokken, bevonden zich in Pekalongan, Bezoekie en Banjoemaas. (2)

Het *onderzoek* naar de particuliere indigo-cultuur in de Vorstenlanden, waarvan in het vorig Verslag is melding gemaakt en bepaaldelijk in Djokdjokarta, werd eerst in 1858 ten einde gebragt. (3)

---

(1) De oogst van 1858 was veel gunstiger en bedroeg, volgens de laatste opgave, 773,811 Amsterdamsche ponden.

(2) In 1858 had op nieuw eene vermindering plaats in Banjoemas en werd voor Pekalongan en Bezoekie tot geheele intrekking besloten.

(3) Door dit onderzoek zijn geen zoo volledige opgaven ontvangen als noodig zoude zijn tot beantwoording der vragen van de commissie omtrent het verslag van 1855; zoowel de aard van het bestuur in de Vorstenlanden als de omstandigheid dat men hier met particuliere en niet met gouvernements-cultures te doen had, lieten niet toe veel cijfers te verkrijgen. De algemeene indruk, dien het onderzoek naliet, was (blijkens het Indisch besluit van 29 Januarij 1859, n°. 16) dat de indigo-cultuur in Djokdjokarta zich van die in de gouvernements-landen onderscheidt door doelmatiger, voor den arbeider minder bezwarende en voor het behoud van de vruchtbaarheid voordeeliger bewerking van den grond, en door een beter en veelvuldiger toezigt Bij het aangehaalde besluit is bepaald, dat in Banjoemas eene proef zou worden genomen met de cultuur en de bereidingswijze der indigo, zoo als die in Djokdjokarta gevolgd wordt. Van de uitkomsten dier proefneming is eene eindregeling van het geheele onderwerp der gouvernements-indigo-cultuur afhankelijk gemaakt. Intusschen is, gerekend van 1 Julij 1859, het plantloon van f 1:60 tot op f 2 per pond verhoogd (Vergelijk § 25 van de Memorie van Beantwoording, betreffende de wet op het batig slot van 1857. Zitting 1859-1860 n°. 111).

Hieronder volgt een vijfjarig overzigt van de uitkomsten der gouvernements-cultuur.

Jaren.	Getal fabrieken.	Uitgestrektheid der indigo-velden op welke gesneden is. — Bouws van 500 vierk. roeden.	Verkregen indigo. — Amsterd. ponden.	Gezamenlijke kosten van den indigo aan het Gouvernement geleverd. — Guldens en duiten.	Gemiddelde prijs, waarop een pond indigo aan het Gouvernement te staan komt. — Guldens en duiten.	Gedurende deze jaren was de opbrengst van den in Nederland geveilden indigo, per Amsterd. pond. Nederl. courant.	
						Bruto.	Netto.
1853	365	18,682	673,365	1,370,655:70 $^{1}/_{2}$	2: 4	f 4.20 $^{8}/_{10}$	f 3.78 $^{5}/_{10}$
1854	365	18,840	657,986	1,287,957:94	1:114	3.47 $^{4}/_{10}$	3.11 $^{1}/_{10}$
1855	365	18,838	448,259	971,209:39	2: 20	4.03 $^{8}/_{10}$	3.64 $^{8}/_{10}$
1856	324	17,716	732,973	1,416,622:71	1:112	4.76 $^{8}/_{10}$	4.32 $^{1}/_{10}$
1857	314	18,313	614,784	1,205,153:64	1:112	4.65 $^{2}/_{10}$	4.23 $^{3}/_{10}$

Thee-cultuur

De onder lit. *R* bijgevoegde staat toont de volgende uitkomsten aan voor de vijf gewesten Buitenzorg, Krawang, Preanger regentschappen, Cheribon en Bagelen, waar de thee-cultuur is ingevoerd: getal fabrieken 19; uitgestrektheid der theetuinen in bouws van 500 vierkante roeden, 2672; getal theeheesters 14,729,700, waarvan 13,138,700 plukbare en 1,591,000 jonge heesters; verkregen hoeveelheid thee, in Amsterdamsche ponden 1,734,985; (1) getal plukbare heesters, waarvan gemiddeld een pond thee is verkregen, ruim 7; gezamenlijke kosten der thee, uit den oogst van 1857 aan het Gouvernement geleverd f 1,349,073:26; (2) gemiddelde prijs waarop een pond thee aan het Gouvernement komt te staan f 0:94, zijnde 3 duiten meer dan het vorige jaar.

Niettegenstaande het getal plukbare heesters met 1,308,856 was vermeerderd, leverde de oogst 154,692 ponden minder op dan in 1856 (3). Dit verschil werd hoofdzakelijk toegeschreven aan de langdurige droogte, en ook, voor sommige streken van de residentie Bagelen, aan het aanwezen van de walang bantjé, eene soort van sprinkhaan, die de heesters geheel zwart maakte en eerst na zware regens verdween. Laat men echter het jaar 1856 buiten aanmerking, dan overtreft de oogst dien van vorige jaren.

Op onderscheidene etablissementen zijn de uitgeputte gronden in de laatste jaren bemest geworden met dierlijke en plantaardige meststoffen (zie het vorig verslag). De aanwending van guano levert op het etablissement te Parakansalak (Preanger regentschappen) voortdurend zeer gunstige resultaten.

---

(1) Ongerekend 645 pond, die ter beschikking van de ondernemers zijn gelaten.

(2) Ongerekend de kosten van overwerking van 274,832 Amsterdamsche ponden thee, door L. Weber te Tjogrek, bedragende na aftrek van het kostende van het lood en de kisten . . . . f 48,129:66

Het tractement aan den adsistent der 1ste klasse	3,600:00
Huishuur en reis- en verblijfkosten aan denzelve.	1,600:00
Schadeloosstelling voor het gemis van cultuur-percenten.	1,200:00
Totaal . . . f	54,529:66

(3) Trekt men van den oogst van beide jaren af wat ter beschikking der fabrikanten bleef, en van dien van 1856, wat in dat jaar door brand te loor ging, dan bedraagt het verschil tusschen beide jaren, als in staat R, 142,009 Amsterdamsche ponden. Volgens de laatste berigten heeft de oogst van 1858 meer, dan in eenig vorig jaar opgeleverd, namelijk 2,060,104 Amsterdamsche ponden.

De uitkomsten van de theecultuur in de laatste vijf jaren blijken uit het volgende overzigt. (1)

Jaren.	Getal fabrieken.	Uitgestrektheid der theetuinen, in bouws van 500 vierk. roeden.	Verkregen thee. — Amsterd. ponden.	Gezamenlijke kosten der thee. (2) — Guldens en duiten.	Gemiddelde prijs waarop het pond thee aan het Gouvernement te staan komt. — Duiten.	Gedurende deze jaren was de opbrengst der in Nederland geveilde thee per Amsterd. pond. Nederl. courant.	
						Bruto.	Netto.
1853	25	2698	1.317.668	f 995,191: 46½	90½	f 0.83 7/10	f 0.56 9/10
1854	26	2819	1.547.458	1,187,068: 27½	92	0.82 1/10	0.55 1/10
1855	22	2750	1.387.886	1,090,255: 41	94	0.77 7/10	0.51 4/10
1856	23	2706	1.876.994	1,434,492:103½	91	0.81 3/10	0.54 8/10
1857	19	2672	1.734.985	1,349,073: 26	94	0.77 3/10	0.51 6/10

Kaneelcultuur.

De onder lit. S bijgevoegde staat geeft over de zes gewesten: Bantam, Krawang, Banjoemas, Bagelen, Madioen en Kedirie, waar het Gouvernement kaneel doet telen, de volgende uitkomsten: getal kaneel-inrigtingen 46; getal huisgezinnen voor de kaneelcultuur afgezonderd (alleen in de drie eerstgenoemde gewesten en in Madioen) 9883; uitgestrektheid der kaneeltuinen in bouws van 500 vierkante roeden 1787½; getal schilbare kaneelboomen 3,928,754; jonge dito 346,656; verkregen hoeveelheid in Amsterdamsche ponden pijpkaneel (buiten den afval) 240,379; verkoopbare afval 10,381; getal schilbare kaneelboomen, waarvan één pond pijpkaneel is verkregen, gemiddeld 16; gezamenlijk bedrag der door de planters genoten betaling f 62,567:116; gezamenlijke kosten van de kaneel over 1857 f 135,416:88; gemiddelde prijs waarop één pond kaneel aan het Gouvernement te staan komt, de verkoopbare afval medegerekend, f 0:64½.

Ofschoon in Bagelen, Bantam en Madioen ten gevolge van de langdurige droogte minder is verkregen, bedroeg de oogst door grootere opbrengst der drie andere gewesten; Banjoemas, Krawang en Kedirie, niettemin in het geheel in 1857 32,104 ponden *meer* dan in 1856, en wat de pijpkaneel betreft, *meer* dan in eenig vorig jaar. (3)

De verhouding van de pijpkaneel tot het gezamenlijk product was dit jaar gunstiger dan in het vorige, namelijk 95 pct. tegen 93 pct. in 1856.

Verwisseling van gronden heeft bij deze cultuur geen plaats; de tuinen werden door inboetingen voltallig gehouden. Nog steeds wordt eene ontaarding in de kaneelboomen waargenomen, zoodat de planten van zaden eener goede kwaliteit zich niet zelden tot mindere soorten ontwikkelen. Eene jaarlijksche keuring en schifting der planten is daardoor noodzakelijk.

Zoo als reeds in het vorig jaar is aangeteekend, werd de cultuur dit jaar ingetrokken

(1) Nadat uit een gehouden onderzoek was gebleken dat de verliezen die het Gouvernement lijdt, bepaaldelijk op de thee die door contractanten wordt geleverd, ten deele een gevolg is van de verwaarloozing der verhouding, waarin volgens de contracten de verschillende soorten van thee, als topblad, fijnblad, middenblad en grofblad, moeten worden geleverd, alsmede van min goede kwaliteit, zijn in 1858 maatregelen genomen om hierin verbetering te brengen. Vergelijk de stukken betreffende de regeling en het gebruik van het koloniaal batig slot over 1856 (zitting 1858–1859, III, n°. 4, bladz. 14 en 15) en over 1857 (zitting 1859–1860, III, n°. 4, bladz. 6 en 13 en n°. 11, bladz. 10).

(2) Ongerekend de kosten van overwerking van een gedeelte van het product bij WEBER, te Tjogrek, en eenige andere uitgaven, omschreven in eene noot hiervoor.

(3) De oogst van 1858 bedroeg volgens de laatste opgave weder meer, namelijk 286,083 Amsterdamsche ponden.

in de afdeeling Lebak (residentie Bantam), waar de opbrengst gering en niet aan den arbeid geëvenredigd was. Daarentegen werd in de residentie Madioen, waar zij beter slaagt, de bevolking van twee dessa's van het district Boeloe, regentschap Magettan, van de suikercultuur ontheven en bij deze cultuur ingedeeld, omdat aldaar het getal suikerrietplanters ook na aftrek van die der bedoelde dessa's, nog ruim voldoende werd geacht. (1)

Van de kaneelolie-stokerijen in Krawang en Bagelen, is alleen vermeld gevonden, dat bij de eerstgenoemde, van 6151 Amsterdamsche ponden grove kaneel, gebroken pijpen en afval, verkregen zijn 22 Amsterdamsche ponden olie, en bij de laatstgenoemde van 3675 ponden afval, ruim 26 ponden olie.

De onderstaande cijfers geven een overzigt van de uitkomsten dezer cultuur in de laatste vijf jaren.

Jaren.	Getal kaneel-inrigtingen.	Uitgestrektheid der kaneeltuinen, in bouws van 500 vierk. roed.	Verkregen kaneel buiten den afval. — Amsterd. ponden.	Verkoopbare afval. — Amsterd. ponden.	Gezamenlijke kosten van de kaneel. — Guldens en duiten.	Gemidelde prijs, waarop een pond kaneel aan het Gouvernem. te staan komt, de verkoopbare afval medegerekend — Duiten.	Gedurende deze jaren was de opbrengst van de in Nederland geveilde kaneel per Amsterd. pond Nederl. courant.	
							Bruto.	Netto.
1853	47	2020	186,677	10,540	119,986:22½	73	f 0.71 2/10	f 0.57 2/10
1854	46	1997	172,139	1,784	134,468:64½	73	0.59 6/10	0.45 5/10
1855	46	1899	165,462	5,258	122,867:95	86	0.63 1/10	0.50
1856	46	1910	204,076¼	14,579	133,034:48	ruim 73	0.66 5/10	0.52 8/10
1857	46	1787	240,379	10,381	135,416:88	64½	0.65 4/10	0.52 8/10

Nopalcultuur en cochenilleteelt.

De bij dit verslag gevoegde staat lit. T geeft onder andere de volgende totalen voor de drie gewesten: Cheribon, Japara en Banjoewangie, waar deze cultuur na hare intrekking in Bezoekie, in 1857 van gouvernementswege of op contract met het gouvernement plaats had: getal cochenille-inrigtingen 3; uitgestrektheid der nopal-aanplantingen, in bouws van 500 vierkante roeden 224; getal nopalplanten onder ult°. December 1857 aanwezig 1,090,280, waaronder 994,165 bevolkbare en 96,115 jonge, nog niet bevolkbare planten; verkregen hoeveelheid cochenille 72,346 Amsterdamsche ponden; waarvan aan het Gouvernement geleverd 28,536 pond (2); gezamenlijke kosten van deze 28,536 pond f 30,229:45½, gemiddeld per pond f 1:07.

In Japara was de oogst, ten gevolge van de zware regens die daar in het begin van het jaar heerschten, weder ongunstig, en leverde hij zelfs met 1856 een nadeelig verschil op van ruim 11,537 ponden.

In Cheribon daarentegen leverde hij 9710 pond meer dan in het vorige jaar op, en in Banjoewangie werden verkregen 28,536 ponden, het hoogste tot nog toe aldaar bereikte cijfer en 7936 pond meer dan de oogst van 1856.

Ook in de afdeeling Buitenzorg wordt op sommige particuliere landerijen cochenille geteeld; doch het klimaat is er daar, volgens het oordeel van den directeur der cultures, niet gunstig voor.

---

(1) Bij de min voordeelige geldelijke uitkomsten, die de kaneel-cultuur over het algemeen op Java oplevert, is onlangs den Gouverneur-Generaal in overweging gegeven, er geen verdere uitbreiding aan te geven, maar eerder te trachten dezelve in te trekken en te vervangen door koffij-cultuur, waar namelijk goede gronden hiertoe zijn.

(2) Volgens de staat lit. T, is uit Japara (waar deze cultuur, even als in Cheribon door eene particulier geschiedt, die vrije beschikking over het product heeft), nog eene geringe hoeveelheid (500 pond) cochenille aan het Gouvernement geleverd, waarvan de kosten echter niet zijn opgegeven.

De volgende staat geeft een vijfjarig overzigt. De uitkomsten van de vier eerste jaren verschillen aanmerkelijk met die van 1857, dewijl de nopalcultuur en cochenilleteelt sedert dat jaar in een van de vier gewesten, waar zij tot dusver gedreven werd (Bezoekie) is ingetrokken.

Jaren.	Getal cochenille-inrigtingen.	Uitgestrektheid der nopal-aanplantingen, in bouws van 500 vierk. roeden.	Verkregen cochenille. — Amsterd. ponden.	Hoeveelheid cochenille aan het Gouvernement geleverd. — Amst. pd.	Gezamenlijke kosten der cochenille aan het Gouvernement geleverd. — Guldens en duiten.	Gemiddelde prijs, waarop één pond cochenille aan het Gouvernement te staan komt. — Guldens en duiten.	Gedurende deze jaren was de opbrengst der in Nederland geveilde cochenille per Amsterd. pd. Nederlandsch courant. Bruto.	Netto.
1853	5	346	79,075	38,895	$55,373:111^{1}/_{2}$	1: 51	f $2.59^{1}/_{10}$	f $2.31^{2}/_{10}$
1854	5	346	110,432	72,710	66,593: 89	0:110	$2.28^{1}/_{10}$	$2.01^{8}/_{10}$
1855	5	346	142,787	72,886	72,737: 92	0:119	$2.19^{7}/_{10}$	$1.92^{8}/_{10}$
1856	5	344	$92,128^{1}/_{2}$	(1) 46,491	(1) 77,810: 03	1: 80	$2.08^{2}/_{10}$	$1.82^{4}/_{10}$
1857	3	224	72,346	(1) 28,536	(1) $30,229: 45^{1}/_{2}$	1: 07	$2.21^{6}/_{10}$	$1.96^{8}/_{10}$

Tabakscultuur.

De bij dit verslag gevoegde staat lit. U doet zien dat in vijf residentien: Samarang, Japara, Rembang, Soerabaija en Pasoeroean gedurende 1857, even als in het vorige jaar, ten behoeve van 13 ondernemingen, op hoog gezag tabak werd geplant. Voorts blijkt daaruit dat het getal tabakplantende huisgezinnen voor die ondernemingen (ongerekend de aanplant op dagloon ten behoeve van een contractant in Samarang) bedroeg 12,531; de uitgestrektheid der tabaksvelden in 1857 geoogst in bouws van 500 vierk. roeden $1640^{1}/_{4}$; de opbrengst dier velden in pikols van 100 katties (125 Amst. ponden) $21,915^{67}/_{100}$, met uitzondering van 100 pikols voor inlandsch verbruik, alles bereid voor de Europesche markt; de gemiddelde opbrengst per bouw in pikols $13^{36}/_{100}$; de door de tabaksplanters genoten betaling f 177,598:74, waaronder wegens de boven bedoelde dagloonen f 41,265:70; gemiddeld per huisgezin, buiten de dagloonen f 10:104, gemiddeld in het geheel voor één bouw f 100:34, en, na aftrek der velden in dagloon beplant, f 86:93; de hoeveelheid tabak uit den oogst van 1857 aan het Gouvernement geleverd $992^{76}/_{100}$ pikols; de gezamenlijke kosten daarvan f 46,551:12, en per pikol f 46:107.

Was de oogst van 1856 reeds bijzonder gunstig, die van 1857 bedroeg nog $811^{45}/_{100}$ pikols meer, hoofdzakelijk ten gevolge van de meerdere opbrengst in Soerabaija en Samarang.

De plantloonen waren daardoor ook weder iets hooger: zij bedroegen gemiddeld 52 duiten per huisgezin meer dan in 1856, toen reeds elk gezin gemiddeld 90 duiten meer ontving dan in 1855 (2). Sommige contractanten kenden aan de bevolking nog een afzonderlijk loon toe; zoo gaf een contractant in Japara uit eigen beweging 20 duiten dagloon voor het daarstellen van diepe afwateringsgooten, en een in Soerabaija f 20 voor elken bouw, gelegen buiten den dijk van de Solo-rivier, die ten behoeve zijner onderneming op hoog gezag met tabak werd beplant.

De aanplant in de residentie Samarang geschiedde wederom tegen een dagloon van 20 duiten per hoofd. Het verlies dat het Gouvernement daarop leed wegens het minder bedrag van het plantloon volgens contract (vergelijk het verslag van 1854, blz. 122 en dat van 1856, blz. 110), bedroeg dit jaar f 23.329.57.

Even als in 1856, hebben alle fabriekanten, met uitzondering van dien in Samarang, die slechts over de helft heeft mogen beschikken, geheel vrije beschikking over hun product gehad.

---

(1) Ongerekend de cochenille van Japara, zie boven.

(2) In het vorig verslag is het gemiddeld plantloon van 1856 verkeerdelijk opgegeven: f 12,104; het was inderdaad f 10:52.

De bergruimte, voor zoo verre zij bij gunstige oogsten nog onvoldoende is, werd in 1857 op nieuw vermeerderd, in Samarang met vier schuren, en in Soerabaija met één; in Rembang werden er voortdurend bijgebouwd. Het dekken der schuren met pannen, ter voorkoming van brand, even als het aanbrengen van bliksemafleiders, kwam meer en meer in zwang.

De *particuliere* teelt van tabak neemt meer en meer toe. Verscheidene Europesche ondernemers in Samarang, Rembang, Madioen, Kedirie en Bezoekie, verkregen dit jaar nieuwe vergunningen om zich tot het oprigten van etablissementen voor de bereiding van tabak bestemd voor de Europesche markt, of ook alleen tot het opkoopen van zoodanigen tabak, in de binnenlanden te vestigen.

De oogst van 1857 was, ook bij de vrije aanplantingen, bijzonder gunstig.

Door de in Rembang gevestigde gouvernements-contractanten, die tevens overeenkomsten met de bevolking gesloten hadden, werd ruim het dubbel van de opbrengst van 1856 verkregen, namelijk 1,407,412 Amsterdamsche ponden tegen 623,503 in 1856; en vier andere ondernemers in die residentie, die geene overeenkomsten met het Gouvernement gesloten hebben, verkregen dit jaar 492,987 pond *meer* dan in 1856, namelijk 682,636 pond, terwijl een van die ondernemers, wien dit jaar nieuwelings vergunning tot opkoop van kooltabak van de bevolking werd verleend, reeds 45,000 pond verkreeg (1).

Bij de vroeger vermelde onderneming in Blitar (residentie Kedirie) werd ongeveer 1,000,000 ponden verkregen.

Ook voor inlandsch gebruik was de oogst zeer belangrijk.

Hieronder volgt een vijfjarig overzigt van de teelt van den tabak, voor zoo ver zij op hoog gezag is geschied.

Jaren.	Getal tabaks-ondernemingen.	Uitgestrektheid der tabaksvelden, van welke geoogst is. — Bouws van 500 vierk. roeden.	Opbrengst. — Pikols.	Hoeveelheid tabak bereid voor de Europesche markt. — Pikols.	Genoten betaling door de tabakplantende huisgezinnen. — Guldens van 120 duiten.
1853	14	2150	25.229	24.529	f 206.253:101
1854	13	1759	16.100	16.100	165.692: 29
1854	13	1637	17.345	17.345	157.945: 59
1856	13	1760	21.104	21.104	170.973:100
1857	13	1640	21.915	21.815	177.598: 74

Peper-cultuur.

Ofschoon reeds in vroegere jaren de peperoogst soms zeer gering was (in 1840, 1845 en 1849 slechts 298, 341 en 281 pikols), bedroeg hij toch nimmer zoo weinig als in dit jaar. Blijkens den staat lit. *V* werd toch in het geheel niet meer dan 99³⁹/₁₀₀ pikols verkregen (2), dat is 2615⁸⁰/₁₀₀ pikols minder dan in 1856. — Alleen in Patjitan, waar de oogst overigens steeds het ruimst is, bedroeg het verschil met het vorige jaar 2488 pikols.

Reeds vroeger (zie het verslag van 1854, bladz. 124, en van 1856, bladz. 112) is op de groote wisselvalligheid van deze cultuur gewezen en op hare mindere gewildheid bij de inlandsche bevolking.

(1) Omtrent den aard dezer vergunningen is zeer onlangs inlichting van het Indisch Bestuur gevraagd.

(2) De oogst van 1858 bedroeg, volgens de laatste opgave, 303 pikols.

In Kedirie, waar de teelt overigens vrij was en waar alleen in de districten Trengalek en Kampak verpligte levering bestond, werd slechts $1^{37}/_{100}$ pikol gewone en 22 katties staartpeper verkregen (in 1856 85 pikols gewone en 19 katties staartpeper) (1).

In Bantam, waar in het vorig jaar nog 44 pikols verkregen waren, leverde de oogst van 1857 niets op. In het vorig verslag is reeds medegedeeld, dat de verpligte cultuur in de afdeeling Lebak van die residentie dit jaar is ingetrokken. In de afdeeling Tjeringien is eene proef genomen met de cultuur van zoogenaamde pagger-peper, dat is het telen van peper op de erven en in de onmiddellijke nabijheid der dessa's, waarvoor de bevolking gezegd wordt gunstiger gestemd te zijn. Mislukte ook deze proef, dan zou een voorstel worden gedaan om de verpligte teelt in dit gewest geheel in te trekken.

Een vijfjarig overzigt van de uitkomsten dezer cultuur volgt hieronder.

Jaren.	Aanwezig getal peperranken. Vruchtdragende.	Jonge.	Geleverde hoeveelheid. — Pikols.	Gezamenlijke kosten der aan het Gouvernement geleverde peper. — Guldens en duiten.	Gemiddelde prijs, waarop de pikol peper aan het Gouvernement te staan komt. — Guldens en duiten.	Gedurende deze jaren was de opbrengst der in Nederland geveilde peper per pikol. Nederl. courant: Bruto.	Netto.
1853	894,339	569,442	1,044	6,716: 14	6: $32^1/_2$	f $27.01^5/_{10}$	f $18.91^5/_{10}$
1854	804,587	629,121	2,655	15,645: 07	5: 107	$29.17^2/_{10}$	$21.22^5/_{10}$
1855	492,963	606,234	4,811	27,846: 112	5: 95	$31.72^6/_{10}$	23.43
1856	416,300	556,667	2,715	15,550: $32^1/_2$	5: 86	$29.40^2/_{10}$	$21.13^5/_{10}$
1857	263,177	427,660	99	595: 92	5: 119	$29.14^8/_{10}$	$21.24^7/_{10}$

Kina-cultuur.

Ook in dit jaar luidden de berigten omtrent de proeven en pogingen tot invoering dezer cultuur weder gunstig. Volgens de rapporten van den inspecteur voor natuurkundige onderzoekingen, dr. F. Junghuhn die sedert het vertrek van den ambtenaar Hasskarl met de leiding is belast, liet de groei en het frisch en welig aanzien der jonge aanplantingen niets te wenschen over.

Blijkens het vorig verslag, bladz. 112, bestond het voornemen om met deze cultuur ook proeven te nemen in den oosthoek van Java (op het Ajang-gebergte). Hieraan werd in den aanvang van 1857 gevolg gegeven. Door gezegden inspecteur werd namelijk daarheen met goed gevolg overgebragt een aantal jonge kinaboomen van Tjiniroean, gelegen aan de zuidelijke helling van den Malawar (Preanger regentschappen). De op dezen berg (Malawar) nieuw aangelegde plantsoenen op het uitgestrekt plateau te Pengalengan werden uitgebreid door de overbrenging van al de kinaplanten die te Tjibodas, waar de eerste aanplantingen waren geschied, te verkrijgen waren. Eene menigte derzelve deed de beste uitkomsten verwachten. Op Tjibodas zelf werden mede verscheidene boomen, welke minder gunstig groeiden, met goed gevolg verplaatst. Het werd evenwel, om de in het vorig verslag vermelde redenen, niet wenschelijk geacht aldaar aan de kina-cultuur uitbreiding te geven.

In het laatst van Junij werden deze aanplantingen zoomede die te Tjiniroean en Pengalengan door den Gouverneur-Generaal bezocht, die over den gunstigen toestand van de plantsoenen in het algemeen, maar vooral van die in het Malawar-gebergte, zeer voldaan was.

In den loop van het jaar werd door dr. Junghuhn ontworpen eene voorloopige handleiding voor de proef-kina-cultuur, eene instructie voor den ambtenaar met die cultuur belast, en de daarbij in dienst gestelde opzieners, benevens eene memorie van aanteeke-

(1) Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 7 Februarij 1859 is bepaald dat zij voortaan, ook in die districten, geheel aan de bevolking wordt overgelaten.

ningen, in verband staande met de voorloopige handleiding; een gedrukt exemplaar van deze stukken, die vele belangrijke bijzonderheden bevatten, wordt als bijlage *W* n°. 1, 2 en 3, bij dit verslag gevoegd. De vaststelling der bedoelde voorschriften is evenwel afhankelijk gemaakt van de uitkomsten die eene voorloopige opvolging van de handleiding en instructie, gedurende minstens twee jaren zou opleveren. (1)

3°. Landbouw op woeste gronden door het gouvernement verhuurd.

De onderhandelingen met (nu wijlen) den heer ZOLLINGER, over den afstand in huur van gronden in de afdeeling Banjoewangie, die, blijkens het vorig verslag (bladz. 113), afhankelijk waren gebleven van eene nadere opmeting en in kaart brenging van het aangevraagd terrein, werden in den loop van 1857 ten einde gebragt.

Daar vroeger (in datzelfde verslag) de voornaamste algemeene bepalingen zijn meêgedeeld, die het in huur uitgeven van gronden voor den landbouw regelen, zal het welligt niet onbelangrijk worden geacht hier den korten inhoud eener daarop gegronde overeenkomst vermeld te vinden.

Bij de overeenkomst met den heer ZOLLINGER is hem en zijnen regtverkrijgenden, voor een tijdvak van veertig jaren, in huur afgestaan eene uitgestrektheid woeste gronden van ruim 2121 bouws van 500 vierkante Rhijnlandsche roeden, gelegen in het district Rogodjampi, om die te bezigen uitsluitend voor den landbouw en in het bijzonder voor de teelt van klappers. Mits deze laatste cultuur het hoofddoel blijve, mag de huurder op den afgestanen grond allerlei voortbrengselen verbouwen, met uitzondering van koffij, gambier en papaver. Een gedeelte van den grond kan hij bestemmen tot het oprigten van de noodige woonhuizen, pakhuizen, fabrieken en andere gebouwen van dien aard; de daartoe benoodigde houtwerken en andere materialen moet hij zich door eigen middelen verschaffen. Evenzoo moet hij geheel door eigen middelen voorzien in de verkrijging van arbeiders. Wanneer zich eene bevolking in genoegzamen getale op den gehuurden grond zal hebben gevestigd, is hij bevoegd dezelve te vereenigen in geregelde dessa's, welke even als die op de gouvernements-landen zullen worden bestuurd en gelijkelijk met deze laatsten in de heerediensten deelen. Hij is wijders bevoegd haar gedeelten van den gehuurden grond in huur af te staan en van de producten die zij daarop teelt, een vijfde gedeelte als huurschat te bedingen. Mogt hij deze bevolking tot cultuur- en fabriekarbeid of tot andere diensten wenschen te bezigen, zoo is hij gehouden daartoe met haar, volgens de bestaande verordeningen, bij vrijwillige overeenkomst te contracteren; doch blijft de bevolking overigens onderworpen aan de op haar toepasselijke algemeene belastingen en verpligtingen jegens het Gouvernement. Aanvangende met het zevende contractjaar betaalt hij als huurschat aan het Gouvernement f 6 voor elken bouw, en wel in dat jaar over $1/_5$, in het achtste contractsjaar over $2/_5$, in het negende over $3/_5$ en in het tiende over $4/_5$ van de afgestane uitgestrektheid, terwijl in het elfde en volgende contractsjaren die huurschat zal moeten worden voldaan over de geheele afgestane uitgestrektheid. Na verloop van drie vierde gedeelten van den huurtijd kan verlenging worden aangevraagd, en ingeval tot zoodanige verlenging niet wordt besloten, gaan, na verstrijking van den huurtijd, de op den grond aanwezige aanplantingen in eigendom over op het Gouvernement, zonder dat de huurder daarvoor eenige schadevergoeding of betaling kan vorderen. Wordt de overeenkomst binnen den bepaalden huurtijd ontbonden, dan treedt het Gouvernement eveneens in den eigendom der aanwezige aanplantingen; doch in dit geval wordt aan de beslissing van den regter onderworpen de vraag, of, en, zoo ja, welke schadevergoeding aan den huurder zal worden uitgekeerd. De bijzondere toestemming van het Gouvernement is een vereischte om de overeenkomst aan eenigen regtverkrijgende te doen overgaan of over te dragen, dan wel gemagtigden voor het beheer te stellen. Het Gouvernement behoudt zich voor, om uit hoofde van dringende omstandigheden van staatkundigen aard, zich ten allen tijde in het bezit te stellen van de onderneming en de overeenkomst te doen vervallen tegen vergoeding aan den

---

(1) Bij het einde van het eerste halfjaar 1859 waren, ongerekend de stekken, in het geheel op Java 47,327 kinaboomen; waarvan in den vollen grond geplant waren 7687, namelijk 264 calisaija, 7393 lucumaefolia, 19 lunceolata, 8 laneifolia en 3 succirubra. Van die 7687 boomen waren er 64 op den Gedeh, 6579 op den Malawar, 1023 op den Tankoeban-prahoe en 21 op den Ajang. In den loop van dit zelfde jaar werd de eerste sulphas chininae, uit de bast van op Java gekweekte kinaplanten verkregen, hier aangebragt. Vergelijk overigens § 24 van de Memorie van Beantwoording betreffende het wets-ontwerp tot regeling van het gebruik van het batig slot van 1857 (zitting 1859-1860, III, n°. 11).

huurder van de volle waarde, die de onderneming op het tijdstip der inbezitname voor hem heeft.

Andere overeenkomsten werden er dit jaar niet gesloten, maar onderscheidene verzoeken, ook om verlenging van bestaande huurcontracten, waren nog aanhangig.

Daar uit de gewisselde stukken betreffende eene der in het vorig verslag vermelde overeenkomsten eenige strekking scheen te blijken om het verbod tegen het telen van bepaalde producten verder dan noodig was (zelfs tot suiker en tabak) uit te strekken, werd aan het Indisch Bestuur te kennen gegeven, dat de bedoeling van het daartoe betrekkelijk art. 7 van het organiek Koninklijk besluit van 3 Julij 1856 (*Indisch Staatsblad* n°. 64), alleen is, om te waken tegen ontduiking van bestaande belastingen en monopolien en tegen ongeoorloofden opkoop van producten, die door de bevolking aan het Gouvernement of aan contractanten moeten worden geleverd; maar dat het overigens wenschelijk is aan de huurders de meest mogelijke vrijheid in de keus der te telen producten te laten, en dat dus de onmiddellijke nabijheid van gouvernements-cultures nog niet noodwendig een verbod van de teelt van gelijksoortige producten behoeft ten gevolge te hebben, indien niet de aard dier cultures de vrees voor heimelijke inoogsting of heimelijk vervoer van het ingeoogste wettigt.

Ten aanzien van de werking der bestaande ondernemingen, zegt de directeur der cultures, dat zij als zeer gunstig kon worden aangemerkt, en dat over het algemeen zoowel voor het Gouvernement als voor de ondernemers zeer bevredigende uitkomsten waren verkregen.

Overigens zijn ten aanzien van dit onderwerp geene andere meldenswaardige bijzonderheden gevonden dan die vervat zijn in den ondervolgenden staat.

Residentien of afdeelingen.	Aantal perceelen.	Bepaalde uitgestrektheid der perceelen, in bouws van 500 vierk. roeden.	Getal bouws, onder ultimo Maart 1857 reeds beplant.	Bedrag door de huurders aan het Gouvernement betaald voor gebezigde werklieden, à f2 : 60 per man.	Bedrag van den huurschat over 1857 aan het Gouvernement opgebragt.		Hoeveelheid van het uit den oogst van 1857 ter beschikking van de ondernemers gebleven product.
					In geld.	In product.	
Krawang . .	5	3,119	981	—	—	981 pik. suiker.	27,212 [a] pik. suiker
Cheribon . .	2	700	700	—	—	700 » »	20,685 » »
Pekalongan. .	2	9,280	3,139	f 1:105	f 5,900	200 » »	8,300 » » 1,352 » koffij
Samarang. . .	24	11,596 b	niet opgegeven	4:385	—	4.846 35/100 » koffij	43,482 c » »
Japara . . .	1	409	69	—	—	16 45/100 » »	148 » »
Pasoeroean. .	4	5,568	niet opgegeven	245	3,250 : 05	895 38/100 » »	6,153 » suiker 10,171 » koffij 6,711 » padi 91,487 pakj. tabak 276,500 st. djagong
Banjoewangie	1	2,121	geen	—	—	—	—
Banjoemas . .	2	1,300	niet opgegeven	—	d	e	—
Totaal .	41	34,093	—	f 5:735	f 9,150 : 05	1891 pik. suiker 5,758 68/100 pik. koffij	62,350 pik. suiker 55,153 » koffij 6,711 » padi 91,487 pakj. tabak 276,500 st. djagong

a Van een perceel is geene opgave ontvangen. *b* Benevens 15 tuinen waarvan de uitgebreidheid niet is opgegeven. *c* Van vier perceelen zijn geene opgaven ontvangen. *d* Als voren van één perceel. *e*. Dit jaar is geen huurschat betaald, omdat niet is geoogst.

4°. Landbouw op landen aan particulieren in eigendom afgestaan (1).

De volgende aantooningen (2) omtrent de particuliere landen op Java zijn getrokken uit opgaven van de hoofden van gewestelijk bestuur.

GEWESTEN.	Uitgestrektheid der landen, in bouws van 500 vierkante roeden.	Bevolking.	Aangeslagen waarde voor de verponding.	Jaarlijksche betaling.
tam	69,120	29,562	f 1,150,000:00	f 8,625: —
avia	432,736$^{214}/_{500}$	337,122	12,361,786:00	92,713: 37
tenzorg	568,432	324,605	10,058,550:00	75,439: 15
wang	367,440	109,888	2,300,000:00	17,250: —
ribon	384,000	63,976	2,004,833:40	15,036: 30
arang	20,821$^{3}/_{10}$	25,747	1,789,725:00	13,422: 112$^{1}/_{2}$
ara	1,626$^{387}/_{500}$	13,004	70,000:00	525: —
rabaija	7,262$^{11}/_{60}$	31,239	1,784,500:00	13,383: 90
	1,851,438$^{2056}/_{3000}$	935,233	f 31,519,394:40	f 236,395: 44$^{1}/_{2}$

(1) Tot beantwoording der vragen, welke omtrent de opheffing van het koffij-servituut in de afdeeling Buitenzorg zijn opgenomen in het verslag der commissie, betreffende het regeringsverslag van 1855 (zitting 1858-1859, n°. XXIX, I, bladz. 7), moge het volgende strekken.

Van de daarbij betrokken landeigenaren in de afdeeling Buitenzorg is nimmer een aanbod van eene afkoopsom van ongeveer een millioen gulden ontvangen, gelijk daar verondersteld wordt: het hoogste aanbod, in 1843 gedaan, was f 750,000, of eene jaarlijks te betalen rente van f 52,500. Maar daarbij waren voorwaarden gesteld omtrent het verrigten van heerendiensten en het telen van koffij door de bevolking dier landerijen, ten behoeve der landeigenaren, die het aanbod onaannemelijk maakten Een nader aanbod, in 1845 gedaan, strekte om het servituut af te koopen, tegen eene altoos durende uitkeering van f 35,000 's jaars en een verhoogden aanslag der landen in de verponding. — Toen het echter op het aangaan eener overeenkomst in dien zin aankwam, leed de uitvoering schipbreuk op het gebrek aan eenstemmigheid bij de landeigenaren, die gezamenlijk voor het servituut aansprakelijk waren, omdat het niet op elk der landen in het bijzonder was gelegd, noch de vervulling er van was omgeslagen naar eenigen vasten maatstaf; terwijl daarentegen het bedoelde aanbod slechts van de meerderheid was uitgegaan. Van nieuwe onderhandelingen werd geen gunstige uitkomst verwacht, en toen dus de Gouverneur-Generaal in 1854 magtiging verzocht om hiervan af te zien en het servituut eenvoudig op te heffen, behoudens verhoogden aanslag der betrokken landen in de verponding, waaruit eene jaarlijksche meerdere opbrengst van die belasting van f 15,600 verwacht werd, vond het opperbestuur geen voldoende aanleiding om in dit voorstel niet te treden.

Tot waarborg tegen ongeoorloofden opkoop en vervoer van koffij uit aangrenzende districten, waar de levering aan het Gouvernement verpligtend is, is bij de opheffing van het servituut bepaald, dat op de koffij die op deze particuliere landen in Buitenzorg geteeld wordt (even als reeds vroeger op die der overige), toepasselijk zijn de artt. 14, 15 en 16 van het reglement omtrent de levering van koffij aan het Gouvernement (*Indisch Staatsblad*, 1833, n°. 7), en de bepalingen omtrent den vervoer der op particuliere landen geteelde koffij (*Indisch Staatsblad*, 1836, n°. 24). Een nieuwe waarborg zal, naar men vertrouwen mag, gevonden worden in de verhoogde betaling, die de bevolking, ook in de Preanger regentschappen, thans voor de koffij, die zij aan het Gouvernement levert, ontvangt. — In 1859 is opzettelijk onderzocht, of er aanleiding bestaat om te veronderstellen, dat uit de grensdistricten der Preanger regentschappen verboden uitvoer van koffij naar die partikuliere landen heeft plaats. De uitkomst is bevredigend geweest.

Tot beantwoording van eene andere vraag derzelfde commissie, voorkomende op bladz. 19 van haar verslag, wordt aangeteekend, dat het domein in de afdeeling Buitenzorg, hetwelk ook in de boven medegedeelde opgaven vermeld is, bestaat uit het hôtel van den Gouverneur-Generaal en de daarbij behoorende tuinen, voorts uit eenige andere landerijen, waarvan de opbrengt door hem wordt genoten, behoudens de regten der daarop wonende inlandsche bevolking; terwijl ook een gedeelte aan den regent van Buitenzorg tot zijn onderhoud is toegewezen. Eenige erven op de hoofdplaats Buitenzorg, tot het domein behoorende, waren en zijn ter bebouwing afgestaan, tegen betaling eener recognitie, die in 's lands kas gestort wordt.

De Gouverneur-Generaal had, volgens eene opgave van 1854, in de drie voorafgaande jaren uit het land Bloeboer gemiddeld genoten 250 tjain padi, ter waarde destijds van f 19 de tjain, en voorts nog eene som van f 500 's jaars, als huur, van een stuk land dat aan een particulier ter beplanting verhuurd was, en eindelijk één Nederlandsch pond boter 's weeks en melk naar behoefte, wegens een afgestaan stuk weiland.

(2) Tusschen de beide staten hieromtrent voorkomende in het verslag over 1855 zou, volgens het over dat regeringsverslag uitgebragte rapport (bladz. 19) verschil bestaan, ook na verbetering der cijfers, overeenkomstig de nota van drukfeilen. Dit verschil is niet kunnen worden ontdekt. Daarentegen is in het verslag van 1856 eene misstelling ingeslopen, ten aanzien van de uitgestrektheid der landerijen in de residentie Bantam, die thans hersteld is.

Hiervan bezitten:

	Uitgestrektheid in bouws van 500 vierk. roeden.	Bevolking. — Zielen.	Aangeslagen waarde voor de verponding.
Europeanen	1,425,204	554.747	f 18,113,483:40
Chinezen	375,653	276,916	11,045,828:00
Inlanders en vreemde, niet-Chinesche: Oosterlingen	46,825	90,035	2,360,083:00
Domein Bloeboer	3,756	13,535	—
	1,851,438	935,233	f 31,519,394:40

5°. Landbouw op verhuurde landen in Soerakarta en Djokdjokarta.

Zoo als reeds in het vorig verslag (bladz. 115, noot) is aangeteekend, werd in den loop van dit jaar, door den Gouverneur-Generaal aan de goedkeuring van het opperbestuur onderworpen, en op deszelfs magtiging door dien landvoogd, den 21sten December 1857 vastgesteld en onder n°. 116 in het *Indisch Staatsblad* opgenomen een *Reglement betreffende de huur en verhuur van gronden in de rijken van Soerakarta en Djokdjokarta.*

De voornaamste bepalingen van deze verordening, bij welker afkondiging tevens speciaal werd ingetrokken het vroegere, niet in het *Staatsblad* opgenomen provisioneel reglement van 4 November 1839, zijn de volgende:

Tot het huren van gronden door personen, die geen onderdanen zijn van de vorsten in de rijken van Soerakarta of Djokdjokarta, wordt vereischt eene voorafgaande schriftelijke toestemming van den Gouverneur-Generaal. Deze wordt alleen verleend aan Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen, die aldaar geboren zijn of bevoegdheid hebben bekomen om zich aldaar te vestigen, en niet aan vreemde Oosterlingen. Zij strekt uitsluitend voor de teelt van voortbrengselen, geschikt voor het buitenland. De overeenkomsten zelve vereischen mede de bekrachtiging van den Gouverneur-Generaal. Voorschotten op den huurschat mogen slechts bedongen worden tot een bedrag van uiterlijk één jaar van dien huurschat; grootere voorschotten zijn niet invorderbaar in regten. Omtrent de verpligting tot eigen beheer en tot het vragen van toestemming van den Gouverneur-Generaal voor de overdragt van het beheer, zijn de bepalingen nagenoeg gelijkluidend met die, welke omtrent verhuur van gouvernements-gronden gelden. Voorts zijn zoowel de huurder als zijn beheerder, opzieners en huisgenooten gehouden, zorgvuldig te vermijden, alles wat zou kunnen leiden tot krenking van het gezag van de Javaansche vorsten of van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement. Geschillen omtrent de opvolging van de instellingen en gewoonten des rijks, betreffende de regten en verpligtingen uit het gebruik van de gehuurde gronden voortvloeijende, worden zonder hooger beroep beslist in gemeenschappelijk overleg tusschen den betrokken vorst of zijn rijksbestierder met den resident. Wenscht de verhuurder den huurder te noodzaken tot nakoming van zijne verbindtenis op andere punten, of wel ontbinding der overeenkomst te vorderen, dan kan hij, zonder tusschenkomst der Regering, de uitspraak des regters inroepen. (1)

(1) Bij een besluit van den Gouverneur-Generaal van den 30sten Augustus 1858 (*Indisch Staatsblad* n°. 97), is het reglement nog aangevuld met eene bepaling omtrent het in kaart brengen der te huren gronden, welke bepaling echter aanvankelijk eenige moeijelijkheden heeft opgeleverd.

Zoo ook heeft tot twijfel aanleiding gegeven het gemis eener overgangsbepaling omtrent de reeds in de Vorstenlanden gevestigde landhuurders, waarover zie § 20 van de Memorie van Beantwoording betreffende het wets-ontwerp tot regeling van het gebruik van koloniaal batig slot van 1857, zitting 1859-1860, III n°. 11.

De toestand van den landbouw op de verhuurde gronden kan eenigermate blijken uit de volgende aantooning. (1)

GEWESTEN.	Aantal verhuurde landen.	Uitgestrektheid, in bouws van 500 vierk. roeden.	GEMIDDELDE JAARLIJKSCHE OPBRENGST. c)			*Aanmerkingen.*
			Koffij. — Pikols. *b*)	Suiker. — Pikols. *b*)	Indigo. — Ponden. *b*)	
Soerakarta .	84	33,502 $^{3}/_{4}$	62,143	26,000	13,047	*a*) Van 13 landen in Djokdjokarta is de uitgestrektheid niet opgegeven. *b*) In Soerakarta waren 13 koffij-pelmolens, die door water, en 7 die door buffels, ossen of paarden gedreven werden; voorts 9 suiker- en 9 indigo-fabrieken. In Djokdjokarta waren 59 indigo-fabrieken. *c*) Op 12 landen in Soerakarta worden alleen voortbrengselen voor de inlandsche markt geteeld. Ook in Djokdjokarta zijn 6 verhuurde landen, waar alleen rijst wordt geteeld. In Soerakarta werd op 2 koffijlanden nog buitendien, op het eene 1000 pond notenmuscaat en 400 pond folie, en op het andere 25 picols cacao verkregen; terwijl een koffijland ook nog met padi was beplant. Dit was ook het geval op een landgoed in Djokdjokarta.
Djokdjokarta	49	*a*) 10,950 $^{29}/_{60}$	»	»	405,600	

b, Boschwezen.

Naar 't voorbeeld van vroegere verslagen wordt onder lit. *X* overgelegd een staat aantoonende: de gegiste uitgestrektheid der houtbosschen in de onderscheidene gewesten van Java, met uitzondering van Batavia, Buitenzorg, Soerakarta en Djokdjokarta; het getal (djati) balken en dolken in 1857 gekapt en geleverd, en het getal jonge (djati-) boomen, in dat jaar bijgeplant. Dit laatste beliep in het geheel 1,609,373, waarvan 1,169,020 in geregelde nieuwe plantsoenen en de overige minder geregeld, in of bij de bosschen zelve. Het getal gekapte en geleverde balken en dolken bedroeg 122,694, waarvan in Rembang alleen 39,630 stuks. Deze 39,630 stuks balken en dolken, van de residentie Rembang hadden volgens tarief eene waarde van f 445,983:73 $^{1}/_{2}$, terwijl de onkosten waren f 102,454:80.

De vroeger vermelde uitsleep van dood en omverliggend hout uit de bosschen van Bantjar (afdeeling Toeban, mede in de residentie Rembang) leverde weder goede uitkomsten op. Op de stapelplaats te Bantjar-Ledok werden namelijk aangebragt 46,313 stuks houtwerken uit die bosschen, waarvoor betaald is f 42,836:25, en die volgens het tarief eene waarde hadden van f 147,305:25. Een dergelijke uitsleep werd bevolen uit de bosschen in de nabijheid der dessa's Karangtengah en Kargan (afdeelingen Blora en Bodjonegoro), in dezelfde residentie. Nog in 1857 werden dien ten gevolge bij de stapelplaatsen in ge-

(1) Voor de indigo-cultuur in Djokdjokarta, vergelijk het medegedeelde hieroven, bij de behandeling der gouvernements indigo-cultuur.

noemde dessa's aangebragt 19,230 stuks houtwerken, waarvan de onkosten bedroegen f 36,913:64 en de tariefswaarde f 152,539:102.

Ook is in Rembang eene aanplanting van walikoekoenhout gedaan ter uitgestrektheid van een bouw, welke jaarlijks met 1/4 bouw zal worden uitgebreid. Van dit hout, dat door deugdzaamheid en veerkracht eene eerste plaats onder de zoogenaamde wilde (dat is niet djati) houtsoorten bekleedt, werd wel reeds jaarlijks eene zekere hoeveelheid in de bosschen gekapt en ten behoeve van 's lands dienst gebruikt, doch aanplantingen hadden er tot dusver nimmer van plaats gehad en daardoor werd het telkens moeijelijker in de behoefte te voorzien.

In Kedirie werden de djati-bosschen van het regentschap Blitar door een der ambtenaren van het boschwezen onderzocht en opgemeten, in verband met het voornemen om die bosschen ter exploitatie aan particulieren (op contract met het Gouvernement) over te laten. Bij het einde des jaars was een en ander nog niet afgeloopen. (1)

Waar vroeger talrijke uitkappingen hadden plaats gehad zonder evenredige bijplanting, zoo als onder andere in Tagal en Probolingo, werd, na plaatselijk onderzoek, de aankap van hout beperkt en onder naauwkeurig toezigt gebragt. Dáár inzonderheid werden tevens doelmatige bijplantingen bevolen.

De achtereenvolgens uit Europa uitgezondene ambtenaren voor het beschwezen, waarvan mede vroeger melding is gemaakt, zijn allen in de residentie Rembang geplaatst gedeeltelijk bij de exploitatie der bosschen aldaar, gedeeltelijk, voor zooveel betreft de laatst aangekomene (zie vorig verslag bladz. 117), ten einde zich bekend te maken met de wijze van boschbeheer op Java, en met de inlandsche talen en den omgang met de inlanders. Bij een besluit van October 1857 werd het noodige personeel aangewezen voor de geleidelijke invoering van perceelsgewijze aankappingen.

Als organieke beschikkingen kunnen vermeld worden, behalve de reeds in het vorig verslag medegedeelde ordonnantie van 4 Januarij 1857 (*Indisch Staatsblad*, n°. 1) een besluit van 27 Junij van dit jaar (*Indisch Staatsblad*, n°. 55), waarbij eenige regels werden voorgeschreven tot behoud en verkrijging in de gouvernements djatibosschen op Java, van eenen genoegzamen voorraad van voor masten geschikte stammen; en eene ordonnantie van 29 Maart 1858 (*Indisch Staatsblad*, n°. 34), waarbij ten gevolge eener in 1857 door den Koning verleende magtiging, met buiten-werking-stelling van art. 4 van het reglement omtrent het beheer der bosschen (*Indisch Staatsblad* van 1829, n°. 125), nadere voorschriften zijn gegeven voor het dooden der bij het vellen der boomen in den grond blijvende wortels.

c. Veeteelt.

Volgens de hierbij gevoegde aantooning lit. *IJ*, getrokken uit de opgaven van de hoofden van gewestelijk bestuur, bestond de veestapel bij het eind van 1857 op geheel Java, met uitzondering van Batavia, Soerakarta en Djokdjokarta, uit: 1,727,340 buffels, 656,300 runderen en 406,671 paarden, d. i. 43,631 buffels, 23,460 runderen en 9543 paarden *meer* dan bij het eind van het vorige jaar. Omtrent deze cijfers geldt evenwel het reeds meermalen in vorige verslagen aangeteekende, dat zij slechts zijn aan te merken als bij benadering opgegeven.

De sterfte wordt gezegd over het algemeen genomen grooter te zijn geweest dan in het vorige jaar, hoofdzakelijk ten gevolge van de langdurige droogte en het daardoor veroorzaakte gebrek aan voedsel. Zij bedroeg, volgens de ontvangen opgaven, (ongerekend het geslagte vee) 57,280 buffels, 16,276 runderen en 21,004 paarden, dat is: 10,054 buffels, 1108 runderen en 446 paarden meer dan in 1856. De invoer van paarden bedroeg, volgens het handelsverslag, 5317 stuks uit den Oosterschen archipel, ter waarde van f 327,423 en 8 stuks van de Golf van Perzie, ter waarde van f 8000. De sterfte der zoogenaamde overwalsche paarden is echter groot, en men kan aannemen, zegt de directeur der cultures in zijn verslag, dat een vijfde gedeelte reeds binnen het jaar na de aankomst bezwijkt.

Omtrent de pogingen van regeringswege tot bevordering van den veestapel aangewend, wordt verwezen naar de verslagen van 1853, bladzz. 156—159 en 1856, bladz. 118. (2).

---

(1) In den aanvang van 1859 is voor deze exploitatie een contract gesloten.

(2) Onder verwijzing naar het daar voorkomende, wordt, tot verdere beantwoording van de vragen der genoemde Commissie, voorkomende op bladzz. 8 en 19 van haar rapport, hier aangeteekend, dat ook thans nog geene gouvernements-stoeterijen op Java aanwezig zijn, en dat over de verhouding der trek- en draagpaarden inlichting uit Indie wordt verwacht.

§ 2. *Buitenbezittin en.*

Over den landbouw, het boschwezen en de veeteelt in de bezittingen buiten Java en Madura, wordt onder verwijzing naar vroegere verslagen, het volgende aangeteekend, ontleend aan de opgaven van de hoofden van gewestelijk bestuur over het jaar 1857.

1°. Gouvernement van Sumatra's Westkust.

Rijst. Ofschoon geen bepaalde misgewassen hebben plaats gehad, heeft toch de droogte het gewas veel benadeeld; de oogst zou dan ook, volgens de berigten der inlandsche hoofden, ruim 101,000 pikols minder hebben bedragen dan in het vorig jaar, namelijk ongeveer 2,339,000 pikols.

De prijzen der rijst waren hooger dan in 1856, en bedroegen in den loop van het jaar per pikol: te Padang f 3 tot f 4, te Priaman f 4, te Ayer-Bangies en Rau f 4.60, in de Padangsche bovenlanden f 4.15 tot f 7.97, in Tappanolie f 5.

De uitvoer over zee van Priaman en Padang bedroeg ongeveer 72,000 pikols.

De stijgende prijs van het product is, naar het gevoelen van den Gouverneur, voor deze cultuur, waarin de hoofden eveneens veel belangstelling aan den dag leggen, eene voldoende aanmoediging. De uitbreiding van de sawah's (velden door levend water besproeid) neemt dan ook jaarlijks toe. Te Troessan, Tanahdatar, Tigablas, Kotta, Limapoeloe, Agam en Natal waren belangrijke waterleidingen met dat doel tot stand gebragt.

Rijstpelmolens zijn alleen te Padang en Priaman in gebruik; zij worden gedeeltelijk door water, gedeeltelijk door menschen in beweging gebragt, en dienen hoofdzakelijk voor de rijst, die tot uitvoer bestemd is.

De proeven, die gedurende zes achtereenvolgende jaren met de verbouwing van Carolinazaad waren genomen (zie vorig Verslag, bladz. 118) werden dit jaar voor goed opgegeven, en worden thans gezegd bepaaldelijk als mislukt te kunnen worden beschouwd; de korrel verbasterde en gaf een minder product dan de Sumatra-soorten.

Klapperteelt. De bijplantingen worden steeds met ijver voortgezet; het groote verbruik van het product maakt alle aansporing overbodig. De binnenlandsche handel was weder zeer levendig, vooral in de Padangsche bovenlanden.

Tot verbetering van de nog steeds gebrekkige bereidingswijze van olie, bragt een Europesche ondernemer een perstoestel in werking, die echter nog niet geheel aan het oogmerk voldeed.

Koffij. Deze gouvernementscultuur, waarover op bladzz. 36 en 119 van het vorig Verslag uitvoerig is gehandeld, wordt jaarlijks uitgebreid, en zal voorzeker nog bevorderd worden door de in dit jaar bevolene vermeerdering van het aantal inkooppakhuizen en door de verbeterde betaling aan de bevolking toegekend. Voor de in 1858 te leveren koffij van superieure qualiteit werd namelijk de prijs verhoogd van f 8.40 tot op f 9.20 per pikol (1) met behoud overigens van de tot dusver gebruikelijke betaling van f 7 en f 6, voor koffij van mindere hoedanigheid.

Het getal koffijboomen werd geschat bij het eind van 1857 te bedragen ruim 79 millioen, dat is ruim 10 millioen meer dan bij het eind van 1856.

De weêrsgesteldheid was voor de koffij bijzonder gunstig, de oogst beliep zelfs een buitengewoon hoog cijfer. Terwijl toch de vier voorafgaande oogsten (van 1853 tot en met 1856) achtereenvolgens 119,420, 131,522, 127,547 en 128,259 pikols hadden geleverd, bedroeg die van 1857 een cijfer van 198,779 pikols. Ook de hoedanigheid was zeer goed.

Het vervoer, uit de inkooppakhuizen naar Padang, geschiedde naar wensch; alleen het binnenlandsch vervoer, dat aan inlandsche hoofden was toevertrouwd, gaf aanleiding tot klagten: de ondervinding leerde dat zij in hunne verpligtingen te kort schoten en dan veelal tot gedwongen en niet genoeg beloonden arbeid van de bevolking de toevlugt namen. Bij een besluit van 17 Julij 1857 werd daarom bepaald, dat zij van de mededinging voor transport-ondernemingen zouden zijn uitgesloten.

In de vier gouvernements-veilingen van dit jaar te Padang werden telken male 40,000 pikols verkocht. De prijs was den 4den April f 32:108, den 4den Julij f 34:02, den

(1) Voor 1859 is de inkoopprijs bepaald op f 10 den pikol (*Indisch Staatsblad* van 1858, n°. 129).

1sten October f 35:97, den 31sten December (na het bekend worden der financiele crisis) f 23:62; gemiddeld f 31:67 per pikol.

Het uitgaand regt bedraagt 6 per cent bij uitvoer naar Nederland en 12 per cent bij uitvoer naar elders; in beide gevallen met 5 opcenten.

Suiker. De suikercultuur, ofschoon gewild bij de bevolking, is van geen groote beteekenis. Het riet groeit weelderig, maar is door de vochtigheid van het klimaat van minder suikergehalte dan in andere gewesten. Zoowel de rietsuiker als de suiker, die uit het sap van den areenboom wordt gemaakt, dient alleen voor binnenlandsch gebruik. In 1857 werden uit de bovenlanden naar de omliggende landschappen uitgevoerd 7834 pikols, hetgeen in vergelijking met 1854 en 1855 (over 1856 is het cijfer niet opgegeven) eene vermeerdering van 1834 en 834 pikols geeft.

Kassia. Het heeft, zegt de gouverneur, niet aan pogingen ontbroken, om eene behoorlijke bewerking van deze kaneelsoort alom te doen aannemen; maar de inzamelaars beweren, dat de moeite niet door hoogeren prijs wordt vergolden. De uitvoer te Padang, die in 1856 nog 1385 pikols bedroeg, was dit jaar slechts 457 pikols.

Tabak. De Sumatra-tabak heeft bij de verbruikers geen zoo grooten aftrek als de Javasche, waarvan in 1857 voor eene waarde van f 273,500 werd ingevoerd. De pogingen tot verbetering der hoedanigheid zijn vruchteloos gebleven. Voor inlandsch verbruik is deze cultuur wel niet onaanzienlijk; maar voor den uitvoer is zij van minder beteekenis; deze toch bedroeg niet meer dan eene waarde van ongeveer f 60,000.

Peper. De pepercultuur is alleen nog in stand gebleven in Baros, waar zij 1177 pikols opleverde, en in Sipoeloe-Boea-Bandar, waar de opbrengst even onbeduidend was, namelijk 1157 pikols. In de overige landschappen bestaat, volgens getuigenis van den gouverneur, groote afkeer van deze cultuur. De verpligting tot teelt en levering is, wegens de geringe uitkomsten, reeds vroeger opgeheven.

Notenmuscaat. De notenmuscaatteelt is nog niet zeer uitgebreid, doch schijnt toe te nemen. In 1857 toch werden uitgevoerd 350 pikols noten en 130 pikols foelie, ter waarde van ongeveer f 38,000, tegen 178 pikols noten en 67 pikols foelie in 1856.

2°. Benkoelen.

Rijst. In tegenstelling van de sawahs (besproeide velden) ter hoofdplaats, zijn in 1857 de meeste ladangs (drooge velden) mislukt, ten gevolge van de aanhoudende droogte en de te late beplanting. Zonder de belangrijke aanvoeren uit Padang (11,295 pikols) had zelfs niet in de behoefte kunnen worden voorzien. De ernstige aanbevelingen van het Bestuur tot uitbreiding der sawahs en tot verbetering van den rijstbouw, hadden nog geene noemenswaardige uitkomsten opgeleverd. De prijzen der rijst wisselden af tusschen f 4:44 en f 6:48 de pikol.

De vroeger vermelde proeven met het verbouwen van Carolinazaad hadden niet aan de verwachting beantwoord.

Peper. De peperoogst was aanmerkelijk minder dan de vorige, namelijk 1485 pikols tegen 2969 in 1856. Voor 1858 waren de vooruitzigten beter.

Het Gouvernement doet de peper te Benkoelen zelf in het openbaar verkoopen en verkreeg dit jaar voor 185 pikols witte en 2525 pikols zwarte peper eene som van f 58,536.60.

Koffij. De vroeger vermelde aanplanting van koffijboomen in de afdeeling Kroë bragt ook dit jaar niets op. Voor 1858 werd de opbrengst op 50 pikols geschat.

Notenmuscaat. Ofschoon deze cultuur, volgens het oordeel van den adsistent-resident van Benkoelen, langzamerhand te niet gaat, zoowel door gebrek aan behoorlijk onderhoud als tengevolge van eene ziekte der boomen, bedroeg de uitvoer toch dit jaar iets meer dan in het vorige, namelijk in het geheel 431½ pikols noten en ruim 105 pikols foelie.

3°. Lampongsche districten.

Rijst. De oogst was weder niet voldoende voor de behoefte. De invoer bedroeg zelfs bijna 3000 pikols *meer* dan in het vorige jaar, namelijk 9839 pikols. De onlangs door het bestuur verstrekte ploegen, waarvan het gebruik hier tot dusver niet bekend was, hadden bevredigende uitkomsten opgeleverd.

Peper. Deze cultuur werd overal waar de gronden daartoe geschikt zijn en de krachten der bevolking zulks toelieten, uitgebreid. In het district Telok-Betong alleen werden 300,000 boomen bijgeplant. De uitvoer was slechts 3828 pikols, dat is bijna 900 pikols minder dan in het vorige jaar, doch de peperoogst is te wisselvallig om hieruit eenig bepaald gevolg af te leiden.

Koffij. Deze cultuur wordt het meest aangetroffen in de zuidelijke en westelijke gedeelten der residentie. Vooral in de vallei van Telok-Betong, en zelfs op naauwlijks 200 passen afstands van het zeestrand, groeit de koffij weelderig en zijn de boomen met vruchten beladen. Het aantal boomen en ook de oogst kon niet worden opgegeven. De uitvoer bedroeg 1488 pikols, zijnde 368 pikols minder dan in het vorige jaar, doch 944 pikols meer dan in 1855. De waarnemende resident meent echter dat het binnenlandsch verbruik welligt nog grooter is dan de uitvoer.

Katoen. Omtrent den uitslag der vroeger vermelde proeven met vreemde katoenzaden kon nog geen mededeeling worden gedaan. Aan kapas (inlandschen naam voor katoen) werden uitgevoerd 1925 pikols, in het vorige jaar 1960 pikols.

Gom-elastiek enz. De uitvoer hiervan bedroeg in 1857 ruim 7457 pikols. Bovendien werden uitgevoerd 7630 pikols hars, 10,625 bossen bindrotting en 285,400 stuks handrotting.

Bosschen. Behalve de bovengenoemde voortbrengselen der bosschen, werden 15,118 stuks planken naar Java verscheept, ruim 6000 meer dan in 1856.

4°. Palembang.

Rijst. Aanhoudende droogte en veldmuizen waren voor het padi-gewas nadeelig. De oogst zou niet te min, volgens de ontvangen opgaven uit de binnenlanden, hebben bedragen 258,830 pikols rijst en 987,771 pikols padi (rijst in den bolster). Daarvan werden ter hoofdplaats, in welker omstreken weinig rijst geteeld wordt, aangevoerd 79,998 pikols rijst en 55,921 pikols padi.

Katoen. De oogst der kapas was dit jaar zeer ongunstig en bedroeg, volgens de opgaven uit de binnenlanden, slechts 10,066 pikols, of bijna 100,000 pikols minder dan in het vorige jaar, hetgeen hoofdzakelijk werd toegeschreven aan de geheerscht hebbende droogte. Zoowel de in- als uitheemsche katoen-cultuur werd overal zooveel mogelijk bevorderd door het verspreiden van betere zaden onder de bevolking, die zich met deze teelt gaarne bezig houdt.

In de beneden-divisien en in de nabijheid der hoofdplaats leverden de overige *tweede gewassen* (meestal aardvruchten, zoo als katjang, obie's, laboe's en dergelijke) voor de bevolking vrij belangrijke voordeelen op.

Gom-elastiek enz. De inzameling van deze en andere voortbrengselen der bosschen was weder belangrijk. Er werd namelijk ter hoofdplaats aangebragt: aan gom-elastiek 2426 pikols, getah-pertja 34 pikols, benzoin 2722½ pikols, dammer (hars, pek) witte 6172 pikols, zwarte 6431 pikols, drakenbloed 6 pikols, rottan (rotting) 27,992 pikols, was 727 pikols.

Bosschen. Ten gevolge van veelvuldige aankappingen van ijzer- en temboesoehout, is de voorraad dezer houtsoorten aan den oever der rivieren, waar zij gemakkelijk te vervoeren zijn, nagenoeg verdwenen. Om die reden is de aankap van de eerstgenoemde soort, ter verzending naar Batavia, gegstaakt, en zijn de ambtenaren in de binnenlanden aangeschreven om de bijplantingen van beide soorten zooveel mogelijk aan te moedigen en

te bevorderen. Dien ten gevolge waren in sommige streken reeds vrij aanzienlijke aanplantingen tot stand gekomen.

Veeteelt. Volgens opgave waren bij het einde van 1857 aanwezig 4761 karbouwen, 12,565 geiten; 124 koebeesten en 21 paarden.

5°. Banka.

De landbouw is hier nog zeer beperkt. Het grootste gedeelte van het eiland bestaat trouwens, volgens verklaring van den resident, uit mulle zand- en steengronden, en de inlandsche bevolking is weinig talrijk. Het hoofddoel van het bestuur in dit gewest is het opdelven van tin-erts: alle beschikbare middelen worden bij voorkeur daaraan toegewijd.

De bevolking bepaalt zich, zoo als vroeger is gemeld, voor den rijstbouw, tot het aanleggen van ladang's (drooge velden), en door de weinige regens was de oogst dit jaar zeer gering. Ten einde haar voor gebrek te behoeden werden van wege het bestuur aan de bevolking geldelijke voorschotten verleend, die zouden worden verrekend met de door haar later te leveren houtwerken.

Aan de teelt van klappers en ook aan die van notenmuscaat was evenwel eenige uitbreiding gegeven.

6°. Billiton.

Met uitzondering van het eiland Mendanau, zijn zoowel Billiton als de omringende kleinere eilanden over het algemeen weinig vruchtbaar.

Het eenige wat er regelmatig geteeld wordt is rijst, doch dit geschiedt nog alleen op ladang's (drooge velden) en is naauwelijks voor een vierde van de behoefte der inheemsche bevolking voldoende. De verder benoodigde rijst wordt aangevoerd van Bawean, Grissee, Bali, Pontianak en Singapore. Verder teelt men er eenige aardvruchten, als: obi-benggala, obi-djawa, obi-ketella, kembili, ook suikerriet, ananas, laboe (kalbas) en pisang.

Vruchtboomen plant de inlander weinig, omdat hij alle drie of vier jaren, naar mate de grond tot ladang's geschikt verbouwd is, verhuist; de ladang's toch waarvan eens geoogst is, blijven van acht tot tien jaren braak liggen, eer zij weder tot het telen van rijst gebruikt worden.

De weinige klapper-, nangka-, doekoe-, doerian-, mangistan-, en pinang-boomen, die men aantreft, zijn schraal en klein van vruchten. Hier en daar, vooral op Mendanau, zijn ook eenige sagoboomen. De meeste obi en klappers komen van Pontianak, Soekadana en Tambalan.

De moerasachtige gronden leveren overal nipa en rottan (rotting). Ook aan hout, zoowel tot bewerking als tot brandstof, is geen gebrek.

7°. Riouw.

Het aantal der partuculiere tuinen of aanplantingen, waar de twee voornaamste artikelen van den landbouw in dit gewest, de *gambier* en de *peper*, geteeld worden, werd dit jaar met 77 vermeerderd en bedroeg alzoo 887.

Volgens de aangiften bij het havenkantoor te Riouw was de uitvoer van beide voortbrengselen *méér* dan in het vorige jaar, namelijk 112,723^{05} pikols gambier en 21,876^{06} pikols peper, in stede van 99,843^{20} en 19,686^{28} pikols in 1856.

De gemiddelde marktprijzen leverden weinig verschil op; de gambier gold, 1ste soort $2^{70}/_{100}$ dollar en 2de soort $2^{50}/_{100}$ dollar per pikol, tegen $2^{77}/_{100}$ en $2^{47}/_{100}$ dollar in het vorige jaar; de gemiddelde marktprijs van de peper was: van de witte, $11^{80}/_{100}$ dollar, van de zwaarte $7^{50}/_{100}$ dollar, en in het vorige jaar respectivelijk $11^{64}/_{100}$ en $7^{11}/_{100}$ dollar per pikol.

8°. Wester-afdeeling van Borneo.

Van dit gewest is ook dit jaar nog geen verslag ontvangen.

9°. Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo.

De landbouw staat hier nog op een zeer lagen trap. Het gebruik van den ploeg is

geheel onbekend. »Slechts weinige jaren," zegt de resident, »wordt op denzelfden grond geplant, omdat de landbouwer het gemakkelijker vindt een nieuw terrein op te zoeken, dan de vruchtbaarheid van den grond door omwerking te bevorderen."

Rijst. In een gedeelte der Zuider-afdeeling deed de ongunstige weêrsgesteldheid den padi-oogst nagenoeg geheel mislukken. Op sommige plaatsen waren de prijzen dien ten gevolge zelfs tot f 18 à f 20 den pikol gestegen. In de dringendste behoefte werd evenwel voorzien door belangrijke invoeren van Bandjermasin en uit de Dajaklanden, waar de oogst meer bevredigend was en de prijs gemiddeld f 4 per pikol bedroeg.

Klappers. In de nabijheid der woningen werden, op aanmoediging van het bestuur, meer en meer klapperboomen geplant, zoodat wanneer daarmede wordt voortgegaan, deze cultuur, naar de meening van den resident, binnen weinige jaren eene gewenschte hoogte zal hebben bereikt.

Tot nog toe is de opbrengst niet voldoende, maar wordt in de behoefte gedeeltelijk voorzien door aanvoeren van Java, Madura, Bali en Saleijer. Deze bedroegen dit jaar 121,980 stuks klappers en 299 pikols olie.

Katoen. De uitvoer van kapas overtrof dien van de drie vorige jaren; hij bedroeg 1908$^{60}/_{100}$ pikols, dat is ruim 1034 pikols meer dan in 1856.

De proeven met zaden van Amerikaanschen oorsprong in de nabijheid van Martapoera genomen, waren wegens gebrek aan behoorlijk toezigt geheel mislukt.

10°. Gouvernement van Celebes en onderhoorigheden.

Rijst. Over het algemeen was het weder voor de rijst-cultuur niet gunstig. Van daar dat de vertiening of landrente (zie hoofdstuk L, afd. II, § 5, *b* hiervoren) dit jaar ruim f 30,000 minder bedroeg dan in 1856.

De prijs was gemiddeld op de hoofdplaats f 5.40 en in de afdeelingen f 5 den pikol.

De waterleiding in het regentschap Polombanking (in de Zuider-districten) waarvan in het verslag over 1855 (bladz. 139) is melding gemaakt, was grootendeels voltooid. (1) Alleen moesten nog eenige dammen worden hersteld, die door overstroomingen waren vernield geworden.

Koffij. De hooge berggronden in dit gouvernement zijn over het algemeen, maar vooral in de afdeeling Boelekomba en Bonthain, voor de koffij geschikt en droegen er ook dit jaar toe bij om den lust tot uitbreiding dier cultuur onder de inlandsche bevolking op te wekken. (2)

De weêrsgesteldheid was niet ongunstig, en de oogst werd op ongeveer 34,000 pikols geschat (in het vorig jaar op 35 à 40,000 pikols). Vóór de openstelling van de vrijhaven Makasser in 1847, bedroeg de bekende opbrengst niet meer dan 7000 pikols. Van die haven werden dit jaar weder ruim 4000 pikols meer uitgevoerd dan in 1856, namelijk 28,117 pikols.

Het verval van den handel in Boeginesche kleedjes, die sedert de toenemende goedkoopte der Europesche lijnwaden hier bijna niet meer vervaardigd worden, maakt het volgens de opmerking van den Gouverneur, dubbel belangrijk, door den landbouw meer uitvoer te verkrijgen.

Klapperteelt. Ook deze cultuur werd meer en meer uitgebreid. Onder anderen werd aan den luitenant der Maleijers te Makasser vergunning verleend, om op het eiland Samatalloe klapperboomen te planten. De prijs van de olie was in 1857 f 20 den pikol.

Suiker. Van suikerriet bestaan hier en daar aanplantingen, waarvan het product geheel bestemd wordt voor binnenlandsch verbruik. Tot verbetering der te Makasser aanwezige soorten waren te Soerabaija rietstokken aangevraagd.

De middelen tot uitpersing van het riet waren nog zeer onvolkomen. Door een Chinees

---

(1) Gemis aan nadere berigten deed ten onregte in het vorige verslag aan de voortzetting van dit werk twijfelen.

(2) In het volgende jaar werden in Bonthain ook aan een Europeschen ondernemer woeste gronden tot dat einde in huur afgestaan. Zie de noot hiervoren.

te Makasser was evenwel met goed gevolg eene proef genomen om het te vermalen met een houten molen door buffels getrokken. En in de zuiderdistricten zou met dat doel door een anderen Chinees een ijzeren molen worden opgerigt. (1)

Veeteelt. De uitvoer van paarden was aanzienlijk. Door particulieren werden 502 stuks ter waarde van f 39,431, en voor het militair departement bovendien nog 106 stuks uitgevoerd.

11°. Menado. (2)

Rijst. Zoo als uit vroegere verslagen blijkt (zie in het bijzonder het vorige, bladz. 124) bevordert het bestuur naar vermogen het aanleggen van sawah's (natte velden). De aansporing daartoe was aanvankelijk niet vergeefsch, en ook in 1857 ging de bevolking met ijver en zelfs met lust voort met het graven van waterleidingen, zoodat in onderscheidene districten aan de sawah's eene vrij belangrijke uitbreiding kon worden gegeven, en in twee andere districten zoodanige velden thans voor het eerst werden aangelegd.

Vernieuwde proeven met zaad-padi van Java slaagden goed; deze deugdzame padisoort kon thans, volgens het oordeel van den resident, als ingevoerd worden beschouwd.

De oogst bedroeg in het geheel 234,295 pikols rijst; in de vier voorafgaande jaren 1853—56 was hij: 162,360, 162,338, 131,116 en 234,543 geweest. Droogte, maar vooral muizen rigtten in de stranddistricten groote verwoestingen in het padi-gewas aan.

De prijzen van de rijst liepen van f 2½ tot f 7½ den pikol, naar gelang van tijd en plaats.

Miloe (maïs). Deze in de Minahassa zoo belangrijke cultuur leverde zeer gunstige uitkomsten op. De oogst werd geschat op 131,884,752 stuks vruchten, ruim 37,337,000 meer dan in het vorige jaar, dat reeds als voordeelig werd beschouwd.

Tot pelling van de maïs had de resident van het gouvernement aangevraagd en ontvangen een werktuig van Oostenrijksch maaksel, op de Parijsche tentoonstelling bekend als *égrenoir de maïs.* Bij genomen proeven voldeed het zoo zeer aan de verwachting, dat thans een twintigtal werd ontboden, ten einde, tegen betaling, aan de inlandsche hoofden en bevolking te worden verstrekt. De prijs van dit werktuig beliep slechts ongeveer f 50.

Klappers. Met de uitbreiding dezer cultuur werd op ruime schaal voortgegaan: er werden niet minder dan 102,498 boomen bijgeplant, tegen 68,000 in het vorige jaar, en 27,000 in 1855. Bij het einde van 1857 was het geheele aantal boomen gestegen tot 332,522. Bij de meeste negorijen zijn geregelde klappertuinen aangelegd, waarin elk huisgezin zijn vast aandeel heeft.

Sago. De sago maakt in de Minahassa geen hoofdbestanddeel der volksvoeding uit, maar in tijden van gebrek of schaarschte aan andere gewone voedingsmiddelen neemt men er de toevlugt toe. De palm zelf is ook van veel waarde, omdat de bladeren de bedekking vormen van alle gebouwen en woningen zonder onderscheid. De resident achtte het daarom raadzaam, de sago-teelt uit te breiden, en daartoe te gebruiken de overal in meerdere of mindere uitgestrektheid aanwezige kleine moerassen of poelen.

Koffij. In verband met de krachten der bevolking (vergelijk het vorig verslag bladz. 125) werd alleen uitbreiding aan de geregelde tuinen gegeven, daar waar het getal boomen voor elk huisgezin nog niet het cijfer van 300 bereikte. Daartoe werden bijgeplant 124,464 stuks. De verspreid geplante grootendeels op de erven der woningen staande boomen worden gezegd vermeerderd te zijn met 256,362.

Na aftrek van de afschrijvingen werd het aantal boomen bij het einde des jaars in het geheel geschat op 3,646,656 in geregelde tuinen en 1,401,154 verspreid geplante. Het aantal huisgezinnen voor deze cultuur beschikbaar bedroeg 12,841.

De oogst was, ten gevolge hoofdzakelijk van ongunstig weder, geringer dan hij sedert 1852 geweest was. Dat jaar gaf slechts 7775 pikols, het tegenwoordige 14,612;

(1) Vergelijk de aangehaalde noot hiervoren.

(2) Even als vorige verslagen, betreft het hier volgende in het bijzonder de Minahassa; van de overige deelen der residentie Menado zijn de berigten te onvolledig om medegedeeld te worden.

maar de tusschenliggende jaren 1853—56 hebben achtereenvolgens gegeven: 16,114, 22,934, 25,262 ea 26,965 pikols. Het liet zich echter aanzien dat in 1858 weder een aanzienlijk product zou verkregen worden. (1)

De Menado-koffij is van voortreffelijke hoedanigheid, doch dit belette niet dat door het bestuur nieuwe regelingen werden gemaakt om haar nog te verbeteren door meer zorgvuldige sorteringen. De inkoopprijs voor de aan de pakhuizen geleverde koffij bedroeg dit jaar nog f 8.40 den pikol (2). In het geheel werd daarvoor aan de bevolking uitbetaald f 122,351; gemiddeld aan elk huisgezin in de afdeeling Menado f 5.30, in Kema f 19.60, in Tondano f 16 en in Amoerang f 6.

Voor den afvoer van het product uit de binnenlandsche naar de afscheeps-pakhuizen te Menado werd bovendien aan de bevolking voldaan eene som van f 19,882. De vervoermiddelen werden veel verbeterd door verstrekking, van bestuurswege, tegen matige prijzen, van deugzame ijzeren assen en wielen. (Zie vorig verslag, blz. 93).

Cacao. Deze cultuur verviel weder in hare vorige kwijning, zoodat de geheele oogst, volgens de ontvangene opgaven, nog geen 100 pikols zou hebben opgebragt. Ofschoon het vertrouwen daardoor sterk was geschokt, werd alle hoop nog niet opgegeven, dat later de arbeid beter zou worden beloond en ging men met planten voort.

Koffo. Ongeacht het gebrekkige der gereedschappen tot zuivering der vezelen van deze wilde pisangsoort, waarin evenwel eerlang door de ontvangst van Engelsche werktuigen groote verbetering zou worden gebragt, waren er toch reeds zigtbare vorderingen in de bereiding van de koffo-hennep, en verkreeg men over het algemeen een product van groote fijnheid en zuiverheid. De Manilla-hennep werd daarin, zoo al niet overtroffen, dan toch geëvenaard.

Er werden dit jaar in het geheel 75 pikols bereid (20 pikols meer dan in 1856), welke tegen een prijs van f 15 à f 20 den pikol aan de factory der Nederlandsche Handelmaatschappij zijn verkocht.

De geregelde plantsoenen vermeerderden met 60,179 stoelen en bedroegen in het geheel 194,468 stoelen; terwijl zich bovendien nog verspreid bevond eene hoeveelheid van 47,525 stoelen.

Noten-muscaat. Ook deze cultuur, waarvan de opbrengst, even als van de koffo en de cacao, geheel ten voordeele der bevolking komt, werd uitgebreid, zoodat er bij het einde des jaars in geregelde tuinen 18,413 boomen waren, 5,790 meer dan op het laatst van 1856. Het aantal verspreid geplante boomen was geklommen tot 5140.

Veeteelt. De ziekte, die, blijkens vorige verslagen, sedert eenige jaren onder de *paarden* heerschte, en het aantal belangrijk deed verminderen, kwam in 1857 eenigzins tot staan. Het opgegeven cijfer, waaronder echter ook eenige invoer, toont zelfs dit jaar eene vermeerdering van 64. Het getal *runderen* was voortdurend toenemende, dit jaar met 622 stuks; dat der *buffels* met 11 stuks. De *varkens* daarentegen zijn, volgens de ontvangen opgaven, zeer in getal verminderd, hetgeen de resident niet alleen aan verbruik, sterfte en uitvoer en ook aan mindere juistheid der opgaven toeschrijft, maar ook aan de omstandigheid, dat de tot het Christendom overgegane inlanders zich minder toeleggen op het aanfokken van varkens nu ze deze niet meer behoeven voor de heidensche feesten en offeranden.

Bij het einde van het jaar werd de veestapel geschat op 2417 paarden, 4838 runderen, 16 schapen, 2310 geiten, 40 buffels en 57,625 varkens.

12° Ternate.

Sago. Sedert eenigen tijd is de gedroogde ruwe sago een niet onbelangrijk artikel van handel geworden, dat vooral door Makasser, Singapoer en ook door Javasche huizen gevraagd wordt, zoo het schijnt ter verzending naar Frankrijk en Engeland.

Rijst. De districten Sahoe, Tobello en Galela, op Almaheira en de Soela-eilanden zijn de eenige streken in deze residentie, waar aan de rijstcultuur eenige uitbreiding is

(1) De oogst van 1858 heeft opgeleverd 22,866 pikols.
(2) Voor 1858 is de prijs verhoogd tot f 9.20 en voor 1859 (*Indisch Staatsblad* 1858, n°. 129) tot f 10 den pikol.

gegeven. Op Makian werd dit jaar wat meer geplant dan vroeger, en op Batjan had een honderdtal Tomoriers, door den gouverneur der Molukken in 1856 aldaar overgebragt, vrij belangrijke aanplantingen gedaan.

De invoer op Ternate van Java, Makasser, Amboina, Menado en van de andere eilanden dezer residentie bedroeg ongeveer 169 kojan's. De prijs van de rijst was gemiddeld f 7 den pikol.

Djagong. De oogst hiervan, in 1856 herhaaldelijk mislukt, was dit jaar zeer voordeelig, zoowel op Ternate als op de naburige eilanden.

Specerijen. Volgens opgave bevonden zich op Ternate, Tidore, Almaheira en Batjan ruim 22,000 notenmuskaat-boomen. De opbrengst werd grootendeels naar Makasser en Manilla uitgevoerd. Van de ruim 2000 nagelboomen, die er gezegd worden op Ternate, Almaheira en Batjan te zijn, werd niet geoogst, omdat, naar tevens gezegd wordt, de prijs van het product de moeite van het plukken niet beloonde.

Koffij. Op Ternate, Tidore en Batjan waren, volgens opgave, ruim 20,000 vruchtdragende koffijboomen. Herhaalde aanbevelingen tot uitbreiding bleven zonder belangrijk gevolg, omdat deze cultuur bij de bevolking niet gewild is.

Cacao. De cultuur van cacao werd hier als mislukt beschouwd, alle pogingen toch om de vrucht voor verrotting te bewaren bleven even als in het vorige jaar vruchteloos.

Bosschen. Ten behoeve der civile en militaire genie leveren de bosschen van de eilanden dezer residentie voortdurend goed hout, maar het vervoer naar de hoofdplaats is met vele bezwaren verbonden.

Veeteelt. Het getal runderen op Ternate bedroeg bij het einde des jaars slechts 365 stuks. Op Batjan bevinden er zich eenige, die den Sultan van dat eiland toebehooren en zeer zwaar zijn.

Varkens vindt men bij de Alfoersche bevolking van Almaheira en bij de Heidensche stammen in het algemeen in groote hoeveelheid; zij zwerven in de negorijen en nabij de woningen rond even als huisdieren.

Bokken en geiten worden in bijna alle Mohammedaansche negorijen gevonden.

13°. Amboina.

Kruidnagelen. Ook de opbrengst van dit jaar bewees de groote wisselvalligheid van den nageloogst, waarop in het vorig Verslag bladz. 126, werd gewezen. Nadat toch de oogst van 1856 het buitengewoon hooge cijfer van 617,250 Amsterdamsche ponden had opgeleverd, volgde in 1857 een oogst van slechts ongeveer 160,000 ponden. (Eene volkomen naauwkeurige opgave is nog niet ontvangen). Het weêr wordt trouwens gezegd voor de ontwikkeling der vruchten niet gunstig te zijn geweest, zoodat deze zich te laat hadden gezet en een groot gedeelte door de invallende zware slagregens afvielen. Met uitzondering van de jaren 1849, 1851 en 1855, die slechts opleverden 89,923, 97,742 en 29,205 ponden, was deze oogst de minste van de laatste tien jaren (1).

De toestand der nageltuinen was over het algemeen gunstig. De *lawa-lawa-poeti* ziekte, die in vorige jaren vele boomen deed kwijnen of sterven was nagenoeg geheel verdwenen. Het aantal boomen werd bij het einde des jaars geschat te bedragen, in de oude tuinen 36,403, in de jonge tuinen 129,878 en buiten de tuinen of geregelde bosschen 277,638, waarvan te zamen *vruchtdragend* 128,351 en *niet vruchtdragend* 315,568, dat is van de eerste 1,429 en van de laatste 1,496 *meer* dan bij het einde van het vorige jaar.

Noten-muscaat. Deze sedert 1827 aan de bevolking overgelatene cultuur (verg. het verslag over 1853 blz. 165), ofschoon nog niet zeer beduidend, kreeg toch, volgens opgave, eenige meerdere uitbreiding. De uitvoer bedroeg dit jaar 205½ pikols noten

---

(1) In den loop van 1859 is met den Gouverneur-Generaal in overleg getreden over eene wijziging in het tot dusver voor Amboina gevolgde stelsel ten aanzien van de verpligte teelt en levering van kruidnagelen. Het antwoord is hieromtrent nog niet ontvangen.

en $23^1/_4$ pikols foelie. De noten werden gemiddeld verkocht tegen f 40 en de foelie tegen f 100 den pikol; de gouverneur der Molukken voegt er echter de opmerking bij dat de noten ongetwijfeld een hoogeren prijs zouden behalen, als niet de inlanders, uit vrees voor berooving, de vruchten te vroeg plukten.

Cacao. Het bestuur is dit jaar begonnen hier de teelt van cacao, als eene vrije volkscultuur aan te moedigen, ten gevolge waarvan in de verschillende negorijen der afdeelingen Amboina, Saparoea en Hila reeds 25,794 boomen werden geplant.

Ook de reeds bestaande particuliere plantsoenen werden met ongeveer 10,000 boomen vermeerderd.

Tot verdere bevordering dezer cultuur stelde het Gouvernement, op voorstel van den gouverneur der Molukken, eenige gelden beschikbaar, om daarvan rentelooze voorschotten te verleenen aan ter goeder naam en faam staande ingezetenen van Ambon, die de cultuur op eenigzins ruime schaal zouden willen drijven.

Gedurende 1857 werden van Amboina uitgevoerd 20 pikols cacao, die verkocht waren tegen f 70 den pikol.

Tabak. Eenige particulieren te Amboina zijn dit jaar begonnen met het verbouwen van tabak op eenigzins grooter schaal dan tot nog toe hier gebruikelijk was.

De opbrengst van Boero wordt ditmaal op omstreeks 6000 pond geschat.

Koffij. Buiten de reeds hier en daar in deze in deze residentie bestaande plantsoenen, is, op aanmoediging van het bestuur, in de afdeeling Hila en Larike het planten van bosch- en paggerkoffij begonnen. Bij het einde des jaars waren aldaar 21,796 jonge planten.

Rijst. De rijstbouw is, blijkens vroegere verslagen, niet veel beduidend en wordt op de eigenlijke Ambonsche eilanden bijna niet uitgeoefend (verg. o. a. de verslagen van 1853, blz. 165 en 1854, blz. 136).

De invoer van rijst te Amboina bedroeg dit jaar 18,715 pikols.

Bosschen. Gelijk vroeger is gezegd (verslag van 1853, blz. 166) zijn op Amboina, Saparoea, Haroeko en Noesalout weinig bosschen meer, maar bezitten Ceram en Boero daarentegen grooten rijkdom aan hout van allerlei soort. Op laatstgenoemd eiland is een djatibosch, dat onder het Engelsch tusschenbestuur is aangelegd en door den gouverneur geschat wordt een 1500 tal balken te kunnen opleveren. Ten einde in de dringende behoefte aan hout voor 's lands werken te voorzien, werd daarin bij wijze van proef eene aankapping in daghuur gedaan, die echter, wegens het herhaaldelijk uitbreken der pokziekte onder de bevolking op Boero, nog slechts weinig voortgang had gemaakt. De kosten van aankap en vervoer tot aan het strand beliepen intusschen slechts gemiddeld f $4^1/_2$ voor elken balk.

Ook van Ceram hoopte men, door de aanschaffing van geschikte laadpraauwen voortaan met minder bezwaar dan tot dusver hout te verkrijgen.

Veeteelt. Het aantal runderen was eenigzins vermeerderd en bedroeg bij het einde des jaars 2407 stuks, dat is 125 stuks meer dan in het vorige jaar. De verdere veestapel, waaromtrent over dit jaar geen bijzonderheden zijn vermeld gevonden, bestaat uit varkens, geiten en eenige weinige schapen.

14°. Banda.

De opbrengst van de notenmuscaatperken was (in Amsterdamsche ponden uitgedrukt) in de laatste 6 jaren als volgt:

Jaren.	NOTENMUSCAAT.				FOELIE.		
	Middelbare.	Magere.	Gebroken.	Totaal.	Goede.	Gruis.	Totaal.
1852	470,258	62,411	30,102	562,771	131,544	3,931	135,475
1853	465,252	77,860	40,435	583,547	139,953	3,738	143,691
1854	410,228	86,215	41,418	537,861	131,389	2,597	133,986
1855	401,040	76,128	26,855	504,023	123,330	2,409	125,739
1856	569,708	136,562	44,659	750,929	188,199	5,138	193,337
1857	579,754	88,005	33,689	701,448	171,201	2,846	174,047

De oogst van 1857 bedroeg dus 701,448 Amsterdamsche ponden *noten*, waarvan middelbare 579,754, magere 88,005 en gebroken 33,689 pond, en 174,047 Amsterdamsche ponden *foelie*, waarvan 171,201 pond goede en 2,846 pond gruis; en hij overtrof dien van al de overige bovengenoemde jaren met uitzondering van 1856.

Als reden van dezen gunstigen oogst voert de resident behalve de weêrsgesteldheid, hoofdzakelijk aan de meerdere belangstelling, welke sommige perkeniers aan de behartiging der specerij-cultuur begonnen te wijden.

Bij eene dit jaar gedane naauwkeurige telling is bevonden, dat het getal boomen in het geheel 92,324 minder bedroeg dan de opgave van het vorige jaar. Er waren thans 275,324 vruchtdragende en 69,054 jonge boomen. De resident is echter van oordeel, dat bij de weinige beschikbare gronden het van meer belang is, de perken in goeden staat van onderhoud te brengen, dan de voorhanden werkkracht voor het doen van nieuwe aanplantingen te gebruiken.

De geldelijke uitkomsten voor de perkeniers, hoewel minder voordeelig dan in het vorige jaar, waren nogtans in vergelijking met de daaraan voorafgaande jaren, betrekkelijk gunstig. Volgens opgave van den resident gaven namelijk 29 van de 34 perken, na aftrek van alle uitgaven, ook voor de rentebetaling der hypotheken, eene overwinst van f 58,422:70; terwijl de schade, die de 5 overige gaven, f 3017:17 bedroeg; in 1856 waren die cijfers f 63,436:81½ overwinst en f 2289:68½ schade; daarentegen gaven in 1855 slechts 18 perken overwinst ten bedrage van f 21,050, en de 16 overige eene schade van f 10,623. De gezamenlijke *opbrengst* der notenperken beliep dit jaar f 151,660:28; de *uitgaven:* voor onkosten der perkeniers f 80,683:50 en voor de rentebetaling, door 21 perken, f 15,571:45, te zamen f 96,254:95, hetgeen een voordeelig verschil overlaat van f 55,405:53; in het vorige jaar bedroeg dat verschil f 61,167:13, maar daarentegen in 1855 slechts f 11,327. Met uitzondering van zeer enkele bleef intusschen de geldelijke toestand der perkeniers, wegens vroegeren achteruitgang, ongunstig.

Het aantal personen op de perken bescheiden bij het eind van 1857, vergeleken met het vroeger opgegeven cijfer van 1856, blijkt uit den volgenden staat:

Jaren.	Bannelingen. (Crimineel veroordeelden.			Vrije arbeiders en volgelingen.					Vrije bannelingen (vagebonden) en volgelingen.					Gillorezen en Tobillorezen (onbekwamen) (1).			Perkhoorigen.								Totaal Generaal.
																	Boven 14 jaren.					Beneden 14 jaren.			
																	Bekwamen.		Onbekwamen.						
	Mannen.	Vrouwen.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.	Totaal.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	
1857	390	19	409	695	139	24	25	883	33	2	»	»	35	4	9	13	331	276	58	77	742	209	227	436	2518
1856	353	12	365	712	147	21	20	900	40	4	1	4	49	5	11	16	332	286	56	72	746	211	218	429	2505
Meer in 1857	37	7	44	»	»	3	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	5	»	»	9	7	13
Minder.	»	»	»	17	8	»	»	17	7	2	1	4	14	1	2	3	1	10	»	»	4	2	»	»	»

(1) In het verslag van 1854, bladz. 137, werd gezegd dat deze personen door den resident van Banda genoemd worden »onbekwame, verblijf houdende als vrije lieden." Tot nadere toelichting hiervan, ook naar aanleiding van den wensch, uitgedrukt op bladz. 13 van het rapport der commissie betreffende dat verslag (zitting 1856–1857, n°. XX), wordt hier aangeteekend, dat deze lieden of hunne ouders oorspronkelijk gevangenen of slaven zijn, die in 1832 in onze handen vielen bij een' togt van den gouverneur der Molukken tegen een toenmaligen sultan van Seram (over wien verg. Temminck, »les Possessions Néerlandaises", III, bladz. 268) en sedert dien tijd op Banda te werk waren gesteld. Ten gevolge van een later besluit van het Indisch Bestuur werd hun de vrijheid hergeven en de gelegenheid aangeboden, om voor rekening van den lande naar hunne haardsteden terug te keeren, dan wel als vrije huurlingen in de specerij-perken werkzaam te zijn. Sedert dien tijd zijn de laatstbedoelde in de bevolkingsstaten der perken onder de vrije arbeiders gerangschikt en zijn alleen de achtergeblevene, voor den arbeid onbekwame, als Gillorezen (lees: Djilolorezen) en Tobellorezen vermeld.

Alle loonen en betalingen aan deze lieden geschiedden voor rekening van den lande; de perkeniers voorzagen alleen in hunne voeding, kleeding en huisvesting. Die loonen en betalingen bedroegen 's maands, zoo aan mannen als vrouwen, voor elken perkhoorige, boven de 14 jaren, en voor iederen banneling (crimineel veroordeelde) 60 duiten; voor vrije bannelingen (vagebonden) 210 duiten en voor vrije arbeiders 150 duiten per hoofd. Aan deze laatsten werd bovendien voor elk jaar dat zij zich verbonden vooruitbetaald eene premie van f 10 (1)

Overigens zijn van dit gewest weinig bijzonderheden te vermelden.

Op aansporing van het bestuur, werd door de perkeniers aan de klapperteelt, die in de onmiddellijke nabijheid der stranden geschiedt, eenige meerdere uitbreiding gegeven. Er had echter voortdurend nog invoer van klappernoten en olie plaats. Op de zes Banda-eilanden (Groot-Banda, Neira, Ay, Goenoeng Api, Pisang en Rozengain) waren bij het eind van het jaar 20,936 boomen.

Het vroeger vermelde djatibosch op Rozengain was door bijplanting op 27,600 boomen gebragt.

De veestapel bedroeg op hetzelfde tijdstip 22 paarden, 280 runderen, 409 geiten, 193 schapen en 230 varkens.

15°. Timor.

De djogong (maïs), het voornaamste voedsel van het volk op het eiland Timor, slaagde daar dit jaar, ten gevolge van de ongunstige weêrsgesteldheid, zeer slecht, zoodat het volk zich grootendeels moest voeden met de producten van den lontarboom (verg. het vorig verslag, bladz. 130) en met de djagong die van de naburige eilanden werd ingevoerd.

Ook de rijst, die meest door de regenten en hoofden wordt gebruikt, mislukte in de omstreken van Koepang grootendeels.

Op Rotti en op de Solor-eilanden en te Larentoeka op Floris werd de oogst daarentegen geacht zeer ruim te zijn geweest; behalve toch hetgeen van daar naar Koepang werd uitgevoerd, vonden nog twee Engelsche schoeners van Melbourne er gelegenheid om eene volle lading gepelde djagong in te koopen.

---

(1) Tot uitvoering van artt. 2 en 10 der wet van 7 Mei 1859 (*Staatsblad* n°. 33) heeft de Gouverneur-Generaal, bij eene ordonnaatie van 14 Julij 1859 (*Indisch Staatsblad* n°. 48) bepaald, dat de perkhoorigheid op middernacht tusschen den laatsten December 1859 en den eersten Januarij 1860 zal zijn afgeschaft, en de noodige voorzorgen genomen, opdat aan de vrijverklaarden duidelijk worde medegedeeld, dat zij gelijke regten en verpligtingen als de overige inlandsche bevolking hebben.

Gelijktijdig werd bij besluit van 14 Julij, n°. 14, de resident van Banda gemagtigd tot het aannemen van vrije arbeiders in de notenmuscaat-perken, hetzij uit de in vrijheid gestelde perkhoorigen, hetzij uit andere vrije inlanders onder eene verbindtenis voor hoogstens acht jaren. Elke bekwame arbeider ontvangt van 's lands wege een vooruit te betalen handgeld van f 12 voor elk jaar en een loon van f 2 's maands (bij een later besluit verhoogd tot f 4 's maands), ongerekend huisvesting, rijst, zout en kleederen, die hun door de perkeniers moeten worden verstrekt. Voor vrouwen, kinderen en ouden wordt het loon in evenredigheid tot hunne arbeidskrachten verminderd. Ook werd den resident magtiging gegeven, om de vrij gewordene perkhoorigen, die door ziekte, gebreken of ouderdom buiten staat zijn door arbeid in hunne behoeften te voorzien en daarin door anderen niet worden geholpen, zoo mede de verlaten kinderen, voor rekening van den lande te verzorgen, zoolang dat noodig zal zijn.

Gedeeltelijk in verband met de afschaffing der perkhoorigheid, gedeeltelijk ook ten gevolge der reeds in het vorig verslag, bladz. 128, vermelde overwegingen om de perkeniers in hunnen ook buitendien weinig gunstigen toestand te hulp te komen, waren reeds bij besluiten van den Gouverneur-Generaal van 13 Junij 1859 n°. 1 en 2 Julij n°. 6 en 9 maatregelen genomen, om op Java vrije arbeiders met vrouwen en kinderen voor Banda te werven, nagenoeg op gelijke voorwaarden als de bovenvermelde; om ook huisgezinnen van de eilanden Letti, Moa, Roma en Kisser over te halen zich op Banda te vestigen; en om de perkeniers, wier perken voor schulden verbonden waren of die gelden behoefden tot herstelling van gebouwen en verbetering hunner perken, onder de noodige waarborgen, matige renteloze voorschotten te geven.

Eindelijk is nog in October ll. door den Koning magtiging verleend, om aan de perkeniers voor de door hen aan het Gouvernement te leveren producten een hoogeren prijs te betalen, namelijk voor foelie, 1ste soort, die tot dusver naar gelang van de ligging der perken, betaald werd met 40 en 44 duiten, voortaan gemiddeld 48½ duiten; voor foelie, 2de soort (gruis), in stede van 20 en 22 duiten, 24 duiten; voor notenmuscaat, 1ste soort, in stede van 16 en 20 duiten, voortaan 21 en voor 2de en 3de soort, in stede van 6 en 4 duiten, voortaan 7 en 4½ duiten.

Het vroeger geopperd denkbeeld, om aan de perkeniers geheel of gedeeltelijk de vrije beschikking over hunne producten te laten, 't geen voor de schatkist eene nieuwe zeer belangrijke opoffering zou zijn geweest, is ook in Indie bijna algemeen ontraden op dezelfde gronden als die vermeld zijn in § 4 van de Memorie van Beantwoording betrekkelijk het batig slot van 1855 (zitting 1857-1858 n°. XXXIII 6) en is daarom opgegeven.

De netto opbrengst der Bandasche specerijen hier te lande, na aftrek van de onkosten van afscheep op Java en aanvoer en verkoop in Nederland, doch ongerekend de in Indie gemaakte kosten voor inkoop, vervoer naar Java enz., was in de jaren 1855-1859 van de notenmuscaat: f 1.05 6/40, f 1.04 2/10, f 0.87 2/10, f 0.78 3/10 en f 0.68, en van de foelie f 1.11 9/10, f 1.05 3/10, f 0.87, f 0.70 8/10 en f 0.62 per Amsterdamsch pond. De netto opbrengst van 1859 is nog slechts approximatief.

De uitvoer van sandelhout en was, die tot de belangrijkste handelsartikelen behooren, overtrof dien van het vorige jaar. Hij bedroeg: aan sandelhout 2839$^{45}/_{100}$ pikols, bijna 800 meer dan in 1856, en aan was 1018 pikols, zijnde ruim 653 meer dan toen. Ook de prijzen waren iets hooger, en beliepen gemiddeld: voor het sandelhout 1ste soort f 12$^{1}/_{2}$, 2de soort f 9$^{1}/_{2}$ en 3de soort f 6; en voor het was f 90 den pikol.

Eene kleine vermeerdering had er mede plaats in den uitvoer van paarden. Van Rotti bedroeg de uitvoer, zoo ver die bekend was, dit jaar 254 stuks, waarvan 147 naar Java en de overige naar Mauritius; en van Koepang werden 136 paarden uitgevoerd waarvan 9 naar Java en een gelijk getal naar Melbourne, 2 naar Amboina en 116 naar Mauritius.

II. Mijnbouw.

§ 1. *Algemeene beschikkingen.*

Wijziging en aanvulling van het organiek Koninklijk besluit van 24 October 1850, n°. 45. Volgens dit besluit was de ontginning van delfstoffen bevattende gronden alleen toegestaan aan Nederlanders, in Nederland of Nederlandsch Indie gevestigd; konden alleen de zoodanigen eene concessie besturen, zoo die aan eene (naamlooze) vennootschap werd verleend, en kon eene concessie nimmer op anderen dan Nederlanders overgaan. Door deze beperking in verband met art. 107 van het regeringsreglement en artt. 1 en 2 van de wet van 28 Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44) waren niet een aantal personen uitgesloten, die sedert jaren het regt van ingezetenschap in Nederlandsch Indie hadden verkregen, maar zelfs de in Nederlandsch Indie geborene Europesche ingezetenen, in zoo ver zij niet van Nederlanders afstamden. Bij Koninklijk besluit van 10 October 1857, n°. 64 (*Indisch Staatsbl.* van 1858 n°. 41), werden daarom de bedoelde bepalingen, in het eerstgenoemd besluit ten behoeve van Nederlanders vervat, toepasselijk verklaard op alle Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen, die volgens de algemeene bepalingen bevoegd zijn zich te vestigen ter plaatse waar de te ontginnen gronden gelegen zijn; terwijl tevens werd verklaard, dat ontginningen door inlanders en daarmede gelijkstelde personen op de gebruikelijke wijze kunnen blijven geschieden.

Eene andere leemte van het Koninklijk besluit van 24 October 1850 was, dat daarin hoegenaamd geene afzonderlijke bepaling voorkwam ten aanzien van die gedeelten van Nederlandsch Indie, waar het regt van zelfbestuur aan de inlandsche vorsten of volken is gelaten. Ook hierin werd bij het besluit van 10 October 1857 voorzien, door namelijk te bepalen, dat ondernemingen tot ontginning van delfstoffen bevattende gronden, in die gedeelten van Nederlandsch Indie gelegen, door het koloniaal bestuur kunnen worden bevorderd en beschermd door alle zoodanige middelen als hetzelve meest doelmatig oordeelt, ook zonder toepassing van het Koninklijk besluit van 24 October 1850, mits de ondernemers volgens de voor het betrokken gedeelte van Nederlandsch Indie geldende bepalingen bevoegd zijn, zich te vestigen ter plaatse waar de gronden gelegen zijn en daartoe vergunning van het koloniaal bestuur verkregen hebben.

Personeel van ambtenaren. Twee van de vijf Europeesch-Indische jongelingen, die in 1856 waren aangenomen, om tot voormannen te worden opgeleid (zie vorig Verslag, bladz. 131), werden op hun verzoek uit die betrekking weder ontslagen. De drie overigen volgden geregeld de lessen, welke hun aan het bureau van het mijnwezen werden gegeven.

Inrigtingen betrekkelijk het mijnwezen. De uitbreiding in de laatste jaren aan dezen tak van dienst gegeven deed de behoefte gevoelen aan geschiktere gebouwen voor het algemeen beheer, hetwelk te Buitenzorg is gevestigd, en voor de verdere daarbij behoorende inrigtingen. Bij een besluit van den Gouverneur-Generaal van November van dit jaar werd derhalve magtiging verleend tot daarstelling, te Buitenzorg, van een bureau, een mineralen-kabinet, eene schoolzaal, een laboratorium en eene smelthut, waarvan de gezamenlijke kosten waren begroot op f 56,601.

§ 2. *Banka.*

Nadat Banka in het vorige jaar de grootste hoeveelheid tin had gegeven, die nog ooit

in één jaar van daar verkregen was, gaf het in 1857 niet meer dan een middelmatig cijfer. De levering bedroeg namelijk

in dit jaar . .	74,668 24/100	pikols, (1)
» 1856 . . .	100,656 45/100	»
» 1855 . . .	64,128 56/100	»
» 1854 . . .	80,019 12/100	»

Ook hier werkte de drooge weêrsgesteldheid, waarop reeds herhaaldelijk in dit verslag gewezen is, nadeelig.

Bij het eind van het jaar bleef aanwezig eene hoeveelheid van 1120 pikols erts tegen 1601 pikols bij het eind van 1856.

De mijnen hadden in den loop van het jaar genoten:

aan verstrekkingen . . .	f 546,700 : 115
» voorschotten	323,319 : 76
» uitkeeringen	360,022 : 13
te zamen. .	f 1,230,042 : 84

De schulden der mijnen bedroegen bij het einde van 1856	f 223,941 : 49
bij het einde van 1857.	239,824 : 69
dus thans *meer*.	f 18,883 : 20

een natuurlijk gevolg der min gunstige uitkomsten van den mijnbouw. De schuld was verdeeld in f 2,700 : 47 goede, f 128,154 : 49 onzekere en f 108,969 : 93 kwade schuld. Tot verklaring dezer ook in vroegere verslagen gemaakte verdeeling zij aangeteekend, dat goede schuld wordt genoemd die, welke door den voorhandenen erts is gewaarborgd, onzekere, die, warvan met geen zekerheid kan gezegd worden, dat zij in het volgende jaar zal verrekend worden, en kwade, die, waarvan de invordering of verrekening niet kan plaats hebben ten gevolge van het mislukken der ontginning.

Het getal mijnwerkers bedroeg, bij het einde van 1857, 7597; 377 meer dan bij het einde van 1856. Niettemin werd nog even als vroeger een ruimere aanvoer van Chinesche nieuwelingen verlangd en werd die naar verlangen bevorderd.

Het getal bewerkt wordende mijnen bedroeg op dat zelfde tijdstip 229, dat is 5 minder dan in het vorige jaar.

De voorgenomene smeltproeven, volgens de wijze door de hoogleeraren Mulder en Bleekrode aangegeven, en waarvan in het verslag van 1855, bladz. 147, is melding gemaakt, werden dit jaar, zoowel te Muntok als te Soerabaija, ten uitvoer gebragt; maar de uitslag was, dat men het in Indie niet wenschelijk beschouwde, die wijze van smelting op Banka in toepassing te brengen. (2)

§ 3. *Billiton.*

Volgens mededeeling van het hoofd van gewestelijk bestuur waren hier, op het einde van 1857 in werking 5 kollong-mijnen, 2 koeliet-kollong-mijnen en 20 koeliet-mijnen (3). Daarin waren 549 arbeiders, waarvan 270 koelies en de overige deelhebbers. Daarenboven waren nog 45 Chinezen, onder de leiding van een Engelschen ingenieur, bezig met het delven van ertshoudenden bergsteen.

De opbrengst der mijnen gedurende dit jaar werd geschat op ongeveer 3000 pikols tin.

§ 4. *Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo.*

In het belang van het vroeger (Verslagen van 1855 bladz. 147 en van 1856 bladz. 132)

---

(1) In 1858 wordt weder bijna evenveel als in 1856 geleverd, namelijk 96,475 92/100 pikols.

(2) In 1859 is, bijzonder met het oog op Banka, van hier als scheikundige voor de mineralogie uitgezonden een leerling van den hoogleeraar Mulder, C. L. Vlaanderen.

(3) Zie voor de beteekenis dezer benamingen, de noot op bladz. 132 van het vorig verslag.

vermeld onderzoek naar steenkolenlagen, beter gelegen dan de mijn Oranje-Nassau, begaf zich de ingenieur der 1ste klasse, belast met de leiding der dienst van het mijnwezen, in den loop dezes jaars derwaarts. De nieuw te openen mijn aan de Karang-intan-rivier, waarvan eene jaarlijksche opbrengst van 30,000, later zelfs van 36,000 ton, verwacht werd, zou eerst over eenige jaren kolen kunnen leveren, wilde men niet door den eisch van onmiddellijke levering de toekomst der mijn in gevaar brengen. Men had echter dit jaar eenige lagen ontdekt, zuid- en oostwaarts van de mijn Oranje-Nassau, waardoor men, bij de met het eind van dit jaar aanstaande uitputting van deze mijn, tijdelijk 15,000 ton stoomkolen 's jaars hoopte te verkrijgen (1).

De uitkomst van den mijnarbeid was dit jaar als volgt:

Bij het einde van 1856 was een restant steenkolen aanwezig, te Pengaron van 210 ton en te Bandjermasin van ruim 7180 ton, of te zamen	7,390 ton,
gedurende 1857 is uitgegraven	14,480 »
	21,870 ton,
en afgeleverd	16,281 »
zoodat op het einde van 1857 aanwezig was een voorraad van	5,589 ton,

waarvan 4983 ton te Pengaron en de overige te Bandjermasin.

Vergeleken met het vorig jaar, was in 1857 1155 ton *meer* uitgegraven en 1170 ton *meer* afgeleverd.

De uitgaven voor de ontginning te Pengaron bedroegen f 126,579:19, waaronder f 33,791:81 en f 10,570 voor onderhoud van bannelingen en van het militair detachement. Even als in het vorig verslag, moet ook hier herinnerd worden, dat in deze uitgaaf niet begrepen zijn de kosten van vervoer der kolen van Bandjermasin naar elders, noch de renten van het kapitaal, noch ook enkele betalingen, die op Java voor aangeschafte materialen geschiedden. (2)

Concessie van Banjoe-irang. Volgens de opgaven van den bovengenoemden gouvernements-ingenieur, die gedurende zijn verblijf in de Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo, op verzoek van de maatschappij aan welke deze concessie was overgegaan, een onderzoek instelde naar den stand der werken, zou uit de ten vorigen jare geopende mijn, *Julia Hermina*, eene zeer aanmerkelijke hoeveelheid steenkolen kunnen worden verkregen. Tegen Augustus 1858 dacht men met de levering te kunnen beginnen. De afstand van de mijn tot aan zee werd door hem bevonden te zijn 28 Javasche palen (42 Nederlandsche mijlen), waarvan ruim één paal over land, langs een reeds aangevangen spoorweg, en het overige te water zou worden afgelegd. (3)

§ 5. *Verdere opgaven betreffende den mijnbouw.*

Riouw. Zoo als reeds in 't vorig verslag, bij wijze van noot, is aangeteekend, werd in 1857 de overeenkomst tusschen den heer A. N. van den Berg en den onderkoning van Riouw, omtrent de ontginning van tinmijnen op de Karimon-eilanden, zoodanig gewijzigd, dat zij bij het Indisch Bestuur geene bedenkingen meer opleverde, en door den resident kon worden bekrachtigd. Kort daarop is tusschen hen, naar aanleiding van dat contract, eene vervolg-overeenkomst tot stand gekomen, ter verzekering der veiligheid van personen en goederen op de Karimon-eilanden, in verband tot de voorgenomene

---

(1) Deze hoop werd in 1858 slechts gedeeltelijk vervuld. De ontginning bedroeg in dat jaar slechts 12,904 ton stoomkolen en 498 ton smeedkolen; de afvoer bedroeg, door eén groot restant van het vorige jaar, 17,196 ton steenkolen en 739 ton smeedkolen.

De steeds klimmende behoefte voor de Indische dienst had ten gevolge, dat in 1858 de sedert 1854 gestaakte uitzendingen uit Europa werden hervat. Na de laatste gebeurtenissen in Bandjermasin werd zelfs voor de dienst van 1860 eene uitzending van 32,000 ton verlangd.

(2) Over de arbeiders bij deze mijnen heeft het Indisch Bestuur, naar aanleiding van de aan hetzelve medegedeelde opmerking, voorkomende op bladz. 14 van het rapport der Commissie betreffende het regeringsverslag over 1854 (zitting 1856–1857, n°. XX, 22) meer bijzonderheden voor een volgend verslag toegezegd.

(3) Weinigen tijd nadat de eerste kolen te Soerabaija waren aangebragt, kwam de treurige tijding dat op 1 Mei 1859 het Europeesch personeel vermoord en de gebouwen vernield waren.

ontginning. Bij het einde des jaars was evenwel met die ontginning nog geen aanvang gemaakt. (1)

De onderzoekingen door de mijn-ingenieurs op onderscheidene plaatsen, als in de Wester-Afdeeling van Borneo op Batjan (2) (residentie Ternate) en elders, leverden dit jaar niets meldenswaardigs op.

III. Visscherijen.

In dezen tak van nijverheid zijn geene belangrijke bijzonderheden voorgekomen. (3)

IV. Ambachts- en fabrieknijverheid.

§ 1. *Gewestelijke berigten.*

Behalve hetgeen reeds elders in dit Verslag is medegedeeld over de oprigting van meerdere rijstpelmolens op Java, en van olie-, sago- en suikerfabrieken in het gouvernement van Celebes en onderhoorigheden (hoofdstuk C, afdeeling III en hoofdstuk N, afdeeling I) zijn omtrent de ambachts- en fabrieknijverheid in de onderscheidene gewesten geene belangrijke mededeelingen ontvangen. In het algemeen kan echter gezegd worden, dat zij, vooral op de hoofdplaatsen van Java, voortdurend groote vorderingen maakt.

§ 2. *Fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid.*

Aan deze gouvernements-inrigting werden ook dit jaar weder vele en zeer belangrijke werken uitgevoerd, zoowel ten dienste van de militaire en civile marine, als voor den waterstaat, het boschwezen (het maken van transportwagens) en het mijnwezen.

Ook voor particulieren werden onderscheidene bestellingen uitgevoerd, onder andere de levering van een volledigen suikermolen.

Bij het nieuw reglement, dit jaar voor de fabriek vastgesteld (*Indisch Staatsblad* 1857, n°. 109), werd echter voorgeschreven, dat het werken voor particulieren uitzondering moet zijn en bepaaldelijk moet strekken tot voorziening ingeval de fabrieken en werkplaatsen van bijzondere ondernemers ontoereikend zijn. Op den voorgrond staat, dat de fabriek vooral bestemd is om te voorzien in de behoefte van 's Rijks zeemagt en stoomwezen; daarom blijft zij, als eene afzonderlijke instelling, onder het beheer van het marine-departement; zij kan echter tevens dienstbaar worden gemaakt voor de openbare werken en de overige departementen van algemeen bestuur. In het algemeen wordt in de fabriek alleen gemaakt en gerepareerd wat buiten dezelve niet kan gewerkt of bij aanbesteding als anderzins niet even goed verkregen of aangemaakt kan worden.

Als maatstaf voor de werkzaamheden kan eenigermate strekken, dat dit jaar in het geheel werd verwerkt eene som van f 445,472,117½, waarvan aan materialen f 180,354,72½ en hieronder 406.000 Ned. ponden ijzer, 17,000 Ned. ponden koper, 1251 ton steenkolen en 182 ton coakes, en dat het gemiddeld aantal werklieden was 788 daags, 38 daags meer dan in het vorige jaar.

V. Handel, scheepvaart en scheepsbouw.

§ 1. *Bepalingen betreffende den handel en de scheepvaart.*

Als zoodanig kunnen naar tijdsorde vermeld worden: (4)

---

(1) Volgens de laatst ontvangen berigten waren de werkzaamheden eerst den 23sten Julij 1859 begonnen, doch was reeds binnen eene maand daarna op Groot-Karimon eene hoeveelheid tinerts verzameld.

(2) De onderzoekingen op Batjan, in het bijzonder naar kolen (zie de verslagen van 1853 bladz. 171 en 1854 bladz. 144) zijn, krachtens besluit van den Gouverneur-Generaal van 25 Mei 1859, n°. 5, gestaakt, dewijl er geen hoop overbleef, bruikbare kolen in voldoende hoeveelheid te vinden, om de kosten der ontginning goed te maken.

(3) Over de hier en daar bestaande belasting op de visscherijen en op de vischmarkten (zie het verslag van 1854, bladz. 144, en de daartoe betrekkelijke opmerking der Commissie) is een onderzoek door den directeur der middelen en domeinen ingesteld, waarvan het gevolg echter nog niet aan het opperbestuur is medegedeeld.

(4) Zie, omtrent de opheffing der bepalingen betreffende de praauwenveren op de drie hoofdplaatsen van Java, hoofdstuk L, afdeeling IV, § 1 *b*.

de onder nadere goedkeuring des Konings vastgestelde ordonnantie van 5 Januarij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 2), houdende toelating van den invoer van goederen uit entropôt beneden de waarde van één duizend gulden, die tot nog toe, volgens art. 8 van het *Indisch Staatsblad* van 1825 n°. 28, het minimum was;

de ordonnantie van 20 Februarij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 10), waarbij, op 's Konings magtiging, van 12 tot 18 maanden is verlengd de termijn binnen welken termijn ter plaatse van den uitvoer in Indie behoort te zijn ontvangen de kennisgave van den ongebroken aanvoer in Nederland van goederen, die, wegens bestemmlng derwaarts in de betaling van uitgaande regten bevoorregt zijn. (1)

de ordonnantie van 4 Maart 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 17), waarbij, op het voorbeeld van hetgeen reeds ten aanzien van de vaart op en van de meeste der vrijhavens was vastgesteld, is bepaald, dat het aan alle vaartuigen, hetzij die al dan niet in Nederlandsch Indie te huis behooren, is toegestaan om van de eilanden Bali en Lombok goederen over te brengen naar eene der andere Nederlandsch-Indische bezittingen, waar die vaartuigen wettelijk kunnen toegelaten worden, en omgekeerd;

het besluit van den Gouverneur-Generaal van 4 Junij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 46), waarbij, voor zoo veel noodig, is verklaard, dat door de verordeningen, vervat in de Indische Staatsbladen van 1846, n°. 27, 1848, n°. 42 en 1854, n°. 46, betreffende de vrijverklaring der havens van Makasser, Menado, Kema, Amboina, Banda, Ternate en Kajeli, geene, behalve de daarbij uitdrukkelijk voorgeschrevene, verandering is gebragt in de vroegere verordeningen omtrent het heffen van in- en uitgaande regten in de *kleine* havens van Celebes en de Molukken, waar tolkantoren zijn;

de ordonnantie van 6 Julij 1857 (*Indisch Staatsblad*, n° 58) waarbij, voor de vaart op en van Amboina, Banda, Ternate en Kajeli, eene gelijke vrijheid is verleend, als die, welke reeds vroeger voor het verkeer met de overige vrijhavens, en bij de bovenbedoelde ordonnantie van 4 Maart voor het verkeer met Bali en Lombok was toegestaan;

de ordonnantie van 18 Augustus 1857 (*Indisch Staatsblad*, n°. 75), volgens welke het aan schepen en vaartuigen tot de kustvaart in Nederlandsch Indie geregtigd, voortaan werd vergund die vaart uit te oefenen, ook dan wanneer zij goederen aan boord hebben, buiten Nederlandsch Indie ingeladen of bestemd om door die schepen naar buiten Nederlandsch Indie te worden uitgevoerd, en zij dus niet de geheele lading innemen ter plaatse van waar zij aanvankelijk wenschen uit te klaren.

In hoofdstuk L, IIde afdeeling, § 5 *b* hiervoren is reeds melding gemaakt van de ordonnantien van 1 Julij 1857 (*Indisch Staatsblad* n°. 56), blijkens welke de belasting van 4 ten honderd, die bij de aanvrage van een eersten Nederlandsch-Indischen zeebrief voor een buiten Nederland of Nederlandsch Indie gebouwd schip geheven wordt, niet verschuldigd is, als zoodanig schip of vaartuig laatstelijk behoord heeft tot 's lands zeemagt of laatstelijk gevaren heeft op een Nederlandschen zeebrief; en te dier plaatse is mede reeds melding gemaakt van de ordonnantie van 6 October daaraanvolgende (*Indisch Staatsblad* n°. 92) waarbij, onder nadere bekrachtiging door de wet, tot ultimo December 1862 is vernieuwd het verbod op den invoer van vuurwapenen en buskruid in de havens van de residentie Palembang en het rijk van Djambi.

§ 2. *Handel en scheepvaart op Java en Madura.*

Aan de Staten-Generaal is reeds afzonderlijk medegedeeld het te Batavia gedrukte » Verslag van den handel, de scheepvaart en de inkomende en uitgaande regten op Java » en Madura, over den jare 1857"; en in de *Nederlandsche Staatscourant* van 13 Augustus 1858 zijn de gebruikelijke jaarlijksche opgaven omtrent dit onderwerp gegeven, vergeleken met die van het jaar 1856. (2)

Men zal zich daarom bij dit verslag, even als bij de vorige, bepalen tot het overnemen

---

(1) Tot voorkoming van misbruik is onlangs aan het Indisch Bestuur eene nadere magtiging omtrent dit punt verleend, waarvan de uitslag later zal worden medegedeeld.

(2) Gelijke opgaven over het jaar 1858, vergeleken met 1857, zijn gegeven in de *Staats-courant* van 8 September jl. Van elk dezer *Staats-couranten* is, als bijlagen litt. A[1] en B[1], een exemplaar bij dit verslag gevoegd.

uit die beide stukken van de voornaamste cijfers, die de handelsbeweging in 1857 heeft opgeleverd, en hiertoe worden als bijlagen onder litt. *Z* overgelegd, 12 staten, aantoonende:

1°. den invoer op Java en Madura in het algemeen;

2°. den uitvoer van Java en Madura in het algemeen;

3°. de landen, van waar de particuliere invoer heeft plaats gehad;

4°. de landen, naar welke de uitvoer heeft plaats gehad;

5°. de voornaamste der van Europa, Amerika en de Kaap de Goede Hoop ingevoerde voortbrengselen;

6°. de goederen met certificaat van Nederlandschen oorsprong of bewerking ingevoerd:

7°. de voornaamste der uitgevoerde voortbrengselen;

8°. en 9°. de landen van herkomst en bestemming der aangekomen en vertrokken schepen;

10°. en 11°. de vlaggen der aangekomen en vertrokken schepen;

12°. de ontvangen regten.

De waarde der ingevoerde koopmanschappen, zoowel voor particuliere als voor gouvernementsrekening, overtrof die van alle vroegere jaren. De uitvoer voor gouvernementsrekening bleef beneden dien van het vorige jaar, maar de particuliere uitvoer was, zoowel wat de waarde als wat de hoeveelheid van de meeste producten betreft, buitengewoon groot.

De invoer beliep:

	Aan koopmanschappen.	Aan specie.	Totaal.
Door particulieren	f 34,213,492	f 4,424,536	f 38,638,028
Voor rekening van het Gouvernement . .	12,566,541	12,420,000	24,986,541
Te zamen . .	f 46,780,033	f 16,844,536	f 63,624,569

De uitvoer beliep:

Door particulieren	f 44,078,180	f 4,451,131	f 48,529,311
Voor rekening van het Gouvernement . .	55,824,018	1,570,555	57,394,573
Te zamen . .	f 99,902,198	f 6,021,686	f 105,923,884

Het getal aangekomen schepen was 2643, metende 227,949¾ last; in het vorige jaar 2321 schepen en 189,199½ last; het getal der vertrokkene was 2705, metende 210,453½ last, tegen 2533 schepen en 208,505¾ last in het vorige jaar.

§ 3. *Handel en scheepvaart op de buitenbezittingen.*

Sedert het laatst aan de Staten-Generaal medegedeelde overzigt van den handel en de scheepvaart in de Nederlandsche bezittingen in Oost-Indie buiten Java en Madura, loopende tot en met het jaar 1856, zijn hier te lande nog geen andere volledige opgaven ontvangen.

§ 4. *Binnenlandsche handel.*

De berigten van de onderscheidene hoofden van gewestelijk bestuur getuigen over het algemeen van toenemend binnenlandsch vertier; maar leveren bijna geen stof tot mededeelingen op.

In verband met hetgeen gezegd is in het vorig verslag, bladz. 137, omtrent de Wester-afdeeling van Borneo verdient echter te worden vermeld, dat ditmaal de berigten ook van

daar gunstiger zijn. Behalve te Pontianak en Sambas nam ook in de Boven-Kapoeas de handel toe.

§ 5. *Staat van de Nederlandsch-Indische scheepvaart.*

Het aantal Nederlandsch-Indische schepen en vaartuigen bedroeg omstreeks het eind van dit jaar 307, ter gezamenlijke grootte van 29,632½ last, te weten:

8 stoomschepen, groot	1,362	last;
24 schepen »	5,695¼	»
119 barken »	16,067¼	»
28 brikken »	2,621	»
87 schoeners »	3,166½	»
10 kotters »	167	»
31 wankangs, toops en andere vaartuigen, groot	553½	»
te zamen als boven 307 schepen, groot	29,632½	last.

In den loop van het jaar werden uitgereikt 98 zeebrieven, waarvan 22 aan Europeanen voor eene scheepsruimte van 3033 last, 32 aan Chinezen voor eene scheepsruimte van 2636⅓ last, 40 aan Arabieren voor eene scheepsruimte van 6071½ last en de overige 4 aan inlanders, voor eene scheepsruimte van 86 last. Van deze 98 zeebrieven werden echter 39 afgegeven voor reeds in de vaart zijnde schepen. Van de overschietende 59 schepen, aan welke eerste zeebrieven werden uitgereikt, waren er 35 in den vreemde gebouwd. De grootte der schepen en de landaard der reeders is van die 59 schepen niet afzonderlijk vermeld gevonden.

§ 6. *Scheepsbouw.*

Op de scheepstimmerwerf te Dassoon (Rembang) werden dit jaar gebouwd een stoomboot voor de onderneming van den heer Cores de Vries, zes gouvernements-kruisbooten en vijftien kleinere vaartuigen.

De werven te Soerabaija en te Grissee ondervonden bij voortduring groote moeijelijkheid in het verkrijgen van het benoodigde hout, vooral van groote afmetingen en waren daardoor niet in zoo bloeijenden toestand als anders het geval zou zijn geweest.

Van de pogingen, door de Regering aangewend, bepaaldelijk om in de behoefte aan rondhouten voor den scheepsbouw op Java te voorzien, is reeds melding gemaakt in de 1ste afdeeling § 1*b* van dit hoofdstuk.

Ten aanzien der buitenbezittingen is omtrent den scheepsbouw niets belangrijks vermeld gevonden.

's Gravenhage, 18 Januarij 1860.

De Minister van Staat, Minister van Kolonien,

ROCHUSSEN.

LIJST der kaarten enz. in 1857 ingekomen bij de Commissie tot verbetering der Indische zeekaarten.

Schets der reede van Amoerang, stoomschip *Samarang*.
Id. » baai van Togian, id. id.
Reede Benkoelen, door den luitenant ter zee 1ste klasse H. A. MODDERMAN.
Zuid- en oostkust van Nias, schoenerbrikken *Banda* en *Padang*.
Schets der baai Negeri Baroe, door den luitenant ter zee 2de klasse SLUYTERMAN VAN LOO.
Schets der kust bezuiden kaap Donda, schroefschoener *Montrado*.
Id. » Zeven-eilanden, door den luitenant ter zee 2de klasse F. VAN ALPHEN.
Id. » Kapoeasrivier van Pontianak naar Sangouw, door den gezaghebber bij de gouvernements-vaartuigen A. H. KUIPERS, van de gouvernementsschoener *de Haai*.
Monding der rivier Batoe, stoomschip *Merapi*.
Schets der Siakrivier, id. id.
Id. der reede van Geliting, door de luitenants ter zee 2de klasse J. D. BUIS en C. F. F. VAN WOELDEREN.
Verbetering der schetskaart van de baaijen Rioem en Lakasoembi, schroefschoener *Montrado*.
Schets der baai van Rioem, schroefschoener *Montrado*.
Loodingen in straat Banka (noord-oostkust van Celebes), stoomschip *Phoenix*.
Trek van het stoomschip *Phoenix*, benoorden Celebes, id. id.
Verbetering der kaart van de bogt van Kwandang, id. id.
Baai van Oeki, noordkust van Celebes, id. id.
Karrang Gossong in de bogt van Lassam, door den luitenant ter zee 2de klasse WIRIX.
Monding der Pontianakrivier, gouvernements-schoener *de Haai*.
Siakrivier, door den luitenant ter zee 1ste klasse J. VAN MAURIK.
Reede van Lirang, oostkust Salibabo, door den luitenant ter zee HAERSOLTE VAN DEN DOORN.
Reede van Taroena, westkust van Groot-Sangir, door den luitenant ter zee DYSERINCK.
Schets der Kapoeasrivier, tusschen Pontianak en Padang-Tikarbaai, door den gezagvoerder van de gouvermementsschoener *de Haai*.
Trek van het stoomschip *Etna* in de Geelvinksbaai, stoomschip *Etna*.
Reede van Mandamoeij op Wandammer, id. id.
Vaarwaters naar de ankerplaats te Row, id. id.
Zutphen-eilanden, door den luitenant ter zee 1ste klasse JORDENS.
Gedeelte der kust van Sumatra bij Tandjong Bow, door den luitenant ter zee JANSEN.
Landverkenningen, door den luitenant ter zee 2de klasse STEFFENS.
Reede van Ambogaga en figurative schets van de baai van Ende, door den luitenant ter zee 1ste klasse P. TEN BOSCH.
Reede van Atapoepoe, door denzelfden.
Id. id. stoomschip *Amsterdam*.

Schetskaart, Straat Semao, stoomschip *Amsterdam.*
Id. eiland Chrismas, door BEDFORD PRINS, luitenant der Engelsche marine.
Schets der reede Lalenteh op Mysole, stoomschip *Etna.*
Schets der Westgroep-eilanden bezuiden Mysole, stoomschip *Etna.*
Verbetering der kaart van de noordkust van Celebes, stoomschip *Phoenix.*
Noordkust van Celebes van af Tandjong Marirch tot Bolango Bangka, stoomschip *Phoenix.*
Baai van Bolang-Ham, Kaydipan, stoomschip *Phoenix.*
Reede van Bwool noordkust van Celebes, id. id.
Schets der baai van Himana, id. id.

[B]IJLAGE D (*) VAN HET VERSLAG.

N°. 4.

AANTOONING van de Ontvangsten en Uitgaven der Indische administratie in Indie, over 1856.

ONTVANGSTEN.

[H]OOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
I.	*Verpachtingen.*		
	Hoofdgeld der Chinezen, Maleijers en Parnakans	f 18,836.00	
	Slagten van rundvee, buffels, schapen en geiten	485,550.00	
	Slagten van varkens	170,739,00	
	Vischmarkten en vischpachten	223,910.00	
	Visscherijen en het regt van vischnetten te stellen	147,828.00	
	Arak en andere sterke dranken	268,532.00	
	Verkoop van saguweer	9,100.00	
	Inlandsche tabak	72,120.00	
	Waijangs	112,310.00	
	Tolbruggen, sluisgelden, veren en overtoomen	62,184.00	
	Diverse kleine middelen	61,275.00	
	Diverse kleine eilanden	9,720.00	
	Vogelnestklippen	24,995.00	
	Kleine lombard	290,266.00	
	Transporteren	f 2,057,365.00	

(*) De bijlagen B en C zijn ter griffie, ter inzage van de leden der Kamer, nedergelegd.

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 2,057,365.00	
	Amfioenpacht en verkoop van amfioen	8,312,447.00	
	Licentien op de pho- en topho-spelen	323,557.00	
	Nipa-hout en kreupelbosschen	17,280.00	
			f 10,610,649.00
II.	*Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard.*		
	Inkomende en uitgaande regten, entrepôt- en waaggelden . .	f 6,748,458.00	
	5 per cent additioneel regt	319,708.00	
	Consumtieregt	90,671.00	
	Belasting op den verkoop van tabak	7,776.00	
	Haven-, ankerage- en loodsgelden	168,388.00	
	Klein-zegelregt	384,691.00	
	Collaterale successien onder Europeanen en daarmede gelijk gestelde personen	45,967.00	
	Collaterale successien onder vreemde Oosterlingen	87,233.00	
	Belasting op de overschrijving van vaste goederen ('s Heeren geregtigdheid).	242,925.00	
	Belasting op goud	11,873.00	
	5 per cent op de particuliere bazaars	4,690.00	
	Tolpoorten en tollen	19,714.00	
	IJkgelden	806.00	
	Belasting op slaven	10,489.00	
	Belasting op de paarden en rijtuigen	172,177.00	
	Recognitien of tributen van inlandsche vorsten en andere Oosterlingen	62,547.00	
	Vendu-regten	340,676.00	
	Belasting op het djati en ijzerhout	625.00	
	Inkomsten van 's lands-drukkerij	41,067.00	
	Brievenposterij	287,552.00	
	Transporteren	f 9,048,033.00	f 10,610,649.00

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport.	f 9,018,033.00	f 10,610,649.00
	Paardenposterij	87,200.00	
	Verponding	551,119.00	
	Verhuring van vogelnestklippen	3,013.00	
			9,689,365.00
III.	*Landelijke inkomsten en cultures.*		
	Ongebouwde en gebouwde eigendommen en tuinen	f 10,056,723.00	
	Vischvijvers (tambaks)	163,871.00	
	Vertiening van landerijen en landerijen aan particulieren verhuurd of afgestaan	178,161.00	
	Restitutie van verleende voorschotten ter zake van landbouwkundige ondernemingen	254,693.00	
			10,653,448.00
IV.	*Koophandel.*		
	Handel met Japan	f 880,494.00	
	Verkoop van koffij	3,983,128.00	
	» » specerijen	53,034.00	
	» » peper	96,642.00	
	» » vogelnestjes	72,177.00	
	» » tin	2,279.00	
	» » houtwerken	133,448.00	
	» » zout	4,962,930.00	
	» » rijst	534,190.00	
	» » areensuiker	50,820.00	
	» » suiker	189,128.00	
	» » indigo	771.00	
	» » thee	4,328.00	
	Transporteren	f 10,963,369.00	f 30,953,462.00

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 10,963,369.00	f 30,953,462.00
	Verkoop van tabak	12,357.00	
	» » stofgoud	9,429.00	
	» » diverse goederen.	143,005.00	
	» » steenkolen	6,937.00	
			11,135,897.00
V.	*Diverse en buitengewone inkomsten.*		
	Praauwenveren	f 75,995.00	
	Waterleidingen	1,393.00	
	Verkoop en verhuur van huizen en gronden.	86,724.00	
	Boeten en confiscatien	146,072.00	
	Diverse inkomsten.	350,435.00	
	Inhoudingen op de jaarwedden der ambtenaren, ter zake van burgerlijke pensioenen.	147,333.00	
	Contributien van tot het zeewezen van Nederlandsch Indie behoorende officieren, voor aan hen te verleenen verhoogde pensioenen.	2,087.00	
	Civile proceskosten	12,832.00	
	Onderwijs of schoolwezen	60,626.00	
	Restitutie van in vroegere jaren verleende buitengewone voorschotten.	53,773.00	
			937,270.00
VI.	*Departement van Oorlog.*		
	Van het Nederlandsch-Indisch leger.	374,218.00	
	Van de pradjoerits, barissans en andere inlandsche corpsen, niet behoorende tot de vaste landmagt.	»	
	Van buitengewone fortificatiewerken.	2,546.00	
			376,764.00
VII.	*Departement van Marine.*		
	Van schepen en vaartuigen van oorlog.	f 76,770.00	
	Transporteren	f 76,770.00	f 43,403,393.00

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 76,770.00	f 43,403,393.00
	Van sedentaire inrigtingen ten dienste van het zeewezen. . . .	10,204.00	
	" 's Gouvernements schoeners en kruisbooten.	1,219.00	
	" het maritiem etablissement op het eiland Onrust.	66,391.00	
	" de fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid.	140,375.00	
			294,959.00
	TOTAAL der ontvangsten van de koloniale administratie.	. . . .	f 43,698,352.00
VIII.	*Ontvangsten voor rekening van anderen.*		
	Van den keizer van Soerakarta, in restitutie van voor denzelven te doene betalingen.	f 7,260 00	
	Van den sultan van Djokdjokarta, in restitutie enz.	16,617.00	
	Van diverse personen, idem	8,755.00	
	Civiel weduwen- en weezenfonds.	815,601.00	
	Militair weduwen- en weezenfonds	391,004.00	
	Verhoogd militair pensioenfonds	293,279.00	
	Delegatien (civile-).	299,995.00	
	" (militaire-).	143,243.00	
	" (marine-)	6,530.00	
	Van de officieren der landmagt en restitutie van in Nederland te doene uitgaven voor het officiers kleedingmagazijn.	126,502.00	
			2,008,786.00
			f 45,707,138.00
	Nadeelig verschil tusschen de geldelijke ontvangsten en uitgaven in Indie, om te worden gedekt uit den verkoop der producten in Nederland	. . . .	15,483,160.00
			f 61,190,298.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
I.	*Hooge Regering.*		
	Inkomsten van den Gouverneur-Generaal en kosten van deszelfs huis.	f 191,533.00	
	Raad van Nederlandsch Indie	139,324.00	
	Algemeene secretarie	162,126.00	
	Reiskosten	2,051.00	
			f 495,034.00
II.	*Departement van Justitie.*		
	Hoog geregtshof	f 207,524.00	
	Hoog militair geregtshof	700.00	
	Raden van justitie . . . . . , ...	345,276.00	
	Criminele en diverse justitiekosten (de landraden er onder begrepen).	176,508.00	
			730,008.00
III.	*Hooge en lagere collegien.*		
	Algemeene Rekenkamer	"	179.090.00
IV.	*Gewestelijk bestuur en politie.*		
	Gewestelijk bestuur	f 1,910,634.00	
	Algemeene politie	939,779.00	
	Districtspolitie	613,959.00	
	Kruis- of residentie praauwen	23,115.00	
	Djajang Sekars (inlandsche maréchaussée)	96,662.00	
	Barissans of pradjoerits (plaatselijke corpsen)	175,290.00	
	Gevangenen, kettinggangers en bannelingen	689,258.00	
	Diverse uitgaven voor politie	99,002.00	
			4,547,699.00
V.	*Eeredienst, kunsten en wetenschappen.*		
	Kosten tot bevordering van kunsten en wetenschappen	f 52,721.00	
	Transporteren	f 52,721.00	f 5,951,831.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 52,721.00	f 5,951,831.00
	Christelijke eeredienst	293,139.00	
	Inlandsche eeredienst	7,764.00	
	Onderwijs of schoolwezen	284,378.00	
	Geneeskundige dienst en vaccine.	193,335.00	
			131,337.00
VI.	*Civiel Bouwdepartement.*		
	Civile gebouwen en waterstaat (personeel)	f 305,535.00	
	Gebouwen en waterstaat (materieel).	1,907,539.00	
	Verschillende inrigtingen van waterleidingen, steenbakkerijen, brandspuiten en transport-etablissementen	59,264.00	
			2,272,338.00
VII.	*Finantien, cultures en koophandel.*		
	A. *Finantien.*		
	Departement van algemeen burgerlijk bestuur	f 319,340.00	
	Beheer van 's lands algemeene geldkassen.	662,674.00	
	Kosten op de verpachtingen	24,231.00	
	» » het klein zegel	23,014.00	
	» » 's Heeren geregtigdheid en de collaterale successien. .	22,998.00	
	Civile haven-inrigtingen en kosten op de ankerage-gelden . . .	132,317.00	
	Beheer der inkomende en uitgaande regten	359,826.00	
	Kosten op den ijk van maten en gewigten	506.00	
	Consulaat in China	42,846.00	
	Kosten der posterijen in het algemeen	594,946.00	
	Beheer der openbare verkoopingen	104,520.00	
	Kosten van 's lands-drukkerij	55,826.00	
	Beheer van 's lands civile pakhuizen, emballage en gemengde onkosten	320,199.00	
	Transporteren	f 2,663,243.00	f 8,355,506.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 2,663,243.00	f 9,055,506.00
	Renten en aflossingen	17,813.00	
			2,681,056.00
	B. *Landbouw, landelijke inkomsten en cultures.*		
	Landbouw, paardenstoeterijen en veefokkerijen	f 47,448.00	
	Kosten op de landelijke inkomsten en andere grondlasten	1,300,190.00	
	Cultures in het algemeen	303,709.00	
	Inkoop en kosten van peper	42,166.00	
	» » » » houtwerken (bosschen)	201,406.00	
	» » » » koffij	9,634,551.00	
	» » » » specerijen	364,762.00	
	» » » » suiker	9,170,182.00	
	» » » » indigo	1,370,723.00	
	» » » » thee	1,485,773.00	
	» » » » tabak	117,030.00	
	Teelt van klappers of kokosnoten	30.00	
	Inkoop en kosten van goeniezakken	13,611.00	
	» » » » cochenille	75,296.00	
	» » » » kaneel	145,924.00	
	Voorschotten aan landbouwkundige ondernemingen	43,000.00	
			24,315,801.00
	C. *Koophandel.*		
	Inkoop en kosten van diverse goederen	f 190,632.00	
	Kosten op den handel met Japan	237,562.00	
	Kosten van de amfioenpacht en inkoop van amfioen	433,589.00	
	Inkoop en kosten van vogelnestjes	13,407.00	
	» » » » tin	1,533,235.00	
	Transporteren	f 2,408,425.00	f 36,052,363.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 2,408,425.00	f 36,052,363.00
	Inkoop en kosten van houtwerken (stapelplaatsen)	146,929.00	
	Kosten van zout	1,167,047.00	
	Inkoop en kosten van rijst	1,460,116.00	
	» » » » areensuiker	14,055,00	
	» » » » stofgoud	5,262.00	
	Kosten van steenkolen	221,303.00	
	Kosten tot het nemen van proeven met de ontginning van steenkolen	13,636.00	
	Provisie-penningen aan de factorij van de Nederlandsche Handel-maatschappij, te voldoen op de producten naar Nederland verzonden wordende	140,000.00	
			5,576,773.00
VIII.	*Departement van Oorlog.*		
	Voor het Nederlandsch-Indische leger	f 11,171,057.00	
	Voor de pradjoerits, barissans en andere inlandsche corpsen, niet behoorende tot de vaste landmagt	82,243.00	
	Voor buitengewone fortificatiewerken	650,450.00	
			11,903,750.00
IX.	*Departement van Marine.*		
	Voor schepen en vaartuigen van oorlog, en wel voor dat gedeelte hetwelk niet door het Departement van Marine in Nederland wordt gedragen	f 1,070,597.00	
	Voor sedentaire inrigtingen ten dienste van het zeewezen . . .	487,683.00	
	Voor gouvernements schoeners en kruisbooten	281,082.00	
	Voor het maritiem etablissement op het eiland Onrust	184.421.00	
	Fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid . . .	233,016.00	
			2,256,799.00
	Pensioenen en gestichten van weldadigheid.		
	Civile pensioenen	f 258,129.00	
	Militaire pensioenen	337,955.00	
	Transporteren	f 596,084.00	f 55,789,685.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 596,084.00	f 55,789,685.00
	Verhoogde marine pensioenen	2,525.00	
	Inlandsche pensioenen	153,571.00	
	Pensioenen aan weduwen van civile, militaire en inlandsche personen	61,719.00	
	Godshuizen en gestichten van weldadigheid	71,568.00	
			885,467.00
XI.	*Uitgaven van onderscheiden aard.*		
	Hofhouding van inlandsche vorsten, schadeloosstellingen en gratificatien aan dezelven	f 1,852,269.00	
	Kosten der ambachtskwartieren	33,242.00	
	Buitengewone voorschotten, welke niet binnen hetzelfde dienstjaar worden teruggegeven	80,400.00	
	Onderhoud van inlandsche gezanten, grooten en staatsgevangenen.	136,557.00	
	Geschenken aan inlandsche vorsten en grooten	12,426.00	
	Publieke feesten	16,353.00	
	Civile transportkosten uit en naar Nederland	50,160.00	
	Civile reis- en transportkosten in Indie	51,475.00	
	Gratificatien	10,210.00	
	Personele toelagen	5,941.00	
	Non-activiteits-tractementen en wachtgelden	98,214.00	
	Verloftractementen	13,503.00	
	Uitgaven in Indie wegens door het Ministerie van Kolonien aan het Indisch Bestuur te doene bestellingen, als anderzins	71,881.00	
	Kosten van het mijnwezen in het algemeen	55,387.00	
	» » » stoomwezen	8,807.00	
			2,496,825.00
XII.	*Dagelijksche onvoorziene uitgaven*	......	»
XIII.	*Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden.*	......	699,330.00
	TOTAAL der uitgaven van de koloniale administratie.	......	f 59,871,307.00
	Transporteren	......	f 59,871,307.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	. . . . . .	f 59,871,307.00
XIV.	*Betalingen voor rekening van anderen.*		
	Voor rekening van den Keizer van Soerakarta.	f 7,260.00	
	» » » » Sultan van Djokjdokarta	14,554.00	
	» » » diverse personen.	8,985.00	
	Civiel weduwen- en weezenfonds.	784,775.00	
	Militair weduwen- en weezenfonds	417,153.00	
	Verhoogd militair pensioenfonds	70,093.00	
	Civile delegatien	25.00	
	Voor goederen ten dienste van het officierskleedingmagazijn . .	16,146.00	
			f 1,318,991.00
			f 61,190,298.00

BIJLAGE E VAN HET VERSLAG.

N°. 5.

AANTOONING van de Ontvangsten en Uitgaven der Indische administratie in Indie, over 1857.

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
I.	*Verpachtingen.*		
	Hoofdgeld der Chinezen, Maleijers en Parnakans	f 24,458.00	
	Slagten van rundvee, buffels, schapen en geiten	529,094.00	
	Slagten van varkens	165,698.00	
	Vischmarkten en vischpachten	239,281.00	
	Visscherijen en het regt van vischnetten te stellen	160,814.00	
	Arak en andere sterke dranken	271,697.00	
	Verkoop van saguweer	10,500.00	
	Inlandsche tabak	74,400.00	
	Waijangs	120,575.00	
	Tolbruggen, sluisgelden, veren en overtoomen	67,736.00	
	Diverse kleine middelen	85,060.00	
	Diverse kleine eilanden	12,300.00	
	Vogelnestklippen	42,140.00	
	Kleine lombard	297,043.00	
	Transporteren	f 2,100,796.00	

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 2,100,796.00	
	Amfioenpacht en verkoop van amfioen	9,006,378.00	
	Licentien op de pho- en topho-spelen	378,283.00	
	Nipa-hout en kreupelbosschen	19,320.00	
			f 11,504,777.00
II.	*Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard.*		
	Inkomende en uitgaande regten, entrepôt- en waaggelden	f 7,283,974.00	
	5 per cent additioneel regt	346,343.00	
	Consumtieregt	101,246.00	
	Belasting op den verkoop van tabak	8,780.00	
	Havèn-, ankerage- en loodsgelden	181,296.00	
	Klein-zegelregt	482,723.00	
	Collaterale successien onder Europeanen en daarmede gelijk gestelde personen	60,033.00	
	Collaterale successien onder vreemde Oosterlingen	30,245.00	
	Belasting op de overschrijving van vaste goederen ('s Heeren geregtigdheid)	379,097.00	
	Belasting op goud	17,787.00	
	5 per cent op de particuliere bazaars	5,447.00	
	Tolpoorten en tollen	18,059.00	
	IJkgelden	2,142.00	
	Belasting op slaven	9,810.00	
	Belasting op de paarden en rijtuigen	176,632.00	
	Recognitien of tributen van inlandsche vorsten en andere Oosterlingen	63,699.00	
	Vendu-regten	484,530.00	
	Belasting op het djati en ijzerhout	169.00	
	Inkomsten van 's lands-drukkerij	40,891.00	
	Brievenposterij	292,373.00	
	Transporteren	f 9,985,476.00	f 11,504,777.00

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport.	f 9,985,476.00	f 11,504,777.0
	Paardenposterij	86,617.00	
	Verponding	570,188.00	
	Verhuring van vogelnestklippen	2,750.00	
			10,645,031.0
III.	*Landelijke inkomsten en cultures.*		
	Ongebouwde en gebouwde eigendommen en tuinen	f 10,187,645.00	
	Vischvijvers (tambaks)	183,357.00	
	Vertiening van landerijen en landerijen aan particulieren verhuurd of afgestaan	158,960.00	
	Restitutie van verleende voorschotten ter zake van landbouwkundige ondernemingen	231,174.00	
			10,761,136.0
IV.	*Koophandel.*		
	Handel met Japan	f 1,086,947.00	
	Verkoop van koffij	6,118,902.00	
	» » specerijen	41,457.00	
	» » peper	60,965.00	
	» » vogelnestjes	66,352.00	
	» » tin	10,897.00	
	» » houtwerken	193,482.00	
	» » zout	5,151,750.00	
	» » rijst	524,902.00	
	» » areensuiker	44,173.00	
	» » suiker	1,156,436.00	
	» » indigo	60.00	
	» » thee	1,113.00	
	Transporteren	f 14,457,436.00	f 32,910,944.0

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 14,457,436.00	f 32,910,944.00
	Verkoop van cochenille	8.00	
	» » stofgoud	11,233.00	
	» » kaneel	291.00	
	» » diverse goederen.	125,611.00	
	» » steenkolen	44,498.00	
			14,639,077.00
V.	*Diverse en buitengewone inkomsten.*		
	Praauwenveren	f 75,210.00	
	Waterleidingen	1,916.00	
	Verkoop en verhuur van huizen en gronden.	86,583.00	
	Boeten en confiscatien	177,664.00	
	Diverse inkomsten.	399,644.00	
	Inhoudingen op de jaarwedden der ambtenaren, ter zake van burgerlijke pensioenen.	145,604.00	
	Contributien van tot het zeewezen van Nederlandsch Indie behoorende officieren, voor aan hen te verleenen verhoogde pensioenen.	1,941.00	
	Civile proceskosten	7,191.00	
	Onderwijs of schoolwezen	58,664.00	
	Restitutie van in vroegere jaren verleende buitengewone voorschotten.	49,900.00	
			1,004,317.00
VI.	*Departement van Oorlog.*		
	Van het Nederlandsch-Indisch leger.	f 373,068.00	
	Van de pradjoerits, barissans en andere inlandsche corpsen, niet behoorende tot de vaste landmagt.	149.00	
	Van buitengewone fortificatiewerken.	491.00	
			373,708.00
VII.	*Departement van Marine.*		
	Van schepen en vaartuigen van oorlog.	f 99,207.00	
	Transporteren	f 99,207.00	f 48,928,046.00

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 99,207.00	f 48,928,046.0
	Van sedentaire inrigtingen ten dienste van het zeewezen. . . .	11,859.00	
	» 'sGouvernements schoeners en kruisbooten.	3,715.00	
	» het maritiem etablissement op het eiland Onrust.	105,386.00	
	» de fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid.	91,731.00	
			311,898.0
	TOTAAL der ontvangsten van de koloniale administratie.	. . . . . , .	f 42,239,944.0
VIII.	*Ontvangsten voor rekening van anderen.*		
	Van den keizer van Soerakarta, in restitutie van voor denzelven te doene betalingen.	f 7,140 00	
	Van den sultan van Djokdjokarta, in restitutie enz.	15,876.00	
	Van diverse personen, idem	12,228.00	
	Civiel weduwen- en weezenfonds.	837,363.00	
	Militair weduwen- en weezenfonds	551,683.00	
	Verhoogd militair pensioenfonds	283,375.00	
	Delegatien (civile-).	299,138.00	
	» (militaire-).	183,420.00	
	» (marine-)	6,552.00	
	Van de officieren der landmagt in restitutie van in Nederland te doene uitgaven voor het officiers kleedingmagazijn.	121,486.00	
			2,318,261.0
			f 51,558,205.0
	Nadeelig verschil tusschen de geldelijke ontvangsten en uitgaven in Indie, om te worden gedekt uit den verkoop der producten in Nederland	. . . . . .	12,620,273.0
			f 64,178,478.0

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
I.	*Hooge Regering.*		
	Inkomsten van den Gouverneur-Generaal en kosten van deszelfs huis.	f 172,196.00	
	Raad van Nederlandsch Indie	132,048.00	
	Algemeene secretarie	224,373.00	
	Reiskosten	2,731.00	
			f 531,348.00
II.	*Departement van Justitie.*		
	Hoog geregtshof.	f 203,897.00	
	Hoog militair geregtshof	1,950.00	
	Raden van justitie.	338,926.00	
	Criminele en diverse justitiekosten (de landraden er onder begrepen).	177,245.00	
			722,018.00
III.	*Hooge en lagere collegien.*		
	Algemeene Rekenkamer	"	177,130.00
IV.	*Gewestelijk bestuur en politie.*		
	Gewestelijk bestuur	f 1,932,553.00	
	Algemeene politie	937,280.00	
	Districtspolitie	619,042.00	
	Kruis- of residentie praauwen	26,203.00	
	Djajang Sekars (inlandsche maréchaussée)	96,904.00	
	Barissans of pradjoerits (plaatselijke corpsen)	173,974.00	
	Gevangenen, kettinggangers en bannelingen	722,595.00	
	Diverse uitgaven voor politie	138,424.00	
			4,646,975.00
V.	*Eeredienst, kunsten en wetenschappen.*		
	Kosten tot bevordering van kunsten en wetenschappen	f 52,042.00	
	Transporteren	f 52,042.00	f 6,077,471.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 52,042.00	f 6,077,471.00
	Christelijke eeredienst	332,372.00	
	Inlandsche eeredienst	5,869.00	
	Onderwijs of schoolwezen	311,232.00	
	Geneeskundige dienst en vaccine.	230,433.00	
			931,948.00
VI.	*Civiel Bouwdepartement.*		
	Civile gebouwen en waterstaat (personeel)	f 300,505.00	
	Gebouwen en waterstaat (materieel).	2,006,806.00	
	Verschillende inrigtingen van waterleidingen, steenbakkerijen, brandspuiten en transport-etablissementen	71,090.00	
			2,378,401.00
VII.	*Finantien, cultures en koophandel.*		
	A. *Finantien.*		
	Departement van algemeen burgerlijk bestuur	f 317,164.00	
	Beheer van 's lands algemeene geldkassen.	366,453.00	
	Kosten op de verpachtingen	23,073.00	
	» » het klein zegel	28,315.00	
	» » 's Heeren geregtigdheid en de collaterale successien. .	26,276.00	
	Civile haven-inrigtingen en kosten op de ankerage-gelden . . .	191,389.00	
	Beheer der inkomende en uitgaande regten	360,949.00	
	Kosten op den ijk van maten en gewigten	263.00	
	Consulaat in China	»	
	Kosten der posterijen in het algemeen	623,227.00	
	Beheer der openbare verkoopingen	108,445.00	
	Kosten van 's lands-drukkerij	56,723.00	
	Beheer van 's lands civile pakhuizen, emballage en gemengde onkosten	323,273.00	
	Transporteren	f 2,425,550.00	f 9,387,820.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 2,425,550.00	f 9,387,820.00
	Renten en aflossingen.	15,550.00	
			2,441,100.00
	B. *Landbouw, landelijke inkomsten en cultures.*		
	Landbouw, paardenstoeterijen en veefokkerijen.	f 52,017.00	
	Kosten op de landelijke inkomsten en andere grondlasten . . .	1,323,366.00	
	Cultures in het algemeen	258,055.00	
	Inkoop en kosten van peper.	15,855.00	
	» » » » houtwerken (bosschen).	284,004.00	
	» » » » koffij	11,105,270.00	
	» » » » specerijen	465,015.00	
	» » » » suiker	9,546,656.00	
	» » » » indigo	1,167,542.00	
	» » » » thee	1,135,632.00	
	» » » » tabak	58,263.00	
	Teelt van klappers of kokosnoten	»	
	Inkoop en kosten van goeniezakken	3,335.00	
	» » » » cochenille	30,754.00	
	» » » » kaneel	161,671.00	
	Voorschotten aan landbouwkundige ondernemingen	710,382.00	
			26,317,817.00
	C. *Koophandel.*		
	Inkoop en kosten van diverse goederen	f 290,171.00	
	Kosten op den handel met Japan	402,267.00	
	Kosten van de amfioenpacht en inkoop van amfioen	579,451.00	
	Inkoop en kosten van vogelnestjes	14,680.00	
	» » » » tin	1,244,789.00	
	Transporteren	f 2,531,358.00	f 38,146,737.00

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 2,531,358.00	f 38,146,737.
	Inkoop en kosten van houtwerken (stapelplaatsen)	345,756.00	
	Kosten van zout	1,448,139.00	
	Inkoop en kosten van rijst	898,503.00	
	» » » » areensuiker	18,130.00	
	» » » » stofgoud	4,346.00	
	Kosten van steenkolen	293,133.00	
	Kosten tot het nemen van proeven met de ontginning van steenkolen	11,080.00	
	Provisie-penningen aan de factorij van de Nederlandsche Handel-maatschappij, te voldoen op de producten naar Nederland verzonden wordende	140,000.00	
			5,690,445.
VIII.	*Departement van Oorlog.*		
	Voor het Nederlandsch-Indische leger	f 12,308,265.00	
	Voor de pradjoerits, barissans en andere inlandsche corpsen, niet behoorende tot de vaste landmagt	74,262.00	
	Voor buitengewone fortificatiewerken	438,475.00	
			12,821,002.
IX.	*Departement van Marine.*		
	Voor schepen en vaartuigen van oorlog, en wel voor dat gedeelte hetwelk niet door het Departement van Marine in Nederland wordt gedragen	f 1,060,285.00	
	Voor sedentaire inrigtingen ten dienste van het zeewezen . . .	545,816.00	
	Voor gouvernements schoeners en kruisbooten	302,704.00	
	Voor het maritiem etablissement op het eiland Onrust	177,468.00	
	Fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid . . .	241,814.00	
			2,328,087.
X.	*Pensioenen en gestichten van weldadigheid.*		
	Civile pensioenen	f 267,809.00	
	Militaire pensioenen	365,390.00	
	Transporteren	f 633,199.00	f 58,986,271.

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 633,199.00	f 58,986,271.00
	Verhoogde marine pensioenen	2,400.00	
	Inlandsche pensioenen.	156,068.00	
	Pensioenen aan weduwen van civile, militaire en inlandsche personen	60,350.00	
	Godshuizen en gestichten van weldadigheid	62,495.00	
			914,512.00
XI.	*Uitgaven van onderscheiden aard.*		
	Hofhouding van inlandsche vorsten, schadeloosstellingen en gratificatien aan dezelven.	f 1,834,070.00	
	Kosten der ambachtskwartieren	29,783.00	
	Buitengewone voorschotten, welke niet binnen hetzelfde dienstjaar worden teruggegeven	6,923.00	
	Onderhoud van inlandsche gezanten, grooten en staatsgevangenen.	131,163.00	
	Geschenken aan inlandsche vorsten en grooten.	16,101.00	
	Publieke feesten.	19,632.00	
	Civile transportkosten uit en naar Nederland.	101,190.00	
	Civile reis- en transportkosten in Indie	60,738.00	
	Gratificatien.	15,050.00	
	Personele toelagen.	8,790.00	
	Non-activiteits-tractementen en wachtgelden.	96,876.00	
	Verloftractementen.	32,113.00	
	Uitgaven in Indie wegens door het Ministerie van Kolonien aan het Indisch Bestuur te doene bestellingen, als anderzins. . .	2,793.00	
	Kosten van het mijnwezen in het algemeen	53,909.00	
	» » » stoomwezen	10,696.00	
	» » de telegraphie	55,146.00	
			2,474,973.00
XII.	*Dagelijksche onvoorziene uitgaven*	. . . .	»
XIII.	*Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden.*	. . . .	675,216.00
	TOTAAL der uitgaven van de koloniale administratie.	. . . .	f 63,050,972.00
	Transporteren	. . . .	f 63,050,972.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	. . . . . .	f 63,050,972.0
XIV.	*Betalingen voor rekening van anderen.*		
	Voor rekening van den Keizer van Soerakarta.	f 7,200.00	
	" " " " Sultan van Djokjdokarta	12,022.00	
	" " " diverse personen.	2,640.00	
	Civiel weduwen- en weezenfonds.	613,098.00	
	Militair weduwen- en weezenfonds	404,310.00	
	Verhoogd militair pensioenfonds	72,074.00	
	Voor goederen ten dienste van het officierskleedingmagazijn . .	16,162.00	
			f 1,127,506.00
			f 64,178,478.00

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezitingen over 1857.

BIJLAGE F VAN HET VERSLAG.

N°. 6.

AANTOONING van de Ontvangsten en Uitgaven der Indische administratie in Nederland, over 1857.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.					BEDRAG.
Gouvernements-producten in 1857 verkocht.					
Koffij	$804,215^{630}/_{1000}$	pikols à circa.	f 37.95	f 30,519,685.74	
Suiker	$943,920^{620}/_{1000}$	» » »	$22.90^{3}/_{10}$	21,618,378.32	
Tin	99,175	» » »	$89.53^{3}/_{10}$	$8,879,482.95^{5}$	
Indigo	$5,234^{483}/_{8000}$	» » »	$529.14^{2}/_{10}$	2,769,786.97	
Cochenille	$505^{352}/_{1000}$	» » »	$246.02^{7}/_{10}$	124,330.57	
Thee	$17,812^{196}/_{1000}$	» » »	$64.58^{2}/_{10}$	1,150,343.44	
Notenmuscaat	$5,023^{736}/_{1000}$	» » »	$109.02^{2}/_{10}$	547,699.77	
Foelie	$1,704^{40}/_{1000}$	» » »	$108.80^{6}/_{10}$	185,410.42	
Kancel	$1,723^{364}/_{1000}$	» » »	$65.99^{7}/_{10}$	113,736.96	
Notenzeep	$47^{840}/_{1000}$	» » »	$99.43^{9}/_{10}$	4,757.18	
Peper	$2,948^{512}/_{1000}$	» » »	$21.24^{7}/_{10}$	62,647.69	
Tabak	$794^{812}/_{1000}$	» » »	$77.29^{8}/_{10}$	61,413.90	
Hennep	$9^{710}/_{1000}$	» » »	7.46	65.20	
					$f\ 66,037,739.11^{5}$
Winst op voor gouvernements-rekening gehouden zee-assurantie					$144,680.71^{5}$
Diverse ontvangsten					$798,441.58^{5}$
				Transporteren	$f\ 66,980,861.41^{5}$

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.		BEDRAG.
Per transport	. . . . . .	f 66,980,861.41^{5}
Ontvangsten voor rekening van anderen.		
Civiel weduwen- en weezenfonds.	f 49,459.11	
Militair weduwen- en weezenfonds	69,777.07	
Verhoogd militair pensioenfonds	11,433.39	
Nalatenschappen en diverse outvangsten	16,314.33^{5}	
		146,983.90^{5}
Totaal.		f 67,127,845.32

UITGAVEN.

Tot dekking van het nadeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven in Indie		f 14,492,864.72
Renten der Oost-Indische schulden, volgens de wetten van 24 April 1836, 11 Maart 1837, 27 Maart en 22 December 1838		9,800,000.00
Renten der restant-schuld ad f 10,000,000 aan de Nederlandsche Handelmaatschappij, volgens de wetten van 6 Maart en 23 November 1844, 11 September 1849 en 22 December 1853 .		350.000.00
Scheeps- en oorlogsbehoeften en goederen van onderscheiden aard, naar Indie gezonden voor de administratie aldaar		5,217,269.16
Pensioenen ten laste der Indische kas, als:		
Burgerlijke	f 352,530.21	
Militaire	582,004.69^{5}	
		934,534.90^{5}
Verloftraktementen		242,969.60^{5}
Transporteren.		f 31,037,638.39

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.		BEDRAG.
Per transport .		f 31,037,638.39
Kosten van het koloniaal werfdepot te Harderwijk	f 868,178.41	
Uitzending van suppletietroepen	276,591.54	
Trnnsportkosten van repatriërende militairen	104,491.50	
Studiekosten van jongelingen op de Militaire Akademie te Breda, bestemd voor de Oost-Indische dienst	35,882.50	
Opleiding van jongelingen tot genees- en scheikundigen voor de Oost-Indische dienst	29,699.99	
Diverse betalingen aan teruggekeerde militairen.	12,557.30^{5}	
		1,327,401.24^{5}
Kosten van het onderwijs in de Oostersche taal-, land- en volkenkunde aan de Akademie te Delft		11,000.00
Kosten op de uitzending van burgerlijke ambtenaren, zeevarenden, enz.		39,169.72^{5}
Diverse uitgaven		123,236.47^{5}
Betalingen voor rekening van anderen.		
Civiel weduwen- en wezenfonds	f 248,233.06	
Militair » » »	118.894.67	
Verhoogd militair pensioenfonds	223,993.50^{5}	
Civile delegatien	328,503.96^{5}	
Militaire delegatien	152,949.05	
Goederen voor Japan, het officiers-kleedingmagazijn en andere inrigtingen .	679,741.84	
Nalatenschappen en diverse betalingen.	22,730.61	
		1,775,046.70
Uitgaven voor de West-Indische kolonien en de kust van Guinea.		
Subsidie aan de kolonie Suriname	f 236,194.55	
Idem » Curaçao en onderhoorigheden	388,388.93^{5}	
Idem » de kust van Guinea	101,693.88	
		726,277.36^{5}
Transporteren.	. . . . . .	f 35,039,769.90

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
Per transport.	f 35,039,769.90
Koloniaal batig slot (*).	31,858,421.20
Gereserveerde uitgaven (§).	229,654.22
Totaal.	f 67,127,845.32

(*) Waaronder is begrepen de som van f 800,000 bij art. 1, alinea 10 n°. 2 der wet van 31 December 1856 (*Staatsblad* n°. 164), als buitengewone bijdrage tot herstel der marine bepaald.

(§) Op 1 Januarij 1859 is ten laste van het dienstjaar 1857 gereserveerd voor nog te doene betalingen . . . . f 265,123 : 9

Daarvan is tot aan de opmaking van dezen staat beschikt over . . . . 35,469 : 72

De resterende . f 229,654 : 22

zullen vermoedelijk vrijvallen en in de aantooning van de ontvangsten en uitgaven over 1859 worden opgenomen.

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

BIJLAGE G VAN HET VERSLAG.

N°. 7.

RAMING der Ontvangsten en Uitgaven van de Indische administratie, over 1858.

ONTVANGSTEN EN UITGAVEN IN INDIE.

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
I.	*Verpachtingen.*		
	Hoofdgeld der Chinezen, Maleijers en Parnakans	f 21,654.00	
	Slagten van rundvee, buffels, schapen en geiten	692,424.00	
	Slagten van varkens	167,190.00	
	Vischnetten en vischpachten	224,680.00	
	Visscherijen en het regt van vischnetten te stellen	181,776.00	
	Arak en andere sterke dranken	297,143.00	
	Verkoop van saguweer	8,360.00	
	Inlandsche tabak	78,360.00	
	Inlandsche neringen en bedrijven	106,800.00	
	Waijangs	7,200.00	
	Tolbruggen, sluisgelden, veren en overtoomen	72,984.00	
	Diverse kleine middelen	117,042.00	
	Diverse kleine eilanden	11,040.00	
	Vogelnestklippen	35,592.00	
	Transporteren	f 2,022,245.00	

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 2,022,245.00	
	Kleine lombard	389,391.00	
	Amfioenpacht en verkoop van amfioen	9,706,124.00	
	Licentien op de pho- en topho-spelen	368,526.00	
	Nipa-hout en kreupelbosschen	32,100.00	
			f 12,518,386.00
II.	*Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard.*		
	Inkomende en uitgaande regten, entrepôt- en waaggelden . .	f 7,206,833.00	
	5 per cent additioneel regt	344,647.00	
	Consumtieregt	84,380.00	
	Belasting op den verkoop van tabak	10,130.00	
	Haven-, ankerage- en loodsgelden	155,770.00	
	Klein-zegelregt	374,220.00	
	Collaterale successien onder Europeanen en daarmede gelijk gestelde personen	54,605.00	
	Collaterale successien onder vreemde Oosterlingen	56,450.00	
	Belasting op de overschrijving van vaste goederen ('s Heeren geregtigdheid).	212,665.00	
	Belasting op goud	1,890.00	
	5 per cent op de particuliere bazaars	5,170.00	
	Tolpoorten en tollen	15,000.00	
	IJkgelden	1,730.00	
	Belasting op slaven	9,383.00	
	Belasting op de paarden en rijtuigen	174,743.00	
	Recognitien of tributen van inlandsche vorsten en andere Oosterlingen	75,550.00	
	Vendu-regten	375,665.00	
	Belasting op het djati en ijzerhout	410.00	
	Inkomsten van 's lands-drukkerij	44,595.00	
	Transporteren	f 9,203,836.00	f 12,518,386.00

OFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport.	f 9,203,836.00	f 12,518,386.00
	Brievenposterij	284,370.00	
	Paardenposterij	85,300.00	
	Verponding	547,266.00	
	Huistax	12,000.00	
	Verhuring van vogelnestklippen	3,046.00	
	Inkomsten van de telegraphie	40,000.00	
			10,175,818.00
III.	*Landelijke inkomsten en cultures.*		
	Ongebouwde en gebouwde eigendommen en tuinen	f 9,930,970.00	
	Vischvijvers (tambaks)	182,585.00	
	Vertiening van landerijen en landerijen aan particulieren verhuurd of afgestaan	174,082.00	
	Restitutie van verleende voorschotten ter zake van landbouwkundige ondernemingen	551,089.00	
			10,838,726.00
IV.	*Koophandel.*		
	Handel met Japan	f 755,823.00	
	Verkoop van koffij	3,450,034.00	
	» » specerijen	64,225.00	
	» » peper	58,800.00	
	» » vogelnestjes	72,000.00	
	» » houtwerken	70,220.00	
	» » zout	4,856,615.00	
	» » rijst	491,350.00	
	» » areensuiker	44,300.00	
	» » suiker	49,050.00	
	Transporteren	f 9,912,417.00	f 33,532,930.00

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAA[L] OO[...]
	Per transport	f 9,912,417.00	f 33,532,9[...]
	Verkoop van diverse goederen.	79,980.00	
	» » steenkolen	51,625.00	
			10,044,0[...]
V.	*Diverse en buitengewone inkomsten.*		
	Praauwenveren	f 30,140.00	
	Waterleidingen	1,330.00	
	Verkoop en verhuur van huizen en gronden.	56,002.00	
	Boeten en confiscatien	140,640.00	
	Diverse inkomsten.	356,579.00	
	Burgerlijke pensioenen	145,371.00	
	Contributien van tot het zeewezen van Nederlandsch Indie behoorende officieren, voor aan hen te verleenen verhoogde pensioenen.	2,010.00	
	Civile proceskosten	11,470.00	
	Onderwijs of schoolwezen	61,860.00	
	Restitutie van in vroegere jaren verleende buitengewone voorschotten.	133,123.00	
			938,5[...]
VI.	*Departement van Oorlog.*		
	Van het Nederlandsch-Indisch leger.	f 219,850.00	
	Van buitengewone fortificatiewerken.	2,000.00	
			221,8[...]
VII.	*Departement van Marine.*		
	Van schepen en vaartuigen van oorlog.	f 20,900.00	
	» sedentaire inrigtingen ten dienste van het zeewezen. . . .	5,800.00	
	» 's Gouvernements schoeners en kruisbooten.	500.00	
	» het maritiem etablissement op het eiland Onrust. . . .	75,000.00	
	Transporteren	f 102,200.00	f 44,737,3[...]

ONTVANGSTEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 102,200.00	f 44,737,327.00
	Van de fabriek voor de marine en het stoomwezen	100,000.00	
			202,200.00
	TOTAAL der ontvangsten van de koloniale administratie.	. . . . . , .	f 44,939,527.00
VIII.	*Ontvangsten voor rekening van anderen.*		
	Van den keizer van Soerakarta, in restitutie van voor denzelven te doene betalingen.	f 6,840.00	
	Van den sultan van Djokdjokarta, in restitutie enz.	15,042.00	
	Van diverse personen, idem	11,621.00	
	Civiel weduwen- en weezenfonds	905,000.00	
	Militair weduwen- en weezenfonds	293,900.00	
	Verhoogd militair pensioenfonds	276,880.00	
	Delegatien (civile-).	293,329.00	
	" (militaire-).	109,430.00	
	" (marine-)	6,570.00	
	Van de officieren der landmagt in restitutie van in Nederland te doene uitgaven voor het officiers kleedingmagazijn	257,321.00	
	Ontvangsten voor het muntwezen in Nederlandsch Indie . . .	300,000.00	
			2,475,933.00
			f 47,415,460.00
	Voor zooveel het administratief kapitaal onder ultimo December 1857 bevonden is meer te bedragen dan de bepaalde som . .	. . . . . .	6,750,119.00
	Nadeelig verschil tusschen de geldelijke ontvangsten en uitgaven in Indie, om te worden gedekt uit den verkoop der producten in Nederland	. . . . . .	12,837,782.00
			f 67,003,361.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
I.	*Hooge Regering.*		
	Inkomsten van den Gouverneur-Generaal en kosten van deszelfs huis.	f 170,667.00	
	Raad van Nederlandsch Indie	151,200.00	
	Algemeene secretarie	235,540.00	
	Reiskosten	60,000.00	
			f 617,407.
II.	*Departement van Justitie.*		
	Hoog geregtshof.	f 210,260.00	
	Hoog militair geregtshof	7,660.00	
	Raden van justitie.	357,444.00	
	Criminele en diverse justitiekosten (de landraden er onder begrepen).	280,467.00	
			855,831.
III.	*Hooge en lagere collegien.*		
	Algemeene Rekenkamer	"	179,680.
IV.	*Gewestelijk bestuur en politie.*		
	Gewestelijk bestuur	f 2,136,061.00	
	Algemeene politie	945,705.00	
	Districtspolitie	637,124.00	
	Kruis- of residentie praauwen	35,282.00	
	Djajang Sekars (inlandsche maréchaussée)	93,298.00	
	Barissans of pradjoerits (plaatselijke corpsen)	179,312.00	
	Gevangenen, kettinggangers en bannelingen	584,172.00	
	Diverse uitgaven voor politie	106,363.00	
			4,717,317.
V.	*Eeredienst, kunsten en wetenschappen.*		
	Kosten tot bevordering van kunsten en wetenschappen	f 60,000.00	
	Transporteren	f 60,000.00	f 6,370,235.

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 60,000.00	f 6,370,235.00
	Eeredienst (Christelijke)	364,171.00	
	Idem (Inlandsche)	10,539.00	
	Onderwijs of schoolwezen	286,538.00	
	Onderwijs of schoolwezen ten dienste van de jeugd onder de inlandsche bevolking	80,866.00	
	Geneeskundige dienst en vaccine.	213,506.00	
			1,015,620.00
VI.	*Civiel Bouwdepartement.*		
	Civile gebouwen en waterstaat (personeel)	f 290,500.00	
	Gebouwen en waterstaat (materieel).	2,648,569.00	
	Verschillende inrigtingen van waterleidingen, steenbakkerijen, brandspuiten en transport-etablissementen	67,093.00	
			3,006,162.00
VII.	*Finantien, cultures en koophandel.*		
	A. *Finantien.*		
	Departement van algemeen burgerlijk bestuur	f 307,366.00	
	Bestuur van 's lands algemeene geldkassen	253,170.00	
	Kosten op de verpachtingen	12,900.00	
	» » » belasting van paarden en rijtuigen	8,740.00	
	» » » huistax	240.00	
	» » het klein zegel	25,580.00	
	» » 's Heeren geregtigdheid en de collaterale successien. .	6,210.00	
	Civile haven-inrigtingen en kosten op de ankerage-gelden . . .	300,946.00	
	Beheer der inkomende en uitgaande regten	376,616.00	
	Kosten op den ijk van maten en gewigten	950.00	
	Consulaat in China	32,065.00	
	Kosten der posterijen in het algemeen	617,838.00	
	Transporteren	f 1,942,621.00	f 10,392,017.00

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 1,942,621.00	f 10,392,017.
	Beheer der openbare verkoopingen	106,561.00	
	Kosten van 's lands-drukkerij	53,963.00	
	Beheer van 's lands civile pakhuizen, emballage en gemengde onkosten	305,268.00	
	Renten en aflossingen.	12,932.00	
			2,421,345.0
	B. *Landbouw, landelijke inkomsten en cultures.*		
	Landbouw, paardenstoeterijen en veefokkerijen.	f 57,152.00	
	Kosten op de landelijke inkomsten en andere grondlasten . . .	1,323,285.00	
	Cultures in het algemeen	492,737.00	
	Inkoop en kosten van peper.	54,827.00	
	» » » » houtwerken (bosschen).	377,762.00	
	» » » » koffij	12,061,219.00	
	» » » » specerijen	487,477.00	
	» » » » suiker	8,458,067.00	
	» » » » indigo	1,240,463.00	
	» » » » thee	1,370,030.00	
	» » » » tabak	17,500.00	
	» » » » cochenille	41,990.00	
	» » » » kaneel	176,308.00	
	» » » » kina	3,755.00	
	Voorschotten aan landbouwkundige ondernemingen	284,900.00	
			26,447,472.0
	C. *Koophandel.*		
	Inkoop en kosten van diverse goederen	f 278,849.00	
	Kosten op den handel met Japan	267,125.00	
	Transporteren	f 545,974.00	f 39,260,834.00

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 545,974.00	f 39,260,834.00
	Kosten van de amfioenpacht en inkoop van amfioen	656,500.00	
	Inkoop en kosten van vogelnestjes	15,264.00	
	» » » » tin	1,283,288.00	
	» » » » houtwerken (stapelplaatsen)	98,923.00	
	Kosten van zout	1,248,907.00	
	Inkoop en kosten van rijst	916,246.00	
	» » » » areensuiker	20,000.00	
	Kosten van steenkolen	173,033.00	
	Kosten tot het nemen van proeven met de ontginning van steenkolen	10,000.00	
	Provisie-penningen aan de factorij van de Nederlandsche Handel-maatschappij, te voldoen op de producten naar Nederland verzonden wordende	140,000.00	
			5,108,135.00
VIII.	*Departement van Oorlog.*		
	Voor het Nederlandsch-Indische leger	(*)f13,280,915.00	
	Voor de pradjoerits, barissans en andere inlandsche corpsen, niet behoorende tot de vaste landmagt	78,204.00	
	Voor buitengewone fortificatiewerken	790,854.00	
			14,149,973.00
IX.	*Departement van Marine.*		
	Voor schepen en vaartuigen van oorlog, en wel voor dat gedeelte hetwelk niet door het Departement van Marine in Nederland wordt gedragen	f 1,418,130.00	
	Voor sedentaire inrigtingen ten dienste van het zeewezen . . .	786,485.00	
	Voor gouvernements schoeners en kruisbooten	331,273.00	
	Voor het maritiem etablissement op het eiland Onrust	221,504.00	
	Fabriek voor de marine, en het stoomwezen.	281,047.00	
			3,038,439.00
X.	*Pensioenen en gestichten van weldadigheid.*		
	Civile pensioenen	f 243,000.00	
	Militaire pensioenen	356,000.00	
	Transporteren	f 599,000.00	f 61,557,381.00

(*) Dit cijfer is f 40,000 hooger dan is opgegeven in de bijlagen der Memorie van Beantwoording op het wets-ontwerp tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot van 1856, (gedrukte stukken zitting 1858-1859 III, nº. 45 en 46), en zulks uithoofde eener onjuiste optelling in Indie.

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	f 599,000.00	f 61,557,381.0
	Verhoogde marine pensioenen	2,600.00	
	Inlandsche pensioenen.	170,000.00	
	Pensioenen aan weduwen van civile, militaire en inlandsche personen	70,000.00	
	Godshuizen en gestichten van weldadigheid	166,130.00	
			1,007,730.0
XI.	*Uitgaven van onderscheiden aard.*		
	Hofhouding van inlandsche vorsten, schadeloosstellingen en gratificatien aan dezelven.	f 1,867,165.00	
	Kosten der ambachtskwartieren	27,028.00	
	Buitengewone voorschotten, welke niet binnen hetzelfde dienstjaar worden teruggegeven	50,000.00	
	Onderhoud van inlandsche gezanten, grooten en staatsgevangenen.	142,440.00	
	Geschenken aan inlandsche vorsten en grooten.	22,764.00	
	Publieke feesten.	17,166.00	
	Civile transportkosten uit en naar Nederland.	40,000.00	
	Civile reis- en transportkosten in Indie	50,000.00	
	Gratificatien.	15,000.00	
	Personele toelagen.	40,000.00	
	Non-activiteits-tractementen en wachtgelden.	81,000.00	
	Verloftractementen.	10,000.00	
	Uitgaven in Indie wegens door het Ministerie van Kolonien aan het Indisch Bestuur te doene bestellingen, als anderzins. . .	6,000.00	
	Kosten van het mijnwezen in het algemeen	96,134.00	
	» » » stoomwezen	10,360.00	
	» » de telegraphie	80,430.00	
			2,555,487.0
XII.	*Dagelijksche onvoorziene uitgaven*		100,000.0
XIII.	*Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden.*		500,000.0
	TOTAAL der uitgaven van de koloniale administratie.		f 65,720,598.0
	Transporteren		f 65,720,598.0

UITGAVEN.

HOOFDSTUK.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.	TOTAAL.
	Per transport	. . . . . .	f 65,720,598.00
XIV.	*Betalingen voor rekening van anderen.*		
	Voor rekening van den Keizer van Soerakarta.	f 6,840.00	
	» » » » Sultan van Djokjdokarta	15,042.00	
	» » » diverse personen.	11,621.00	
	Civiel weduwen- en weezenfonds.	699,200.00	
	Militair weduwen- en weezenfonds	229,000.00	
	Verhoogd militair pensioenfonds	71,200.00	
	Voor goederen ten dienste van het officiers kleedingmagazijn . .	49,860.00	
	Kosten van het muntwezen in Nederlandsch Indie	200,000.00	
			1,282,763.00
			f 67,003,361.00

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

BIJLAGE III VAN HET VERSLAG.

N°. 8.

RAMING der Ontvangsten en Uitgaven van de Indische Administratie over 1858.

ONTVANGSTEN EN UITGAVEN IN NEDERLAND.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.		BEDRAG.
Gouvernements-producten in 1858 *te verkoopen.*		
Koffij 900,000 pikols à f 30.91 Nederl. courant de pikol.	f 27,819,000.00	
Suiker 900,000 » » 17.85 » » » »	16,065,000.00	
Indigo 5,000 » » 412.79 » » » »	2,063,950.00	
Cochenille 500 » » 237.80 » » » »	118,900.00	
Tin 80,000 » » 75.17 » » » »	6,013,600.00	
Thee 10,000 » » 51.82 » » » »	518,200.00	
Kaneel.	80,000.00	
Peper	20,000.00	
Notenmuscaat . . . . }		
Foelie . . . . }	900,000.00	
Notenzeep . . . . }		
Tabak	51,350.00	
		f 53,650,000.00
Winst op assurantie en diverse ontvangsten		148,300.00
Transporteren .		f 53,798,300.00

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
Per transport .	f 53,798,300.00
Ontvangsten voor rekening van anderen.	
Civiel weduwen- en weezenfonds.	40,000.00
Militair weduwen- en weezenfonds	57,400.00
Verhoogd militair pensioenfonds	10,000.00
Totaal.	f 53,905,700.00

UITGAVEN.

Tot dekking van het nadeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven in Indie. . . .		f 12,837,782.00
Renten der Oost-Indische schulden volgens de wetten van 24 April 1836, 11 Maart 1837 en 27 Maart en 22 December 1838		9,800,000.00
Renten der restantschuld ad f 10,000,000 aan de Nederlandsche Handelmaatschappij, volgens de wetten van 6 Maart en 23 November 1844, 14 September 1849 en 22 December 1853.		350,000.00
Scheeps- en oorlogsbehoeften en goederen van onderscheiden aard, naar Indie te zenden voor de administratie aldaar		4,070,191.00
Pensioenen ten laste der Indische kas		614,000.00
Verloftractementen.		220,000.00
Kosten van het koloniaal werfdepôt te Harderwijk	f 1,138,710.00	
Uitzending van suppletietroepen		
Transportkosten van repatriërende militairen		
Diverse betalingen aan teruggekeerde militairen		
Studiekosten voor de jongelieden op de Militaire Akademie te Breda, bestemd voor de Oost-Indische dienst	49,000.00	
Opleiding van jongelieden tot geneeskundigen voor de Oost-Indische dienst.	30,467.00	
		1,218,177.00
Transporteren .		f 29,110,150.00

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.		BEDRAG.
Per transport .		f 29,110,150.00
Kosten van onderwijs in de Oostersche taal-, land- en volkenkunde aan de Akademie te Delft.		10,000.00
Kosten vallende op de uitzending van burgerlijke ambtenaren enz.		80,000.00
Diverse uitgaven		100,000.00
Idem voor de marine		15,690.00
Betalingen voor rekening van anderen.		
Civiel weduwen- en weezenfonds	f 245,800.00	
Militair » » »	122,300.00	
Verhoogd militair pensioenfonds	215,680.00	
Civile delegatien	293,329.00	
Militaire »	109,430.00	
Marine »	6,570.00	
Goederen ten dienste van het officiers kleedingmagazijn	207,461.00	
		1,200,570.00
		f 30,516,410.00
Geraamd excedent .		23,389,290.00
		f 53,905,700.00

LIJST der voornaamste landswerken die in 1857 zijn voltooid, voortgezet of ondernomen (en nog niet voltooid).

I. Onder de belangrijke in het jaar 1857 tot *voltooijing* gebragte werken, kunnen worden genoemd:

Civile gebouwen.

Bouw eener onderwijzerswoning te Weltevreden.

Idem van woningen voor controleurs te Protjat en Pamalang (Tagal); te Temangoeng en Moentilan (Kadoe); te Lassem (Rembang); te Lengker (Soerabaija), en te Paserpan en Malang (Pasoeroean).

Idem van een adsistent-residentswoning te Sintang (Wester-afdeeling van Borneo).

Idem van eene nieuwe regentswoning te Demak.

Herstelling en verbetering van de adsistent-residentswoning te Poerwakarta.

Bouw van een bureaulocaal voor den adsistent-resident van Demak en Grobogan.

Idem van eene woning en een kantoorlocaal voor den commies-ontvanger te Aijer-Bangies.

Idem van gouvernements- lagere scholen te Buitenzorg en en Grissee.

Idem van eene Javaansche school te Tagal.

Idem van een buskruidmagazijn voor particulieren te Soerabaija.

Idem van twee steenkolenloodsen te Gorontalo, en van drie idem te Kwandang (Menado).

Bruggen, wegen en waterstaatswerken in het algemeen belang.

Vernieuwing der brug over de Soenthar, in den weg van Batavia naar Bekassie.

Vernieuwing in steen, van de houten bruggen in den weg naar de kleine Batoe toelis, in den postweg nabij Gadok en nabij de post Wangon (Buitenzorg).

Bouw van havenhoofden te Tagal.

Idem van twee waterleidingen met eene boogbrug over de Godang (Pekalongan).

Idem van steenen boogbruggen over de rivieren Berem en Sidjoegoer (Banjoemas).

Idem van steenen boogbruggen over de rivieren Pingiet en Roewas (Kadoe).

Idem van eene brug te Djetis over de Soerabaija-rivier.

Idem van 800 strekkende el kaaimuur langs de Kalimaas, en verbetering van den weg over die lengte.

Vernieuwing van de bruggen over de Tjandi en de Manoekan en van die te Ngrame (Soerabaija)

Bouw van eenen stuwdam met irrigatie-sluis nabij Lengkong.

Idem van eene houten brug op steenen landhoofden en zeven kleinere of loopbruggen over het irrigatiekanaal langs de Porrong-rivier.

Graven van een kanaal tot nieuwe monding, voor de Mangitan-rivier en verbetering van de Porrong-rivier en hare dijken.

Bouw van eenen overlaat nabij Wonokromo.
Idem van 109 strekkende el kaaimuur langs de rivier Gombong (Pasoeroean).
Idem van eene brug over de Lobawang (Bezoekie).
Idem van eene boogbrug te Poeroes (afdeeling Padang).

Baken en verkenningsteekens.

Bouw van eenen steenen verkenningstoren op den berg Tjimiring (Noesa-Kambangan) met wachtlokaal en seintoestellen.
Idem van steenen verkenningsteekens op de eilanden Tiga en Pisang, nabij Padang.

Waterstaatswerken met de cultures in betrekking staande.

Bouw van eene waterleiding en duiker te Tjomallor.
Tweede opdamming van de rivier Ello (Kadoe). Beide werken in het belang der rijstcultuur.

Cultuurgebouwen.

Bouw van koffijpakhuizen te Batavia en te Wijnkoopsbaai en van algemeene productenpakhuizen te Tjilatjap.
Idem van een koffijpakhuis te Paningaran (Pekalongan).
Idem van een koffijpakhuis te Beton (Soerakarta).

Maritime werken

Onrust. (Maritime-etablissement).

Aanmaak van een houten hoofd, voor de steenkolenloodsen.
Bouw van woningen voor ambtenaren en minder personeel bij het etablissement.
Vergrooting der infanterie-kazerne.

II. Wijders heeft de *voortzetting* plaats gehad, van de navolgende in 1856 of vroeger geautoriseerde belangrijke werken, welke bij het eind van 1857 nog niet waren voltooid.

Civile gebouwen.

Bouw van adsistent-residentswoningen te Pandeglang (Bantam) en te Ambal (Bagelen).
Idem van controleurswoningen te Tjamies (Cheribon); te Boemiajoe (Tagal); te Bandjar Negara en Bobotsari (Banjoemas); te Ratoe-fisier en Toempang (Pasoeroean); te Gending (Probolingo); te Kapongan, Djember en Bondowosso (Bezoekie); te Kedirie en te Batoeradja (Palembang).
Idem van woningen voor gezaghebbers te Saleijer en Bonthain.
Idem van regentswoningen te Rangkas-Betong (Bantam) en te Poerwakarta (Krawang).
Idem van eene tweede lagere school met onderwijzerswoning te Padang.
Idem van eene inlandsche school te Ngawi (Madioen).
Uitbreiding, verandering en verbetering van het entrepôt te Batavia.
Bouw van een vivres- en materialen-pakhuis te Batoe-Roessak.
Idem van een gouvernements-logementsgebouw te Cheribon.
Idem van een nieuw stadhuis te Samarång. Met het einde des jaars was de begane grond voltooid, en de eerste verdieping ter halver hoogte opgetrokken.
Idem van een politie-etablissement met schoutswoning te Toasia (Westerdistrict van Batavia).
Idem van eene gevangenis voor inlandsche veroordeelden te Samarang.
Idem van kettinggangersverblijven te Muntok en de Banda-Neira.
Idem van gevangenissen te Pontianak en Menado.

Bruggen, wegen en waterstaatswerken in het algemeen belang.

Uitdiepen van het havenkanaal te Batavia.

Herstelling en gedeeltelijke vernieuwing van den kaaimuur langs dat kanaal. Met het einde des jaars waren 1585 strekkende ellen geheel hersteld en 500 strekkende ellen genoegzaam geheel nieuw daargesteld.

Gedeeltelijk verleggen en tot militairen weg verbeteren van den grooten postweg van Buitenzorg naar Tjiandjoer.

Verbetering der vaarwaters van de rivieren Tjitaroem en Tjitandoei.

Bouw van eene brug over de rivier Djoerang-Djerok (Cheribon).

Idem van steenen kaaimuren langs de oevers van de rivier van Pekalongan.

Idem van eene waterleiding uit de rivier Salak, ter voorziening van de afdeeling Bandjar-Negara van drinkwater.

Idem van eene nieuwe zee- (doode) haven te Samarang.

Idem van eene steenen boogbrug over de Drandang (Probolingo).

Idem van eene steenen boogbrug over de rivier Brandtas ter hoofdplaats Kedirie. Ontstentenis van een voldoend aantal vrije arbeiders en een zware brand, waardoor nagenoeg het geheele werk-etablissement en daarmede de meeste in gereedheid gebragte houtwerken zijn vernield, zijn de voorname oorzaken dat met dit kapitale bruggewerk in 1857 nagenoeg niet is gevorderd.

Verbetering der Padangsche rivier en bekading van hare oevers.

Baken en verkenningsteekens.

Vernieuwing in steen en ijzer, van de kapen en schermen, uitmakende de bebakening van het zeegat van Tjilatjap.

Waterstaatswerken met de cultures in betrekking staande.

Opdamming van de rivier Tjisangaron (Cheribon).

Graven van eene waterleiding uit de rivier Gebang (Bagelen).

Opdamming van de rivier Toentang (Samarang).

Cultuurgebouwen.

Bouw van een suikerpakhuis te Cheribon.

Idem van twee steenen koffijpakhuizen te Padang.

Idem van een rijstpakhuis te Batoe-Roessak.

Idem van een koffijpakhuis te Rau (Sumatra's Westkust).

Zoutpakhuizen.

Bouw van verkooppakhuizen te Bekassie (Batavia); te Sampang (Madura); en in de Westerafdeeling van Borneo te Pontianak, Tajan, Sangouw en aan de Boven-Kapoeas.

Maritime werken.

Soerabaija. (Marine-etablissement).

Baggering en ophooging van grond. De stand van het werk was bij het einde des jaars zoodanig, dat men rekende met de uitbaggering van het bassin en de kiel in de achterhaven in 1858 zoover te vorderen, dat dit werk als voltooid, tot verder onderhoud, aan het equipage-departement zou kunnen worden overgegeven.

Bouw van eenen stoomzaagmolen en eenen stoomventilator voor de smederij.

Idem van eenen mastbok.

Idem van magazijnen en woningen behoorende tot de equipagewerf. De gebouwen waren bij het einde des jaars nagenoeg voltooid.

Idem van acht en twintig woningen voor den marine-pakhuismeester, den boekhouder, personeel van de werf, klerken enz. De funderingen waren bij het einde van het jaar alle voltooid en met den werkelijken bouw een aanvang gemaakt.

Idem van woningen voor den directeur en den constructeur. Deze waren bij het einde van het jaar nagenoeg voltooid.

III. Onder de belangrijke werken welke in 1857 zijn ondernomen, zonder met het einde van het jaar tot voltooijing te zijn gebragt, kunnen eindelijk worden vermeld.

Civile gebouwen.

Bouw van woningen voor adsistent-residenten te Bangkallang en Paijakombo.
Idem van controleurswoningen te Soemedang en Soekaboemie (Preanger regentschappen); te Wira-dessa (Pekalongan); te Ambal en Karang-Anjar (Bagelen); te Sedaijoe (Soerabaija) en te Rau (Sumatra's Westkust).
Idem van eene posthouderswoning te Karimon (Java).
Idem van eene regentswoning Tjilatjap.
Idem van eene gouvernements- lagere school met onderwijzerswoning te Tjilatjap.
Idem van lagere scholen te Pattie en te Padang-Pandjang.
Idem van tolkantoren te Djawana en te Sumanap.
Idem van eene steenkolenloods met bruggenhoofd te Bandjermasin.
Idem van eene steenen bazaarloods te Amboina.
Idem van een adsistent-residentiekantoor te Padang en van een raadhuis te Palembang.
Idem van gevangenissen voor doortrekkenden te Kragan (Rembang), en te Padang-Pandjang, Saleijer en Bonthain.

Bruggen, wegen en waterstaatswerken in het algemeen belang.

Bouw van eene brug over de rivier Tjakong (Batavia).
Verbetering, versterking en gedeeltelijke vernieuwing van het ooster zeehoofd te Batavia. Bij het einde des jaars was eene strekkende lengte van 195 el nagenoeg geheel nieuw daargesteld.
Bouw van eene brug over de rivier Bantar (Bagelen).
Idem van eene brug over de rivier Serang bij Penawangan (Samarang).
Maken van eene kunstmatige geul door de bank voor de monding der Samarangsche rivier, tot onderhoud van de gemeenschap met de reede, in afwachting van de voltooijing der nieuwe zeehaven.
Bouw van een nieuw zee- of bruggenhoofd te Djokotro (Patjitan).
Boring van eenen artesischen put ter hoofdplaats Rembang. De voorbereidende werkzaamheden waren bij het einde des jaars gereed, zoodat met de eigenlijke boring binnen kort zou kunnen worden aangevangen.
Bouw van twee bruggen over de rivieren Mendowo en Lebak (Soerabaija).
Idem van twee bruggen te Bandjermasin.
Idem van een houten zeehoofd op palen te Kema en een dito te Menado.

Baken en verkenningsteekens.

Bouw van een steenen verkenningsteeken op het eiland Muskito nabij Padang.
Aanmaak bij het marine-etablissement te Soerabaija van twee corps-morts naar het stelsel van Herberts bakenton, om te worden gelegd nabij het steenkolen-landhoofd te Oedjong-Tanah (Makasser).

Waterstaatswerken met de cultures in betrekking staande.

Bouw van vijf irrigatiesluisjes in het district Sirogoe (Samarang).
Idem van drie duikersluisjes in het district Goenoeng-Kending (Soerabaija).
Idem van twee duikersluisjes en vergrooting van de wadook (een op inlandsche wijze zamengesteld uitgestrekt water-reservoir) te Semengka (Soerabaija).

Cultuurgebouwen.

Daarstelling van eene zandbeplemping tot kunstmatigen ondergrond met funderingen, voor producten-pakhuizen te Soerabaija, nabij het marine-etablissement.
Bouw van een koffijpakhuis te Tajoe (Japara).

Zoutpakhuizen.

Bouw van verkooppakhuizen te Mampawa, Pankalang-Batoe, Soengei-Radja, Sebaloe-Singkawang (Westerafdeeling van Borneo).

~~14~~ 47

Maritime werken.

Onrust. (Marine-etablissement).

Bouw van eene nieuwe smederij met stoomventilator en inrigting van de oude smederij tot herstellings-werkplaats.

Soerabaija. (Marine-etablissement).

Bouw van marine-pakhuizen en opstelling van eene (bij de fabriek voor de marine en het stoomwezen aan te maken) ijzeren kraan. Bij het einde van het jaar was de zand-beplemping voor kunstmatigen ondergrond met funderingen voor de gebouwen gereed.

ZITTING 1859 — 1860. —— (L.)

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

BIJLAGE L (*) VAN HET VERSLAG.

N°. 10.

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

RIJSTCULTUUR OP JAVA,

MET UITZONDERING VAN DE RESIDENTIEN

BATAVIA, SOERAKARTA EN DJOKDJOKARTA

EN VAN DE AFDEELING

BUITENZORG,

OVER HET JAAR 1857.

(*) De bijlage K is ter griffie, ter inzage van de leden der Kamer, nedergelegd.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Getal dessa's en kampongs.			Getal landbouwende huisgezinnen.	Uitgestrektheid ontgonnen bouwland zonder eenige uitzondering, in bouws van 500 vierkante Rhijnl. voeten.			
	Met velden voor den landbouw.	Zonder velden.	Te zamen.		Velden die van levend water kunnen worden voorzien.	Velden die niet van levend water kunnen worden voorzien, of van den regen afhankelijk zijn.	Te zamen.	voor ... ouver... is bep... (b
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Bantam.	1,910	2	1,912	97,932	31,540	55,812	87,35	
Krawang	127	15	142	7,384	7,396	5,521½	12,91	
Preanger regentschappen.	3,460	322	3,782	105,130	109,638	33,471	143,10	
Cheribon	1,175	19	1,194	79,122	152,671¼	25,924	178,59	
Tagal	843	35	878	36,335	62,552	13,548½	76,10	
Pekalongan	1,503	93	1,596	35,213	45,646¾	5,132¼	50,77	
Samarang	2,559	85	2,644	142,848	88,045	137,800	225,84	
Japara	1,204	118	1,322	71,049	60,208½	51,425½	111,63	
Rembang	1,969	104	2,073	70,583	21,961½	155,267½	177,22	
Soerabaija.	4,650	360	5,010	116,860	126,720	110,502½	237,22	
Pasoeroean	1,700	52	1,752	60,217	55,719	16,010¼	71,72	
Probolingo	558	"	558	39,570	39,842½	20,708½	60,55	
Bezoekie	546	6	552	45,248	46,782	22,978	69,76	
Banjoewangie	155	14	169	4,540	7,545	1,364	8,90	
Banjoemas.	1,327	45	1,372	55,507	71,683¼	30,440	102,12	
Bagelen	2,628	27	2,655	110,724	51,112	109,297¾	160,40	
Kadoe	3,670	32	3,702	79,015	37,139¼	15,114	52,25	
Patjitan	253	28	281	13,988	3,332	15,233⅓	18,56	
Te zamen	30,237	1,357	31,594	1,171,265	1,019,534	825,550¾	1,845,08	
Madioen	1,205	51	1,256	48,497	84,648½	38,884½	123,53	
Kedirie.	1,187	57	1,244	38,711	51,381	23,499½	74,88	
Te zamen voor alle gewesten	32,629	1,465	34,094	(a) 1,258,473	1,155,563½	887,934¾	2,043,49	(b)
In 1856 was het cijfer . .	33,050	1,491	34,541	1,246,886	1,141,579½	870,254½	2,011,85	
Geeft nu { Meer . . .	"	"	"	(a) 11,587	13,984	17,680¼	31,66	
Geeft nu { Minder. . .	421	26	447	"	"	"	"	

…land …uws … Te …men…	Uitgestrektheid welke hiervan — door de bevolking — voor het gouvernement is beplant. (b)	beplant is met padi.	beplant is met aardvruchten of andere drooge gewassen.	onbeplant is gebleven.	Opbrengst der velden door de bevolking met padi beplant, in pikols van 100 katties (125 Amsterd. pond). — Te zamen in elk gewest werkelijk ingeoogst of bij schatting.	Gemiddeld per bouw van 500 vierk. Rhijnlandsche roeden.
8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
87,35	»	78,841	4,683	3,828	1,745,760	22,14
12,91	»	12,016½	73½	827½	103,372	8,59
43,10	»	131,515	8,910	2,684	3,593,465	27,32
78,59	6,148	152,173¼	9,209½	11,064½	2,800,728	18,40
76,10	3,100	71,443½	(d) 1,760	1,532	1,880,667	26,32
50,77	2,485¼	42,042	1,114	5,137¾	250,091	5,95
25,84	2,100	200,140	8,520	15,085	3,334,174	16,66
11,63	4,129	88,229	6,915¾	12,360¼	676,237	7,66
77,22	1,745	129,666	(e) 48,228¾	5,156¼	998,990	7,70
37,22	8,152	186,382	19,268	23,420½	2,502,783	13,42
71,72	6,203	50,072¾	14,588¼	865¼	1,768,250	35,31
50,55	5,001	34,649	19,885	1,016	1,023,787	29,54
39,76	2,426	47,956¼	16,997	2,380¾	1,401,012	29,21
8,90	»	7,117¼	1,600½	191¼	280,120	39,35
92,12	5,135	73,743½	5,111¾	18,133	939,209	12,73
50,40	15,087¾	100,995	14,228¼	30,098¾	2,528,721	25,03
52,25	700	37,148	14.247¼	158	1,220,535	32,86
8,56	»	16,790½	1,716	59	591,002	35,20
5,09	62,412	1,460,920½	197,056½	133,997¾	27,638,903	18,79
3,58	2,592	93,545	16,072½	11,323½	1,966,376	21,02
4,88	1,900	56,906½	14,772	1,302	1,828,935	32,14
3,49	(b) 66,904	(c) 1,611,372	227,901	(c) 146,623¼	31,434,214	19,22
1,83	62,767¼	1,628,864¼	191,462	131,499	32,844,135½	20,16
1,66	4,136¾	»	36,439	15,124¼	»	»
»	»	17,492¼	»	»	1,409,921½	0.94

AANMERKINGEN. (15.)

(a) Onder deze cijfers worden gezegd even als in 1856, alleen te zijn opgenomen de landbouwende huisgezinnen met velden.

(b) Ongerekend de koffij-, peper-, thee- en kaneeltuinen, voor zoo ver zij niet bij uitzondering zijn aangelegd op bouwgronden, reeds vroeger door de bevolking ontgonnen.

(c) Als geheel mislukt worden opgegeven:
in Bantam 4,701 bouws
» Pekalongan 14,239½ »
» Samarang 17,608 »
» Japara 13,763½ »
» Soerabaija 14,313 »
» Madioen 3,700 »
Of deze bouws alle tot kolom 10 dan wel tot kolom 12 behooren, blijkt niet.

(d) Hieronder begrepen 1735 bouws, welke, na met padi te zijn beplant, weder voor de beplanting met tweede gewassen zijn gebezigd.

(e) Hieronder 7567 bouws, welke eerst met padi zijn beplant.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Gemiddelde marktprijzen van padi in 1857.		Bedrag van den der landrenten
	Hoogste prijzen.	Laagste prijzen.	Van velden door de bevolking voor het Gouvernement beplant.
1.	2.	3.	4.
Bantam	f 4: 47	f 3 :88	»
Krawang	2: 60	2: 00	»
Preanger regentschappen	3: 60	0:106	»
Cheribon	1:110	1: 17	f 39,987:60
Tagal	3:104	2: 89	28,834:20
Pekalongan	4: 46	3:117	16,700:30
Samarang	3:109	2: 72	20,787:60
Japara	2: 73	2: 09	52,871:00
Rembang	2:102	1: 96	3,500:00
Soerabaija	3: 61	2: 92	129,192:00
Pasoeroean	2: 51	1: 94	77,313:56
Probolingo	2: 80	2: 30	81,609:12
Bezoekie	2: 83	1: 97	37,307:00
Banjoewangie	1: 75	1: 30	»
Banjoemas	3: 29	1: 67	49,457:60
Bagelen	2: 83	1: 70	37,047:00
Kadoe	5: 62	4: 36	1,750:00
Patjitan	4: 62	2: 08	»
Te zamen	f 3: 30	f 2: 58	f 576,356:58
Madioen	1: 80	1: 80	40,148:98
Kedirie	2: 30	1: 00	221,981:60
Te zamen voor alle gewesten	f 2: 47	f 1: 86	f 838,486:96
In 1856 was het cijfer	3:105	1: 89	590,344:62
Geeft nu Meer	»	»	f 248,142:34
Geeft nu Minder	f 1: 58	f 0: 03	»

…celen onzuiveren aanslag het gewas in 1857. Van velden door de …evolking voor …igen cultuur beplant. …olom 10 en 11 vorige bladz.)	Te zamen.	Uitgestrektheid nieuw ontgonnen sawahvelden in 1857, in bouws van 500 vierk. roeden.	Vermoedelijke uitgestrektheid sawahvelden in 1858 nieuw te ontginnen, in bouws van 500 vierk. roeden.	AANMERKINGEN.
5.	6.	7.	8.	9.
f 551,115 : 60	f 551,115 : 60	199	52	
21,095 : 00	21,095 : 00	8	20	
»	»	411	2,138	
705,788 : 60	745,776 : 00	115	308	
412,675 : 00	441,509 : 20	488	581	
168,503 : 10	185,203 : 40	66	»	
772,961 : 40	793,748 : 100	379	150	
391,452 : 80	444,323 : 80	612	897	
498,193 : 103	501,693 : 103	490	794	
1,409,729 : 00	1,533,921 : 00	1,871	333	
689,278 : 64	766,592 : 00	1,116	222	
575,997 : 108	657,607 : 00	320	»	
601,690 : 00	638,997 : 00	283	496	
»	»	»	45	
459,962 : 35	509,419 : 95	279	273	
756,849 : 40	793,896 : 40	511	215	
599.510 : 60	601,260 : 60	113	50	
»	»	29	»	
f 8,614,802 : 60	f 9,191,158 : 118	7,290	6,574	
183,737 : 68	223,886 : 46	542	65	
22,767 : 60	244,749 : 00	91	»	
f 8,821,307 : 68	(a) f 9,659,794 : 44	7,923	6,639	(a) Hieronder fictive landrenten f 410,061 : 108.
8,991,826 : 29	9.582,170 : 91	13,390	7,355	
»	f 77,623 : 73	»	»	
f 170,518 : 81	»	5,467	716	

Zitting 1859 — 1860. — (L.)

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

BIJLAGE M VAN HET VERSLAG.

N°. 11.

AANTOONING VAN DE TEELT

VAN

KLAPPERBOOMEN OP JAVA,

MET UITZONDERING VAN DE RESIDENTIEN

BATAVIA, SOERAKARTA EN DJOKDJOKARTA,

gedurende het jaar 1857.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Aanwezig getal klapperboomen op 1°. Januarij 1857.			Gedurende 1857 zijn:	
	Vruchtdragende.	Jonge.	Totaal.	Uitgestorven of uitgeroeid.	Bijgeplant.
Bantam	303,015	504,490	807,505	41,851	121,353
Buitenzorg	70,593	80,928	151,521	3,670	4,349
Krawang	17,140	41,250	58,390	3,717	5,171
Preanger regentschappen	282,903	747,561	1,030,464	32,185	100,420
Cheribon	166,064	364,465	530,529	23,437	83,771
Tagal	200,573	234,517	435,090	16,046	58,514
Pekalongan	219,660	114,817	334,477	3,433	12,442
Samarang	390.322	558,814	949,136	24,878	128,425
Japara	297,971	367,750	665,721	30,096	47,629
Rembang	442,032	628,688	1,070,720	49,735	209,661
Soerabaija	593,503	985,144	1,578,647	39,068	120,920
Pasoeroean	180,738	483,210	663,948	26,926	53,303
Probolingo	219,872	322,770	542,642	23,712	50,966
Bezoekie	293,394	422,637	716,031	26,277	44,257
Banjoewangie	44,388	64,054	108,442	125	7,729
Banjoemas	406,617	431,207	837,824	8,029	61,700
Bagelen	900,947	823,206	1,724,153	15,791	43,901
Kadoe	188,603	231,369	419,972	2,176	13,067
Madioen	170,706	245,691	416,397	44,454	64,324
Patjitan	101,471	191,248	292,719	1,915	21,973
Kedirie	231,712	364,253	595,965	10,792	33,722
Te zamen	5,722,224	8,208,069	13,930,293	428,313	1,287,600

Aanwezig getal klapperboomen op ultimo December 1857.			Gemiddelde prijzen der		AANMERKINGEN.
Vruchtdragende.	Jonge.	Totaal.	Klappers per 100 stuks.	Klapper-olie per pikol.	
322,238	564,769	887,007	f 4: 41	f 32: 54	*a.* Niet opgegeven.
74,596	77,604	152,200	6: 00	*a.* »	*b.* Klapper-olie wordt hier niet gefabriceerd.
17,701	42,143	59,844	7: 00	*b.* »	*c.* De prijs van 1856.
306,066	792,633	1,098,699	3: 00	7: 30	*d.* In deze residentie wordt geene klapper-olie bereid. De aanvoer geschiedt van Sumanap. De prijs bedraagt f 24 à f 26 per pikol.
191,852	399,014	590,866	7: 60	12: 00	*e.* In deze residentie wordt de klapper-olie nog niet bij den pikol verkocht, daar de aanwezige boomen nog geene genoegzame klappers opleveren; de gemiddelde prijs is f 0.30 per bottel.
223,137	254,421	477,558	3: 115	29: 24	
232,034	111,452	343,486	4: 40	26: 00	
408,703	643,980	1,052,683	6: 49	23: 88	
326,207	357,047	683,254	4: 83	27: 105	
471,986	758,660	1,230,646	4: 81	29: 12	
600,098	1,060,401	1,660,499	*c.* 7: 72	32: 38	
183,742	506,583	690,325	6: 71	30: 34	
222,564	347,332	569,896	4: 45	25: 00	
313,146	420,865	734,011	3: 104	*d.* »	
44,796	71,250	116,046	4: 00	27: 00	
483,964	407,531	891,495	3: 50	»	
947,895	804,368	1,752,263	2: 74	15: 16	
199,581	231,282	430,863	5: 115	*e.* »	
158,832	277,435	436,267	6: 00	26: 00	
105,935	206,842	312,777	4: 80	27: 80	
264,146	354,740	618,895	6: 108	»	
6,099,219	8,690,361	14,789,580	—	—	

ZITTING 1859—1860. —— (L.)

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

BIJLAGE N VAN HET VERSLAG.

N°. 12.

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

KOFFIJ-CULTUUR

OVER HET JAAR

1857.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Getal huisgezinnen voor geregelde tuinen en boschkoffij afgezonderd.	GETAL VRUCHTDRAGENDE BOOMEN, WAARVAN IN 1857 GEOOGST IS.			
		Geregelde tuinen.	Boschkoffij.	Pagger- en kampong-koffij.	Te zamen.
Bantam	28,389	6,527,119	»	1,033,351	7,560,470
Krawang	1,540	578,255	»	20,445	598,700
Preanger regentschappen	87,195	45,934,394	5,305,600	5,489,970	56,729,964
Cheribon	22,667	9,261,319	1,199,488	3,044,609	13,505,416
Tagal	7,813	2,035,990	»	1,461,762	3,497,752
Pekalongan	8,413	2,869.390	»	2,412,543	5,281,933
Samarang	30,254	7,836,623	»	4,648,449	12,485,072
Japara	6,106	1,036,143	»	24,740	1,060,883
Rembang	»	346,109	»	»	346,109
Soerabaija	2,962	793,070	1,410,902	37,121	2,241,093
Pasoeroean	29,888	3,449,598	12,649,099	5.024,312	21,123,009
Probolingo	17,106	3,272,692	1,002,113	293,480	4,568,285
Bezoekie	24,077	7,375,922	»	1,208,289	8,584,211
Banjoewangie	3,508	2,428,451	»	119,233	2,547,684
Banjoemas	21,649	5,023,175	»	4,347,378	9,370,553
Bagelen	28,923	5,533,988	»	6.653,885	12,187,873
Kadoe	70,925	3,951,024	485,754	25,711,791	30,148,569
Patjitan	11,731	4,078,390	»	144,715	4,223,105
Totaal	403,146	112,331,652	22,052,956	61,676,073	196,060,681
Madioen	15,856	6,006,194	»	742,034	6,748,228
Kedirie	26,721	8,695,449	133,844	425,580	9,254,873
Totaal	445,723	127,033,295	22,186,800	62,843,687	212,063,782
Djokdjakarta	»	»	»	»	»
Soerakarta	»	»	»	»	»
Te zamen voor alle residentien	445,723	127,033,295	22,186,800	62,843,687	212,063,782
In 1856 was het	454,229	128,069,745	22,635,581	68,622,159	219,327,485
Geeft nu Meer	»	»	»	»	»
Geeft nu Minder	8,506	1,036,450	448,781	5,778,472	7,263,703

n.	Verkregen hoeveelheid koffij, in pikols van 100 katties.	Overwigten door latere meerder bevindingen bij de pakhuizen.	Minder bevonden in de kleine pakhuizen.	Te zamen bij de pakhuizen in ontvang genomen.	Getal vruchtdragende boomen, waarvan gemiddeld een pikol koffij is verkregen.	*AANMERKINGEN.*
,470	15,177.68	138.36	»	15,316.04	493	
,700	1,766.95	2.30	»	1,769.25	338	
,964	130,341.98	»	»	130,341.98	435	
,416	15,583,27	51.41	»	15,634.68	864	
,752	23,437.04	217.82	»	23,654.86	149	
,933	15,939.64	5.29	»	15,944.93	331	
,072	66,331.01	163.21	»	66,494.22	187	
,883	5,554.69	5.49	»	5.560.18	190	
,109	686.66	»	»	686.66	504	
,093	10,625.57	21.27	»	10,646.84	210	
,009	201,066.49	3,106.72	»	204,173.21	103	
,285	36,575.82	174.46	154.62	36,595.66	126	
,211	103,758.01	264.40	»	104,022.41	82	
,684	11,399.65	108.85	»	11,508.50	221	
,553	9,537.67	154.33	10.26	9,681.74	957	
,873	29,627.63	349.77	52.84	29,924.56	407	
569	85,360.89	414.10	»	85,774.99	351	
,105	20,272.93	27.18	13.36	20,286.75	208	
681	783,043.58	5,204.96	231.08	788,017.46	248	
228	51,002.11$^{1}/_{4}$	71.59$^{3}/_{4}$	»	51,073.71	132	
873	42,285.92	816.47	»	43,102.39	214	
782	876,331.61$^{1}/_{4}$	6,093.02$^{3}/_{4}$	231.08	882,193.56	240	
	551,47	»	»	551,47	»	
	18,179.26	12.75	»	18,192.01	»	
782	895,062.34$^{1}/_{4}$	6,105.77$^{3}/_{4}$	231.08	900,937.04	240	
485	741,041.80$^{1}/_{2}$	8,518.29	2,589.41	746,970.68 5	295	
	154,020.53$^{3}/_{4}$	»	»	153,966.35 5	»	
703	»	2,412.51$^{1}/_{4}$	2,358.33	»	55	

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	GEZAMENLIJKE KOSTEN DER KOFFIJ, UIT DEN OOG… INKOOPSPRIJS AAN DE PLANTERS BETAALD. Per pikol.	Te zamen.	Kosten van personeel, koelies enz., bij de pakhuizen.	Kosten van inlandsch personeel bij de koffij-cultuur, als mantries enz.	Bijzondere meerdere kost[en] van bewerkin[g] der koffij naar West-Indisch[e] wijze.
Batam	f 8:40	f 126,480: 80	f 7,383: 81	f 3,340:00	f 6,115:37
Krawang	8:40	14,723: 00	456: 00	25:00	»
Preanger regentschappen .	3:15	407,298: 81	26,964: 00	11,310:00	86,780:36
Cheribon	droog 8:40 nat 1:30	123,687: 58 ½	21,462: 01	»	»
Tagal	8:40	194,864: 14	3,617: 51	1,440:00	»
Pekalongan.	8:40	132,652: 16	516: 80	5,220:00	»
Samarang	8:40	552,725: 69	6,866: 80	2,820:00	»
Japara	8:40	45,916: 99	389: 46	4,625:00	»
Rembang	8;40	7,536: 00	34: 10	»	»
Soerabaija	8:40	88,546: 50	1,478:100	1,200;00	»
Pasoeroean.	gew. 8:40 infer. 6:30	1,666,284: 12 ½	17,135:117 ½	12,665:00	30,703:55
Probolingo.	8:40	304,563: 14	3,901: 80	350:00	»
Bezoekie	8:40	864,649: 60	6,070: 00	900:00	»
Banjoewangie.	5:00	56,998: 30	1,483: 45	3,600:00	»
Banjoemas.	8:40	79,478: 64	1,015:100	9,300:00	»
Bagelen	gew. 8:40 infer. 4:20	245,322: 45	10,050: 00	»	»
Kadoe	8:40	711,340: 88	12,829: 00	4,500:00	»
Patjitan.	W. I. bew. 6:05 gew. 5:25	113,570; 36	7,599. 00	»	»
Totaal .	»	f 5,736,637: 97	f 129,253: 71 ½	f 61,295:00	f 123,599:08
Madioen.	f 5:25	348,966: 57	11,921: 00	»	»
Kedirie	5:25	219,799: 04	10,340: 00	»	»
Totaal .	»	f 6,305,403: 38	f 151,514; 71 ½	f 61,295:00	f 123,599:08
Djokdjokarta	f 15:67	8,579:112	233: 00	»	»
Soerakarta.	15:67	278,156: 92	1,120: 00	»	»
Te zamen voor alle residentien . . .	»	f 6,592,140: 02	f 152,867: 71 ½	f 61,295:00	f 123,599:08
In 1856 was het. . . .	»	4,939,457: 44	161,600: 04 ½	65,855:00	112,968:44
Geeft nu Meer . . .	»	f 1,652,682: 78	»	»	f 10,630;83
Geeft nu Minder . .	»	»	f 8,732: 53	f 4,560:00	»

...OOG VAN 1857 AAN HET GOUVERNEMENT GELEVERD.

...dere ...kost ...erkin ...naar ...disch ...e.	Kosten van afpakking en vervoer tot de strandpakhuizen.	Percentsgewijze belooning aan de Europesche en inlandsche ambtenaren en mindere inlandsche hoofden.	Alle andere uitgaven, onder geen bepaald hoofd te brengen.	Te zamen.	Gemiddelde prijs waarop één pikol koffij van 100 katties aan het Gouvernement te staan komt.	Getal inkoopskoffij-pakhuizen.	AANMERKINGEN.
5:37	f 11,502:108	f 3,035: 63½	f 2,461: 32	f 160,319: 41½	f 10: 55	8	a. Hieronder begrepen f3,321.23⁵ aan transportkosten der koffij naar Samarang.
	1,357: 62	862: 91	1,110:106	18,535: 19	10: 57	1	
0:36	»	157,334: 49	194,569: 96	884,257: 22	6. 94	51	
	12,828: 31½	5,683: 74	6: 15	163,667: 60	10: 55	25	
	15,960: 96	10,607:114	961: 56½	227,451: 91½	9: 74	7	
	10,156: 52	7,137: 38	1,723: 42	157,405:108	9:104	8	
	56,364; 79	31,439: 24	1,719: 30	651,935: 42	9: 96	12	
	2,080: 38½	2,618:109	4,064: 12½	a. 59,694: 65	10: 87	4	
	570:100	407:108½	288: 42½	8,837: 21	12:104	2	
	9,853: 50	4,827: 01	112: 74	106,018: 35	9: 95	3	
3:55	186,433: 92	83,530: 23½	4,368: 75	2,001,121: 15½	9: 96	11	
	15,727: 69½	16,245:119½	»	340,788: 43	9: 40	5	
	63,810: 60½	48,741: 18½	2,592: 23.	986,763: 42	9: 61	7	
	5,987: 58	8,472: 06	45: 00	76,586: 19	6: 78	2	
	15,070: 20	4,300: 00	4,393: 84	113,558: 28	11: 74	18	
	48,627: 47	13,201: 13	3,553: 30	320,754: 15½	10: 86	13	
	140,896: 79	38,012:108½	4,515: 00	912,094: 35	10: 75	13	
	13,639: 71	15,054: 84	374:115	150,238: 66	7: 48	5	
):08	f 610,868: 34	f 451,512: 85	f 226,859:113½	f 7,340,026: 49	f 9: 37	195	
	70,771: 19	27,200:100	1,112: 04	459,971: 60	9: 02	8	
	49,500: 00	18.909: 00	164,779: 60	463,327: 64	10: 90	8	
):08	f 731,139: 53	f 497,622: 65	f 392,751: 57½	f 8,263,325: 53	f 9: 16	211	
	1,272: 62	»	»	10,085: 54	18: 36	»	
	33,329: 96	»	»	312,606: 68	17: 22	»	
):08	f 765,741: 91	f 497,622: 65	f 392,751: 57½	f 8,586,017: 55	f 9: 64	211	
:44	607,734: 45	485,451: 67	569,798: 60	6,942,855: 25	9: 34	211	
;83½	f 158,007: 46	f 12,170:118	»	f 1,643,162: 30	f 0: 30	»	
	»	»	f 177,047: 02½	»	»	»	

AANTOONING VAN DE HOEVEELHEID

KOFFIJBOOMEN,

OP ULTIMO MAART 1858.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	AANTOONING VAN DE HOEVEELHEID KOFFIJBOOMEN W[…]						
	IN GEREGELDE TUINEN.			IN BOSSCHEN.			IN […]
	Die vruchten kunnen dragen.	Nog te jong daartoe.	Te zamen.	Die vruchten kunnen dragen.	Nog te jong daartoe.	Te zamen.	Di[…] vruch[…] kunn[…] drag[…]
Bantam	5,585,749	1,099,910	6,685,659	»	»	»	1,02[…]
Krawang	542,169	316,785	858,954	»	»	»	8[…]
Preanger regentschappen	38,193,358	12,169,790	50,363,648	4.860,000	»	4,860,0[…]	4,85[…]
Cheribon	9,017,869	8,459,557	17,477,426	1,199,488	»	1,199,4[…]	3,25[…]
Tagal	2,179,383	1,528,300	3,707,683	»	»	»	1,38[…]
Pekalongan	2,925,039	1,699,881	4,624,920	»	»	»	2,24[…]
Samarang	8,675,941	4,895,904	13,571,845	»	»	»	4,60[…]
Japara	1,077,332	879,052	1,956,384	»	»	»	2[…]
Rembang	166,256	42,984	209,240	»	»	»	
Soerabaija	1.410,902	211,900	1.622,802	793,070	25,431	818,5[…]	3[…]
Pasoeroean	3,445,798	256,570	3,702,368	12,666,999	1,685,768	14,352,7[…]	5,0[…]
Probolingo	3,272,692	519,047	3,791,739	1,002,113	32,132	1,034,2[…]	2[…]
Bezoekie	7,280,473	2,437,893	9,718,366	»	»	»	1,1[…]
Banjoewangie	2,435,839	249,814	2,685,653	»	»	»	1[…]
Banjoemas	5,175,259	3,136,607	8,311,866	»	»	»	4,5[…]
Bagelen	5,470,746	4,538,414	10,009,160	»	»	»	7,2[…]
Kadoe	3,951,024	2,869,646	6,820,670	485,754	55,500	541,2[…]	25,7[…]
Patjitan	4,162,605	1,869,124	6,031,729	»	»	»	1[…]
Te zamen	104,968,934	47,181,178	152,150,112	21,007,424	1,798,831	22,806,2[…]	61,8[…]
Madioen	4,840,098	3,229,066	8,069,164	«	»	»	1,0[…]
Kedirie	8,549,954	4,472,892	13,022,846	133,844	»	133,8[…]	2[…]
Te zamen voor alle residentien	118,835,986	54,883,136	173,242,122	21,141,268	1,798,831	22,940,0[…]	63,1[…]

OOMANWEZIG ONDER ULTIMO MAART 1857.

	In paggers en kampongs.			Geheel aanwezig getal			Te zamen bedroeg het aanwezig getal koffijboomen onder ult. Maart 1857.	Geeft in het tegenwoordig jaar.		Aanmerkingen.
Te zamen.	Die vruchten kunnen dragen.	Nog te jong daartoe.	Te zamen.	Die vruchten kunnen dragen.	Nog te jong daartoe.	Te zamen.		meer boomen.	minder boomen.	
»	1,026,456	2,412,150	3,438,606	6,612,205	3,512,060	10,124,265	10,349,000	»	224,645	
»	30,305	50,121	80,426	572,474	366,906	939,380	909,380	30,000	»	
,860,0	4,859,637	2,063,800	6,923,437	47,913,495	14,233,590	62,147,085	66,214,840	»	4,067,755	
,199,4	3,250,328	2,999,597	6,249,925	13,467,685	11,459,154	24,926,839	23,790,499	1,136,340	»	
»	1,387,207	663,865	2,051,072	3,566,590	2,192,165	5,758,755	5,541,997	216,758	»	
»	2,241,177	851,193	3,092,370	5,166,216	2,551,074	7,717,290	7,413,127	304,173	«	
»	4,609,782	1,735,227	6,345,009	13,285,723	6,631,131	19,916,854	18,918,897	997,957	»	
»	23,240	139,325	162,565	1,100,572	1,018,377	2,118,949	2,051,088	67,861	»	
»	»	»	»	166,256	42,984	209,240	509,931	»	300,691	
818,5	37,121	8,000	45,121	2,241,093	245,331	2,486,424	2,461,424	25,000	»	
352,7	5,047,212	2,467,297	7,514,509	21,160,009	4,409,635	25,569,644	25,171,644	398,000	»	
034,2	293,480	219,936	513,416	4,568,285	771,115	5,339,500	4,972,835	366,565	»	
»	1,193,161	719,074	1,912,235	8,473,634	3,156,967	11,630,601	11,640,578	»	9,977	
»	119,233	101,250	240,483	2,555,072	351,064	2,906,136	2,891,398	14,738	»	
»	4,597,921	2,378,300	6,976,221	9,773,180	5,514,907	15,288,087	15,256,051	32,036	»	
»	7,289,974	3,541,208	10,831,182	12,760,720	8,079,622	20,840,342	20,846,145	»	5,803	
541,2	25,711,791	7,993,656	33,705,447	30,148,569	10,918,802	41,067,371	39,517,371	1,550,000	»	
»	153,313	389,534	542,847	4,315,918	2,258,658	6,574,576	6,293,869	280,707	»	
306,2	61,871,338	28,733,533	90,604,871	187,847,696	77,713,542	265,561,238	264.750,074	811,164	»	
»	1,043,337	680,568	1,723,905	5,883,435	3,909,634	9,793,069	10,581,545	»	788,476	
133,8	272,547	»	272,547	8,956,345	4,472,892	13,429,237	13,379,720	49,517	»	
940,0	63,187,222	29,414,101	92,601,323	202,687,476	86,096,068	288,783,544	288,711,339	860,681	788,476	
								788,476		
							Meer in 1858	72,205		

ZITTING 1859 — 1860. —— (L.)

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

BIJLAGE P VAN HET VERSLAG.

N°. 14.

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

SUIKERCULTUUR

OVER HET JAAR 1857.

RESIDENTIEN.	Getal suiker-inrigtingen.	Getal suikerplantende huisgezinnen.	Uitgestrektheid der suikerrietvelden in 1857 gesneden, in bouws van 500 vierkante roeden.	Getal bouws van 500 vierkante roeden bovendien nog voor den oogst van 1857 beplant geweest, doch niet gesneden.	Geschatte opbrengst, in pikols suiker van 100 katties (125 Amsterd. ponden).	Werkelijk van de velden verkregen opbrengst, in pikols suiker van 100 katti[es]
Cheribon	10	17,454	4,709	»	128,024.50	179,675.
Tagal	9	11,450	3,187	7	71,128.75	*a* 101,043.
Pekalongan	3	7,965	1,500	»	33,770.00	53,782.
Samarang	4	9,659	2,100	»	35,922.50	52,299.
Japara	9	16,478	4,269	»	104,417.00	149,173.
Rembang	2	1,960	490	»	11,545.50	12,737.
Soerabaija	18	50,268	8,027	3	178,521.75	*b* 353,583.
Pasoeroean	17	21,089	6,062	»	191,545.00	307,875.
Probolingo	10	15,888	5,001	»	142,877.12	218,374.
Bezoekie	5	7,706	2,200	»	64,289.00	119,795.
Banjoemas	1	1,523	400	»	6,292.00	9,956.
Madioen	2	3,672	800	»	18,337.50	33,440.
Kedirie	6	8,764	1,900	»	47,503.50	59,068.
Te zamen	96	173,896	40,645	10	1,034,174.12	1,650,806.
In 1856 was het cijfer	96	172,182	40,694¾	69	1,039,945.08	1,498,489.
Geeft nu meer	»	1,714	»	»	»	152,317.
Geeft nu minder	»	»	49¾	59	5,770.96	»

…erkelijk …le veld …kregen …ngst, …s suike… …00 katt…	Gemiddeld werkelijk verkregen opbrengst van den bouw van 500 vierkante roeden, in pikols suiker van 100 katties.	GENOTEN BETALING DOOR DE SUIKERRIETPLANTERS. Gezamenlijk bedrag.	Gemiddeld voor ieder huisgezin.	Gemiddeld voor den bouw van 500 vierk. roeden.	Hoeveelheid suiker aan het Gouvernement geleverd, in pikols van 100 katties.	*AANMERKINGEN,*
79,675.	38.15	f 484,558 : 73	f 27 : 91	f 102 : 108	108,264.23	*a.* Hieronder 9,507 : 35 pikols suiker van het verkochte riet der fabriek Pangka.
01,043.	32.48	255,236 : 107	22 : 35	80 : 10	69,703.76	*b.* Met inbegrip van 119 : 21 pikols, in de rivier gezonken.
53,782.	35.85	147,812 : 27	18 : 66	98 : 65	8,536.31	c. Bovendien is nog in geld vergoed 2,097 : 13 pikols.
52,299.	24.90	152,540 : 50	15 : 95	72 : 77	20,885.86	
49,173.	34.113	407,658 : 94	24 : 89	95 : 59	54,798.06	
2,737.	28.04	37,563 : 23	19 : 19	76 : 79	»	
53,583.	44.05	892,787 : 44	17 : 115	111 : 26	c 216,319.27	
07,875.	50.79	723,314 : 99	34 : 36	119 : 38	171,278.94	
8,374.	43.66	565,195 : 61	35 : 69	113 : 02	153,222.35	
9,795.	54.45	281,660 : 59	36 : 66	128 : 03	65,053.22	
9,956.	24.89	29,039 : 109	19 : 08	72 : 72	5,518.14	
3,440.	41.80	61,335 : 22	16 : 84	76 : 79	16,001.08	
9,068.	31.08	105,588 : 41	12 : 02	55 : 68	37,853.67	
0,806.	40.61	f 4,144,291 : 89	f 23 : 100	f 101 : 118	927,434.89	
8,489.	36.82	3,940,891 : 25	22 : 106	96 : 101	878,567.17	
2,317.	3.79	f 203,400 : 64	f 0 : 114	f 5 : 17	48,867.72	
	»	»	»	»	»	

GEZAMENLIJKE KOSTEN VAN DE SUIKER UIT DEN OOGST VAN 1[AAN]

GOUVERNEM[ENT]

RESIDENTIEN.	Inkoopskosten ingevolge de bestaande contracten.	Kosten van personeel bij den veldarbeid.	Kosten van afpakking en vervoer tot in de hoofdpakhuizen.	Percentsgewijze belooning aan de Europesche en inlandsche ambtenaren en mindere inlandsche hoofden.	Andere koste[n] onder geen bepaald hoofd te brengen.
Cheribon	f 1,047,481 : 19	f 4,125 : 00	»	f 35,114 : 116	f 935 : 8
Tagal	641,587 : 96	4,980 : 00	f 943 : 00	30,069 : 75	1,960 : 2
Pekalongan	78,249 : 49	1,980 : 00	»	3,129 : 06	199 : 5
Samarang	181,160 : 82	1,440 : 00	»	7,658 :-17	»
Japara	520,290 : 80	2,304 : 00	»	16,439 : 48	»
Rembang	»	600 : 00	»	»	»
Soerabaija	2,141,206 : 09	»	»	*b* 65,167 : 119	9,186 : 0
Pasoeroean	1,565,422 : 115	900 : 00	»	47,814 : 69	6,603 : 8
Probolingo	1,475,599 : 25	8,074 : 94	971 : 81	59,285 : 18	1,140 : 0
Bezoekie	626,633 : 73	960 : 00	2,300 : 00	38,228 : 37	532 : 9
Banjoemas	55,181 : 48	300 : 00	9,732 : 18	3,182 : 95	»
Madioen	160,000 : 00	2,810 : 00	20,666 : 80	3,500 : 00	*d* 20,698 : 56
Kediri	357,718 : 68	900 : 00	»	10,684 : 05	»
Te zamen	f 8,850,531 : 64	f 29,373 : 94	f 34,613 : 59	f 320,274 ; 05	f 41,256 : 43
In 1856 was het cijfer	8,290,982 : 76	26,630 : 105	41,350 : 19	300,786 ; 32^{5}	41,501 : 63
Geeft nu meer	f 559,548 : 108	f 2,742 : 109	»	f 19,487 : 92^{5}	»
Geeft nu minder	»	»	f 6,736 : 80	»	f 245 : 20

… van 1… vernem… … te koste… onder … bepaald … hoofd … brengen.	Aan het Gouvernement geleverd. Te zamen.	Gemiddelde prijs waarop de pikol suiker aan het Gouvernement komt te staan.	Hoeveelheid pikols suiker die, op grond der bestaande contracten, ter beschikking van de fabrikanten is gebleven.	Uitgestrektheid der van elke residentie met suikerriet beplante velden voor den eerstvolgenden oogst, in bouws van 500 vierkante roeden.	AANMERKINGEN.
935 : 8	f 1,087,656 : 95	f 10 : 60	71,411.69	4,539	
1,960 : 2	679,540 : 79	9 : 89	a 31,339.38	3,100	
199 : 5	83,557 : 110	9 : 94	45,246.66	1,500	
»	190,258 : 99	9 : 13	31,413.71	2,100	
»	539,034 : 08	9 : 100	94,376.38	4,269	
»	600 : 00	»	12,737.31	490	
,186 : 0	2,215,560 : 08	10 : 29	c 137,264.39	8,030	
,603 : 8	1,620,741 : 31	9 : 56	136,596.31	6,002	
,140 : 0	1,545,070 : 98	10 : 10	65,152.18	5,001	
532 : 9	668,654 : 87	10 : 33	54,742.16	2,200	
,	63,396 : 41	12 : 46	4,438.40	400	
698 : 5	207,675 : 16	12 : 117	17,440.81	800	
	369,302 : 73	9 : 90	21,214.52	1,900	
56 : 43	f 9,276,049 : 25	f 10 : 00	723,373.90	40,331	
01 : 63	8,701,252 : 25	9 : 108	623,899.84	40,546	
	f 574,797 : 00	f 0 : 12	99,474.06	»	
5 : 20	»	»	»	215	

a. Hieronder 9,507 : 35 pikols suiker van het verkochte riet der fabriek Pangka.

b. Calculatief.

c. Met inbegrip van 119 : 21 pikols in de rivier gezonken.

d. Hieronder f 18,237 : 72 aan fictive landrente, f 1,458 : 104 voor 8 % vergoeding voor collecteloon daarvan.

ZITTING 1859 — 1860. —— (L.)

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

BIJLAGE **Q** VAN HET VERSLAG.

N°. 15.

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

INDIGO-CULTUUR

OVER HET JAAR 1857.

RESIDENTIEN.	Getal fabrieken.	Getal indigo plantende huisgezinnen.	UITGESTREKTHEID DER INDI[GO-]VELD[EN] ... GESNEDEN, IN BOUWS VAN VIERK[ANTE ROEDEN] Tarom-kembang.	Zaad-indigo.
Cheribon	44	7,784	1,439 1/2	»
Pekalongan	17	8,427	985 1/4	»
Bezoekie	5	1,303	226	»
Banjoemas	99	21,840	4,735	»
Bagelen	123	56,732	8,435 5/8	»
Kadoe	7	4,200	700	»
Te zamen.	295	100,286	16,521 3/8	»
Madioen	19	10,710	1,791 4/5	»
Totaal.	314	110,996	18,313 7/40	»
In 1856 bedroeg het	324	110,858	17,716 200/500	»
In 1857 meer	»	138	596 11/40	»
In 1857 minder	10	»	»	»

VELDEN IN 1857 VIERK. ROEDEN. Te zamen.	Getal bouws van 500 vierk. roeden, bovendien voor den oogst van 1857 beplant geweest.	Verkregen hoeveelheid ponden indigo.	Gemiddelde hoeveelheid ponden indigo, verkregen van den bouw van 500 vierk. roeden	*AANMERKINGEN.*
$1,439^{1}/_{2}$	»	36,131	circa 25	
$985^{1}/_{4}$	»	16,534	» 17	
226	»	7,661	» 34	
4,735	»	152,185	$32^{1}/_{7}$	
$8,435^{5}/_{8}$	»	305,934	$36^{1}/_{4}$	
700	»	18,374	26	
$16,521^{3}/_{8}$	»	536,819	$32^{48}/_{100}$	
$1,791^{4}/_{5}$	»	77,965	$43^{1}/_{2}$	
$18,313^{7}/_{40}$	»	614,784	$33^{11}/_{20}$	
$17,716^{200}/_{500}$	$124^{1}/_{4}$	732,973	$41^{37}/_{100}$	
$596^{31}/_{40}$	»	»	»	
»	$124^{1}/_{4}$	118,189	$7^{82}/_{100}$	

RESIDENTIEN.	GENOTEN BETALING DOOR DE PLANTERS.			GEZAMENLIJKE KOSTEN VAN DGO,		
	Gezamenlijk.	Gemiddeld voor ieder huisgezin.	Gemiddeld voor den bouw van 500 vierk. roeden.	Inkoopsprijs aan de planters betaald, of bedrag van de land-renten waarvan zij (in Madioen) zijn vrijgesteld.	Kosten van vervaardiging, waaronder de bezoldiging van opzieners en ander personeel hetwelk ten last van 's lands kas i	Kost afpakk rvoer de pakk
Cheribon	f 54,196 : 60	f 6 : 115	f 37 : 76	f 54,196 : 60	f 10,583 : 46	1
Pekalongan	24,801 : 00	2 : 112	25 : 00	24,801 : 00	10,140 : 00	
Bezoekie	11,491 : 60	8 : 98	50 : 101½	11,491 : 60	2,350 : 00	
Banjoemas	228,277 : 60	10 : 55	48 : 25	228,277 : 60	29,408 : 50	3
Bagelen	458,901 : 00	8 : 52	54 : 48	458,901 : 00	39,825 : 00	11
Kadoe	27,561 : 00	6 : 67	39 : 44	27,561 : 00	4,098 : 00	1
Te zamen	f 805,228 : 60	f 8 : 03	f 48 : 88	f 805,228 : 60	f 96,404 : 96	f 1
Madioen	71,467 : 110	6 : 20	39 : 108	*a* 127,092 : 60	20,963 : 40	
Totaal	f 876,696 : 50	f 7 : 09	f 43 : 116	f 932,321 : 00	f 117,368 : 16	f 2
In 1856 bedroeg het	1,052,872 : 20	9 : 60	49 : 50	1,109,998 : 100	116,898 : 72	3
In 1857 meer	»	»	»	»	f 469 : 64	
In 1857 minder	f 176,175 : 90	f 2 : 51	f 15 : 54	f 177,677 : 100	»	f

VAN DGO, UIT DEN OOGST VAN **1857** AAN HET GOUVERNEMENT GELEVERD.

van liging, nder diging ners e soneel en last s kas i	Kosten van afpakking en vervoer tot aan de groote pakhuizen.	Percentsgewijze belooning aan de Europesche en inlandsche ambtenaren en andere inlandsche hoofden.	Andere onkosten, onder geen bepaald hoofd brengen.	Te zamen.	Gemiddelde prijs, waarop één pond indigo aan het Gouvernement te staan komt.	*AANMERKINGEN.*
83:46	1,174:97	f 7,919: 87½	»	f 73,874: 50½	f 2: 06	*a.* Hieronder begrepen de som van f 51,504 : 40 voor fictive landrente.
40:00	»	4,271: 34	f 981: 90	40,194: 04	2: 51	
50:00	535:67	1,629: 00½	»	16,006: 07½	2: 10¾	
08:50	3,941:14	26,673:108	»	288,300:112	1:106	
25:00	11,564:19	67,778: 57	624: 11	578,692: 87	1:107	
08:00	1,284:53	918: 84	100: 00	33,962: 17	1:108	
04:96 f	18,500:10	f 109,191: 11	f 1,705:101	f 1,031,030: 38	f 1:108	
33:40	6,794:46	17,000: 00	2,273: 00	174,123: 26	2: 28	
8:16 f	25,294:56	126,191: 11	f 3,978:101	f 1,205,153: 64	f 1:112	
8:72	31,856:95	147,266: 15½	10.602: 28	1,416,622: 71	1:112	
9:64	»	»	»	»	»	
f	6,562:39	f 21,075: 04½	f 6,628: 47	f 211,469: 07	»	

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

BIJLAGE K VAN HET VERSLAG.

N°. 16.

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

THEE-CULTUUR,

OVER HET JAAR 1857.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Getal huisgezinnen voor de thee-cultuur afgezonderd.	Getal boedjang's (arbeiders) voor den veldarbeid.	Getal thee-fabrieken.	Uitgestrektheid der thee-aanplantingen, in bouws van 500 vierk. roeden.	Getal heest… Plukbare heesters
Buitenzorg	»	260	2	100	746,2
Krawang.	»	321	1	$296\,{}^{243}/_{500}$	1,200,0
Preanger regentschappen . .	1,870	2,737	6	$1,402\,{}^{356}/_{500}$	6,649,0
Cheribon.	»	308	2	$285\,{}^{248}/_{500}$	1,560,0
Bagelen	»	3,414	8	$587\,{}^{1}/_{2}$	2,983,5
Te zamen. .	1,870	7,040	19	$2,672\,{}^{97}/_{500}$	13,138,7
In 1856 was het	1,870	7,461	23	2,706	11,829,8
Geeft nu meer	»	»	»	»	1,308,8
Geeft nu minder. . . .	»	421	4	$33\,{}^{403}/_{500}$	»

…eesters onder ultimo December 1857 aanwezig.			Verkregen hoeveelheid Amsterd. ponden thee.	Getal plukbare heesters waarvan in 1857 gemiddeld één pond thee is verkregen.	*AANMERKINGEN.*
Jonge heesters in tuinen.	Te zamen.	Jonge heesters op bedden, bij gissing volgens verwachting opgegeven.			
"	746,200	"	72,828	ruim 10	
"	1,200,000	"	205,319	circa 6	
241,000	6,890,000	173,347	*a* 1,183,497	circa 6	*a.* Ongerekend 645 pond ter beschikking van de ondernemers verbleven.
"	1,560,000	"	185,582	ruim 8	
1,350,000	4,333,500	"	88,759	" 33	
1,591,000	14,729,700	173,347	1,734,985	ruim 7	
3,044,000	14,873,844	"	1,876,994	ruim 6	
"	"	173,347	"	1	
1,453,000	144,144	"	142,009	"	

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Genoten betaling door de theeplanters.		Vermoedelijk getal plukbare heesters, waarvan in 1858 zal geoogst worden.	Gegiste hoeveelheid ponden thee, welke de oogst van 1858 zal opleveren.	GEZAM	
	Gezamenlijk.	Gemiddeld voor den bouw van 500 vierk. roeden.			Voor inkoop va thee betaald, of kosten van inlandsche mandoors en boe jang's voor den veldarbeid, of bedrag der landrente, waar de theeplanters (in Bagelen) zij vrijgesteld.	Ko va vaa e afpak
Buitenzorg	»	»	457,600	45,000	f 59,024 : 3	7,8
Krawang.	»	»	1,200,000	220,000	143,698 : 1	9,0
Preanger regentschappen . .	»	»	7,250,000	1,305,000	928,092 : 9	18,2
Cheribon.	»	»	1,560,000	2,200,000	138,850 : 5	
Bagelen	f 25,234 : 62	f 42 : 114	4,333,500	101,150	28,951 : 8	3,6
Te zamen. .	f 25,234 : 62	f 42 : 114	14,801,100	3,871,150	f 1,298,617 : 39	38,7
In 1856 was het	25,787 : 102	44 : 92	16,383,700	1,729,503	1,370,463 : 56	50,9
Geeft nu meer	»	»	»	2,141,647	»	
Geeft nu minder	f 553 : 40	f 1 : 98	1,582,600	»	f 71,846 : 28	f 12,2

…EZAM…KE KOSTEN VAN DE THEE UIT DEN OOGST VAN 1857 AAN HET GOUVERNEMENT GELEVERD.

…nkoop v… betaald, kosten …nlandsche …s en boe… voor den …arbeid, …drag der …e, waar… …eplanters …gelen) zij… …gesteld.	Kosten van …vaardiging en …pakking.	Kosten van vervoer tot aan de hoofd-pakhuizen.	Percentsgewijze belooning aan de Europesche en inlandsche ambtenaren en mindere inlandsche hoofden.	Andere kosten, onder geen bepaald hoofd te brengen.	Te zamen.	Gemiddelde prijs waarop het pond thee aan het Gouvernement komt te staan.	AANMERKINGEN.
…,024 : 3…	7,841 : 28	»	»	»	f 66,865 : 58	circa f 0 : 111	
…,698 : 1…	9,000 : 00	»	»	»	152,698 : 16	circa 0 : 89^{5}	
…,092 : 9…	18,265 : 57	»	»	»	946,358 : 29	circa 0 : 96	
…,850 : 5…	»	»	»	»	138,850 : 55	ruim 0 : 90	
…951 : 8…	3,616 : 11^{5}	f 1,756 : 37^{5}	f 6,182 : 102	f 3,793 : 117	44,300 : 108	circa 0 : 60	
…617 : 3…	38,722 : 96^{5}	f 1,756 : 37^{5}	f 6,182 : 102	f 3,793 : 117	*a* f 1,349,073 : 26	circa f 0 : 94	*a.* Ongerekend de kosten van overwerking van 274,832 pond thee, door L. WEBER te Tjogrek, bedragende, na aftrek van het kostende van het lood en der kisten . . . . f 48,129 : 66
…63 : 56…	50,996 : 27	1,986 : 62	6,267 : 02	4,779 : 76	1,434,492 : 103^{5}	0 : 91	zoomede:
	»	»	»	»	»	f 0 : 03	*a.* het tractement aan den adsistent der 1ste klasse ad 3,600 : 00 *b.* huishuur aan denzelve . . . 600 : 00 *c.* reis- en verblijfkosten aan denzelve . . . . 1,000 : 00
…46 : 23…	f 12,273 : 50^{5}	f 230 : 24^{5}	f 84 : 20	f 985 : 79	f 85,419 : 77^{5}	»	*d.* schadeloosstelling voor het gemis van cultuurpercenten. . . 1,200 : 00 Totaal f 5,5 29 : 66

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

KANEELCULTUUR

OVER HET JAAR

1857.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Getal huisgezinnen voor de kaneelcultuur afgezonderd.	Getal boedjang's (arbeiders) voor den veldarbeid in dienst.	Getal kaneel-inrigtingen.	Uitgestrektheid der kaneeltuinen, in bouws van 500 vierk. voeten.	Getal kaneelboo[men] … December		
					Schilhare	Jonge	Te
Bantam	1,528	„	6	192	449,800	104,2	
Krawang	5,098	„	6	639	1,559,628	205,14	
Banjoemas	2,824	„	18	416½	874,389	„	
Bagelen	„	284	10	396	778,773	9,01	
Te zamen. . .	9,450	284	40	1,643½	3,662,590	318,35	
Madioen	433	„	3	57½	99,572	15,37	
Kedirie	„	86	3	86½	166,592	12,92	
Totaal generaal. . .	9,883	370	46	1,787½	3,928,754	346,656	
In 1856 was het . . .	10,738	370	46	1,910	3,896,912	335,180	
Geeft nu meer . . .	„	„	„	„	31,842	11,476	
Geeft nu minder . .	855	„	„	122½	„	„	

…der ultimo …nwezig. Te zamen.	Verkregen hoeveelheid kaneel in Amsterdamsche ponden. Buiten den afval.	Verkoopbare afval.	Te zamen.	Van hoe veel schilbare boomen in 1857 één pond kaneel is verkregen.	AANMERKINGEN.
554,000	11,278	»	11,278	39	
1,764,770	123,074	5,516	128,590	12	
874,389	68,800	2,080	70,880	7	
787,788	21,100	2,105	23,205	34	
3,980,947	224,252	9,701	233,953	12	
114,950	5,121	88	5,209	19	
179,513	11,006	592	11,598	circa 15	
4,275,410	240,379	10,381	250,760	16	
4,232,092	204,076 1/4	14,579 3/4	218,656	19	
43,318	36,302 3/4	»	32,104	»	
»	»	4,198 3/4	»	3	

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Genoten betaling door de kaneelplanters.			Gezamenlijke kosten de		
	Gezamenlijk.	Gemiddeld voor ieder huisgezin.	Gemiddeld voor den bouw voor 500 vierk. roeden.	Voor inkoop van kaneel betaald, waaronder kosten van mandoors enz. bij den veldarbeid, dan wel bedrag van landrente, waarvan kaneelplanters zijn vrijgesteld.	Kosten van vervaardiging en afpakking.	Koste voor de g pakh
Bantam	f 3,900: 00	f 2: 65	f 20: 37	f 3,900: 00	f 4,716: 10	
Krawang	29,451: 46	5: 93	46: 09	39,451: 41	2,268:117	1
Banjoemas	8,593: 80	3: 05	20: 63	8,593: 80	7,161: 48	2,3
Bagelen	15,100. 00	»	»	15,100: 00	3,350:118	2
Te zamen.	f 57,145: 06	f 6: 05	f *a.* 34: 71	f 67,045: 01	f 17,497: 53	2,7
Madioen.	1,197:110	2: 92	20: 82	*b.* 3,540: 92	744: 09	
Kedirie	4,325: 00	»	50: 00	4,325: 00	4,240: 00	1
Totaal generaal.	f 62,567:116	»	f 35: 12	f 74,910: 93	f 22,481: 62	2,
In 1856 was het.	65,421: 00	»	34: 30	49,258: 30	46,606: 71	1,
Geeft nu meer	»	»	f 0:102	f 25,652: 63	»	f 1,
Geeft nu minder	f 2,853: 04	»	»	»	f 24,125: 09	

…en de…	…eel uit den oogst van 1857 aan het Gouvernement geleverd.				Gemiddelde prijs, waarop één pond kaneel aan het Gouvenement komt te staan, de verkoopbare afval medegerekend.	AANMERKINGEN.
…van …liging …ing.	…Kosten van …rvoer tot aan de groote pakhuizen.	Percentsgewijze belooning aan de Europesche en inlandsche ambtenaren en mindere inlandsche hoofden.	Andere onkosten, onder geen bepaald hoofd te brengen.	Te zamen.		
…6: 1…	»	»	f 715: 98	f 9,331:108	f 0:100	
…58:117	127: 30	f 18,555: 09	»	60,402: 77	0: 49	
…1: 45	2,374: 95	8,669: 64	19: 24	26,818: 71	0: 40	
…0:118	288: 28	2,954:105	697: 10	22,391: 21	1: 07	
…7: 58	2,790: 33	f 30,179: 58	f 1,432: 12	f 118,944: 37	f 0: 06½	
…4: 09	53: 12	1,000: 00	125: 00	5,462:113	1: 05	
…0: 00	150: 00	2,169: 58	125: 00	11,009: 58	0:114	
…1: 62	2,993: 45	f 33,348:116	f 1,682: 12	f 135,416: 88	f 0: 64½	
…6: 71	1,723:106½	30,039: 96½	5,405:104	133,034: 48	0: 73	
	f 1,269: 58½	f 3,309: 19½	»	f 2,382:40	»	
…5: 09	»	»	f 3,723: 92	»	f 0: 08½	

a. Ongerekend Bagelen.

b. Hieronder de fictive landrente ad f 690 en 8 pct. vergoeding voor collecteloon daarop, ad f 55.24.

c. Opgenomen in de voorgaande kolom, zijnde niet afzonderlijk op te geven.

BIJLAGE T VAN HET VERSLAG.

Nº. 18.

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

NOPALCULTUUR EN COCHENILLE-TEELT

OVER HET JAAR 1857.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Getal cochenille-inrigtingen.	Getal huisgezinnen voor de nopalcultuur en cochenille-teelt afgezonderd.	Uitgestrektheid der nopal-aanplantingen, in bouws van 500 vierk. roeden.	Getal … plan… Dec… 185… Plante… die in d… ouderdom… toestand zij… bevolk… te kunne… worden…
Cheribon	1	*a* »	$57^1/_2$	330…
Japara	1	1,320	*b* 100	400…
Banjoewangie	1	»	$66^1/_2$	264…
Te zamen	3	1,320	224	994…
In 1856 was het (daaronder ook begrepen de uitkomsten dezer cultuur in Bezoekie, waar zij sedert is ingetrokken)	5	3,794	344	1,497…
Geeft nu meer	»	»	»	»
Geeft nu minder.	2	2,474	120	503…

Getal … Dec…	planten onder ultimo 1857 aanwezig.		Verkregen hoeveelheid cochenille in Amsterdamsche ponden.	Van hoeveel bevolkbare planten in 1857 gemiddeld één pond cochenille is verkregen.	AANMERKINGEN.
Plante… e in d… lerdom… nd zij… bevolk… kunn… worde…	Jonge, nog niet bevolkbare planten.	Te zamen.			
330…	40,000	370,000	c 12,810	ruim 25	
400…	50,000	450,000	d 31,000	circa 13	
264…	6,115	270,280	28,536	ruim 9	
994…	96,115	1,090,280	72,346	ruim 13	
1,497…	96,118	1,593,992	92,128½	» 16	
»	»	»	»	»	
503…	3	503,712	19,782½	ruim 3	

a. De werkzaamheden worden door vrijwillig ingehuurde koelie's verrigt.

b. De contractant heeft bovendien 12 bouws met nopal beplant, van de bevolking gehuurd voor f 50 per bouw.

c. Ter beschikking van den ondernemer verbleven.

d. Waaronder 500 Amsterd. ponden aan het Gouvernement geleverd.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	GEZAMENLIJKE KOSTEN DER COCHENILLE, UIT ... GOUVERNEMENT			
	Inkoopprijs of kosten van mandoors en boedjang's.	Kosten van vervaardiging en afpakking.	Kosten van vervoer tot in de groote pakhuizen.	Percentsgewijze belooning aan de Europesche en inlandsche ambtenaren en mindere inlandsche hoofden.
Cheribon	»	»	»	»
Japara	»	»	»	»
Banjoewangie	f 24,867 : 25$^{1}/_{2}$	f 690 : 100	f 1,236 : 00	f 3,405 : 40
Te zamen . . .	f 24,867 : 25$^{1}/_{2}$	f 690 : 100	f 1,236 : 00	f 3,405 : 40
In 1856 was het (daaronder ook begrepen de uitkomsten dezer cultuur in Bezoekie, waar zij sedert is ingetrokken)	63,031 : 89	6,533 : 87	757 : 06	5,457 : 61
Geeft nu meer	»	»	f 478 : 114	»
Geeft nu minder.	f 38,164 : 63$^{1}/_{2}$	f 5,842 : 107	»	f 2,052 : 21

UIT ...N OOGST VAN 1857 AAN HET

...ENT ...ELEVERD.

...ijze ...e ...he ...en ...e	Andere kosten, onder geen bepaald hoofd te brengen.	Te zamen.	Gemiddelde prijs, waarop één pond cochenille aan het Gouvernement komt te staan.	AANMERKINGEN.
	"	"	"	*a.* Niet opgegeven.
	"	*a.* "	"	
40	30:00	f 30,229:45 1/2	f 1:07	
40	30:00	f 30,229:45 1/2	f 1:07	
61	2,030:00	77,810:03	1:80	
	"	"	"	
:21	f 2,000:00	f 47,580:77 1/2	f 0:73	

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

TABAKSCULTUUR

OVER HET JAAR 1857.

RESIDENTIEN.	Getal tabakondernemingen.	Getal tabakplantende huisgezinnen.	Uitgestrektheid der tabaksvelden in 1857 geoogst, in bouws van 500 vierk. roeden.	Getal bouws van 500 vierk. roeden bovendien voor den oogst beplant geweest, doch waarvan niet is ingezameld.	OPBRENGST DER TABAKSVEL[KOLS] In het geheel, volgens verkregen uitko[…] Bereid voor de Europesche markt.	Voor inlandsch vert[…]	[…]kelijk Te za[…]
Samarang	1	*a.* »	198$^{3}/_{4}$	1	1,984.56	»	1,[…]
Japara	1	301	50	»	700.00	100	
Rembang	9	9,820	1,125$^{1}/_{2}$	129$^{1}/_{2}$	*b.* 15,303.53	»	15,[…]
Soerabaija	1	1,705	125	»	*c.* 2,000.00	»	2.[…]
Pasoeroean	1	705	141	»	1,827.58	»	1[…]
Te zamen. . .	13	12,531	1,640$^{1}/_{4}$	130$^{3}/_{4}$	20,815.67	100	21[…]
In 1856 was het cijfer .	13	13,281	1,760$^{1}/_{2}$	10$^{1}/_{2}$	21,104.22	»	2[…]
Geeft nu meer . . .	»	»	»	120$^{1}/_{4}$	711.45	100	
Geeft nu minder . .	»	750	120$^{1}/_{4}$	»	»	»	

...ksvel... lgens uitko... oor ...h vert...	...kols van 100 katties. ...kelijk Te zamen.	Gemiddelde opbrengst per bouw.	Genoten betaling door de tabaksplanters. Gezamenlijk bedrag.	Gemiddeld voor ieder huisgezin.	Gemiddeld voor den bouw van 500 vierk. roeden.	*AANMERKINGEN.*
»	1,984.56	9.98	f 41,265: 70	»	f 206: 39	*a.* De aanplant is tegen dagloonen geschied.
100	800.00	16.00	5,250: 00	17: 52	105: 00	*b.* Bovendien zijn nog geoogst van den particulieren aanplant 1,708,038 katties of 2,135,048 Amst. pond.
»	15,303.53	13.60	109,312: 54	11: 16	87: 12	*c.* Er zijn bovendien nog circa 50 bouws particuliere aanplant, waarvan geoogst is 464 pikols.
»	2,000.00	16.00	12,221: 00	7: 20	97: 92	*d.* Met uitzondering van Samarang.
»	1,827.58	12.96	9,549: 70	13: 65	67: 87	*e.* Als boven. In het vorig verslag was dit cijfer ten onregte opgegeven te bedragen van f 12:104.
100	21,915.67	13.36	f 177,598: 74	*d.* f 10:104	f 100: 34	
»	21,104.22	11.98	170,973:100	*e.* 10: 52	97: 14	
100	811.45	1.38	f 6,624:34	f 0: 52	f 3: 20	
»	»	»	»	»	»	

RESIDENTIEN.	Hoeveelheid pikols tabak uit den oogst van 1857 aan het Gouvernement geleverd.	GEZAMENLIJKE KOSTEN VAN DEN TA[BAK] UIT DE[N] AAN HET GOUVERNE[MENT G]ELEVE[RD] Inkoop en kosten volgens de bestaande rekening.	Kosten van vervoer tot in de hoofdpakhuizen.	Percentsgew[ijze] belooning aa[n] Europesche [en] inlandsche ambtenaren [en] mindere inlandsche hoofden.	Ande[re]
Samarang	992.76	f 20,682: 60	»	f 1,034: 1	f 24,
Japara	»	»	»	»	
Rembang	»	»	»	»	
Soerabaija	»	»	»	»	
Passoeroean	»	»	»	»	
Te zamen . .	992.76	f 20,682: 60	»	f 1,034: 1[5]	f 24,[8]
In 1856 was het cijfer	783.70	16,327: 10	»	848:116	16,[9]
Geeft nu meer	209.06	f 4,355: 50	»	f 185: 19	f 7,9
Geeft nu minder	»	»	»	»	

…uit den oogst van 1857 …geleverd.

Andere kosten.	Te zamen.	Gemiddelde prijs, waarop de pikol tabak aan het Gouvernement te staan komt.	*AANMERKINGEN.*
f 24,834: 57	f 46,551: 12	f 46:107	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
f 24,834: 57	f 46,551: 12	f 46:107	
16,922: 30	34,098: 36	42: 78	
f 7,912: 27	f 12,452: 96	f 4: 29	
»	»	»	

BIJLAGE V VAN HET VERSLAG.

N°. 20.

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

PEPERCULTUUR

OVER HET JAAR 1857.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Getal huisgezinnen bij de pepercultuur werkzaam.	Aanwezig getal peperranken onder ultimo December 1857. Ranken, die vruchten kunnen dragen.	Jonge ranken.	Te zamen.	Geleverde hoeveelheid peper in 1857, in pikols van 100 katties.	Betaald[e] prijs voo[r] elken pik[ol]	Ge[…] betali[ng] de p[…]
Bantam	Geene.	5,700	244,300	250,000	»	»	
Patjitan	»	196,919	92,604	289,253	97.30	f 5:[…]	f 4[…]
Kedirie.	»	60,558	90,756	151,314	1.87	5:[…]	
					a 0.22	*a* 8:[…]	
Te zamen. .	»	263,177	427,660	690,837	99.39	»	f 4[…]
In 1856 was het	»	416,300	556,667	972,967	2,715.19	»	13,5[…]
Geeft nu meer	»	»	»	»	»	»	
Geeft nu minder	»	153,123	129,007	282,130	2,615.80	»	f 13,[…]

Genoten betaling door de planters	Van hoeveel vruchtdragende ranken in 1857 één pikol peper verkregen is.	Gezamenlijke kosten der peper, uit den oogst van 1857 aan het Gouvernement geleverd.				Gemiddelde prijs waarop één pikol peper aan het Gouvernement te staan komt.	*Aanmerkingen.*
		Inkoopprijs aan de planters betaald.	Kosten van afpakking en vervoer tot in de groote pakhuizen.	Percentsgewijze belooning aan de Europesche en inlandsche ambtenaren en mindere inlandsche hoofden.	Te zamen.		
»	»	»	»	»	»	»	*a.* Staartpeper.
f 486 : 24	2,024	f 486 : 24	f 48 : 118	f 46 : 88	f 581 : 110	f 5 : 117	
11 : 22	28,975	11 : 22	2 : 00	0 : 80	13 : 102	6 75	
f 497 : 46	2,642	f 497 : 46	f 50 : 118	f 47 : 48	f 595 : 92	f 5 : 119	
13,576 : 34	153	13,576 : 34	1,219 : 00^5	754 : 118	15,550 : 32^5	5 : 86	
»	2,489	»	»	»	»	f 0 : 33	
f 13,078 : 108	»	f 13,078 : 108	f 1,168 : 02^5	f 707 : 70	f 14,954 : 60^5	»	

AANTOONING VAN DE UITKOMSTEN

DER

HOUTBOSSCHEN

OVER HET JAAR

1857.

(*) De bijlage W is ter Griffie, ter inzage van de leden der Kamer, nedergelegd.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	Getal houtbosschen.	UITGESTREKTHEID DER BOSSCHEN IN VIERK. PALEN (MEEST NAAR GISSING).			GETAL DJATIBALKEN EN DOL[…] VAN HET HOOFD VAN GEWE[…] IN 1857 GEKAPT	
		Bevattende geheel of grootendeels djatihout.	Bevattende een gedeelte djati-, doch meestal ander hout.	Bevattende in het geheel niet of bijna geen djatihout.	Voor plaatselijke behoefte.	Voor vervoer buiten de residentie bestemd.
Bantam	*a.* »	*a.* »	*a.* »	*a.* »	»	»
Krawang.	72	28	$14^{3}/_{4}$	$189^{1}/_{2}$	880	»
Preanger regentschappen . .	*b.* 176	*c.* »	*c.* »	*c.* »	»	»
Cheribon.	94	10	7	255	»	»
Tagal	202	162	168	561	5,012	450
Pekalongan	123	38	25	66	2,824	»
Samarang	58	213	188	177	12,200	78
Japara	174	56	24	12	15,274	3,856
Rembang.	*d.* 236	*e.* 80	38	*f.* »	39,630	»
Soerabaija	92	139	186	578	21,413	»
Pasoeroean	65	27	1	26	14,789	»
Probolingo	3	28	»	»	973	»
Bezoekie	*g.* »	»	»	»	»	»
Banjoewangie	*g.* »	»	»	»	»	»
Banjoemas	*g.* »	»	»	»	»	»
Bagelen	4	2	»	»	»	»
Kadoe.	*a.* »	*a.* »	*a.* »	*a.* »	»	»
Madioen	6	196	22	24	1,000	4,315
Patjitan	*a.* »	*a.* »	*a.* »	*a.* »	»	»
Kedirie	64	69	22	284	»	»
Te zamen. . .	1,342	1,048	$695^{3}/_{4}$	$2,172^{1}/_{2}$	113,995	8,699

… EN DOL… / …N GEWE… / GEKAPT…	MAGTIGING … / …K BESTUUR / …LEVERD.	GETAL JONGE BOOMEN IN 1857 AANGEPLANT.		
Voor …ervoer …iten de …sidentie …estemd.	Te zamen.	Geregelde nieuwe plantsoenen.	Minder geregeld in of bij de bosschen zelve.	Te zamen.
»	»	53,000	108,300	161,300
»	880	14,304	»	14,304
»	»	48,252	»	48,252
»	»	211,319	32,176	243,495
450	5,462	141,462	48,455	189,917
»	2,824	»	10,930	10,930
78	12,278	66,661	11,400	78,061
3,856	19,130	143,147	8,055	151,202
»	39,630	*a.* »	*a.* »	*a.* »
»	21,413	46,742	32,710	79,452
»	14,789	8,000	13,500	21,500
»	973	67,250	»	67,250
»	»	40,000	»	40,000
»	»	14,190	»	14,190
»	»	3,000	24,000	27,000
»	»	196,593	147,827	344,420
»	»	50,550	»	50,550
4,315	5,315	32,000	»	32,000
»	»	32,550	»	32,550
»	»	»	3,000	3,000
8,699	122,694	1,169,020	440,353	1,609,373

AANMERKINGEN.

a. Niet opgegeven.

b. De in deze residentie aanwezige bosschen bevatten voor het meerendeel wild doch deugdzaam timmerhout; slechts in het noord-oostelijk gedeelte van Soemedang, worden djati-bosschen aangetroffen en in het Bandongsche vindt men overblijfselen van omgekapte djati-bosschen.

c. Kan niet worden opgegeven.

d. Met uitzondering van de bosschen in het regentschap Blora.

e. Voor zooverre de bosschen van de afdeeling Rembang betreft.

f. Onbekend.

g. Kan niet worden opgegeven.

NB. Wild hout wordt op Java veelal genoemd alle inlandsch hout, dat geen djati is.

AANTOONING

VAN DEN

VEESTAPEL OP JAVA,

MET UITZONDERING VAN

BATAVIA, SOERAKARTA EN DJOKDJOKARTA,

bij het eind van het jaar 1857.

RESIDENTIEN EN AFDEELINGEN.	BUFFELS.			
	Mannetjes.	Wijfjes.	Te zamen.	Stie
Bantam	42,690	66,579	109,269	
Buitenzorg	45,587	55,016	100,603	
Krawang	19,355	34,596	53,951	
Preanger regentschappen	61,618	97,312	158,930	
Cheribon	65,278	80,570	145,848	
Tagal	21,627	34,809	56,43	
Pekalongan	16,897	34,314	51,211	
Samarang	59,491	106,074	165,565	
Japara	47,688	58,216	105,90	
Rembang	70,059	79,758	149,817	
Soerabaija	61,649	82,485	144,134	
Pasoeroean	18,511	23,711	42,222	
Probolingo	3,184	4,794	7,978	
Bezoekie	7,511	9,711	17,222	
Banjoewangie	4,173	5,463	9,636	
Banjoemas	21,148	48,182	69,330	
Bagelen	19,447	56,190	75,637	
Kadoe	19,195	40,616	59,811	
Madioen	29,277	49,253	78,53	
Patjitan	10,531	21,809	32,34	
Kedirie	39,745	52,521	92,966	
Te zamen	684,661	1,042,679	1,727,340	
In 1856 was het	671,282	1,012,427	1,683,709	
Geeft nu meer	13,379	30,252	43,631	
Geeft nu minder	"	"	"	

	RUNDEREN.			PAARDEN.		
men.	Stieren.	Koeijen.	Te zamen.	Hengsten.	Merrien.	Te zamen.
09,26	283	353	636	4,234	753	4,987
00,60	1,215	4,156	5,371	4,952	4,073	9,025
53,95	661	1,154	1,815	2,708	5,068	7,776
58,930	1,589	2,866	4,455	19,198	35,714	54,912
45,84	1,519	2,081	3,600	19,873	18,899	38,772
56,43	1,029	686	1,715	3,950	3,687	7,637
51,211	982	1,504	2,486	2,997	3,347	6,344
65,56	8,529	18,996	27,525	8,459	6,031	14,490
05,90	615	740	1,355	3,850	3,075	6,925
49,81	22,265	25,102	47,367	14,900	13,110	28,010
44,13	33,781	44,151	77,932	16,510	12,701	29,211
42,22	46,762	47,555	94,317	20,366	17,956	38,322
7,978	43,459	38,818	82,277	9,573	9,314	18,887
17,22	43,544	33,804	77,348	16,559	14,634	31,193
9,636	10,851	10,775	21,626	7,148	5,437	12,585
69,330	5,287	7,544	12,831	5,274	6,267	11,541
75,637	14,041	29,895	43,936	7,317	5,957	13,274
59,81	28,275	56,993	85,268	11,102	12,424	23,526
78,53	13,042	23,359	36,401	10,357	9,280	19,637
32,34	5,922	10,122	16,044	3,481	4,791	8,272
92,966	5,234	6,761	11,995	8,839	12,506	21,345
27,340	288,885	367,415	656,300	201,647	205,024	406,671
83,709	275,982	356,858	632,840	196,605	200,253	397,128
43,631	12,903	10,557	23,460	5,042	4,501	9,543
»	»	»	»	»	»	»

ALGEMEENE AANTOONING VAN DEN INVOER.

DOOR WIEN INGEVOERD.	Voortbrengselen van Europa, Amerika en de Kaap de Goede Hoop.	Voortbrengselen van de West van Indie en Bengalen.	Voortbrengselen van China, Manilla en Siam.	Voortbrengselen van Japan.	Voortbrengselen van den Oosterschen Archipel.	Totaal aan koopmanschappen.	Totaal aan specie.	Totaal generaal.
Door particulieren:								
van Nederland.	f 11,629,669	"	"	"	"	f 11,629,669	f 897,131	f 12,526,800
" andere landen	9,654,202	f 468,924	f 2,115,714	f 1,951,461	f 74,403	14,264,704	959,015	15,223,719
" den Oosterschen Archipel .	444,747	435,631	719,165	"	6,719,576	8,319,119	2,568,390	10,887,509
Totaal van den particulieren invoer	f 21,728,618	f 904,555	f 2,834,879	f 1,951,461	f 6,793,979	f 34,213,492	f 4,424,536	f 38,638,028
van Nederland en Bengalen voor rekening van het Gouvernement	4,928,206	455,962	"	"	"	5,384,168	12,420,000	17,804,168
van den Oosterschen Archipel voor rekening van het Gouvernement	"	"	"	"	7,182,373	7,182,373	"	7,182,373
Generaal totaal. .	f 26,656,824	f 1,360,517	f 2,834,879	f 1,951,461	f 13,976,352	f 46,780,033	f 16,844,536	f 63,624,569

* De bijlagen A[1] en B[1], zijnde de *Staats-couranten* n[is] 190 van 1858 en 213 van 1859, zijn ter griffie, ter inzage van de leden der Kamer, nedergelegd.

LIT. Z.

N°. 2.

ALGEMEENE AANTOONING VAN DEN UITVOER.

DOOR WIEN UITGEVOERD.	Voortbrengselen van den Oosterschen Archipel.	Voortbrengselen van de West van Indie en Bengalen.	Voortbrengselen van China, Manilla en Siam.	Voortbrengselen van Japan.	Voortbrengselen van Europa, Amerika en de Kaap de Goede Hoop.	Totaal aan koopmanschappen.	Totaal aan specie.	Totaal generaal.
Door particulieren:								
naar Nederland	f 20,174,549	f 16,175	f 6,223	f 273,895	f 27,765	f 20,498,607	f 1,200	f 20,499.807
„ andere landen	13,445,046	17,315	3,782	62,733	708,533	14,237,409	722,441	14,959,850
„ Oosterschen Archipel. . .	6,285,729	96,638	133,788	142,289	2,683,720	9,342,164	3,727,490	13,069,654
Totaal van den particulieren uitvoer	f 39,905,324	f 130,128	f 143,793	f 478,917	f 3,420,018	f 44,078,180	f 4,451,131	f 48,529,311
naar Nederland door de Nederl. Handelmaatsch. in consign. voor rekening van het Gouvernement	55,454,898	„	„	„	„	55,454,898	„	55,454,898
naar den Oosterschen Archipel voor rekening van het Gouvernement	„	„	„	„	369,120	369,120	1,570,555	1,939,675
Generaal totaal. .	f 95,360,222	f 130,128	f 143,793	f 478,917	f 3,789,138	f 99,902,198	f 6,021,686	f 105,923,884

LIT Z.

N°. 3.

De particuliere *invoer* heeft plaats gehad van de volgende landen, als:

	Koopmanschappen.	Specien.	Totaal.
Van Nederland	f 11,629,669	f 897,131	f 12,526,800
» Engeland	8,121,808	»	8,121,808
» Frankrijk	465,746	»	465,746
» Zweden	28,733	»	28,733
» Hamburg	407,817	»	407,817
» Bremen	118,118	»	118,118
» Italie	7,386	»	7,386
» Triëst	25,350	»	25,350
» Mauritius	»	92,950	92,950
» Amerika	293,126	30,000	323,126
» de Kaap de Goede Hoop	383	40,000	40,383
» Bengalen en Ceylon	380,012	»	380,012
» de Golf van Perzie	104,957	»	104,957
» Manilla	730,095	47,770	777,865
» China en Macao	1,237,954	613,095	1,851,049
» Siam	261,725	»	261,725
» Japan	1,951,461	»	1,951,461
» Nieuw Holland	130,033	135,200	265,233
Te zamen	f 25,894,373	f 1,856,146	f 27,750,519
» den Oosterschen Archipel	8,319,119	2,568,390	10,887,509
Totaal generaal	f 34,213,492	f 4,424,536	f 38,638,028

Hieronder is begrepen de gouvernements-invoer van Japan.

Van den geheelen invoer is aangebragt met certificaten van Nederlandschen oorsprong voor eene waarde van f 7,589,028.

Lit. Z.

N°. 4.

De *uitvoer* heeft plaats gehad naar de volgende landen, als:

	Koopmanschappen.	Specie.	Totaal.
Naar Nederland	f 75,953,505	f 1,200	f 75,954,705
» Engeland	831,451	»	831,451
» Frankrijk	3,882,122	»	3,882,122
» Zweden	1,613,972	»	1,613,972
» Denemarken	142,731	»	142,731
» Hamburg	51,955	»	51,955
» Spanje	48,610	»	48,610
» Bremen	287,933	»	287,933
» Portugal	140,797	»	140,797
» Amerika	801,768	»	801,768
» Triëst	46,850	»	46,850
» Bengalen en Ceylon	214,562	1,033	215,595
» de Golf van Perzie	128,984	51,000	179,984
» Manilla	209,711	»	209,711
» China en Macao	4,398,849	576,823	4,975,672
» Siam	17,645	84,660	102,305
» Japan	899,934	8,925	908,859
» Nieuw Holland	519,535	»	519,535
Te zamen	f 90,190,914	f 723,641	f 90,914,555
» den Oosterschen Archipel	9,342,164	3,727,490	13,069,654
Totaal generaal	f 99,533,078	f 4,451,131	f 103,984,209

Hieronder is niet begrepen de gouvernements-uitvoer naar de buitenbezittingen:

aan goederen	f 369,120
» geld	1,570,555
Totaal	f 1,939,675

Lit. Z.

N°. 5.

De ingevoerde voortbrengselen van Europa, Amerika en de Kaap de Goede Hoop hebben hoofdzakelijk bestaan in:

Aardewerk en porselein	f 282,157
Boeken, muziek en dito instrumenten	146,034
Blik en dito werk	62,840
Droogerijen en medicijnen	54,635
Galanterien, modewaren en parfumerien	399,490
Glas- en kristalwerk	299,771
Goud (staaf-) en goud- en zilverwerk	192,829
Guano	42,800
Horologien en instrumenten	50,841
Juweelen	42,040
Kaarsen	58,438
Kleedingstukken	92,966
Koper en dito werk	423,635
Kramerijen	379,521
Laken en wollen stoffen	342,866
Lood	76,909
Lijnwaden en katoenen goederen	12,961,946
Meubelen	220,985
Provisien	1,192,100
Rijtuigen, leder- en zadelwerk	154,138
Scheepsbehoeften	199,564
Schrijfbehoeften	144,756
Steenkolen	208,003
Vaatwerk	118,661
Verwwaren	170,053
Wapenen van weelde	53,847
Wijn en andere dranken	1,653,309
IJzer en dito werk en machinerien	1,117,785
Zakken (koffij-)	115,389
Zeep	186,258
Zijde en dito stoffen	76,915

Lit. Z.

N°. 6.

Met certificaat van Nederlandschen oorsprong of bewerking zijn ingevoerd:

Aardewerk	f 53,424
Blik en dito werk	3,328
Boeken, muziek en dito instrumenten	73,335
Glaswerk	32,686
Goud- en zilverwerk	41,765
Goud- en zilvergallon	15,114
Horologien	1,661
Juweelen	6,400
Kleedingstukken	12,522
Koperwerk	226,270
Kramerijen	5,761
Laken en wollen stoffen	51,669
Lood	36,906
Lijnwaden en katoenen goederen	4,773,081
Medicijnen en droogerijen	787
Metaalwerk	120
Meubelen	78,366
Modewaren, galanterien en parfumerien	5,855
Provisien	578,049
Rijtuigen, leder- en zadelwerk	34,038
Scheepsbehoeften	43,132
Schrijfbehoeften	79,938
Speelkaarten	1,660
Spermacetiekaarsen	10,122
Steenen (marmeren)	8,804
Idem (metsel-)	9,746
Tabak, snuif en cigaren	4,297
Vaatwerk	111,884
Verwwaren	109,262
Wapenen van weelde en jagtkruid	1,620
Wijn en andere dranken	784,999
IJzer en dito werk en machinerien	280,788
Zakken (koffij-)	97,130
Zeep	4,766
Zink	2,791
Zijden stoffen	2,029
Diverse	4,923
Totaal. . .	f 7,589,028

N°. 7.

AANTOONING VAN DE VOORNGEV

DOOR WIEN UITGEVOERD.	Rijst.	Koffij.	Suiker.	SPECERIJEN.		
				Foelie.	Nagelen.	Notenm
	Pikols.	Pikols.	Pikols.	Pikols.	Pikols.	Pils.
Door particulieren:						
naar Nederland	466,351$^{81}/_{100}$	50,649$^{49}/_{100}$	636,867$^{66}/_{100}$	77$^{48}/_{100}$	$^{25}/_{100}$	500
» andere landen	949,845$^{12}/_{100}$	45,411$^{97}/_{100}$	297,982$^{75}/_{100}$	67$^{92}/_{100}$	94	909
» den Oosterschen Archipel .	641,383$^{92}/_{100}$	476$^{58}/_{100}$	9,853$^{88}/_{100}$	$^{20}/_{100}$	2$^{20}/_{100}$	400
Totaal van den particulieren uitvoer	2,057,580$^{85}/_{100}$	96,538$^{04}/_{100}$	944,704$^{29}/_{100}$	145$^{60}/_{100}$	96$^{45}/_{100}$	809
Naar Nederland door de Nederlandsche Handelmaatschappij in consignatie, voor rekening van het Gouvernement.	»	880,301$^{38}/_{100}$	751,630$^{46}/_{100}$	1,244$^{74}/_{100}$	4,472$^{06}/_{100}$	5,864
Totaal uitvoer .	2,057,580$^{85}/_{100}$	976,839$^{42}/_{100}$	1,696,334$^{75}/_{100}$	1,390$^{34}/_{100}$	4,568$^{51}/_{100}$	3,67

OORNGEVOERDE PRODUCTEN.

otenn	Indigo.	Kaneel.	Cochenile.	Peper.	Thee.	Tabak.	Notenzeep.	Kaneel-olie.
Pils.	Ponden.	Pikols.	Ponden.	Pikols.	Pikols.	Pikols.	Pikols.	Pikols.
500	324,330 1/2	126 60/100	57,296	3,662 20/100	118	35,728 27/100	»	»
909 28/100	48,085 1/2	»	8,688	4,900	62 50/100	335 50/100	»	»
400 30/100	320	»	1,669	177 10/100	11	21,269 88/100	»	»
809 58/100	372,736	126 60/100	67,653	8,739 30/100	191 50/100	57,333 65/100	»	»
5864 22/100	691,504	1,492 10/100	33,183	165 39/100	13,657 58/100	»	39 27/100	38/100
3,673 80/100	1,064,240	1,618 70/100	100,836	8,904 69/100	13,849 08/100	57,333 65/100	39 27/100	38/100

LIT. Z.

N°. 8. Aangekomen zijn:

	Schepen.	Lasten.
van Nederland	172	58,428 1/2
» elders in Europa	101	29,043 1/4
Te zamen uit Europa	273	87,471 3/4
» Amerika	41	12,631 1/2
» Kaap-Verdische eilanden	1	337
» de Kaap de Goede Hoop	15	3,742
» de West van Indie	17	4,332 1/2
» China, Manilla en Siam	90	19,390 1/4
» Mauritius	3	996
» Japan	5	1,869
» Nieuw Holland	82	23,670
» den Oosterschen Archipel	2,116	73,509 3/4
Te zamen	2,643	227,949 3/4

N°. 9. Vertrokken zijn:

	Schepen.	Lasten.
naar Nederland	281	85,756
» elders in Europa	51	10,856
Te zamen naar Europa	332	96,612
» Amerika	13	3,576 1/2
» de West van Indie	6	1,414 1/4
» China, Manilla en Siam	102	24,421
» Japan	5	1,511
» Nieuw Holland	8	1,149
» den Oosterschen Archipel	2,239	81,769 3/4
Te zamen	2,705	210,453 1/2

N°. 10. Van de onder n°. 8 vermelde schepen zijn aangekomen:

	Schepen.	Lasten.
Onder Nederlandsche vlag:		
van Nederland	172	58,428½
» Engeland	26	8,530½
» Frankrijk	3	866
» Hamburg	3	800
» elders in Europa	15	3,268½
» de Kaap Verdische eilanden	1	337
» de Kaap de Goede Hoop	6	2,098
» Amerika	16	3,874½
» de West van Indie	4	1,394
» China, Manilla en Siam	46	12,460¼
» Japan	5	1,869
» Nieuw Holland	20	6,967
» den Oosterschen Archipel	2,058	69,760
Te zamen onder Nederlandsche vlag	2,375	170,653¼
Onder Engelsche vlag	63	14,998
» Fransche »	39	9,818¾
» Hamburger »	18	3,027
» Bremen »	13	4,637½
» Oldenburger »	1	685
» Pruissische »	2	723
» Hannoversche »	6	1,120
» Zweedsche »	30	6,481½
» Deensche »	8	1,792½
» Portugesche »	1	327
» Amerikaansche »	29	12,133½
» Chinesche »	3	103
» Siamsche »	15	675
» diverse Aziatische vlaggen	40	774¾
Te zamen	2,643	227,949¾

LIT. Z.

N°. 11.

Van de onder n°. 9 vermelde schepen zijn vertrokken:

	Schepen.	Lasten.
Onder Nederlandsche vlag:		
naar Nederland	254	78,866
» Bremen	1	390
» Amerika	1	160
» China, Manilla en Siam	41	11,296
» Japan	5	1,511
» den Oosterschen Archipel	2165	73,344
Te zamen onder Nederlandsche vlag	2467	165,567
Onder Engelsche vlag	57	12,779¼
» Fransche »	26	5,819¾
» Hamburger »	18	2,776
» Bremer »	8	2,192
» Oldenburger »	2	914
» Pruissische »	2	723
» Hannoversche »	3	407
» Zweedsche »	31	6,131
» Deensche »	8	1,530
» Portugesche »	1	163
» Amerikaansche »	25	9,760
» Chinesche »	5	183
» Siamsche »	15	887
» diverse Aziatische vlaggen	37	621½
Te zamen	2705	210,453½

LIT. Z.

N°. 12.

De ontvangen regten zijn geweest als volgt:

Inkomende regten	f 5,303,337 : 103½
Uitgaande »	3,425,970 : 104
Entrepôt- »	58,933 : 23
Overscheep- »	1,073 : 01
Waaggelden	35,810 : 33
Pakhuishuur	89,991 : 41
Comsumtieregt op den tabak	73,683 : 28
5 per cent additionele regten	438,922 : 118½
Totaal. . .	f 9,427,722 : 92

Onder de inkomende en additionele regten is begrepen eene som van f 789,273 op ingevoerde gambier.

Onder de uitgaande en additionele regten is begrepen eene som van f 2,325,892 : 49 fictive regten op uitgevoerde gouvernements-producten.

Van bovenstaande perceptie, ad		f 9,427,722 : 92
is wegens gewone terugbetalingen gerestitueerd. . .	f 154,353 : 54	
De fictive regten op uitgevoerde gouvernements-producten hierboven vermeld	2,325,892 : 49	
		2,480,245 : 103
Alzoo bij 's lands kas werkelijk ontvangen. . .		f 6,947,476 : 109

Verslag van het beheer en den staat der Oost-Indische bezittingen over 1857.

VERBETERINGEN.

N°. 24.

In de Inhouds-opgave.

Bladz. III, reg. 2, staat: *op*, lees: » te".
» V, » 4, » *§ 4 en hoofdstuk N, afdeeling* ,, lees: » §§ 4 en hoofdstuk N, afdeeling I,".
» VI, » 7, » 140, lees: » 141".
» VII, » 2, » *ingekomen*, » » in 1857 ingekomen".

In het Verslag zelf.

Bladz. 10, reg. 2, v. o. staat: 7304, lees: » 7034".
» 11, » 10, » » » *Kedoe*, » » Kadoe".
» 14 en 15, in den 2den regel van het opschrift, staat: 1857, lees: » 1856".
» » » » kolom Aanmerkingen (reg. 11, v. o.), staat: (5), » » (6)".
» » » » » » (» 6, » »), » *Dach*, » » Daoh".
» » » » » » (» 5, » »), » *Randjoe*, » » Randjoea".
» 22, » 25, staat: *Poewakarta*, lees: » Poerwakarta".
» 26, » 13, » *hoofdstuk D, hoofdstuk I*, lees: » hoofdstuk D, afdeeling I".
» 27, » 20, » *werkdadig*, lees: » weldadig".
» » » 13, v. o. » *Singapore*, lees: » Singapoer".
» 28, » 10, » *bevolking op Serawak*, lees: » bevolking van Serawak".
» » » 15, » *naar mate de omstandigheden*, lees: » naar mate der omstandigheden".
» » » 19, v. o. » *vestigen*, lees: » vestigden".
» 29, » 9, » *pangeran ratoe*, lees: » pangeran Ratoe".
» » » 20, v. o. » *afdeelingen*, lees: » afdeeling".
» 30, 3de noot, reg. 2, staat: *pangaran*, lees: » pangeran".
» 31, reg. 4, v. o. staat: *genegen ter uitlevering*, lees: » genegen tot uitlevering".
» 32, » 16, » *Sapoeroea*, lees: » Saparoea".
» » » 21, » *geplaatst*, lees: » verplaatst".
» » » 27, » *eilanders*, lees: » inlanders".
» » » 18, v. o. » *Maart* 1856, lees: » Maart 1857".
» » » 6, » » » *werk van achttal zendelingen*, lees: » werk van een achttal zendelingen".
» 34, » 2, » » » *Kampah*, lees: » Kampak".
» 39, 1ste kolom, reg. 10, staat: *artillerie op Willem I*, lees: » artillerie te Willem I".
» » voorlaatste kolom, reg. 1, v. o. staat: 310, lees: » 315".
» » reg. 5, v. o. staat: *De beide anderen zijn generaal-majoors*, lees: » De beide andere generaals zijn generaal-majoor".
» 40, » 16, » » » *werd aldaar*, lees: » aldaar werd".

Bladz. 42, laatste kolom, reg. 4, staat: 1: 1892, lees: » 1:1829".
» 43, reg. 1, v. o. staat: 1:88, lees: » 1:8.8".
» 45, » 8, » *verwerkt*, lees: » gewerkt".
» » » 16, » » » *voor*, lees: » van".
» 46, » 9, » » » (*in* 1857), lees: » in 1857".
» 49, » 32, » *stoomboot*, » » stoomschip".
» » » 37, » *resident van Takaip* » » resident, van Takaip".
» » » 9, » » » *ravelijn*, » » ravijn".
» » » » » » » *voorzijde*, » » overzijde".
» » » 4, » » » *Haré*, » » Karé".
» 50, » 11, » *Bonone*, » » Benone".
» » » 14, » *des radja's bondgenooten*, lees: » de radja's, onze bondgenooten,".
» » » 33, » *Atapoepoe nog*, lees: » Atapoepoe, nog".
» 51, » 2 en 3, » *ravelijnen*, lees: » ravijnen".
» » » 7, v. o. » *die*, lees: » dat".
» 52, » 7, » *hernieuwingen*, lees: » vernieuwingen".
» » » 5, v. o. » *eilanders*, lees: » inlanders".
» 53, » 21, » 48, lees: » 43".
» 54, » 23, » *hoofdplaatsen*, lees: » kustplaatsen".
» 55, » 1, v. o. » *de*, lees: » der".
» 56, » 16, » *vuurwapen*, lees: » vuurwapenen".
» 57, » 1, v. o. » *ook daaromtrent*, lees: » daaromtrent".
» 58, » 12, » *volgt ook*, lees: » volgt evenwel ook".
» » 1ste noot reg. 6 staat: *is, in het algemeen bij*, lees: » is: in het algemeen, bij".
» » » » » » » *Biliton*, lees: » Billiton".
» » 4de » » » » *gezaghebber* VAN KAUER, lees: » gezaghebber van Kauer".
» 59, reg. 20, staat: *Staatsblad* n°. 3, lees: » Staatsblad 1857, n°. 3".
» » » 3, v. o. staat: 1857, lees: » 1856".
» 60, in de 1ste noot, staat: *n°. X c*, lees: » n°. XC".
» 63, achter » Weeskamer te Batavia" (kolom 8), staat: f 71,993: 14, lees: » f 71,993:77".
» » » » Samarang" (kolom 8), staat: f 44,696:33, lees: { » f 44,696:33 als voren".
» » » » Soerabaija" (kolom 3), staat: f 100,149:91, lees: » f 100,159:91".
» » » » Makasser" (kolom 3), staat: f 5,111:03, lees: » f 5,119:03".
» » » » Amboina" (kolom 3), staat: f 9,181:192, lees: » f 9,181:102".
» 68, kolom 1, regel 12, staat: *armen*, lees: » arme".
» 69, reg. 22, staat: 37,930, lees: » 37,980".
» » » 26, » *vermelde*, lees: » voormelde".
» » laatste kolom, reg. 4 v. o., staat: 4. 5, lees: » 45".
» 70, » » » 19, staat: 151, lees: » 15.1".
» 71, voorlaatste kolom van den tweeden staat, reg. 4 v. o., staat: 1:85, lees: » 1:8.5".
» » laatste kolom van den tweeden staat, reg. 2 v. o., moet wegvallen: 1:3.7.
» 73, kolom 1, reg. 10, staat: *Encephalites*, lees: » Encephalitis".
» 74, reg. 8 v. o., staat: *Soemanap*, lees: » Sumanap".
» 75, » 16, » *geestelijkheid*, lees: » inlandsche geestelijkheid".
» » » 23, » 1857, lees: » 1856".
» » » 17 v. o., » *revaccinatie*, lees: » revaccinatien".
» » » 7 en 6 v. o., staat: n°. 1, 2 en 3, lees: » n°. 12 en 3".
» 76, reg. 15, staat: *'s lands*, lees: » 's lands dienst".
» 77, in de noot staat: *in het bestendigen der aan de directrice verleende tegemoetkoming. [Na ultimo December* 1858]. lees: » in het bestendigen, na ultimo December 1858, der aan de directrice verleende tegemoetkoming".
» 78, kolom 2, reg. 14, staat: *Geux*, lees: » Guex".

Bladz. 78, kolom 2, reg. 13 v. o., staat: *Arathoen*, lees: » Arathoon".
» 81, » 1, » 2, staat: *Japara*, lees: » Samarang".
» » lees in de 1ste kolom, vóór den 7den regel der tweede: » Japara".
» » kolom 2, reg. 10, staat: *school*, lees: » * school".
» 83, laatste kolom, reg. 15 v. o., staat: *geheel*, lees: » niet geheel".
» 84, » » » 2 » » » *Amboinesche*, lees: » van Amboinesche".
» 85, kolom 2, reg. 24, 25 en 26, staat: *genootschap ter vorming*, lees: » genootschap, ter vorming".
» » kolom 2, reg. 10 v. o., staat: *te*, lees: » op".
» » laatste kolom, reg. 1 v. o., staat: *dienstjaar* 1857, lees: » dienstjaar 1857. Bij zamentrekking (en verder het vervolg dezer aanmerking van bladz. 86)".
» 87, reg. 12 v. o., staat: *gewone tiendeelige*, lees: » gewone en tiendeelige".
» 88, laatste kolom, reg. 14 en 13 v. o., staat: *wiens ijver niet veel te roemen is*, lees: » wiens ijver niet viel te roemen".
» 90, laatste kolom, reg. 20 v. o., staat: *Magalang*, lees: » Magelang".
» 91, reg. 3, staat: *Poerwoda*, lees: » Poerwodadie".
» 92, » 24 v. o., staat: *Bolang-Mongondo*, lees: » Bolang, Mongondo".
» 93, » 15 » » » *één onderofficier*, lees: » één officier".
» » » 6 » » » *heeren:*, lees: » heeren".
» 94, » 15, staat: *in de Maleische*, lees: » in Maleische".
» » » 22, » *en heer J. T. G. Brumund*, lees: » den heer J. F. G. Brumund".
» » » 24, » *Kedoe*, lees: » Kadoe".
» 95, » 10, » *Ichhtyologie*, lees: » Ichthyologie".
» » » 16 v. o., staat: *op de*, » » op".
» » » 8 » » » *niet kunnen*, lees: » in Indie niet kunnen".
» 97, » 13 » » » *December* 1857, lees: » December 1856".
» » » 11 » » » 15, lees: » 1.5".
» » » 7 » » » 4,297,479, lees: » 4,296,479".
» 99, » 11 » » » *in de*, lees: » in".
» » » 8 » » » *bedroegen.*, lees: » bedroegen:".
» 101, » 1, staat: *crediet*, lees: » credit".
» » » 10, » *Aan diverse crediteuren*, lees: » Per diverse crediteuren".
» » in de noot, reg. 3 v. o., staat: *n°.* 25, lees: » n°. 5".
» 102, in den 1sten staat, kolom Recepissen, staat: 2,202,822, lees: » 2,201,822".
» 103, reg. 7, staat: 736,584.22, lees: » 736,584.32".
» » » 14, » f 14,312,316.535, lees: » f 14,312,316.525".
» 105, » 9, » *n°.* 74, lees: » n°. 75".
» » » 13 v. o., staat: *overgebragt*, lees: » opgebragt".
» » » 2 » » » (*Indisch Staatsblad*, lees: » (Indisch Staatsblad n°. 92), bekrachtigd bij de wet van 4 Junij 1858 (Nederlandsch Staatsblad".
» 106, » 14 v. o., staat: *onderhoorigheden, in*, lees: » onderhoorigheden en in".
» 107, » 21, 28 en 32, staat: *Soemanap*, lees: » Sumanap".
» » » 26, staat: *Tarana*, lees: » Tanara".
» » » 30, » 29,509, lees: » 29,905".
» 109, » 18, » *der kundigheden*, lees: » kundigheden".
» » » 5 v. o., staat: 8, 6 2. 00, lees: » 8,262.00".
» 110, » 18, 19 en 20 moeten de aanhalingsteekens wegvallen.
» 111, » 10 v. o., staat: *ordonnantien*, lees: » ordonnantien van den Gouverneur-Generaal".
» 112, » 21, staat: *van Java*, lees: » op Java".
» » » 24, » *e. Telegraphie*, lees: » d. Telegraphie".
» 113, » 15, » *scheiding*, lees: » schorsing".
» » » 3 v. o., staat: *Inrigtingen, tot*, lees: » Inrigtingen tot".
» 114, » 19 en 20, staat: *ten aanzien van zijne*, lees: » ten aanzien van hem en van zijne".

Bladz. 114, reg. 20, staat: *roepen*, lees: » te roepen".
» » » 13 v. o., staat: 59, lees: » 95".
» 115, » 2, staat: *resolutie*, lees: » redactie".
» » » 8, » 1858, lees: » 1855".
» » » 13 v. o., staat: 1656, lees: » 1856".
» » in de noot, reg. 1, staat: *van October*, lees: » October van".
» 116, reg. 18, staat: *ambtenaren*, lees: » ambtenaar".
» » » 5 v. o., staat: *kunnen voorzien*, lees: » kunnen worden voorzien".
» » » 4 » » » *aan*, lees: » van".
» 117, » 5, staat: » », lees: » de uitgestrektheid".
» » » 12 v. o., staat: f 77,623.73, lees: » f 77,623:73".
» » » 11 » » » *meer meer*, » » meer".
» » » 9 » » » *in de*, lees: » eene".
» 118, » 1, staat: *leverde*, lees: » leveren".
» 119, » 12, v. o., staat: *versterking*, lees: » verstrekking".
» » 2de noot, regel 2, staat: *zijn bij dit verslag overgelegd*, lees: » zijn aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal overgelegd bij n°. XLIX 2 van de gedrukte stukken der zitting 1859-1860".
» 120, reg. 1 v. o., staat: f 6,305,403.38, lees: » f 6,305,403:38".
» 121, » 2, staat: 8,586,017.55, lees: » f 8,586,017:55".
» » » 9, » *te wenschen over*,, lees: » te wenschen over.".
» » » 10, » 28,704,877, lees: » 23,704,877".
» » » 18, » *verdiend hiermede*, lees: » verdient hier mede".
» » kolom 4, reg. 5 v. o., staat: 686,449, lees: » 686,499".
» » als afscheidingsteeken tusschen guldens en centen in de beide laatste kolommen staat: :, lees: » .".
» » vóórlaatste kolom, reg. 1 v. o., staat: 15:81$^1/_4$, lees: » 45.81$^4/_{10}$".
» 122, reg. 9, staat: 40,654, lees: » 40,645".
» » » 18, » 927,454, » » 927,434".
» » » 22, » *Pasoerocan*, lees: » Pasoeroean".
» 124, » 20, » *werden*, lees: » worden".
» » » 4 v. o., staat: *Banjoemaas*, lees: » Banjoemas".
» » in de 3de noot, reg. 1, staat: *zoude*, lees: » zouden".
» » » » » » » 7, » *veelvuldiger*, lees: » veelzijdiger".
» 126, » 11, v. o. staat: *gewesten;*, lees: » gewesten,".
» » » 1, » » » *vorig jaar*, » » vorig verslag".
» » in de 1ste noot, reg. 2, staat: *is*, » » zijn".
» » » » » » » 5, » *en*, » » van".
» 128, laatste kolom, reg. 2, v. o. staat: 1.82$^4/_{10}$, lees: » 1.82$^7/_{10}$".
» » regel 4, v. o. staat: *f* 23,329.57, lees: » f 23,329:57".
» 129, kolom 1, reg. 3, v. o. staat: 1854, lees: » 1855".
» 131, in de noot, reg. 3, staat: 19 *lunceolata*, 8 *laneifolia*, lees: » 19 lanceolata, 8 lancifolia".
» 132, kol. 5, staat: *f* 1:105, lees: » f 1105".
» 4:385, » » 4385".
» *f* 5:735, » » f 5735".
» » » 6, reg. 2 v. o. staat: *d*, lees: » *e*".
» » » 7, » 4, staat: 200, lees: » 210".
» » » » » 7, » 895$^{33}/_{100}$, » » 895$^{88}/_{100}$".
» » » 8, » 16, » 6,153, » » *d* 6,153".
» 133, » 3, » 3, » 337,122, » » 337,212".
» » in de 1ste noot, reg. 11, staat: *het gebrek*, lees: » gebrek".

Bladz. 133, in de 1ste noot, reg. 13 en 12 v. o. staat: *heeft plaats*, lees: »plaats heeft".
» » » » » » » 10 v. o. staat: *boven medegedeelde*, lees: »hier medegedeelde".
» 134, in het hoofd der voorlaatste kolom moet het woord *Zielen.* wegvallen.
» » kolom 1, reg. 3 en 4, staat: *niet-Chinesche: Oosterlingen*, lees: »niet-Chinesche Oosterlingen".
» 136, reg. 27, staat: *n°.* 55, lees: »n°. 55*a*".
» 137, » 11, » *f* 4.60, » »f 4:60".
» » » 12, » *f* 4.15 *tot f* 7.97, lees: »f 4:15 tot f 7:97".
» » » 17, » *Tigablas, Kotta*, » »Tigablas-Kotta".
» » » 18 v. o. staat: *f* 8.40 *tot op f* 9.20, lees: »f 8:40 tot op f 9:20".
» 138, » 7 » » » *f* 58,536.60, lees: »f 58,536:60".
» » » 5 » » » *niets*, » »nog niets".
» 139, » 8, » 300,000, » »ongeveer 300,000".
» 140, » 23, » *Singapore*, » »Singapoer".
» » » 19 v. o. » *obi*, » »olie".
» 141, » 25 » » » *f* 5.40, » »f 5:40".
» » » 19 » » » *en droegen*, » »en de gunstige prijzen droegen".
» » in de 2de noot, reg. 2, staat: *noot hiervoren*, lees: »noot op blz. 31 hiervoren".
» 142, reg. 16, staat: 234,543, lees: »264,543".
» » in de 1ste noot staat: *noot hiervoren*, lees: »noot van bladz. 31 hiervoren".
» » » » 2de » » *vorige*, lees: »in vorige".
» 143, reg. 7, staat: f 8.40, lees: »f 8:40".
» » » 8, » f 5.30, » »f 5:30".
» » » 9, » f19.60, » »f19:60".
» » 2de noot, reg. 1, staat: f 9.20, lees: »9:20".
» 145, reg. 20, staat: *Larike*, lees: »Larieke ook".
» » » 17 v. o., staat: *Noesalout*, lees: »Noesalaut".
» 146, » 9 » » » f 21,050, lees: »f 21,950".
» 147, in het opschrift boven kolom 15, 16 en 17, staat: *Gillorezen en Tobillorezen*, lees: »Djilolorezen en Tobellorezen".
» » in de noot, reg. 3, staat: *Seram*, lees: »Ceram".
» 148, reg. 10 v. o., staat: *djogong*, lees: »djagong".
» » in de noot, reg. 3 v. o., staat: f $1.056/_{40}$, lees: »f $1.056/_{10}$".
» 149, reg. 9, staat: *Java en*, lees: »Java".
» » » 18, » *niet*, lees: »niet alleen".
» 150, » » » f 18,883:20, lees: »f 15,883:20".
» » » 28, » *verlangen*, » »vermogen".
» » in de 1ste noot, staat: *wordt*, lees: »werd".
» 151, reg. 13 v. o., en in de 1ste noot, reg. 3, staat: *steenkolen*, lees: »stoomkolen".
» 152, » 4, staat: *Borneo op*, lees: »Borneo, op".
» » » 10 v. o., staat: *gewerkt*, lees: »gekocht".
» » » 7 » » » f 445,472,117½, lees: »f 445,472:117½".
» » » » » » f 180,354,72½, » »f 180,354:72½".
» 153, » 6 en 7, staat: *binnen welken termijn*, lees: »binnen welken".
» » » 16 v. o., staat: *ordonnantien*, lees: »ordonnantie".
» 154, » 9, staat: *ingevoerd:*, lees: »ingevoerd;".

In de Bijlagen.

Bladz. 1, reg. 17 v. o., staat: *Karrang*, lees: »Karang".
» 2, » 4 » » » *Marirch*, » »Marireh".
» » » 3 » » » *BolangHam*, lees: »Bolang-Itam".

Bladz. 3, kolom 3, reg. 1 v. o., } staat: f 2,057,365.00, lees: „ f 1,957,365.00".
„ 4, „ „ „ 2 }

„ 6, „ „ „ 5, staat: f 143,005.00, lees: „ f 143,805.00".

„ 7, „ 2, „ „ v. o., staat: *en*, lees: „ in".

„ „ „ 3, „ 6 „ „ „ 391,004.00, lees: „ 291,004.00".

„ 9, kolom 4, reg. 3, staat. 131,337.00, lees: „ 831,337.00".

„ „ „ „ „ 1, v. o. staat: f 8,355,506.00, lees: „ f 9,055,506.00".

„ 11, in de 1ste kolom, lees, vóór *Pensioenen* enz.: „ X".

„ 13, kolom 2, reg. 5, }
„ 24, „ „ „ „ } staat: *Djokjdokarta*, lees: „ Djokdjokarta".
„ 39, „ „ „ „ }

„ 15, „ 3, „ 4, v. o. staat: f 169.00, lees: „ f 369.00".

„ 18, „ 4, „ 4, „ f 42,239,944.00, lees: „ f 49,239,944.00".

„ 25, „ 1, „ 5, „ 89 $53^3/_{10}$, lees, „ $89.53^3/_{10}$".

„ „ „ 1, „ 6, „ $5,234^{488}/_{8000}$, lees: „ $5,234^{488}/_{1000}$".

„ 26, „ „ „ 8, „ „ „ 11 *September*, lees: „ 14 September".

„ 28, in de 2de noot, staat: f 265,123: 9, lees: „ f 265,123.94
35,469:72 35,469.72
f 229,654:22 f 229,654.22".

„ 35, kolom 2, reg. 12 v. o., staat: *Bestuur*, lees: „ Beheer".

„ 43, reg. 5 v. o., staat: *sluis*, lees: „ sluizen".

„ 44, „ 19, staat: *Maritime-etablissement*, lees: „ Marine-etablissement".

„ „ „ 19 v. o., staat: *Ratoe-fisier*, lees: „ Batoe-sisier".

„ „ „ 4 „ „ „ *de Banda-Neira*, lees: „ te Banda-Neira".

„ 45, „ 13, staat: *Brandtas*, lees: „ Brantas".

„ 46, „ 6, „ *Sedaijoe*, lees: „ Sidaijoe".

„ „ „ 8, „ *Karimon* (*Java*), lees: „ Karimon-Java".

„ „ „ 9, „ *Tjilatjap*, lees: „ te Tjilatjap".

„ „ „ 11, „ *lagere*, lees: „ gouvernements- lagere".

„ „ „ 14, v. o. staat: *landhoofd*, lees: „ laadhoofd".

„ „ „ 11, „ „ „ *Sirogoe*, lees: „ Sirogol".

„ „ „ 2, „ „ „ *Sebaloe-*, lees: „ Sebaloe en".

„ 74 (47), lees voor de paginering: „ 47".

„ 50, in het opschrift boven de kolommen 6—8, staat: *voeten*, lees: „ roeden".

„ 52, kolom 3, reg. 8, staat: 3:117, lees: „ 3:17".

„ 57, kolom *Aanmerkingen*, reg. 2 v. o., staat: f 0.30, lees: „ f 0:30".

„ 60, kolom 1, reg. 7, v. o. staat: *Djokdjakarta*, lees: „ Djokdjokarta".

„ 62, „ 1, „ 4, „ *Batam*, lees: „ Bantam".

„ „ „ 2, „ 12, v. o. staat: *W. J. bew.*, lees: „ W. I. ber.".

„ 63, „ 4, „ 13, „ „ „ 320,754:15½, lees: „ 320,754:15".

„ „ „ „ „ 12, „ „ „ 912,094:35, lees: „ 912,094:35½".

„ „ „ 5, „ 12, staat: 6.94, lees: „ 6:94".

„ 66, „ 2, „ 7, „ 38,193,358, lees: „ 38,193,858".

„ „ „ „ „ 1, v. o. staat: 118,835,986, lees: „ 118,358,986".

„ 67, reg. 1, staat: *Ultimo Maart* 1857, lees: „ Ultimo Maart 1858".

„ „ kolom 6, reg. 11, v. c. staat: 5,339,500, lees: „ 5,339,400".

„ „ „ 8, „ 8, staat: 304,173, lees: „ 304,163".

„ „ voorlaatste kolom, reg. 3, staat: 224,645, lees: „ 224,735".

„ 70, kolom 3, reg. 2, staat: *suikerplantende*, lees: „ suikerrietplantende".

„ 71 en 73, kolom *Aanmerkingen*, reg. 2 en 5, staat: 9,507:35 / 119:21 lees: „ 9,507.35 / 119.21".

„ 71, „ „ „ 8, staat: 2,097:13, lees: „ 2,097.13".

„ 73, kolom 1, reg. 7, v. o. staat: 63,396:41, lees: „ 68,396:41".

Bladz. 76, kolom 4, reg. 2 v. o., staat: 596$^{11}/_{40}$, lees: » 596$^{31}/_{40}$".
» 78, » 4, » 3 » » » 49:50, » » 59:50".
» 79, » 3, » 5, staat: *brengen*, lees: » te brengen".
» » » 3, » 1 v. o., staat: f 6,628:47, lees: » f 6,623:47".
» 83, » 4, » 6 » » » 185,582, lees: » 184,582".
» 91, » 5 » 13, staat: f 0:06$^{1}/_{2}$, lees: » f 0:60$^{1}/_{2}$".
» » laatste kolom, reg. 4 v. o., staat: f 55,24, lees: » f 55:24".
» 100, kolom 5, reg. 9, staat: 1, lees: » 1$^{1}/_{4}$".
» » » 6, » 4 v. o., staat: 20,815.67, lees: » 21,815.67".
» 101, » 3, » 2 » » » f 6,624:34, lees: » f 6,624:94".
» » laatste kolom, reg. 2 v. o., staat: *te bedragen van*, lees: » te bedragen".
» 102, kolom 1, reg. 6, staat: *Passoeroean*, lees: » Pasoeroean".
» 106, » 5, » 3, » 289,253, lees: » 289,523".
» 107, vóórlaatste kolom, reg. 5 v. o., staat: 6 75, lees: » 6:75".
» 110, kolom 2, reg. 10, staat: 174, lees: » 147".
» 115, vóórlaatste kolom, reg. 3 v. o., staat: 200,253, lees: » 200,523".
» 117 (116), lees voor de paginering: » 116".
» 120, reg. 8, staat: 299,771, lees: » 229,771".
» 122, laatste kolom, reg. 4, staat: 312$^{57}/_{106}$, lees: » 312$^{57}/_{100}$".
» 125, reg. 12 v. o., staat: *Bremen*, lees: » Bremer".

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

GELEIDENDE BRIEF.

N°. 1.

's Gravenhage, den 10*den Februarij* 1860.

Ingevolge de toezegging, in het slot van mijn schrijven, van den 21sten Januarij jl., La. H, N°. 2, gedaan, heb ik de eer U Hoog ed.Gestr. bij deze te doen toekomen de verslagen betreffende de West-Indische kolonien en de Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea, over het jaar 1857.

De Minister van Staat, Minister van Kolonien,
ROCHUSSEN.

Aan
den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

VERSLAG WEGENS SURINAME.

N°. 2.

A. Grondgebied.

In de bepaling van het grondgebied der kolonie Suriname heeft sedert het vorig jaar geene verandering plaats gevonden.

B. Bevolking.

§ 1. *De vrije bevolking.*

Blijkens het regeringsverslag over het jaar 1856 bedroeg de vrije bevolking, met uitzondering van die van het leprozen-etablissement Batavia, en van de Indianen en Boschnegers, op ultimo December 1856 14,687 hoofden, te weten:

	Mannen.	*Vrouwen.*	*Totaal.*
	7,298	7,389	14,687
Hierbij gevoegd:			
geboren gedurende 1857	231	214	445
aangekomen » »	424 (1)	75	499
gemanumitteerd » »	92	123	215
	8,045	7,801	15,846

en afgetrokken:

	Mannen.		*Vrouwen.*		*Totaal.*	
overleden gedurende 1857	282		243		525	
vertrokken » »	150 (2)		55		205	
naar het leprozen-gesticht Batavia. . .	1		»		1	
		433		298		731

	Mannen.	*Vrouwen.*	*Totaal.*
blijft op 31 December 1857 de vrije bevolking, met uitzondering als boven .	7,612	7,503	15,115

(1) Hieronder 312 militairen.

(2) Hieronder 9 militairen.

§ 2. *Niet-vrije bevolking.*

Volgens het vorig Verslag bestond dit gedeelte der bevolking op 31 December 1856 uit:

	Mannen.	Vrouwen.	Totaal.
	18,079	19,680	37,759
Hierbij gevoegd:			
geboren in 1857	585	635	1,220
overgebragt van Curaçao	4	3	7
weder ingeschreven, vroeger afgeschreven, doch sedert teruggekeerde wegloopers .	2	»	2
bij speciale vergunning, ter verbetering van vroeger verzuimde opgaven, ingeschreven	2	2	4
	18,672	20,320	38,992

en afgetrokken:

	Mannen.	Vrouwen	Totaal.
gemanumitteerd	92	123	215
overleden	750	822	1,572
als besmet naar het leprozen-etablissement Batavia opgezonden	11	6	17
bij speciale vergunning, ter verbetering van vroeger verzuimde opgaven, afgeschreven	2	»	2
weggeloopen	6	4	10
uitgevoerd naar Curaçao	»	1	1
	861	956	1,817
blijft op ultimo December 1857. . .	17,811	19,364	37,175

welk getal overeenkomt met dat der op ultimo December 1857 in de registers ingeschreven slaven.

Terwijl, zoowel in 1855 als in 1856, de verhouding tusschen de *geboorte* en *sterfte* onder de *vrije bevolking* ongunstiger was dan die onder de *niet-vrije*, en in laatstgemeld jaar de *geboorte* onder de *slaven* de *sterfte* met 56 en het aantal der *geboorten* onder de *vrije bevolking* dat der *sterfgevallen* slechts met 14 overtrof, toont het jaar 1857 daarentegen eene mindere gunstige uitkomst aan. Immers overleden in dat jaar 80 vrijen en 352 niet-vrijen meer dan er geboren werden. Mazelen en kinkhoest heerschten algemeen, aan welke laatste ziekte vooral vele sterfgevallen, voornamelijk onder de kinderen, te wijten zijn.

De bevolking van het leprozen-etablissement Batavia is onder de hierboven aangegeven cijfers niet begrepen.

Op ultimo December 1856 waren aldaar aanwezig:

	Mannen.	Vrouwen.	Totaal.
Vrijen	18	3	21
In 1857 werd aldaar opgenomen . . .	1	»	1
	19	3	22
en overleed.	1	»	1
Blijft op 31 December 1857	18	3	21

Slaven.	*Mannen.*	*Vrouwen.*	*Totaal.*
Aanwezig op 31 December 1856 . . .	148	209	357
Geboren in 1857	9	2	11
Opgnomemen » »	11	7	18
Te zamen . .	168	218	386
Overleden in 1857	13	12	25
Blijft . .	155	206	361

Zoodat de bevolking op 31 December 1857 aldaar bestond uit 21 vrijen en 361 slaven.

Nadere bijzonderheden omtrent het etablissement Batavia zijn te vinden onder de hoofdstukken *Eeredienst* (Moravische Broedergemeente) en *Geneeskundige dienst.*

Bovenstaande uitkomsten van 15,115 *vrijen* en 37,175 *niet-vrijen*, welke kunnen geacht worden naauwkeurig te zijn, zijn verkregen volgens de wijze van berekening, gevolgd voor het Verslag over 1854.

Nadere bijzonderheden aangaande de verdeeling der bevolking worden in de volgende tabel aangetroffen.

Bevolking op ultimo December 1857.

	VRIJEN.			NIET-VRIJEN.			Totaal generaal.
	GESLACHTEN.						
	Man-nelijk.	Vrouwe-lijk.	Totaal.	Man-nelijk.	Vrouwe-lijk.	Totaal.	
De stad Paramaribo en derzelver buitenwijken. . .	5,017	6,637	11,654	2,112	3,386	5,498	17,152
De forten Zeelandia en Nieuw Amsterdam en de verschillende posten in de divisien en districten . .	973	99	1,072	8	12	20	(*) 1,092
De zeemagt en koopvaardijvloot ter reede van Paramaribo, gemiddeld berekend	500	»	500	»	»	»	500
Divisie Boven-Suriname en Thorarica	119	46	165	2,271	2,370	4,641	4,806
Divisie Para.	143	114	257	1,858	1,913	3,771	4,028
Divisie Boven-Commewijne.	59	38	97	1,321	1,316	2,637	2,734
Divisie Boven-Cottica en Perica.	106	64	170	2,116	2,376	4,492	4,662
Divisie Beneden-Commewijne.	82	44	126	1,741	1,785	3,526	3,652
Divisie Beneden-Cottica . .	148	65	213	3,813	3,905	7,718	7,931
Divisie Saramacca	61	40	101	808	765	1,573	1,674
District Nickerie	49	28	77	783	831	1,614	1,691
District Coronie.	31	31	62	1,084	1,026	2,110	2,172
Etablissement Albina aan de Marowijne	17	14	31	»	»	»	31
Etablissement Batavia aan de Coppename	18	3	21	155	206	361	382
	7,323	7,223	14,546	18,070	19,891	37,961	52,507

(*) Hieronder zijn begrepen zoowel burgers als militairen, die de posten bewonen.

Met opzigt tot de meerdere of mindere naauwkeurigheid dezer opgaven en de oorzaak dat de totalen niet met de eerstgemelde cijfers overeenkomen, wordt kortheidshalve verwezen naar hetgeen te dien aanzien in het Verslag over 1856 is vermeld.

Even als in vorige jaren worden hier uitgebreide *divisiestaten* overgelegd (bijlagen A—I), waarin zeer uitvoerige mededeelingen aangaande de bevolking, de voortbrengselen en den toestand van elke plantage gevonden worden. (*)

De twee volgende staten geven aan het aantal geboorten, huwelijken en echtscheidingen en het aantal sterfgevallen, waarbij voor de vrijen de leeftijd van de overledenen is aangegeven, en voor de slaven is gemeld tot welke categorie zij behooren, namelijk of zij privé dan wel plantageslaven of op het leprozen-etablissement Batavia gevestigd zijn.

STAAT der geboorten, huwelijken en echtscheidingen gedurende het jaar 1857.

GESLACHTEN.	Doodgeborenen.	GEBOORTEN.								Huwelijken.	Echtscheidingen.
		VRIJE BEVOLKING.			SLAVEN.				Generaal totaal.		
		In echt.	Buiten echt.	Totaal.	Privé.	Plantage-	Totaal.	Op Batavia.			
Mannelijk . . .	11	86	145	231	136	449	585	9	825	56	»
Vrouwelijk . .	5	65	149	214	149	486	635	2	851		
	16	151	294	445	285	935	1220	11	1676		

STAAT der sterfgevallen gedurende het jaar 1857.

GESLACHTEN.	Levenloos aangegeven.	STERFGEVALLEN.															
		VRIJE BEVOLKING.										SLAVEN.				Generaal totaal.
		Beneden de 3 jaren.	Van 3 tot beneden de 10 jaren.	Van 10 tot beneden de 20 jaren.	Van 20 tot beneden de 30 jaren.	Van 30 tot beneden de 40 jaren.	Van 40 tot beneden de 50 jaren.	Van 50 tot beneden de 60 jaren.	Van 60 jaren en daarboven.	Van onbekenden ouderdom.	Totaal.	Op Batavia.	Privé.	Plantage-	Totaal.	Op Batavia.	
Mannelijk . .	11	69	19	21	40	39	43	21	26	4	282	1	153	597	750	13	1046
Vrouwelijk . .	5	88	30	12	10	12	20	18	51	2	243	»	203	619	822	12	1077
	16	157	49	33	50	51	63	39	77	6	525	1	356	1216	1572	25	2123

(*) Deze staten zijn ter griffie, ter inzage van de leden der Kamer, nedergelegd.

Uit eene vergelijking van deze staten blijkt nader de minder gunstige verhouding tusschen het aantal geboorten en de sterfgevallen, zoowel onder de vrije als onder de nietvrije bevolking. Ook het aantal huwelijken, hetwelk in 1856 tot 70 geklommen was, bedroeg in 1857 slechts 56, hetgeen echter, blijkens het reeds in vorige verslagen medegedeelde, geenszins als een bewijs van toenemende zedeloosheid kan worden aangemerkt.

Het aantal doodgeborenen bedroeg één minder dan in 1856.

Van de 231 geboorten van het mannelijk geslacht waren 86 *in echt* en 145 *buiten echt*; van de 214 geboorten van het vrouwelijk geslacht waren 65 *in echt* en 149 *buiten echt*, te zamen dus 151 geboorten *in echt* en 294 *buiten echt*.

Op den volgenden staat komt het getal der gemanumitteerde slaven voor, met vermelding van hunnen ouderdom.

Gemanumitteerde slaven gedurende het jaar 1857.

VAN HET MANNELIJK GESLACHT.					VAN HET VROUWELIJK GESLACHT.					Generaal totaal.
Onder de 12 jaren.	Van 12 tot 40 jaren.	Boven de 40 jaren.	Onbekende ouderdom.	Totaal.	Onder de 12 jaren.	Van 12 tot 40 jaren.	Boven de 40 jaren.	Onbekende ouderdom.	Totaal.	
45	35	10	2	92	37	34	49	3	123	215

§ 3. *Indianen.*

De toestand van deze bevolking is steeds zoo als die in vroegere verslagen is vermeld. Hunne steeds afnemende sterkte, welke ten vorigen jare naar gissing nog geen 1000 bedroeg, kan niet met zekerheid worden opgegeven.

In het laatst van 1857 zijn in eenige Indiaansche dorpen, gelegen aan de Kapoerica-kreek, die hare uitwatering heeft in de Corantijn, de mazelen uitgebroken. Luidens een verslag van den landdrost van Nickerie was een dertigtal hunner onder die ziekte bezweken, hetgeen vooral wordt toegeschreven aan de gehechtheid der Indianen om, gezond of ziek, zich te baden.

§ 4. *De Boschnegers.*

Hun getal, dat, zoo als bereids meer is medegedeeld, naar gissing niet meer dan 8000 bedraagt, neemt jaarlijks af. Dit is vooral toe te schrijven aan hunne ongeregelde levenswijze, aan de syphilitische ziekten en lepra die onder hen heerschen, en aan de onvoldoende geneeskundige hulp die hun ten dienste staat.

De milde bepalingen, die in 1856 te hunnen behoeve zijn gemaakt en waarvan onder andere in het Verslag over dat jaar melding is gemaakt, hebben eenen gunstigen invloed op hun gedrag en hunne levenswijze gehad; velen verschenen behoorlijk gekleed in de stad. » Tot mijn leedwezen," zegt de Gouverneur, » moet ik hier echter bijvoegen, dat zij hier en daar nog wel aan bedrog en misleiding blootstaan, waarbij echter niet uit het oog moet worden verloren, dat ook de boschnegers, waar hun dit mogelijk is, niet nalaten de met hen handelende personen te misleiden en te bedriegen."

In 1857 is ook gedeeltelijk gevolg gegeven aan het denkbeeld, om de vroeger verstrekt wordende geschenken aan de boschnegers van lieverlede door eenen kleinen geldelijken onderstand aan de opperhoofden te doen vervangen, zoodat dezen dan ook eene maandelijksche geldelijke toegelage ontvangen, en wel het opperhoofd der Aucaner-boschnegers

Byman ten bedrage van vijf en twintig gulden, en het opperhoofd der Saramaccaner-boschnegers Abraham van vijftien gulden 's maands. (1)

De toelage aan de Ostagiers, die hun verblijf in de stad hielden, is ingetrokken. Hiertegen bestond, na de meer vrijgevige bepalingen ten aanzien van de boschnegers, te minder bezwaar, omdat de Ostagiers der Aucaner- en Becoe- en Moesinga-boschnegers, reeds sedert jaren overleden, nimmer vervangen zijn. Aan dien der Saramaccaner-boschnegers is vrijgelaten om naar zijn land terug te keeren.

De meer bedoelde vrijgevige bepalingen hebben ook het behoud der posthouders overbodig gemaakt. Dien ten gevolge zijn, na het overlijden van de posthouders bij de Aucaner- en bij de Becoe- en Moesinga-boschnegers, deze beide betrekkingen niet weder vervuld. Daar zich echter de behoefte zou kunnen doen gevoelen aan personen, die, des vereischt, als intermediair tusschen het Gouvernement en de boschnegers kunnen optreden, zoo zijn een drietal directeuren van nabijgelegen plantages, tegen genot van eene jaarlijksche toelaag van f 300, daartoe aangewezen.

Uit Cayenne zijn in 1857 21 ontvlugte Afrikaansche immigranten aangekomen, voorgevende dat zij aldaar geene goede behandeling ondervonden.

Tegen een behoorlijk dagloon en voeding te werk gesteld, zijn tien hunner van de Mettray, alwaar zij met meerderen werkzaam waren, met een tent-corjaal, dat zij te dien einde gestolen hadden, naar Demerary ontvlugt, terwijl zeven, in Nickerie aangeland, weinige dagen later van daar zijn verdwenen.

C. Algemeen beheer.

I. De Gouverneur.

In de maand October bezocht de Gouverneur de plantages Catharina-Sophia en Rustenburg. Op die reis bezocht de Gouverneur ook de Protestantsche Mettray te Lustrijk, de posten Nassau, Sommelsdijk, het fort Nieuw Amsterdam en de particuliere plantages Caledonia, Zorg en Hoop en Resolutie. Overal vond de Gouverneur rust en orde; het kwam hem voor, dat een goede geest onder de slavenbevolking heerschte.

II. De koloniale raad.

Met 1 Januarij 1857 is de heer mr. Barnet Lyon (die blijkens het Verslag over 1856 tot consulair agent van Frankrijk was benoemd) afgetreden, en is in zijne plaats de heer F. Taunay Fz. benoemd tot lid van den Kolonialen Raad, tevens heemraad der divisie Boven-Suriname en Thorarica.

Van de bij publicatie van 22/23 Januarij 1857, G. B. n°. 2, vastgestelde verandering in het costuum van den Raad, is reeds in het vorig Verslag melding gemaakt.

III. Gouvernements-secretarie.

Omtrent de gouvernements-secretarie valt niets van eenig aanbelang te melden.

IV. Betrekkingen met vreemde mogendheden.

Bij Koninklijk besluit van 2 Maart 1857, n°. 58, werd de heer F. W. Cragin erkend als consul der Vereenigde Staten in Suriname, doch reeds op den 11den Junij daaraanvolgende heeft hij, onder goedkeuring zijner regering, van die betrekking afgezien. — Voorloopig wordt hier aangeteekend, dat in 1858 in zijne plaats als consul der Vereenigde Staten is opgetreden de heer H. Sawyer.

Bij Koninklijk besluit van 2 November 1857, n°. 21, is de heer Munro erkend als consul van Groot-Bittannie in Suriname.

Bij verschillende gouvernements-resolutien, alle opgenomen in het *Gouvernementsblad* van 1857 (n°. 1, 7, 8, 10, 16 en 17), zijn afgekondigd de bij Koninklijke besluiten van 1855, 1856 en 1857 goedgekeurde overeenkomsten tusschen Nederland en Zweden en Noorwe-

(1) In October 1858 is aan het opperhoofd der Becoe- en Moesinga-boschnegers Kalkoen mede eene maandelijksche toelage van vijftien gulden toegekend.

gen, Bremen, Groot-Brittannie, Oostenrijk, Pruissen, Hannover, Denemarken, Saksen, Sardinie, Mecklenburg-Schwerin, Oldenburg, Hamburg, Turkije en Portugal gesloten, tot regeling der voorwaarden, waarop consulaire agenten in de voornaamste havens der Nederlandsche overzeesche bezittingen zullen worden toegelaten.

Bij gouvernements-resolutie van den 23sten Mei 1857 (*Gouvernementsblad* n°. 9) is ter kennis van het algemeen gebragt het Koninklijk besluit van 21 Mei 1856, n°. 55, betreffende het tractaat van handel en scheepvaart tusschen Nederland en Oostenrijk gesloten.

D. Gewestelijk beheer.

§ 1. *Beheer in de divisien.*

Het getal der divisien bleef in 1857 onveranderd.

In het personeel der heemraden, met het bestuur der divisien belast, had slechts éénе verandering plaats, waarvan onder hoofdstuk *Algemeen beheer* (de Koloniale Raad) melding is gemaakt.

§ 2. *Beheer in de districten.*

In den loop van het jaar 1857 werd de ter beschikking van den Gouverneur van Suriname gestelde luitenant-kolonel bij het Nederlandsch leger P. F. C. Stolte (*) benoemd tot landrost van het district Coronie, welke betrekking, blijkens het Verslag over 1856, door den 1sten luitenant van het bataillon jagers n°. 27 J. A. van der Muelen werd waargenomen.

Uit het verslag van dien ambtenaar over 1857 blijkt, dat de rust onder de slavenmagten in dat district, op eenige kleine ongeregeldheden na, ongestoord is gebleven. De verstrekkingen geschiedden op voldoende wijze. Slechts over het opleggen van te zwaar werk werden tegen de gezagvoerders van twee plantages ingebragte klagten gegrond bevonden, weswege de schuldigen zijn gestraft.

Volgens rapport van den landrost is het getal kinderen, dat in 1856 deel nam aan het schoolonderwijs en toen slechts 75 bedroeg, in 1857 tot 231 gestegen, hetgeen hij aan zijne bemoeijing en de hulp van hoofdingelanden toeschrijft, welke laatsten op zich hebben genomen, beurtelings de school maandelijks te bezoeken.

In den loop van het jaar 1857 heeft de gouverneur in Coronie een behoorlijk logies voor de bemanning van de gewapende barkas van Zr. Ms. zeemagt, aldaar gestationeerd, doen bouwen. Ook eene behoorlijke landingsplaats werd aan den uitgang van het kanaal der plantage Maryshope daargesteld, waartoe de heeren Thomas Green en W. Wilmans, eigenaren van dat effect, op welwillende wijze hunne toestemming en medewerking hebben verleend.

Het beheer over het steeds in bloei toenemende district Nickerie bleef even als ten vorigen jare toevertrouwd aan den landrost van Genderen. Men vindt daar eenige groote en goed onderhouden suikerplantages, alle met goede fabrieken en solide stoomstijlerijen of distilleertoestellen, die op ruime schaal kunnen worden aangewend, voorzien. De 5 suikerplantages Waterloo, Nursery, Harand, Paradise en Hampton-Court hebben over 1857 ruim een millioen ponden suiker, 33,000 gallons rhum en 40,000 gallons melassie *meer* gerendeerd dan over 1856. Ook sommige der overige 9 plantages in dit district, alle in koffij, katoen of cacao, hebben goede rendementen opgeleverd.

De behandeling der slaven was goed, en over het algemeen heerschte een goede geest onder hen.

In 1857 werd door het Gouvernement de grond Diamond, aan de monding der Nickerie-rivier in de onmiddellijke nabijheid van de stad Nieuw Rotterdam, aangekocht. Het bezit van dit terrein werd door het Koloniaal Bestuur van groot gewigt geacht, vooral omdat daardoor het vooruitzigt is verlevendigd, dat Nieuw Rotterdam eene gunstige uitbreiding zal ondergaan.

In dit district werden 38 schepen, metende 3920 tonnen, ingeklaard, en 42 schepen, metende 4946 tonnen, uitgeklaard.

(*) Ten gevolge van deze benoeming is die hoofdofficier in 1858, op zijn verzoek, eervol uit de militaire dienst ontslagen, met toekenning van den rang van kolonel.

E. Militair beheer.

§ 1. *Landmagt.*

Deze bestaat even als in 1856 uit:

a. De schutterij te Paramibo.

De sterkte was op 31 December 1857 27 officieren en 537 officieren en schutters.

b. De gewapende burgermagt in de divisien.

Op ultimo December 1857 was deze gewapende burgermagt zamengesteld als volgt.

NAMEN DER DIVISIEN.	Officieren.	Onderofficieren en vrije schutters.	Niet-vrije schutters.
Boven-Suriname en Thorarica . .	7	41	112
Para	6	64	76
Boven-Commewijne	4	34	50
Boven-Cottica en Perica	5	49	88
Beneden-Commewijne	3	28	71
Beneden-Cottica	6	76	187
Saramacca	4	20	23

c. De gewapende burgermagt in de districten.

Zij bestond op ultimo December 1857 in Nickerie, behalve den landdrost, uit:

officieren	3
onderofficieren en vrije en niet-vrije schutters	76
te zamen . . .	79

en in Coronie, eveneens behalve den landdrost, uit:

officieren	3
onderofficieren en vrije schutters	25
niet-vrije schutters	52
te zamen . . .	80

Deze opgaven betreffen alleen de werkelijke dienstpligtigen in elke divisie of in elk district. Derhalve zijn hier niet medegerekend zoodanige oud-leden der burgermagt, als ingevolge de 2de alinea van art. 21 van het divisie-reglement (1842, G. B., n°. 3) verpligt zijn, in buitengewone gevallen dienst te doen.

d. Het bataillon jagers n°. 27, de compagnie artillerie, de koloniale guides en de invaliden.

De sterkte was op den 31sten December 1857 als volgt.

	Officieren.	Onderofficieren en soldaten.
3 compagnien van het bataillon jagers n°. 27 . . .	16	646
1 compagnie artillerie	2	199
Koloniale guides	2	17 (negers)
Corps invaliden	»	10
Geneeskundige dienst.	6	»
Administratie	1	»
	27	872
De formatie is	39	826

zoodat, de 10 invaliden niet medegerekend, 36 onderofficieren en manschappen overcompleet waren.

Het emplacement der officieren en troepen was op 31 December 1857 als volgt:

Fort Zeelandia,	officieren	16
	onderofficieren enz.	333
	artillerie-onderofficieren enz.	25
Post Poelepantje,	officieren	1
	onderofficieren en guides	6
	invaliden	6
	jagers	16
Fort Nieuw Amsterdam,	officieren	3
	magazijnmeester	1
	onderofficieren enz.	156
	guides	2
	klasse van discipline	12
Post Montpellier,	onderofficieren en manschappen	21
	guides	2
Post Sommelsdijk,	officieren	1
	onderofficieren, korporaals en manschappen	58
	guides	2
Nickerie,	officieren	2
	onderofficieren enz.	78
	kanonniers	4

Coronie,	officieren	1
	onderofficieren enz.	43
	kanonniers	1
Post Nassau,	onderofficieren en manschappen	9
	kanonniers	1
	guides	2
Post Gelderland,	officieren	1
	onderofficieren enz.	34
	kanonniers	1
Post Republiek,	officieren	1
	onderofficieren enz.	50
Quarantaine-etablissement,	guides	1
	korporaals en manschappen	3
Post Brandwacht,	onderofficieren en manschappen	3
Seinpost Jagtlust,	manschappen	2

De sterkte verminderde in 1857 met 93, te weten:

met paspoort bij dienst-expiratie	47
» » wegens ligchaamsgebreken	1
verwijderd door vonnissen van den krijgsraad	11
met gagement of pensioen	4
overleden	17
gedeserteerd	9
verdronken	4
	93

Bovendien is één officier gepensioneerd en één overleden.

Daarentegen vermeerderde de sterkte met 349, te weten:

aangekomen uit Harderwijk (waaronder 203 Nederlanders en 99 vreemden)	302
geëngageerden in de kolonie	40
aangeworven in de kolonie	7
	349

Bij vergelijking van deze opgave met die van het vorig jaar blijkt, dat de gezondheidstoestand der troepen zeer voldoende is geweest, daar, in weerwil van het sterker garnizoen en de aankomst van ruim 300 ongeacclimateerde soldaten, het aantal overledenen slechts 17 bedroeg, tegen 42 in 1856.

Niettegenstaande het, in vergelijking van de twee vorige jaren, grooter aantal delicten,

welke voor eenen krijgsraad gebragt moesten worden, kan echter worden gemeld, dat doorgaans het gedrag der troepen goed was en hun zedelijk gehalte beduidend beter dan vroeger.

De bepalingen tot voorkoming en bestraffing van dronkenschap worden steeds met kracht gehandhaafd en de beteugeling van dit euvel is allezins bevorderd geworden door de publicatie van 10 Februarij 1857 (*Gouvernementsblad* n°. 3), krachtens welke alle herbergen en tapperijen in de stad Paramaribo des avonds ten 8 ure moeten gesloten worden. In verband hiermede zijn de avondpassen tot 11 ure voor de soldaten vervallen. Nachtpassen worden slechts nu en dan, en wel aan zeer geschikte sujetten, afgegeven. Alleen de officieren hebben doorloopend permissie tot 11 ure 's avonds.

Soldaten, die zich aan aanhoudende dronkenschap schuldig maken of ongevoelig zijn voor de gewone straffen, worden geplaatst in de 2de klasse van discipline, gevestigd op het fort Nieuw Amsterdam. Op den 31sten December 1857 waren aan de strengere krijgstucht onderworpen: 9 voor aanhoudende dronkenschap, 3 voor insubordinatie en voor het slapen op hunnen post.

De wijze van aanvulling der troepen, zoo door werving in Nederland, als door werving en reëngagement in de kolonie, is bereids in het Verslag over het jaar 1856 medegedeeld.

De nieuwe en naar het Oost-Indisch model ingerigte uniform der troepen, die in den loop van 1857 algemeen werd ingevoerd, is doelmatig bevonden en voldoet allezins aan de verwachting. Het nieuw model ledergoed is van eene zeer goede confectie en voldoet bij uitstek in het dragen. De wapenen der troepen zijn in goeden staat en worden behoorlijk onderhouden.

De troepen worden behoorlijk geoefend in het exerceren en schijfschieten. Aan de beste schutters worden, even als zulks hier te lande plaats vindt, prijzen uitgereikt.

De *cantine*, eene instelling waarover in het Verslag over 1856 is gehandeld, wordt met de meeste zorg geadministreerd. Op alle militaire posten zijn succursalen daarvan, waardoor ook dáár de soldaat in staat is gesteld om zich in zijne ledige oogenblikken met verschillende spelen te vermaken, en tegen een matigen prijs wijn, bier, koffij enz. te verkrijgen, hetgeen velen afhoudt van zich steeds uit de kazerne te verwijderen en zich aan misbruik van sterken drank over te geven.

De compagnie artillerie op het fort Nieuw Amsterdam had tot nu toe een afzonderlijke cantine-fonds, doch het voornemen bestond, en is werkelijk in 1858 uitgevoerd, om die cantine met die van de jagers te Paramaribo onder éénе administratie te brengen.

De tooneelvoorstellingen, nu en dan in het fort Zeelandia door onderofficieren en manschappen gegeven, werden ook door vele ingezetenen uit de stad bijgewoond. De opbrengst strekte soms tot het een of ander liefdadig doel.

In 1857 is ter kennis van belanghebbenden gebragt 's Konings besluit van 11 Julij 1856, n°. 94, behelzende nadere bepalingen omtrent de hypotheken op vaste goederen bij het aangaan van huwelijken door officieren.

De ongunstige positie waarin de officieren der West-Indische troepen verkeerden, zoowel met betrekking tot hunne bezoldiging, als wat aangaat hunne geringe kansen tot bevordering, heeft aanleiding gegeven tot het Koninklijk besluit van 12 November 1857, n°. 56, houdende bepalingen nopens de aanvulling van de hoofd- en andere officieren bestemd voor de dienst in West-Indie, en de gelijkstelling hunner tractementen met die van de officieren van het Oost-Indisch leger.

In de behoefte aan officieren bij de landmagt in West-Indie wordt, ingevolge gemeld besluit, voortaan voorzien door het detacheren voor den tijd van drie jaren van officieren van het Nederlandsche leger. Aan de in West-Indie dienende officieren werd vrijgelaten om, voor zooverre zij daarop aanspraak konden maken, hun pensioen te vragen of hunne verplaatsing bij het Oost-Indische leger te verzoeken, terwijl de Koning zich voorbehield, de overigen bij het Nederlandsche leger over te plaatsen.

§ 2. *Inrigtingen en bepalingen met het militair beheer in verband.*

Zoo als hier boven reeds is opgemerkt, is de gezondheidstoestand der troepen vrij voldoende geweest. Het aantal verpleegden in het militair hospitaal en dat der overledenen in 1857, alsmede het aldaar op ultimo December van dat jaar nog aanwezig getal lijders, wordt hierachter aangewezen.

	Bleven aanwezig op den 1sten Januarij 1857.	Ingekomen.	Totaal.	Uitgegaan.	Overleden.	Totaal.	Bleven in het hospitaal op den 31sten Dec. 1857.
Bataillon jagers n°. 27 . . .	13	341	354	325	7	332	22
Compagnie artillerie	1	119	120	117	1	118	2
Compagnie koloniale guides. .	»	3	3	3	»	3	»
Corps invaliden	1	»	1	»	»	»	1
Schepelingen van Zr. Ms. zeemagt	9	149	158	141	»	141	17
Civilen en slaven	24	212	236	188	14	202	34
Totaal . . .	48	824	872	774	22	796	76

Geen der vroegere jaren levert eene zoo gunstige verhouding op tusschen de sterfgevallen en het aantal der verpleegde zieken, hetgeen wordt toegeschreven aan de gematigde saizoenen gedurende het jaar 1857, en aan het wegblijven van gele koorts en andere epidemische ziekten.

In 1855 (het jaar van de gele koorts) bedroeg het aantal overledenen 125 van de 878 verpleegden, of ruim 14 per cent; in 1856 32 van de 902, of ruim 3 per cent, en in 1857 slechts 22 van de 872, of $2^1/_2$ per cent.

De nieuwe verordeningen voor het militair hospitaal, waarvan in het Verslag over 1856 werd melding gemaakt, hebben gunstig gewerkt.

In 1857 had ook eene herziening van het voedingstarief der in het hospitaal verpleegden plaats, en is dat tarief, waarbij zoowel het belang der zieken als eene gepaste zuinigheid is in het oog gehouden, na eenen proeftijd van zes maanden en eenige daarin noodig bevonden wijzigingen, definitief vastgesteld bij gouvernements-resolutie van den 8sten Februarij 1858, n°. 24.

Het kleedingmagazijn der troepen was in goede orde, terwijl de in gebruik zijnde wapenen met veel zorg worden onderhouden.

In de garnizoensbakkerij te Paramaribo werd eene hervorming tot stand gebragt, welke, zoo door de mindere kosten als de betere qualiteit van het brood, gunstige resultaten heeft opgeleverd. Ook op de verschillende militaire posten werden gelijke maatregelen genomen.

Aan de gebouwen op het fort Nieuw Amsterdam zijn in 1857 belangrijke herstellingen gedaan, maar zijn nog niet alle in goeden staat.

§ 3. *Zeemagt.*

Het eskader van Zr. Ms. zeemagt in Suriname bestond, blijkens het Verslag over 1856, op den 31sten December van dat jaar uit de volgende vaartuigen:

Zr. Ms.	korvet	*Pallas*,	met	20	stukken	en 150	man;
» »	brik	*Venus*,	»	18	»	» 100	»
» »	stoomschip	*Sindoro* (150 paardenkracht),	»	6	»	» 85	»
» »	schoener	*Adder*,	»	3	»	» 40	»
» »	kanonneerboot	*Coppename*,	»	2	»	» 18	»
		en eene gewapende barkas	met			11	»

behalve nog de kanonneerboot *Nickerie*, die buiten dienst op de reede van Paramaribo lag.

Gedurende den loop van het jaar 1857 zijn in Suriname uit Nederland of Curaçao aangekomen Zr. Ms. korvet *Prins Maurits der Nederlanden* en de brik *Sperwer*, terwijl van hier zijn vertrokken Zr. Ms. korvetten *Pallas* en *Prins Maurits der Nederlanden* en de brik *Venus*, zoodat op ult°. December 1857 in Suriname aanwezig bleven:

Zr. Ms.	brik	*de Sperwer*,	met	18	stukken	en	100 man;
» »	stoomschip	*Sindoro*,	»	6	»	»	85 »
» »	schoener	*de Adder*,	»	3	»	»	40 »
» »	kanonneerboot	*Nickerie*,	»	»	»	»	10 »
» »	»	*Coppename*,	»	»	»	»	16 »
		en eene gewapende barkas	met				11 »

De gewapende barkas is steeds gestationeerd geweest te Coronie en de kanonneerboot *Coppename* te Nickerie, terwijl de kanonneerboot *Nickerie* ten dienste van de quarantaine bij Braamspunt en bij het fort Nieuw Amsterdam heeft gelegen.

De gezondheidstoestand der bemanning van het eskader in Suriname is allezins gunstig geweest. Van eene bemanning van ruim 250 koppen op de verschillende oorlogsvaartuigen is er in 1857 niet één overleden.

F. Regtswezen en politie.

§ 1. *Wetgeving.*

De in 1857 uitgevaardigde publicatien en de in het *Gouvernementsblad* opgenomen resolutien worden, even als de andere meest belangrijke verordeningen, voor zooveel noodig, onder de hoofdstukken waarop zij betrekking hebben vermeld.

§ 2. *Burgerregt.*

Het burgerregt werd in 1857 verleend aan 153 personen, waaronder 45 gemanumitteerden. Van deze personen waren geboren:

in Suriname	107
» Nederland	23
» vreemde plaatsen	23
	153

§ 3. *Regterlijke magt.*

a. De heer mr. J. W. Gefken, die, blijkens het Verslag over 1856, bij Koninklijk besluit van 2 October 1856, n°. 56, tot procureur-generaal werd benoemd en in Januarij 1857 in de kolonie aankwam, aanvaardde op den 11den Februarij zijne functien.

Op voorstel van dien hoofdambtenaar, en om hem eenigzins te gemoet te komen in de veelvuldige werkzaamheden aan zijne betrekking verbonden, werd de commies bij het parquet van den procureur-generaal, na aflegging van den gevorderden ambtseed, gequalificeerd:

1°. om, namens den procureur-generaal, zoo dikwijls als dezen zulks raadzaam zal voorkomen, de functien van het openbaar ministerie bij het collegie van kleine zaken waar te nemen; en

2°. om enkele functien van denzelfden aard bij het geregtshof te vervullen, met uitzondering echter van die van het openbaar ministerie op de openbare teregtzittingen van het geregtshof en van de executien.

Eene voor het collegie van kleine zaken geproponeerde exceptie tegen voormelde qualificatie gaf aanleiding tot de publicatie van 25 Junij 1857 (G. B., n°. 12), *betreffende de waarneming van het openbaar ministerie namens den procureur-generaal.*

b. Gedurende het jaar 1857 zijn bij het geregtshof gewezen 90 vonnissen en arresten in burgerlijke zaken, als:

33 op vrijwillige overgave of consent,
6 op defaulten,
12 op verstek van pleidooi,
21 na overlegging van stukken, en
18 na gehouden pleidooi.
———
90

Van de rolle zijn geroijeerd 29 praesentatien, als: 8 op schikking tusschen partijen, 21 bij het niet weder opkomen van partijen.

Bovendien werden nog 7 zaken op schikking tusschen partijen afgedaan.

Het aantal afgedane strafzaken beliep 16, waarvan 9 bij arrest van het hof, 3 bij resolutie van den hove en 4 in cas van hooger beroep van het collegie van kleine zaken.

De ter rolle aangebragte zaken waren 65 in getal, te weten:

45 ter ordinaire rolle,
12 ter preferentie- en concurrentie-rolle, en
8 willige condemnatien.
———
65

Verder zijn er bij het hof 122 requesten behandeld, 71 praeparatoire en interlocutoire beslissingen genomen, 8 adviesen aan het Gouvernement uitgebragt en 7 interrogatorien gehouden.

Door den commissaris ter rolle zijn 3 praeparatoire beslissingen gegeven.

De volgende staat bevat eene vergelijkende opgave der werkzaamheden van het hof in burgerlijke zaken over de laatste 15 jaren.

	1843.	1844.	1845.	1846.	1847.	1848.	1849.	1850.	1851.	1852.	1853.	1854.	1855.	1856.	1857.
Vonnissen en arresten	407	372	331	266	209	243	214	170	121	140	165	123	92	117	90
Gemotiveerde, praeparatoire en interlocutoire beslissingen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	74
Requesten . . .	549	504	449	359	291	240	237	177	140	165	248	238	197	150	122
Aangebragte zaken ter verschillende rollen	366	344	311	272	230	233	226	201	141	145	156	145	148	140	65

In het personeel der leden van het hof had geene mutatie plaats. Het lid mr. J. C. Palthe Wesenhagen keerde van verlof uit Nederland terug.

c. Door het collegie van kleine zaken zijn in 1857 gewezen 174 vonnissen in burgerlijke zaken, als:

op verstek.	130
» contradictie	32
» consenten.	7
interlocutoir	5
	174

Voorts werden er 48 civile zaken zonder vonnissen afgedaan, 9 adviesen aan den Gouverneur uitgebragt en 10 requesten behandeld. Op 31 December 1857 bleven *drie* burgerlijke zaken aanhangig.

In strafzaken werden gewezen 85 vonnissen tegen 101 beklaagden, van welken 11 bij verstek veroordeeld werden. Van de 101 beklaagden werden 39 vrijgesproken en 62 veroordeeld.

De volgende staat bevat eene vergelijkende opgave der door het collegie in de laatste 8 jaren gewezen vonnissen.

	1850.	1851.	1852.	1853.	1854.	1855.	1856.	1857.
Vonnissen in burgerlijke zaken . .	289	239	234	278	285	269	214	174
Vonnissen in strafzaken	81	122	90	60	81	74	35	85

Het personeel van het collegie van kleine zaken onderging geene verandering. In plaats van den assessor mr. A. T. Kruythoff, aan wien een buitenlandsch verlof voor den tijd van *één* jaar was verleend, doch die nog vóór het einde van het jaar in de kolonie terugkeerde, werd de heer J. de Jong, hoofdcommies ter administratie van Finantien, als tijdelijk assessor gequalificeerd.

d. Het aantal advocaten bedroeg drie en dat der procureurs twee.

Voorts zijn er ten dienste der regtscollegien:

1 exploiteur;

3 substituut-exploiteurs;

3 deurwaarders, en

1 gequalificeerde deurwaarder.

§ 4. *Politie.*

1°. Algemeen gewestelijk en plaatselijk beheer.

In verband met aanhangige maatregelen ter voorbereiding eener emancipatie werd door het Koloniaal Bestuur de uitzending van een vijf-en-twintigtal poltie-agenten verzocht, aan welk verzoek in den loop van de jaren 1857 en 1858 is voldaan.

Bij publicatie van den 30sten April 1857 (*Gouvernementsblad* n°. 4) zijn eenige voorzieningen gemaakt *ter voorkoming van ongelukken door het rijden met rij- en voertuigen en het berijden van paarden of ezels.*

Bij publicatie van 25 Junij 1857 (*Gouvernementsblad* n°. 13) zijn voorzieningen daargesteld *tegen vagebonden en weggeloopen slaven*, vermits dezen zich meermalen te Paramaribo en in zijne buitenwijken op erven en binnen woningen, dikwijls zonder voorkennis der eigenaren of bewoners, ophielden.

Op 21 December 1857 werd afgekondigd de publicatie van den 19den te voren (*Gouvernementsblad* n°. 19), *betreffende de oplegging aan slaven van de straf van opsluiting, met of zonder boeijen, en dwangarbeid aan publieke werken, volgens beschikking van de politie*, en zulks omdat deze straf, te verkiezen boven de gewone straffen van ligchamelijke kastijding of opsluiting, eenigen tijd met goed gevolg aan de slaven was opgelegd. Vergelijk hoofdstuk *O*, *Slavenbevolking.*

Bij publicatie van 21/24 December 1857 (*Gouvernementsblad* n°. 22) zijn *nieuwe verordeningen omtrent de bedrijven van sjouwer, kruijer, roeijer, waagdrager, karreman en andere soortgelijken* vastgesteld, omdat de ondervinding geleerd had, dat die in 1853 uitgevaardigd, in vele opzigten herziening behoefden.

2°. Eenige onderwerpen van politie, bij speciale verordeningen vastgesteld.

a. Regt van verblijf.

Dit regt werd in 1857 verleend aan twee personen.

b. Passen.

In 1857 werden 196 passen aan vertrekkende personen uitgereikt.

c. Passen voor vaartuigen.

Van deze passen werden er 126 afgegeven.

d. Zeebrieven.

Twee nieuwe zeebrieven werden uitgereikt en vier oude vernieuwd.

§ 5. *Middelen van beheer, met het regtswezen in verband.*

1°. Departement der onbeheerde boedels en weezen.

a. Onbeheerde boedels.

De opgaven van Suriname ten deze zijn, zonder verdere opheldering, niet voor mededeeling vatbaar. Den Gouverneur wordt derhalve de noodige opheldering gevraagd.

b. Weezen.

Op ultimo December 1856 waren onder openbare voogdij 346 (1) kinderen. In 1857 kwamen daarbij 52 kinderen en gingen daarvan af, door overlijden en het bereiken van de meerderjarigheid, 28 kinderen, waardoor het getal pupillen onder voogdij van den weesmeester op ultimo December 1857 bedroeg 370. Van deze 370 kinderen behooren 171 tot de Hervormde, 110 tot de Evangelisch-Luthersche, 70 tot de Roomsch-katholijke, 18 tot de Moravische Broeder- en 1 tot de Israëlitische gemeente.

---

(1) In het Verslag over 1856 is vermeld, dat op ultimo December 1856 onder openbare voogdij waren 396 kinderen, terwijl uit later ontvangen mededeelingen blijkt dat 346 het juiste getal was.

Van dit getal weezen werden verzorgd door het Gouvernement 97, en wel:

van de Hervormde gemeente	45
» » Luthersche »	16
» » Roomsch-katholijke gemeente	25
» » Moravische Broeder- »	1
» » Israëlitische »	1
	97
door betrekkingen en vrienden van de overleden ouders	237
en uit eigen middelen	36
	370

Nevensgaande tabel (bijlage K) bevat nadere bijzonderheden omtrent deze kinderen, namelijk hunne namen, hun geslacht en ouderdom, hunne godsdienstige gezindte, den maandelijkschen onderstand welken ieder hunner genoot, of zij al dan niet in echt zijn geboren, enz.

Het kapitaal, toekomende aan de kinderen, die uit eigen middelen werden onderhouden, werd bij het weesdepartement onder hypothecair verband, rentende 8 ten honderd, uitgezet en bedroeg op den 31sten December 1857 de som van *honderd twee duizend zes honderd een en twintig gulden een en twintig cents* (f 102,621.21). Zij bezaten daarenboven in eigendom: 6/7 aandeel in eene suikerplantage, 6/7 aandeel in eene kostplantage, 25 huizen en 20 slaven.

Voor zoover de huizen en slaven niet tot inwoning en bediening strekken, werden zij ten behoeve der belanghebbende minderjarigen verhuurd.

2°. Translateurs.

Het getal geadmitteerde translateurs voor verschillende talen bedroeg in 1857 negen, waarvan één, krachtens de publicatie van 1856, n°. 19, bestemd tot bijstand van de immigranten uit Madera en de Kaap-Verdische of Azorische eilanden.

3°. Gevangenissen.

Op het fort Nieuw Amsterdam zijn gedurende 1857 gevangen geweest 66 personen (vrijen en slaven), waarvan op ult°. December nog 40 aanwezig bleven.

De gevangenen van de Hervormde en Roomsch-katholijke godsdienst werden door hunne leeraren bezocht zoo dikwijls dezen godsdienstoefening kwamen houden voor de bezetting; terwijl de Moravische broeders de gecondemneerden van hunne gezindheid van tijd tot tijd bezochten en godsdienstoefening voor hen hielden.

Het aantal arrestanten in het fort Zeelandia, onder welken zich voor het grootste gedeelte strafarbeiders bevonden, bedroeg 1117, waarvan zich op ult°. December nog in hechtenis bevonden 112. Aldaar werd des Zondags geregeld door een der Moravische broeders godsdienstoefening gehouden.

G. Eeredienst.

I. Protestantsche.

Gedurende 1857 werden bij de gemeente te Paramaribo gedoopt 231 personen, waarvan 50 kinderen in echt en 171 buiten echt geboren, benevens 10 bejaarden.

Aangenomen tot leden der gemeente werden 127 personen, benevens 27 met attestatien van elders. Er vertrokken met attestatien 8 personen.

Het aantal zielen tot deze gemeente behoorende is niet met juistheid op te geven, maar wordt in de ontvangen opgave geschat op 5000, terwijl het aantal lidmaten op 2200 (1) wordt geraamd.

(1) Dit cijfer is niet overeen te brengen met dat in het vorige Verslag vermeld. Van den Gouverneur van Suriname worden deswege inlichtingen gevraagd.

Het aantal catechisanten bedroeg 282, waarvan 100 van het mannelijk en 182 van het vrouwelijk geslacht, en beliep dus 110 meer dan in 1856.

Uit het diakoniefonds werden er 22 lidmaten bedeeld, waarvan 17 à f 10 en 5 à f 5 's maands. Voor ziekte of om andere redenen genoten er nog 5 tijdelijk eene ondersteuning van f 5 's maands.

In 1857 werden bij deze gemeente 6 huwelijken kerkelijk ingezegend.

De gemeente in Nickerie, welke uit ongeveer 2000 personen bestond, is door het overlijden van haren prediker WICHERS (1) in 1857 een tijdlang zonder godsdienstleeraar geweest, ten gevolge waarvan over dat jaar geene opgaven betreffende haren toestand zijn ontvangen.

II. EVANGELISCH-LUTHERSCHE GEMEENTE.

Bij deze gemeente, die alleen in de stad Paramaribo een kerkgebouw heeft, werden in 1857 gedoopt: 1 volwassen man, 2 volwassen vrouwen en 89 kinderen, waarvan 40 tot het mannelijk en 49 tot het vrouwelijk geslacht behoorden. Van deze 89 kinderen waren 26 in echt geboren. De drie volwassen gedoopten waren vrije personen, terwijl onder de gedoopte kinderen er slechts 11 tot den slavenstand behoorden.

Als lidmaten der gemeente werden, ongerekend één op ingeleverde attestatie, 47 personen na afgelegde belijdenis aangenomen, waarvan 14 van het mannelijk en 33 van het vrouwelijk geslacht.

Het getal ingezegende huwelijken bedroeg 6.

Catechisanten waren er op 31 December 1857 234, en wel 120 van het mannelijk en 114 van het vrouwelijk geslacht. Even als in 1856 telde men daaronder geene slaven.

Uit de kas der gemeente werden 8 mannen en 11 vrouwen gealimenteerd, terwijl het aantal sollicitanten daarvoor op ultimo December 4 bedroeg, als: 1 van het mannelijk en 3 van het vrouwelijk geslacht.

In de Luthersche kerk werden de openbare godsdienstoefeningen en catechisatien geregeld gehouden.

III. MORAVISCHE BROEDERGEMEENTE.

Uit het hierbij gevoegd uitvoerig en belangrijk verslag betreffende de zending der Evangelische Broedergemeente in de kolonie Suriname over 1857 (bijl. L), blijkt wederom met hoe veel ijver en goed gevolg die zendelingen werkzaam zijn geweest tot uitbreiding van het Christendom en zedelijke verbetering van de negerbevolking.

In het personeel der in Suriname werkzame zendelingen hadden weinige veranderingen plaats. Slechts één hunner verliet de kolonie, doch werd weldra vervangen, en op ultimo December was dus het getal zendelingen 29 gebleven, van welken echter twee met verlof afwezig.

Het aantal van de aan de zorg dier zendelingen toevertrouwde personen (meest negers) is gedurende 1857 met 1524 toegenomen en bedroeg op ultimo December 1857 24,840 zielen, (2) op de navolgende wijze verdeeld:

---

(1) In 1858 is in de ontstane vacature voorzien door de uitzending van den predikant G. L. BATENBURG.

(2) In 1857 hebben 1760 Heidenen zich uit eigen beweging aangemeld om onderwijs in het Christendom te erlangen; 1006 volwassenen, na behoorlijk beproefd en onderwezen te zijn, den heiligen doop ontvangen en zijn 888 kinderen gedoopt.

ZENDINGSDISTRICTEN.		Gedoopten.	Onge-doopten.	Totaal.
1. Paramaribo met fort Amsterdam en . . .	6 plant.	4,572	1,275	5,847
2. Suriname. en	37 »	2,067	1,975	4,042
3. Para en	9 »	209	344	553
4. Saramacca met het etablissement Batavia en	13 »	822	332	1,154
5. Boven-Commewijne, Cottica, Perica enz. en	57 »	2,435	3,799	6,234
6. Warappe en Matappica en	20 »	1,342	935	2,277
7. Beneden-Commewijne:				
a. Etablissement Rust en Werk en . . .	9 »	516	418	934
b. » Leliendaal en	10 »	937	468	1,405
c. » Heerendijk en	10 »	545	606	1,151
8. Coronie en	12 »	940	132	1,072
9. Bambey (Boschnegers)	»	149	22	171
	183	14,534	10,306	24,840

De in deze opgave voorkomende *ongedoopten* genieten voorbereidend onderwijs in de Christelijke godsdienst alvorens tot den doop te worden toegelaten.

De *gedoopten* waren volgenderwijze verdeeld:

a.	lidmaten	2,767
b.	cathechisanten	10,420
c.	onder kerkelijke tucht en tijdelijk niet tot het H. Avondmaal toegelaten .	1,347
		14,534

Het aantal plantages waarop de Moravische broeders tot het geven van godsdienstig onderwijs toegang hadden bedroeg op 31 December 1856 182. Gedurende het jaar 1857 zijn 3 plantages daarbij gekomen, terwijl daarentegen 2, die verlaten werden, daarvan zijn afgegaan. Er bleven dus op ultimo December 1857 183 over. Op de hiernevens gevoegde lijst (bijlage M) komen de namen van de plantages voor, welke tot zendelings-etablissementen behooren en waarvan de negers op die etablissementen de godsdienst-oefening gaan bijwonen. Wijders komen daarop de namen van de plantages voor, welke door rondreizende zendelingen, die aldaar godsdienstoefeningen, catechisatien enz. houden, worden bezocht.

Bij de aankomst van deze reizende zendelingen op de plantages deed zich, blijkens de laatstvermelde bijlage, nu en dan wel het geval voor, dat het verzoek om een vrijen kerkdag (dat is, eenen anderen vrijen dag boven den Zondag) werd geweigerd. De reden hiervan moest echter meestal, luidens het verslag der voorstanders, gezocht worden in werkzaamheden op de plantages, die niet afgebroken konden worden, en was geenszins gelegen in onbereidwilligheid van de zijde der plantage-beheerders, wier medewerking, even als de vermeerderde lust der negers zelven, tot het genieten van godsdienstig on-

derwijs, meer dan in vroegere jaren door de zendelingen wordt geroemd. Bij 813 bezoeken op 113 plantages werden 669 vrije kerkdagen verkregen: eene gunstige verhouding met 1856, toen van 737 aanvragen slechts 564 werden ingewilligd.

In het meergemeld verslag (bijlage L) wordt, met betrekking tot de uitbreiding van het Christendom, als een merkwaardig feit vermeld, dat terwijl zelfs in sommige der meest verwijderde streken der kolonie de afgoderij onder de plantagenegers bijna geheel uitgeroeid was, en zij op die in de nabijheid der stad gelegen plantages, te weten: *Meerzorg*, *Jagtlust* en *Susanna's daal*, vastgeworteld en onuitroeibaar scheen, het Zondagswerk der Moravische Broeders, dat op de beide eerstgenoemde plantages lang stoornis had ondervonden, sedert 1856 niet zonder vrucht hervat was. Op *Susanna's daal*, waar de zendelingen niet toegelaten waren, verzochten de negers in het begin van 1857 zelven hunnen meester om een zendeling te doen komen, waaraan door dezen voldaan werd. Zeer verblijdend zijn de uitkomsten daarvan geweest. De zendeling werd met open armen ontvangen, alle afgodische voorwerpen werden overgeleverd en vernietigd, en reeds 71 volwassen negers hebben hunne namen laten inschrijven, om tot den doop te worden voorbereid.

Het bezoeken der plantages aan de rivier Para is door omstandigheden, bij de Broedergemeente zelve bestaan hebbende, in 1857 zeer verhinderd geworden. Sommige dier plantages werden slechts 2 of 3 malen bezocht, hetgeen te meer bejammerd werd, daar in de divisie Para nog hier en daar afgoderij onder de negers bestaat en dus een onafgebroken zendingswerk allezins noodig is.

Door de mildheid van de eigenaren der plantage *La Prospérité*, die een stuk gronds daartoe aan de Broedergemeente hebben ten geschenke gegeven, en door eene tegemoetkoming van f 1109 uit de kas der *Maatschappij tot uitbreiding van het Christendom onder de slaven en verdere Heidensche bevolking in Suriname*, werd hierin echter voorzien door de oprigting van een zendelings-etablissement en kerk, welke in 1858 voltooid en ingewijd werden.

De steeds in uitgebreidheid toenemende werkkring van den op Anna's zorg aan de Warappakreek gevestigden zendeling heeft het noodig gemaakt, een tweeden zendeling aldaar te plaatsen.

Aan het schoolonderwijs der kinderen blijven de Moravische zendelingen groote zorg wijden. Op hunne negerschool te Paramaribo, waar het onderwijs geheel kosteloos gegeven wordt, hebben circa 500 kinderen, waaronder 152 vrijen, onderwijs ontvangen in het Neger-Engelsch. Van dezen zijn 101 vrije en 31 slavenkinderen nog in het bijzonder in het schrijven, de Nederduitsche taal enz. onderrigt geworden, terwijl 50 à 60 meisjes onderwijs in het naaijen hebben ontvangen. De vorderingen waren over het algemeen bevredigend. De school werd echter door velen ongeregeld bezocht.

De toestand van de zendings-etablissementen in de divisien, waar de kinderen der naburige plantages ter school worden gezonden, is in 1857 ten naastenbij onveranderd gebleven. Bij het einde van dat jaar werden 556 kinderen van 21 plantages op de scholen dier etablissementen onderwezen. Op sommige was het bezoek zeer geregeld, op andere minder, hetgeen voornamelijk te wijten is aan de groote moeijelijkheid om de kinderen elken dag de dikwerf ver afgelegen school te laten bezoeken.

Het schoolbezoek was het meest geregeld op de plantages Catharina-Sophia en Rust en Werk, waar dagelijks, den Zaturdag uitgezonderd, en op Leliendaal, waar twee maal 's weeks, onderwijs gegeven werd. Op Anna's zorg en op Salem in Coronie was de opkomst minder goed, terwijl op Heerendijk de kinderen van slechts ééne plantage ter school gezonden werden.

Op de hierbij overgelegde lijst (bijl. lit. N) zijn de plantages vermeld alwaar de kinderen schoolonderwijs ontvangen.

Het aantal scholen, waarop door negers onderwijs wordt gegeven, is in 1857 met 7 toegenomen, en op ultimo December ontvingen op die wijze 520 kinderen, behoorende tot 16 plantages, onderwijs. Op Waterloo, Cannawappibo en Zeezigt waren negers werkzaam, die op de centraalschool te Beekhuizen onderwijs genoten hebben; op de andere, zij die vroeger lezen geleerd hebben en tot het onderwijzen van kinderen eenige bekwaamheid bezitten. Het welslagen dier scholen hangt veel af van de medewerking van den directeur, welke medewerking op het meerendeel der 16 plantages werd ondervonden.

De som van f 4000, welke blijkens het Verslag over 1856, te beginnen met 1°. Januarij 1857, jaarlijks is toegestaan ter tegemoetkoming in de kosten voor de normaalschool op Beekhuizen, heeft de Moravische Broeders nog in dat jaar in staat gesteld eenige meerdere uitbreiding aan die instelling te geven; zijnde het oude huis, waarin de kweekelingen

6

woonden en onderwezen werden en dat bouwvallig en zeer ondoelmatig was, door een welingerigt nieuw gebouw vervangen.

Van het gedrag en de vorderingen der kweekelingen wordt in het verslag der hoofdvoorstanders met lof gesproken en op den hierbij gevoegden staat (bijlage lit. O) wordt een rapport omtrent elken kweekeling in het bijzonder aangetroffen.

Gedurende het jaar 1857 hebben 3 kweekelingen het instituut verlaten, om op de plantages, waarvan zij afkomstig waren, de negerkinderen te onderwijzen, terwijl slechts 5 nieuwe kweekelingen op de school aankwamen. Eene door de voorstanders aan belanghebbenden gerigte circulaire (bijlage lit. P) heeft geene meerdere medewerking ten gevolge gehad.

IV. ROOMSCH-KATHOLIJKE.

Volgens opgave van den heer G. SCHEPERS, bisschop van Mellipotamos, i. p. in. en Apostolisch vicaris van Suriname, bestond deze gemeente in 1857 uit ongeveer 1540 vrije Europeanen en inboorlingen, waarvan 1400 in de stad en 140 in de divisien, en 6784 gedoopte slaven, ongerekend de districten Coronie en Nickerie.

Op het leprozen-etablissement Batavia bestond de Katholijke slavenbevolking op 31 December 1856 uit 349 zielen. Gedurende 1857 zijn aldaar gedoopt, zoo bejaarden als kinderen, 22, en overleden 25, zoodat, ongerekend een 16tal vrijen, 346 slaven overig bleven.

Over het geheele vicariaat van Suriname genoten 1300 godsdienstig onderwijs.

Het getal communicanten of lidmaten der gemeente bedroeg op 31 December 1856 951. In 1857 overleden daarvan 11 en werden nieuw aangenomen 28, zoodat er op 31 December 1857 968 bleven. Kerkelijk ingezegend werden 5 wettige huwelijken, terwijl 7 paren van de Portugesche immigranten en 21 paren van de slavenbevolking kerkelijk met elkander vereenigd werden.

Het aantal kinderen, dat geregeld Christelijk en schoolonderwijs genoot, bedroeg nagenoeg 400, waarvan echter gemeenlijk eenigen uit hoofde van ziekte en andere oorzaken weg bleven. Zij waren, naar mate van ouderdom en vorderingen, in verschillende afdeelingen en klassen verdeeld, en ontvingen het onderwijs zoowel in de Nederduitsche taal als in het Neger-Engelsch.

Voor de hoogbejaarden en anderen, die het Nederduitsch niet verstonden, werd in de kerk in het Neger-Engelsch volksleering en predikatie gehouden. Voor de negers en Potugezen in de divisien werd door de Roomsch-katholijken geregeld op 22 plantages Christelijk onderwijs gegeven.

Op het leprozen-etablissement Batavia bleef steeds een Roomsch-katholijk geestelijke gevestigd.

V. ISRAËLITISCHE.

De Nederlandsch-Israëlitische gemeente bestond op 31 December 1857 uit 740 lidmaten, als:

263 mannen,
246 vrouwen,
116 jongens en
115 meisjes.

Gedurende dat jaar hebben 22 sterfgevallen en 15 geboorten plaats gehad, terwijl 7 personen bij aankomst in de kolonie in de gemeente werden opgenomen.

Door de gemeente werden gealimenteerd 2 huisgezinnen, uit 7 personen bestaande, en 12 enkele personen. Voorts werden aan 6 personen buitengewone toelagen verleend.

De Nederlandsch-Portugesche Israëlitische gemeente bestond op ultimo December 1857 uit 684 zielen, als: 332 mannen en 352 vrouwen.

Het getal geboorten bedroeg in dat jaar 12 en de sterfgevallen 13.

Een bij deze gemeente gevestigd armbestuur, waarvan het reglement bij resolutie van 4 Julij 1857, n°. 875, werd goedgekeurd, heeft nog in dat jaar aan 31 behoeftige huisgezinnen en personen onderstand verleend.

Even als in 1856 behoorden tot deze beide gemeenten geene slaven.

Reeds in het Verslag over 1856 is vermeld dat in 1857 een opperrabijn is benoemd, die in den aanvang van het volgende jaar te Paramaribo zijn intrede hield.

H. Instellingen van liefdadigheid.

1°. Maatschappij van Weldadigheid.

Het getal leden en begunstigers, dat op den 31sten December 1856 279 (1) bedroeg, bestond op 31 December 1857 uit 271.

Blijkens het jaarlijksch verslag dier maatschappij zijn gedurende 1857 bij afwisseling 6 tot 8 personen gealimenteerd.

Het fonds der door de maatschappij opgerigte spaarbank, dat op 31 December 1856 f 20,649.64 bedroeg, is in 1857, na aftrek der door sommige deelhebbers teruggevorderde sommen, tot f 22,518.59 aangegroeid.

Het getal kinderen, dat van wege de maatschappij gratis onderwijs op de stadsscholen genoot, wijst weder eene vermeerdering aan. Het bedroeg op ultimo December 1857 81, als: 52 jongens en 29 meisjes. Echter bleven nog onvervuld de aanvragen om onderwijs voor 60 jongens en 32 meisjes.

Gedurende 1857 is aan 72 zieken, waarvan slechts één overleed, gratis geneeskundige hulp en medicijnen verstrekt.

2°. Aangaande de *Maatschappij tot onderlinge welvaart* en de *Algemeene ziekenbus* valt over 1857 niets bijzonders op te merken.

In 1857 is, onder beschermheerschap van den Gouverneur, eene dergelijke vereeniging opgerigt onder de zinspreuk: *Tot onderlinge hulp*. Aan deze vereeniging, welke de verzorging van ouden en gebrekkigen en het bevorderen van werkzaamheid en zedelijkheid onder de arbeidende klasse ten doel heeft, is toegestaan om de medicijnen tegen inkoopsprijs van 's Rijks hospitaal over te nemen, welk voorregt ook is toegekend aan eene andere soortgelijke maatschappij, die reeds sedert eenigen tijd onder den naam van *Inrigting tot onderling nut* bestond.

3°. Ten aanzien van de *Surinaamsche Protestantsche Mettray*, aan de Beneden-Commewijne, wordt naar hoofdstuk J verwezen.

Over de alimentatie van behoeftigen door de kerkgenootschappen is in het vorig hoofdstuk gehandeld.

I. Burgerlijke geneeskundige dienst.

Het getal genees-, heel- en verloskundigen en apothekers te Paramaribo was op 31 December 1857 als volgt:

3 doctoren in de genees-, heel- en verloskunde,
1 doctor in de genees- en verloskunde,
1 med. doctor, heel- en vroedmeester,
1 med. doctor en heelmeester,
1 heel- en vroedmeester,
1 heelmeester,
8 apothekers,
4 provisors,
10 vroedvrouwen;

en in de divisien en districten:

11 heelmeesters, waaronder een officier van gezondheid der 2de klasse, een officier van gezondheid der 3de klasse, en een gewezen officier van gezondheid der 2de klasse.

Bij publicatie van 21 December 1857 (G. B. n°. 20) is de burgerlijke geneeskundige dienst op nieuw geregeld. Volgens deze regeling, die op eene allezins doelmatige wijze in de behoefte voorziet, zijn thans voor de dienst in de stad bestemd: één eerste stadsgeneesheer, een tweede stadsgeneesheer en een stads-heel- en vroedmeester.

(1) In het Verslag over 1856 staat abusivelijk 278.

In het Verslag over 1856 wordt onder andere medegedeeld, dat eenige voorloopige quarantaine-maatregelen waren bepaald voor schepen, personen, brieven en couranten uit Britsch Guayana komende, vermits zich ook in die kolonien eenige gevallen van cholera hadden voorgedaan.

Nadat daarvan van den Gouverneur dier kolonie eene officiele mededeeling was ontvangen, is bij resolutie van 13 Januarij 1857, n°. 43, eene quarantaine van 40 dagen vastgesteld voor vaartuigen van Britsch Guyana komende.

Voorts zijn bij opvolgende resolutien, alsmede bij publicatie van 10 Februarij (G. B n°. 3) maatregelen vastgesteld ter voorkoming zooveel doenlijk van het ontstaan en, bij onverhoopt ontstaan, van de uitbreiding der cholera Asiatica. Gelukkigerwijze — en hiertoe zullen de genomen voorzorgen welligt eenigermate hebben bijgedragen — is Suriname echter van de gevreesde ziekte bevrijd gebleven en is de quarantaine voor de schepen van Georgetown, bij resolutie van 3 Junij 1857, n°. 742, die voor de uit andere plaatsen van Britsch Guyana komende schepen, bij resolutie van 1 September, n°. 1133, en die voor de havens van Madera, de Kaap-Verdische eilanden en Venezuela, bij resolutie van 4 November 1857, n°. 1417, opgeheven geworden.

Ook tegen de gele koorts bleef de kolonie beveiligd. Daartegen heerschte de kinkhoest algemeen en bezweken daaraan vele lijders, voornamelijk kinderen. Gedurende de eerste 5 maanden van het jaar heerschten de mazelen, die nogtans van een goedaardigen aard waren. Onder de mindere klasse der bevolking bleven de lepra of melaatschheid en de elephantiasis met hevigheid woeden.

De ijverige pogingen van het Bestuur om de uitbreiding dier ziekten te keer te gaan leden dikwijls schipbreuk op de achteloosheid van de weinig vrees koesterende inlandsche bevolking.

Op het etablissement Batavia waren, zoo als bereids in hoofdstuk B (*Bevolking*) werd vermeld, op 31 December 1857 21 vrijen en 361 slaven.

Zoo als reeds in het vorige Verslag werd vermeld, heeft eene proef tot genezing van de lepra niet aan de verwachting beantwoord.

Ook eene in 1857 aangevangen proef tot het genezen der in Suriname zoo heerschende elephantiasis schijnt niet dat gevolg te hebben gehad, dat men zich daarvan voorstelde.

J. Onderwijs.

Blijkens het verslag der commissie van onderwijs nopens den staat van het schoolwezen in de kolonie Suriname over 1857 is het getal scholen in dat jaar wederom met drie vermeerderd.

Op 31 December waren te Paramaribo: 1 hoofdschool, 2 stads-armenscholen, waarvan ééne voor meisjes en ééne voor jongens, 18 particuliere scholen, 1 school van de Roomsch-katholijke geestelijke zusters en 1 bewaarschool.

Ook in het getal der onderwijs genietende kinderen had eene aanmerkelijke vermeerdering plaats. Op ultimo December 1856 werd op de scholen te Paramaribo door 1367 leerlingen onderwijs genoten, en op ultimo December 1857 was dit getal tot 1669 geklommen, waarvan 901 jongens en 768 meisjes. Deze vermeerdering is voor een groot deel toe te schrijven aan de oprigting der door drie Roomsch-katholijke geestelijke zusters bestuurd wordende school, waar een groot gedeelte der kinderen gratis onderwijs geniet. Zij bestaat uit eene hoofdschool met 73 leerlingen, eene bewaarschool, waarop 118 kinderen, en eene school bezocht door 54 slavenkinderen. Voorts genoten er van de 1669 leerlingen op de verschillende scholen 450 van gouvernementswege gratis onderwijs, en 81 op kosten der Maatschappij van Weldadigheid.

Onder deze scholen zijn niet begrepen die van de Moravische Broedergemeente, waarop een groot getal leerlingen, vooral van den slavenstand, onderwijs genieten. Hieromtrent wordt verwezen naar hoofdstuk *Eeredienst*.

Het onderwijzend personeel voor de 1669 op de 23 scholen te Paramaribo verdeelde leerlingen, bestond op 31 December 1857 uit: 5 onderwijzers van den 1sten rang, 6 onderwijzers en 1 onderwijzeres van den 2den rang, 7 onderwijzers en 6 onderwijzeressen van den 3den rang, en 4 onderwijzers en 5 onderwijzeressen van den 4den rang, te zamen 34, benevens 2 bewaarschoolhouderessen en 13 kweekelingen.

In weêrwil van het betrekkelijk gering getal onderwijzers hebben, blijkens het verslag der commissie van onderwijs, zoowel de wijze van onderrigten als de vorderingen der leerlingen, stof tot tevredenheid gegeven.

Gedurende de eerste zes maanden van het jaar had het onderwijs op de stadsschool in Nickerie plaats onder de leiding van den prediker WICHERS. Na zijn overlijden, dat op 10 Julij 1857 plaats had, werd het onderwijs voor eenigen tijd gestaakt, doch op den 2den November weder hervat door een provisioneel voor den tijd van een jaar aangestelden onderwijzer van den 3den rang. Sedert werd aan 18 kinderen, waarvan 9 gratis, geregeld onderwijs gegeven.

Zoo als in eene noot op bladz. 26 van het Verslag over 1856 werd gezegd, had op den 15den April 1857 de plegtige inwijding der Protestantsche Surinaamsche Mettray — van welke inrigting het den Koning sedert behaagd heeft het beschermheerschap aan te nemen — plaats. „Op dien dag — zegt de Gouverneur — werden de 4 eerste knapen aan de zorg van den aldaar benoemden directeur toevertrouwd, welk getal later vermeerderd is, alhoewel niet in die mate als men redelijkerwijze kon verwachten van eene inrigting, waar weesjongens en arme kinderen *gratis* tot nuttige burgers kunnen worden opgeleid. Vooroordeel en onverschilligheid bij de klasse, die daarvan voor hunne kinderen de rijkste vruchten zouden kunnen plukken, waren hiervan de oorzaak, terwijl de wanbetaling van sommige inschrijvers en donateurs en het bijna totale gebrek aan geldelijke medewerking van particulieren in Nederland veroorzaakten, dat de kosten der inrigting, die door onvoorziene moeijelijkheden van localen aard aanmerkelijk gestegen zijn, niet uit de inkomsten konden bestreden worden, maar er op 31 December 1857 een deficit van f 7827.12 bestond."

„Ten einde die nuttige instelling — vervolgt de Gouverneur — in hare netelige pecuniele omstandigheden eenigzins te gemoet te komen, heb ik haar, bij resolutie van 18 Mei 1858, n°. 3, onder nadere goedkeuring van het opperbestuur, eenige geldelijke voordeelen toegekend en een 12tal Chinesche immigranten van de gouvernements-plantages onder zekere voorwaarden op de Mettray gedetacheerd, om daar tot den veldarbeid gebezigd te worden, ter vervanging van 10 uit Cayenne herwaarts gevlugte vrije Afrikanen, die daar sedert eenigen tijd werkzaam geweest waren, doch zich in den nacht van 5 op 6 December 1857 van Lustrijk verwijderd hebben, met medeneming van een tentcorjaal, waardoor men op de Mettray, uit gebrek aan fondsen om negers te huren, sedert dien tijd van veldarbeiders verstoken was en de banannen en andere levensmiddelen dus ten duurste aangekocht moesten worden van de naburige plantages."

K. Bouwdepartement.

Behalve de noodige herstellingen en het gewone onderhoud aan landsgebouwen enz. werden in 1857 door het bouwdepartement onder andere de volgende werken volbragt:

het aanmaken van twee houten bruggen in de stad Paramaribo;

het aanbrengen van een aanleghoofd met 2 trappen en ijzeren rails aan den steiger bij het steenkolenmagazijn in de Saramacca-straat, en het zetten van twee duc d'alven in de rivier op die hoogte, benevens het geheel in orde brengen van het magazijn zelf;

het opbouwen en voltooijen van een gebouw van 60 voet hoogte tot huisvestiging van vrije gouvernement-arbeiders achter het fort Zeelandia, en andere belangrijke herstellingen in het fort zelf;

de aanbouw van eene smederij ten behoeve der koloniale rijksstoombooten in de Saramacca-straat;

het bouwen eener steenen sluis in de Knuffelsgracht, met hardsteenen stijlen, deur met ijzeren rinketten en schulpsteenen vleugels. Deze sluis was reeds lang eene behoefte geweest voor Paramaribo, zoowel om bij hooge springvloeden overstroomingen te voorkomen, als om in den droogen tijd, voor het geval van brand, water in de stadskanalen te houden.

het vernieuwen van den marinesteiger aan den waterkant, enz.

Het vaste corps werklieden bij het bouwdepartement, waarvan in het Verslag over 1856 werd gewaagd, heeft ook in 1857 ten volle aan de verwachting beantwoord, terwijl een 10tal door den Gouverneur aangevraagde bekwame militaire ambachtslieden uit Nederland werd uitgezonden.

Het magazijn van materialen bij het bouw-departement behoorende is goed voorzien en beter dan zulks ooit vroeger het geval was, hetgeen aanmerkelijke geldbesparing te weeg brengt. Inzonderheid is door den aankoop van balkhout van de boschnegers veel bezuinigd. Dit hout moest toch vroeger tegen bovenmatig hooge prijzen bij particuliere houthandelaren worden gekocht.

L. Communicatiewegen te land en te water en vervoermiddelen.

De toestand der wegen en straten in de stad Paramaribo en buitenwijken is aanmerkelijk verbeterd en tot derzelver onderhoud werden steeds met het beste resultaat de strafwerkers gebezigd.

Wat de in het Verslag over 1856 besproken herstelling en verbreeding van het kanaal van Saramacca betreft, zegt de Gouverneur onder andere, dat het bepaald in zijne bedoeling lag, bij voorkeur vrije werklieden tegen dagloon te bezigen, — eene bedoeling, waarvan de goede strekking meermalen is erkend, dewijl daardoor honderden hunner aan geregeld werk gewend en aan lediggang en vagabondage onttrokken worden.

„Het was echter geene gemakkelijke taak — vervolgt de Gouverneur — hen hiertoe over te halen. Te vergeefs waren in de eerste helft van het jaar 1857 in de dagbladen oproepingen geschiedt voor vrije werklieden, om aan het kanaal te komen arbeiden. Hetzij luiheid, hetzij vooroordeel tegen het verrigten van arbeid met de schop, niemand deed zich op, tot dat het den heer Wildeboer door zijne persoonlijke bemoeijingen eindelijk gelukte, een 12tal vrije lieden over te halen aan het werk te gaan. Den 17den Augustus 1857 werd door hen, in mijne tegenwoordigheid, een aanvang gemaakt met boschvellen bij den post Poelepantje. Eenmaal het ijs gebroken zijnde, sloten zich weldra meerderen bij hen aan, zoodat het boschvellen en schoonmaken van het terrein met kracht vorderde, en toen ik den 11den December 1857 den eersten schop gronds van het kanaal uitdelfde, geschiedde zulks in tegenwoordigheid van 150 vrije arbeiders, zoowel blanken kleurlingen als negers.

„In Januarij 1858 was dit getal tot 200 en in Mei 1858 tot 325 gestegen."

„Langzamerhand — zegt de Gouverneur eindelijk — is het mij mogen gelukken, de verhouding tusschen loon- en werktaak op eene allezins voldoende wijze te regelen. In den aanvang konden deze taken niet zwaar worden gesteld, daar velen der werklieden, niet aan veldarbeid gewoon, daardoor zouden zijn afgeschrikt. De taak voor een delver werd derhalve iets minder gesteld dan de dagtaak voor de slaven, bij reglement voorgeschreven, en ontving hij daarvoor f 0.80, benevens voeding. Later, toen het getal werkers toenam, heb ik de verstrekking van voeding in natura afgeschaft en het loon op f 1 per taak gebragt. Tevens is deze werktaak *gelijk* gemaakt aan die, welke voor de slaven is voorgeschreven. Wanneer het werk met gehuurde slaven werd gedaan, zou men voor elke taak f 1 à f 1.25 moeten betalen, *behalve* de voeding, zoodat wij thans zoo ver gevorderd zijn, dat de vrije werklieden voor minder kosten de werktaak van eenen slaaf verrigten. In het voorbijgaan zij hier aangemerkt, dat deze omstandigheid wel een bewijs oplevert, dat het werk, dat volgens het slavenreglement van de negers gevorderd wordt, matig is. Anders zou voorzeker geen enkel vrij inboorling dezer kolonie (aan welken waarlijk geen groote werklust kan worden toegeschreven) er toe genegen zijn, die taak voor eene betrekkelijk zoo geringe belooning te doen."

Wat de vervoermiddelen in de kolonie Suriname betreft, deze bestaan uit den aard der zaak alleen uit vaartuigen. De particulieren bezigen tot het vervoer van personen *tentbooten* en voor goederen en producten zware houten *ponten*.

De eenige publieke vervoermiddelen voor particulieren zijn: twee maal 's maands een der koloniale rijksvaartuigen, dat de mailpakketten naar Demerary medeneemt en tevens passagiers voor Coronie en Nickerie, en voorts de kleine rivierstoomboot *Eliza*, van de firma H. Lyon en C°., welke, hoezeer niet altijd even geregeld, 3 à 4 malen 's weeks reizen op de rivieren Suriname, Commewijne, Cottica en Perica deed.

Doordrongen van het nut van dergelijke ondernemingen in deze kolonie, heeft de Gouverneur, bij resolutie van 18 September 1857, n°. 1202, een verzoek van de heeren Lyon ingewilligd, om tot 1°. October 1858 de voorkeur te hebben tot het aanvragen van eene concessie, om, met uitsluiting van alle anderen, stoombooten aan te leggen voor de vaart op de rivieren Saramacca en Coppename, op de districten Coronie en Nickerie en op de rivier Marowijne. (1)

M. Geldelijk beheer.

1°. Algemeen beheer.

De betrekking van kolonialen ontvanger en betaalmeester werd bij gouvernementsresolutie,

(1) Blijkens onlangs uit de kolonie ontvangen berigten is deze onderneming geheel te niet gegaan.

dd. 13 December 1857, n°. 1622, provisioneel opgedragen aan den heer J. ELLIS, destijds hoofdadsistent aan dat kantoor, en zulks ter vervanging van den heer A. WILDEBOER, welke bij beschikking van dezelfde dagteekening tot inspecteur der domeinen, van de nijverheid en den landbouw is benoemd.

2°. Muntwezen.

In het Nederlandsche geld werd om de redenen, in het vorig Verslag vermeld, eene toenemende schaarschte waargenomen.

Ook de in omloop zijnde vreemde zilveren muntspecien, meestal Fransche vijf-franc-stukken en dollars, die naar de wet van 14 December 1853 (*Staatsblad* n°. 126) bij Koninklijke besluiten van 5 Februarij en 10 Augustus 1854 zijn getarifieerd, werden volgens opgave spoedig weder uitgevoerd.

Goudgeld, meestal stukken van 1, 2, 4, 10 en 20 dollars en 10- en 20-franc-stukken, was steeds bij particulieren als ruilmiddel in gebruik.

Bij anticipatie op het Verslag over 1858 zij hier gezegd, dat aan de in dat jaar verzochte uitzending van f 50,000 in verschillende specien het noodig gevolg is gegeven.

3°. De Begrooting.

In den hierbij overgelegden staat lit. Q, zijn opgenomen al de ontvangsten en uitgaven over 1856 voor zoover die bekend zijn, en vergeleken met de raming van dat jaar. Daar evenwel de definitive verantwoordingstukken van 1856 nog niet uit Suriname zijn ontvangen, zoo zullen die cijfers welligt eenige verandering kunnen ondergaan.

Voorts wordt onder lit. R hiernevens gevoegd een staat der gearresteerde begrooting voor 1857.

4°. Bronnen van inkomsten.

Vermits deze in de zoo even bedoelde begrooting zijn opgegeven, vermeent men eene afzonderlijke vermelding daarvan hier achterwege te kunnen laten.

Met uitzondering van de nieuwe ordonnantie op het patentregt (publicatie van 16 Februarij 1856, n°. 1), welke met 1°. Januarij 1857 is in werking gebragt, en de suikerplantage Rustenburg, welke, ingevolge de resolutie van 17 April 1857, n°. 497, voor het Gouvernement is aangekocht, zijn na 1856 ten deze geene veranderingen gekomen.

De inkomsten, uit evengemelde publicatie voortgevloeid, hebben in 1857 bedragen f 38,429.25, hebbende die belasting in de 3 laatstvoorgaande jaren gemiddeld slechts f 23,154.88 opgebragt.

5°. De finantiele resultaten.

Te dezen aanzien wordt gerefereerd aan den hierbij (sub lit. S) gevoegden staat, aanwijzende de tot 31 Julij 1858 gedane ontvangsten en uitgaven, dienst 1857, bij vergelijking met de gearresteerde begrooting. Deze aanwijzing mag echter bij lange na niet als het eindresultaat worden aangemerkt, daar er nog eenige ontvangsten in de kolonie te doen zijn en de cijfers der uitgaven nog aanmerkelijke wijzigingen zullen ondergaan. Deze gaping zich telken jare voordoende, komt het daarom wenschelijk voor, dat als regel worde aangenomen, om bij de jaarlijksche verslagen der kolonie steeds de finantiele resultaten van het onmiddellijk voorafgaande jaar in behandeling te nemen. Nogtans kan uit den vergelijkenden staat nu reeds blijken, dat de uitkomsten van het jaar 1857, voor zooveel althans de ontvangsten betreft, bij uitstek gunstig zijn. Immers hebben de eigenlijke belastingmiddelen opgebragt f 914,757.14⁵, dat is f 174,540.76 *meer* dan de soortgelijke ontvangsten in 1856.

Onder vorenvermeld totaal zijn begrepen de beschreven middelen voor een bedrag van f 310,345.40. Deze waren primitief geraamd op f 283,600, en in 1856 werd deswege ontvangen f 270,221.93.

Bij dit gunstige verschil over 1857 moet echter in aanmerking worden genomen, dat daarin begrepen is f 10,966.80 als ontvangst aan 5 opcenten voor het kanaal naar Saramacca.

Overigens hebben de ingevorderde belastingen op den achterstand van vroegere diensten bedragen, als:

van 1852	f	820.68
» 1853		4,231.38
» 1854		10,603.775
» 1855		12,323.85
» 1856		63,019.985

Wegens de in- en uitgaande regten heeft de ontvangst het buitengewoon hooge cijfer van f 365,026.22 bereikt, zijnde f 82,913.65 meer dan in 1856.

Ook omtrent de inkomsten der gouvernementsplantages moet bijzonderlijk vermeld worden, dat het in den staat aangewezen bedrag van f 114,286.68 nog aanzienlijk zal verhoogd worden met de opbrengst van eenige partijen producten, die ter verkoop naar Nederland zijn afgescheept.

De finantiele uitkomsten kunnen dus, althans voor zooveel Catharina-Sophia betreft, alleen bij benadering worden opgegeven, als volgt:

	Ontvangsten.	Uitgaven.
Catharina-Sophia	f 170,000.—	f 150,000.—
Rustenburg	18,435.55	16,648.215
Totalen.	f 188,435.55	f 166,648.215

zoodat volgens dien eene zuivere uitkomst van f 21,787.33 kan worden verwacht.

Tot eene betere waardering dier cijfers moge nog hierbij worden opgemerkt, dat van de bovengemelde uitgaven gerekend kan worden, voor Catharina-Sophia eene som van f 48,136.51 en voor Rustenburg f 6,745.31 te zijn besteed aan verbetering van de gebouwen en het fabriekwezen.

Bovengemelde gunstige uitkomsten zijn voornamelijk verkregen ten gevolge van de hooge prijzen van de koloniale producten, welke op de stoffelijke belangen der maatschappij in bijna alle standen voordeelig terugwerken.

Nog verdient hierbij afzonderlijk melding te worden gemaakt van de inkomsten der particuliere West-Indische Bank. Deze hebben, in weerwil van het voordeelige producten-jaar, na aftrek van de verkoopsom der plantage Rustenburg, slechts circa f 15,000 als bate aan 's lands kas opgeleverd. Door den commissaris dier bank wordt als de oorzaak dezer geringe opbrengst opgegeven, dat onder de gesequestreerde plantages en gronden er eenige zijn, die meer aan onderhoud kosten dan de revenuen bedragen.

Het sequestratief beheer dezer effecten vordert derhalve uitgaven, welke gevonden worden uit de baten der overige, doch desniettemin ten laste van 's lands kas komen. Pogingen, die aangewend zijn om één derzelve te doen verkoopen, zijn tot dusver door toedoen van belanghebbenden, bij het langwijlige in de bestaande regtspleging, verijdeld.

Omtrent *handel* en *scheepvaart* wordt verwezen naar hoofdstuk Q, *Nijverheid*.

N. Personele verordeningen omtrent alle landsdienaren.

Bij resolutie van 10 April 1857, n°. 485, heeft de Gouverneur een tarief vastgesteld *voor reis- en verteerkosten voor ambtenaren en militaire officieren*, welke zich ter uitoefening van hunne functien of in speciale commissien van hunne standplaats naar andere plaatsen binnen de kolonie moeten begeven.

Bij resolutie van 16 Julij 1857, n°. 934 (G. B. n°. 14) heeft de Gouverneur ter kennis van het algemeen gebragt, dat ingevolge 's Konings beslissing voortaan de tractementen, verloftractementen, pensioenen, onderstanden en dergelijke van West-Indische ambtenaren bij hun overlijden over de loopende maand voluit zullen worden betaald, en

dat mitsdien is vervallen § 3 der gouvernementsresolutie van den 25sten Augustus 1852, n°. 1073 (G. B. n°. 10).

O. Slavenbevolking.

» Heb ik reeds — zegt de Gouverneur — in het Verslag des vorigen jaars melding moeten maken van moeijelijkheden onder de slavenbevolking, het doet mij leed te moeten mededeelen, dat het jaar 1857 zich heeft gekenmerkt door vele ongeregeldheden op de plantagien.

» Zij openbaarden zich niet alleen in ongehoorzaamheid der slaven aan hunne meesters, maar ook in miskenning van het gezag en oneerbiedige bejegening van de burgercommissie, en zelfs eenige malen in verzet tegen den procureur-generaal.

» Inblazingen van kwaadwilligen hadden onder een deel van de slavenbevolking de meening doen ontstaan, dat zij ongestraft zich aan orde en tucht konden onttrekken; eene meening, welke versterkt werd door verkeerde interpretatien van de in 1856 afgekondigde wijzigingen van het slavenreglement. Zoo gaf bijv. de in dat jaar, op mijn voorstel, in het belang der slaven vastgestelde bepaling, dat aan hen, die des nachts werkzaam zijn geweest, den volgenden dag zoo vele uren rust zullen worden toegestaan als zij in den afgeloopen nacht hebben verloren, aanleiding tot schromelijke wanorde: een blijk, hoe voorzigtig men zijn moet in het maken van veranderingen in het lot van minbeschaafde klassen, en hoe raadzaam het is om, gelijk reeds vroeger door mij is betoogd, in afwachting van de emancipatie, in de bestaande verordeningen ten aanzien van de slavenbevolking zoo min mogelijk wijzigingen te brengen.

» Daar, waar de ongeregeldheden zich voordeden en de slaven geen gehoor gaven aan de aanmaningen tot gehoorzaamheid, heb ik mij verpligt gezien, door ernstige maatregelen den oproerigen geest reeds in de geboorte te onderdrukken, ter voorkoming van noodlottige gevolgen, vermits het Bestuur niet bij magte zou zijn om eenen zich allerwege voorbereidenden opstand te beteugelen. Tot handhaving der orde was het echter steeds voldoende, de militaire magt te *vertoonen* zonder daarvan gebruik te maken, hetgeen alweder bewijst, hoe nuttig en noodig het is, dat het Bestuur allen schijn van zwakheid vermijde, en hoe zeer eene krachtige houding reeds bijdragen kan om verzet of weêrspannigheid te keer te gaan.

» Die herhaalde voorvallen — vervolgt de Gouverneur — toonen aan, wat er te duchten is indien de emancipatie tot stand kwam zonder de noodige voorzorgen en voorbereidende maatregelen, om rust en orde onder de vrij te latenen te handhaven en hen aan den arbeid te houden; en hoe de toestand, daaruit te ontstaan, onhoudbaar zal zijn.

» Ik breng — zegt de Gouverneur — hier kortelijk in herinnering de in den aanvang van 1857 in de divisie Beneden-Commewijne tegen de wegloopers gedane militaire patrouille, welke, ware het alleen als eene *demonstratie*, gebiedend gevorderd werd, ten einde den wegloopers, wier aantal langzamerhand toenam, te doen zien, dat zij niet ongestoord konden voortgaan met hunne vagabondage en rooverijen, waarin zij, doordien in den laatsten tijd geene patrouilles te hunner verdrijving of beteugeling werden ondernomen, te overmoediger werden. Ik heb bereids vermeld, dat er ten deze geene rede was van eene slavenjagt, maar van eene poging tegen een kwaad, dat, bij verdere lijdelijkheid van het Bestuur, voor de divisie, waarin het voorkwam, en in de gevolgen voor de gansche kolonie en voor de slaven zelven uiterst verderfelijk moest worden.

» Daar mij — vervolgt de Gouverneur — uit het onderzoek omtrent de in het laatst van 1856 voorgevallen ongeregeldheden eenige bijzonderheden waren bekend geworden, die bijdragen konden tot, zoo al niet somwijlen oorzaken waren van moeijelijkheden met de slavenbevolking, heb ik het noodig geacht, de aandacht van eigenaren of beheerders daarop te vestigen. Mogt ik niet ontveinzen dat in sommige opzigten niet altijd door alle belanghebbenden even menschkundig en billijk was gehandeld, zoo strekte het mij daarentegen tot genoegen, daarbij te mogen ontwaren, dat op de plantages, alwaar ongeregeldheden hadden plaats gevonden, geene of geene gegrond bevonden klagten waren voorgekomen over ongenoegzame verstrekkingen, zoowel van levensmiddelen als van kleedingstukken, die integendeel gebleken waren door sommigen zelfs ruimer te geschieden dan bij de wettelijke verordeningen is voorgeschreven; dat ook ten aanzien van het opleggen van werktaken òf geene klagten waren ingebragt, òf, waar zij aangeheven werden, behoudens eene enkele uitzondering, niet alleen ongegrond waren bevonden, maar dat zelfs gebleken was dat er plantages zijn, alwaar ten aanzien der eigen-

lijke werktaken beneden de bepalingen der wet gebleven werd. En zeide ik reeds in het Verslag over 1855, kort na mijne komst in de kolonie, dat ik den toestand der slavenbevolking bevonden had vrij wat beter te zijn dan ik mij, ten gevolge van hetgeen daaromtrent in Nederland werd vermeld, had kunnen voorstellen; zeide ik in datzelfde Verslag, dat de behandeling der slaven over het algemeen goed mag worden genoemd, zoodat ik niet aarzelde te verklaren, *dat de slavernij in deze kolonie meer in naam dan wel in werkelijkheid bestaat*, — thans, nu ik meer dan 3½ jaar in de kolonie ben, herhaal ik — wat ook door sommigen tegen evengemelde mijne uitdrukking mogt zijn ingebragt, — dat ik, wat de behandeling der slaven betreft, nog steeds in gemoede de slavernij alhier beschouw meer in naam dan in werkelijkheid te bestaan. Dat er uitzonderingen zijn lijdt geen twijfel, maar waar en in welke beschaafde maatschappij doen zich geene misbruiken voor?

» Meer dan eens bleek, dat op plantages voorvallende ongelegenheden daaraan moesten worden toegeschreven, dat de slaven des morgens niet ten behoorlijken tijde naar de werkplaats gaan en niet dan laat met hun arbeid een aanvang maken, waarvan het gevolg is dat zij, zelfs op plantages alwaar de taken beneden het tarief opgelegd worden, hun werk niet of slecht voltooijen; terwijl het bewustzijn van deswege straf te verdienen, van gehouden te zijn het achterstallige bij te werken, tot ontevredenheid en tot het inbrengen van ongegronde klagten over te zwaar of te veel werk leiden, waarmede meermalen ongeregeldheden gepaard gaan of daarvan het gevolg zijn, die bestraffing vereischen. Bij mijne circulaire van 5 December, n°. 1516, heb ik daartegen trachten te voorzien."

Bij anticipatie op volgende verslagen kan hier worden vermeld, dat voor het tegenwoordige de meest gewenschte rust onder de slaven heerscht; » en — zegt de Gouverneur — het verkeerde voorstellingen zijn, dat, bij vertraging eener algeheele emancipatie, opstand onder de slaven te vreezen zou zijn.

» Ik heb — zegt de Gouverneur — reeds in het Verslag over 1856 gewezen op de nuttige werking van de straf van opsluiting met of zonder boeijen, en dwangarbeid aan publieke werken volgens beschikking der politie, vastgesteld bij mijne resolutie van 13 November van dat jaar, n°. 1419. Die maatregel is steeds van zeer goede uitwerking. Uit de overgelegd wordende staten van afstraffingen op het piket van justitie (bijlagen litt. T 1—12 en U 1—4) blijkt, dat de straf van slagen, even als in de laatste maanden van 1856, zoo ook in de eerste maanden van 1857, zeer weinig in vergelijking met vroeger heeft plaats gevonden: in Januarij slechts éénmaal en in Februarij twee malen. En indien in de overige maanden van 1857 het getal afgestraften (meestendeels echter blijkens de evengemelde staten, op last van den procureur-generaal zelven) op het piket van justitie aanmerkelijk is toegenomen, dan moet dit worden toegeschreven aan de menigvuldige ongeregeldheden op vele plantages, waarvan reeds hiervoren is melding gemaakt. Het aantal strafwerkers in 1857 bedroeg 207 mannen en 105 vrouwen, onder welken 180 plantageslaven en 132 particuliere slaven."

Behalve de hierboven bedoelde staten van afstraffingen op het piket van justitie worden hier nog de volgende tot 1857 betrekkelijke stukken overgelegd:

Bijlage lit. V. Staat van regterlijke uitspraken wegens overtredingen van de reglementen op de behandeling van slaven.

Bijlage lit. W. Staat van plantages en gronden van welker beheerders aanschrijving is gedaan tot nakoming van de verpligtingen, hun bij de slavenreglementen voorgeschreven.

Bijlage lit. X. Extract uit het journaal, gehouden op het bureau van politie, 1ste afdeeling, met betrekking tot de aldaar gebragte klagten van en over slaven.

Bijlage lit. IJ. Idem uit het journaal, gehouden bij de 2de afdeeling.

Extracten uit het journaal, gehouden op het bureau van politie aan den Waterkant, gelijk in het vorige jaar overgelegd, zijn hierbij niet gevoegd, vermits het aanhooren en behandelen van klagten van slaven tegen hunne meesters en omgekeerd, sedert den aanvang van 1857 niet meer op dat bureax plaats vindt.

Bijlage lit. Z. Staat, aantoonende het getal der weggeloopen en teruggekeerde slaven, met aanwijzing welke middelen tot hunne terugbrenging zijn aangewend, dan wel of zij uit eigen beweging zijn teruggekeerd.

Bijlage lit. AA. Staat, aantoonende de straffen, welke, op grond der op het bureau van politie, 1ste afdeeling, gehouden verhooren van slaven, die weggeloopen zijn geweest, ten verzoeke van hunne meesters of vertegenwoordigers zijn opgelegd.

Bijlage lit. B B. Idem van het bureau van politie, 2de afdeeling.

Bijlage lit. C C. Staat van de regterlijke uitspraken, waarbij slaven tot straffen veroordeeld of waarbij zij van tegen hen ingebragte klagten zijn vrijgesproken.

Bijlage lit. D D. Staat van de plaats gehad hebbende bestraffingen van slaven te Nieuw Rotterdam, krachtens artt. 14 en 17, en van de door den landdrost van Nickerie aan slaven opgelegde straffen, krachtens art. 30 der publicatie van 30 Augustus 1856 (G. B. n°. 10) van af October 1856 tot en met December 1857.

Bijlage lit. E E. Staat bevattende de uittreksels uit het strafregister van den landdrost van Coronie, van af October 1856 tot en met December 1857, ingediend volgens art. 30 van de publicatie van 30 Augustus 1856 (G. B, n°. 10).

Bijlage lit. F F. Staat van de vrijgegeven gouvernementsslaven gedurende het jaar 1857, en van de daarvoor gestorte sommen in de kas van het Genootschap tot uitbreiding van het Christendom in Suriname.

Het godsdienstig en ander onderwijs onder de slaven neemt gunstig toe. Vergelijk hoofdstuk G, *Eeredienst.*

Overigens wordt nog verwezen naar hetgeen omtrent de slavenbevolking is en verder wordt medegedeeld in de hoofdstukken B, C, D, J en Q.

P. Immigratie en kolonisatie.

1°. Immigratie.

In het Verslag over 1856 is reeds medegedeeld, dat van de in 1853 naar Suriname overgebragte Chinezen uit Java de meesten weder vertrokken waren, en er bij den aanvang van het jaar 1857 nog slechts 3 overbleven, en dat de Gouverneur deze laatsten, welke de geschiktsten waren, had weten te bewegen nog gedurende een à twee jaren te blijven, om bij eenen hem toegezegden aanvoer van 500 Chinezen uit China als tolken en leiders van de nieuwelingen gebezigd te kunnen worden. In April 1858 kwamen deze Chinezen met de twee Nederlandsche schepen *Minister Pahud* en *de Twee Gezusters* in de kolonie aan, en het is sedert gebleken dat, niettegenstaande het aldaar bestaand en meermalen gebleken verlangen naar immigraten, de hooge kosten van engagement en overvoer der Chinezen en de voorwaarden waaronder zij hebben moeten worden geëngageerd, hunne plaatsing bij de planters in den weg stonden. Het was den Gouverneur nogtans gelukt 325 in huur van particulieren te plaatsen, terwijl de 175 overigen ten dienste van het Gouvernement geëmploijeerd zijn op de gouvernementsplantages Catharina-Sophia en Rustenburg, op het fort Nieuw Amsterdam en in de districten Nickerie en Coronie.

Aanvankelijk voldeden de Chinezen niet. Langzamerhand is echter de ontevredenheid over hen afgenomen, vooral toen de geest van onwil tot werken en verzet, welke zich onder een gedeelte hunner had geopenbaard, had opgehouden te bestaan.

» Omtrent den toestand en den arbeid der van vroeger nog in de kolonie aanwezige Portugezen uit Madera kan — zegt de Gouverneur — over het algemeen gunstig gerapporteerd worden.

» Hoogst wenschelijk zoude het zijn, meer van de Madeirianen herwaarts te kunnen lokken, dewijl zij, in weêrwil van eenige gebreken, aan hunnen landaard eigen, onder de beste soort van immigranten van dit land behooren, en de planters niet alleen genegen zouden zijn ze te huren, maar zich zelfs eenige geldelijke opofferingen zouden willen getroosten om ze hier te krijgen."

In het Verslag over 1856 is reeds melding gemaakt van de mislukte poging tot aanvoer van Portugezen uit Madera door tusschenkomst van zekeren Portugees Ferreira Franca.

Van een aanbod van zekeren Joao de Freitas Martins, om immigranten van Madeira in Suriname aan te voeren, is later niets meer door den Gouverneur vernomen.

Wat eenige uit Cayenne herwaarts gevlugte vrije Afrikanen betreft, wordt verwezen naar hoofdstuk *Bevolking.*

2°. Kolonisatie.

Ten aanzien van de Hollandsche boeren, welke, afkomstig van de mislukte en in 1853 opgeheven kolonisatie te Groningen aan de Saramacca, zich nabij Paramaribo hebben gevestigd, wordt gerefereerd aan het reeds ten vorigen jare vermelde.

In den toestand van het etablissement Albina aan de Marowijne, is sedert het medegedeelde in het Verslag over 1856 weinig of geene verandering gekomen.

Langzamerhand verwijderden zich de op dat etablissement werkzame Duitschers. De bevolking op ultimo December 1857 is hiervoren onder hoofdstuk *Bevolking* aangegeven;

terwijl in het laatst van 1858 de ondernemer KAPPLER nagenoeg alleen met 10 Chinezen aldaar werkzaam was.

Q. Nijverheid.

Na verkregen magtiging des Konings, zijn door den Gouverneur van Suriname in 1857 benoemd een inspecteur der domeinen, van de nijverheid en den landbouw, en een aan dezen ondergeschikte ambtenaar, met den titel van commies.

Aan de eerstgenoemde betrekking is verbonden het beheer van al de landsdomeinen en eigendommen, en dus ook der beide gouvernementsplantages, het toezigt over landbouw-ondernemingen, kolonisatie, protectoraat over de boschnegers en Indianen, en het beheer over het leprozen-etablissement Batavia.

1°. Landbouw.

De volgende tabellen zijn getrokken uit de in hoofdstuk B genoemde, onder litt. A—I overgelegde divisiestaten, omtrent welker zamenstelling en inrigting in het Verslag over 1855 bijzonderheden zijn medegedeeld.

Het getal plantages en bewerkte gronden, met inbegrip der gouvernementsplantages Catharina-Sophia en Rustenburg, bedroeg op ultimo December 1857 250, en wel op de volgende wijze verdeeld:

Getal plantages en gronden in elke divisie en elk district.

	Suiker.	Suiker en katoen.	Koffij.	Koffij en cacao.	Koffij en kost.	Cacao.	Cacao en kost.	Katoen.	Hout.	Kost.	Kost en Kweek.	Kweek.	Chir. Etablissem.	TOTAAL.	GETAL AKKERS. Van al de concessien in elke divisie.	Bepolderd land.	In cultuur.
Boven-Suriname en Thorarica	20	»	»	»	1	»	»	»	5	6	»	»	(1) »	32	(2) 47,147 1/2	14,160	4,894 1/4
Para	9	»	»	2	1	»	3	»	8	6	1	11	»	41	119,962 1/2	7,226 1/2	3,302 1/2
Boven-Commewijne	16	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	1	20	42,411	12,133 1/2	2,260
Boven-Cottica en Perica	15	»	»	»	12	»	1	2	»	2	»	1	1	34	41,925 1/2	18,217 3/4	5,645 2/3
Beneden-Commewijne	6	»	»	1	8	»	1	»	»	5	»	1	1	23	21,919 1/2	14,108	4,686 1/2
Beneden-Cottica	(3) 15	»	»	5	13	»	»	11	»	2	»	1	1	48	42,998 3/5	30,783	12,337
Saramacca	3	»	»	7	»	2	5	»	4	1	»	1	»	23	30,560	6,885	2,325 1/2
Nickerie	5	»	1	1	»	»	»	1	»	3	»	3	»	14	9,655 2/3	5,368 1/2	3,732 1/30
Coronie	»	1	»	»	»	»	»	12	»	»	»	2	»	15	13,450	8,107	5,216
	89	1	1	16	35	2	10	26	19	25	1	21	4	250	370,030	116,989 1/4	44,399 27/60

(1) In de divisien, waar zich geen chirurgijns-etablissement bevindt, woont de zich aldaar bevindende geneesheer op de eene of andere plantage.

(2) Hieronder is niet begrepen de concessie van den grond Victoria, welks grootte is opgegeven te zijn 12 Hollandsche mijlen in omtrek.

(3) Hieronder is begrepen de plantage Buitenrust, die geen land in cultivatie heeft, maar waar zich de centraalfabriek bevindt.

Bij vergelijking van deze tabel met die op bladz. 31 van het Verslag over 1856 bevindt men, dat het totaal der plantages met 10 is verminderd. Dit verschil ontstaat, het verlaten van plantages daargelaten, hoofdzakelijk door de opgaven der *vrijlieden*, die heden kleine, meerendeels *kost-* en *kweek*grondjes bewerken en ze morgen weder verlaten.

Ook vindt men eene vermindering in de *koffij-* en *kost*plantages, terwijl het getal *koffij-* en *cacao*-plantages, die in den regel ook kost voortbrengen, vermeerderd is.

Van de in bewerking zijnde akkers waren er beplant met:

	31 December 1856.	31 December 1857.
Suikerriet	20,727¼	19,118¼
Koffij	423	688
Cacao	633½	753
Koffij en cacao	335	365
Koffij en banannen . . .	5,246½	4,527¾
Cacao en banannen . . .	298½	387¼
Katoen	9,467	9,053
Banannen alleen	8,408¾	8,187
Cassave	302½	333
Aardvruchten	954	690½
Taijers	98½	112½
Rijst	167	184
	47,061½	44,399¼

Deze cijfers vergelijkende ontwaart men, dat het aantal in bewerking zijnde akkers eene vermindering van ruim 2500 akkers heeft ondergaan.

De verdeeling van het aantal akkers van elke soort van cultuur, in elke divisie en in ieder district is in de volgende tabel opgenomen.

Getal akkers in elke divisie en in elk district met de verschillende cultures beplant.

	Suiker.	Koffij.	Cacao.	Koffij en cacao.	Koffij en banannen.	Cacao en banannen.	Katoen.	Banannen alleen.	Cassave.	Aardvruchten.	Taijers.	Rijst.	Totaal.
Boven-Suriname en Thorarica	3,796 1/4	»	27 1/2	»	197 1/2	15	»	798 1/2	15	30 1/2	10	4	4894 1/4
Para	1,800 1/2	»	47 1/2	133	40	68	»	729 1/2	40	390 1/2	7	46 1/2	3302 1/2
Boven-Commewijne	2,057 1/2	»	»	»	»	»	»	132 1/2	15	40	15	»	2260
Boven-Cottica en Perica . . .	2,267 1/2	393	»	»	721 1/2	169 3/4	1335 1/2	565 5/12	»	34	55 1/2	103 1/2	5645 2/3
Beneden-Commewijne	2,120 1/2	60	39 1/2	55	927	7 1/2	»	1472	»	5	»	»	4686 1/2
Beneden-Cottica	3,263	15	41	16	2251 3/4	22	3833 1/2	2855 1/4	»	14 1/2	25	»	12337
Saramacca	986	130	532 1/2	161	167	95	»	187	17	20	»	30	2325 1/2
Nickerie	2,224 1/30	90	65	»	223	10	304	814	»	2	»	»	3732 1/30
Coronie	603	»	»	»	»	»	3580	633	246	154	»	»	5216
	19,118 17/60	688	753	365	4527 3/4	387 1/4	9053	8187 1/6	333	690 1/2	112 1/2	184	44399 27/60

Volgens de door onderscheidene plantages ingediende opgaven was de opbrengst in 1857, als volgt.

STAAT der verkregen producten in de onderscheide divisien en districten, over het jaar 1857.

	Suiker.	Rhum, proef-houdend.	Dram, proefhou-dend.	Melasse.	KOFFIJ.		Cacao.	KATOEN.		Aard-vruch-ten.	Bananen.	Rijst.	Waarde der houtwaren.	Koren.
					Heele.	Gebro-ken.		Zuivere.	On-zuivere.					
	Amst. pond.	Gallons.			Amsterdamsche ponden						Bossen.	Amst. ponden.		Vaten van 600 spieren.
Boven-Suriname en Thorica	7,364,850	4,735	52,359½	248,963⅔	11,782	4,447	»	»	»	»	329,866	»	f 14,719.54	»
Para	3,311,185	»	19,017	106,467	5,920	»	24,827	»	»	8,000	105,359	50,600	37,275.27	110
Boven-Commewijne	3,828,930	»	27,092	148,139	»	»	»	»	»	»	11,239	»	2,825.00	»
» Cottica en Perica	3,933,771	1,418	32,652	157,933	54,677	»	»	77,760	»	»	132,218	113,710	»	»
Beneden-Commewijne	3,624,167	6,941	13,982	149,571	50,652	620	3,900	»	»	»	477,381	»	500.00	»
» Cottica	4,803,777	14,619	35,893	185,618	77,193	1,805	15,695	156,850	18,540	»	779,907	»	»	»
Saramacca	2,151,400	34,248	16,018	73,206	10,375	7,400	298,150	»	»	7,000	33,496	12,000	5,374.56	116
Nickerie	4,676,966	71,553	12,173	183,416	21,188	200	17,504	23,579	1,150	20,300	126,679	»	»	183
Coronie	880,000	900	8,873	28,711	»	»	»	272,745	»	261,400	94,000	»	»	»
	34,575,046	134,414	218,059½	1,282,024⅔	231,787	14,472	360,076	530,934	19,690	296,700	2,090,145	176,310	f 60,694.37	409
					246,259			550,624						

De opbrengst van den landbouw bedroeg dus, wat de hoofd-stapelproducten betreft, aan:

	in 1856.		in 1857.	
Suiker	33,774,513	pond.	34,575,046	pond.
Koffij	1,022,447	»	246,259	»
Cacao	308,482	»	360,076	»
Katoen	688,187½	»	550,624	»

Uit eene vergelijking van deze cijfers blijkt, dat de opbrengst van de suiker- en cacaoplantages vermeerderd en die van de koffij- en katoenplantages verminderd is, terwijl de verder verkregen producten van minder belang, rhum en dram uitgezonderd, vermeerderd zijn.

De verminderde koffijproductie moet worden toegeschreven aan het ongunstige saizoen, dat den koffijboom getroffen heeft.

De waarde der in 1857 afgeleverde of verbruikte houtwaren (waaronder echter niet begrepen die houtwaren, gebezigd op of ten behoeve van den grond alwaar het hout geveld en bewerkt is) bedroeg, volgens de door belanghebbenden naar aanleiding van de publicatie van 4 September 1854 (G. B. n°. 9) ingediende opgaven, f 76,726.57.

Hieruit blijkt op nieuw de onjuistheid van het ten deze in den laatsten staat voorkomende cijfer. Die onjuistheid is echter alweder minder dan in het verslag over het vorige jaar.

De handel in Surinaamsch hout, dat, wat duurzaamheid betreft, proefondervindelijk boven de Europesche houtsoorten te verkiezen is, acht de Gouverneur voor veel uitbreiding vatbaar. Het Koloniaal Bestuur is er dan ook steeds op bedacht, de bewerking van en den handel in hout zooveel mogelijk te ondersteunen. Het heeft reeds vroeger den uitvoer van houtwaren van uitgaande regten vrijgesteld, en tracht steeds zooveel mogelijk belanghebbenden in de hand te werken door hun onder zekere voorwaarden te vergunnen in 's lands bosschen hout te kappen, hetgeen echter tot dusver, ook uit gebrek aan werkzame handen, geene voldoende resultaten heeft opgeleverd.

Het geldwaardig bedrag van de overige in den staat vermelde producten was:

Suiker	f 4,840,506.44
Rhum	136,094.175
Dram	110,119.795
Melasse	665,050.12
Koffij, heele.	66,059.295
Koffij, gebroken	2,062.26
Cacao	121,975.745
Katoen schoone	183,172.23
Katoen vuile	3,396.525
Aardvruchten	2,967.00
Banannen.	668,846.40
Rijst	9,256.275
Koren	1,840.50
	f 6,811,346.76

De berekening is, even als vroeger, geschied naar den prijs door het Gouverne-

ment bij het begin van ieder quartaal ter heffing van uitgaande regten bepaald, te weten:

	QUARTALEN.			
	Eerste.	Tweede.	Derde.	Vierde.
Suiker per 100 pond	f 12.25	f 13.25	f 16.50	f 14.00
Rhum en dram, ter sterkte van 20 graden hygrometer en daarboven, per 100 gallons	90 00	90.00	100.00	125.00
Idem, ter sterkte beneden de 20 graden, per 100 gallons.	45.00	45.00	50.00	62.00
Melasse per 100 gallons. . . .	42.50	50.00	60.00	55.00
Koffij (heele) » 100 pond	24.50	27.50	30.00	32.00
Koffij (gebroken) » 100 »	12.25	13.75	15.00	16.00
Cacao » 100 »	25.00	27.50	36.00	47.00
Katoen (schoone) » 100 »	29.00	33.00	34.00	42.00
Katoen (vuile) » 100 »	14 50	16.50	17.00	21.00
Patattes » 100 »	1.00	1.00	1.00	1.00
Banannen per bos.	0.32	0.32	0.32	0.32
Rijst (ongepeld) per 100 pond.	5.00	5.00	5.00	6.00
Koren (gepeld in vaten) per 100 pond . . .	4.00	4.00	4.00	8.00
Koren (ongepeld in vaten) per 600 spieren .	4.00	4.00	4.00	6.00

Op ultimo December waren de slaven in de divisien en districten verdeeld, zoo als in den onder lit. GG bijgevoegden uitvoerigen staat is medegedeeld, waarin tevens de aard der door hen verrigte werkzaamheden en andere bijzonderheden zijn vermeld.

De volgende tabel toont aan welke slaven tot de plantage zelve behooren, en welke hoezeer daar arbeidende, nogtans niet tot de plantage zelve behooren, maar van den eigenaar privé zijn, of van de aanhoorige gronden of van elders.

NAMEN DER DIVISIEN en DISTRICTEN.	Slaven van de plantages zelve.					Slaven van de aanhoorige gronden, van den eigenaar privé of van elders.					Generaal totaal.
	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	
Boven-Suriname en Thorarica. . . .	1181	1366	692	658	3897	270	238	128	108	744	4641
Para	844	1014	696	631	3185	200	184	117	85	586	3771
Boven-Commewijne .	695	770	438	428	2331	130	88	58	30	306	2637
Boven-Cottica en Perica.	1049	1289	635	658	3631	295	295	137	134	861	4492
Beneden-Commewijne.	913	985	513	481	2892	212	190	103	129	634	3526
Beneden-Cottica . .	1943	2154	1345	1280	6722	309	311	216	160	996	7718
Saramacca	449	470	262	238	1419	77	39	20	18	154	1573
Nickerie	295	381	204	203	1083	187	162	97	85	531	1614
Coronie	572	531	397	385	1885	65	72	50	38	225	2110
	7941	8960	5182	4962	27045	1745	1579	926	787	5037	32082

Tot de verschillende soorten van cultuur worden de slaven gebezigd zoo als in de onder lit. H H en I I overgelegde staten is opgegeven.

Ten aanzien van de meerdere of mindere opbrengst, zoowel per plantage als per akker, wordt op nieuw verwezen naar het Verslag over 1855, naar hetwelk in het algemeen, ter voorkoming van herhalingen, ook verwezen wordt voor zooveel betreft de tot de onderscheidene staten, cijfers en andere opgaven noodige inlichtingen.

Volgens de divisiestaten is het grootste product op de suikerplantages in elke divisie per akker verkregen door:

Burnside (Coronie)	3,826	ponden.
Catharina-Sophia (Saramacca)	3,750	"
Petribo (Boven-Commewijne)	3,738	"
de Eendragt (Boven-Cottica en Perica)	3,571	"
Waterland (Para).	3,487	"
La Liberté (Boven-Suriname en Thorarica).	3,487	"
Nursery (Nickerie)	3,400	"
de Drie Gebroeders (Boven-Suriname en Thorarica)	3,378	"
Rust en Werk (Beneden-Cottica)	2,900	"
Schoonoord (Beneden-Commewijne)	2,848	"

en is het minst verkregen door:

Kraanenburg (Beneden-Cottica)	707 ponden.
Wolffs Capoerica (Boven-Cottica en Perica)	1,026 »
Hazard (Boven-Commewijne)	1,082 »
Toledo (Boven-Suriname en Thororica)	1,320 »
Tout lui faut (Para)	1,584 »
Hamptoncourt (Nickerie)	1,646 »
Hamburg	1,950 »
Ellen (Beneden-Commewijne)	2,000 »

In 1856 is het grootste product geleverd door:

Catharina-Sophia (Saramacca)	1,452,000 ponden.
Alkmaar (Beneden-Commewijne)	1,168,655 »
Nursery (Nickerie)	1,084,300 »
Burnside (Coronie)	900,000 »
de Drie Gebroeders (Boven-Suriname en Thorarica)	893,921 »
de Resolutie (Beneden-Cottica)	825,709 »

en het kleinste door:

l'Espérance (Boven-Suriname en Thorarica)	26,600 ponden.
Guynesche Vriendschap (idem)	28,809 »
Alyda (Boven-Cottica en Perica)	46,800 »
Picardie (Beneden-Cottica)	49,888 »
Maasstroom (idem)	64,000 »
Ellen (Beneden-Commewijne)	85,470 »

In 1857 is het grootste product geleverd door:

Nursery (Nickerie)	1,360,000 ponden.
Catharina-Sophia (Saramacca)	1,121,400 »
Paradise (Nickerie)	1,078,200 »
Waterloo (idem)	1,013,166 »
Hoogland (Beneden-Commewijne)	990,238 »
de Drie Gebroeders (Boven-Suriname en Thorarica)	893,508 »
Burnside (Coronie)	880,000 »
Rust en Werk (Beneden-Cottica)	870,000 »
Alkmaar (Beneden-Commewijne)	869,252 »
Houttuin (Para)	803,355 »

en het kleinste door:

Alyda (Boven-Cottica en Perica) . . . . 49,200 ponden.

Kroonenburg (idem). . . . . 51,655 »

Picardie (idem) . . . . 52,915 »

Toledo (Boven-Suriname en Thorarica). . . . . 69,337 »

Berlijn (Beneden-Cottica). . . . . 83,300 »

l'Espérance (Boven-Suriname en Thorarica) . . . . 86,005 »

Uit het bovenstaande blijkt, dat in 1857 tien suikerplantages ieder een product van meer dan 800,000 ponden hebben verkregen, terwijl de gouvernementsplantage Catharina-Sophia, in de Saramacca, en de plantages Nursery, Paradise en Waterloo, in het district Nickerie gelegen, ieder meer dan een millioen ponden hebben gerendeerd.

Uit den volgenden staat ontwaart men hoeveel stoom- en hoeveel watermolens op de suikerplantages, en hoeveel koffij-breekmolens en katoen-stoommolens aanwezig waren.

	SUIKERPLANTAGES.		Koffij-breek-molens.	Katoen-stoom-molens.
	Stoommolens.	Watermolens.		
Boven-Suriname en Thorarica.	12 en 1 dubb.	7	1	»
Para	3 en 1 dubb.	5	»	»
Boven-Commewijne	5	10	»	»
Boven-Cottica en Perica. . .	7	9	»	»
Beneden-Commewijne. . . .	3 en 1 dubb.	2	»	»
Beneden-Cottica.	10 en 1 dubb.	1	»	5
Saramacca.	3	»	»	»
Nickerie	5	»	1	»
Coronie	1 driedubb.	»	»	6

In 1857 is door het Gouvernement aangekocht de bij executie verkochte suikerplantage Rustenburg c. a., en de verlaten grond Hulshof, beide gelegen in de divisie Boven-Cottica en Perica, met de daaraan geaccrocheerde en op Rustenburg werkzaam zijnde slaven. Eerstgemelde voor f 55,000 en laatstgemelde voor f 2300.

Deze plantage was in der tijd onder sequestratie gebragt ten gevolge van de lang verzuimde afbetaling der verschenen termijnen van rente en aflossing van de daarop ten behoeve van de opgeheven bank gevestigde hypothecaire schuld. Die schuld was primitief groot f 170,000, en hoewel sedert, met inbegrip der renten, f 160,500 afgedragen werd, bedraagt zij echter nog ruim f 200,000, die naar alle berekeningen uit de revenuen niet konden worden gekweten. Deze plantage, die voorloopig onder het beheer van den commissaris en secretaris der opgeheven bank was gesteld, is dit jaar, even als de plantage Catharina-Sophia, onder de administratie van den inspecteur der domeinen, landbouw en nijverheid overgegaan.

Met eene slavenmagt van 144 hoofden, van welken 65 voor veld- en fabriekarbeid be-

schikbaar, en 96 akkers met suikerriet beplant, heeft dit effect in 1857 126,497 ponden suiker opgeleverd.

2°. Veeteelt.

De volgende tabel toont den staat van den veestapel op ultimo December 1857 aan.

	Rundvee.	Paarden.	Muilezels.	Ezels.	Varkens.	Schapen.	Geiten.	Pluimvee.
De stad Paramaribo en buitenwijken .	663	15	4	68	124	34	15	»
Beneden-Suriname en Thorarica . .	399	14	4	7	265	205	3	726
Para	1011	30	2	13	449	431	40	1355
Boven-Commewijne	230	1	»	»	167	87	45	476
Boven-Cottica en Perica.	392	»	»	3	411	229	22	1143
Beneden-Commewijne.	299	12	4	3	443	198	60	778
Beneden-Cottica.	799	35	»	12	1054	583	132	2138
Saramacca.	171	8	1	2	102	54	12	1065
Nickerie	465	30	1	18	174	338	78	1321
Coronie.	871	27	1	20	185	1779	165	1332
	5300	172	17	146	3374	3938	572	10334

3. Uitgifte van landerijen voor cultuur.

In het jaar 1857 werden aan particuliere personen geene perceelen in allodialen eigendom afgestaan. In pacht echter 22 perceelen, te zamen groot $16^2/_5$ bunders of ruim 38 akkers.

4. Handel en scheepvaart.

In het jaar 1857 zijn in de kolonie Suriname aangekomen:

nit Nederland	58 schepen,	metende 7,185	last;
» Nood-Amerika	31 »	» 3,308½	»
» andere vreemde plaatsen	93 »	» 4,730	»
Te zamen	182 schepen,	metende 15,223½	».

Met deze schepen is voor eene geldswaarde van f 2,992,193.20½ ingevoerd, als:

uit Nederland	f 1,625,170.39½
» Noord-Amerika	812,569.14½
» andere vreemde plaatsen . .	554,453.66½

Eene vergelijking van deze cijfers met die van het jaar 1856 doet zien, dat, hoewel

het aantal aangekomen schepen minder is dan in dat jaar, de tonnelast meer heeft bedragen; terwijl het geldwaardig bedrag van den invoer eene beduidende vermeerdering heeft ondergaan.

Het totaal van den invoer bedroeg in 1856 slechts eene geldswaarde van f 2,578,339.64½.

De vermeerdering in 1857 is voor het grootste gedeelte aan schepen uit Nederland te danken.

Uit de kolonie Suriname zijn in 1857 vertrokken:

naar Nederland	52	schepen,	metende	6,567 last;
» Noord-Amerika . . .	36	»	»	3,761 »
» andere vreemde plaatsen	84	»	»	3,750 »
Te zamen	172	schepen,	metende	14,078 last.

De uitvoer met deze schepen heeft bedragen aan geldswaarde:

naar Nederland	f 3,592,184.52
» Noord-Amerika.	857,352.36½
» andere vreemde plaatsen .	1,109,853.15½
Te zamen. . .	f 5,559,390.04

De uit Suriname vertrokken schepen waren minder in getal dan in 1856, doch meer in tonnemaat.

Het totaal van den uitvoer was daarentegen in 1856 slechts f 4,279,830.54½, dus beduidend minder dan in 1857, hetgeen hoofdzakelijk is toe te schrijven aan de prijzen der koloniale producten, die, vooral wat de suiker en cacao aangaat, zeer hoog gestegen zijn.

In de als bijlagen hiernevens gevoegde staten van in- en uitvoer over 1857 (bijlage lit. J. J.) vindt men de nadere bijzonderheden daaromtrent aangegeven, als ook den staat van het entrepôt gedurende dat jaar.

De invoer voor rekening van het Gouvernement heeft in 1857 bedragen eene geldswaarde van f 171,503.55½, hoofdzakelijk bestaande uit voedings-artikelen, medicijnen, kleederen, steenkolen, bouwmaterialen enz., zoo voor de troepen, het bouwdepartement, als voor de gouvernements-plantages *Catharina-Sophia* en *Rustenburg*. Deze invoer had zoowel uit Nederland als uit Noord-Amerika plaats.

De uitvoer voor rekening van het Gouvernement had alleen plaats naar Nederland en bedroeg eene waarde van f 131.699.25⁵ aan suiker en rhum van de gouvernements-plantages Catharina-Sophia en Rustenburg.

De regten op den handel en de scheepvaart, waarvan echter uitgesloten zijn de goederen of producten die voor rekening van het Gouvernement worden in- of uitgevoerd, hebben in 1857 aan de koloniale kas opgebragt:

inkomende regten	f 87,034.44
uitgaande regten	277,991.78
lastgelden der schepen	42,834.01
baak-, los- en steigergelden	2,519.00
entrepôt-, waag- en rooigelden	4,985.21
Ten gezamenlijken bedrage van	f 415,364.44

In 1857 werden, den handel betreffende, afgekondigd:

1°. de publicatie van den 23sten Mei (G. B. n°. 9), bepalende de plaatsing in het *Gouvernementsblad* van het tusschen Nederland en Oostenrijk gesloten tractaat van han-

del en scheepvaart; en

2°. de publicatie van 21 December (G. B. n°. 21), waarbij, in het belang van 's lands dienst, de functien van rooimeester der melasse-vaten, ijkmeester en meter van sterke dranken op den waagmeester worden overgedragen.

Met betrekking tot verscheidene *consulaire overeenkomsten* wordt naar hoofdstuk C verwezen.

R. Betonning, bebakening en loodswezen.

In het vorige Verslag is reeds medegedeeld, dat in 1857 een vuurschip is geplaatst, om den ingang van de rivier Suriname aan te wijzen.

Bij anticipatie op het Verslag van 1858 zij gezegd, dat men in dat jaar, om redenen van technischen aard, verpligt is geweest, het vuurschip eenigzins te verplaatsen, van welke verplaatsing behoorlijk aan belanghebbenden is kennis gegeven.

Ten gevolge van het plaatsen van het lichtschip is de uiterton komen te vervallen, zoodat nu tusschen dat vaartuig en den mond der rivier (*Braamspunt*) nog drie ijzeren boeijen liggen.

De rapporten van verschillende vreemde binnenvallende schepen omtrent het vuurschip luidden allergunstigst, en met regt kan gezegd worden dat het volkomen aan de verwachting beantwoordt.

Voorts is in Mei 1857 het vaarwater voor de Nickerie-rivier door den kommandant van de kanonneerboot aldaar met 3 ijzeren boeijen afgebakend.

Wat de opname van het vaarwater der Marowijne betreft, zij gezegd, dat deze in 1857 nog niet is kunnen worden voltooid. Van de 4 tonnen, aldaar in 1856 tot aanduiding van den mond der rivier gelegd, is de buitenste of uiterton door de zware rollers weggeslagen.

8. Briefwisseling.

STAAT, aantoonende het getal der gedurende het jaar 1857 ontvangen en verzonden brieven en couranten, zoowel per mail als per scheepsgelegenheid.

ONTVANGEN.

van	per mail.		per andere scheepsgelegenheid.		Totaal brieven.	Totaal couranten.
	Brieven.	Couranten.	Brieven.	Couranten.		
Nederland. . . .	8304	11328	1402	83	9706	11411
Curaçao	144	48	62	»	206	»
Nickerie, Coronie, Demerary en andere vreemde plaatsen. . .	[1] 1524	1360	»	»	1524	1360
	9972	12736	1464	83	11436	12771

VERZONDEN

naar	per mail.		per andere scheepsgelegenheid.		Totaal brieven.	Totaal couranten.
	Brieven.	Couranten.	Brieven.	Couranten.		
Nederland. . . .	9813	513	584	14	10397	527
Nickerie.	[2] 1002	625	»	»	1002	625
Coronie	[2] 509	131	»	»	509	131
Curaçao, St. Eustatius en St. Martin.	206	156	109	11	315	167
Cayenne.	95	156	»	»	95	156
Demerary en Berbice	980	530	»	»	980	530
W.-I. eilanden en Midden-Amerika. . . .	170	»	»	»	170	»
Noord-Amerika.	60	»	»	»	60	»
Engeland	813	300	»	»	813	300
Frankrijk	[3] 1190	»	»	»	1190	»
Duitschland. . .	225	»	»	»	225	»
Belgie	90	»	»	»	90	»
Rusland	2	»	»	»	2	»
Portugal.	1	»	»	»	1	»
Spanje.	1	»	»	»	1	»
Andere vreemde plaatsen	70	»	»	»	70	»
	15227	2411	693	25	15920	2436

[1] Onder dit getal zijn de dienstbrieven niet begrepen.

[2] Onder dit getal zijn een aantal dienstbrieven begrepen.

[3] Grootendeels van Cayenne afkomstig.

Bij vergelijking van den vorenstaanden staat met dien van 1856 valt in het oog, dat schijnbaar het totaal getal ontvangen brieven in dit jaar *minder* is geweest dan ten vorigen jare, alhoewel inderdaad het tegendeel waar is. Tot opheldering daarvan dient opgemerkt te worden, dat op den staat van 1857 weggelaten zijn de Europesche en andere brieven voor de Fransche kolonie Cayenne, die alhier voor die plaats per mail, deels afzonderlijk en deels in gesloten pakketten, worden aangebragt en doorgezonden.

Het brievenvervoer per mail is toegenomen.

In den staat zijn thans ook eenige kolommen gevoegd, aanwijzende het aantal ontvangen en verzonden couranten.

In de bepalingen en regeling van het postwezen kwam in 1857 geene verandering.

De opbrengst van het postkantoor voor 's lands kas heeft, na aftrek der onkosten, in 1857 de som van f 7077.37 bedragen. Dit hooge bedrag, dat in 1858 nog aanmerkelijk is gestegen, is toe te schrijven aan de sedert 1854 in werking gebragte versnelde communicatie met het buitenland door middel van de Engelsche West-Indische maildienst, en de, in verband daarmede, elke 14 dagen van hier naar Demerary met de postpakketten vertrekkende koloniale vaartuigen.

Opmerkelijk is te dien aanzien het volgende overzigt van de jaarlijksche netto opbrengst der posterij in Suriname over een tijdvak van 6 jaren.

1853	f 2322.37
1854	3483.32
1855	5200.31
1856	6217.20
1857	7077.37
1858	8698.84

Bijzonderheden van verschillenden aard.

De in Venezuela kort geleden ontdekte goudmijnen nabij de grenzen van Britsch Guyana hebben, volgens mededeeling van den Gouverneur van Suriname, gedurende eenigen tijd in eerstgemelde kolonie aller gemoederen in beweging gebragt.

Op kosten van het Britsch koloniaal gouvernement is eene expeditie uitgezonden om te onderzoeken, of er binnen 's lands van de Essequebo naar de goudmijnen eene geschikte communicatie was op te sporen. De reizigers zijn echter onverrigter zake teruggekomen, terwijl dr. Blair, een der bekwaamste geneeskundigen uit die kolonie, ten gevolge van de doorgestane vermoeijenissen overleden is. Eenige andere togten in het binnenland van Britsch Guyana, door particulieren ondernomen, om te onderzoeken of er in die kolonie zelve goud te vinden is, hebben evenmin eenen gunstigen uitslag gehad.

Het zoeken naar goud is bij onze Fransche naburen in Cayenne aanvankelijk met gunstiger uitslag bekroond geworden. Bij Keizerlijk decreet van 20 Mei 1857 werd aan eene daartoe gevormde maatschappij concessie verleend tot gouddelving. Deze maatschappij (Compagnie de l'Approuague) schijnt echter ook niet zeer gelukkig in hare operatien te zijn en het gevonden goud vergoedt de bestede moeite en onkosten niet. Althans zijn de actien dier maatschappij aanmerkelijk gedaald.

Ook in Suriname is een aanzoek tot mijnontginning gedaan, ten gevolge waarvan 6000 Surinaamsche akkers, ter exploitatie van mijnen, bosschen en gronden aan de heeren mr. S. J. Cohen en J. Meijers in allodialen eigendom werden afgestaan.

De Minister van Staat, Minister van Kolonien,

ROCHUSSEN.

ZIT

Vers
We
te

BIJLA

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE **K** (*) VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 3.

NOMINATIVE STAAT

DER

WEESKINDEREN,

onder de openbare voogdij staande.

(*) De bijlagen A—I zijn, ter inzage van de leden der Kamer, ter Griffie nedergelegd.

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.	
		Mannelijk.	Vrouwelijk.
	Van de Hervormde Christelijke gemeente.		
1	J. L. Marcus	1	»
2	R. G. Marcus	»	1
3	W. F. Wijngaarde	1	»
4	A. W. Wijngaarde	1	»
5	S. C. Walton	»	1
6	M. E. Walton	»	1
7	J. H. Walton	»	1
8	M. J. Bouteille	1	»
9	W. C. Jasper de Boer	1	»
10	A. D. de Boer	1	»
11	R. A. de Boer	1	»
12	A. de Boer	1	»
13	F. J. Stift	»	1
14	J. L. A. Constantia	1	»
15	M. E. H. Constantia	»	1
16	Sara Weerseloo	»	1
17	J. L. Perot	»	1
18	J. F. W. Tirns	»	1
19	J. M. Gezelschap	»	1
20	A. W. Kirnheim	»	1
21	J. E. Sanger	1	»
22	J. F. Langevreugd	»	1
23	J. P. Conijnenberg	»	1
24	R. C. J. F. Conijnenberg	1	»
25	B. M. C. Conijnenberg	»	1
26	D. E. Linck	»	1
27	E. van Ommeren	1	»
28	F. van Ommeren	»	1
29	C. M. de Ridder	1	»
30	P. H. A. G. de Ridder	1	»
31	C. E. H. de Ridder	»	1
32	J. Goudenknop	1	»
33	A. H. van Ommeren	»	1
34	A. C. Costerus	»	1
35	J. L. Mill	1	»
36	M. S. Mill	»	1
37	G. H. J. van Amson	1	»
38	F. A. J. van Amson	»	1

Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	*AANMERKINGEN.*
18	Door het Gouvernement.	f 5.00	In echt geboren.
12	idem.	5.00	idem.
12	idem.	5.00	
9	idem.	5.00	
11	idem.	5.00	
14	idem.	5.00	
12	idem.	5.00	
5	idem.	4.00	
12	idem.	5.00	
8	Door deszelfs betrekkingen.		
6	idem.		
15	Door het Gouvernement.	5.00	
12	idem.	5.00	
7	idem.	4.00	
9	idem.	4.00	
14	idem.	7.00	
14	idem.	5.90	
7	idem.	4.00	
14	idem.	5.00	
9	idem.	7.00	
7	idem.	5.00	
6	idem.	5.00	
11	idem.	4.00	
6	idem.	4.00	
4	idem.	4.00	
12	idem.	5.00	
7	idem.	5.00	
9	idem.	5.00	
17	idem.	7.00	
15	idem.	7.00	
14	idem.	7.00	
15	idem.	5.00	
13	idem.	5.00	
7	idem.	6.00	
7	idem.	4,00	
9	idem.	4.00	
14	idem.	6.00	
11	idem.	6.00	

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.		O
		Mannelijk.	Vrouwelijk	
39	H. A. Vlammenburg	1	„	
40	A. P. Vlammenburg	1	„	
41	A. E. Vlammenburg	„	1	
42	C. E. van der Spa	„	1	
43	G. M. van der Spa	1	„	
44	A. J. Dalia	1	„	
45	H. C. Rittinger	1	„	
46	G. C. Deyl	„	1	
47	R. F. Hards	1	„	
48	F. J. Marcus	„	1	
49	J. C. Marcus	1	„	
50	A. T. Nahar	„	1	
51	P. M. J. Sichterman	„	1	
52	G. F. Sichterman	„	1	
53	J. A. A. Sichterman	„	1	
54	S. M. V. van Wijcks	„	1	
55	M. W. van Wijcks	„	1	
56	J. M. C. van Wijcks	„	1	
57	J. W. Gezelschap	1	„	
58	G. S. J. Hofberk	„	1	
59	M. A. Schotborgh	„	1	
60	H. A. Russel	„	1	
61	J. F. Russel	„	1	
62	J. F. J. Hermelijn	1	„	
63	H. P. Comvalius	„	1	
64	E. A. Comvalius	„	1	
65	M. H. Comvalius	„	1	
66	A. A. Comvalius	„	1	
67	A. F. Wijngaarde	„	1	
68	J. A. Comvalius	1	„	
69	A. C. Karg	„	1	
70	J. H. de Vries of Zeeman	„	1	
71	Th. Walton	1	„	
72	J. C. P. Duurvoort	1	„	
73	F. M. A. Deyl	1	„	
74	M. Soerel	„	1	
75	Josephina Soerel	„	1	
76	Jacob Soerel	1	„	
77	H. F. Lindvelde	1	„	
78	J. M. L. Sichterman	1	„	

Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	*AANMERKINGEN.*
13	Door het Gouvernement.	4.00	
9	idem.	4,00	
4	idem.	4.00	
16	idem.	7.00	
12	idem.	7.00	
16	idem.	6.00	
15	idem.	5.00	
12	idem.	5.00	
9	idem.	5.00	
21	Uit eigene middelen.		In echt geboren.
15	idem.		idem.
18	idem.		
15	idem.		In echt geboren.
13	idem.		idem.
6	idem.		idem.
9	idem.		
8	idem.		
6	idem.		
16	idem.		
21	idem.		
19	idem.		
19	Door deszelfs betrekkingen.		In echt geboren.
18	idem.		idem.
20	idem.		
14	idem.		
22	idem.		
19	idem.		
10	idem.		
15	idem.		
22	idem.		
20	idem.		
22	idem.		
22	idem.		
21	idem.		
18	idem.		
18	idem.		
21	idem.		
19	idem.		
22	idem.		
22	idem.		In echt geboren.

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.		Oude
		Mannelijk.	Vrouwelijk.	
79	J. G. de Reev	»	1	
80	Th. de Reev	1	»	
81	A. E. Harris	»	1	
82	J. J. Wellswatsch	1	»	
83	J. A. H. Fel	»	1	
84	Abraham Weerseloo	1	»	
85	W. L. Weerseloo	»	1	
86	Marius Meijer	1	»	
87	A. G. Mendes	»	1	
88	A. F. Karnar	»	1	
89	F. M. Feenstra	»	1	
90	Th. J. Trask	1	»	
91	C. E. Godefroy	1	»	
92	E. P. Godefroy	»	1	
93	A. E. Godefroy	»	1	
94	J. F. Godefroy	1	»	
95	Josephina Godefroy	»	1	
96	Henri Edam	1	»	
97	J. W. Edam	1	»	
98	Josephina Edam	»	1	
99	G. J. Cremer	1	»	
100	C. A. Cremer	1	»	
101	A. E. van de Vreugd	1	»	
102	H. C. Gerlag	»	1	
103	H. P. E. Wijberg	»	1	
104	M. P. Wijberg	1	»	
105	Carel de la Parra	1	»	
106	A. G. Potmes	1	»	
107	C. W. C. Conijnenberg	»	1	
108	P. B. van Ommeren	1	»	
109	C. P. van Ommeren	»	1	
110	C. F. van Ommeren	»	1	
111	Eduard van Ommeren	1	»	
112	F. J. van Ommeren	1	»	
113	J. C. van Ommeren	1	»	
114	G. A. Vels	1	»	
115	A. H. Vels	1	»	
116	Lena Goudenknop	»	1	
117	Josephina Goudenknop	»	1	
118	A. F. Nichtevecht	»	1	

Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	*AANMERKINGEN.*
8	Door deszelfs betrekkingen.		
22	idem.		
18	idem.		
11	idem.		
10	idem.		
21	idem.		
20	idem.		
20	idem.		
18	idem.		
11	idem.		
19	idem.		
9	idem.		
19	idem.		
13	idem.		
8	idem.		
18	idem.		
19	idem.		
20	idem.		
15	idem.		
16	idem.		
20	idem.		
18	idem.		
20	idem.		
12	idem.		
13	idem.		
21	idem.		
18	idem.		
16	idem.		
18	idem.		
17	idem.		
10	idem.		
9	idem.		
7	idem.		
6	idem.		
9	idem.		
20	idem.		
16	idem.		
20	idem.		
19	idem.		
6	idem.		

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT. Mannelijk.	Vrouwe[lijk].
119	W. J. Nichtevecht	"	1
120	C. J. May	"	1
121	H. M. May	1	"
122	J. M. May	"	1
123	H. A. Brunswijk	1	"
124	J. A. Smith	"	1
125	H. L. Poederooy	1	"
126	F. Knipmes	1	"
127	W. van Meteren	"	1
128	F. F. Frederiks	"	1
129	J. C. van Weede	"	1
130	Jacques van Weede	1	"
131	J. C. van Amsom	"	1
132	G. H. van Amson	1	"
133	F. A. J. van Amson	"	1
134	H. Rosemeijer	"	1
135	J. Rosemeijer	1	"
136	H. H. Geilen	1	"
137	H. Reynue	1	"
138	H. C. van Faverey	"	1
139	W. H. Klipsteen	1	"
140	J. H. Berkmeijer	1	"
141	L. G. Auka	1	"
142	E. W. Stuger	1	"
143	Louis J. Stuger	1	"
144	G. P. Stuger	1	"
145	J. F. Sanches	"	1
146	F. M. Graskamp	1	"
147	L. J. C. Noireux	"	1
148	J. J. T. Rittinger	1	"
149	E. Rittinger	1	"
150	H. M. Brandon	1	"
151	E. Musket	"	1
152	J. G. Buiksloot	"	1
153	F. C. Buiksloot	1	"
154	W. G. Pardo	1	"
155	F. W. Pardo	1	"
156	A. P. A. de Lemmert	"	1
157	J. A. C. de Lemmert	1	"
158	G. J. de Lemmert	1	"

…HT. …rouwe…	Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	AANMERKINGEN.
1	3	Door deszelfs betrekkingen.		
1	21	idem.		
"	13	idem.		
1	11	idem.		
"	18	idem.		
1	15	idem.		
"	17	idem.		
"	22	idem.		
1	20	idem.		
1	21	idem.		
1	17	idem.		
"	15	idem.		
1	19	idem.		
"	13	idem.		
1	11	idem.		
1	19	idem.		
"	20	idem.		
"	19	idem.		
"	6	idem.		
1	17	idem.		
"	19	idem.		
"		idem.		
"	19	idem.		
"	18	idem.		
"	18	idem.		
"	16	idem.		
1	17	idem.		
"	6	idem.		
1	21	idem.		
"	18	idem.		
"	21	idem.		
"	20	idem.		
1	8	idem.		
1	8	idem.		
"	6	idem.		
"	19	idem.		
"	13	idem.		
1	19	idem.		
"	17	idem.		
"	9	idem.		

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.	
		Mannelijk.	Vrouwelijk.
159	Arnold F. Leeuw	1	»
160	James Gudge.	1	»
161	Rudolf Guicherit	1	»
162	E. C. van Cusin Rietman	1	»
163	H. L. Maasdamme.	1	»
164	J. A. Maasdamme.	1	»
165	J. D. Maasdamme.	1	»
166	J. van Ommeren	1	»
167	L. W. Fransberg	1	»
168	C. Conijnenberg.	»	1
169	H. Soesman	»	1
170	J. C. Geelen.	»	1
171	H. J. Constantia	1	»
	Van de Evangelische-Luthersche gemeente.		
1	W. P. Daling	»	1
2	C. G. Conijnenberg	»	1
3	J. E. Winterswijk.	1	»
4	J. Terhei.	»	1
5	J. L. Stroomnat	1	»
6	J. M. Abrahams	1	»
7	A. E. Abrahams	»	1
8	T. J. Houtkloof.	»	1
9	J. H. Plak	1	»
10	J. F. L. à Cohen	1	»
11	R. G. à Cohen	1	»
12	W. F. à Cohen	1	»
13	J. M. van der Elst	»	1
14	W. D. Fransberg	1	»
15	M. C. Fransberg	»	1
16	E. C. Heilbron	»	1
17	J. F. Rittinger	1	»
18	S. M. Louis	»	1
19	H. F. Philips	1	»
20	J. F. W. H. Philips	1	»
21	G. L. Philips	1	»
22	J. F. C. Philips	1	»
23	F. F. Suchard	1	»
24	H. Suchard	»	1

Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	AANMERKINGEN.
12	Door deszelfs betrekkingen.		
6	idem.		
21	idem.		
18	idem.		
22	idem.		
19	idem.		
16	idem.		
6	idem.		
5	idem.		
13	idem.		
22	idem.		
14	idem.		
21	idem.		
9	Door het Gouvernement.	f 5.00	
14	idem.	4.00	
14	idem.	7.00	
10	idem.	7.00	
15	idem.	6.00	
13	idem.	5.00	
7	idem.	5.00	
16	idem.	5.00	
14	idem.	4.00	
13	idem.	4.00	
11	idem.	4.00	
6	idem.	4.00	
9	idem.	6.00	
12	idem.	4.00	
9	idem.	4.00	
14	idem.	6.00	
9	Door deszelfs betrekkingen.		
8	idem.		
22	Uit eigene middelen.		
21	idem.		
20	idem.		
19	idem.		
16	idem.		
14	idem.		

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.	
		Mannelijk.	Vrouwelijk.
25	J. S. A. M. Duncan	»	1
26	J. H. Weigle of Hölle	1	»
27	John Gardner	1	»
28	J. C. Krieger	»	1
29	R. A. Krieger	1	»
30	S. H. Krieger	»	1
31	B. M. L. E. van Meerbeek	»	1
32	J. H. H. J. A. van Meerbeek	»	1
33	A. W. E. H. van Meerbeek	»	1
34	C. F. W. Hille	1	»
35	S. F. Soetermeer	»	1
36	F. G. Soetermeer	»	1
37	G. D. C. Kreps	»	1
38	J. C. Braauwmuller	1	»
39	M. T. Braauwmuller	»	1
40	H. J. Braauwmuller	»	1
41	L. C. Braauwmuller	1	»
42	Jacquelina Bauer	»	1
43	Ed. Bauer	1	»
44	J. A. Bauer	»	1
45	H. G. Pijpers	»	1
46	C. G. Emanuels	1	»
47	A. C. Treheen	»	1
48	F. C. Krieger	1	»
49	J. H. Krieger	1	»
50	E. P. Krieger	1	»
51	S. R. Krieger	»	1
52	C. H. Krieger	»	1
53	L. C. Krieger	»	1
54	J. H. Bloeiman	»	1
55	M. J. Bloeiman	»	1
56	F. E. Bloeiman	»	1
57	D. A. G. Rucks	1	»
58	C. J. J. Rittinger	1	»
59	J. F. Stroomnat	1	»
60	J. C. Linck	»	1
61	F. J. Linck	»	1
62	G. E. Wijngaarde	»	1
63	A. F. M. Nijs	»	1
64	J. C. Linck	1	»

Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	*AANMERKINGEN.*
15	Uit eigene middelen.		In echt geboren.
11	idem.		
22	idem.		In echt geboren.
18	idem.		
4	idem.		
17	idem.		
22	idem.		In echt geboren.
19	idem.		
18	idem.		
17	idem.		
21	idem.		
19	Door deszelfs betrekkingen.		
20	idem.		
18	idem.		
10	idem.		
16	idem.		
7	idem.		
22	idem.		
21	idem.		
14	idem.		
21	idem.		
19	idem.		
21	idem.		
20	idem.		
17	idem.		
14	idem.		
12	idem.		
8	idem.		
6	idem.		
22	idem.		
18	idem.		
7	idem.		
22	idem.		
18	idem.		
18	idem.		
17	idem.		
14	idem.		
18	idem.		
10	idem.		
21	idem.		

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.		O
		Mannelijk.	Vrouwel	
65	C. J. Karnar	"	1	
66	J. E. Beets	"	1	
67	J. M. van der Elst	"	1	
68	J. C. Ruchman	1	"	
69	J. H. Ruchman	1	"	
70	E. P. F. Ruchman	1	"	
71	S. R. Ruchman	"	1	
72	C. H. Ruchman	"	1	
73	L. J. Ruchman	"	1	
74	R. G. van der Stede	"	1	
75	E. de Wiel	1	"	
76	B. B. Plak	1	"	
77	J. E. H. Oogstman	1	"	
78	A. L. Plak	"	1	
79	A. F. J. d'Avilaar	"	1	
80	J. W. d'Avilaar	1	"	
81	B. H. Laguna	1	"	
82	P. C. van Baak	"	1	
83	F. C. van Baak	"	1	
84	C. P. Reeder	1	"	
85	J. E. W. Heurg	1	"	
86	C. E. H. Sally	"	1	
87	L. J. Stuger	1	"	
88	G. P. Stuger	1	"	
89	T. Terhei	1	"	
90	P. W. Muller	1	"	
91	C. E. Heilbron	"	1	
92	H. F. Coerland	1	"	
93	S. G. de Wolff	"	1	
94	A. G. Bruyning	"	1	
95	M. Bruyning	1	"	
96	H. E. Bruyning	1	"	
97	C. J. Bruyning	"	1	
98	J. S. Bruyning	"	1	
99	C. L. Bruyning	"	1	
100	A. A. J. Muller	"	1	
101	J. E. Muller	"	1	
102	Th. E. Bixby	1	"	
103	G. H. Bixby	1	"	
104	C. H. Bixby	1	"	

…CHT. Vrouwel…	Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	AANMERKINGEN.
1	8	Door deszelfs betrekkingen.		
1	17	idem.		
1	8	idem.		
"	21	idem.		
"	18	idem.		
"	15	idem.		
1	13	idem.		
1	9	idem.		
1	10	idem.		
1	19	idem.		
"	19	idem.		
"	18	idem.		
"	4	idem.		
1	16	idem.		
1	22	idem.		
"	16	idem.		
"	19	idem.		
1	11	idem.		
1	8	idem.		
"	21	idem.		
"	19	idem.		
1	16	idem.		
"	18	idem.		
"	16	idem.		
"	22	idem.		
"	17	idem.		
1	14	idem.		
"	15	idem.		
1	9	idem.		
1	20	idem.		
"	18	idem.		
"	8	idem.		
1	10	idem.		
1	6	idem.		
1	2	idem.		
1	3	Uit eigene middelen.		
1	23	idem.		
"	22	idem.		In echt geboren.
"	20	idem.		idem.
"	18	idem.		idem.

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.	
		Mannelijk.	Vrouwe
105	A. O. Bixby.	"	1
106	E. A. Bixby.	"	1
107	A. N. Bixby.	1	"
108	Joh. J. Karelshoek	1	"
109	A. T. Muller	1	"
110	S. J. Heijen.	"	1
	Van de Roomsch-katholijke gemeente.		
1	S. T. Benescia	"	1
2	H. M. J. Dalia.	1	"
3	J. H. M. Willems	"	1
4	B. J. Brandon	1	"
5	B. Brandon	"	1
6	L. W. Fransberg	"	1
7	A. N. Smith.	1	"
8	W. T. H. Smith	1	"
9	E. C. Smith	1	"
10	H. M. L. Smith	1	"
11	J. F. van der Ziel.	"	1
12	G. J. Plak	1	"
13	E. M. Wekker	"	1
14	S. N. Wekker	1	"
15	J. M. Montini	1	"
16	Maria de Jezus.	"	1
17	M. C. de Jezus	1	"
18	F. de Jezus	"	1
19	J. C. de Jezus	1	"
20	M. A. Kristie	"	1
21	C. M. Part	"	1
22	Cornelis Rosemeijer	1	"
23	E. J. C. Brand.	"	1
24	H. S. Soesman	"	1
25	H. M. Them.	"	1
26	W. J. Greve.	1	"
27	M. J. Greeve	"	1
28	J. H. Wintersman	1	"
29	J. E. Fockinck	1	"
30	H. Servas.	1	"
31	M. F. Servas	"	1

...LACHT. Vrouwe...	Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	*AANMERKINGEN.*
1	17	Uit eigene middelen.		In echt geboren.
1	11	idem.		idem.
"	9	idem.		idem.
"	7	Door deszelfs betrekkingen.		
"	6	idem.		
1	1	idem.		
1	11	Door het Gouvernement.	f 6.00	
"	8	idem.	6.00	
1	4	idem.	5.00	
"	8	idem.	5.00	
1	6	idem.	5.00	
1	5	idem.	4.50	
"	15	idem.	4.00	
"	13	idem.	4.00	
"	11	idem.	4.00	
"	8	idem.	4.00	
1	$4\frac{1}{2}$	idem.	4.00	
"	6	idem.	4.00	
1	11	idem.	4.00	
"	7	idem.	4.00	
"	7	idem.	7.00	
1	16	idem.	3.00	
"	8	idem.	3.00	
1	5	idem.	3.00	
"	1	idem.	3.00	
1	7md.	idem.	4.00	
1	10	idem.	5.00	
"	14	idem.	5.00	
1	12	idem.	5.00	
1	21	idem.	5.00	
1	6	Door deszelfs betrekkingen.		
"	19	idem.		
1	16	idem.		
"	19	idem.		
"	20	idem.		In echt geboren.
"	16	idem.		
1	20	idem.		

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.		Oud
		Mannelijk.	Vrouwelijk.	
32	C. E. Penseloo	"	1	
33	A. W. Smith	"	1	
34	J. M. Houwling	1	"	
35	G. E. Houwling	"	1	
36	J. F. van 't Gorecht	1	"	
37	A. M. van 't Gorecht	"	1	
38	J. M. Stift	1	"	
39	E. C. Brandt	"	1	
40	M. M. van Sman	"	1	
41	A. E. Jacot van Imthurn	"	1	
42	E. H. Stapel.	"	1	
43	C. Stapel	"	1	
44	P. A. S. Vrede	"	1	
45	P. J. Vrede	1	"	
46	R. S. Vrede	1	"	
47	H. C. Vrede	"	1	
48	W. P. Marum	1	"	
49	A. C. Marum	"	1	
50	A. van Esden	1	"	
51	D. van Esden	"	1	
52	L. P. Dur Epee	1	"	
53	A. J. Dur Epee	1	"	
54	H. M. Brandon	1	"	
55	S. Brandon	"	1	
56	C. M. Scholtzborg	1	"	
57	Amalia Dalia	"	1	
58	H. Schmidt	1	"	
59	J. Th. de Vries	"	1	
60	M. Remberg	"	1	
61	C. Dandlau	"	1	
62	A. Gotschin	1	"	
63	J. C. Lohman	1	"	
64	P. J. Lennon	1	"	
65	T. G. Isenne.	1	"	
66	A. B. Isenne.	"	1	
67	M. B. Isenne	"	1	
68	Emanuel Gomez	1	"	
69	E. Fereyra	1	"	
70	H. Fereyra	1	"	

…ouwelij	Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	AANMERKINGEN.
1	13	Door deszelfs betrekkingen.		
1	19	idem.		
"	22	idem.		
1	16	idem.		
"	14	idem.		
1	10	idem.		
"	22	idem.		
1	11	idem.		
1	16	idem.		
1	3	Door het Gouvernement.	f 5.00	
1	9	Door deszelfs betrekkingen.		
1	3	idem.		
1	11	idem.		
"	9	idem.		
"	7	idem.		
1	4	idem.		
"	16	idem.		
1	11	idem.		
"	18	idem.		
1	15	idem.		
"	12	idem.		
"	8	idem.		
"	13	idem.		
1	14	idem.		
"	22	idem.		
1	21	idem.		
"	18	idem.		
1	14	idem.		
1	19	idem.		
1	15	idem.		
"	22	idem.		
"	13	idem.		
"	15	idem.		
"	14	idem.		
1	13	idem.		
1	2	idem.		
"	5	idem.		
"	"	idem.		
"	"	idem.		

Nommer.	NAMEN.	GESLACHT.	
		Mannelijk.	Vrouwel
	Van de Moravische Broeder-gemeente.		
1	J. F. Thomas	»	1
2	J. W. Thomas	1	»
3	J. L. Wassenaar	1	»
4	J. C. Wassenaar	1	»
5	J. F. Guthman	1	»
6	S. H. Guthman	»	1
7	E. Kersenberg	1	»
8	R. Lindeboom	1	»
9	A. Lindeboom	»	1
10	J. J. Tdlohreg	»	1
11	E. F. Reeder of Beverley	1	»
12	A. J. Beverley	1	»
13	C. M. Rijts	»	1
14	E. C. Rijts	1	»
15	M. S. de l'Isle	»	1
16	D. B. de l'Isle	»	1
17	E. L. de l'Isle	»	1
18	L. F. Vigor	1	»
	Van de Hoogduitsche Israëlitische gemeente.		
	Jacob Emanuels	1	»

T. uwel	Ouderdom.	Door wien verzorgd wordende.	Maandelijksche onderstand.	*AANMERKINGEN.*
1	14	Door het Gouvernement.	f 6.00	
»	11	idem.	6.00	
»	10	idem.	5.00	
»	5	idem.	5.00	
»	7	idem.	5.00	
1	5	idem.	5.00	
»	11	idem.	4.00	
»	11	idem.	4.00	
1	6	idem.	4.00	
1	11	idem.	4.00	
»	19	Door deszelfs betrekkingen.		
»	12	idem.		
1	22	idem.		
»	16	idem.		
1	21	idem.		
1	18	idem.		
1	16	idem.		
»	13	idem.		
»	15	Door het Gouvernement.	f 7.00	In echt geboren.

N°. 4.

VERSLAG betreffende de zending der Evangelische Broeder-gemeente in de kolonie Suriname, over het jaar 1857.

Het jaar 1857 moet in de geschiedenis der zending in de kolonie Suriname, gelijk vele der vroegere jaren, als een met den zegen Gods rijk bekroond jaar aangeteekend worden.

Er is wederom een groote stap vooruit gedaan om de duisternis van het heidendom door het licht des H. Evangelies te verdringen; 1760 heidenen hebben uit eigen beweging zich aangediend en om onderwijs in het Christendom gevraagd, 1006 volwassenen hebben, na behoorlijk beproefd en onderwezen te zijn, den H. doop ontvangen, desgelijks 888 kinderen; het totale getal der aan onze herderlijke zorg toevertrouwde zielen is gerezen op 24,840, en bedroeg dus bij het einde van het jaar 1857 1524 meer dan het jaar te voren. Onze pogingen om een nieuw etablissement op te rigten in eene streek waar dit hoogst wenschelijk is, aan de rivier Para, zijn zoo ver gevorderd, dat hetzelve D. v. in het jaar 1858 zal tot stand komen. Wij hebben in de divisien meer dan ooit aan het door de negers dikwerf geuite verlangen naar godsdienstig onderwijs ongehinderd kunnen nakomen; onze pogingen om het schoolonderwijs der kinderen te bevorderen zijn wel niet zoo bekroond geworden als wij gewenscht hadden, maar evenwel niet geheel te vergeefs geweest. En wat ons zelven betreft, zoo heeft God ons allen het leven bespaard en de gezondheid behouden, zoodat wij geene groote stoornis in onze werkzaamheid te betreuren hebben.

Al deze algemeene opmerkingen, op welke wij verder meer speciaal terugkomen zullen, leveren het dankenswaardig bewijs op, dat God Zijnen zegen op ons werk heeft doen rusten, waarvoor Hem zij prijs en dank gebragt.

Niet minder mogen wij nalaten aan het hoofd van ons tegenwoordig Verslag dank te zeggen aan het hooge bestuur voor alle bewijzen van bescherming, ondersteuning en bevordering, welke wij gedurende het afgeloopen jaar wederom hebben mogen ondervinden.

In den kring der hier aangestelde zendelingen hebben gedurende het jaar 1857 weinig veranderingen plaats gehad.

Naar Europa teruggekeerd is de heer F. J. Gork, wegens ziekelijkheid van mevr. Gork. Nieuw aangekomen is de heer C. A. Brauckmann.

Het getal der hier aangestelde zendelingen is dus onveranderd op 29 gebleven, waarvan echter 2, de heeren H. J. Schwensen en J. G. F. Jansa, op bezoekreizen in Europa afwezig zijn; wij waren deze beiden bij het einde van het jaar 1857, zoo als ook nog eenen nieuw beroepen zendeling, verwachtende.

Het generale getal aller aan de herderlijke zorg der zendelingen van de Evangelische Broedergemeente toevertrouwde negers is gedurende het jaar 1857 toegenomen met 1524 zielen, en bedroeg ultimo December 1857 24,840 zielen. Dit getal verdeelt zich op de navolgende zendingsdistricten.

		Gedoopten.	Onge-doopten.	Totaal.
1. Paramaribo met fort Amsterdam en . . .	6 plant.	4572	1275	5847
2. Suriname en	37 »	2067	1975	4042
3. Para en	9 »	209	344	553
4. Saramacca met etablissem. Batavia en . .	13 »	822	332	1154
5. Boven-Commewijne, Cottica, Perica enz. en	57 »	2435	3799	6234
6. Warappa en Matappica en	20 »	1342	935	2277
7. Beneden-Commewijne:				
a. Etablissem. Rust en Werk en. . . .	9 »	516	418	934
b. » Leliendaal en	10 »	937	468	1405
c. » Heerendijk en	10 »	545	606	1151
8. Coronie en	12 »	940	132	1072
9. Bambey (Boschnegers)	»	149	22	171
	183 plant.	14534	10306	24840

Het getal der *gedoopten* verdeelt zich in:

a. ledematen 2767

b. catechisanten 10420

c. onder kerkelijke tucht staande, en tijdelijk niet tot het H. Avondmaal toegelaten 1347

14534

Hierbij de *ongedoopten*, welke voorbereidend onderwijs ontvangen 10306

24840

Het getal der plantages tot welke ons de toegang verleend is bedraagt 183. Gedurende het jaar 1857 zijn er nieuw geopend: Pomona, Susanna's daal, het IJland. Daarentegen zijn de plantages la Campagne, de Herstelling en Livonia (deze reeds vroeger) verlaten, en kunnen derhalve niet meer medegeteld worden, alhoewel de negers, naar elders verplaatst, ten grootsten deele aan onze voorzorg toevertrouwd gebleven zijn.

In de bijlage I volgt hierbij de *Lijst aller plantages*, welke door onze zendelingen met Gods woord bediend worden, en wel:

Sub A de lijst der plantages, welke tot *zendelings-etablissementen* behooren; de negers van deze plantages bezoeken de godsdienstoefeningen op de etablissementen.

Sub B de lijst der plantages, op welke door *rondreizende zendelingen* godsdienstoefeningen, catechisatien enz. gehouden worden.

Bij deze is in twee kolommen aangemerkt:

1. Hoeveel maal elke plantage gedurende het jaar 1857 door eenen zendeling bezocht en aanvraag gedaan is om eenen vrijen kerkdag.

2. Hoeveel vrije kerkdagen gegeven zijn.

Het blijkt daaruit dat de zendelingen op de meeste plantages één, ook twee en meer malen te vergeefs aangevraagd en zonder eenen vrijen dag te hebben verkregen, wederom hebben moeten vertrekken. Wij mogen echter niet nalaten uitdrukkelijk aan te merken, dat de reden daarvan niet in onbereidwilligheid der beheerders der plantages mag gezocht worden. Integendeel, eene vergelijking met het jaar 1856 valt voor het jaar 1857 buitengewoon gunstig uit. Het gewigt des tegenwoordigen tijds wel beseffende, en door Gods genade voor ziekten en sterfgevallen bewaard, hebben wij al onze krachten ingespannen om door meerdere bezoeken, door meerder onderwijs, vermaning enz. het Koningrijk des Heeren onder de plantagenegers zooveel mogelijk te bevestigen. Bij deze pogingen is ons de medewerking der planters en een groot verlangen der negers zelven meer dan in vroegere jaren te gemoet gekomen. Hebben wel de rondreizende zendelingen — aan getal 6 — bij 813 bezoeken op 113 plantages slechts 669 vrije kerkdagen verkregen, terwijl in 1856 bij 737 aanvragen slechts 564 kerkdagen gegeven werden, zoo moet de reden daarvan meestal in omstandigheden, werkzaamheden op de plantages die niet konden afgebroken worden, enz. gezocht worden.

Dit was reeds in 1856 op de plantages aan de rivier Saramacca meer het geval geweest dan elders; daarentegen zijn in 1857 op deze plantages meer vrije kerkdagen gegeven dan op andere door rondreizende zendelingen bediende plantages.

Het bezoeken der plantages aan de rivier Para is door omstandigheden van onze zijde gedurende het jaar 1857 zeer verhinderd geworden; zij hebben slechts drie maal, eenige slechts twee maal kunnen bezocht worden. Wij beklagen dit zeer, daar er juist op deze plantages nog zooveel afgoderij bestaat en een onafgebroken zendingsarbeid hier het meest noodig is. Te meer verheugen wij ons te kunnen berigten, dat er vooruitzigt op vermeerderde werkzaamheid op deze plantages bestaat. De eigenaren van plantage la Prospérité hebben ons een ruim stuk land ten geschenke aangeboden, en de oprigting van een zendelingsetablissement is daar reeds begonnen. Door de vestiging van eenen zendeling op deze in dit opzigt zeer geschikt gelegen plantage is de mogelijkheid gegeven, niet alleen om alle aan de rivier Para liggende plantages geregeld met de verkondiging van Gods woord te bedienen, maar ook om aan de talrijke negerkinderen van de plantage la Prospérité en de Vier Kinderen geregeld schoolonderwijs te geven.

De werkkring van den zendeling, gevestigd op Anna's zorg, aan de Warappakreek, wordt jaarlijks meer uitgebreid, terwijl het groote getal en de verspreidheid der plantages reeds op zich zelf het den zendeling moeijelijk maakt om, benevens het schoolonderwijs voor de kinderen, zijne werkzaamheden, het bezoeken der zieken en oude negers op de plantages naauwgezet na te gaan. Om in deze behoefte te voorzien, is in het begin van het afgeloopen jaar een tweede zendeling op Anna's zorg geplaatst. Maar ook nog op eene andere wijze is de bediening der plantages, namelijk op den linker oever der Warappakreek, gemakkelijker gemaakt, hetgeen wij aan de *Maatschappij ter bevordering van het godsdienstig onderwijs onder de slaven* enz. te danken hebben. Deze heeft ons, behalve andere dankenswaardige ondersteuningen, eene bijzondere gifte van f 800 doen toekomen, met de bepaling dezelve aan te wenden om *eene brug* over de Warappakreek te leggen. De vergunning daartoe van het hooge bestuur verkregen hebbende, hebben wij dit plan al spoedig ten uitvoer gebragt, waarbij wij ook de medewerking der administrateuren en directeuren der naburige plantages door verleening van werklieden en geldelijke bijdragen ondervonden hebben. Het is ons zeer aangenaam, dat op deze wijze het zendelings-etablissement de aanleiding geworden is tot eene algemeen nuttige inrigting.

Op alle *andere etablissementen* is de arbeid der zendelingen zonder stoornissen voortgegaan, en hebben er geen opmerkenswaardige veranderingen plaats gehad.

Om over de *vruchten* des zendingsarbeids op de plantages te berigten zouden wij in herhaling moeten vervallen van hetgeen in het Verslag over het jaar 1856 opgemerkt is; wij nemen derhalve de vrijheid ons daarop te beroepen, tevens aanmerkende, dat wij soortgelijke ervaringen ook in het jaar 1857 gemaakt hebben.

Één feit echter oordeelen wij wel der aanhaling waardig. Het is merkwaardig, dat de *afgoderij*, terwijl zij op zoovele plantages, ten deele in de meest verwijderde streken der kolonie, meer en meer verdwijnt, op drie geheel in de nabijheid van Paramaribo liggende plantages: Meerzorg, Jagtlust en Susanna's daal, tot nu toe vastgeworteld bleef en onuitroeibaar te zijn bleek. Op Meerzorg en Jagtlust is wel vroeger het heilige Evangelie verkondigd geworden, de zendingsarbeid had daar echter groote en lang aanhoudende stoornissen ondervonden. Reeds in 1856 is op beide plantages wederom eene geregelde werkzaamheid begonnen, en, vooral op Jagtlust, niet zonder vruchten. Op Susanna's daal waren onze zendelingen nog niet toegelaten; in het begin van het jaar 1857 verzochten

de negers zelven hunnen meester om eenen zendeling te doen toekomen, ten einde hen in de Christelijke leer te onderwijzen. Aan hun verzoek werd voldaan. De zendeling werd met open armen ontvangen, met gespannen aandacht luisterden zij naar zijne woorden, en, 7 afgodspriesters aan het hoofd, overleverden weldra de bewoners van twintig negerhuizen al hunne afgodische voorwerpen vrijwillig aan den zendeling, en onder toejuiching van de geheele magt werd eene volle bootslading van zoodanige voorwerpen midden in de rivier geworpen.

Het aldus te kennen gegeven verlangen naar verlossing uit het heidendom heeft het geheele jaar door aangehouden: 71 volwassen negers hebben hunne namen laten opschrijven, om als » nieuwe leden" onderwezen en tot den H. doop voorbereid te worden. Een neger, in vroegere jaren te Paramaribo gedoopt en in onze school onderwezen, leert de kinderen lezen en Christelijke gezangen zingen; 6 van dezen hebben reeds redelijk vlug lezen geleerd. In aanmerking nemende, dat het gedrag en de houding der negers van deze zoo nabij de stad liggende plantages altijd grooten invloed uitoefent op de stad- en op de plantagenegers, mag men zich over dit begin van omkeer wel verheugen.

Ten aanzien van de bevestiging van Christelijke zeden en orde op de plantages kunnen wij niet nalaten van eenen der groote hinderpalen te gewagen, door welken dezelve zeer verhinderd en veel moeite vruchteloos gemaakt wordt. Wij bedoelen de zoogenaamde *Nieuwjaarsspelen.* Wij hebben alle jaren, ook reeds in de eerste weken van dit jaar 1858, wederom allertreurigste gevallen van strijd, dronkenschap en ontucht te beklagen, tot welke de aanleiding bij nader onderzoek in de nieuwjaarsspelen gevonden is. De zendelingen hebben niet verzuimd, de negers en het meest de gedoopten te waarschuwen en te vermanen om er niet deel aan te nemen. Door de meeste directeuren wordt dengenen der negers, welke niet medespelen en dansen willen, vergund om er stil bij te zitten, terwijl er ook zijn, die hen tot deelneming er aan dwingen. Maar ook het slechts ledig er bij zitten en de aanschouwing er van is eene verzoeking, welke de zedelijke kracht van velen te boven gaat; en gedurende de spelen in de negerhuizen te blijven wordt hun niet vergund.

Deze nieuwjaarsspelen kunnen niet gelijkgesteld worden met fatsoenlijke danspartijen: zij zijn overblijfsels uit het heidendom, waarvan de ruwe onrhytmische gezangen, vergezeld van het eentoonig gedruisch eener uit eenen hollen boomstam vervaardigde trom, een duidelijk bewijs geven. En het kan ligt begrepen worden, dat een zoodanig vermaak, waarbij, behalve de in de zaak zelve liggende verhitting der gemoederen, nog sterke dranken zeer dikwijls buitensporig gebruikt worden, op eenen uit heidenen en jonge Christenen zamengestelden troep negers zedenbedervend uitwerkt. Het zoude ons niet moeijelijk vallen om eene menigte van voorbeelden aan te halen, niet alleen van dronkenschap, strijd en ontucht, maar ook daarvan, hoe het goede zaad, dat in de harten gestrooid was, bij de nieuwjaarsspelen wederom vertrapt is geworden; daarvan, hoe gemoederen, die door aanhoudende vermaningen en toespraken eindelijk tot eenen ommekeer bewogen waren, door de nieuwjaarsspelen wederom in heidensche verwildering en hardheid des harten teruggevallen zijn. Wij maken er jaarlijks treurige ervaringen van, en de uitbreiding van het Koningrijk des Heeren en de bevordering van zedelijkheid onder de negerbevolking dezer kolonie tot ons beroep verkozen hebbende, houden wij ons verpligt, om bij gelegenheid van dit ons jaarlijksch verslag de aandacht van het hooge bestuur, hetwelk ons zoo veelvuldige bewijzen van belangstelling en bevordering geeft, op den nadeeligen invloed van deze onder de bescherming der wet nog bestaande nieuwjaarsspelen te vestigen, en tevens het verzoek eerbiediglijk voor te dragen, om langs den weg der wetgeving *de nieuwjaarsspelen af te schaffen*, te verbieden, en door *vrije dagen*, bestemd tot rust of vrijwilligen arbeid voor loon, waarbij in plaats van dram andere versnaperingen kunnen uitgedeeld worden, te doen vervangen. Op 183 plantages (diegene niet mede inbegrepen waar de Roomsch-katholijke zendelingen en de Hervormden — zoo als in Nickerie — alleen werkzaam zijn) wordt het H. woord Gods verkondigd; op 183 plantages worden kleine Christelijke gemeenten gesticht; van de totale negerbevolking op de plantages, circa 31,000 op 265 plantages, zijn reeds 9800 gedoopt en 9200 worden tot den H. doop voorbereid, waarbij wederom de Hervormden, Lutherschen en Roomsch-katholijken (wier getal ons niet bekend is) niet mede inbegrepen zijn. Men mag dus wel aannemen, dat ruim *twee derden* der geheele negerbevolking in de divisien zich reeds van het heidendom afgekeerd hebben, en men mag derhalve wel op grond der waarheid beweren, dat de *negerbevolking begint eene Christelijke te zijn.* Het dunkt ons, dat het tijdstip gekomen is waar de afschaffing van deze uit het heidendom afkomstige ruwe nieuwjaarsspelen, waarbij somtijds zes dagen achter elkander gedanst, gezongen, geraasd en gedronken wordt, hoogst wenschelijk en tevens mogelijk geworden is.

De tegenwoordige tijd is kostbaar: eene groote verandering voor de negers staat immers te verwachten; daarom dienen alle krachten ingespannen te worden om zedelijkheid en orde onder hen te bevestigen, en alles wat er tegen werkt, uit den weg te ruimen.

Wij hebben de nieuwjaarsspelen wel eene navolging van volksfeesten hooren noemen. Doelmatige *volksfeesten* zijn zeer nuttig: zij strekken tot uitspanning en vermaak; zij wekken het volk op en sporen het aan om met nieuwen ijver aan de vervulling zijner pligten te gaan; maar zij zijn verwerpelijk, zoodra zij op geest en ligchaam vermoeijend, afspannend en zedenbedervend uitwerken, en dit is — de ondervinding leert het genoegzaam — bij de nieuwjaarsspelen het geval.

Wij gelooven niet dat de afschaffing er van — mits het getal der vrije dagen niet geminderd wordt — op de plantages veel tegenstand vinden zal. Niet weinige directeurs hebben ons de verzekering gegeven, dat zij, wegens de nadeelige gevolgen er van, het zeer gaarne zouden zien wanneer zij aan de negers, in plaats van spel en dans, slechts vrije dagen mogten geven. En uit den mond der negers zelven hebben wij meer dan eens de verklaring gehoord, dat het spelen en dansen op zich zelf hun weinig vermaak verschaft, maar dat zij wel gaarne een spel hebben om eens eenige dagen van dien arbeid bevrijd te zijn, en eens naar genoegen dram te kunnen drinken; — naar ons inzien eene reden meer om deze spelen af te schaffen.

Indien er echter misschien nog mogt gevreesd worden dat de afschaffing der nieuwjaarsspelen bij de negers ontevredenheid en in gevolg daarvan onaangenaamheden zoude kunnen veroorzaken, stellen wij de diensten onzer zendelingen ter dispositie van het hooge bestuur, ten opzigte der bekendmaking en verklaring er van aan de negers, althans op die plantages, welke door ons met Gods woord bediend worden. Zonder aanmatiging mogen wij dezen weg wel als doelmatig voorstellen, aangezien er zeer veel daarvan afhangt, op welke wijze de negers er mede bekend gesteld worden, en tevens het den zendelingen niet moeijelijk zal vallen om de negers de goede bedoelingen er van duidelijk te maken, te meer dan zij reeds zeer dikwerf de nadeelige gevolgen der spelen hun voor het oog gesteld hebben.

Het *schoolonderwijs der kinderen* is ook in het jaar 1857 een voorwerp van onze voorzorg gebleven; wij hebben geene moeite bespaard hetzelve zooveel mogelijk te bevorderen.

In onze negerschool te Paramaribo, waar het onderwijs geheel kosteloos gegeven wordt, hebben circa 500 kinderen — onder dezen 152 vrijen — onderwijs ontvangen. Van dezen zijn 101 vrije en 31 slavenkinderen nog in het bijzonder in het schrijven, de Nederduitsche taal enz. onderrigt geworden, en 50 à 60 meisjes hebben onderwijs in het naaijen ontvangen. Bij deze school wordt het gebrek aan huisselijke opvoeding der kinderen voelbaar, hetgeen onder andere in het ongeregeld schoolbezoek veler kinderen te voorschijn komt. De vorderingen kunnen echter over het algemeen wel goed genoemd worden.

De stand der scholen op de *zendelingsetablissementen* is dezelfde gebleven gelijk hij was in 1856. Bij het einde van 1856 werden 533 kinderen van 22 plantages en bij het einde van 1857 556 kinderen van 21 plantages op de etablissementen onderwezen. Het schoolbezoek was gedurende het jaar 1857 het meest geregeld op Catharina-Sophia, Rust en Werk, waar dagelijks, behalve Zaturdag, en op Leliendaal waar twee maal in de week onderwijs gegeven wordt; minder goed op Anna's zorg en op Salem in Coronie, waar desgelijks dagelijks onderwijs gegeven wordt. Op Heerendijk worden de kinderen van slechts 1 plantage ter school gezonden.

De lijst der plantages in bijlage II sub *a* toont, dat van de meeste plantages slechts kleine kinderen ter school mogen komen. En ook van deze kinderen worden er nog velen van het schoolbezoek teruggehouden, wanneer op de plantage, tot welke zij behooren, suikerriet afgemalen of katoen geplukt of schoongemaakt wordt. Daardoor is het schoolbezoek in het afgeloopen jaar op eenige etablissementen zeer ongeregeld geweest.

Ten aanzien van scholen, welke op de plantages zelve door negers gehouden worden, kunnen wij van eenen kleinen vooruitgang berigten. Onder deze op bijlage II sub *b* genoemde plantages worden er 7 gevonden, op welke in het jaar 1857 nieuwe scholen opgerigt zijn, te weten: Frederiksdorp, Marienbosch, Waterloo, Zeezigt, de Alyda, Cannawappibo, Susanna's daal. Op Waterloo, Zeezigt en Cannawappibo zijn op de centraalschool te Beekhuizen opgeleide negers werkzaam; op de andere van deze zulke negers, welke in vroegeren tijd lezen geleerd hebben en tot het onderwijzen van kinderen eenige bekwaamheid bezitten.

Het welslagen van deze kleine scholen hangt, behalve van de bekwaamheid des onderwijzers, zeer veel af van de medewerking des directeurs, en het is ons zeer aangenaam te kunnen berigten, dat deze medewerking op de meeste der 16 plantages, op welke zoodanige scholen bestaan, plaats heeft, terwijl er anderen zijn, die deze scholen als

eenen onnoodigen last beschouwen en hunnen tegenzin en hunne tegenwerking dikwijls openbaren.

Men mag, wel is waar, deze scholen niet anders dan als een klein begin tot beschaving der negerkinderen beschouwen; zij zijn evenwel niet zonder nut. De kinderen leeren toch ten minste lezen, den catechismus, zij worden met de bijbelsche geschiedenissen bekend en aan eenige orde gewend.

De centraalschool op Beekhuizen heeft in het jaar 1857 twee gewigtige veranderingen beleefd. Zij heeft eenen anderen inspecteur en een nieuw huis gekregen.

Bij gelegenheid van eene door uiterlijke omstandigheden veroorzaakte verandering in de bezigheden van eenige zendelingen is ook de inspecteur der centraalschool, de heer Berthold, verplaatst, en door den heer A. Bau, tot dusver leeraar aan de negerschool te Paramaribo, vervangen geworden.

Het huis, waarin de kweekelingen gewoond en onderwijs ontvangen hadden, begon bouwvallig te worden, en reeds lang hadden wij gewenscht een nieuw huis te kunnen bouwen, zonder echter de middelen daartoe in handen te hebben. Door het jaarlijksch subsidie, door het hooge bestuur ons goedgunstiglijk toegestaan, daartoe in staat gesteld zijnde, hebben wij in het afgeloopen jaar dit gebrek kunnen verhelpen. Tegen het midden van het jaar werd de oprigting van een nieuw huis begonnen en op den 22sten November hadden wij het genoegen hetzelve te kunnen inwijden. Bij de plaatsing en inrigting van dit nieuwe gebouw zijn ons de ervaringen van vroegere jaren wel te pas gekomen, en het is ons gelukt, hetzelve in alle opzigten doelmatig daar te stellen. Van de overige negerwoningen geheel afgezonderd, is hetzelve, benevens de keuken enz., zoo vóór de woning des inspecteurs geplaatst, dat deze met één oogblik het geheele overzien kan en de kweekelingen bij al hunne bezigheden onder het oog heeft. Het gebouw bevat een ruim schoolvertrek, eenen luchtigen slaapzolder en eene kamer voor eenen opziener. In het oude gebouw is eene bijzondere ziekenkamer voor de kweekelingen ingerigt; ter vergoeding daarvan wordt het schoolvertrek ook tot godsdienstoefeningen voor de negers van Beekhuizen en de nabijliggende plantages gebruikt.

De *inwendige inrigting* van het instituut, de dagelijksche orde enz., zijn dezelfde gebleven, gelijk zij in het overzigt over doel en strekking bij het Verslag over het jaar 1856 beschreven zijn. Er zijn slechts twee, naar wij meenen, doelmatige veranderingen gemaakt.

De kweekelingen werkten tot dusverre des morgens van 6 tot 9 uur en des namiddags van 4 tot 6 uur in den grond of in den tuin van Beekhuizen, waarvoor de plantage huurloon aan het instituut betaalde. Dit geschiedt op gelijke wijze nu nog slechts des morgens van 6 tot 9 uur, terwijl de kweekelingen in de namiddaguren van 4 tot 6 uur wel dezelfde of ook andere arbeiden doen, zoo echter, dat zij zelven het loon er voor ontvangen. Onze bedoeling daarbij is, hen aan vrijwilligen arbeid voor loon te wennen, hetgeen wij met het oog op de te verwachten emancipatie doelmatig oordeelen. Om hen echter te gelijk te leeren het verdiende geld goed aan te wenden, wordt een gedeelte des loons door den inspecteur teruggehouden, en hun daarvoor diverse nuttige voorwerpen aangeschaft. Wij hebben de voldoening te zien, dat de kweekelingen over deze inrigting zeer verheugd zijn, en dat zij daardoor tot ijverige arbeidzaamheid zijn aangespoord geworden.

De tweede verandering is deze: van de twee hun tot bezigheid naar eigen verkiezing toegestane uren, 's avonds van 6 tot 8 uur (tevens etenstijd), moeten zij één uur, van 7 tot 8 uur, in het schoolvertrek doorbrengen, waar zij met rekenen, schrijven of wat meer tot hunne verstandelijke vorming en beschaving kan bijdragen, bezig gehouden worden.

Met het gedrag en de vorderingen der kweekelingen kunnen wij met grond tevreden zijn. Het spreekt van zelf, dat wij hiermede slechts een oordeel over het algemeen uitspreken; enkele uitzonderingen daarvan zijn immers wel voorgekomen, die echter — dat moeten wij er bij voegen — den lof, dien zij ten aanzien van het afgeloopen jaar verdienen, niet verzwakken mogen.

De als bijlage III hierbij volgende *Staat van gedrag en vorderingen* geeft eene schets van elken kweekeling in het bijzonder. Als iets bijzonders moeten wij hier nog het *schrijven* noemen. Het verwekte onder de kweekelingen eene algemeene vreugde, toen het onderwijs in het schrijven begonnen werd, en wij zijn verbaasd over de groote vorderingen, die zij in korten tijd er reeds in gemaakt hebben.

Gedurende het jaar 1857 hebben 3 kweekelingen het instituut verlaten en op hunne plantages begonnen de negerkinderen te onderwijzen: Johannes François op Waterloo, Joseph Cardinal op Zeezigt, Johannes Janitzar op Cannawappibo.

Om nieuwe kweekelingen te bekomen hebben wij in April wederom eene circulaire aan

de heeren eigenaren en administrateuren uitgegeven, welke wij als bijlage IV hierbij te voegen de vrijheid nemen. Wel wetende, dat er nog vooroordeelen tegen de centraalschool bestaan, hebben wij de bedoelde heeren verzocht hunne bedenkingen te willen uitspreken, om ons zoo in de gelegenheid te stellen inlichtingen te kunnen geven; deze uitnoodiging is echter zonder gevolg gebleven. Aan ons verzoek, ons negerjongens tot opleiding te willen toevertrouwen, hebben zeer weinige heeren voldaan. Wij hebben gedurende het jaar 1857 niet meer dan 5 nieuwe kweekelingen ontvangen: Wimpje van Munnickendam, Maart van Vriendsbeleid, Jephta van Zeldenrust, Harry van St. Barbara, Toontje van Perou; de 3 eerstgenoemden 12, de 2 laatsten 10 jaren oud, allen nog geheel onwetende en zeer weinig ontwikkeld.

Hopende dat wij er in geslaagd zijn, door deze korte zamenstelling der hoofdzakelijke feiten den stand en den vooruitgang der zending in het jaar 1857 over het algemeen op voldoende wijze geschilderd te hebben, bevelen wij ons in deze onze gewigtige taak verder in de gunst en bevordering van het hooge bestuur; zullende wij met vertrouwen op onzen Heer JEZUS CHRISTUS, in wiens heiligen naam wij hier werkzaam zijn, geene moeite sparen om het tijdelijk en eeuwig heil der negerbevolking in deze kolonie te bevorderen.

Paramaribo, den 10den Maart 1858.

De hoofdvoorstanders van de zending der Evangelische Broedergemeente in Suriname,

(*get.*) TH. C. VAN CALKER.

" H. CLEMENS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-secretaris,

E. A. VAN EMDEN.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

Bijlage M van het verslag. (Suriname.)

N°. 5.

LIJST der plantages, welke in het jaar 1857 door de zendelingen der Evangelische Broedergemeente zijn bediend geworden.

A. *Plantages welke tot zendelings-etablissementen behooren.*

De negers van deze plantages bezoeken de godsdienstoefeningen, welke op de etablissementen gehouden worden.

I. Etablissement Beekhuizen, 4 plantages.

Beekhuizen, Livorno, Dijkveld, Tout lui faut.

II. Etablissement Rust en Werk, 9 plantages.

Pieterzorg, Rust en Werk, Johannisburg, de Maasstroom, Berlijn, Elisabethshoop, Johan en Margaretha, Buitenrust, Frederiksdorp.

III. Etablissement Leliendaal, 10 plantages.

Zoelen, Geertruidenberg, Marienburg, Ellen, Leliendaal, Visserszorg, Sorgvliet, Alkmaar, Nijd en Spijt, Mon Trésor.

IV. Etablissement Heerendijk, 10 plantages.

Guadeloupe, Marienbosch, Schaapstede, Kroonenburg, Brouwerslust, Mon Souci, Vertrouwen, Hecht en Sterk, Zorg en Hoop, Pikardie.

V. Etablissement Anna's zorg, 20 plantages.

Ponthieu, Bentshope, Maria Petronella, Frederikslust, Broedershoop, Barbados, Kerkshoven, Anna Catharina, George Hendrik, Vaderszorg, Esthersrust, Alsimo, Waterloo, Badenstein, Moed en Kommer, Adrichem, Gooşen, Bruinendaal, Nieuw Meerzorg, Constantia.

VI. Etablissement Salem, in Coronie, 12 plantages.

Inverness, Hamilton, Moy, Persévérance, Mary's hope, John, Johanna Maria, Leasowes, Sarah, Burnside, Hope, Potosie.

B. *Plantages welke door reizende zendelingen bezocht worden.*

Op deze plantages wordt, wanneer de zendeling er komt, een vrije dag gegeven tot godsdienstoefeningen enz.

I. 48 plantages aan de rivieren Suriname en Para, welke door zendelingen, woonachtig te Paramaribo, bezocht worden.

	Hoeveel aanvragen om een vrijen kerkdag gedaan zijn.	Hoeveel kerkdagen gegeven zijn.	*AANMERKINGEN.*
Tourtonne	»	»	Op Tourtonne worden voor deze beide plantages wekelijks godsdienstoefeningen gehouden.
Ma Retraîte.			
Geijersvlijt	7	7	
Morgenstond	6	5	
Leonsberg	7	7	
Pomona	4	4	
de Resolutie.	9	9	Wordt alleen Zondags bezocht.
Voorburg.	6	5	
Susanna's daal	6	5	
Belwaarde	7	7	
Lust en Rust	7	3	
Dordrecht	6	5	
Jagtlust	7	5	
Meerzorg.	7	5	
La Liberté	8	6	
Het IJland	8	6	
Bleijendaal	8	6	
Houttuin.	8	6	
Ornamibo.	8	5	
De Hoop.	8	7	
Petersburg	8	8	
Vreeland.	8	7	
Maagdenburg	7	6	
Merveille.	5	5	
La Rencontre	8	7	
Waterland	7	6	

	Hoeveel aanvragen om een vrijen kerkdag gedaan zijn.	Hoeveel kerkdagen gegeven zijn.	*AANMERKINGEN.*
St. Barbara	8	7	
St. Eustatius	8	6	
Adrichem	7	6	
Accaribo	8	5	
Groot Chatillon . . .	8	6	
Drie Gebroeders . . .	8	7	
Rac a Rac	7	6	
Guin Vriendschap. . .	8	6	
L'Espérance.	5	5	
La Diligence	5	4	
Worsteling Jacobs. . .	4	3	
Berg en Daal	4	4	
Victoria	3	3	
Onoribo	3	1	
Osembo	3	3	
Onverwacht.	3	3	
Overtoom.	—	—	
La Prosperité	4	4	
De Vier Kinderen. . .	2	1	
Hanover	3	3	
Berlijn	2	2	
l'Inquiétude.	2	1	
Fort Amsterdam . . .	7	7	

II. 57 plantages aan de rivieren Commewijne, Cottica, Perica enz., welke door zendelingen, woonachtig op Charlottenburg, bezocht worden.

	Hoeveel aanvragen om een vrijen kerkdag gedaan zijn.	Hoeveel kerkdagen gegeven zijn.	*AANMERKINGEN.*
Katwijk	8	6	
Wederzorg	8	8	
Vriendsbeleid	8	7	
Spieringshoek	8	5	
St. Germain.	8	8	
Nieuwe Grond. . . .	6	6	
Schoonoord	8	7	
Hooiland.	8	8	Wordt alleen Zondags bezocht.
Slootwijk.	8	7	
Fortuin	8	5	
Nieuwzorg	8	7	
Sinabo en Gebré . . .	8	5	
Lodewijksburg. . . .	8	5	
Somerszorg	8	7	
Driesveld.	8	5	
Vossenburg.	8	7	
Breukelerwaard . . .	8	7	
Fairfield	8	7	
Jalousie	8	3	
Rosenburg	8	6	
Cannawappibo. . . .	8	7	
Nieuwhoop	8	6	
Potribo	8	8	
Concordia	8	8	
Berkshoven	8	8	
Hazard	8	8	

	Hoeveel aanvragen om een vrijen kerkdag gedaan zijn.	Hoeveel kerkdagen gegeven zijn.	*AANMERKINGEN.*
Quapibo	5	5	
Copie.	5	5	
Kleinhoop	8	6	
Twijfelachtig	8	6	
l'Aventure	8	6	
Molhoop	12	8	
Charlottenburg. . . . Klarenbeek	»	»	Elken Zondag godsdienst-oefening op Charlottenburg.
Sardam	8	4	
Epharata.	8	8	
Munnickendam. . . .	8	8	
Zeezigt	8	7	
De Dageraad	8	6	
Vlugt en Trouw . . .	8	7	
d'Alyda	8	7	
Zeldenrust en Welgelegen	8	7	
Gr. Cuylenburg . . .	8	7	
Lunenburg	8	8	
De Vrede	8	7	
Mon Sort	8	6	
Perou	8	7	
Gr. Marseille	8	4	
La Paix	8	8	
Rustenburg	8	6	
Onvergenoegd	8	7	
De Eendragt	8	8	
Halle in Saxen. . . .	8	5	
Cocqswoud	8	5	

	Hoeveel aanvragen om een vrijen kerkdag gedaan zijn.	Hoeveel kerkdagen gegeven zijn.	*AANMERKINGEN.*
Poelwijk	8	7	
Wolffs Capourica . . .	8	8	
Le Mat Rouge	8	7	

III. 13 plantages aan de rivier Saramacca, welke door den zendeling, gevestigd op Catharina Sohpia, bezocht worden.

Catharina Sophia. . .	»	»	Elken Zondag godsdienstoefening.
Kent	10	10	
Concordia	10	9	
Huwelijkszorg	10	10	
Broederschap	6	6	
Morgenster	9	4	
Margaretha's gift . . .	8	6	
Frederice's gift	9	7	
Hamburg.	7	2	
Wilhelm. Cath. Fred. .	9	6	
Sonnette	8	8	
Vier Hendrikken . . .	8	5	
La Ressource	7	7	
Etab. Batavia	9	9	

Paramaribo, den 10den Maart 1858.

De Hoofdvoorstanders van de zending der Evangelische Broedergemeente in Suriname,

(*get.*) TH. C. VAN CALKER.

(*get.*) H. CLEMENS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

N°. 6.

LIJST der plantages van welke de negerkinderen schoolonderwijs ontvangen.

A. Op de zendelings-etablissementen worden door zendelingen onderwezen:

Op Rust en Werk.

Van	plantage	Rust en Werk	35	kinderen	beneden	10	jaren.
»	»	Johannesburg	50	»	»	13	»
»	»	de Maasstroom	14	»	»	11	»
»	»	Berlijn	14	»	»	10	»

van 4 plantages 113 kinderen.

Op Leliendaal.

Van	plantage	Mon Trésor	10	kinderen	beneden	10	jaren.
»	»	Nijd en Spijt	10	»	»	10	»
»	»	Alkmaar (1)	87	»	»	13	»
»	»	Zorgvliet	12	»	»	10	»
»	»	Visserszorg	29	»	»	9	»
»	»	Leliendaal	18	»	»	11	»
»	»	Ellen	23	»	»	11	»
»	»	Marienburg	20	»	»	10	»

van 8 plantages 209 kinderen.

Op Heerendijk.

Van plantage Brouwerslust 30 kinderen beneden 12 jaren.

Op Anna's zorg.

Van	plantage	Maria Petronella	14	kinderen	beneden	9	jaren.
»	»	Barbados	20	»	»	12	»
»	»	Moed en Kommer	8	»	»	12	»
»	»	Broederhoop	15	»	»	12	»

van 4 plantages 57 kinderen.

(1) Wanneer op deze plantage gemalen wordt, worden 16 à 18 kinderen van 12 jaren oud geregeld niet ter school gezonden.

Op *Catharina Sophia.*

Van plantage Catharina Sophia 79 kinderen beneden 14 jaren.

Op *Sarah.*

Van plantage		Sarah	24	kinderen beneden	8	jaren.
»	»	Burnside	35	» »	9	»
»	»	Hope	9	» »	12	»

van 3 plantages 68 kinderen.

B. Op de plantages zelve worden door negers onderwezen.

Op Johan en Margaretha	circa	40	kinderen
» Frederiksdorp	»	20	»
» Marienbosch	»	12	»
» Waterloo	»	20	»
» Anna Catharina	»	30	»
» Zeezigt	»	70	»
» de Alyda	»	14	»
» Cannawappibo	»	50	»
» Slootwijk	»	30	»
» Molhoop	»	36	»
» de Eendragt	»	33	»
» Dijkveld	»	30	»
» Susanna's daal	»	30	»
» St. Eustatius	»	25	»
» Drie Gebroeders	»	30	»
» Berg en Dal	»	40	»

Op 16 plantages circa 520 kinderen.

Te zamen: A. op 6 etablissementen van	21 plantages	556	kinderen.
B. door negers op	16 »	520	»

van 37 plantages 1076 kinderen.

Paramaribo, den 8sten Maart 1853.

De Hoofdvoorstanders van de zending der Evangelische Broedergemeente in Suriname,

(*get.*) Th. C. VAN CALKER.

(*get.*) H. CLEMENS.

Voor eensluidend afschrift,

De gouvernements-secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

Zitting 1859 — 1860. —— (LIII.)

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE O VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 7.

STAAT

VAN

GEDRAG EN VORDERINGEN

DER

KWEEKELINGEN VAN DE CENTRAAL-SCHOOL

OP

BEEKHUIZEN.

over het jaar 1857.

Namen der kweekelingen.	Namen der plantages waartoe zij behooren.	Namen der eigenaren of administrateurs.	D
1. Johannes François,	Waterloo,	A. Kennedy, administrateur,	Uitmunt
2. Joseph Cardinal,	Zeezigt,	T. J. Eyken Sluyters, administrateur	Niet goe
3. Johannes Janitzar,	Cannawappibo,	F. L. Pichot, administrateur,	Goed, s
4. Paulus Cordon,	Wederzorg,	T. J. Eyken Sluyters, administrateur	Goed, g
5. Franz,	Poelwijk,	F. L. Pichot, administrateur,	Redelijk weini
6. Hendrik,	Vreeland,	H. G. Roux, administrateur,	Goed, v
7. Hendrik,	Johannesburg,	H. G. Roux, administrateur,	Zeer go en ar
8. Solon,	Johannesburg,	H. G. Roux, administrateur,	Redelijk
9. Louis,	La Paix,	H. G. Roux, administrateur,	Redelijl
10. Toontje,	La Paix,	H. G. Roux, administrateur,	Redelijl zaam
11. Paulus Dirk,	Hanover,	A. Wildeboer, administrateur,	Zeer gr karal
12. Toontje,	Perou,	C. A. Wois, eigenaar,	Tamelij
13. Wimpje,	Munnickendam,	H. G. Roux, administrateur,	Goed, zeer
14. Maart,	Vriendsbeleid en Ouderzorg,	F. L. Pichot, administrateur,	Goed,
15. Jephta,	Zeldenrust en Welgelegen,	F. L. Pichot, administrateur,	Gehoor arbei
16. Harry,	St. Barbara,	H. G. Roux, administrateur,	Van s delij

Paramaribo, den 8sten Maart 1858.

Doorgaand gedrag der kweekelingen.	Doorgaande vorderingen der kweekelingen.	*AANMERKINGEN.*
Uitmuntend goed.	Zeer goed.	Werd, reeds 28 jaren oud en veel ijver om te leeren en bekwaamheid om te onderwijzen toonende, voor 6 maanden op de centraalschool geplaatst. Hij heeft dezen korten tijd goed benuttigd, en is op Waterloo als onderwijzer reeds met vrucht werkzaam.
Niet goed, lui en leugenachtig.	Goed, heeft goede talenten.	In 1853 opgenomen en in Augustus 1857 naar Zeezigt teruggekeerd, waar eene school is opgerigt.
Goed, stil en arbeidzaam.	Tamelijk goed, heeft weinig talenten.	In 1851 opgenomen, in Junij 1857 naar Cannawappibo teruggekeerd en als onderwijzer werkzaam.
Goed, goedhartig en gehoorzaam.	Tamelijk goed, heeft niet veel talenten.	In 1854 opgenomen en in Januarij 1858 naar Wederzorg teruggekeerd, om de kinderen daar te onderwijzen.
Redelijk goed, moet soms een weinig aangespoord worden.	Goed, heeft tamelijk goede talenten.	In 1854 opgenomen.
Goed, vlijtig en arbeidzaam.	Tamelijk goed, heeft weinig bevattingsvermogen.	In 1855 opgenomen.
Zeer goed, gehoorzaam, vlijtig en arbeidzaam.	Redelijk goed, heeft weing talenten, maakt echter blijkbare vorderingen.	In 1855 opgenomen. Zijn karakter en gedrag geeft aanleiding tot schoone verwachting voor de toekomst.
Redelijk goed, arbeidzaam.	Redelijk goed, heeft weing talenten.	In 1855 opgenomen. Het stotteren zal hem in de toekomst bij het onderwijzen welligt hinderlijk zijn.
Redelijk goed, arbeidzaam.	Redelijk goed, heeft niet veel talenten.	In 1855 opgenomen.
Redelijk goed, niet altijd vreedzaam.	Zeer goed, heeft goede talenten.	In 1856 opgenomen.
Zeer goed, heeft een standvastig karakter.	Zeer goed, heeft zeer goede talenten.	In 1856 opgenomen.
Tamelijk goed, vlijtig.	Goed, heeft goede talenten.	In 1857 opgenomen.
Goed, goedhartig, gehoorzaam, zeer vlijtig.	Redelijk goed, heeft niet veel talenten.	In 1857 opgenomen, als een geheel onwetende jongen.
Goed, gehoorzaam en vlijtig.	Nog zeer onwetend, leert moeijelijk maar met ijver.	In September 1857 opgenomen.
Gehoorzaam, schuw en niet zeer arbeidzaam.	Nog geheel onwetend.	In September 1857 opgenomen.
Van schuwen aard, zeer onzindelijk en lui.	Nog geheel onwetend.	In November 1857 opgenomen.

De Hoofdvoorstanders van de zending der Evang. Broedergemeente in Suriname;

(*get.*) Th. C. van CALKER.

H. CLEMENS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. van EMDEN.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE **P** VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 8.

Paramaribo, *den 27sten April* 1857.

Weledele Heeren!

Gelijk UEd. bekend is, bestaat er reeds sedert het jaar 1851 op de plantage Beekhuizen eene centraalschool tot vorming van schoolonderwijzers voor de plantages.

De publicatie van den 22sten December 1856 (zie *Gouvernements-Advertentieblad* n°. 154, 23 December 1856) zal UEd. mede hebben doen zien, dat het Zijner Majesteit den Koning behaagd heeft, aan onze gemeente alhier jaarlijks uit de koloniale kas de som van *vier duizend gulden* ten behoeve van voornoemde school toe te kennen.

Hierdoor in staat gesteld, aan de school eene grootere uitbreiding te geven dan zij tot dusverre had, nemen wij de vrijheid ze UEd. met de meeste warmte aan te bevelen, en met heenwijzing op onze circulaire, dd. 10 November 1853, UEd. nogmaals ten vriendelijkste te verzoeken, ons negerknapen van omstreeks 15 jaren toe te zenden, om gedurende een verblijf van ongeveer 3 jaren de noodige vorming en opleiding te ontvangen, ten einde naderhand de negerkinderen der plantage, waartoe zij behooren, te kunnen onderwijzen.

Het zij ons vergund, omtrent het doel en de inrigting der centraalschool het navolgende kortelijk onder uwe aandacht te brengen.

Het denkbeeld om zulk eene centraalschool op te rigten is ten deele ontsproten uit de overtuiging, dat tot de Christelijke beschaving van een volk het onderwijs der kinderen — de kiem van het toekomstig geslacht — een volstrekt vereischte is; en ten andere uit de voor ons bestaande onmogelijkheid om op alle plantages, tot welke ons de toegang verleend is tot onderrigting en geestelijke verzorging der negers, aan de kinderen zelven schoolonderwijs te geven. Hoezeer wij nu ook ten volle beseffen, dat het schoolonderwijs van eenen neger dat, hetwelk door eenen zendeling wordt verleend, slechts op eene gebrekkige wijze kan vervangen, zoo zien wij nogtans in de opleiding van negers tot onderwijzers, die onder ons opzigt school houden, het eenige middel om in de bestaande behoefte te voorzien. Nadat het ons uit enkele proeven gebreken was dat er onder de negers jongelingen gevonden worden die daartoe geschikt zijn, en de zoodanigen in staat zijn, met een goed gevolg school te houden, werd in het jaar 1851 op Beekhuizen de centraalschool tot opleiding van zulke schoolonderwijzers geopend.

De inrigting dezer school is, wat de hoofdzaak betreft, nog dezelfde als wij de eer hadden UEd. in de circulaire van den 10den November 1853 mede te deelen, te weten:

»In deze school worden de ons toevertrouwde jongelingen door eenen voor het vak van onderwijs wèl gevormden zendeling in hunne eigene taal onderwezen, en wel in de godsdienst, in het lezen van Gods woord, in de bijbelsche geschiedenis en in het zingen,

waarmede wij nog een weinig rekenen uit het hoofd en eenige algemeene begrippen van aardrijksbeschrijving verbinden." — Sedert de laatste maanden van het jaar 1856 worden zij ook in het schrijven onderwezen.

» Buiten de dagelijksche schooluren leggen wij (des Zondags uitgenomen) hun op om, zooverre zij daartoe in staat zijn, zelven den hun noodigen kost, onder behoorlijk opzigt, te bouwen; en wij houden hen in 't algemeen voortdurend bezig, opdat zij niet, later op hunne plantages teruggekeerd, aan den arbeid en de werkzaamheid ontwend mogten zijn.

» Voor versnapering behoeft mede niet gezorgd te worden. Zouten visch en alles wat verder tot het onderhoud behoort verstrekken wij hun uit de ons toegezegde giften van Christelijke vrienden in het moederland. Alleen van kleeding worden zij gedurende hun verblijf bij ons door hunne plantages voorzien. Dat overigens het onderwijs kosteloos gegeven wordt, zal van zelf begrepen worden. Ook voorzien wij de leerlingen van de tot hun eigen gebruik benoodigde schoolboeken."

Geachte Heeren! Wenschen wij uit den grond onzer harten in onze pogingen ten nutte dezer kolonie in het algemeen eenstemmig en hand aan hand met UEd. te werk te gaan, zoo is dit ook inzonderheid het geval ten aanzien van deze onderneming, waarvan het welslagen in zoo hooge mate van uwe medewerking afhangt. Wij verzoeken derhalve allervriendelijkst, het hierboven ontwikkelde plan aan een grondig onderzoek te onderwerpen en ons uwe gedachten daarover te willen mededeelen. De centraalschool te Beekhuizen heeft tot dusverre tot ons leedwezen nog geenen algemeenen bijval mogen vinden. Wij houden ons overtuigd dat het doel, waartoe zij strekken moet, uwe goedkeuring wegdraagt; evenwel kunnen er ongunstige gedachten omtrent het uit- of inwendige der inrigting bestaan. In zoodanig geval zouden wij ons ten hoogste verpligt achten, indien UEd. ze ons wildet mededeelen, opdat, worden zij gegrond bevonden, werkelijk bestaande gebreken mogten worden verholpen, of, rusten zij op onjuiste voorstellingen, deze konden worden te regt gewezen. Evenzoo zal het ons ten allen tijde aangenaam zijn, wanneer UEd. zelf de centraalschool zult willen bezoeken, ten einde u van hare gesteldheid en de vorderingen der kweekelingen door eigen aanschouwing te overtuigen.

Wij wenschen en hopen, dat de toezending van negerknapen, welke naar verstand en hart daartoe regt geschikt zijn, ons ten blijke moge verstrekken, dat UEd. onze onderneming goedkeurt en haar uwe medewerking wilt schenken. Ons zal dit een groot genoegen verschaffen, en voor de negerkinderen, die aan uwe zorg zijn toevertrouwd, daardoor een rijke zegen worden toebereid.

Met de meeste hoogachting noemen wij ons

De Voorstanders van de zending der Evangelische Broedergemeente in de kolonie Suriname,

Namens dezelve,

TH. C. VAN CALKER.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE Q VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 9.

STAAT der Ontvangsten en Uitgaven van de kolonie Suriname over 1856, vergeleken met de raming van dat jaar.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		In Suriname.	In Nederland.	Tota[al]
Hoofdgelden	f 190,000.00	f 179,614.79^{5}	»	f 179
Personeel	20,000.00	19,040.00	»	19
Quota van suikerplantages en houtgronden . . .	26,000.00	21,955.93	»	21
Landtaksen of akkergelden	10,000.00	9,552.28^{5}	»	9
Erfpachten	1,000.00	807.69	»	
Huurwaarde van huizen	15,000.00	14,493.31	»	14
Brugge- en weggelden	»	336.00	»	
Regt van pleizierpaarden en rijtuigen.	600.00	517.00	»	
Patentregt	23,000.00	23,904.92	»	23
Zegelregt.	48,000.00	46,292.25^{5}	»	46
Inkomende en uitgaande regten	235,000.00	282,112.57	»	282
Lastgeld van schepen	36,000.00	37,510.75	»	37
Baken-, los- en steigergeld	2,500.00	2,190.00	»	2
Venduregten.	23,000.00	24,742.59^{5}	»	24
Transportkosten	12,000.00	13,378.78	»	13
Transporteren. .	f 642,100.00	f 676,448.88	»	f 676

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		In Suriname.	In Nederland.	Totaal.
Per transport.	f 642,100.00	f 676,448.88	»	f 676,448.88
llaterale successie- en overgansregten	12,000.00	5,712.60	»	5,712.60
aag- en rooigelden	7,000.00	7,381.11	»	7,381.11
graafplaats- of kerkhofregten	3,000.00	2,556.00	»	2,556.00
sterij	3,500.00	6,217.20	»	6,217.20
ges en provisiegelden	5,000.00	5,064.43	»	5,064.43
eten	1,000.00	452.10	»	452.10
assagegelden der koloniale vaartuigen	3,000.00	4,907.50	»	4,907.50
pbrengst van gehouden verkoopingen	4,000.00	1,522.02	»	1,522.02
erpleeggelden in het hospitaal	6,000.00	8,052.60	»	8,052.60
erugbetaalde justitiekosten	1,000.00	»	»	»
oevallige baten	12,000.00	4,688.89	f 6.78	4,695.67
ortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioenen	26,000.00	29,380.48	1,997.30^{5}	31,377.78^{5}
enten van het kapitaal, vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het voormalig pensioenfonds der West-Indische ambtenaren	10,950.00	»	6,175.01	6,175.01
Ontvangsten van de particuliere W. I. bank	60,000.00	54,612.00	»	54,612.00
Opbrengst der gouvernements-plantages	100,000.00	74,122.63	100,367.67	174,490.30
Diverse ontvangsten		8,589.57^{5}	»	8,589.57^{5}
	f 896,550.00	f 889,708.01^{5}	f 108,546.76^{5}	f 998,254.78

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG	WERKELIJKE UIVGAVEN.		
		In Suriname.	In Nederland.	Totaal.
Kosten van het algemeen bestuur	f 52,942.67	f 50,076.76^{5}	f 3,342.75	f 53,419
» » politie en justitie	89,207.67	81,334.49^{5}	4,258.75	85,593
Administratie van finantien	151,676.78^{5}	81,663.52^{5}	46,249.31	127,912
Departement der onbeheerde boedels en weezen .	16,692.80	17,318.64	»	17,318
Kosten van de eeredienst en het lager onderwijs.	44,370.00	42,897.89	»	42,897
Plaatselijke en huishoudelijke kosten	40,195.00	46,357.08^{5}	»	46,357
Kosten der bevredigde boschnegers en vrije Indianen	7,572.00	6,153.69^{5}	1,000.00	7,153
Bouwdepartement, landsgebouwen en publieke werken.	31,168.80	43,698.37	7,363.10	51,061.
Kosten van de geneeskundige dienst	58,663.65	48,234.32^{5}	5,691.04	53,925.
Militaire kosten	321,366.82	251,377.44^{5}	25,768.66	277,146.
Kosten der genie, fortificatien en verdere middelen van defensie	45,050.00	49,921.06^{5}	811.34	50,732.
Koloniale vaartuigen en het loodswezen	42,744.00	32,412.49^{5}	11,501.89^{5}	43,914.
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	81,899.80^{5}	91,573.95	25,831.28^{5}	117,405.
Betalingen voor de gouvernementsplantages . .	63,000.00	125,811.60	7,727.69	133,539.
	f 1,046.550.00	f 968,831.34^{5}	f 139,545.82	f 1,108,377.1

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kust van Guinea over 1857.

BIJLAGE **R** VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 10.

BEGROOTING der Ontvangsten en Uitgaven voor de kolonie Suriname over 1857.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN.		Totaal.
	Suriname.	Nederland.	
Hoofdgelden	f 190,000.00	»	f 190,000.00
Personeel	20,000.00	»	20,000.00
Patentregt	31,800.00	»	31,800.00
Huurwaarde van huizen	15,000.00	»	15,000.00
Regt van paarden en rijtuigen	500.00	»	500.00
Erfpachtregten	800.00	»	800.00
Landtaksen	10,000.00	»	10,000.00
Brugge- en weggelden	500.00	»	500.00
Quota van suikerplantages en houtgronden	25,000.00	»	25,000.00
Inkomende en uitgaande regten	310,000.00	»	310,000.00
Lastgelden der schepen	38,000.00	»	38,000.00
Baak-, los- en steigergelden	2,400.00	»	2,400.00
Zegelregt	48,000.00	»	48,000.00
Venduregt	23,000.00	»	23,000.00
Transportregt	12,000.00	»	12,000.00
Transporteren	f 727,000.00	»	f 727,000.00

OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN.		Totaal.
	Suriname.	Nederland.	
Per transport	f 727,000.00	»	f 727,000.00
Collaterale successie- en overgangsregten	37,000.00	»	37,000.00
Begraafplaatsregt	3,000.00	»	3,000.00
Waag- en rooigelden	7,000.00	»	7,000.00
Opbrengst der posterij	5,000.00	»	5,000.00
Leges en provisiegelden	2,000.00	»	2,000.00
Passagegelden met de koloniale vaartuigen	3,000.00	»	3,000.00
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioenen	23,000.00	f 3,000.00	26,000.00
Renten van het kapitaal, vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het voormalig Pensioenfonds der West-Indische ambtenaren	»	10,950.00	10,950.00
Inkomsten der particuliere West-Indische Bank	52,500.00	»	52,500.00
Inkomsten van de plantage Catharina Sophia	108,500.00	»	108,500.00
Verpleeggelden in het militair hospitaal	6,000.00	»	6,000.00
Terugbetaalde justitiekosten	1,000.00	»	1,000.00
Boeten	1,000.00	»	1,000.00
Toevallige baten	12,000.00	»	12,000.00
	f 988,000.00	f 13,950.00	f 1,001,950.00
Nadeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven, te dekken door een subsidie	»	361,102.80	361,102.80
	f 988,000.00	f 375,052.80	f 1,363,052.80

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	UITGAVEN.		Totaal.
	Suriname.	Nederland.	
Kosten van het algemeen bestuur	f 41,048.67	f 12,000.00	f 53,048.67
Kosten van politie en justitie	100,937.50	2,150.00	103,087.50
Administratie van finantien	86,739.34^5	63,966.43^5	150,705.78
Departement der onbeheerde boedels en weezen	16,804.00	1,000.00	17,804.00
Kosten van de eeredienst en het lager onderwijs	50,170.00	4,000.00	54,170.00
Plaatselijke en huishoudelijke kosten	55,453.00	1,125.00	56,578.00
Kosten der bevredigde boschnegers en vrije Indianen . .	7,258.00	»	7,258.00
Landsgebouwen en publieke werken	109,500.00	11,560.00	121,060.00
Kosten van de geneeskundige dienst	51,020.53	11,953.32	62,973.85
Militaire kosten	262,335.15^5	47,480.44	309,815.59^5
Koloniale vaartuigen en het loodswezen	31,700.00	8,455.00	40,155.00
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden . .	196,336.40^5	92,560.00	288,896.40^5
Uitgaven voor de gouvernementsplantage	87,500.00	10,000.00	97,500.00
	f 1,096,802.60^5	f 266,250.19^5	f 1,363,052.80

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE S VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 11.

STAAT der Ontvangsten en Uitgaven van de kolonie Suriname over 1857, vergele met de raming van dat jaar.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		In Suriname.	In Nederland.	Totaa
Hoofdgelden	f 190,000.00	f 197,591.55	»	f 197,5
Personeel	20,000.00	21,599.26	»	21,5
Patentregt	31,800.00	38,429.15	»	38,4
Huurwaarde van huizen	15,000.00	16,180.89	»	16,1
Regt van paarden en rijtuigen	500.00	557.55	»	5
Erfpachten	800.00	956.80[5]	»	9
Landtaksen.	10,000.00	8,752.39	»	8,7
Brugge- en weggelden	500.00	194.11	»	1
Quota van suikerplantages en houtgronden. . .	25,000.00	26,083.71	»	26,0
Inkomende en uitgaande regten.	310,000.00	365,026.22	»	365,0
Lastgeld der schepen	38,000.00	24,834.01	»	42,5
Baak-, los- en steigergelden.	2,400.00	2,519.00	»	2,5
Zegelregt	48,000.00	54,350.47	»	54,3
Venduregt	23,000.00	28,471.39[5]	»	28,4
Transporteren	f 715,000.00	f 803,546.51	»	f 803,5

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		In Suriname.	In Nederland.	Totaal.
Per transport	f 715,000.00	f 803,546.51	»	f 803,546.51
nsportregt	12,000.00	16,462.07	»	16,462.07
laterale successie- en overgangsregten . . .	37,000.00	37,735.21	»	37,735.21
raafplaatsregt	3,000.00	2,192.80	»	2,192.80
ag- en rooigelden	7,000.00	6,388.52	»	6,388.52
brengst der posterij	5,000.00	7,077.37	»	7,077.37
ges en provisiegelden	2,000.00	5,082.00	»	5,082.00
ssagegelden met de koloniale vaartuigen . . .	3,000.00	2,985.50	»	2,985.50
rtingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioenen	26,000.00	31,863.34^{5}	f 1,423.82	33,287.16^{5}
nten van het kapitaal, vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het voormalig pensioenfonds der West-Indische ambtenaren	10,950.00	»	6,175.01	6,175.01
komsten der particuliere West-Indische Bank .	52,500.00	67,923.00	»	67,923.00
komsten der gouvernements-plantages	108,500.00	94,969.14	19,317.54	114,286.68
rpleeggelden in het militair hospitaal	6,000.00	5,243.17^{5}	»	5,243.17^{5}
rugbetaalde justitiekosten	1,000.00	1,345.55	»	1,345.55
eten	1,000.00	1,580.75	»	1,580.75
evallige baten	12,000.00	16,107.22^{5}	»	16,107.22^{5}
iverse ontvangsten	»	9,354.90^{5}	»	9,354.90^{5}
	f 1,001,950.00	f 1,109,857.07	f 26,916.37	f 1,136,773.44

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE UITGAVEN.		
		In Suriname.	In Nederland.	Totaa
Kosten van het algemeen bestuur	f 53,048.67	f 61,851.77	f 2,306.51	f 64,1
Kosten van politie en justitie	103,087.50	104,259.78	2,437.50	106,6
Administratie van finantien	150,705.78	85,705.13^{5}	45,718.86	131,4
Departement der onbeheerde boedels en weezen .	17,804.00	17,425.40^{5}	»	17,4
Kosten van de eeredienst en het lager onderwijs.	54,170.00	49,724.15	»	49,7
Plaatselijke en huishoudelijke kosten	56,578.00	57,088.61^{5}	1,121.30	58,2
Kosten der bevredigde boschnegers en vrije Indianen	7,258.00	6,297.93	»	6,2
Landsgebouwen en publieke werken	121,060.00	123,259.35	9,224.50	132,4
Kosten van de geneeskundige dienst	62,973.85	43,471.22	8,508.60	51,9
Militaire kosten	309,815.59^{5}	258,099.79^{5}	47,662.07	305,7
Koloniale vaartuigen en het loodswezen	40,155.00	42,756.65	5,012.41	47,7
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	288,896.40^{5}	144,806.20	64,572.89^{5}	209,3
Uitgaven der gouvernements-plantages	97,500.00	130,959.22^{5}	21,189.67^{5}	152,1
Idem van het kanaal naar Saramacca	»	18,474.85^{5}	2,065.20	20,5
	f 1,363,052.80	f 1,144,180.08	f 209,819.52	f 1,353,99

ZITTING 1859 — 1860. —— (LIII.)

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE T VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 12.

Register van afgestrafte slaven op het Piketlitie

Nommer.	NAAM VAN DEN			Vermo lijk ouderd	Da er aa
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.		
1	Plantage Adrichem.	E. Kölle qq.	Adam.	»	Janu

LIT. T. 2.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Jus de

Nommer.	NAAM VAN DEN			Verm lijk ouder van den sl	D der
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.		
1	Caupain, F. G.	F. G. Caupain.	Seraphina.	29	6 Feb
2	Wolffsijver, verlaten grond.	W. Meijer.	Dorothea.	30	

eet Piket|itie, gedurende de maand Januarij 1857.

Vermo lijk ouderd	Datum er aanvraag.	Aantal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
»	Januarij 1857.	24	Moedwillig verzuim, waardoor de slavenmagt drie dagen van kost is verstoken gebleven.	

Paramaribo, den 31sten Januarij 1857.
De waarnemende adsistent,
(*get.*) J. F FAVEREY Jr.
Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(*get.*) E. A. van Emden.

der Jus de kolonie Suriname, gedurende de maand Februarij 1857.

Verm lijk ouder van den sl	Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
29	6 Februarij 1857.	10	Brutaliteit en onwil tot werken.	
30	»	10	Brutaliteit en weigeren om gegeven orders te observeren.	

Accordeert met het op het Piket van Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 2den Maart 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,
(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.
Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris;
(*get.*) E. A. van Emden.

Lit. T. 3.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Ju

Volgnummer.	NAAM VAN DEN			Vermo lijk ouder va den sl
	Eigenaar of het effect.	Aannvrager.	Slaaf.	
1	Alkmaar, plantage.	—	Pierre.	38
2	Brouwerslust, plantage.	S. J. van West.	Joseph.	31
3	Idem.	—	Antoinette.	41
4	Berkshoven en Oostrust, plantage.	J. F. Werges c. s.	Adam.	36
5	Johan en Margaretha, plantage.	—	van Amson.	40
6	Mon Sort, plantage	—	Isaac.	24
7	Nijd en Spijt, plantage.	—	Luitenant.	37
8	Nassy jr., (J. C.)	J. C. Nassy jr.	Iris.	38

NB. Volgens dezen staat zijn op het Piket der Justitie afgestraft:

1 stads- en
7 plantage-slaven.
—
dus in het geheel 8 personen.

der Ju… de kolonie Suriname, gedurende de maand Maart 1857.

Vermo… lijk… ouder… van den sl…	Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
38…	Maart 1857.	40	Langdurige desertie.	Op last van den procureur-generaal.
31…	» »	30	Desertie, dronkenschap, brutaliteit, luiheid en uitlatingen dat de afstraffing met de zweep afgeschaft is.	Op autorisatie van den procureur-generaal.
41…	» »	20	Langdurige desertie.	Op last van den procureur-generaal.
36…	» »	30	Insubordinatie, onwil om te werken en komen naar de stad zonder verlof.	Op autorisatie van den procureur-generaal.
40…	» »	40	Langdurige desertie.	Op last van den procureur-generaal.
24…	» »	40	Idem.	Idem.
37…	» »	40	Idem.	Idem.
38…	» »	10	Brutaliteit en dagen achtereen 's nachts zonder verlof uitgegaan.	

…estraft: …ordeert met het op het Piket der Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 1sten April 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,

(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

Lit. T. 4.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Jus

Volgnummer.	NAAM VAN DEN			Vermo lijk ouderd van den sl	Da der aa
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.		
1	Abrahams, (C. G. D.)	C. G. D. Abrahams.	Henriette.	18	3 Apr
2	Alkmaar, plantage.	—	Geluk.	38	16 »
3	Idem.	—	Sampie.	40	» »
4	Aulorius de mindere.	M. Ch. Lunarons.	Pietje.	37	27 »
5	Monsanto fils, (H. A.)	H. A. Monsanto fils.	Abuis.	39	4 »
6	Rooswijk, (A.)	A. Rooswijk.	Flora.	20	17 »
7	Samson, (S. M.)	—	Francina.	19	14 »
8	Slootwijk, plantage.	H. A. Tirion.	François.	45	22 »
9	Tout lui faut, plantage.	—	Louis.	44	23 »
10	Idem.	—	Andries.	32	» »
11	Idem.	—	Lakies.	34	» »
12	Vrede, (plantage de)	—	Lodewijk.	25	14 »

NB. Volgens deze staat zijn op het Piket der Justitie afgestraft:

5 stads- en
7 plantage-slaven,
—
dus in het geheel 12 personen.

der Jus de kolonie Suriname, gedurende de maand April 1857.

Vermoedelijke ouderdom van den sl	Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
18	3 April 1857.	10	Desertie.	
38	16 » »	30	Diefstal van eene aanmerkelijke hoeveelheid bananen en andere voorwerpen.	Op last van den procureur-generaal.
40	» » »	30	Idem.	Idem.
37	27 » »	15	Desertie.	
39	4 » »	15	Verregaande brutaliteit en luiheid.	
20	17 » »	10	Brutaliteit, onvoorzigtig omgaan met vuur.	
19	14 » »	9	Herhaalde desertie.	Op last van den procureur-generaal.
45	22 » »	15	Het laten vastvallen van een pont.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
44	23 » »	30	Halsstarrige weigering om des nachts arbeid te verrigten, niettegenstaande hun vergoeding der nachtelijke werkuren op den volgenden dag was toegezegd, even als zulks vroeger had plaats gevonden.	Deze slaven zijn door den procureur-generaal zelven verhoord geworden, en op Zijn Edel Groot Achtbar. last afgestraft.
32	» » »	30	Idem.	Idem.
34	» » »	30	Idem.	Idem.
25	14 » »	20	Verzet tegen den bastiaan.	Op last van den procureur-generaal.

Accordeert met het op het Piket der Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 1sten Mei 1857.
De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,
(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.
Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

Lit. T. 5.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket

Nommer.	NAAM VAN DEN			Vermoe lijke ouderd van d slaaf
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.	
1	Hecht en Sterk, pl.	F. Taunay, Fz.	Nero,	32
2	Monsanto, (S.)	S. Monsanto,	Hoop,	17
3	Moron, boedel.	Jb. de Miranda,	Dries,	20
4	Oosterend, (B.)	B. Oosterend,	Primo,	40
5	Spiering, (S.)	S. Spiering,	Francina,	16
6	Waycoubo, pl.	J. de Miranda qq.,	Heintje,	45

NB. Volgens dezen staat zijn op het Piket van Justitie afgestraft:

4 stads- en

2 plantageslaven,

dus in het geheel 6 personen.

t Piket ...titie in de kolonie Suriname, gedurende de maand Mei 1857.

Vermoe... lijke ouderd... van d... slaa...	Datum ...er aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
32	8 Mei 1857.	15	Desertie van plantage en voorwendsel van ziekte, dat bij onderzoek gebleken is niet waar te zijn.	
17	8 „ „	15	Verregaande brutaliteit.	
20	1 „ „	15	Brutaliteit.	
40	6 „ „	15	Des nachts door eene politie-patrouille aangehouden, zijnde hij zonder verlof uitgegaan.	
16	2 „ „	10	Brutaliteit en desertie.	
45	4 „ „	15	Desertie.	

...t:

...ccordeert met het op het Piket der Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 2den Junij 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,
(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(*get.*) E. A. van EMDEN.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket van Ju... de l...

Nommer.	NAAM VAN DEN			Vermo- lijk- ouder- va- den sl-	Da- der a-
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.		
1	Burnside, plantage.	—	Hoop.	36	6 Jun
2	Idem.	—	Blücher.	32	"
3	Dordrecht, plantage.	—	Valentijn.	35	"
4	Hamburg, plantage.	—	Spadille.	40	16
5	Moron, boedel.	Jb. de Mirande.	Heintje.	40	3
6	Pomona, plantage.	—	Johannis.	40	5
7	Idem.	—	Henriette.	30	"
8	Idem.	—	Daniel.	25	"
9	Idem.	—	Betje.	18	"
10	Idem.	—	Martina.	25	"
11	Idem.	—	Juliana.	19	"
12	Idem.	—	Amerentie.	21	"
13	Idem.	—	Pietronella.	25	"
14	Tout lui faut, plantage.	—	Adriaan.	28	8
15	Idem.	—	Gerrit.	25	"
16	Idem.	—	George.	24	"
17	Idem.	—	Premier.	28	"
18	Idem.	—	Darius.	32	"
19	Idem.	—	Zondag.	26	"
20	Idem.	—	Hendrik.	30	"
21	Idem.	—	Constant.	38	"
22	Idem.	—	Frans.	25	"

NB. Volgens dezen staat zijn op het Piket der Justitie afgestraft:

1 stads- en
22 plantage-slaven.

dus in het geheel 22 slaven.

Accord

an Ju[n] de kolonie Suriname, gedurende de maand Junij 1857.

Vermo lijk ouder va den sl	Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
36	6 Junij 1857.	25	Verregaande brutaliteit tegen den agent van politie, belast met het toezigt over de strafwerkers.	Op last van den procureur-generaal.
32	" " "	25	Ontvreemding van eene hoeveelheid rijst, bij het lossen voor het Gouvernement.	Idem.
35	" " "	40	Verzet tegen den 1sten en 2den bastiaan.	Idem.
40	16 " "	30	Desertie.	Idem.
40	3 " "	15	Dronkenschap en onwilligheid.	
40	5 " "	40	Zonder verlofpas aan de stad gekomen	Idem.
30	" " "	30	Idem.	Idem.
25	" " "	35	Idem.	Idem.
18	" " "	15	Idem.	Idem.
25	" " "	15	Idem.	Idem.
19	" " "	15	Idem.	Idem.
21	" " "	15	Idem.	Idem.
25	" " "	15	Idem.	Idem.
28	8 " "	30	Zonder verlof aan de stad gekomen. Betoonde onwil in het volbrengen der gestelde werktaken.	Idem.
25	" " "	30	Idem.	Idem.
24	" " "	30	Idem.	Idem.
28	" " "	30	Idem.	Idem.
32	" " "	30	Idem.	Idem.
26	" " "	30	Idem.	Idem.
30	" " "	40	Idem.	Idem.
38	" " "	40	Idem.	Idem.
25	" " "	40	Idem.	Idem.

Accordeert met het op het Piket van Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 30sten Junij 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,

(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

Lit. T. 7.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Jus

Volgnommer.	NAAM VAN DEN			Vermoe lijke ouderd van den sl
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.	
1	Brunswijk, plantage.	—	Johan.	34
2	Barkhuyzen, (Joh.)	J. F. Meijer, T.-Cz.	Johannis of Baby.	25
3	Caledonia, plantage.	—	Hendrik.	31
4	Idem.	—	Philip.	28
5	Idem.	—	Louis.	40
6	Idem.	—	August.	35
7	Idem.	—	Adriaan.	30
8	Idem.	—	Jacques.	31
9	Idem.	—	Brandina.	35
10	Idem.	—	Marselina.	32
11	Idem.	—	Meyntje.	26
12	Chatillon, plantage (Gt.)	—	Frans.	26
13	Idem.	—	Pierre.	40
14	Kronenburg, plantage.	Ph. Arthur.	Frans.	30
15	Idem.	Idem.	Bien.	35
16	Louiszoon, (C.)	C. Louiszoon.	Geluk.	35
17	Idem.	Idem.	Trio.	28
18	Mon Trésort, plantage.	—	Patientie.	22
19	Molen, (F. C. van der)	S. A. Wijngaarden.	Saratje.	20
20	Mesquita, (J. B. de)	J. B. de Mesquita,	Kwamina.	35
21	Onvergenoegd, plantage.	—	Alexander.	32
22	Spieringshoek, plantage.	—	Daniel.	40
23	Idem.	—	Adam.	40
24	Idem.	—	Landzaat.	35
25	Idem.	—	Karel.	45
26	Idem.	—	Jacobus.	30
27	Idem.	—	Primo.	35
28	Idem.	—	Picantrie.	30
29	Sorgvliet, plantage.	H. G. Roux.	Constapel.	25
30	Vries, (S. B. de)	S. B. de Vries.	Lisette.	40
31	Zeezigt, plantage.	—	Leentje.	31
32	Idem.	—	Philippina.	28

NB. Volgens dezen staat zijn afgestraft 6 stads- en
26 plantage-slaven,

dus in het geheel 32 personen.

de kolonie Suriname, gedurende de maand Julij 1857.

Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
Julij 1857.	40	Diefstal met braak.	Op last van den procureur-generaal.
» »	15	Desertie.	
» »	40	Idem.	Idem.
» »	40	Idem.	Idem.
» »	40	Idem.	Idem.
» »	35	Idem.	Idem.
» »	35	Idem.	Idem.
» »	35	Idem.	Idem.
» »	20	Idem.	Idem.
» »	20	Idem.	Idem.
» »	20	Idem.	Idem.
» »	23		Idem.
» »	30		Idem.
» »	15	Brutaliteit en pligtverzuim.	
» »	15	Idem.	
» »	15	Herhaalde dronkenschap en pligtverzuim.	
» »	15	Idem.	
» »	10	Eigendunkelijke verwijderingen en belasteringen van haren meester.	Idem.
» »	10	Brutaliteit.	
» »	15	Verregaande brutaliteit.	
» »	40	Diefstal met braak.	Idem.
» »	30	Desertie.	Idem.
» »	30	Idem.	Idem.
» »	30	Idem.	Idem.
» »	30	Idem.	Idem.
» »	30	Idem.	Idem.
» »	30	Idem.	Idem.
» »	30	Idem.	Idem.
» »	25	Door onvoorzigtigheid bijna in zijne woning brand veroorzaakt en den directeur gebrutaliseerd.	Idem.
» »	10	Verregaande brutaliteit.	
» »	10	Het verlaten harer plantage zonder verlofpas.	Idem.
» »	10	Idem.	Idem.

Accordeert met het op het Piket van Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 1sten Augustus 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,

(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

Lit. T. 8.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Jus

Volgnommer.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.
1	Aventure, pl. (l')	—	Kwamina,
2	Alkmaar, pl.	H. Bijlaart, c. s.,	Figaro,
3	Concordia, pl.	—	Hendrik,
4	Doornbosch, (J. C.)	J. C. Doornbosch,	Christina,
5	Fonseca, (E.)	E. Fonseca,	Christiaan,
6	George Hendrik, pl.	—	Frederik,
7	Idem.	—	August,
8	Idem.	—	Ferdinand,
9	Idem.	—	Jasmijn,
10	Idem.	—	Verwonder,
11	Idem.	—	Charles,
12	Hansen, (J. H.)	J. H. Hansen,	Colijn,
13	Houttuin, pl.	—	Jan,
14	Hecht en Sterk, pl.	—	Trobie,
15	Letsch, (S. A.)	S. A. Letsch,	Cornelia,
16	Nob, (Magdalijntje)	M. Nob,	Albert,
17	Paix, pl. (la)	—	Jantje,
18	Petzoldt,	—	Frederik,
19	Quamabo de houtgr.	—	Willem,
20	Idem.	—	Johannis,

NB. Volgens dezen staat zijn op het Piket van Justitie afgestraft 6 stads- en

14 plantageslaven,

dus in het geheel 20 personen.

de kolonie Suriname, gedurende de maand Augustus 1857.

Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
7 August. 1857.	20		Op last van den procureur-generaal.
15 " "	30	Eigendunkelijke verwijdering van zijn effect, en desertie na door de politie te zijn aangehouden.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
6 " "	30	Desertie.	Op last van den procureur-generaal.
14 " "	10	Verregaande brutaliteit.	
3 " "	15	Verkwisting van zijn weekgeld. Mishandeling van een ezel. Brutaliteit.	
11 " "	25	Willekeurig verlaten der plantage waaraan zij verhuurd zijn.	Op last van den procureur-generaal.
11 " "	25		
11 " "	10		
11 " "	10		
11 " "	10		
11 " "	10		
5 " "	15	Brutaliteit.	
7 " "	30	Willekeurig verlaten van zijne plantage en rondzwerven gedurende eenige dagen.	Op last van den procureur-generaal.
18 " "	30		
28 " "	10	Verregaande brutaliteit.	
3 " "	15	Idem.	
22 " "	30		Op last van den procureur-generaal.
25 " "	25		Idem.
26 " "	10		Idem.
26 " "	10		Idem.

Accordeert met het op het Piket van Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 1sten September 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,
(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(*get.*) E. A. van EMDEN.

Lit. T. 9.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Justitie

Volgnummer.	NAAM VAN DEN			Vermoedelijke ouderdom van den slaaf.
	Eigenaar of het effect	Aanvrager.	Slaaf.	
1	Braam, (F. R.)		Heintje.	16
2	Dageraad, pl. (de)		Première.	25
3	Idem.		Mietje.	35
4	Guyneesche Vriendschap.		Jacob.	17
5	Hamburg, pl.		Regina.	25
6	Idem.		Wilhelmina.	24
7	Idem.		Spadille.	25
8	Idem.		Cornelis.	35
9	Hostman, (F. W.)	F. W. Hostman.	André.	30
10	Henckel, (F. G.)	B. C. van den Ende.	Ultimo.	30
11	Idem.	idem.	Sampie.	29
12	Kerkshoven, pl.		Doortje.	25
13	Idem.	G. D. Visscher.	Toontje.	30
14	Idem.		Hendrik.	30
15	Kroonenburg, pl.	A. C. Beazly.	Margaretha.	22
16	Leon, (J. de)		Christiaan.	15
17	Samson, (J. S.)	J. S. Samson.	Eduard.	22
18	Toledo, pl.		Joseph.	30
19	Zeezigt.		Rudolphina.	25

NB. Volgens dezen staat zijn afgestraft 4 stads- en
15 plantageslaven,

dus in het geheel 19 personen.

Justitie … de kolonie Suriname, gedurende de maand September 1857.

Vermoed… lijke ouderdo… van den sla…	Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
16	8 Sept. 1857.	10	Desertie.	Op last van den procureur-generaal.
25	25 „	20		Idem.
35	„ „	20		Idem.
17	22 „	20	Desertie.	Idem.
25	4 „	15	Onwilligheid om geregeld de haar opgedragen taak te verrigten.	Idem.
24	7 „	20	Feitelijk geweld tegen den blank-officier en bastiaan.	Idem.
25	19 „	30		Idem.
35	„ „	30		Idem.
30	14 „	15	Gepleegde baldadigheden.	
30	30 „	25	Eigendunkelijke verwijdering van het effect waaraan zij verhuurd zijn; onwil tot den arbeid.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
29	„ „	25	Idem.	Op last van idem.
25	5 „	15		Idem.
30	16 „	25	Diefstal van banannen.	Met voorkennis van idem.
30	26 „	30		Op last van idem.
22	22 „	10	Brutaliteit en grove ongeregeldheden	Met voorkennis van idem.
15	8 „	10	Desertie.	Op last van idem.
22	5 „	15	Brutaliteit, des nachts uitgaan zonder verlof.	
30	11 „	25		Op last van den procureur-generaal.
25	21 „	20		Idem.

Accordeert met het op het Piket van Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 2den October 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,

(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. van Emden.

LIT. T. 10.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Justi de ko

Nommer.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.	Vermoed lijke ouderdo van den slaa	Dat der aan
1	Breukelerwaard, pl.		Louisa.	28	28 Octob
2	Idem.		Francina.	30	» »
3	Idem.		Kaatje.	35	» »
4	Dordrecht, pl.		Anthonie.	30	14 »
5	Elder, (de wed. W.)	de wed. W. Elder.	Vassal.	30	23 »
6	Goede, (M. L.)	M. L. Goede.	Joseph.	37	12 »
7	Guynesche Vriendschap.		Paulus.	20	19 »
8	Idem.		William.	30	» »
9	Idem.		Trobie.	25	» »
10	Idem.		Castor.	35	» »
11	Idem.		Christiaan.	30	» »
12	Idem.		Frederik.	30	» »
13	Idem.		Cato.	20	» »
14	Idem.		Rosa.	30	» »
15	Idem.		Dina.	30	» »
16	Idem.		Anna.	25	» »
17	Heuren, (J. P. A. van)	J. P. A. van Heuren.	Rebecka.	25	10 »
18	Jagtlust, pl.		Amsterdam.	30	31 »
19	Idem.		Amon.	35	» »
20	Idem.		Adriaan.	27	» »
21	Idem.		William.	29	» »
22	Kröner, (H.)	H. Kröner.	Lisette.	40	5 »
23	Keyzer, (M. A.)	M. A. Keyzer.	Lambertus.	40	» »
24	Moron, (Bl. J.)	S. Alberga.	Albertina.	29	» »
25	Mencke,	B. C. van den Ende.	Charles.	25	6 »
26	Oppenheimer, (A. W.)	A. W. Oppenheimer.	Winst.	26	17
27	Petersburg, pl.		Johannes.	32	18

Justi de kolonie Suriname, gedurende de maand October 1857.

Vermoed lijke uderdo van len slaa	Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
28	28 October 1857.	20		Op last van den procureur-generaal.
30	» »	20		Idem.
35	» »	20		Idem.
30	14 »	40		Idem.
30	23 »	15	Onwilligheid, desertie.	
37	12 »	15	Desertie.	
20	19 »	30	Eigendunkelijke verwijdering van het effect waartoe zij behooren.	Idem.
30	» »	30	Idem.	Idem.
25	» »	30	Idem.	Idem.
35	» »	30	Idem.	Idem.
30	» »	30	Idem.	Idem.
30	» »	30	Idem.	Idem.
20	» »	15	Idem.	Idem.
30	» »	15	Idem.	Idem.
30	» »	15	Idem.	Idem.
25	» »	15	Idem.	Idem.
25	16 »	10	Desertie en brutaliteit.	
30	21 »	20		Idem.
35	» »	20		Idem.
27	» »	20		Idem.
29	» »	20		Idem.
40	5 »	6	Brutaliteit.	
40	» »	15	Idem.	
29	» »	10	Idem.	
25	6 »	25	Onwilligheid tot werken, eigendunkelijke verwijdering van het effect waaraan hij is verhuurd.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
26	17 »	30		Op last van idem.
32	18 »	20		Idem.

Nommer.	NAAM VAN DEN			Vermo[…] lijke ouderd[…] van den sl[…]
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.	
28	Schoonoord, pl.		Pietje.	[illegible]
29	Idem.		Schoonoord.	[illegible]
30	Idem.		Manille.	[illegible]
31	Idem.		Ulrich.	[illegible]
32	Tourtonne, pl.		Stephanus.	[illegible]
33	Thijm, (de erven)		Eduard.	[illegible]
34	Weyl, (B.)	B. C. van den Ende.	Charles.	[illegible]
35	WilhelminaFredericaCatharina, pl.		Junij.	[illegible]
36	Yland, pl. ('t)		Jacob.	[illegible]
37	Zorg en Hoop.		September.	[illegible]
38	Idem.		François.	[illegible]
39	Idem.		George.	[illegible]

NB. Volgens dezen staat zijn op het Piket der Justitie afgestraft:

10 stads- en
29 plantageslaven,

dus in het geheel 39 personen.

Datum der aanvraag.	Aantal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
20 October 1857.	30		Op last van den procureur-generaal.
» »	30		Idem.
» »	30		Idem.
» »	30		Idem.
1 »	20		Idem.
27 »	20		Idem.
6 »	25	Onwil tot werken. Eigendunkelijke verwijdering van het effect, waaraan hij verhuurd is.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
20 »	20	Desertie.	Op last van den procureur-generaal.
15 »	25	Eigendunkelijke verwijdering van het effect, waartoe hij behoort.	Idem.
24 »	40	Slecht gedrag, desertie.	Idem.
» »	40		
» »	40		

Accordeert met het op het Piket van Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 2den November 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,
(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor censluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(*get.*) E. A. van EMDEN.

Lit. T. 11.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Justitie k

Volgnummer.	NAAM VAN DEN			Verm... lijk... ouder... va... den sl...	D... der a...
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.		
1	Doornbosch, (J. C.)	H. van Glanen Weygel.	Frederika.	4	2 N...
2	Goede Vrede, pl. (de)	H. Bijlaart.	Johannis.	4	25
3	Kanteman, (de wed. S. J. L.)	de wed. S. J. L. Kanteman.	Jan.	3	19
4	Idem.	Idem.	Antje.	5	20
5	Lange. (G. S.)	G. S. Lange.	Louisa.	1	14
6	Landsgrond Boniface.		Heintje.	2	18
7	Lobo Jr. (D. J.)	D. J. Lobo Jr.	Louisa.	2	30
8	Maagdenburg, pl.	B. C. van den Ende.	Willem.	3	24
9	Oppenheimer. (A. M.)	A. W. Oppenheimer.	Daniel.	3	9
10	Overtoom, de houtgr.	—	Heintje.	3	26
11	Idem.	—	Frobie.	3	"
12	dem.	—	Andrée.	2	"
13	Idem.	—	Januarij.	3	"
14	Idem.	—	Sanche Pancha.	3	"
15	Idem.	—	Geduld.	2	"
16	Poelwijk, pl.	—	Crispijn.	3	"
17	Rust en Werk, pl.	—	Pauwina.	2	2
18	Idem.	—	Elisabeth.	2	"
19	Idem.	—	Sara.	3	"
20	Vrede, plant. (de)	—	Pieter.	3	10
21	Idem.	—	de Vrede.	3	"
22	Idem.	—	François.	3	"
23	Idem.	—	Minosabie.	3	"
24	Idem.	—	Frits.	2	"
25	Idom.	—	Secondo.	2	"
26	Idem.	—	Marius.	2	"

NB. Volgens dezen staat blijkt dat in deze maand op het Piket der Justitie zijn afgestraft:

7 stads- en
19 plantage-slaven,

dus in het geheel 26 personen.

der Jus[tie …] de kolonie Suriname, gedurende de maand November 1857.

Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
2 Nov. 1857.	10	Verregaande brutaliteit.	
25 »	5	Eigendunkelijke verwijdering van plantage Alkmaar, alwaar hij werkzaam was.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
19 »	15	Brutaliteit.	
20 »	10	Idem.	
14 »	10	Desertie. Brutaliteit.	
18 »	15		Op last van den provisionelen commissaris van politie.
30 »	10	Verregaande brutaliteit.	
24 »	20	Brutale handeling en weigering van billijk gesteld werk.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
9 »	30		Op last van den procureur-generaal.
26 »	30	Mishandeling van den slaaf Gottlieb.	Idem.
» »	30	Idem.	Idem.
» »	30	Idem.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.
» »	25	Pligtverzuim en willekeurige verwijdering naar eene naburige plantage.	Idem.
2 »	15		Idem.
» »	15		Idem.
» »	15		Idem.
10 »	25	Eigendunkelijke verwijdering van het effect waartoe zij behooren.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.
» »	25	Idem.	Idem.

Accordeert met het op het Piket der Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 1sten December 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,

(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

Lit. T. 12.

Alphabetische staat der personen, afgestraft op het Piket der Jus[titie]

Volgnummer.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.	Vermoedelijke ouderdom van den slaaf.
1	Arons.	—	Rosambo.	40
2	Idem.	—	Rudolf.	25
3	Adrichem, pl.	E. Kölle.	Adam.	45
4	Arons, (P. H.)	P. H. Arons.	Marius.	37
5	Idem.	Idem.	Joseph.	29
6	Hamburg, pl.	—	Jannie.	37
7	Idem.	—	Geluk.	35
8	Idem.	—	Frans.	38
9	Idem.	—	Lambert.	30
10	Idem.	—	Heintje.	39
11	Idem.	—	Albert.	32
12	Idem.	—	Cupido.	34
13	Idem.	—	Gratia.	26
14	Liberté, pl.	—	Adriaan.	30
15	Idem.	—	Sultan.	39
16	Idem.	—	Philip.	27
17	Idem.	—	Welkom.	33
18	Idem.	—	Onrust.	24
19	Idem.	J. Frouin.	Frans.	40
20	Leonsberg, pl.	Ab. W. Oppenheimer.	Jacob.	20
21	Idem.	Idem.	Castor.	22
22	Meerzorg, pl.	—	Sergeant.	28
23	Idem.	—	Blamina.	25

der Jus[...]de kolonie Suriname, gedurende de maand December 1857.

Vermo[...] lijk[...] onder[...] va[...] den sl[...]	Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
40	7 Decemb. 1857.	30	Poging tot diefstal.	Op last van den procureur-generaal.
25	» »	25	Idem.	Idem.
45	» »	30	Verregaand pligtverzuim en wederstreven der bevelen van den directeur.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
37	» »	15	Pligtverzuim en dronkenschap.	
29	» »	15	Idem.	
37	» »	35	Weigering om aan den arbeid te gaan, veroorzaakt doordien zij vernomen hadden dat een paar slaven, behoorende tot de slavenmagt van Hamburg, verkocht waren.	Op last van den procureur-generaal.
35	» »	35	Idem.	Idem.
38	» »	35	Idem.	Idem.
30	» »	30	Idem.	Idem.
39	» »	30	Idem.	Idem.
32	» »	30	Idem.	Idem.
34	» »	30	Idem.	Idem.
26	» »	15	Idem.	Idem.
30	» »	35	Halsstarrig weigeren om des nachts te malen en zich niet onderwerpen aan de straf hem te dier zake door administrateuren opgelegd.	Idem.
39	» »	35	Idem.	Idem.
27	» »	35	Idem.	Idem.
38	» »	35	Idem.	Idem.
24	» »	35	Idem.	Idem.
40	» »	20	Te laat aan den arbeid gegaan en geweigerd de straf, door den directeur opgelegd, aan te nemen.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
20	» »	20	Poging tot het ontvreemden van een boschneger-corjaal.	Idem.
22	» »	20	Idem.	Idem.
28	» »	25	Betoonde onwil om aan den arbeid te gaan.	Op last van den procureur-generaal.
25	» »	15	Idem.	Idem.

Volgnommer.	NAAM VAN DEN		
	Eigenaar of het effect.	Aanvrager.	Slaaf.
24	Ma Retraite, pl.	—	Helena.
25	Idem.	—	Albert.
26	Idem.	—	Charles.
27	Idem.	—	Willem.
28	Idem.	—	Maria.
29	Idem.	—	Philippina.
30	Polak Jz. (A. J.)	A. J. Polak Jz.	Johannis.
31	Tout lui faut, pl.	—	Gerrit.
32	Idem.	—	Adriaan.
33	Idem.	—	Zondag.
34	Idem.	—	Johanna.
35	Idem.	—	Leentje.
36	Idem.	—	Lotje.
37	Visserszorg, pl.	P. H. Planteau.	Fiscaal.

NB. Volgens dezen staat zijn op het Piket der Justitie afgestraft:

5 stads- en
32 plantage-slaven.

dus in het geheel 37 slaven.

Datum der aanvraag.	Getal slagen.	AARD DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
11 Decemb. 1857.	15	Onwilligheid om bij tijds aan den arbeid te gaan.	Op last van den procureur-generaal.
„ „ „	30	Idem.	Idem.
„ „ „	30	Idem.	Idem.
„ „ „	30	Idem.	Idem.
„ „ „	15	Idem.	Idem.
„ „ „	15	Idem.	Idem.
7 „ „	15	Verregaande brutaliteit.	
„ „ „	30	Betoonde onwil om aan den arbeid te gaan.	Idem.
„ „ „	30	Idem.	Idem.
„ „ „	30	Idem.	Idem.
„ „ „	20	Idem.	Idem.
„ „ „	20	Idem.	Idem.
„ „ „	20	Idem.	Idem.
17 „ „	30	Eigendunkelijke verwijdering van de plantage en wederspannigheid om de hem opgelegde taak te volvoeren.	Met voorkennis van den procureur-generaal.

Accordeert met het op het Piket van Justitie berustende register van afstraffing.

Paramaribo, den 31sten December 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,

(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE U VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 13.

Driemaandelijksche staat der naar aanleiding van artt. 17 en 30 van het ge slavenr

Nommers.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	NAAM VAN DEN Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	NAAM VAN DEN Slaaf.	Datum de st is opg	Opg

I. De straf bij artt. 17 en 30 § *a* bedoeld: opsluiting in eene daartoe bestemde gevangenis onthouding van versnapering of toespijs.

Geene.

II. De straf van dwangarbeid, omschreven bij artt. 17 en 30 § *b*, uitgebreid bij gouverne resolutie van den 10den November 1856, n°. 1419, doch zonder boeijen.

a. in de stad.

Wordt gerefereerd aan den hierbij overgelegden staat van den provisionelen comm van politie.

b. op het fort Nieuw Amsterdam;

c. verbanning naar eene andere plantage of grond.

Geene.

III. De straf van slagen met de gewone zweep.

Nommers.	Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.	Datum	Opg
1	Plantage Adrichem, in de divisie Para.	E. Kölle.	Eduard.	23 Jan	2
2	Plantage Brouwerslust.	S. J. van West.	Joseph.	19 Maa	3
3	Plantage Berkshoven en Oostrust.	J. F. Werges.	Adam.	21 „	3
4	Plantage Mon Sort.	Procureur-generaal.	Isaac.	30 „	4
5	Plantage Alkmaar.	Idem.	Pierre.	30 „	4
6	Plantage Johan en Margaretha.	Idem.	van Amson.	30 „	4
7	Plantage Nijd en Spijt.	Idem.	Luitenant.	30 „	4
8	Plantage Brouwerslust.	Idem.	Antoinetta.	30 „	2

slavenreglement van 1856, G. B. n°. 10, opgelegde straffen. 1ste quartaal 1857.

Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
24 slagen.	Moedwillig verzuim, waardoor de slavenmagt der plantage Adrichem drie dagen van kost is verstoken gebleven.	
30 »	Desertie, dronkenschap, brutaliteit en uitlating dat de straf met de zweep is afgeschaft.	
30 »	Insubordinatie, onwil om te werken en het zich stadswaarts begeven zonder toestemming van den bevelhebber.	
40 »	Desertie van zijne plantage, vagabonderen in de divisie, het zich uitgeven voor en verhuren als vrij persoon.	Aan de sub 4 tot 8 vermelde slaven is bovendien opgelegd de straf van dwangarbeid hier ter stede voor den tijd van zes maanden. (Zie den staat van den provisionelen commissaris van politie).
40 »	Desertie van hunne plantage, het zich ophouden op het grondgebied van effecten aan de rivier Beneden-Commewijne, divisie van dien naam, het oprigten van zoogenaamde kampen aldaar, diefstal in de kostgronden, vagabonderen en onveilig maken van de wegen in de divisie. Deze slaven zijn ten gevolge van eene militaire demonstratie aangehouden.	
40 »		
40 »		
20 »		

Paramaribo, den 18den Mei 1857.

De Procureur-Generaal in de kolonie Suriname,

(*get.*) J. W. GEFKEN.

Driemaandelijksche staat der naar aanleiding van artt. 17 en 30 van het gouvernreg

Nommers.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	NAAM VAN DEN Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	NAAM VAN DEN Slaaf.	Datum waarop de straf is opgelegd.	Opgele

I. De straf bij artt. 17 en 30 § *a* bedoeld: opsluiting in eene daartoe bestemde gevangenis.

1	Plantage Nieuwzorg.	F. L. Pichot, administrateur.	Acasie.	23 Mei.	dagen het fort
2	Jb. Juda.	J. G. Heilbron, huurder.	Albertina.	10 Junij.	ht dage

II. De straf van dwangarbeid, omschreven bij artt. 17 en 30 § *b*, uitgebreid bij gouvernements-resolutie van den 10den November 1856, nº. 1419, doch zonder boeijen.

a. in de stad.

Wordt gerefereerd aan den hierbij overgelegden staat van den provisionelen commissaris van politie.

b. op het fort Nieuw Amsterdam;

c. verbanning naar eene andere plantage of grond.

Geene.

III. De straf van slagen met de gewone zweep, bij artt. 17 en 30 sub *c* bedoeld.

1	Plantage de Vrede.	Procureur-generaal.	Lodewijk.	14 April.	20 sl
2	S. M. Samson.	Idem.	Francina.	» »	9
3	Plantage Alkmaar.	Idem.	Geluk.	16 »	30
4	» »	Idem.	Sampie	» »	30
5	» Slootwijk.	H. A. Tirion, administrateur.	François.	22 »	15
6	Tout lui faut.	Procureur-generaal.	Louis.	23 »	30
7	Idem.	Idem.	Andrew.	» »	30
8	Idem.	Idem.	Lakies.	» »	30
9	Plantage Pomona.	P. van Chatillon, mede-eigenaar.	Johannes.	5 Junij.	40
10	Idem.	Idem.	Henriette.	» »	30
11	Idem.	Idem.	Daniel.	» »	35
12 en 13	Idem.	Idem.	Betje en Martina.	» »	15
14 en 15	Idem.	Idem.	Juliana en Amerintie.	» »	15
16	Idem.	Idem.	Petronella.	» »	15

het g…enreglement van 1856, n°. 10, opgelegde straffen. 2de quartaal 1857.

…n waarop straf …pgelegd.	Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
…nis.			
…Mei.	…dagen opsluiting in het fort Zeelandia.	Onbetamelijke uitdrukkingen jegens den directeur W. van Thol jr.	
…Junij.	…t dagen idem.	Het zich verwijderen van het erf van haren huurder gedurende den nacht, zonder verlof daartoe, en het openlaten van den ingang tot het erf.	
…nements-			
…missaris			
…ril.	20 slagen.	Verzet tegen den bastiaan.	
	9 »	Herhaalde desertie.	
	30 »	Diefstal van eene aanmerkelijke hoeveelheid bananen en andere voorwerpen.	
	30 »	Idem.	
	15 »	Heeft aan de stad een pont (plantage-vaartuig) laten droogvallen.	
	30 »	Halsstarrige weigering om des nachts arbeid te verrigten op plantage Tout lui faut (waterwerk), niettegenstaande hun vergoeding der nachtelijke werkuren op den volgenden dag was toegezegd, even als dit vroeger had plaats gehad.	
	30 »		
	30 »		
…ij.	40 »	Hevige vechterijen en oneerbiedig gedrag jegens mede-eigenaar.	Aan de slaven Johannes en Henriette is bovendien strafwerk opgelegd. (Zie staat van strafwerkers.)
	30 »	Idem.	
	35 »	Idem.	
	15 »	Idem.	
	15 »	Idem.	
	15 »	Idem.	

Nommers.	NAAM VAN DEN			Datum wa[…] de str[…] is opgel[…]	Opge[…]
	Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.		
17	Plantage Dordrecht.	C. D. Brakke, mede-eigenaar.	Valentijn.	6 Junij.	40
18	» Burnside.	Procureur-generaal.	Hoop (strafwerker.)	» »	25
19	» »	Idem.	Blucher (strafwerker.)	» »	25
20 en 21	Plantage Tout lui faut.	Procureur-generaal.	Adriaan en Gerrit.	8 Junij.	30
22 en 23	Idem.	Idem.	George en Premier.	» »	30
24 en 25	Idem.	Idem.	Darius en Zondag.	» »	30
26 en 27	Idem.	Idem.	Hendrik en Constant.	» »	40
28	Idem.	Idem.	Frans.	» »	40
29	Plantage Hamburg.	C. A. Wois, eigenaar.	Spadille.	16 »	30
30 en 31	» Caledonia.	De procureur-generaal, bij gelegenheid van een onderzoek naar ongeregeldheden, voorgevallen op plantage Caledonia.	Henriette en Johanna.	29 »	25.
32 en 33	Idem.		Maria en Nancy.	» »	25
34 en 35	Idem.		Première en Amourette.	» »	25
36 en 37	Idem.		Patientie en Jenny.	» »	25.
38	Idem.		Christina.	» »	25.

Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
40 slagen.	Verzet tegen de bastiaans.	Aan hem is ook strafwerk opgelegd. (Zie staat van strafwerkers.)
25 »	Verregaande brutaliteit jegens den agent van politie, belast met het toezigt over de strafwerkers.	
25 »	Ontvreemding van eene hoeveelheid rijst bij het lossen voor het Gouvernement.	
30 »	Verwijdering van het effect zonder verlof van den bevelhebber, herhaalde weigering om na zes ure des avonds te werken, niet volbrengen der werktaken.	
30 »	Idem.	
30 »	Idem.	
40 »	Idem.	
40 »	Idem.	
30 »	Desertie.	
25 »	Willikeurige verandering der haar opgelegde werktaken, stoornis der rust en orde.	Deze straffen zijn uitgevoerd op plantage Caledonia.
25 »	Idem.	Idem.
25 »	Idem.	Idem.
25 »	Idem.	Idem.
25 »	Idem.	Idem.

Paramaribo, den 12den Augustus 1857.

De Procureur-Generaal in de kolonie Suriname,

(*get.*) J. W. GEFKEN.

Driemaandelijksche staat der naar aanleiding van artt. 17 en 30 van het gewijzi[…]enregle[…]

Nommers.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	NAAM VAN DEN Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	NAAM VAN DEN Slaaf.	Datum waarop de straf is opgelegd.	Opgeleg[…]
	I. De straf bij artt. 17 en 30 bedoeld: opsluiting in eene daartoe bestemde gevangenis				
1	Plantage Marienbosch.	Procureur-generaal.	Thonia.	28 Augustus.	[…]psluiting […]van ach[…]
	II. De straf van dwangarbeid, omschreven bij artt. 17 en 30 § *b*, uitgebreid bij gouvernements[…] resolutie, dd. 10 November 1856, nº. 1419, doch zonder boeijen.				
	a. in de stad.				
	Wordt gerefereerd aan den hierbij overgelegden staat van den provisionelen commissa[…] van politie.				
	b. op het fort Nieuw Amsterdam.				
	Geene.				
	c. verbanning naar eene andere plantage of grond.				
2	Plantage l'Aventure.	Procureur-generaal.	Succes.	7 Augustus.	[…]erbannin[…] […]age Ra[…] […]en tijd […] […]len.
3	" Alkmaar.	Idem.	Benjamin.	10 September.	[…]em naar[…]
	III. De straf van slagen met de gewone zweep, bij artt. 17 en 30 sub *c* bedoeld.				
4	Plantage Spieringshook.	Procureur-generaal.	Daniel.	2 Julij.	30 sla[…]
5	Idem.	Idem.	Adam.	" "	"
6	Idem.	Idem.	Landzaat.	" "	"
7	Idem.	Idem.	Karel.	" "	"
8	Idem.	Idem.	Jacobus.	" "	"
9	Idem.	Idem.	Primo.	" "	"
10	Idem.	Idem.	Picanterie.	" "	"
11	Plantage Caledonia.	Idem.	Hendrik.	3 Julij.	40
12	Idem.	Idem.	Philip.	" "	"
13	Idem.	Idem.	Louis.	" "	"
14	Idem.	Idem.	August.	" "	35

Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
sluiting voor den tijd van acht dagen.	Willekeurige verwijdering van de plantage met dertien anderen en zich schuilhouden gedurende één dag.	Deze straf is uitgevoerd op plantage Marienbosch. Aan haar zou de straf van slagen opgelegd worden, doch zij beweerde zwanger te zijn. (Zie nº. 41 tot 53.)
erbanning naar plantage Rac à Rac, voor den tijd van zes maanden.	Weigering om van den eigenaar straf aan te nemen, niettegenstaande hij zich onbetamelijke uitdrukkingen had veroorloofd jegens den bevelhebber der plantage Twijfelachtig.	Zie nº. 29.
em naar plant. Kent.	Oproerig gedrag en feitelijk geweld.	
30 slagen.	Onwil bij den arbeid, het verlaten hunner plantage zonder verlofpas van den bevelhebber, in strijd met de hun bekend gemaakte gouvernementsbepalingen.	
„ „	Idem.	
„ „	Idem.	
„ „	Idem.	
„ „	Idem.	
„ „	Idem.	
„ „	Idem.	
40 „	Desertie.	Zie den staat van het vorige quartaal, waarin voorkomen de op plantage Caledonia gestraften.
„ „	Idem.	
„ „	Idem.	Idem.
35 „	Idem.	Idem.

Nommers.	NAAM VAN DEN — Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.	Datum w de st is opge	Opg
15	Plantage Caledonia.	Procureur-generaal.	Adriaan.	3 Julij	35
16	Idem.	Idem.	Jacques.	3 "	35
17	Idem.	Idem.	Brandina.	3 "	20
18	Idem.	Idem.	Marselina.	3 "	20
19	Idem.	Idem.	Meintje.	3 "	20
20	Plantage Zeezigt.	Idem.	Philippina.	6 "	10
21	Idem.	Idem.	Leentje.	6 "	10
22	Plantage Onvergenoegd.	Idem.	Alexander.	8 "	40
23	" Brunswijk.	Idem.	Johan.	8 "	40
24	" Mon Trésor.	Idem.	Patientie.	21 "	10
25	" Groot Chatillon.	Idem.	Frans.	27 "	23
26	Idem.	Idem.	Pierre.	27 "	30
27	Plantage Sorgvliet.	H. G. Roux, administrateur.	Constapel.	30 "	25
28	" Concordia.	Procureur-generaal.	Hendrik.	6 Augus	30
29	" l'Aventure.	Idem.	Kwamina.	7 "	20
30	" Houttuin.	Idem.	Jan.	7 "	30
31	" George Hendrik.	Idem.	Frederik.	11 "	25
32	Idem.	Idem.	August.	11 "	25
33	Idem.	Idem.	Ferdinand.	11 "	10
34	Idem.	Idem.	Jasmin.	11 "	10
35	Idem.	Idem.	Verwonder.	11 "	10
36	Idem.	Idem.	Charles.	11 "	10
37	Plantage Alkmaar.	H. Bijlaart c. s., administrateurs.	Figaro.	15 "	30
38	" Hecht en Sterk.	Procureur-generaal.	Trobie.	18 "	30

Datum w… de str… is opge…	Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
3 Julij	35 slagen.	Desertie.	Zie den staat van het vorige quartaal waarin voorkomen de op plantage Caledonia gestraften.
3 〃	35 〃	Idem.	Idem.
3 〃	20 〃	Idem.	Idem.
3 〃	20 〃	Idem.	Idem.
3 〃	20 〃	Idem.	Idem.
6 〃	10 〃	Het verlaten harer plantage zonder verlofpas van den bevelhebber.	
6 〃	10 〃	Idem.	
8 〃	40 〃	Diefstal met braak van vee en van andere artikelen op plantage Waijamoe.	Aan hen is daarenboven strafwerk opgelegd voor zes maanden. (Zie staat van den prov. commissaris van politie.)
8 〃	40 〃	Idem.	Idem.
21 〃	10 〃	Nalatigheid in den arbeid, het verlaten harer plantage zonder verlofpas.	
7 〃	23 〃		
7 〃	30 〃		
0 〃	25 〃	Door onvoorzigtigheid brand veroorzaakt in zijne woning en den directeur gebrutaliseerd.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
6 Augus…	30 〃	Desertie.	
7 〃	20 〃	Weigering om van den eigenaar straf aan te nemen, niettegenstaande hij zich onbetamelijke uitdrukkingen had veroorloofd jegens den bevelhebber der plantage Twijfelachtig.	Zie n°. 2.
7 〃	30 〃	Willikeurig verlaten van zijne plantage en rondzwerven gedurende verscheidene dagen.	
〃	25 〃	Het verlaten der plantage zonder verlofpas.	
〃	25 〃	Idem.	
〃	10 〃	Idem.	
〃	10 〃	Idem.	
〃	10 〃	Idem.	
〃	10 〃	Idem.	
〃	30 〃	Eigendunkelijke verwijdering van het effect en desertie na door de politie te zijn aangehouden.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
〃	30 〃	Het zich op den voorgrond stellen bij gelegenheid van de weigering der slaven om ploegsgewijze op de naastbij gelegen plantage 't Vertrouwen te gaan werken; voorts verzet tegen het bevel van den gezagvoerder om stadwaarts te gaan.	

Nommers.	NAAM VAN DEN			Datum waa de straf is opgeleg
	Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.	
39	Plantage la Paix.	Procureur-generaal.	Jantje.	22 Augustu
40	J. Petzoldt.	Idem.	Frederik.	25 »
41	Plantage Marienbosch.	Idem.	Esther.	25 »
42	Idem.	Idem.	Nanette.	25 »
43	Idem.	Idem.	Constantia.	25 »
44	Idem.	Idem.	Adriaantje.	25 »
45	Idem.	Idem.	Jansje.	25 »
46	Idem.	Idem.	Candasie.	25 »
47	Idem.	Idem.	Margaretha.	25 »
48	Idem.	Idem.	Juliana.	25 »
49	Idem.	Idem.	Cornelia.	25 »
50	Idem.	Idem.	Lisette.	25 »
51	Idem.	Idem.	Mirakel.	25 »
52	Idem.	Idem.	Annatje.	25 »
53	Idem.	Idem.	Anna.	25 »
54	Houtgrond Quamabo.	Idem.	Willem.	26 »
55	Idem.	Idem.	Johannes.	26 »
56	Plantage Hamburg.	Idem.	Regina.	4 Septemb
57	» Kerkshoven.	Idem.	Doortje.	5 »
68	» Hamburg.	Idem.	Wilhelmina.	7 »
59	F. R. Braam.	Idem.	Heintje.	8 »
60	J. de Leon.	Idem.	Christiaan.	8 »
61	Plantage Toledo.	Idem.	Joseph.	11 »
62	» Kerkshoven.	Idem.	Toontje.	16 »
63	» Hamburg.	Idem.	Spadille.	19 »
64	Idem.	Idem.	Cornelis.	19 »
65	Plantage Zeezigt.	Idem.	Rudolphina.	21 »
66	» Kroonenburg.	A. C. Beazly, eigenares voor een gedeelte.	Margaretha.	22 »
67	» Guinesche Vriendschap.	Procureur-generaal.	Jacob.	22 »

…tum waar de straf … opgeleg…	…gelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
Augustu…	30 slagen.	Herhaalde desertie.	
"	25 "		
"	30 "	Willekeurige verwijdering van de plantage en het zich schuilhouden gedurende één dag.	Deze straf is uitgevoerd op de plantage Marienbosch. (Zie nº. 1.)
"	10 "	Idem.	Idem.
"	10 "	Idem.	Idem.
"	10 "	Idem.	Idem.
"	0 "	Idem.	Idem.
"	0 "	Idem.	Idem.
"	15 "	Idem.	Idem.
"	15 "	Idem.	Idem.
"	15 "	Idem.	Idem.
"	15 "	Idem.	Idem.
"	15 "	Idem.	Idem.
"	10 "	Idem.	Idem.
"	10 "	Idem.	Idem.
"	10 "		
"	10 "		
Septemb…	15 "	Onwil om de haar opgelegde werktaak af te maken.	Daarenboven met strafwerk gestraft gedurende drie maanden. (Zie staat van den prov. commissaris van politie.)
"	15 "		
"	20 "	Feitelijk verzet tegen den blankofficier en bastiaan.	
"	10 "	Desertie.	
"	10 "	Idem.	
"	25 "		
"	25 "	Diefstal van banannen.	
"	30 "		
"	30 "		
"	20 "		
"	10 "	Brutaliteit en grove ongeregeldheden.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
"	20 "	Desertie.	

Nommer.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.	Datum wa[n] de stra[f] is opgele[gd].	Opg[e]
68	Plantage de Dageraad.	Procureur-generaal.	Première.	25 Septem[ber]	20
69	Idem.	Idem.	Mietje.	25 "	20
70	Plantage Kerkshoven.	Idem.	Hendrik.	26 "	30
71	" Hamburg.	Idem.	Hendrik.	26 "	40
72	Idem.	Idem.	Janie.	26 "	40
73	Idem.	Idem.	Bonham.	26 "	40
74	Idem.	Idem.	Toontje.	26 "	40
75	Idem.	Idem.	Jacobus.	26 "	40
76	Idem.	Idem.	Karel.	26 "	40
77	Idem.	Idem.	Geluk.	26 "	40
78	Idem.	Idem.	Cupido.	26 "	40
79	Idem.	Idem.	Fidelia.	26 "	20
80	Idem.	Idem.	Dorinda.	26 "	20
81	Idem.	Idem.	Katje.	26 "	20
82	Idem.	Idem.	Amerika.	26 "	20
83	Idem.	Idem.	Sophietje.	26 "	20
84	Idem.	Idem.	Abenie.	26 "	20
85	Idem.	Idem.	Lucretia.	26 "	20
86	F. G. Henkel.	B. C. van den Ende, administrateur.	Ultimo.	30 "	25
87	Idem.	Idem.	Sampie.	30 "	25

Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
20 slagen.		
20 »		
30 »	Het plegen van geweld in het negerhuis eener slavin, waarin hij des nachts zonder hare toestemming was ingedrongen, met oogmerk om bijslaap met haar te hebben, verzet tegen de oplegging van de straf, hem deswege door den bevelhebber opgelegd.	
40 »	Het eigendunkelijk nemen van eenen rustdag, verzet tegen den bevelhebber.	Deze straffen zijn uitgevoerd op de plantage Hamburg.
40 »	Idem.	Idem.
40 »	Idem.	Idem.
40 »	Idem.	Idem.
40 »	Idem.	Idem.
40 »	Idem.	Idem.
40 »	Idem.	Idem.
40 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
25 »	Eigendunkelijke verwijdering van het effect waarop zij arbeiden, en onwil tot werken.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
25 »	Idem.	Idem.

Paramaribo, den 25sten November 1857.

De Procureur-Generaal in de kolonie Suriname,

(*get.*) J. W. GEFKEN.

Driemaandelijksche staat der naar aanleiding van artt. 17 en 30 van het gewijzig

Nommers.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.	Datum waarop de straf is opgelegd.
	I. De straf bij artt. 17 en 30 § *a* bedoeld: opsluiting in eene daartoe bestemde gevangenis.			
1	Plantage Brouwerslust.	—	Theodor, gewerkt hebbende op de plant. Rac à Rac.	2 October.
	II. De straf van dwangarbeid, omschreven bij artt. 17 en 30 § *b*, uitgebreid bij gouvernements-resolutie, dd. 10 November 1856, nº. 1419, doch zonder boeijen.			
	a. in de stad.			
	Wordt gerefereerd aan den hierbij overgelegden staat van den provisionelen commissaris van politie.			
	b. op het fort Nieuw Amsterdam.			
2	Erven J. de Randamie.	A. L. G. de Randamie.	Jacobus.	18 December.
	c. op het effect des meesters.			
3	Plantage Guineesche Vriendschap.	M. C. Lionarons c. s.	Albert.	17 October.
	d. op eene plantage in het district Nickerie.			
4	Plantage Vossenburg.	Procureur-generaal, bij gelegenheid van een onderzoek op plant. Vossenburg.	Kwamie.	4 December.
5	Idem.		May.	4 »
	III. De straf van slagen met de gewone zweep.			
6	Plantage Tourtonne.	—	Stephanus.	1 October.
7	Plantage Kerkshoven.	Procureur-generaal.	Pluto.	2 »
8	Idem.	Idem.	Christiaan.	2 »
9	Idem.	Idem.	Nicolaas.	2 »
10	Idem.	Idem.	Bisschop.	2 »
11	Idem.	Idem.	William.	2 »
11*a*	Idem.	Idem.	Robijn.	2 »

…enreglement van 1856, G. B. nº. 10, opgelegde straffen. 4de quartaal 1857.

Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
Opsluiting in het fort …eelandia voor den tijd …n vier weken.	Oproerigheid en aanmatiging jegens den bevelhebber.	Met voorkennis van den procureur-generaal
Voor onbepaalden tijd, …och niet langer dan zes …aanden.	Ter zake van slecht gedrag is de bedoelde slavenjongen, die overigens als een slecht sujet bekend staat, op het fort Nieuw Amsterdam geplaatst.	
Drie maanden dwang…arbeid in eenen ligten …ettingboei.	Onwil tot arbeiden en eigendunkelijke verwijdering van zijne plantage met andere slaven.	Zie nº. 26 tot 35.
Voor den tijd van zes …aanden.	Herhaalde weigering om des nachts te malen (waterwerk), ongeregeldheden, verzet tegen de arrestatie van eenige slaven door de burgerautoriteit op last van den procureur-generaal.	Den 21sten Januarij 1858 naar Nickerie gezonden. (Zie nº. 90.)
20 zweepslagen.	Ontvlugting door middel van braak uit het ziekenhuis.	
30 »	Weigering om de werktaak, overeenkomstig de wet door door den bevelhebber opgelegd, te volbrengen.	De straffen zijn door den heemraad der divisie Beneden-Cottica, namens den procureur-generaal, op de plantage uitgevoerd. Deze slaven hebben zich in de stad vervoegd en zijn alstoen naar den heemraad op plantage Kerkshoven teruggezonden.
28 »	Idem.	
26 »	Idem.	
17 »	Idem.	
15 »	Idem.	
15 »	Idem.	

Nommers.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.	Datum waa… de stra… is opgeleg…
12	Plantage Kerkshoven.	Procureur-generaal.	Aventure.	1 Octobe…
13	Idem.	Idem.	Presto.	1 »
14	Idem.	Idem.	Castor.	1 »
15	Idem.	Idem.	Fiander.	1 »
16	Idem.	Idem.	Matthijs.	1 »
17	Idem.	Idem.	Dauphin.	1 »
18	Idem.	Idem.	Sander.	1 »
19	Idem.	Idem.	Toontje.	1 »
20	B. Weyl.	B. C. van den Ende.	Charles.	6 »
21	Menck.	Idem.	Charles.	6 »
22	Plantage Petersburg.	W. E. Ruhmann.	Johannes.	13 »
23	» Dordrecht.	J. B. Evertsz.	Anthonie.	14 »
24	» 't Yland.	—	Jacob.	15 »
25	A. W. Oppenheimer.	A. W. Oppenheimer.	Winst.	17 »
26	Plantage Guinesche Vriendschap.	Procureur-generaal.	Paulus.	19 »
27	Idem.	Idem.	William.	19 »
28	Idem.	Idem.	Trobie.	19 »
29	Idem.	Idem.	Castor.	19 »
30	Idem.	Idem.	Christiaan.	19 »
31	Idem.	Idem.	Frederik.	19 »
32	Idem.	Idem.	Cato.	19 »
33	Idem.	Idem.	Roza.	19 »
34	Idem.	Idem.	Dina.	19 »
35	Idem.	Idem.	Anna.	19 »
36	Plantage Schoonoord.	Idem.	Pietje.	20 »
37	Idem.	Idem.	Schoonoord.	20 »

Datum waarop de straf is opgelegd.	Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
1 October	40 zweepslagen.	Onttrekking aan het onderzoek van den heemraad toen deze derwaarts was gedelegueerd, naar aanleiding van de weigering der slaven om de werktaak af te maken.	De straffen zijn door den heemraad der divisie Beneden-Cottica, namens den procureur-generaal, op de plantage uitgevoerd. Deze slaven hebben zich in de stad vervoegd en zijn alstoen naar den heemraad op plantage Kerkshoven teruggezonden.
„	„	Idem.	
„	„	Idem.	
„	„	Idem.	
„	„	Idem.	
„	„	Idem.	
„	„	Idem.	
„	„	Idem.	
„	„	Onwil tot werken en eigendunkelijke verwijdering van het effect waaraan zij verhuurd zijn.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
„	„	Idem.	
„	„	Beleediging en bedreiging jegens den blankofficier van plantage Jagtlust, waar hij banannen was gaan halen. Weigering om deswege van den directeur der plantage Petersburg straf aan te nemen.	
„	„	Diefstal met braak in de negerhuizen op de plantage.	Bovendien tot strafwerk gedurende vier weken verwezen. (Zie staat van den provisionelen commissaris van politie.)
„	„	Eigendunkelijke verwijdering van het effect.	
„	„	Pligtverzuim als ponteknecht.	
„	„	Onwil om te arbeiden, eigendunkelijke verwijdering van hunne plantage.	Zie n°. 3.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Idem.	Idem.
„	„	Weigering om aan den arbeid te gaan, en zulks nadat de eigenaar vrijwillig een zoogenaamd spel had gegeven.	
„	„	Idem.	

Nommers.	NAAM VAN DEN Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.	Datum wa… de stra… is opgele…
38	Plantage Schoonoord.	Procureur-generaal.	Manille.	20 Octob…
39	Idem.	Idem.	Ulrich.	20 "
40	Wilhelmina Catharina Frederica.	Idem.	Junij.	20 "
41	Plantage Jagtlust.	Idem.	Amsterdam.	21 "
42	Idem.	Idem.	Ammon.	21 "
43	Idem.	Idem.	Adriaan.	21 "
44	Idem.	Idem.	William.	21 "
45	Plantage Zorg en Hoop.	Idem.	September.	24 "
46	Idem.	Idem.	François.	24 "
47	Idem.	Idem.	George.	24 "
48	Erven Thijm.	Idem.	Eduard.	27 "
49	Plantage Breukelerwaard.	Idem.	Louisa.	28 "
50	Idem.	Idem.	Francina.	28 "
51	Idem.	Idem.	Kaatje.	28 "
52	Plantage Jagtlust.	Idem.	Mentor.	30 "
53	Idem.	Idem.	Kwakoe.	30 "
54	Idem.	Idem.	Colijn.	30 "
55	Idem.	Idem.	Sampie.	30 "
56	Idem.	Idem.	April.	30 "
57	Idem.	Idem.	Hannibal.	30 "
58	Idem.	Idem.	Pietje.	30 "
59	Idem.	Idem.	Dolphijn.	30 "
60	Plantage Rust en Werk.	Idem.	Pauwina.	2 Novem…
60	Idem.	Idem.	Elisabeth.	2 "
60	Idem.	Idem.	Sarah.	2 "
61	A. W. Oppenheimer.	—	Daniel.	9 "

Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
30 zweepslagen.	Weigering om aan den arbeid te gaan, en zulks nadat de eigenaar vrijwillig een zoogenaamd spel had gegeven.	
30 „	Idem.	
20 „	Poging om zich bij de boschnegers te vestigen.	
20 „	Weigering om aan den arbeid te gaan, en zulks nadat de eigenaar vrijwillig een zoogenaamd spel had gegeven.	Zie n°. 52 - 58.
20 „	Idem.	Idem.
20 „	Idem.	Idem.
20 „	Idem.	Idem.
40 „	Desertie.	
40 „	Idem.	
40 „	Idem.	
20 „	Idem.	
20 „	Verzet tegen den bevelhebber.	
20 „	Idem.	
20 „	Idem.	Aan de slavin Kaatje is bovendien strafwerk voor den tijd van vier weken opgelegd. (Zie staat van den provisionelen commissaris van politie.)
15 „	Weigering om aan den arbeid te gaan en zulks nadat de eigenaar vrijwillig een spel had gegeven.	Deze strafoefening heeft ten overstaan van den burgerkapitein plaats gehad op de plantage Jagtlust. Zie n°. 41 - 44.
15 „	Idem.	Idem.
15 „	Idem.	Idem.
15 „	Idem.	Idem.
10 „	Idem.	Idem.
10 „	Idem.	Idem.
10 „	Idem.	Idem.
10 „	Idem.	Idem.
15 „	Verwijdering van de plantage en het inbrengen van klagte bij de politie zonder verlofpas.	
15 „	Idem.	
15 „	Idem.	
30 „	Pligtverzuim als ponteknecht.	

Nommers.	NAAM VAN DEN			Datum waa de straf is opgeleg	Opgel
	Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.		
62	Plantage de Vrede.	Procureur-generaal.	Pieter.	10 Novemb	25 zwe
63	Idem.	Idem.	de Vrede.	10 »	25
64	Idem.	Idem.	François.	10 »	25
65	Idem.	Idem.	Minosabie.	10 »	25
66	Idem.	Idem.	Frits.	10 »	25
67	Idem.	Idem.	Secondo.	10 »	25
68	Idem.	Idem.	Marius.	10 »	25
69	's Lands grond Boniface.	Directeur van 's lands grond Boniface.	Heintje.	18 »	15.
70	Plantage Maagdenburg.	B. C. van den Ende.	Willem.	24 »	20
71	» de Goede Vrede.	H. Bijlaart.	Johannes.	25 »	5
72	» Poelwijk.	—	Chrispijn.	26 »	25
73	Houtgrond Overtoom.	Procureur-generaal.	Heintje.	26 »	30
74	Idem.	Idem.	Trobie.	26 »	30
75	Idem.	Idem.	André.	26 »	30
76	Idem.	Idem.	Januarij.	26 »	25
77	Idem.	Idem.	Sanche Pancho.	26 »	25
78	Idem.	Idem.	Geduld.	26 »	25
79	Plantage la Liberté.	Idem.	Adriaan.	2 December.	35
80	Idem.	Idem.	Sultan.	2 »	35
81	Idem.	Idem.	Philip.	2 »	35
82	Idem.	Idem.	Welkom.	2 »	35
83	Idem.	Idem.	Onrust.	2 »	35
84	Plantage de Vrede.	Procureur-generaal, bij gelegenheid van een onderzoek op plant. de Vrede.	Pierrot.	3 »	40
85	Idem.	Idem.	Louis.	3 »	40
86	Idem.	Idem.	Leander.	3 »	30
87	Idem.	Idem.	Paris.	3 »	30

Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
25 zweepslagen.	Eigendunkelijke verwijdering van het effect waartoe zij behooren en het zich daartoe meester maken van een vaartuig der plantage.	
25 "	Idem.	
25 "	Idem.	
25 "	Idem.	
25 "	Idem.	
25 "	Idem.	
25 "	Idem.	
15 "	Herhaalde beleedigingen jegens ingezetenen.	
20 "	Brutale handeling en weigering om eenig billijk werk te doen.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
5 "	Eigendunkelijke verwijdering van de plantage Alkmaar, waar hij werkzaam was.	
25 "	Pligtverzuim en verwijdering van het effect.	
30 "	Verregaande mishandeling van den slaaf Godlieb van hetzelfde effect.	
30 "	Idem.	
30 "	Idem.	
25 "	Idem.	
25 "	Idem.	
25 "	Idem.	
35 "	Weigering om des nachts te malen (waterwerk), en het zich niet onderwerpen aan de straf, deswege opgelegd door administrateuren.	Bovendien tot strafarbeid voor eene maand verwezen. (Zie staat van den prov. commissaris van politie.)
35 "	Idem.	Idem.
35 "	Idem.	Idem.
35 "	Idem.	Idem.
35 "	Idem.	Idem.
40 "	Weigering om de opgelegde, met de wet overeenkomende, werktaak te volbrengen, ongeregeldheden bij gelegenheid dat eene burgercommissie tot onderzoek derwaarts was gegaan.	Ten gevolge van op den 3den December weder op dat effect voorgevallen ongeregeldheden zijn deze slaven eerst op den 7den December daaraanvolgende ten overstaan van den heemraad afgestraft. De slaaf Lodewijk onttrok zich door desertie aan die straf.
40 "	Idem.	
30 "	Idem.	
30 "	Idem.	

Nommers.	NAAM VAN DEN			Datum waar de straf is opgelegd	Opg
	Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.		
88	Plantage de Vrede.	procureur-generaal, bij gelegenheid van een onderzoek op plant. de Vrede.	Secondo.	3 December	30 z
89	Idem.	Idem.	Lodewijk.	3 »	35
90	Plantage Vossenburg.	Procureur-generaal, bij gelegenheid van een onderzoek op plant. Vossenburg.	Jan Mulat.	4 »	30
91	Idem.	Idem.	Henry.	4 »	35
92	Idem.	Idem.	Vrede.	4 »	35
93	Idem.	Idem.	Jasmin.	4 »	35
94	Idem.	Idem.	Samson.	4 »	30
95	Idem.	Idem.	Ondervinding.	4 »	30
96	Idem.	Idem.	Proserpina.	4 »	20
97	Idem.	Idem.	Marianne.	4 »	20
98	Idem.	Idem.	Comtesse.	4 »	15
99	Idem.	Idem.	Sapho.	4 »	15
100	Idem.	Idem.	Minerva.	4 »	15
101	Idem.	Idem.	Dorothea.	4 »	15
102	Idem.	Idem.	Rebecca.	4 »	15
103	Idem.	Idem.	Abena.	4 »	15
104	Idem.	Idem.	Antje.	4 »	15
105	Idem.	Idem.	Duchesse.	4 »	15
106	Arons.	Arons.	Rosambo.	7 »	30
107	Idem.	Idem.	Rudolf.	7 »	25
108	Plantage Tout lui faut.	—	Gerrit.	7 »	30
109	Idem.	—	Adriaan.	7 »	30
110	Idem.	—	Zondag.	7 »	30
111	Idem.	—	Johanna.	7 »	20
112	Idem.	—	Leentje.	7 »	20
113	Idem.	—	Lotje.	7 »	20
114	Plantage Meerzorg.	—	Sergeant.	7 »	25
115	Idem.	—	Blamina.	7 »	15

Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
30 zweepslagen.	Weigering om de opgelegde, met de wet overeenkomende werktaak te volbrengen, ongeregeldheden bij gelegenheid dat een burgercommissie tot onderzoek derwaarts was gegaan.	Ten gevolge van op den 3den December weder op dat effect voorgevallen ongeregeldheden zijn deze slaven eerst op den 7den December daaraanvolgende ten overstaan van den heemraad afgestraft. De slaaf Lodewijk onttrok zich door desertie aan die straf.
35 »	Idem.	
30 »	Herhaalde weigering om des nachts te malen (waterwerk), ongeregeldheden, verzet tegen de arrestatie van eenige slaven door de burgerautoriteit, op last van den procureur-generaal.	Deze straffen zijn uitgevoerd op plantage Vossenburg.
35 »	Idem.	Idem.
35 »	Idem.	Idem.
35 »	Idem.	Idem.
30 »	Idem.	Idem.
30 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
20 »	Idem.	Idem.
15 »	Idem.	Idem.
15 »	Idem.	Idem.
15 »	Idem.	Idem.
15 »	Idem.	Idem.
15 »	Idem.	Idem.
15 »	Idem.	Idem.
15 »	Idem.	Idem.
15 »	Idem.	Idem.
30 »	Poging tot diefstal van melassie.	Met voorkennis van den procureur-generaal.
25 »	Idem.	
30 »	Onwil tot arbeiden.	
30 »	Idem.	
30 »	Idem.	
20 »	Idem.	
20 »	Idem.	
20 »	Idem.	
25 »	Onwil tot arbeiden en brutaliteit.	
15 »	Idem.	

Nommer.	NAAM VAN DEN			Datum waarop de straf is opgelegd.
	Eigenaar of het effect waartoe de slaaf behoort.	Aanvrager of van dengene die de straf oplegt.	Slaaf.	
116	Plantage Ma Retraite.	Procureur-generaal.	Albert.	11 December.
117	Idem.	Idem.	Charles.	11 »
118	Idem.	Idem.	Willem.	11 »
119	Idem.	Idem.	Helena.	11 »
120	Idem.	Idem.	Maria.	11 »
121	Plantage Hamburg.	A. C. Wois.	Philippina.	11 »
122 en 123	Idem.	Idem.	Jannie en Geluk.	11 »
124	Idem.	Idem.	Frans.	11 »
125 en 126	Idem.	Idem.	Lambert en Heintje.	11 »
127 en 128	Idem.	Idem.	Albert en Cupido.	11 »
129	Idem.	Idem.	Gratia.	11 »
130	Plantage Adrichem.	—	Adam.	15 »
131	» Visserszorg.	P. R. Planteau.	Fiscaal.	17 »
132	» la Liberté.	J. Frouin.	Frans.	28 »
133	» Leonsberg.	A. W. Oppenheimer.	Jacob.	29 »
134	Idem.	Idem.	Castor.	29 »

…waarop straf …gelegd.	Opgelegde straf.	AARD EN OMSCHRIJVING DER OVERTREDING.	AANMERKINGEN.
…cember.	30 zweepslagen.	Het verwekken van ongeregeldheden, weigering om voor eene burgercommissie te verschijnen ten einde gehoord te worden.	Tevens verwezen tot strafwerk; de 1ste, 2de, 3de, 5de en 6de voor vier en de 4de gedurende zes weken. (Zie staat van den prov. commissaris van politie.)
»	30 »	Idem.	
»	30 »	Idem.	
»	15 »	Idem.	
»	15 »	Idem.	
»	15 »	Verwijdering gedurende vijf dagen.	
»	35 »	Verregaand onbehoorlijk en oproerig gedrag jegens den eigenaar.	
»	35 »	Idem.	
»	30 »	Idem.	
»	30 »	Idem.	
»	15 »	Idem.	
»	30 »	Verregaand pligtverzuim en wederstreving der bevelen van den bevelhebber.	
»	30 »	Eigendunkelijke verwijdering van de plantage en weigering om de hem opgelegde werktaak te volbrengen.	
»	20 »	Het te laat aan den arbeid gaan en weigering om deswege straf van den bevelhebber aan te nemen.	
»	20 »	Poging tot ontvreemding van een boschnegercorjaal.	
»	20 »	Idem.	

Paramaribo, den 28sten April 1858.

De Procureur-Generaal in de kolonie Suriname,

(*get.*) J. W. GEFKEN.

N°. 14.

STAAT

VAN

REGTERLIJKE UITSPRAKEN

WEGENS

OVERTREDING VAN DE SLAVENREGLEMENTEN.

1857.

STAAT VAN REGTERLIJKE UITSPRAKEN wegens overtredingen van de reglementen o ehande zoogenaamd Nickeriepunt, en op het onderhoud, den arbeid, de huisvesting en de er sla Gouvernementsblad n°. 4, en publicatie van 1856, Gouvernementsblad n°. 10).

Nommer.	NAAM VAN DEN BEKLAAGDE.	Aard der beschuldiging.
1	A. MacDonald, eigenaar en beheerder der plantage Bellevue, in het district Coronie.	Het toebrengen van minstens één slag met een riet of wandelstok aan alzoo aan feitelijk geweld, gequalificeerd door het werktuig waarv is gebruik gemaakt, jegens den slaaf Johannes, aankommende de pla tage Bellevue (art. 37, in verband tot artt. 28 en 29 der bijlage van de publ. van 1851, G. B. n°. 4, artt. 12 en 13 der publ. v 1830, G. B. n°. 2, art. 6 der publ. van 1841, G. B. n°. 7).
2	S. M. Samson.	Het te zijnen huize doen ophijschen met zaâmgebonden handen en in die houding doen toebrengen van slagen met een touw aan alzoo aan feitelijk geweld, gequalificeerd door het middel waarvan gebruik gemaakt, jegens de hem aankomende slavin Francina (artt. en 16 der publ. van 1851, G. B. n°. 4, bijlage B, laatstgenoem artikel, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 Julij 1856, artt. 12 13 der publ. van 1830, G. B. n°. 2, art. 6 der publicatie van 184 G. B. n°. 7.
3	M. S. de Veer, bevelhebber der plantage Adrichem, in de divisie Para.	Nalatigheid in de zorg voor de daarstelling en het onderhoud der n gerwoningen op plantage Adrichem (artt. 23—25 en 26 der publ. va 1851, G. B. n°. 4, bijlage C).
4	D. C. Lentz, huisvrouw van A. E. Halfhide.	Het toebrengen van klappen met de hand aan — alzoo aan eenvoudi feitelijk geweld jegens de slavin Sanna (artt. 13 en 16 der publicat van 1851, G. B. n°. 4, bijl. B, laatstgenoemd artikel, gewijzigd b Koninklijk besluit van 1 Julij 1856, artt. 20 en 21 der publicatie va 1830, G. B. n°. 2).
5	D. Danjon.	Het toebrengen van slagen en stooten met een parapluiestok aan de slaaf Januarij, aankomende plant. Johanna Catharina, in de divisi Saramacca, in dienst van den beklaagde, administrateur van da effect, alzoo van feitelijk geweld jegens denzelve, gequalificeerd doo het voorwerp waarvan hij zich heeft bediend (boven aangehaalde artikelen van het slavenreglement, artt. 12 en 13 der publ. van 1830, G. B. n°. 2, art. 6 der publ. van 1841, G. B. n°. 7).

behandeling der slaven in de stad Paramaribo en hare buitenwijken en in de stad Nieuw Rotterdam of der slaven op de plantages en gronden in de kolonie Suriname (bijlagen B en C der publicatie van 1851,

Datum van het vonnis.	Uitspraak.	Toelichtingen.
3 April. — 14 April.	Het collegie van kleine zaken heeft zich vereenigd met de qualificatie van het misdrijf door het openbaar ministerie, en den beklaagde veroordeeld tot gevangenisstraf voor den tijd van acht dagen.	Het O. M. had geëischt veroordeeling tot gevangenisstraf voor acht dagen ten minste en twee maanden ten hoogste. Den beklaagde was ook ten laste gelegd het te kort komen in de verstrekkingen van versnapering, het doen opleggen aan twee slaven van een veel grooter aantal slagen dan waartoe hij bevoegd was, en het toebrengen van meerdere slagen, ook aan twee andere slaven, met een riet of wandelstok, doch zijn deze punten regtens niet bewezen kunnen worden.
28 April. — 5 Mei.	Het collegie van kleine zaken heeft den beklaagde schuldig verklaard, zoo als bij het requisitoir is omschreven, en veroordeeld tot gevangenzetting voor den tijd van veertien dagen.	Het O. M. had gerequireerd veroordeeling tot eene gevangenisstraf van niet minder dan acht dagen en niet meer dan zes maanden.
26 Mei. — 2 Junij.	De beklaagde is bij vonnis van het collegie van kleine zaken vrijgesproken.	Het openbaar ministerie had vrijspraak geëischt.
4 Augustus — 14 Augustus	Het collegie van kleine zaken heeft, met aanneming van verzachtende omstandigheden, de beklaagde veroordeeld tot eene geldboete van f 20.	Het O. M. had gerequireerd veroordeeling tot eene gevangenisstraf van drie tot acht dagen.
28 Julij. — 12 Augustus.	Het geregtshof, ten gevolge van het door het O. M. aangeteekend appèl van deze zaak kennis hebbende genomen, heeft verklaard, dat het geene voldoende overtuiging heeft bekomen van het den beklaagde geïmputeerde feit, en het dispositief van het vonnis van het collegie van kleine zaken, waarbij de beklaagde is vrijgesproken, bevestigd.	Het O. M. had gevraagd vernietiging van het vonnis des eersten regters en veroordeeling van den beklaagde, toen geappelleerde, tot eene gevangenisstraf van niet minder dan acht dagen en niet meer dan zes maanden. Den beklaagde was ook ten laste gelegd dat hij den slaaf Januarij bij middel van een daartoe voorbedachtelijk in harpuis gedoopt touw slagen zou hebben doen toebrengen, doch bij de instructie der zaak, zoo ter eerste instantie als in hooger beroep, is gebleken, dat de beklaagde daartoe wel het voornemen had en

Nommer.	NAAM VAN DEN BEKLAAGDE.	Aard der beschuldiging.
6	C. A. Wois, eigenaar der plantage Hamburg, in de divisie Saramacca.	1. Willekeurige handeling in strijd met de wet betreffende den arbei en den rusttijd der slaven en wel: a. door het cumuleren van afzonderlijke en op zich zelve staand werktaken; b. door op gemelde plantage, voorzien van eene stoommachine, nach telijken arbeid van de slaven te vorderen, zonder vergoeding va de uren die zij 's nachts werkzaam waren geweest; c. des Zondags te doen malen, zonder dat is gebleken dat zulks g schiedde op verlangen van de slaven; 2. overschrijding van zijne bevoegdheid tot straffen, door het opleggen van meer slagen dan waartoe de beklaagde bevoegd was (aan man nen 40, aan ééne vrouw 30), en door bovendien die te vereenige met opsluiting in de boei; 3. onnaauwkeurigheid in het strafregister; 4. onnaauwkeurigheid in het uittreksel uit het strafregister over d maand Junij 1857; 5. het toebrengen en doen toebrengen van slagen met een teertouw aan onderscheidene slaven, alzoo aan feitelijk geweld, gequalificeer door het voorwerp waarvan de beklaagde zich heeft bediend; 6. het tegengaan en belemmeren van het dienstwerk der zendelinge onder de slaven, door den zendeling herhaaldelijk weg te zenden; 7. nalatigheid in de zorg voor eene ziekenloods of geschikt gebouw, te verpleging van zieken; 8. nalatigheid in het onderhoud der slavenwoningen, door op den 18de Junij 1857 de deuren te doen uithangen en alzoo die huizen onbruik baar te maken (art. 13, 18, 19, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 35, 36 e 37 der publicatie van 1851, G. B. n°. 4, bijlage C, art. 2 ad artt. 1 22, 27, 28, 29, 35, 36 en 37, art. 4 der publicatie van 1856, G. B n°. 10, artt. 12 en 13 der publicatie van 1830, G. B. n°. 2, art. der publicatie van 1841, G. B. n°. 7.
7	Hugo van Bancels, directeur der plantage Berg en Dal, in de divisie Boven-Suriname en Thorarica.	Het niet zorgen voor de behoorlijke genees- en heelkundige behandeli der slaven onder zijn beheer, door het aanleggen van ziekenloods (art. 27 der publicatie van 1851, bijl. C, gewijzigd bij die van 18 G. B. n°. 10).
8	A. Cameron, bevelhebber der plantage Johanna Maria, in het district Coronie.	Nalatigheid in de zorg voor de daarstelling en het onderhoud der sla venwoningen op bedoelde plantage (artt. 23 en 26 1ste alinea de bijlage C, publicatie van 1851, G. B. n°. 4).

Datum van het vonnis.	Uitspraak.	Toelichtingen.
		zelf den last had gegeven, doch dat het niet tot de uitvoering was gekomen, vermits de genoemde slaaf middel had gevonden om zich te verwijderen met het in harpuis gedoopte touw, dat door hem aan de politie is overgelegd.
1857. — 15 Augustus. — 3 September.	Het collegie van kleine zaken heeft verklaard niet bewezen eenige der feiten onder n°. 1 en 2, evenmin die onder n°. 5, 6 en 7, en den beklaagde daarvan vrijgesproken; geen wanbedrijf noch politie-overtreding te bevatten het feit onder n°. 8 en hem van regtsvervolging te dier zake ontslagen; voorts den beklaagde schuldig verklaard aan eenige feiten onder n°. 1 en 2, evenzoo aan die onder n°. 3 en 4, en hem veroordeeld in eene geldboete van f 50, in zes geldboeten van f 100 en in vier geldboeten van f 10 elk.	Het O. M. had gerequireerd veroordeeling tot gevangenisstraf van acht dagen ten minste en zes maanden ten hoogste, voorts in vijf geldboeten van f 50 tot f 200, in vier geldboeten van f 50 tot f 500, in vier geldboeten van f 10, in eene boete van f 25 tot f 300, in twee geldboeten van f 100 tot f 500, na te hebben gedesisteerd van het punt van aanklagt sub n°. 1, lit. c, als niet bewezen.
7/24 November, bij verstek 0 December in oppositie.	De beklaagde, ten dage dienende niet verschenen zijnde, werd bij verstek veroordeeld in eene geldboete van f 100; hij kwam in oppositie volgens de wet, en werd door den regter, aannemende het door het O. M. aangevoerde, vrijgesproken.	Het O. M. had vrijspraak gevorderd op grond dat het bewezen was, dat de beklaagde, toen opposant, van zijnen kant alles had gedaan wat *hem* mogelijk was.
11 November.	De beklaagde is vrijgesproken, op grond dat de nalatigheid hem niet te wijten is.	De uitspraak van de regtbank van raden hoofdingelanden te Coronie, die ingevolge art. 12 der publicatie van 1836, G. B. n°. 2, van de hierin bedoelde overtreding heeft kennis genomen, is geweest overeenkomstig de conclusie van den landdrost, waarnemende het O. M.

Paramaribo, den 31sten Maart 1858.

De Procureur-Generaal,
(*get.*) J. W. GEFKEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,
(*get.*) E. A. van EMDEN.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE **W** VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 15.

STAAT

DER

PLANTAGES EN GRONDEN

aan welker beheerders aanschrijvingen zijn gedaan tot nakoming van verpligtingen hun bij de slavenreglementen voorgeschreven.

1857.

STAAT VAN DE PLANTAGES EN GRONDEN aan welker beheenders aanschrijvingen zijn gedaan ... aan de slaven, vervat in de publicatie dd. 23 Februarij 1854 (Gouvernementsblad n°. 2), en ... de tucht der slaven op de plantages en gronden, opgenomen in de publicatie dd. 6 Mei 18... dadelijke vervolging vatbaar zijn, maar waaromtrent de nalatigen eerst behooren aangemaand ...

Nommer van orde.	DATUM, LETTER EN NOMMER der AANSCHRIJVING.		NAMEN der PLANTAGES EN GRONDEN.	WAARTOE DE AANSCHRIJVING is strekkende.	DAGTEEKENING waarop de gestelde termijn verschijnt.
		A.			
1	1 Julij 1857.	474	Vriendsbeleid en Ouderzorg.	Tot verstrekking van kleedingbehoeften.	30 Julij.
2	» » »	475	Marienburg.	Idem.	» »
3	» » »	476	Mon Trésor.	Idem van duffels en mutsen, die aan de laatste uitdeeling ontbraken.	» »
4	» » »	478	la Campagne.	*a.* Tot het bouwen van een ziekenhuis; *b.* om spoed te maken met de voltooijing der in aanbouw zijnde slavenwoningen.	» »
5	» » »	480	Vriendsbeleid en Ouderzorg, divisie Beneden-Commewijne.	Om spoed te maken met de herstelling van negerwoningen.	» »
6	» » »	481	Molhoop.	Tot verstrekking van kleedingbehoeften.	» »
7	» » »	482	Mon Sort.	Idem.	» »
8	» » »	483	Zeldenrust en Welgelegen.	Idem.	» »
9	» » »	484	Vlugt en Trouw.	Idem.	» »
10	» » »	485	d'Alyda.	Idem.	» »
11	» » »	486	Cocqswoud.	Idem.	» »
12	» » »	487	Twijfelachtig.	Tot herstelling van negerwoningen.	» »
13	» » »	488	l'Aventure.	Tot herstelling van ziekenhuizen.	» »
14	» » »	489	Cocqswoud, divisie Boven-Cottica en Perica.	Idem.	» »
15	14 Augustus	574	la Liberté.	Tot verstrekking van kleedingbehoeften.	12 September.

...ning van de aan hen opgelegde verpligtingen bij het Reglement op de verstrekking van kleedingbehoeften ...ning aan zoodanige voorschriften van het Reglement op het onderhoud, den arbeid, de huisvesting en ...ernementsblad n°. 4, bijl. C) en dd. 30 Augustus 1856 (Gouvernementsblad n°. 40), welke niet voor ...en.

AANMERKINGEN.

...ee malen 's jaars, en wel in de maanden Maart en September, wordt, ingevolge dezerzijdschen last, in de divisien en ...istricten een naauwkeurig onderzoek ingesteld naar de naleving der slavenreglementen wat betreft de onderwerpen die ...aarvoor vatbaar zijn, behalve de bijzondere schouwingen, welke, naar aanleiding van bij de politie inkomende klag...ten, tusschentijds noodig bevonden worden.

De verslagen van die schouwingen strekken tevens tot leiddraad om in den tusschentijd van de eene schouwing tot de andere, zoo dikwijls de termijn daartoe verschijnt, van belanghebbenden inlichting in te winnen, of de verstrekking weder heeft plaats gehad, als wanneer, in geval van ontkennend antwoord, den belanghebbenden de termijn van vier weken gesteld wordt.

...n deze aanmaningen is, blijkens ingekomen rapporten van de burgerautoriteit, voldaan.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

...kleeding is verstrekt op plantage Molhoop, nadat, uit hoofde van nalatigheid van den administrateur, op dezerzijdsche voordragt door den heer gouverneur magtiging was verleend om die van gouvernementswege te verstrekken.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

...raan is voldaan.

...de loods zijn geschikte ziekenkamers daargesteld.

Idem. Hersteld.

De kleeding is verstrekt.

Nommer van orde.	DATUM, LETTER EN NOMMER der AANSCHRIJVING.		NAMEN der PLANTAGES EN GRONDEN.	WAARTOE DE AANSCHRIJVING is strekkende.	DAGTEEKE[...] waarop [...] gestelde te[...] verschijn[...]
16	14 Augustus 1857.	575	Peperpot.	Tot verstrekking van kleeding-behoeften.	12 Septem[...]
17	» » »	576	Bleijendaal.	Idem.	» »
18	» » »	577	Rac à Rac.	Idem.	» »
19	» » »	578	Victoria.	Idem.	» »
20	» » »	579	Berg en dal.	Idem.	» »
21	» » »	582	Victoria.	Tot het bouwen van ziekenhuizen.	» »
22	» » »	583	Quamabo.	Idem.	» »
23	» » »	584	Diligence.	Idem.	» »
24	» » »	585	Toledo, divisie Boven-Suriname en Thorarica.	*a.* Tot herstelling der slavenwoningen; *b.* tot herstelling van het ziekenhuis.	» »
25	» » »	589	Livorno.	Tot verstrekking van kleeding.	» »
26	» » »	590	Boxel.	Idem.	» »
27	» » »	591	Adrichem.	Idem.	» »
28	» » »	593	Accaribo.	Idem.	» »
29	» » »	594	Berlijn.	Idem.	» »
30	» » »	595	Onverwacht.	Idem.	» »
31	» » »	596	Livorno.	Tot herstelling van negerwoningen.	» »
32	» » »	597	Adrichem.	Tot voltooijing van negerwoningen.	» »
33	» » »	598	Ornamibo, divisi Para.	Tot herstelling van het ziekenhuis.	» »
34	28 » »	652	Guadaloupe.	Tot verstrekking van kleeding.	30 »
35	» » »	653	Zorg en Hoop.	Idem.	» »
36	» » »	654	Nieuw Meerzorg.	Idem.	» »
37	» » »	655	Adrichem.	Idem.	» »
38	» » »	663	Kroonenburg.	Tot herstelling van het ziekenhuis.	» »
39	» » »	664	Berlijn, divisie Beneden-Cottica.	Idem.	» »
40	» » »	667	Breukelerwaard.	Tot verstrekking van kleeding.	» »

AANMERKINGEN.

De kleeding is verstrekt.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Op Victoria en Quamabo zijn reeds ziekenhuizen gebouwd. Op den houtgrond Diligence was het opgebouwd wordende ziekenhuis, volgens het laatste rapport der divisie-autoriteit, in dato September 1857 » zoo goed als klaar".

Het ziekenhuis is hersteld; omtrent slavenwoningen is later, vermits daaraan niets was gedaan, procesverbaal opgemaakt, waaraan echter nog geen gevolg is gegeven, als hebbende de eigenaren zich gewend tot het bestuur met het verzoek om de plantage te mogen opbreken en de negermagt over te brengen naar de plantage Guinesche Vriendschap.

De kleeding is verstrekt.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Aan de herstelling werd gewerkt. Volgens ingekomen rapport zijn er echter, behalve de hersteld wordende, voor de magt genoegzame goede woningen aanwezig.

Deze woningen zijn voltooid.

Het ziekenhuis is hersteld.

Aan deze aanmaning is voldaan.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Nommer van orde.	DATUM, LETTER EN NOMMER der AANSCHRIJVING.		NAMEN der PLANTAGES EN GRONDEN.	WAARTOE DE AANSCHRIJVING is strekkende.	DAGTEEKENING waarop de gestelde termijn verschijnt.
41	28 Augustus 1857.	668	Potribo.	Tot verstrekking van kleeding.	30 September.
42	» » »	669	Hazard.	Idem.	» »
43	» » »	673	Fairfield.	Tot herstelling: *a.* der negerwoningen; *b.* van het hospitaal.	» »
44	» » »	674	Sinabó en Gelré.	Tot herstelling van het hospitaal.	» »
45	» » »	675	't Fortuin.	Idem.	» »
46	» » »	676	Rozenburg en Mon Bijou, divisie Boven-Commewijne.	*a.* Tot het bouwen van een ziekenhuis; *b.* om den bevelhebber aan te manen voor de waterlozing der negerwoningen te zorgen.	» »
47	1 Sept. 1857.	705	Kent.	Tot verstrekking van kleeding.	1 October.
48	» » »	708	Concordia.	Tot herstelling van slavenwoningen.	» »
49	» » »	709	Dankbaarheid.	Idem.	» »
50	» » »	710	Herstelling, divisie Saramacca.	Tot herstelling van het ziekenhuis.	» »
51	» » »	693	Inverness.	Tot verstrekking van kleeding.	» »
52	» » »	694	Hamilton.	Idem.	» »
53	» » »	695	Sarah.	Idem.	» »
54-55	» » »	696	Burnside en Potosie.	Tot verstrekking van het aan de laatste uitdeeling ontbroken hebbende.	» »
56	» » »	698	Bellevue.	Tot herstelling van negerwoningen.	» »
57	» » »	699	Mary's hope.	Idem.	» »
58	» » »	700	John.	Idem.	» »
59	» » »	701	Hope.	Idem.	» »
60	» » »	702	Johanna Maria.	Tot herstelling van het hospitaal.	» »

AANMERKINGEN.

Aan deze aanmaningen is voldaan.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Het eerst ingekomen rapport hield in dat het oude ziekenhuis voorloopig werd gerepareerd, terwijl spoedig met het opbouwen van een nieuw ziekenhuis een aanvang zou worden gemaakt. Bij missive van 28 November jl, n°. 1020, zijn administrateuren nogmaals herinnerd om daarmede spoed te maken en inmiddels te zorgen, dat er eene goede gelegenheid tot verpleging van zieken worde daargesteld. Volgens nader berigt van den burgerkapitein was men bezig met de bewerking van het hout, hetwelk tot het bouwen van het ziekenhuis reeds voorradig was op de plantage, terwijl eene voldoende tijdelijke ziekenloods was daargesteld. De waterlozing is bij nader onderzoek in orde bevonden.

De kleeding is uitgereikt.

De woningen zijn hersteld.

Volgens het laatst ontvangen rapport was daarmede reeds een aanvang gemaakt.

Het ziekenhuis is hersteld.

Op plantage Inverness werd vroeger om de drie jaren kleeding verstrekt en had in 1855 eene ruime uitdeeling plaats gevonden, in evenredigheid tot het bij de wet bepaalde voor meer dan drie jaren voldoende. Den administrateur is kennelijk gemaakt, dat dit voortaan niet meer mag geschieden, althans hem niet zal bevrijden van zijne verpligting om na achttien maanden weder ingevolge de wet kleeding uit te reiken. Volgens het laatste rapport was voor Hamilton de kleeding in Nickerie en voor Sarah gedeeltelijk reeds aldaar ontvangen en zoude die spoedig verstrekt worden.

Op Burnside en Potosie was het ontbrekende verstrekt, met uitzondering van naaigaren en kammen die ook spoedig zouden volgen.

Hieraan is voldaan.

Idem.

Idem.

Idem.

Er is een tijdelijk ziekenhuis daargesteld, terwijl men, volgens laatstingekomen rapport, bezig was met de opbouwing van een nieuw hospitaal.

Nommer van orde.	DATUM, LETTER EN NOMMER der AANSCHRIJVING.		NAMEN der PLANTAGES EN GRONDEN.	WAARTOE DE AANSCHRIJVING is strekkende.	DAGTEEKENI… waarop de gestelde term… verschijnt.
61	1 Septemb. 1857.	703	Burnside en Potosie, district Coronie.	*a.* Tot herstelling der negerwoningen op Burnside; *b.* om te zorgen dat op Potosie behoorlijke en voldoende slavenwoningen en een ziekenhuis aanwezig zijn.	1 October.
62	9 Novemb. 1857.	930	Zoelen.	Tot verstrekking van kleeding.	15 December
63	» » »	931	Geertruidenberg, divisie Beneden-Commewijne.	Idem.	» »
64	» » »	934	l'Aventure.	Tot herstelling der negerwoningen.	» »
65	» » »	935	Mon Sort.	Tot herstelling van het ziekenhuis.	» »
66	28 » »	1034	Twijfelachtig, divisie Boven-Cottica en Perica.	Tot verstrekking van kleeding.	31 »
67	26 » »	990	Meerzorg.	Idem.	» »
68	» » »	991	Maagdenburg.	Idem.	» »
69	» » »	992	Guinesche Vriendschap.	Idem.	» »
70	» » »	995	Dordrecht.	Tot voltooijing van negerwoningen.	» »
71	» » »	996	Petersburg.	Tot herstelling van negerwoningen.	» »
72	» » »	997	Merveille.	Idem	» »
73	» » »	998	St. Eustatius.	Idem.	» »
74	» » »	999	Groot-Chatillon.	Idem.	» »
75	» » »	1000	Rac à Rac, divisie Boven-Suriname en Thorarica.	Tot herstelling van het ziekenhuis.	» »
76	30 » »	1041	Dijkveld.	Tot verstrekking van kleeding.	» »
77	» » »	1042	Kwatta, divisie Para.	Tot het bouwen van een ziekenhuis.	» »
78	5 » »	914	John.	Tot het maken van eene nieuwe brits in het ziekenhuis.	» »
79	21 Decembr 1857.	1096	Hope, district Coronie.	Tot verstrekking van kleeding.	31 Januarij 1858

AANMERKINGEN.

Op plantage Burnside zijn de woningen hersteld. Ingevolge gouvernementsresolutie, dd. 3 December 1857, nº. 1569, zijn de slaven van Potosie naar eerstgemelde plantage overgegaan.

Hieraan is voldaan.

Idem.

Idem.

Idem.

Het rapport der burgerautoriteit wordt nog ingewacht.

Hieraan is voldaan.

Idem.

Idem.

Aan deze aanmaning is voldaan. Omtrent plantage Petersburg echter wordt nog het rapport ingewacht.

Hieromtrent wordt een nader rapport ingewacht.

Volgens ingekomen rapport, in dato 11 Januarij ll., waren de kleedingbehoeften reeds gedeeltelijk uitgereikt en het ontbrekende op de plantage, om op 18 Januarij verstrekt te worden.

De eigenaar heeft geantwoord dat hij op dien grond, waar 38 slaven verblijven, ziekenvertrekken heeft, doch hen in den regel, daar Kwatta slechts op 1½ uur afstands van de stad aan den rijweg gelegen is, liever in de stad doet verplegen. Die grond behoorde vroeger tot de buitenwijk der stad, doch is later in de divisie Para ingedeeld.

Hieraan is voldaan.

De kleeding is verstrekt, doch eerst nadat de heer gouverneur, ten gevolge van voortdurende nalatigheid van den belanghebbende, magtiging had verleend om die van gouvernementswege uit te reiken.

Nommer van orde.	DATUM, LETTER EN NOMMER der AANSCHRIJVING.		NAMEN der PLANTAGES EN GRONDEN.	WAARTOE DE AANSCHRIJVING is strekkende.	DAGTEEKENI[ng] waarop de gestelde term[ijn] verschijnt.
80	27 Novemb. 1857.	1011	Marienbosch.	Tot verstrekking van kleeding.	31 Decemb. 18
81	» » »	1012	Picardie.	Idem.	» » »
82	» » »	1013	Driesveld Somerzorg.	Idem.	» » »
83	» » »	1016	Frederiksdorp.	Om spoed te maken met het bouwen van negerwoningen.	» » »
84	» » »	1017	Frederikslust.	Tot het herstellen van negerwoningen.	» » »
85	» » »	1018	Schaapstede.	Idem.	» » »
86	» » »	1019	Kroonenburg, divisie Beneden-Cottica.	Idem.	» » »
87	28 Novemb. »	1022	la Jalousie.	Tot verstrekking van kleeding.	» » »
88	» » »	1023	Nieuwhoop.	Idem.	» » »
89	21 Decemb. »	1094	Bergerac.	Idem.	» » »
90	28 Novemb. »	1025	't Fortuin.	*a.* Tot herstelling der negerwoningen; *b.* tot het doen maken van een houten vloer in het ziekenhuis.	» » »
91	» » »	1026	Slootwijk.	Tot het herstellen van de daken van twee blokken negerwoningen en het ziekenhuis.	» » »
92	» » »	1027	Berkshoven.	Tot herstelling van het ziekenhuis.	» » »
93	» » »	1028	la Jalousie.	Idem.	1 Februarij 185
94	» » »	1029	Potribo, divisie Boven-Commewijne.	Tot voltooijing van het ziekenhuis.	» » »
95	» » »	1032	la Ressource, divisie Saramacca.	Tot herstelling van negerwoningen.	» » »

AANMERKINGEN.

De kleeding is verstrekt, behalve op de plantage Picardie. De heer gouverneur heeft, op dezerzijdsch voorstel, autorisatie verstrekt, die van gouvernementswege uit te reiken. Volgens mededeeling van den administrateur zou deze plantage, die reeds in executie is genomen, spoedig onder sequestratie gebragt worden, om welke reden voor alsnog niet van de magtiging gebruik is gemaakt.

Op plantage Schaapstede en Kroonenburg zijn de woningen reeds hersteld. Op de andere twee effecten was men met het bouwen en herstellen van woningen bezig.

Wat aangaat plantage la Jalousie, Nieuwhoop, Bergerac, 't Fortuin, Slootwijk en Potribo is aan de aanmaningen voldaan. Op plantage Berkshoven was men, volgens het ingekomen rapport, bezig het ziekenhuis te herstellen, terwijl de zieken zoolang in het woonhuis worden verpleegd. Omtrent het etablissement Bergerac moet aangestipt worden, dat het minder nalatigheid dan wel dwaling was aan de zijde van den eigenaar, die meende geregtigd te zijn eerst om de twee jaren uit te deelen, doch indachtig gemaakt, dat die termijn slechts voor houtgronden van toepassing is, de uitdeeling heeft bewerkstelligd.

De woningen zijn voorloopig in bewoonbaren staat gebragt, doch zullen geheel vernieuwd worden.

ALGEMEENE AANMERKINGEN.

I.

De negerwoningen op de plantages, ook dan wanneer zij geacht worden in voldoenden staat te verkeeren, zijn, behou- dens enkele uitzonderingen, van dien aard, dat zij met een betrekkelijken staat van beschaving der klasse van men- schen, waarvoor zij bestemd zijn, als onbestaanbaar moeten beschouwd worden.

II.

Aan het voorschrift van art. 4 van het gewijzigd slavenreglement van 1856, ten aanzien van het onderwijs der kinderen beneden de 14 jaren oud, wordt tot hiertoe, met zeer enkele uitzonderingen, geen gevolg gegeven. Tot hiertoe zijn alleen middelen van overreding gebezigd. Tot vervolging ter zake van overtreding zal alleen kunnen worden over- gegaan dààr waar de gelegenheid om de kinderen schoolonderwijs te doen ontvangen bereids bestaat. In het district Coronie is het aantal der schoolgaande slavenkinderen aanvankelijk vermeerderd, ten gevolge van de bemoeijingen van den landdrost aldaar.

III.

Uit het tegenwoordig verslag is het blijkbaar dat het moeite kost het reglement op de verstrekking van kleedingbehoef- ten aan de slaven, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 17den December 1853, nº. 93, door de eigenaars en beheerders van plantages en gronden behoorlijk te doen naleven. Het komt mij voor dat dit reglement herziening behoeft.

Paramaribo, den 31sten Maart 1858.

De Procureur-Generaal,

(*get*). J. W. GEFKEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get*.) E. A. VAN EMDEN.

NOTA VAN DEN GOUVERNEUR.

I.

Deze zienswijze is mijns inziens overdreven. Mogen al niet overal de woningen zoodanig zijn als wel wenschelijk ware, zoo is het daarentegen waar, dat zij op de meeste plantages zeer voldoende zijn. Over het algemeen zijn de negerwoningen niet oogelijk, maar zij voldoen aan de behoefte van het klimaat. Ik verklaar dat de meeste daglooners in Europa, Nederland niet uitgezonderd, minder goed gehuisvest zijn.

II.

Volgens het rapport der Moravische Broeders schijnt de uitkomst van het jaar 1857 nog al bevredigend. Een groot bezwaar zal het altoos blijven dat de scholen te ver van de plantages verwijderd en niet altoos te land te bereiken zijn. Kon elke plantage van eenigen omvang eene school hebben, dan zou meer medewerking van de zijde der eigenaren en gezagvoerders ondervonden worden; heel gaarne zouden zij de kinderen de noodige uren voor het schoolonderwijs gunnen, wanneer zij een gedeelte van den dag, ieder naar krachten, te werk konden worden gesteld, in plaats van, zoo als nu het geval is, voor een paar uren schoolonderwijs, hen de rest van den dag te moeten laten vagabonderen.

III.

Ik geloof ik ook (zie art. 20 van het bij mijne missive dd. 31 Maart 1856, n°. 17/4, geheim, gevoegd ontwerp van wijzigingen van het slavenreglement en mijne toelichting daarop). Ik heb daarbij voorgesteld straf te bedreigen op de nalatigheid in de verstrekking van kleedingstukken zonder privilegie van de elders gedomicilieerde plantage-eigenaren boven die van Suriname. Het opperbestuur heeft zich echter met dat voorstel niet vereenigd.

(*Get.*) SCHIMPF.

N°. 16.

EXTRACT uit het journaal, gehouden op het bureau van politie, 1ste afdeeling, over het jaar 1857, met betrekking tot de aldaar door en tegen slaven ingebragte klagten, zoomede van de daaruit voortgevloeide straffen en correctien.

Dingsdag, den 6den Januarij 1857.

Op dezerzijdsche uitnoodiging geeft de heer J. P. Haase Jz. nadere schriftelijke inlichtingen ten aanzien van het pligtverzuim, waaraan de slaaf Napoleon, aankomende plantage Esthersrust, zich heeft schuldig gemaakt.

Deze slaaf, belast geweest zijnde met het afhalen der banannen op de plantage Katwijk, bestemd voor de slavenmagt op eerstgemeld effect, heeft zich zoolang op weg opgehouden, dat hij, in stede van op Zaturdag-middag, op Zondag aldaar is teruggekomen, zoodat dat voedingsartikel op dien rustdag is moeten uitgedeeld worden, hetgeen evenwel nimmer geschiedt; terwijl buitendien door zijne handelwijze gebrek aan voedsel op voornoemd effect had kunnen ontstaan, waardoor de rust en orde zouden kunnen verstoord worden.

Ingevolge het verzoek van voornoemden beheerder, den slaaf Napoleon tot het einde dezer maand onder de strafwerkende slaven te Paramaribo geplaatst.

Vrijdag, den 9den Januarij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Dorius;

b. » » » Klein Adam; en

c. » » » Cadet;

(allen aankomende de plantage Berkshoven).

Door den administrateur van dat effect J. W. Terges c. s., aangevraagd zijnde om de twee eerstgenoemden met drie maanden dwangarbeid en den laatstgenoemde met veertig zweepslagen te doen straffen, is daaromtrent een onderzoek ingesteld geworden.

De genoemde slaven houden vol, dat zij in stede van *drie* slechts *twee* dagen zouden bekomen hebben om het nieuwjaarsspel te vieren; de directeur beweert bij zijn schrijven, dat zij ingevolge de wet wel degelijk drie dagen en één dag om uit te rusten tot dat einde zouden verlangd hebben.

Den heemraad der divisie Boven-Commewijne uitgenoodigd om deze zaak, door tusschenkomst van eene commissie van burgerofficieren op de plaats zelve te doen onderzoeken.

Deze slaven zijn, na ontvangst van het rapport der burgerautoriteit, voor den tijd van ééne maand onder de strafarbeiders geplaatst geworden.

Zaturdag, *den* 17*den Januarij* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slavenjongen Christiaan, aankomende H. Degenhard, omtrent het verzoek van zijnen meester om hem, ter zake van herhaalde huisselijke diefstallen, op het piket der justitie te doen afstraffen en vervolgens onder de strafwerkers te doen opnemen, tot dat hij nader over hem zal beschikken.

Deze jongen heeft beleden uit de beurs van Dominé van Schaick (wonende ten huize van H. Degenhard) een gouden muntstuk van f 12.50, één gulden en zes kwartguldens te hebben ontvreemd.

Op grond hiervan is hij, ingevolge het verzoek van den eigenaar, voor eenen onbepaalden tijd onder de strafwerkers opgenomen, zijnde het verzoek om hem tevens met zweepslagen te doen afstraffen, van de hand gewezen.

Maandag, *den* 19*den Januarij* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Johannes, aankomende A. Harris, omtrent het verzoek van zijnen meester om hem ter zake van herhaalde weglooperij en liederlijk gedrag onder de strafwerkers te doen opnemen.

Bij het door dezen slaaf ondergaan verhoor hij zijn strafbaar gedrag erkend hebbende, is hij voor den tijd van veertien dagen onder de strafwerkers geplaatst.

Donderdag, *den* 22*sten Januarij* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen der slavinnen Jetta en Frederika, aankomende de plantage Brouwerslust, wegens het verzoek van den heer administrateur S. J. van West qq. c. s., om beiden voor den tijd van veertien dagen, ter zake van arbeidsweigering of onwil tot werken, onder de strafwerkers te doen opnemen.

Den heemraad der divisie Beneden-Cottica bij missive dd. heden aangeschreven, om de door voornoemde slavinnen Jetta en Frederika, aankomende evengemelde plantage, opgegeven werktaken op de plaats zelve door eene commissie van burgerofficieren te doen onderzoeken.

Na ontvangst van het rapport der burgerautoriteit zijn de twee opgenoemde slavinnen voor den tijd van veertien dagen onder de strafwerkers opgenomen.

Zaturdag, *den* 24*sten Januarij* 1857.

Afgezonden missives:

a. aan Z. Exc. den heer Gouverneur, kennis gegeven van de desertien van veertien mannegers van de plantage de Vrede, met namen: Abraham, de Vrede, Minosabie, Frits, Thomas, Pous, Leander, Anthonie, Jasmijn, Pierro, Lodewijk, Marius, Andries en Primo;

b. aan den heemraad der divisie Boven-Cottica en Perica uitnoodiging om door eene commissie van burgerofficieren op de plantage de Vrede de werktaken op te nemen, die aan de mannegers zijn opgelegd geworden, en alle zoodanige inlichtingen in te winnen die in het belang dezer zaak zouden vereischt worden.

De veertien opgenoemde slaven successivelijk op de plantage de Vrede zijnde teruggekeerd, zijn zij door tusschenkomst van voormelde burgerautoriteit ernstig tot rust en orde aangemaand, terwijl de slaaf Abraham, als zich bij de plaats gehad hebbende ongeregeldheden het meest op den voorgrond hebbende gesteld, gearresteerd en stadwaarts gezonden is, ten einde voor den tijd van zes maanden de straf van dwangarbeid te ondergaan.

Dingsdag, *den* 27*sten Januarij* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Plantina, aankomende A. Gros, ter zake van feitelijk geweld.

De stadsgeneesheer en stadsheelmeester hebben geene sporen van mishandeling bij de klaagster kunnen waarnemen.

Nadat A. Gros is gewaarschuwd geworden om de slavin Plantina met zachtzinnigheid en regtvaardigheid te behandelen, is zij weder ter harer beschikking gesteld geworden; hebbende de slavin Plantina ten deze geene getuigen kunnen opgeven.

Zaturdag, *den* 31*sten Jannarij* 1857.

1. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van:

a. de slavin Minerva;

b. » » Martha (beiden aankomende de plantage Nieuwzorg).

Door administrateuren van genoemde plantage, den heer mr. G. J. A. Bosch Reitz c. s. qq. aangevraagd zijnde om deze slavinnen voor den tijd van veertien dagen onder de strafwerkende slaven te Paramaribo te doen arbeiden, ter zake van onwil tot werken en brutaliteit, is deswege het vereischte onderzoek in het werk gesteld geworden.

2°. Den stadsgeneesheer en stadsheelmeester aangeschreven om den toestand dezer twee slavinnen te onderzoeken, daar zij hebben opgegeven geen veldarbeid te kunnen verrigten uit hoofde van ziekelijkheid enz.

De stadsgeneesheer en stadsheelmeester het voorgeven dezer slavinnen onwaar bevonden hebbende, zoo is aan het verzoek van administrateuren, om haar voor den tijd van veertien dagen onder de strafwerkers te doen opnemen, gevolg gegeven.

Donderdag, *den* 5*den Februarij* 1857.

Den heer C. A. Wois, eigenaar en beheerder der plantage Hamburg, bij missive dd. heden aangeschreven om ten spoedigste stadwaarts en ten burele der politie te doen komen:

1°. den blankofficier van dat effect A. S. Molheiros;

2°. den 1sten bastiaan Anthonie;

3°. den 2den bastiaan Geluk;

4°. den vroeger als 2de bastiaan gefungeerd hebbende neger Spadille;

5°. de slaven:

a. Bernhard,
b. Frederik,
c. Apollo;
d. Frans,
e. Vigilant,
f. Christiaan,
g. Matthijs,
h. Constant,
i. Bona,
k. Kaatje,
l. Dina,
m. Julia en
n. Clasina

allen aankomende de plantage Hamburg;

ten einde ter zake van zekere tegen den heer Wois ingebragte klagten te worden gehoord, en alle zoodanige inlichtingen te geven als in het belang der justitie zal gevorderd worden.

De eigenaar C. A. Wois, ter zake der door de slaven van de plantage Hamburg ingebragte beschuldigingen en latere tegen hem ingediende klagten voor het collegie van kleine zaken vervolgd zijnde, is hij tot verschillende boeten veroordeeld geworden, als zich hebbende schuldig gemaakt aan onderscheidene overtredingen der slavenreglementen.

Vrijdag, den 6den Februarij 1857.

Aangeschreven den heer F. L. Pichot, administrateur der plantage Vriendsbeleid en Onderszorg, uitgenoodigd om de slaven Petro, Geluk en Hoop, benevens de meiden Bellona, Philippina en Arsemia, aankomende dat effect, stadwaarts te zenden, ten einde omtrent de voorgevallen ongeregeldheden aldaar, waarbij zij zich als de belhamels hebben doen kennen, op het bureau van politie te worden gehoord.

(Zie den 20sten Maart e. k.)

Dingsdag, den 10den Februarij 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Matthijs, aankomende de plantage Kerkshoven.

Beklaagt zich dat de directeur hem op Zondag koffij heeft doen stampen en hem onverdiend heeft willen straffen.

2°. Bij missive, dd. heden, den heer G. D. Visser, ten einde te kunnen beoordeelen of er in casu in strijd zou zijn gehandeld met art. 18, bijlage C, publicatie van 6 Mei 1851 (G. B. n°. 4), omtrent opgemelde klagte de noodige inlichtingen gevraagd.

Na ontvangst daarvan, die met de opgaven van den klager in strijd zijn bevonden, en na voorhouding van zijn strafbaar gedrag, waaromtrent hij niets tot zijne verdediging heeft kunnen aanvoeren, is hij voor den tijd van vier weken onder de strafwerkers alhier opgenomen.

3°. Wijders nog gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Welkom, van de plantage Nijd en Spijt, omtrent de tegen hem ingebragte klagte, dat hij te laat op de wacht zou zijn gekomen en vervolgens den hoofdman der wacht, den slaaf Izaak, met eenen houwer zou bedreigd hebben, op grond waarvan de heer Pichot qq. heeft verzocht, om hem voor eenigen tijd onder de strafwerkers te doen arbeiden.

Na onderzoek dezer klagte is de beklaagde, op verzoek van den administrateur voornoemd, voor den tijd van twee maanden onder de strafwerkers geplaatst geworden.

Vrijdag, den 13den Februarij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van M. V. G. C. Kilian, directeur der plantage Potribo;

b. van den neger Mentor, aankomende de » » ter zake laatstgenoemde zich aan arbeidsweigering en vervolgens aan onbetamelijk en hoogst oneerbiedig en brutaal gedrag ten opzigte van den leeraar der Moravische Broedergemeente, den eerwaarden heer Cönrad, en van genoemden directeur heeft schuldig gemaakt.

Na onderzoek dezer zaak is deze slaaf Mentor voor den tijd van drie weken onder de strafwerkers opgenomen geworden.

Maandag, den 16den Februarij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Christiaan, aankomende de plantage Broedershoop, werkende op de plantage Mon Trésor.

Eigendunkelijke verwijdering van het effect waartoe hij behoort, op een tijdstip dat hij de wacht bij de sluis had, welke hij zorgeloos heeft opengelaten, waardoor hij de plantage aan groote schade heeft blootgesteld.

Bij ingesteld onderzoek, de beklaagde zijne strafschuldigheid erkend hebbende, is hij dienvolgens, in overeenstemming met het verzoek van den administrateur, den heer S. Soesman jr., voor den tijd van drie maanden onder de strafwerkers alhier geplaatst geworden.

Dingsdag, den 17den Februarij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Johan, aankomende de plantage Brunswijk, omtrent den diefstal gepleegd op de plantage Waijamoe, ten aanzien van varkens, een schapenbok, tien kippen, een rietenzittingstoel en twee Indiaansche waterpotten, zoomede een kopie-beslagplank.

(Zie omtrent deze zaak hierna op den 23sten en 24sten Februarij, 6 Junij, 27 Junij en 7 Julij e. k.)

Maandag, den 23sten Februarij 1857.

Nader gehoord: voornoemden slaaf Johan, aankomende plantage Brunswijk, omtrent den diefstal gepleegd op de plantage Waijamoe.

(Zie hierboven).

Dingsdag, den 24sten Februarij 1857.

1°. Aangeschreven den heemraad der divisie Boven-Cottica en Perica, om door tusschenkomst van den burgerkapitein eenige inlichtingen te doen inwinnen van den slavenjongen Primo, aankomende plantage Brunswijk, en andere slaven aldaar, met betrekking tot den op de plantage Waijamoe plaats gehad hebbende diefstal, met verzoek om op te geven, of er sedert iets bekend is geworden ten opzigte van den weggeloopen slaaf Alexander, van de plantage Onvergenoegd.

(Zie dd. 17 en 23 dezer).

2°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Filida, aankomende J. S. Swijt, wegens het verzoek van laatstgenoemde om haar, ter zake van dronkenschap en brutaliteit, voor den tijd van acht dagen onder de strafwerkers te doen opnemen.

Nadat deze slavin gedurende eenige dagen in het fort Zeelandia was gecustodieerd, heeft de eigenaar van zijn verzoek afgezien.

Woensdag, den 25sten Februarij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Dauphin;

b. » » » Willem;

c. » » » Secondo;

d. » » » Graaf;

e. » » » Harry; en

f. » » » Christiaan;

(allen aankomende de plantage Mon Souci), wegens het moedwillig op de steenen laten drijven van een tentvaartuig, waardoor eene plank daarvan is losgesprongen, zoomede ter zake van weigering om van den directeur daarvoor eene correctie aan te nemen.

Ingevolge het verlangen van de eigenares van dat effect, de weduwe Nunes, de slaven Dauphin en Willem voornoemd, die zich als de meest schuldigen ten deze hebben doen kennen, voor den tijd van veertien dagen onder de alhier dwangarbeidende slaven opgenomen.

Donderdag, den 26sten Februarij 1857.

Aangeschreven den stadsheelmeester, om te onderzoeken, of de slaaf Willem, aankomende de minderjarige kinderen van D. Juda, aan eene liesbreuk is lijdende en of er tegen de nadeelen van dat ongemak behoorlijke voorzorgen zijn genomen.

Naar aanleiding van het ingekomen rapport van den stadsheelmeester, is het verzoek van D. Juda, om voornoemden slaaf Willem onder de dwangarbeidende slaven alhier te plaatsen, van de hand gewezen.

Woensdag, den 4den Maart 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Alexander, van de plantage Munnikkendam, omtrent het verzoek door den heer H. G. Roux qq. gedaan', om genoemden slaaf Alexander voor den tijd van drie maanden dwangarbeid alhier te doen verrigten, ter zake van konkelarij met de boschnegers.

Voor den tijd van drie maanden onder de strafwerkers opgenomen.

b. van den slaaf Venture, aankomende A. M. Fernandes, ten aanzien van het verzoek van den meester, om hem ter zake van wangedrag onder de strafwerkers voor eenigen tijd te doen arbeiden.

Nadat ten deze nog nadere inlichtingen van den meester waren ingewonnen, den beklaagde voor den tijd van zes weken dwangarbeid in de stad opgelegd.

Maandag, den 9den Maart 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Anthonia, aankomende de plantage Marienbosch, omtrent het door den heer H. G. Roux qq. gedaan verzoek, om haar voor veertien dagen onder de strafwerkers op te nemen, ter zake van brutaliteit en oproerig gedrag.

(Zie den 12den Maart eerstkomende).

Donderdag, den 12den Maart 1857.

Bij missive dd. heden den heer H. G. Roux qq., plantage Marienbosch, aangeschreven, om ten aanzien der verklaringen van de slavin Anthonia, aankomende dat effect, afgelegd, de noodige inlichtingen te geven.

(Zie den 9den Maart jl.)

Ten gevolge der gegeven inlichtingen, is de slavin Anthonia, overeenkomstig het verzoek van opgenoemden administrateur, voor den tijd van veertien dagen onder de strafarbeiders in de stad opgenomen.

Vrijdag, den 20sten Maart 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Petro;

b. » » » Geluk;

c. » » » Hoop;

d. » de slavin Bellona;

e. » » » Philippina;

f. » » » Arsemia;

(allen aankomende de plantage Vriendsbeleid en Ouderszorg), omtrent de op laatst-

gemeld effect voorgevallen ongeregeldheden, als hebbende zij zich bij het wieden der bedden eigendunkelijk *vier* hoofden op elk bed gesteld, in weerwil dat de directeur hen had bevolen om zulks met *drie* hoofden te bewerkstelligen. Voorts herhaalde weigering om in de stad te komen, ten einde omtrent hun oproerig en weêrspannig gedrag ten burele der politie te worden gehoord, zoodat zij met den sterken arm daartoe zijn moeten genoodzaakt worden, enz.

Nadat het verhoor ten deze had plaats gevonden, waarbij hunne strafschuldigheid overtuigend gebleken is, zijn zij voor den tijd van zes maanden onder de alhier dwangarbeidende slaven opgenomen geworden.

Deze slaven zijn, door tusschenkomst van den heer heemraad der divisie Beneden-Commewijne, met Zr. Ms. stoomschip *Sindoro* stadwaarts gezonden.

(Zie den 6den Februarij jl.)

Zaturdag, den 21sten Maart 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Hendrik, aankomende de plantage Mon Trésor, eersten bastiaan aldaar;

b. » » » Pompée of Pompejus, aankomende de plantage St. Germain, bastiaan aldaar, beschuldigd van met de weggeloopen slaven in de kampen achter de verlaten plantages Blokkenbosch en Welgelegen in verstandhouding te hebben gestaan.

De bastiaan Pompejus, na ingesteld onderzoek, kennelijk met de wegloopernegers in verstandhouding gestaan hebbende, is hij voor den tijd van zes maanden met dwangarbeid alhier gestraft.

Ten aanzien van den bastiaan Hendrik geene bewijzen van schuld aanwezig bevonden zijnde, is hij weder ter beschikking van zijnen meester gesteld geworden.

Zaturdag, den 28sten Maart 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Frederika, aankomende J. C. Doorenbos, omtrent het verzoek der eigenares, om haar ter zake van brutaliteit en pligtverzuim voor eene maand onder de dwangarbeidende slaven te plaatsen.

(Zie den 6den April e. k.)

b. van de slaven Kwassiba, aankomende J. E. R. Bennernagel qq., de uitlandige J. J. Bernernagel, wegens het verzoek van laatstgenoemde, om haar, uit hoofde van ongeregeldheden en brutaliteit, voor acht dagen dwangarbeid te doen verrigten.

De meester heeft wederom afgezien van zijn verzoek, en haar de reeds ondergane custodie als straf aangerekend.

Maandag, den 30sten Maart 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Frans, aankomende A. van Melsen, omtrent het verzoek van den meester, om dezen slaaf voor den tijd van acht dagen onder de strafwerkers alhier te doen arbeiden, ter zake van dronkenschap en brutaliteit.

Voor den tijd van acht dagen onder de strafarbeiders alhier opgenomen.

Dingsdag, den 31sten Maart 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Floortje, aankomende J. C. Nassy Jr., omtrent het verzoek van haren meester, om haar, ter zake van brutaliteit en pligtverzuim, voor den tijd van veertien dagen dwangarbeid te doen verrigten.

(Zie den 4den April e. k.)

Woensdag, *den* 1*sten April* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Jean, aankomende F. J. Verschuur, werkende op de plantage Elisabethshoop.

Klagte tegen zijnen meester, dat deze hem tot den veldarbeid bestemd hebbende, hij daartoe ongeschikt zou zijn.

Bij het door den stadsgeneesheer ingesteld onderzoek bevonden zijnde, dat de klager aan geen ligchaamsgebrek of ziekte onderhevig is, hetgeen hem voor den veldarbeid ongeschikt zou maken, en bij hem mitsdien kennelijk onwil tot werken bestaat, zoo is hij op grond daarvan voor den tijd van drie maanden met dwangarbeid alhier gestraft.

b. van de slavin Wilhelmina, aankomende de plantage Alkmaar, wegens het verzoek van den heer H. Wright qq., om haar ter zake van verregaande insolentie tegen den directeur voor eenen onbepaalden tijd onder de strafwerkers alhier te doen opnemen.

De beklaagde niets tot hare verschooning hebbende kunnen inbrengen, is zij voor den tijd van drie maanden onder de strafwerkers opgenomen.

Zaturdag, *den* 4*den April* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van J. C. Nussy Jr., omtrent de verklaringen door zijne slavin Floortje, ten burele der politie afgelegd.

(Zie den 31sten Maart jl.)

Deze slavin is voor den tijd van veertien dagen onder de strafwerkers geplaatst.

Maandag, *den* 6*den April* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van C. A. Meijer;

b. » M. E. Scheidemunt,

getuigen in de klagte van J. C. Doorenbos tegen hare slavin Frederika ingebragt, met verzoek om haar voor den tijd van eene maand onder de strafarbeiders in de stad te plaatsen.

Op grond van de door de getuigen gegeven inlichtingen, voor den tijd van eene maand onder de strafarbeiders in de stad geplaatst.

(Zie den 28sten Maart jl.)

Donderdag, *den* 9*den April* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Abuis, aankomende de plantage Rust en Werk.

Klagte tegen den directeur, dat deze hem wederom met het vuurstoken onder den boiler belast heeft, een werk dat heeft aanleiding gegeven, dat hij onlangs met dwangarbeid is gestraft geworden.

(Zie hierna den 10den dezer.)

b. van de slaven Abraham en Lodewijk, aankomende de plantage de Vrede, omtrent de oorzaak hunner desertie, met nog twaalf andere slaven van dat effect, in den nacht van den 19den op den 20sten Januarij jl., en schuilhouding in de kappewerie, gedurende den tijd van acht weken.

(Zie den 10den April eerstkomende.)

Vrijdag, *den* 10*den April* 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van opgenoemde negers Abraham en Lodewijk, aankomende de plantage de Vrede.

Andermaal ondervraagd, naar aanleiding eener missive van den heer F. T. R. Brusch, eigenaar en directeur der plantage de Vrede, dd. 24 Maart jl., houdende klagte, dat zij zich oproerig en onbetamelijk gedragen en zich met de andere mannegers gewelddadig tegen den bastiaan Jacob met houwers en stokken verzet zouden hebben.

Bij het ingesteld onderzoek de beklaagden hunne strafschuldigheid erkend hebbende, zoo is dienvolgens de slaaf Abraham met dwangarbeid alhier voor den tijd van zes maanden en de slaaf Lodewijk met twintig zweepslagen gestraft.

2°. Aangeschreven administrateuren der plantage Rust en Werk, den heer H. A. Tirion qq. c. s.

Kennis gegeven van de bezwaren door den slaaf Abuis, aankomende dat effect, ingebragt, met uitnoodiging om te doen kennen, of hij, in het belang der rust en orde op voorschreven plantage, niet op een ander effect zou kunnen worden overgeplaatst.

Op deswege bekomen inlichtingen van heeren administrateuren, is aan genoemden slaaf Abuis strafarbeid voor den tijd van zes maanden opgelegd.

Dingsdag, *den* 14*den April* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Chocolaad, aankomende de plantage Vossenburg, klagte tegen den directeur, wegens onthouding van eenen Zondag en onverdiende afstraffing met de zweep;

(Zie hierna den 15den April e. k.)

b. van den slaaf Primo, aankomende de plantage Kleinhoop, omtrent het verzoek van den administrateur D. C. O'Fervall qq., om hem voor eenen onbepaalden tijd onder de strafwerkers te doen opnemen, ter zake van brutaliteit tegen den directeur en verwijdering van genoemd effect.

Na onderzoek is de beklaagde voor den tijd van drie maanden onder de strafarbeiders in de stad geplaatst.

Woensdag, *den* 15*den April* 1857.

Bij missive dd. heden den heer H. G. Roux, administrateur der plantage Vossenburg, kennis gegeven, dat de slaaf Chocolaad, aankomende dat effect, voor den tijd van zes weken onder de strafwerkers is geplaatst enz.

Donderdag, *den* 16*den April* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Brandina, aankomende D. J. Sanches, omtrent het verzoek door haren meester gedaan, om haar voor veertien dagen onder de strafwerkers te doen arbeiden, ter zake van onbetamelijke uitlatingen en dienstweigering.

Na ingesteld onderzoek, waarbij de meester van deze slavin is gehoord geworden, is zij voor den tijd van veertien dagen onder de strafarbeiders geplaatst.

Zondag, *den* 26*sten April* 1857.

Na terugkomst in de stad van de plantage Driesveld, alwaar de 1ste adsistent J. van Lier, op last van den heer procureur-generaal, een onderzoek heeft bewerkstelligd naar de oorzaak van het afbranden der negerwoningen, den heer procureur-generaal toegezonden:

1°. rapport of verslag van zijne verrigtingen op gemelde plantage Driesveld;

2°. proces-verbaal der verklaringen van J. H. van Thol, directeur der plantage Driesveld;

3°. idem van de slavin Juliana;

4°. » » » » Martha;

5°. » » » » Eva;

6°. » » den slaaf Richard (1sten bastiaan);

7°. » » » » Willem (1sten timmerman); en

8°. » » » » Jonas (dresneger);

allen aankomende de plantage Driesveld.

Bij het op de plantage Driesveld ingesteld onderzoek is het gebleken, dat de slavin Eva door verregaande onvoorzigtigheid en onnadenkendheid veroorzaakt heeft, dat de negerwoningen op genoemd effect zijn afgebrand, hetgeen het gevolg heeft gehad, dat eene reeds bejaarde en ziekelijke slavin, die niet tijdig genoeg aan het gevaar kon onttrokken worden, wegens bekomen brandwonden is overleden; de tweede genoemde, de slavin Martha, uit hoofde dat uit hare houding en uitlatingen, nadat de commissie van burgerofficieren op de plaats zelve een onderzoek had bewerkstelligd, vrij zeker moet worden opgemaakt, dat zij met de oorzaak van den brand bekend was, doch zulks voor die commissie opzettelijk verzwegen heeft.

De strafschuldigheid dezer beide slavinnen, doch tevens van geene kwaadwilligheid of misdadig doel gebleken zijnde, is de slavin Eva voor den tijd van zes maanden, en de slavin Martha voor den tijd van veertien dagen met dwangarbeid te Paramaribo gestraft.

Zaturdag, den 2den Mei 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen, van de slavin Trijntje, aankomende M. J. C. van Onna, omtrent het verzoek door den heer H. G. Roux gedaan, om haar ter zake van brutaliteit, voor den tijd van acht dagen onder de strafwerkers te doen opnemen.

Ofschoon aanvankelijk aan het verzoek geen gevolg is gegeven, uit hoofde het niet was gebleken dat de aanvrager daartoe de bevoegdheid had, is evenwel door de nadere door de eigenares gegeven inlichtingen deze zaak opgehelderd, terwijl aan de slavin Trijntje wegens het uiten van oneerbiedige uitdrukkingen de straf van acht dagen dwangarbeid te Paramaribo is opgelegd.

Donderdag, den 7den Mei 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den mulatten slaaf Michel, aankomende de plantage Nieuw Meerzorg, door de burgerautoriteit der divisie Beneden-Cottica, als arrestant stadwaarts gezonden, ter zake hij den directeur van dat effect, H. A. de Vries, op eene verradelijke wijze met eenen ijzeren laadstok verwondingen heeft toegebragt.

Het plaats gehad hebbende onderzoek geene termen hebbende opgeleverd om deze zaak regterlijk te vervolgen, terwijl de beklaagde blijken van krankzinnigheid heeft aan den dag gelegd, zoo is hij weder ter beschikking van administrateuren, den heer Ch. Lionarons c. s. qq., gesteld, die hem, ter voorkoming van verdere ongeregeldheden en ongelukken, van gemelde plantage verwijderd hebben.

Maandag, den 11den Mei 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van A. J. Fredericks;

b. van den slaaf Winst, aankomende de plantage Poelwijk, in dienst van den heer F. L. Pichot;

c. van de vrije arbeidster Olivia Miram;

d. van A. B. Frederik, wijkmeester der 1ste buitenwijk of combé; en

e. van den agent van politie P. A. Stoffels,

omtrent de klagte door den heer C. Busch ingebragt, ter zake dat de hem toebehoorende slaaf Premier door de wijkpatrouille wederregtelijk zou zijn gearresteerd geworden.

(Zie den 12den Mei e. k.)

2. Den stadsvroedmeester uitgenoodigd om te onderzoeken, of de slavin Louisa, aankomende de plantage Anna Catharina, ten gevolge van eene miskraam aan vloeijingen zou onderhevig zijn.

(Zie den 12den Mei e. k.)

Dingsdag, den 12den Mei 1857.

1. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Louisa, aankomende de plantage Anna Catharina, klagte tegen den heer E. F. L. Mollinger, mede-administrateur en directeur van dat effect, ter zake dat zij ten gevolge van eene zware miskraam aan vloeijingen zou onderhevig zijn, genoemde heer haar desniettemin heel veldwerk zou laten volbrengen en tevens zou weigeren om haar geneeskundig te doen verplegen.

Aangezien de stadsvroedmeester bij onderzoek geene verschijnselen of sporen van de door haar voorgewende kwaal heeft kunnen waarnemen, en uit hoofde zij zich zonder verlof van den directeur van de plantage heeft verwijderd, is aan deze slavin, nadat administrateuren, de heeren E. F. L. Mollinger en T. J. Eyken Sluyters, ten deze de noodige inlichtingen hadden gegeven, de straf van dwangarbeid in de stad voor den tijd van twee maanden opgelegd.

(Zie den 19den Mei e. k.)

b. van den slaaf Doris, aankomende de plantage de Lemmert, doch werkzaam op de plantage Waterloo.

Door de burgerautoriteit der divisie Beneden-Cottica als arrestant opgezonden, als onder vermoeden liggende dat hij de slavin Mietje, aankomende de plantage Waterloo, op eene verraderlijke wijze in het nachtelijk uur heeft verwond.

(Zie 15, 18 en 23 Mei, 10 en 20 Junij e. k.)

2. Den heer C. Busch, in antwoord op zijn schrijven, te kennen gegeven dat de slaaf Premier door eene wijkpatrouille regtmatig is aangehouden, op grond dat hij niet voorzien was van een nachtpas en zich tegen die patrouille verzet heeft.

Donderdag, den 14den Mei 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Helena, aankomende den boedel Moron, omtrent het verzoek van Jb. de Miranda, om haar ter zake van verregaande brutaliteit onder de strafwerkers te doen opnemen.

(Zie hierna den 15den Mei e. k.)

Vrijdag, den 15den Mei 1857.

1o. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van Jb. de Miranda, bekend gesteld met de verklaringen van opgemelde slavin Helena, aankomende den boedel S. H. Moron.

In deze zaak is het gebleken dat de slavin Helena, in weerwil dat zij tot rust en orde

was aangemaand, op het erf en vervolgens in de woning van haren meester met eenen slavenjongen handgemeen is geweest, waardoor zij een der jalousien, voor het venster geplaatst, heeft gebroken, op grond waarvan zij voor den tijd van veertien dagen met dwangarbeid alhier is gestraft.

2°. Aangeschreven:

a. Sequister der plantage Waterloo, den heer A. Kennedy.
Uitnoodiging om de slavin Mietje, aankomende dat effect, ten burele der politie te doen verschijnen.

b. administrateuren der plantage Anna Catharina, de heeren E. F. L. Mollinger en T. J. Eyken Sluyters, als voren, ten aanzien van den slaaf Caspar, aankomende de plantage Anna Catharina;

c. administrateuren der plantage Alsimo, den heer B. C. van den Ende c. s. qq., als voren ten aanzien:

1°. van den 1sten bastiaan van dat effect, den slaaf Kwakoe;

2°. » de slavin Rebecca, en
3°. » » » Petronella, } beiden aankomende de plantage Alsimo;

ten einde te worden gehoord in de klagte tegen den slaaf Doris, aankomende de plantage de Lemmert, doch werkende op de plantage Waterloo, ingebragt.
(Zie den 12den Mei jl.)

Maandag, den 18den Mei 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Caspar, aankomende de plantage Anna Catharina, ten aanzien van de mishandelingen, die in den nacht van den 4den op den 5den dezer de slavin Mietje, aankomende de plantage Waterloo, zijn aangedaan geworden, toen zij in eene kamer boven de timmerloods sliep, waaromtrent vermoedens bestaan op den slaaf Doris, aankomende de plantage de Lemmert, doch werkzaam op de plantage Waterloo.
(Zie hiervoren.)

Dingsdag, den 19den Mei 1857.

Aangeschreven de heeren T. J. Eyken Sluyters en E. F. L. Mollinger, administrateuren der plantage Anna Catharina.
Inlichtingen gevraagd ten aanzien der klagte, door de slavin Louisa, aankomende dat effect, bij de politie ingebragt.
(Zie den 12den Mei jl.)

Zaturdag, den 23sten Mei 1857.

Aangeschreven:

a. den heemraad der divisie Beneden-Cottica.
Uitnoodiging om den oud-bastiaan Jacobus van de plantage Alsimo op de plaats zelve te doen hooren omtrent de aanhangige zaak tegen den slaaf Doris, aankomende de plantage de Lemmert, doch werkende op de plantage Waterloo.
(Zie dd. 12, 15 en 18 Mei jl.)

b. den heer B. C. van den Ende, administrateur der plantage Alsimo.
Kennisgeving dat, uit aanmerking der door hem aangevoerde omstandigheden, de bejaarde bastiaan Jacobus voornoemd op de plaats zelve gehoord zal worden.

2°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Mietje, aankomende de plantage Waterloo, ten aanzien der haar in den nacht van den 4den op den 5den dezer toegebragte verwondingen; voorts met den slaaf Doris, aankomende de plantage de Lemmert, laatst gewerkt hebbende op de plantage Waterloo, in confrontatie gebragt.

Maandag, den 25sten Mei 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Anna, aankomende de plantage Broedershoop, laatst gewerkt hebbende op de plantage Mon Trésor.

Brengt klagte in tegen den heer S. Soesman jr., beheerder van deze effecten, dat hij haar sedert achttien maanden, zonder daartoe aanleiding te hebben, van hare zieke en bejaarde moeder heeft gescheiden en haar al dien tijd op de plantage Mon Trésor heeft doen arbeiden.

(Zie den 26sten Mei e. k.)

b. van de slavin Jeannette, aankomende de plantage Rust en Werk, omtrent het verzoek door den heer H. A. Tirion qq., plantage Rust en Werk, gedaan, om haar, ter zake van hare verwijdering van dat effect en ongegronde klagten tegen den directeur, voor den tijd van zes maanden onder de strafwerkers alhier op te nemen;

2°. den stads-vroedmeester, bij missive dd. heden opgedragen, om den toestand van de slavin Jeannette, aankomende de plantage Rust en Werk, te onderzoeken, als hebbende zij opgegeven te lijden aan obstructie der maandelijksche zuivering.

(Zie den 27sten Mei e. k.)

Dingsdag, den 26sten Mei 1857.

Aangeschreven den heer S. Soesman jr. qq., plantage Broedershoop.

Mededeeling gedaan van de klagten door de slavin Anna voornoemd (zie dat. gisteren) ingebragt, met kennisgeving dat zij voor den tijd van eene maand onder de strafwerkers alhier is opgenomen, omdat zij zich zonder verlof van den directeur van de plantage verwijderd heeft.

Woensdag, den 27sten Mei 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Acasie, van de plantage Nieuwzorg, wegens onbehoorlijke uitlatingen tegen den directeur, den heer W. van Thol jr.

Op verlangen van den administrateur, den heer mr. G. J. A. Bosch Reitz, voor den tijd van zes dagen in het fort Zeelandia gecustodieerd.

2°. Aangeschreven den heer H. A. Tirion qq., plantage Rust en Werk, bij missive dd. heden.

Kennis gegeven, dat, alvorens de straf van dwangarbeid op de slavin Jeannette (zie dd. 25 dezer) kan worden toegepast, zij vooraf onder geneeskundige behandeling moet gesteld worden.

Zaturdag, den 30sten Mei 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Hendrik, van de plantage Lust en Rust.

Brengt klagte in tegen zijnen meester, den heer J. B. Evertsz, dat hij onverdiend zou gestraft worden.

Op grond dat hij zonder verlof van den directeur en eigenaar stadwaarts is gekomen,

terwijl hij zich, ingevolge verkregen inlichtingen van evengemelden eigenaar, aan herhaalde dieverijen op de plantage heeft schuldig gemaakt, is hij voor den tijd van drie maanden onder de strafwerkers alhier opgenomen.

Vrijdag, den 5den Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Cornelis, aankomende de plantage Hooyland;

b. » » » April, » » » »

c. » » » Anthonie, » » » de Goede Vrede, en

d. » » slavenjongen Ferdinand, » » » Hooyland.

Klagte tegen de slaven, welke zich in eene matrozenpont, aankomende J. B. de Mesquita, bevonden hebben, die hen op de rivier zouden mishandeld hebben en eenige goederen over boord zouden hebben geworpen.

(Zie den 10den, 12den, 15den en 19den Junij e. k.)

Zaturdag, den 6den Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Alexander, van de plantage Onvergenoegd, gewerkt hebbende op de plantage Brunswijk, omtrent den diefstal, vergezeld van braak, gepleegd op de plantage Waijamoe, in den nacht van den 3den op den 4den Februarij jl.

(Zie dd. 17, 23 en 24 Februarij jl., 27 Junij en 7 Julij eerstkomende.)

Woensdag, den 10den Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Petronella, van de plantage Alsimo, omtrent de aanhangige zaak tegen den slaaf Doris, van de plantage de Lemmert, gewerkt hebbende op de plantage Waterloo.

(Zie dd. 12, 15, 18 en 23 Mei jl.)

b. van J. P. Ferrier, blankofficier op de plantage Alkmaar, getuige in de klagte van den slaaf Cornelis, van de plantage Hooyland c. s., tegen het personeel van de matrozenpont, aankomende J. B. de Mesquita, ter zake van mishandeling.

(Zie den 5den dezer.)

Donderdag, den 11den Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Albertina, aankomende Jb. Juda, in dienst van J. G. Heilbron, omtrent het verzoek door J. G. Heilbron gedaan om haar, wegens pligtverzuim, voor den tijd van acht dagen in het fort Zeelandia te custodieren.

Voor den tijd van acht dagen in het fort Zeelandia gecustodieerd, omdat bij het onderzoek is gebleken, dat zij 's nachts, zonder voorkennis van haren meester, de woning verlaten en de negerpoort opengelaten heeft.

b. van de slavin Mimie, aankomende I. da Silva, met betrekkking tot de door haren

meester gedane aanvrage, om haar voor den tijd van veertien dagen onder de strafarbeiders te doen werken, ter zake van verregaand ongeoorloofd gedrag.

Aangezien deze slavin voorkwam te lijden aan elephantiasis, is de stads-heelmeester aangeschreven om haar te visiteren, met opdragt om zijne bevinding aan den heer procureur-generaal te doen kennen.

Op grond van de kwaal, waarmede de slavin Mimie behebt is, is het verzoek om haar strafarbeid te doen verrigten van de hand gewezen.

Vrijdag, den 12den Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van Cornelis Willem van Gils, wegens de klagte van den slaaf Cornelis, aankomende de plantage Hooyland c. s., tegen hem, van Gils, en de negers van eene matrozenpont, aankomende J. B. de Mesquita, ter zake van mishandeling ingebragt

(Zie dd. 5, 10, 15 en 19 dezer.)

Maandag, den 15den Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Messelina, aankomende B. C. van den Ende, werkende op de centraal-fabriek Buitenrust,

Brengt de klagte in dat zekere J. Chandler haar in der tijd aan den heer B. C. van den Ende, zonder of afgescheiden van haar kind, dat toen slechts zes maanden bereikt had en derhalve nog zogende was, verkocht zou hebben.

(Zie dd. 22 Junij, 13 en 14 Julij e. k.)

b. van den slaaf Frederik, aankomende C. van Beeldsnijder Raven,

c. van den slaaf Victor, aankomende Gompert Salomons.

Door de slaven Cornelis, aankomende de plantage Hooyland c. s., aangeklaagd ter zake van feitelijk geweld en het wegvoeren van goederen uit eene pont.

(Zie dd. 5, 10 en 12 Junij jl. en 19 Junij e. k.)

Dingsdag, den 16den Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Antoinetta, aankomende S. C. Nassy, omtrent het door haren meester gedaan verzoek, om haar voor den tijd van veertien dagen, ter zake van brutaliteit, dwangarbeid te doen verrigten.

Overeenkomstig het verzoek van den eigenaar, voor den tijd van veertien dagen onder de strafarbeiders opgenomen.

Vrijdag, den 19den Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Vasal (of Aboekoe), aankomende de weduwe W. Elder;

b. van Gerhard Fix, blankofficier op de plantage Brouwerslust,

omtrent de klagte door de slaven Cornelis c. s., aankomende de plant. Hooyland, ingebragt.

(Zie dd. 5, 10, 12 en 15 dezer.)

Deze klagte is aan de kennisneming van het collegie van kleine zaken onderworpen geworden.

Zaturdag, den 20sten Junij 1857.

Aan sequesters van de plantage Waterloo, de heer A. Kennedy c. c., kennis gegeven, dat de slaaf Doris, aankomende de plantage de Lemmert, doch gewerkt hebbende op de plantage Waterloo, weder uit zijne custodie kan ontslagen worden, als bestaande er wel hevige vermoedens dat hij de slavin Mietje, aankomende evengemelde plantage, zou mishandeld hebben, maar geen bewijs tot het instellen eener regterlijke vervolging tegen deze beklaagde.

(Zie dd. 12, 15, 18 en 23 Mei en 10 Junij jl.)

Maandag, den 22sten Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van Joh. Chandler,

b. van J. A. A. Salomons.

Omtrent de klagte door de slavin Messelina, aankomende B. C. van den Ende, werkzaam op de centraalfabriek Buitenrust, ingebragt.

(Zie dd. 15 Junij jl., 13 en 14 Julij e. k.)

Dingsdag, den 23sten Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van H. Couzijnce,

b. » den slavenjongen Adolf,

c. » » » Daniel (beiden aankomende C. R. Berner, werkende op de plantage Tourtonne), wegens diefstal van een kapadoevarken op de plantage Tourtonne.

Deze zaak is voor het geregtshof behandeld geworden.

Woensdag, den 24sten Junij 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Leentje;

b. » » » Philippina, en

c. » » » Sabana, allen aankomende de plantage Zeezigt, omtrent de reden harer verwijdering van de plantage Zeezigt, hebbende zij opgegeven onregtmatig en onbillijk naar de plantage Wederzorg te zijn verwijderd, alwaar zij daags moeten werken, doch 's nachts werden opgesloten.

2°. Administrateuren der plantage Zeezigt, de heeren E. F. L. Mollinger en T. J. Eyken Sluyters, bij missive dd. heden, bekend gesteld met de klagten door de drie voornoemde slavinnen ingebragt, met uitnoodiging om inlichtingen daaromtrent.

Op grond van het verlaten der plantage zonder pas, zijn zij met tien zweepslagen gestraft geworden.

(Zie den 7den Julij e. k.)

Vrijdag, den 26sten Junij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Daniel,	allen aankomende de plantage Spieringshoek.
b. » » » Adam,	
c. » » » Lansard,	
d. » » » Karel,	
e. » » » Jacobus,	
f. » » » Primo, en	
g. » » » Picantrie,	

Brengen klagten in tegen den mede-eigenaar en directeur, den heer T. Bray, wegens te zware werktaken bij het kappen van palissaden.

(Zie den 27sten Junij e. k.)

h. Van den slaaf Albert, aankomende de plantage Ma Retraite.

Klagte dat hij onverdiend in de boei zou zijn gesloten, en dat de heer J. A. Samuels hem geweigerd zou hebben om zijne meid, die zich in het kraamhospitaal van de vroedvrouw Albertina Roepel bevindt, te gaan bezoeken.

(Zie den 27sten Junij e. k.)

Zaturdag, den 27sten Junij 1857.

1°. Den heer J. Frouin, mede-eigenaar en administrateur der plantage Spieringshoek, bij missive dd. heden bekend gesteld met de klagten door zeven slaven van de plantage Spieringshoek (zie dd. gisteren) tegen den heer Bray, directeur van dat effect, ingebragt, omtrent te zware werktaken bij het kappen van palissaden, met uitnoodiging om daaromtrent inlichtingen te mogen bekomen.

Uit aanmerking dat, blijkens de inlichtingen door de heeren J. Frouin en T. Bray, eigenaren van de plantage Spieringshoek, gegeven, deze klagers bij het kappen van palissaten verre beneden het merk, bij het slavenreglement, publicatie van 1851 (G. B. n°. 4) vastgesteld, hadden gewerkt en over het algemeen grooten onwil bij dien arbeid hadden aan den dag gelegd, terwijl zij zich zonder pas van de plantage hadden verwijderd, zoo zijn dezelven met dertig zweepslagen gestraft geworden.

2. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van J. N. Samuels, met betrekking tot de klagten, door den slaaf Albert, aankomende de plantage Ma Retraite, ingebragt.

(Zie dd. gisteren.)

Bij het ingesteld onderzoek gebleken zijnde, dat de klager zich aan onbetamelijke en aanmatigende uitdrukkingen jegens zijnen meester had schuldig gemaakt en zich zonder pas van de plantage verwijderd had, is hij voor den tijd van veertien dagen onder de strafarbeiders alhier geplaatst.

3. Nog gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Frans,	beiden aankomende de plantage Onvergenoegd;
b. » » » Ferrier,	

c. » » » Johan, aankomende de plantage Brunswijk;

omtrent den diefstal van varkens, pluimvee en een schapenbok enz., op de plantage Waijamoe, in den nacht van den 3den op den 4den Februarij jl., voorafgegaan door braak.

(Zie 17, 23 en 24 Februarij, 6 Junij jl. en 7 Julij e. k.)

Dingsdag, den 7den Julij 1857.

1. Nader gehoord en in confrontatie gebragt:

a. den slaaf Alexander, aankomende de plantage Onvergenoegd;

b. » » Johan, » » » Brunswijk;

met betrekking tot den in der tijd op de plantage Waijamoe plaats gehad hebbende diefstal, vergezeld van braak.

Aangezien het onderzoek voldoende bewijzen heeft opgeleverd, dat deze twee beklaagden, de slaven Johan en Alexander, zich aan diefstal van vee en andere artikelen op de plantage Waijamoe onder verzwarende omstandigheden hebben schuldig gemaakt, zoo zijn dezelve, na eene correctie van veertig slagen op het piket van justitie te hebben ondergaan, voor den tijd van zes maanden onder de dwangarbeiders in de stad opgenomen.

De andere in deze zaak betrokken slaven zijn, uit hoofde van gebrek aan bewijs, weder ter beschikking van administrateuren gesteld geworden.

2. Aangeschreven de heeren E. F. L. Mollinger en T. J. Eyken Sluyters, administrateuren der plantage Zeezigt. Kennis gegeven dat de slavinnen Leentje, Philippina en Sabana, aankomende de plantage Zeezigt, elk met tien zweepslagen zijn gestraft, wegens het verlaten der plantage Wederzorg (alwaar zij voor straf verwijderd waren) zonder pas enz.

Na de door de administrateuren der plantage Zeezigt te dezer zake gegeven inlichtingen, zijn dezen door den ondergeteekende herinnerd aan de bepaling, vervat in art. 29 van het slavenreglement, publicatie van 6 Mei 1851 (G. B. nº. 4), in verband met de publicatie van 30 Augustus 1856 (G. B. nº. 10), waarbij aan beheerders van plantages wel is verleend de bevoegdheid om op te leggen de straf van verwijdering of verbanning naar eenige andere plantage of grond voor den tijd van zes maanden, maar geenszins hun de magt toegekend, om deze straf aanmerkelijk te verzwaren, door daarmede gepaard te laten gaan opsluiting gedurende den nacht.

(Zie den 24sten Junij jl.)

Maandag, den 13den Julij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van R. B. Bibaf, omtrent de verklaringen door de slavin Messelina of Merselina, aankomende den heer B. C. van den Ende, ten burele der politie afgelegd.

(Zie hiervoren den 15den en 22sten Junij en voorts 14 Junij e. k.)

Dingsdag, den 14den Julij 1857.

Bij missive dd. heden den heemraad der divisie Boven-Cottica en Perica aangeschreven, met verzoek om van den burgerkapitein van evengemelde divisie de noodige inlichtingen te bekomen ten aanzien van het slavenkind Jacoba, geboren uit opgemelde slavin Merselina, aankomende B. C. van den Ende, hetwelk in der tijd op de plantage de Vrede zou zijn overleden.

(Zie dd. 15 en 22 Junij en 13 Julij jl.)

De resultaten, die het onderzoek naar de door de slavin Merselina voornoemd ingebragte klagte hebben opgeleverd, hebben geene aanleiding gegeven om daaraan eenig ander of meer gevolg te geven.

Vrijdag, den 17den Julij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van het slavenmeisje Esther, aankomende de plantage Kerkshoven, omtrent de verwonding door haar van den slaaf François, mede behoorende aan opgemeld effect, met eenen houwer toegebragt.

(Zie den 20sten en 28sten Augustus e. k.)

Zaturdag, den 18den Julij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Patientie, aankomende de plantage Mon Trésor, in dienst van den heer S. Soesman Jr., ter zake dat de heer Soesman haar onverdiend met zweepslagen zou hebben willen straffen, omdat zij in gebreke zou zijn gebleven om hare meesteres, naar gewoonte, 's avonds te komen groeten.

Volgens gegeven inlichtingen van den beklaagde deze slavin zich aan onwil tot werken hebbende schuldig gemaakt, terwijl zij zich zonder pas van de plantage verwijderd heeft, is zij met tien zweepslagen op het piket der justitie afgestraft.

Maandag, den 20sten Julij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Lodewijk, aankomende Paulina de Montil, getuige in de klagte van den slaaf Primo, aankomende H. van Bönffer, tegen Lodewijk Belgen, ter zake van feitelijk geweld.

Bij vonnis van het collegie van kleine zaken, in dato 4 Augustus 1857, is de beklaagde, bij gebrek aan bewijs, vrijgesproken.

Dingsdag, den 21sten Julij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Proserpine, aankomende de verlaten plantage Gelderland, in dienst van D. H. Arrius.

Klagte tegen genoemden Arrius, ter zake van mishandeling en onthouding van kleedingstukken en voedsel.

Door den meester omtrent de ingebragte klagte de vereischte inlichtingen en hem vervolgens de noodige wenken gegeven zijnde, is de klaagster weder ter zijner beschikking gesteld.

Woensdag, den 22sten Julij 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Kwamina, aankomende J. B. de Mesquita, omtrent het verzoek van zijnen meester, om hem, ter zake van brutaliteit, op het piket der justitie met zweepslagen te doen afstraffen.

2°. Idem als voren, van J. B. de Mesquita, omtrent opgemelde zaak ten aanzien van zijnen slaaf Kwamina.

Het onderzoek termen hebbende opgeleverd om aan het verzoek van den klager te voldoen, is aan den slaaf Kwamina zoodanige correctie op het piket der justitie opgelegd, als bij het slavenreglement aan eigenaren is veroorloofd.

Dingsdag, den 28sten Julij 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Wilhelmina, aankomende plantage Mon Trésor;

b. » » » Lisette, » » de Dageraad en Dankbaarheid, en

c. » » » Patientie, » » Mon Trésor, allen werkende op de plantage Mon Plaisir, aankomende den heer S. Soesman jr.

Klagte tegen den heer S. Soesman jr. wegens te zware werktaken en onthouding van zeven achtereenvolgende Zondagen.

Nadat de meester hieromtrent gehoord is, zijn de klaagsters, op grond dat zij zich zonder pas van de plantage verwijderd en overdreven klagten ingebragt hebben, voor den tijd van vier weken onder de strafarbeiders alhier opgenomen.

Maandag, den 3den Augustus 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Jack, aankomende de plantage l'Aventure, getuige in de klagte tegen de hierna te vermelden slaven;

b. van den slaaf Succes, } aankomende de plantage l'Aventure.
c. » » » Kwamina, }

ter zake zij geweigerd hebben om van den eigenaar en directeur der plantage l'Aventure, den heer J. D. Horst, straf aan te nemen, op grond dat zij zonder zijne voorkennis eenige bossen banannen elders hadden weggevoerd, en zich vervolgens bij hunne aanhouding op de plantage Twijfelachtig tegen den directeur van deze plantage onbehoorlijke uitlatingen hebben veroorloofd.

In het belang der goede orde is de slaaf Succes, die ten deze het meest strafbaar is bevonden, voor den tijd van zes maanden naar de plantage Rac à Rac verwijderd, terwijl de slaaf Kwamina met twintig zweepslagen op het piket der justitie is afgestraft.

Zaturdag, den 8sten Augustus 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Januarij, 1sten bastiaan op en toebehoorende aan de plantage Hecht en Sterk, omtrent de weigering der mannegers van de plantage Hecht en Sterk om maandelijks bij afwisseling met eenen ploeg van tien mannegers op de naburige suikerplantage 't Vertrouwen te gaan arbeiden, waaromtrent een en twintig hunner bij den burgerkapitein der divisie Beneden-Cottica klagten hebben ingebragt, die hen weder ter voorloopige beschikking van den directeur der plantage Hecht en Sterk heeft gesteld.

(Zie den 17 Augustus e. k.)

Maandag, den 10den Augustus 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Antonie, aankomende H. Pollotschek, omtrent het verzoek, door zijnen meester gedaan, om hem ter zake van onwil tot werken voor eenigen tijd onder de dwangarbeidende slaven alhier te laten werken.

Voor den tijd van veertien dagen onder de strafarbeiders alhier geplaatst.

Woensdag, den 12den Augustus 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Willem, aankomende de plantage Marienbosch (vrouwen-bastiaan aldaar), wegens de desertie van veertien slavinnen, aankomende de plantage Marienbosch.

(Zie den 13den Augustus e. k.)

Donderdag, den 13den Augustus 1857.

Den heer H. G. Roux, administrateur der plantage Marienbosch, bij missive dd. heden mededeeling gedaan van de verklaringen door den slaaf Willem, bastiaan over de vrouwenmagt van dat effect, ten burele der politie afgelegd, ten aanzien der desertie van veertien slavinnen, aankomende voornoemde plantage.

Na ingesteld onderzoek zijn dertien dezer slavinnen, ten overstaan der burger-autoriteit der divisie Beneden-Cottica, op de plantage Marienbosch met zweepslagen afgestraft, namelijk zes met twintig, vijf met vijftien en twee met tien; aan eene dezer slavinnen, die beweerde zwanger te zijn, is opgelegd de straf van opsluiting gedurende den tijd van acht dagen.

Maandag, *den* 17*den* ***Augustus*** 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Napoleon,

b. » » » Trobie,

aankomende de plantage Hecht en Sterk, ter zake zij zich als belhamels hebben doen kennen bij de weigering der mannegers, om ploegsgewijze op de plantage 't Vertrouwen te gaan arbeiden; voorts uit hoofde zij zich verzet hebben tegen het bevel van den directeur om stadwaarts te komen.

Na ingesteld onderzoek is de slaaf Napoleon voor den tijd van drie maanden onder de dwangarbeidende slaven alhier geplaatst, terwijl aan den slaaf Trobie eene correctie op het piket der justitie is opgelegd.

(Zie den 8sten Augustus jl.)

Dingsdag, *den* 18*den* *Augustus* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van G. J. H. Kalden,

b. » H. J. Blanche,

getuigen in de klagte door de slavin Sanna, aankomende J. F. Stolker, tegen den slaaf Adriaan, aankomende J. Abrahams Jr., ter zake van feitelijk geweld.

Op dringend verzoek van de klaagster, zijnde zuster van den beklaagde, is aan deze zaak geen gevolg gegeven.

Woensdag, *den* 19*den* ***Augustus*** 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Jantje, aankomende de plantage la Paix, laatst gewerkt hebbende op de plantage Rac à Rac, omtrent de aanleiding of oorzaak van zijne verwijdering van de plantage Rac à Rac, terwijl hij tevens klagte inbrengt tegen den directeur van laatstgenoemd effect, ter zake dat deze geweigerd zou hebben hem veldgereedschappen te verschaffen, terwijl hij tevens zou lijden aan een ongemak aan een der beenen, waardoor hij zijn werk niet zou kunnen voltooijen.

Uit hoofde de stadsheelmeester bevonden heeft dat de slaaf Jantje niet lijdende is aan het door hem voorgewende letsel of ongemak aan het been, en vermits hij bij herhaling, zonder aanleiding, zich aan desertie heeft schuldig gemaakt, is hem eene correctie op het pikel der justitie opgelegd.

Donderdag, *den* 20*sten* ***Augustus*** 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf François, aankomende de plantage Kerkshoven, ten aanzien van de hem door het slavenmeisje Esther, aankomende evengemelde plantage, met eenen houwer toegebragte verwonding.

(Zie dd. 17 Julij jl. en 28 Augustus e. k.)

Vrijdag, *den* 21*sten* ***Augustus*** 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Frans, aankomende de plantage Kroonenburg, ter zake de heer Arthur, directeur van gemeld effect, hem met zweepslagen zou hebben willen afstraffen,

niettegenstaande de wonde der kortelings hem, op last van den sequester, den heer A. Wildeboer, op het piket der justitie toegebragte zweepslagen, nog niet genezen zijn. (Zie dd. 22 en 27 Augustus e. k.)

b. van den slavenjongen Cornelis, aankomende de plantage de Nieuwe Hoop, in dienst van H. Goudman alhier, omtrent zijne verwijdering en vagabondage gedurende ongeveer acht dagen, en arrestatie op het pad van Wanica.

Nadat deze jongen eene ernstige mondelinge correctie en vermaning op het bureau van politie had ontvangen, is hij weder ter beschikking van den sequester der plantage de Nieuwe Hoop, den heer A. Wildeboer, gesteld.

Door eenen vrijen persoon op het pad van Wanica aangehouden.

Zaturdag, den 22sten Augustus 1857.

Bij missive dd. heden den heer A. Wildeboer, sequester van de plantage Kroonenberg, bekend gemaakt met de klagte door den slaaf Frans, aankomende dat effect, ingebragt. (Zie dd. 27 dezer.)

Woensdag, den 26sten Augustus 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slaven Sander en Darius, aankomende de plantage Nieuw-Clarenbeek, op grond, dat zij zich het meest brutaal en oproerig hebben betoond, bij gelegenheid dat de mannegers op de plantage Nieuw-Clarenbeek zich verzet hebben tegen de bevelen van den directeur, om zestig banannengaten per dag in kappewerie land te delven, waarvan zij eigendunkelijk slechts vijf en dertig afgewerkt hebben.

Op grond van het ingesteld onderzoek, zoomede van de plaatselijke opname door de burgerautoriteit ten opzigte van de werkzaamheden, zijn deze twee slaven voor den tijd van drie maanden onder de strafarbeiders alhier geplaatst.

Donderdag, den 27sten Augustus 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Louis, eersten bastiaan op de plantage Kroonenberg, omtrent de klagte van den slaaf Frans, aankomende de plantage Kroonenberg, tegen den heer Arthur ingebragt.

(Zie dd. 21 dezer).

Na het ingesteld onderzoek is de slaaf Frans voornoemd weder ter beschikking van sequesters van de plantage Kroonenberg gesteld, terwijl hunne tusschenkomst is ingeroepen om den directeur wegens de hier bedoelde klagte de noodige wenken te geven.

Vrijdag, den 28sten Augustus 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Constantie,

b. » » » Santje, en

c. » den eersten bastiaan Jacob (allen aankomende de plantage Kerkshoven),

wegens de verwonding door de slavin Esther den slaaf François, beiden aankomende de plantage Kerkshoven, met eenen houwer toegebragt.

(Zie hiervoren dd. 17 Julij en 20 Augustus jl.)

Ten gevolge van het ingesteld onderzoek is de slaaf François voornoemd voor den tijd van zes weken onder de strafarbeiders geplaatst.

Woensdag, den 9den September 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den agent van politie H. C. L. Rink;

b. » R. F. Borg; en

c. » den slaaf Willem, aankomende A. S. van Coerland,

getuigen in de klagte van den slaaf Frederik, aankomende D. Nassy, ter zake van feitelijk geweld tegen W. Köster.

Op verzoek van den klager is deze zaak zonder verdere vervolging gelaten, zijnde aan den beklaagde nogtans eene ernstige vermaning en de noodige wenken voor de toekomst gegeven.

Donderdag, den 10den September 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Benjamin, aankomende de plantage Alkmaar, wegens het voornemen van administrateuren, den heer H. Wright c. s. qq., om hem, ter zake van oproerig gedrag en feitelijk geweld, naar de plantage Kent te verwijderen; zijnde hij tot dat einde voorloopig in het fort Zeelandia gecustodieerd.

Na gegeven inlichtingen door de beheerders van gemeld effect is de slaaf Benjamin, in het belang der goede orde en ter voorkoming van verdere rustverstoring op genoemde plantage, naar de plantage Kent verwijderd geworden.

Vrijdag, den 11den September 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Adolphina of Rudolphina, aankomende de plantage Zeezigt. Klagte tegen den directeur van dat effect, B. C. van Sluyters, ter zake deze haar onverdiend en onregtvaardig zou hebben willen doen straffen, waarna zij zich vier weken heeft geabsenteerd;

2°. bij missive, dd. heden, de heeren T. J. Eyken Sluyters en E. T. L. Mollinger, administrateuren der plantage Zeezigt, kennis gegeven van opgemelde door de slavin Adolphina of Rudolphina ingebragte klagte.

Ten gevolge der ingewonnen informatien is zij met 20 zweepslagen op het piket der justitie afgestraft.

Maandag, den 14den September 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Winst, aankomende de plantage George Hendrik, ter zake hij zou zijn weggeloopen, uit hoofde de heer F. G. Henkel, eigenaar van dat effect, hem onverdiend met zweepslagen zou hebben willen doen straffen;

2°. bij missive, dd. heden, de heeren H. J. Blancke en F. G. Henkel, sequesters van de plantage George Hendrik, kennis gegeven van opgemelde klagte.

Uit hoofde van de weigering van den heer Henkel, om den procureur-generaal, op diens verzoek, inlichtingen te geven, is deze slaaf aan den eigenaar teruggezonden.

Donderdag, den 17den September 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Betje, aankomende de plantage Kerkshoven, wegens de tegen haar door den eigenaar G. D. Visser ingebragte klagte, ter zake van verzet tegen den directeur der plantage Kerkshoven,

weigering om diens bevelen op te volgen, ten einde in het ziekenhuis te worden geplaatst, aangezien zij zich opgegeven had ziek te zijn.

Na gegeven inlichtingen door den eigenaar, is zij met vier weken dwangarbeid gestraft.

Vrijdag, den 25sten September 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Hendrik, aankomende de plantage Kerkshoven, ter zake van het plegen van gewelddadigheid in het negerhuis van de tot gemelde plantage behoorende slavin Esther, in welke woning hij zich in den nacht ter sluik had begeven, met het doel om met die slavin bijslaap te hebben; voorts weigering om van den directeur ter zake straf aan te nemen, zoomede halsstarrig verzet, om zich tot verantwoording van zijn gedrag bij den eigenaar in de stad te begeven.

Op het piket der justitie met dertig zweepslagen afgestraft.

Maandag, den 28sten September 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Jansje,		
b. » » » Sabana,	allen aankomende de plantage Marienbosch.	
c. » » » Petronella,		

Klagte wegens te zware werktaken bij het tjappen der bedden en onverdiende bestraffing met de zweep; wijders het opleggen van gestadige afstraffingen door den directeur, zonder dat hiervoor aanleiding zou bestaan.

2°. Den heer H. G. Roux, administrateur der plantage Marienbosch, bij missive dd. heden, bekend gesteld met bovenvermelde klagten, met verzoek om daaromtrent te mogen worden ingelicht.

Van den beheerder der plantage Marienbosch, den heer H. G. Roux, de vereischte inlichtingen bekomen hebbende, zijn de drie klaagster voor den tijd van zes weken onder de strafarbeiders in de stad opgenomen.

Woensdag, den 30sten September 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Stephanus, aankomende C. R. Berner, werkende op de plantage Tourtonne, met betrekking tot de reden zijner verwijdering van evengemelde plantage, zoomede omtrent zijne ontvlugting uit het ziekenhuis aldaar, na het slot der boei, waarin hij geplaatst was, te hebben opengebroken of afgerukt.

Na verkregen inlichtingen omtrent de door den slaaf Stephanus ingebragte klagte, is hij met twintig zweepslagen op het piket der justitie gestraft.

Zaturdag den 3den October 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Aventure,	
b. » » » Presto,	
c. » » » Castor,	
d. » » » Fiander,	allen aankomende de plantage Kerkshoven.
e. » » » Matthijs,	
f. » » » Dauphin,	
g. » » » Sander, en	
h. » » » Toontje.	

Omtrent de willekeurige en eigendunkelijke onttrekking aan de straf die hun, ten overstaan van den heemraad der divisie Beneden-Cottica, op last van den procureur-generaal zou worden opgelegd, waarop zij zich gezamenlijk van de plantage hebben verwijderd, tijdens opgemelde heemraad zich met eene commissie van burgerofficieren aldaar tot dat einde bevond. Voorts brengen zij klagte in wegens den bouwvalligen staat van de negerhuizen en van de ondoelmatige inrigting van het ziekenhuis.

Op uitdrukkelijk verzoek van den heemraad der divisie Beneden-Cottica, tot instandhouding van het gezag der autoriteiten, zoomede tot handhaving van rust en orde op de plantage Kerkshoven, alwaar in den laatsten tijd vele ongeregeldheden hebben plaats gevonden, en van de plantages in het algemeen, de klagers weder naar gemelde plantage teruggezonden, ten einde alsnog, ingevolge art. 30 van het slavenreglement, publicatie van 6 Mei 1851, G. B. n°. 4, in verband met de publicatie van 30 Augustus 1856, G. B. n°. 10, in tegenwoordigheid van den heemraad en de burgerautoriteit te worden gestraft.

Dingsdag, *den* 6*den October* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Clasina, aankomende de plantage Kerkshoven. Klagte, dat de directeur haar onverdiend met de zweep zou hebben doen afstraffen en 's nachts in het ziekenhuis zou opsluiten, terwijl hij over het algemeen de slaven zou mishandelen.

Aangezien volgens verkregen inlichtingen, de door de klaagster ingebragte bezwaren overdreven waren en zij zich zonder voorkennis van den directeur van de plantage heeft verwijderd, is zij voor den tijd van drie maanden onder de te Paramaribo dwangarbeidende slaven opgenomen.

b. van den slaaf Johannis, aankomende de plantage Vaderszorg en Carelsdeel, werkende op de plantage Petersburg, ter zake dat de directeur Wilmans hem op eene beschuldiging van den blankofficier der plantage Jagtlust, alwaar hij banannen was gaan halen, door tusschenkomst van administrateuren, de heeren H. J. Blancke qq. c. s., zou hebben willen doen afstraffen, waartoe, volgens zijne meening, geene termen bestaan.

(Zie hierna den 12den October e. k.)

c. van den slaaf Doris, aankomende de plantage Waterloo, laatst gewerkt hebbende op de plantage Sinabo.

Geeft op, dat hij stadwaarts is gekomen met het voornemen om bij den sequester der plantage Waterloo, den heer A. Kennedy, klagte in te brengen dat de directeur der plantage Sinabo hem iederen nacht in de boei zou sluiten en gestadig onverdiend zou doen afstraffen; dat hij op de plantage Mon Trésor is gearresteerd, alwaar hij aan den wal ging, omdat zijn corjaal was lek geworden.

(Zie den 7den October e. k.)

Ter beschikking van den sequester der plantage Waterloo, den heer A. Kennedy, gesteld, met uitnoodiging om inlichting te geven ten aanzien van zijne opgave, dat hij vier maanden 's nachts in de boei zou zijn opgesloten geworden.

Woensdag, *den* 7*den October* 1857.

1°. Afgezonden missives:

a. aan den heer A. Kennedy, sequester der plantage Waterloo, bekend gesteld met de verklaringen door den slaaf Doris afgelegd.

(Zie hiervoren.)

b. aan den stadsheelmeester opgedragen om bij de slavinnen Adriantje en Mariantje, aankomende de plantage Marienbosch, te onderzoeken, of er sporen van buitengewone of zware afstraffing met de zweep op te merken zijn, en daarvan rapport uit te brengen.

2°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavinnen Adriantje en Mariantje, aankomende de plantage Marienbosch, klagte inbrengende dat zij, zonder aanleiding of oorzaak, door den directeur streng met de zweep zouden zijn afgestraft.

Nadat de klaagsters door den stadsheelmeester waren onderzocht, die geene sporen van mishandeling of buitengewone afstraffing bij haar heeft waargenomen, en de administra-

teur, de heer H. G. Roux, ook ten aanzien dezer twee klaagsters de noodige inlichtingen omtrent de ingebragte klagten had gegeven, zijn zij met zes weken dwangarbeid alhier gestraft.

Maandag, *den* 12*den* *October* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Bent, aankomende de plantage Petersburg;

b. » » » Klein Philip, » » » Vaderszorg en Carelsdeel, verhuurd aan de plantage Petersburg.

Getuigen in de klagte tegen den slaaf Johannis, aankomende de plantage Vaderszorg en Carelsdeel, verhuurd aan de plantage Petersburg, ingebragt.

(Zie hiervoren den 6den October jl.)

Het ingesteld getuigenverhoord heeft voldoende bewijzen opgeleverd, dat de slaaf Johannis voornoemd zich op de plantage Jagtlust aan verregaande onbehoorlijke uitlatingen en bedreigingen heeft schuldig gemaakt, en wel ten gevolge van het misbruik van sterkendrank. Op grond hiervan is hij met twintig zweepslagen op het piket der justitie gestraft.

Dingsdag, *den* 13*den* *October* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Joseph, aankomende M. H. MacKenzie;

b. » J. B. Le Duc qq. M. H. MacKenzie; en

c. » Margaretha Henriette MacKenzie,

omtrent het verzoek door J. B. Le Duc qq. M. H. MacKenzie gedaan, om voorzegden slaaf Joseph voor eenen onbepaalden tijd onder de strafarbeiders te doen opnemen, ter zake van wangedrag en onwilligheid.

Bij onderzoek bevonden zijnde, dat deze slaaf vroeger tot het weglooperskamp, in de Surnauskreek gelegen, heeft behoord, en dat hij zich aan onbetamelijk gedrag, onwil tot werken en aan bedreigingen om wederom weg te loopen heeft schuldig gemaakt, zoo is hij voor den tijd van vier weken onder de strafarbeiders alhier opgenomen.

Zaturdag, *den* 17*den* *October* 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Adolf, aankomende de plantage Breukelerwaard, omtrent het door de slavin Kaatje, aankomende evengemelde plantage, gepleegd feitelijk geweld ten opzigte van den blankofficier, zoomede met betrekking tot de aldaar door de slavenmagt gepleegde ongeregeldheden en verzet tegen de bevelen van den directeur.

(Zie den 27sten October e. k.)

Maandag, *den* 19*den* *October* 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van de slavin Antoinetta, aankomende J. G. Heilbron, klagte tegen haren meester voornoemd, wegens het toebrengen van slagen en ondergane mishandelingen.

2°. Bij missive dd. heden den stadsheelmeester aangeschreven om te onderzoeken, of er bij opgemelde slavin Antoinetta sporen van ondergane mishandeling of feitelijk geweld op te merken zijn, enz.

(Zie den 20sten en 21sten October e. k.)

Dingsdag, den 20sten October 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Elisabeth, aankomende de plantage Waterland, in dienst van W. E. Ruhmann;

b. van de slavin Louisa, aankomende M. R. Munro, getuigen in opgemelde klagte, door de slavin Antoinetta, aankomende J. G. Heilbron, tegen haren meester ingebragt.
(Zie den 19den October jl. en 21 en 22 October e. k.)

Woensdag, den 21sten October 1857.

Ingekomen verklaring van den stadsheelmeester dd. heden, omtrent het door Z. Ed. ingesteld onderzoek bij de slavin Antoinetta, aankomende J. G. Heilbron.
(Zie hiervoren dd. 19, 20 October jl. en 22 October e. k.)

Donderdag, den 22sten October 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van J. G. Heilbron, wegens de klagte door de hem toebehoorende slavin Antoinetta ingebragt.
Naardien wel gegrond vermoeden, maar geen bewijs bestond, dat genoemde slavin door haren meester was geslagen, is laatstgenoemde tegen alle willekeurige handelingen jegens zijne slaven ernstig vermaand.
(Zie dd. 19, 20 en 21 October jl.)

Dingsdag, den 27sten October 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van H. W. Reuter, blankofficier op de plantage Breukelerwaard;

b. » de slavin Kaatje,
c. » » » Louisa, en
d. » » » Francina,
} allen aankomende de plantage Breukelerwaard,

omtrent het door opgenoemde slavin Kaatje ten aanzien van den blankofficier gepleegd feitelijk geweld; voorts ten aanzien van het gewelddadig verzet tegen het vertrek van deze slavin naar de stad, waarbij de slavenmagt tot oproer en verregaande ongeregeldheden is overgeslagen, terwijl voorzegde slavinnen Louisa en Francina zich bij die gelegenheid het meest op den voorgrond hebben geplaatst.
(Zie den 17den October jl.)
Na ingesteld onderzoek en verkregen inlichtingen van beheerders van dat effect, den heer H. A. Tirion c. s. qq., zijn de voornoemde slavinnen Kaatje, Francina en Louisa elk met twintig zweepslagen op het piket der justitie afgestraft, terwijl eerstgenoemde daarenboven voor den tijd van vier weken onder de dwangarbeidende slaven alhier is opgenomen.

Woensdag, den 28sten October 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Jantje, aankomende de plantage Nijd en Spijt, omtrent zijne verwijdering van de plantage Guinesche Vriendschap, ten einde, volgens zijn voorgeven, klagte tegen den directeur van dat effect in te brengen; zijnde bij, eenige maanden geleden, na zijne terugkomst uit het wegloopcrskamp in de Surnauskreek, waarin hij onderscheidene jaren vertoefd heeft, op laatstgemelde plantage te werk gesteld.
Voor den tijd van drie maanden onder de strafarbeidende slaven alhier geplaatst.

b. van den slaaf Theodoor, aankomende de plantage Brouwerslust, omtrent zijne verbanning door administrateuren, den heer S. J. van West qq. c. s., naar de plantage Rac à Rac, en ten aanzien der redenen, die geleid hebben om hem van laatstgemeld effect stadwaarts te zenden en in custodie te plaatsen.

Beheerders, de heer S. J. van West qq. c. s., van opgemeld effect omtrent deze klagten inlichting gegeven hebbende, is genoemde slaaf — die overigens van eene zeer ongunstige zijde bekend is, — weder naar de plantage Rac à Rac teruggezonden, vooral om hierdoor ongeregeldheden op de plantage Brouwerslust te voorkomen; en

c. van de slavin Marie, aankomende D. Baëza, brengt klagte in tegen hare meesteres wegens slechte bejegeningen en het gestadig toevoegen van scheldwoorden en vernederende uitdrukkingen.

Het onderzoek hebbende doen kennen, dat de klaagster ongegronde klagten heeft ingebragt, en dat zij van eene ongunstige zijde bekend is, is zij, na eene mondelinge correctie te hebben bekomen, weder ter beschikking harer meesteres gesteld.

Zaturdag, den 31sten October 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van de slavin Pouwina,
b. » » » Elisabeth en
c. » » » Sara,
} allen aankomende de plantage Rust en Werk,

hebben zich ter beschikking van den kommandant van het fort Nieuw Amsterdam gesteld ten einde klagten in te brengen tegen den directeur der plantage Rust en Werk, wegens het opleggen van te zware werktaken en straffen buiten noodzakelijkheid.

(Zie dd. 3 November e. k.)

Dingsdag, den 3den November 1857.

Bij missive, dd. heden, administrateuren der plantage Rust en Werk, de heeren H. A. Tirion en J. F. Wergen, kennis gegeven van de klagten door de slavinnen Pouwina, Elisabeth en Sara, aankomende evengemelde plantage, tegen den directeur, den heer T. d'Arquin, ingebragt, met verzoek om daaromtrent inlichting te bekomen.

Op grond dat zij zich, zonder verlofpas van den directeur, stadwaarts begeven en ongegronde klagten tegen den directeur ingebragt hebben, met vijftien zweepslagen op het piket der justitie afgestraft.

Maandag, den 9den November 1857.

1. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Pieter,
b. » » » de Vrede,
c. » » » François,
d. » » » Minosabie,
e. » » » Frits,
f. » » » Secondo en
g. » » » Marius,
} allen aankomende de plantage de Vrede,

wegens te zware werktaken, die hun door den heer Brusch, eigenaar en directeur der plantage de Vrede, zouden worden opgelegd; dat de maatstok (lei of rij) een voet langer zou zijn op de plantage de Vrede dan op andere effecten, en dat zij 's nachts zouden moeten arbeiden zonder den volgenden ochtend vergoeding van uren rust te erlangen.

2°. Bij missive, dd. heden, den heer Brusch, eigenaar en directeur der plantage de Vrede, mededeeling gedaan van opgemelde klagten, met verzoek om dienaangaande inlichting te bekomen.

Op grond dat de zeven voernoemde klagers zich zonder verlofpas van de plantage verwijderd hebben, onder de verzwarende omstandigheid dat zij zich in het nachtelijk uur van het vierriêms-tentvaartuig, aankomende den heer Brusch, hadden meester gemaakt, elk met vijf en twintig zweepslagen op het piket der justitie afgestraft.

Vervolgens heeft de procureur-generaal, vergezeld van den heemraad der divisie Boven-Cottica en Perica, aldaar een onderzoek naar de opgelegde werktaken als anderzins bewerkstelligd.

Woensdag, den 11den November 1857.

1°. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Christiaan, aankomende de plantage Vlugt en Trouw, klagte tegen den eigenaar en directeur van evengemelde plantage, den heer J. Robinson, ter zake van onverdiende bestraffing en mishandeling.

(Zie den 13den November e. k.)

2°. Den stadsheelmeester uitgenoodigd om den slaaf Christiaan, aankomende de plantage Vlugt en Trouw, te onderzoeken.

Vrijdag, den 13den November 1857.

1°. Ingekomen: verklaring van den stadsheelmeester, houdende zijne bevinding wegens de visitatie van den slaaf Christiaan, aankomende de plantage Vlugt en Trouw.

2°. Bij missive, dd. heden, aan J. Robinson, eigenaar en directeur der plantage Vlugt en Trouw, kennis gegeven van de klagten door den slaaf Christiaan voornoemd tegen hem ingebragt, met uitnoodiging om dienaangaande inlichting te bekomen.

Ten gevolge van het plaats gehad hebbende onderzoek, in verband met de verkregen inlichtingen van den eigenaar, is voornoemde slaaf Christiaan voor den tijd van drie maanden onder de strafwerkers alhier geplaatst.

Donderdag, den 19den November 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Kivomie, en

b. » » » May, beiden aankomende de plantage Vossenburg.

Weigering om met andere negers bij nacht te malen, zoomede om op order van den administrateur, den heer H. G. Roux, in de stad te komen. Voorts miskenning van het gezag van de burgerautoriteit, als hebbende zij zich verzet om zich door eene commissie uit de burgermagt in de divisie te doen arresteren, niettegenstaande hun is kenbaar gemaakt dat die arrestatie op last van den procureur-generaal moest geschieden, terwijl zij zich bij de plaats gehad hebbende ongeregeldheden op de plantage Vossenburg, steeds op den voorgrond hebben gesteld.

Deze zaak is door den heer procureur-generaal op de plantage zelve afgehandeld en getermineerd.

(Zie den 21sten November e. k.)

Zaturdag, den 21sten November 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Henry of Heintje;

b. » » » Jan;

c. » » » Vrede;

d. » » » Jasmijn;

e. » » » Samson, en

f. » » » Ondervinding;

voorts van de meiden:

g. de slavin Marjana;

h. » » Antje;

i. » » Proserpina;

k. » » Comtesse;

l. » » Sopho;

m. » » Minerva;

n. » » Dorothea;

o. » » Rebecca;

p. » » Abena;

q. » » Duchesse, en

r. » » Anna, allen aankomende de plantage Vossenburg.

Herhaalde weigering om bij nacht te malen, zelfs toen zij daaromtrent door de commissie uit de gewapende burgermagt in de divisie werden vermaand en aangespoord.

Oneerbiedige en onbetamelijke handelwijze ten opzigte dezer commissie, aan wier bestraffingen zij zich eigendunkelijk hebben onttrokken en haar op eene tergende wijze hebben getrotseerd en miskend, niettegenstaande het hun bekend was dat evengemelde commissie op last van den procureur-generaal derwaarts was gezonden om de plaats gehad hebbende ongeregeldheden en weêrspannigheid der slaven te onderzoeken.

Deze aangelegenheid is door den heer procureur-generaal op de plantage Vossenburg zelve onderzocht, en tot handhaving der goede orde en tot behoud zooveel doenlijk van het gezag der burgerautoriteit, den schuldigen, naar bevind van zaken, ingevolge het slavenreglement, de noodige disciplinaire straffen opgelegd.

Woensdag, den 9den December 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Albert;

b. » » » Charles;

c. » » » William;

d. » de slavin Helena;

e. » » » Marie, en

f. » » » Philippina, allen aankomende de plantage Ma Retraite,

ter zake dat zij zich bij de op de plantage Ma Retraite plaats gehad hebbende ongeregeldheden als de belhamels hebben doen kennen; — voorts uit hoofde dat zij zich eigendunkelijk aan het onderzoek, hetwelk door eene commissie uit de gewapende burgermagt in de divisie op evengemelde plantage heeft plaats gehad, hebben onttrokken, en zich vervolgens vijf dagen in de kappewerie hebben schuilgehouden.

Dien ten gevolge zijn hun de navolgende straffen opgelegd; te weten: den slaven Albert, Charles en William dertig zweepslagen op het piket der justitie en vier weken dwangarbeid te Paramaribo, en de slavinnen Helena, Marie en Philippina vijftien zweepslagen en dwangarbeid als voren, de eerstgenoemde voor den tijd van zes weken en de twee laatstgenoemde slavinnen voor den tijd van vier weken.

Vrijdag, den 11den December 1857.

1. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Eduard, aankomende T. J. Verschuur, dresneger op de plantage Elisabethshoop; klagte tegen T. J. Verschuur wegens onthouding van de noodige geneeskundige behandeling en verpleging, als zullende hij, volgens zijne opgave, lijden aan zoogenaamde weris-hutti (hartklopping), zoodat hij niet zou kunnen werken.

2. Den stadsgeneesheer bij missive dd. heden uitgenoodigd om den toestand van den slaaf Eduard voornoemd te onderzoeken en daarvan rapport uit te brengen.

Na deswege ingewonnen informatien, den slaaf Eduard eene correctie op het piket der justitie van twintig zweepslagen opgelegd, en weder ter beschikking van den eigenaar gesteld; zijnde het gebleken, dat hij in zijn werk als dresneger, waartoe hij zeer wel in staat is, onwillig en tevens nalatig was.

Maandag, den 14den December 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Joseph, aankomende de plantage Johannisburg. In de negerhuizen van de plantage Moed en Kommer aangehouden en vervolgens door den burgerkapitein der divisie Beneden-Cottica aan den procureur-generaal opgezonden, op grond dat hij een verlofpas bij zich had, die niet aan het vereischte voldeed en reeds op den 7den September jl. was afgegeven, zoodat het verblijf van dien neger aldaar als verdacht was voorgekomen.

Deze slaaf is, na eene mondelinge correctie op het bureau van politie te hebben gehad, weder ter beschikking van administrateuren, den heer H. G. Roux c. s. qq., gesteld.

Donderdag, den 17den December 1857.

1. Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den slaaf Adriaan, aankomende J. A de Vries, en

b. van de slavin Jetta, aankomende den minderjarigen P. T. de Frederici.

Getuigenis der waarheid afgelegd in de klagte van de slavin Chrisje, aankomende A. Lyons qq., tegen Alida Dompert, ter zake van feitelijk geweld.

Deze klagte is voor het collegie van kleine zaken behandeld geworden; en

c. van den slaaf Ritmeester, aankomende de plantage Barbados; brengt klagte in tegen den directeur van evengemelde plantage, ter zake dat deze hem onverdiend in de boei zou hebben willen plaatsen en afstraffen.

2°. Bij missive, dd. heden, aan den administrateur der plantage Barbados, den heer E. F. L. Mollinger, inlichtingen gevraagd ten aanzien der door voornoemden slaaf Ritmeester ingebragte klagte.

Op grond dat hij zich zonder verlofpas van den directeur van de plantage verwijderd heeft, is hij voor den tijd van vier weken onder de strafarbeiders geplaatst.

Vrijdag, den 18den December 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen:

a. van den neger Willem, bekend in de slavenregisters ten name van mr. P. Sich-

terman (nu boedel) voor den vrijdom, omtrent zijne arrestatie op de plantage Johan en Margaretha, als verdacht voorkomende van poging tot diefstal in een boschneger-corjaal en konkelarij met slaven;

b. van Adeline Gros (bij wie opgemelde neger Willem in dienst is), ter zake voorgeschreven inlichtingen gegeven.

De beklaagde was, door tusschenkomst van de burgerautoriteit der divisie Beneden-Cottica, ter beschikking van de politie gesteld.

Het onderzoek geen bewijs hoegenaamd van de beschuldigingen, den beklaagde ten laste gelegd, hebbende opgeleverd, is hij weder op vrije voeten gesteld.

Dingsdag, den 29sten December 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Jantje, aankomende de plantage la Paix, werkende op de plantage Rac à Rac.

Heeft zich zonder verlofpas, van laatstgemeld effect verwijderd, ten einde bij de politie klagte in te brengen dat hij verstoken zou blijven van kleedingstukken.

(Zie den 30sten December e. k.)

Woensdag, den 30sten December 1857.

Bij missive, dd. heden, administrateuren der plantage la Paix, den heer H. G. Roux qq. c. s., bekend gesteld met de klagte door den slaaf Jantje voornoemd ingebragt, met mededeeling dat hij voor den tijd van drie maanden onder de strafarbeiders is geplaatst, als zich, zonder verlofpas, van de plantage te hebben verwijderd.

Donderdag, den 31sten December 1857.

Gehoord en proces-verbaal geformeerd der verklaringen van den slaaf Benarie, van de plantage Badenstein; klagte tegen den 1sten bastiaan van dat effect, ter zake dat deze hem onverdiend in de boei zou hebben willen doen sluiten.

2°. Bij missive, dd. heden, den heer H. Wright, eigenaar en administrateur der plantage Badenstein, kennis gegeven, dat voornoemde neger Benarie met zes weken dwangarbeid in de stad is gestraft, ter zake van het verlaten van de plantage zonder verlofpas.

Paramaribo, den 31sten Maart 1858.

De eerste adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,

(*get.*) J. VAN LIER,

Voor eensluidend afschrift,

De Procureur-Generaal,

(*get.*) J. W. GEFKEN,

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

N°. 17.

EXTRACT uit het journaal, gehouden op het bureau van politie, 2de afdeeling, over het jaar 1857, met betrekking tot de aldaar ingebragte klagten van en over slaven, en van de straffen en correctien hun ten gevolge der laatste opgelegd.

Maandag, den 5den Januarij 1857.

Gehoord: *a.* de slaven: 1°. Cesar enz., aankomende de plantage la Liberté, naar aanleiding eener klagte door administrateuren van genoemd effect ingebragt tegen den slaaf Hoop, wegens gepleegd feitelijk geweld tegen zijne moeder, de slavin Minerva, en tegen den op dat effect wonenden blankofficier, Matroos genaamd.

Bij arrest van het geregtshof is genoemde slaaf Hoop gecondemneerd tot 40 zweepslagen en dwangarbeid in boeijen voor een jaar.

Vrijdag, den 9den Januarij 1857.

Gehoord: *a.* C. A. Wois, eigenaar der plantage Hamburg, klagte tegen

b. den slaaf Heintje, aankomende dat effect, wegens verzet. (Zie 10 dezer.)

Zaturdag, den 10den Januarij 1857.

Gehoord: *a.* J. D. Horst, gewezen directeur der plantage Hamburg, omtrent de bezwaren door C. A. Wois, eigenaar van dat effect, tegen den slaaf Heintje ingebragt. (Zie den 12den dezer.)

Maandag, den 12den Januarij 1857.

Afgezonden: *a.* missive aan den heemraad der divisie Saramacca, waarbij deze wordt opgedragen om een onderzoek op plantage Hamburg te doen bewerkstelligen omtrent de bezwaren door C. A. Wois, eigenaar van dat effect, tegen den slaaf Heintje ingebragt.

Den slaaf later voor onbepaalden tijd bij de strafwerkers te werk gesteld.

Zaturdag, den 17den Januarij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Adam, aankomende J. M. A. Neumann, wegens het ontvreemden van een pagaal.
De klagte ongegrond bevonden.

Maandag, den 19den Januarij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Adam, aankomende plantage Maagdenburg, naar aanleiding van het door den administrateur B. C. van den Ende gedaan verzoek om hem voor eenigen tijd bij de strafwerkers te doen arbeiden. (Zie den 20sten dezer.)

b. de slavin Anna, aankomende den boedel K. van Ulrici, voorgevende besmet te zijn en verlangende naar het etablissement Batavia te worden opgezonden. Door den stadsgeneesheer de slavin niet besmet gevonden zijnde, is zij ter beschikking van haren meester gesteld.

Dingsdag, den 20sten Januarij 1857.

Gehoord: *a.* P. del Prado, enz.;

c. de slaaf Johannes of Jannie, aankomende plantage Hamburg, klagte tegen den bastiaan wegens mishandeling;

d. W. G. Stuger, enz.

Afgezonden: *a.* missive aan den administrateur der plantage Maagdenburg, B. C. van den Ende, waarbij deze bekend wordt gesteld met de bezwaren door den slaaf Adam ingebragt, tevens verzoekende om meer volledig bewijs der schuldpligtigheid van den slaaf in te zenden.
Aan dit verzoek is door B. C. van den Ende niet voldaan en de slaaf, die op het piket der justitie was gecustodieerd, ontslagen geworden.

b. missive van den eigenaar der plantage Hamburg, C. A. Wois, waarbij deze bekend wordt gesteld met de bezwaren door den slaaf Johannes of Jannie ingebragt. (Zie 23 dezer.)

Woensdag, den 21sten Januarij 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Paulina, aankomende de plantage de Nieuwe Hoop, naar aanleiding van het verzoek door den administrateur A. Salomons gedaan, om haar tot straf voor eenigen tijd met de strafwerkers te doen arbeiden, daar zij, zonder hiertoe verlof te hebben gevraagd, zich naar plantage Meerzorg had begeven en aldaar eenige dagen heeft vertoefd.
Dit verzoek is later ingetrokken en de slavin, die zich in custodie bevond, weder ontslagen, zonder dat haar straf is opgelegd geworden.

Vrijdag, den 23sten Januarij 1857.

Gehoord: *a.* P. Driessen enz.

c. Matthias de Veer, directeur der plantage Adrichem, omtrent het verzoek door den administrateur van dat effect E. Kölle gedaan, om den slaaf Adam, aankomende genoemde plantage, op het piket der justitie met zweepslagen te doen afstraffen, daar, door het moedwillig verzuim van dien slaaf, de slavenmagt gedurende drie dagen van kost verstoken is gebleven.
Na behoorlijk onderzoek is dit verzoek toegestaan geworden.

d. C. A. Wois, eigenaar der plantage Hamburg, omtrent de bezwaren door den slaaf Johannes of Jannie, aankomende dat effect, tegen den bastiaan Anthonie ingebragt. (Zie 24 Januarij e. k.)

e. de slaaf Heintje, aankomende R. H. Braam, naar aanleiding van het door den eigenaar gedaan verzoek om hem, daar hij zich aan desertie en huisselijken diefstal heeft schuldig gemaakt, tot straf gedurende eenigen tijd onder de strafwerkers te doen arbeiden. (Zie den 26sten dezer.)

Zaturdag, den 24sten Januarij 1857.

Gehoord *a.* J. G. Salomons, enz.

d. de slaaf Anthonie en

e. » » Geluk, aankomende de plantage Hamburg, omtrent de bezwaren door den slaaf Johannes of Jannie tegen den bastiaan Anthonie ingebragt.
De klagte van den slaaf Johannes of Jannie ongegrond bevonden zijnde, terwijl bewezen is geworden dat hij zich sedert ruim tien maanden schuil heeft gehouden, zoo is, op verzoek van den eigenaar C. A. Wois en uit aanmerking dat hij uit eigen beweging tot zijne plantage is teruggekeerd, gemelden slaaf kwijtschelding van straf verleend geworden.

Afgezonden: *a.* missive, enz.

Maandag, den 26sten Januarij 1857.

Gehoord: *a.* R. H. Braam, omtrent de verklaring afgelegd door den slaaf Heintje, hem toebehoorende. Het verzoek om dezen slaaf bij de strafwerkers te doen arbeiden toegestaan.

b. J. B. Kest enz.

Donderdag, den 29sten Januarij 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Patientie, aankomende plantage Susanna's Daal, omtrent het verzoek door den eigenaar J. Lyon gedaan, om haar wegens haar oproerig gedrag tot straf voor eenigen tijd onder de strafwerkers te doen arbeiden.
Na behoorlijk onderzoek het verzoek toegestaan.

b. de slaaf Jochem, aankomende plantage Dordrecht, omtrent de reden die aanleiding heeft gegeven tot zijne verwijdering van de plantage.

Afgezonden: *a.* missive aan C. D. Brakke, mede-eigenaar en directeur der plantage Dordrecht, waarbij aan dezen wordt kennis gegeven dat de slaaf Jochem zich tot de politie heeft vervoegd, omdat hij, weggeloopen zijnde, bevreesd was hiervoor gestraft te zullen worden.
Den slaaf ter beschikking van den eigenaar gesteld.

Vrijdag, den 6den Februarij 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt door enz.

b. idem, opgemaakt door den luitenant van politie naar aanleiding der ingebragte

klagte door Charles Hendrik Boschman, tegen den slaaf Eduard, aankomende J. van Zuylen, dat deze twee vischnetten zoude gestolen hebben. (Zie den 14den dezer.)

Gehoord: *a.* Johanna Josephina de Mesquita enz.

Zaturdag, den 7den Februarij 1857.

Ingekomen: *a.* missive van A. MacKenzie, verzoekende om den slaaf Doris, hem toebehoorende, voor eenigen tijd bij de strafwerkers te doen arbeiden, daar hij onwillig zoude zijn om te werken.

Na onderzoek het verzoek toegestaan.

Ingekomen: *b.* missive van H. D. Schuurman enz.

Zaturdag, den 14den Februarij 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt enz.

Gehoord: *a.* Hendrik Charles del Prado, in zake C. H. Boschman contra den slaaf Eduard, aankomende J. van Zuylen. (Zie 21 dezer.)

b. Maria Carolina Middelhof enz.

Maandag, den 16den Februarij 1857.

Gehoord: *a.* Karel Frans Tubergen enz.

Ingekomen: *a.* rapport van den luitenant van politie aan den provisionelen commissaris van politie omtrent eene klagte, ingebragt door den slaaf Heintje, aankomende den boedel Moron, contra J. F. van Eyck, huurder van genoemden slaaf, dat deze hem met een stuk touw zoude geslagen hebben. (Zie den 17den dezer.)

b. missive van C. Busch, 2den luitenant der divisie Para, ter geleide van de slavin Wilhelmina, aankomende E. J. S. Stuger, eigenaar van den grond Elisabethshof, aangehouden in de divisie Para. (Zie den 18den dezer.)

Dingsdag, den 17den Februarij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Heintje, aankomende den boedel Moron, in huur van den visscher J. F. van Eyck, omtrent zijne klagte tegen gemelden van Eyck, dat deze hem met een stuk touw zoude geslagen hebben. (Zie 18 dezer.)

Ingekomen: *a.* schriftelijke klagte door enz.

Woensdag, den 18den Februarij 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt door den luitenant van politie, naar aanleiding eener klagte, ingebragt door de slavin Rebecka, aankomende J. P. A. van Heuren, tegen Martha Philips, dat zij haar geslagen zoude hebben. (Zie 20 dezer.)

b. idem, door enz.

Gehoord: *a.* Eduard Joseph Sacotto Stuger en

b. de slavin Wilhelmina, aankomende den grond Elisabethshof, ter zake de laatstgenoemde in de divisie Para is aangehouden geworden.

De slavin weder ter beschikking van den eigenaar E. J. S. Stuger gesteld.

c. de slaaf Christiaan, aankomende den boedel Moron, en

d. Alexander Smit, in zake den slaaf Heintje, aankomende den boedel Moron, contra J. F. van Eyck. (Zie 23 dezer.)

Vrijdag, den 20sten Februarij 1857.

Gehoord: *a.* Jan Pieter Kampff, enz.

e. Rebecka Henriette Wijngaarden en

f. Antje Lucretia Hoen, in zake de slavin Rebecka, aankomende P. A. van Heuren, contra Martha Philips.

Na onderzoek is het feit, dat Martha Philips de slavin Rebecka geslagen zoude hebben, niet bewezen geworden.

g. de slaaf Philip, aankomende plantage la Liberté, omtrent de klagte door administrateuren J. Frouin c. s. tegen hem ingebragt, dat hij zich herhaaldelijk aan pligtverzuim en nalatigheid zoude schuldig maken, tevens verzoekende om hem gedurende den tijd van vier weken met de strafwerkers te doen arbeiden.

Het verzoek na behoorlijk onderzoek toegestaan.

Ingekomen: *a.* missive van C. Busch, 2den luitenant der divisie Para, houdende klagten dat de slaven, aankomende den grond Elisabethshof, zich op dien grond aan het dansen van afgoderij en dergelijke slechte praktijken zouden schuldig maken. (Zie 23 dezer.)

Zaturdag, den 21sten Februarij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Dolphijn, aankomende den houtgrond Overtoom, zich beklagende, dat zijn eigenaar F. G. Caupain hem heeft willen slaan, omdat hij onwillig zoude zijn om te werken, terwijl hij tevens verklaart aamborstig te zijn.

Aangeschreven: den stadsgeneesheer, om den slaaf Dolphijn, hierboven bedoeld, te visiteren en van zijne bevinding rapport in te zenden. (Zie 23 dezer.)

Gehoord: *b.* Frans Loos,

c. Frans Noop,

d. de slaaf Jan, aankomende C. H. Boschman,

e. » » Jacob, » den boedel Moron,

f. » » Winst, » J. F. Eyck, in zake C. H. Boschman contra den slaaf Eduard, aankomende J. van Zuylen. (Zie 25 dezer.)

Ingekomen: *a.* missive van administrateuren der plantage Petersburg, W. E. Ruhman c. s., houdende klagten tegen de slaven Leander en Duncan, aankomende dat effect, dat zij zich zonder voorkennis van den directeur van de plantage zouden verwijderd hebben, en verzoekende dat zij tot straf op het piket der justitie worden afgestraft, en daarna gedurende eene maand onder de strafwerkers te werk gesteld mogen worden. (Zie 23 dezer.)

Maandag, den 23sten Februarij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Tromp, en

b. de slavin Wilhelmina, beiden aankomende den grond Elisabethshof, omtrent de klagten tegen hen den 20sten dezer ingebragt door den 2den luitenant der divisie Para, C. Busch.

Na behoorlijk onderzoek de klagte ongegrond bevonden.

c. Present Ruyven;

d. Egbertus Antoni Favery, en

e. de slaaf Sander, aankomende den boedel Moron, in zake den slaaf Heintje, aankomende den boedel Moron, contra J. F. van Eyck;

f. Johann Henri Ryhiner, enz.;

g. François Gijsbertus Caupain, omtrent de tegen hem ingebragte klagte door den slaaf Dolphijn, aankomende den houtgrond Overtoom. (Zie 27 dezer).

h. George Dandlau, enz.;

i. de slaaf Leander;

k. de slaaf Duncan, beiden aankomende plantage Petersburg, omtrent de tegen hen ingebragte klagte door administrateuren.

Beiden bij de strafwerkers te werk gesteld.

Ingekomen: *a.* missive van mr. G. J. A. Bosch Reitz, administrateur der plantage Houttuin, houdende klagten tegen eenige slaven, aankomende dat effect, afkomstig van plantage Libanon, dat deze zich van dat effect hebben willen verwijderen om zich naar een bij hen bekend weglooperskamp te begeven. (Zie den 24sten dezer).

Dingsdag, den 24sten Februarij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Willem;

b. de slaaf Gerrit;

c. » » Jacobus;

d. » » Bourgogne, allen aankomende plantage Houttuin, afkomstig van plantage Libanon, omtrent de klagten tegen hen door den administrateur van dat effect ingebragt. (Zie 6 Maart e. k.)

Ingekomen: *a.* Missive van S. A. Samuels, eigenaar der plantage Ma Retraite, verzoekende dat de slavin Maria, aankomende dat effect, tot straf eenigen tijd met de strafwerkers te werk gesteld worde, daar zij zich zeer brutaal gedraagt en zich zonder zijne voorkennis van de plantage van tijd tot tijd verwijdert. (Zie 25 dezer).

Woensdag, den 25sten Februarij 1857.

Gehoord: *a.* Lodewijk Palmberg, in zake C. H. Boschman contra den slaaf Eduard, aankomende J. van Zuylen.

Deze zaak voor het geregtshof gebragt zijnde, zoo is de slaaf Eduard van alle regtsvordering ontslagen; zoo ook J. Cordosa, tegen wien ter zelfder zake later regtsingang was verleend geworden.

b. de slavin Maria, aankomendè plantage Ma Retraite, omtrent het door den eigenaar op den 24sten dezer gedaan verzoek, om hem met de strafwerkers te doen arbeiden.
Het verzoek toegestaan.

Donderdag, den 26sten Februarij 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Doortje, aankomende plantage Elisabethshof, die zich bij de politie heeft aangemeld, aangezien zij vernomen heeft dat E. J. S. Stuger, eigenaar van dien grond, haar als weggeloopen heeft opgegeven. (Zie den 27sten dezer.)

Vrijdag, den 27sten Februarij 1857.

Gehoord: *a.* E. J. S. Stuger, eigenaar van den grond Elisabethshof, omtrent de verklaring afgelegd door de slavin Doortje, aankomende dat effect.
De slavin weder ter beschikking van haren meester gesteld.

b. François Gijsbertus Caupain, eigenaar van den houtgrond Overtoom, en hem bekend gemaakt met het door den stadsgeneesheer afgegeven visum repertum aangaande den gezondheidstoestand van den slaaf Dolphijn, waarna gemelde Caupain heeft aangenomen om bedoelden slaaf slechts zoodanigen ligten huisselijken arbeid op te dragen als zijn ziekelijke toestand veroorlooft.

c. Thomas Walton enz.

Woensdag, den 4den Maart 1857.

Ingekomen: *a.* missive van G. B. Berks om de slavin l'Espérance voor den tijd van eene maand met de strafwerkers te doen arbeiden, daar zij zich tegen haren meester zoude verzet hebben. (Zie den 5den dezer.)

Donderdag, den 5den Maart 1857.

Gehoord: *a.* de slavin l'Espérance, aankomende G. H. Berks, omtrent het verzoek door haren meester gedaan om haar dwangarbeid te doen verrigten. (Zie den 6den dezer.)

Vrijdag, den 6den Maart 1857.

Gehoord: *a.* Elisabeth Alida Coronel, en

b. Josephina MacSalomon, in zake G. H. Berks contra de hem in eigendom toebehoorende slavin l'Espérance.
De slavin gedurende 14 dagen bij de strafwerkers te werk gesteld.

c. Jacques Johannes Catz, blankofficier;

d. de slaaf Philip, 1ste bastiaan, in confrontatie met de slaven:

e. Gerrit,

f. Willem,

g. Bourgogne,

h. Jacques, en

i. Betje, allen aankomende plantage Houttuin, in zake mr. G. J. A. Bosch Reitz,

eigenaar, contra de slaven, aankomende de plantage Houttuin, afkomstig van plantage Libanon. (Zie den 10den dezer.)

Zaturdag, *den 7den Maart* 1857.

Ingekomen: *a.* schriftelijk verzoek door J. J. Monsanto, om den slaaf Hoop voor den tijd van vier weken strafwerk te doen verrigten, daar hij brutaal zoude zijn geweest;

b. schriftelijk verzoek van Mordechay de Meza, om den slaaf Johannes voor onbepaalden tijd bij de strafwerkers te werk te doen stellen, daar hij brutaal zoude zijn geweest.

Gehoord: *a.* de slaaf Hoop, aankomende J. J. Monsanto, aangaande de door zijnen meester tegen hem ingebragte klagte, dat hij brutaal zoude zijn geweest.
Den slaaf voor den tijd van 14 dagen bij de strafwerkers te werk gesteld.

b. de slaaf Johannes, aankomende Mordechay de Meza, aangaande de door zijnen meester tegen hem ingebragte klagte dat hij brutaal zou geweest zijn. (Zie 10 dezer.)

Dingsdag, *den 10den Maart* 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Johannes, 2de bastiaan;

b. » » Sans Souci;

beiden aankomende plantage Houttuin, afkomstig van plantage Libanon, in zake mr. G. J. A. Bosch Reitz, contra eenige slaven, aankomende plantage Houttuin.
Daar uit de instructie dezer zaak gebleken is, dat eenige slaven het voornemen hadden opgevat om gezamenlijk zich van plantage Houttuin te verwijderen, zoo heeft het hoofdbestuur den administrateur Bosch Reitz autorisatie verleend om de hoofdaanleggers van het beraamde plan te verkoopen;

c. Frederik Nicolaas Johanzoon;

d. de slaaf Marius, aankomende den houtgrond Copie, en

e. de slaaf Jan, aankomende M. de Meza, in zake M. de Meza contra den hem toebehoorenden slaaf Johannes.
Den slaaf Johannes voor den tijd van 14 dagen bij de strafwerkers gesteld.

Maandag, *den 16den Maart* 1857.

Ingekomen: *a.* missive van den 1sten luitenant der divisie Para, ten geleide van den slaaf Primo, aankomende Brandina Oosterend, dat deze zich op plantage Adrichem aan het drijven van ongeoorloofden handel zou hebben schuldig gemaakt. (Zie 17 dezer.)

Dingsdag, *den 17den Maart* 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Primo, aankomende Brandina Oosterend, omtrent de tegen hem ingebragte klagte, dat hij op de plantage ongeoorloofden handel zou gedreven hebben.
De klagte ongegrond bevonden zijnde, zoo is deze slaaf weder ter beschikking van zijne meesteres gesteld geworden.

Donderdag, *den 19den Maart* 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt, enz.

b. idem, opgemaakt door den luitenant van politie in zake Jacoba Petronella Antje van Heuren contra Simonetta Ludovica Beerta, dat deze hare slavin, Adriana genaamd, zoude schuil gehouden hebben. (Zie 23 dezer.)

Maandag, den 23sten Maart 1857.

Gehoord: *a.* Jacob Moor, in zake J. A. P. van Heuren contra S. M. L. Beerta. (Zie 27 dezer.)

Ingekomen: *a.* proces-verbaal enz.

Vrijdag, den 27sten Maart 1857.

Gehoord: *a.* Julia van Zichem;

b. Aspacia van Aulorius;

c. Christiaan Cordova;

d. Johannes Cordova, in zake J. P. A. van Heuren contra S. M. L. Beerta. (Zie 31 dezer.)

Zaturdag, den 28sten Maart 1857.

Ingekomen: *a.* missive van den gezagvoerder der plantage Livorno, ter geleide van eene slavin, aankomende S. M. Samson, aangehouden in de rietgronden van dat effect. (Zie 30 dezer.)

b. proces-verbaal, opgemaakt door den luitenant van politie, naar aanleiding der door de slavin Harriette, aankomende Sam. B. Sanches, ingebragte klagte tegen E. van der Klift, dat hij haar eenige slagen zoude gegeven hebben omdat zij op de begraafplaats kruiden zocht. (Zie 31 dezer.)

Maandag, den 30sten Maart 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Francina, aankomende

b. Salomon Marcus Samson, omtrent de aanhouding van deze slavin in de rietgronden der plantage Livorno.
De slavin ter beschikking van haren meester gesteld.

Dingsdag, den 31sten Maart 1857.

Gehoord: *a.* E. van der Klift, naar aanleiding der tegen hem op den 28sten dezer ingebragte klagte door de slavin Harriette, aankomende Sam. B. Sanches. (Zie 1 April.)

b. S. M. L. Beerta, naar aanleiding der tegen haar ingebragte klagte door J. P. A. van Heuren. (Zie 6 April.)
Ingekomen: verzoek van Fanny Haarloo, om de slavin Petronella, haar toebehoorende, voor den tijd van acht dagen bij de strafwerkers te doen arbeiden, daar zij zich aan desertie en brutaliteit heeft schuldig gemaakt. (Zie 1 April.)

Woensdag, den 1sten April 1857.

Ingekomen: proces-verbaal, opgemaakt enz.

Gehoord: *a.* de slavin Petronella, aankomende Fanny Haarloo, naar aanleiding der op gisteren tegen haar ingebragte klagte door hare meesteres.
Voor den tijd van acht dagen bij de strafwerkers gesteld.

b. Elke Hendrik Wouters, en

c. Hendrik Stuyver, in zake de slavin Harriette, aankomende Sam. B. Sanches, contra E. van der Klift.
Daar de zaak van weinig beteekenis was, is er geen verder gevolg aan gegeven geworden.

Maandag, den 6den April 1857.

Gehoord: *a.* Jacoba Petronella Antje van Heuren;

b. Pietronella Nemele;

c. de slaaf Frans Antonie;

d. de slavin Sophietje, beiden aankomende J. P. A. van Heuren, in zake contra S. M. L. Beerta. (Zie 6 Mei en 15 Junij.)

Woensdag, den 8sten April 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Floortje, aankomende S. B. de Vries, omtrent het verzoek door haren meester gedaan, om haar tot straf voor den tijd van acht dagen dwangarbeid te doen verrigten.
Het verzoek toegestaan.

b. Carolina Maria Crakau, enz.

Donderdag, den 9den April 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Hoop;

b. de slaaf Blücher, beiden aankomende plantage Burnside, omtrent het verzoek door Th. Green qq. de wed. Gray gedaan, om hen tot straf dwangarbeid te doen verrigten, daar zij door verregaande brutaliteit en slecht gedrag de andere slaven op plantage Burnside tot slecht voorbeeld strekken.
Beiden voor den tijd van drie maanden bij de strafwerkers te werk gesteld.

Dingsdag, den 14den April 1857.

Gehoord: *a.* Johannes Gelderlin, enz.

Ingekomen: *a.* verzoek van Ab. S. van Coerland, om den slaaf Hendrie, hem toebehoorende, voor den tijd van acht dagen bij de strafwerkers te doen arbeiden, daar hij nalatig is geweest in het hoeden van eenige koeijen, die daardoor zijn geschut geworden. (Zie den 15den dezer.)

Woensdag, den 15den April 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Hendrie, aankomende Ab. S. van Coerland, aangaande het verzoek op gisteren door zijnen meester gedaan om hem onder de strafwerkers te plaatsen.
Den slaaf voor den tijd van acht dagen bij de strafwerkers te werk gesteld.

Dingsdag, den 21sten April 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Wilhelmina Josina, aankomende J. W. Gerding, klagte tegen hare meesteres, dat zij haar belet zoude hebben te kerk te gaan. (Zie 23 dezer.)

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt enz.

Woensdag, den 22sten April 1857.

Ingekomen: *a.* verzoek door J. B. de Mesquita om den slaaf Jonas, aankomende den boedel D. B. de Mesquita, wegens herhaalde desertie voor eenigen tijd bij de strafwerkers te doen arbeiden.

Gehoord: *a.* Jacob Hendrik de Vries enz.

b. de slaaf Jonas, aankomende den boedel D. B. Mesquita, omtrent het verzoek door zijnen meester gedaan om hem bij de strafwerkers te doen arbeiden.
Voor den tijd van vier weken bij de strafwerkers gesteld.

Donderdag, den 23sten April 1857.

Gehoord: *a.* Clementina Kamperveen enz.

c. Johan Willem Gerding omtrent de klagte tegen hem ingebragt door de hem toebehoorende slavin Wilhelmina Josina.
Uit de instructie van deze zaak is gebleken dat de slavin dikwerf, onder voorwendsel van te kerk te zullen gaan, zich elders ging ophouden en alsdan beschonken te huis kwam, zoodat haar meester haar verboden heeft zonder behoorlijk geleide uit te gaan.

d. de slavinnen: 1. Nannie, 2. Lotje, 3. Amelia, 4. Susanna, 5. Marietje, 6. Caroline en 7 Julia, allen aankomende plantage Merveille, zich beklagende dat de directeur bij het doen kappen van suikerriet de werktaak te zwaar gesteld zoude hebben. (Zie 24 dezer.)

Vrijdag, den 24sten April 1857.

Afgezonden: *a.* missive aan administeuren der plantage Merveille, H. G. Roux c. s., kennis gevende dat zeven slavinnen zich van dat effect tot de politie hebben vervoegd, terwijl hun verder inlichting wordt gevraagd omtrent hetgeen door haar tegen den directeur is aangevoerd geworden.
Uit het onderzoek gebleken zijnde dat de klagte ongegrond is, daar de gevorderde werktaak ingevolge de wettelijke bepalingen gesteld zijn, zoo zijn de slavinnen Nannie en Lotje, die de anderen over hebben gehaald om zonder bekomen verlof hare plantage te verlaten, voor den tijd van zes weken bij de strafwerkers te werk gesteld.

Ingekomen: *a.* verzoek van C. L. Muntz om de slavin Sophietje, haar toebehoorende, tot straf voor den tijd van eene maand met de strafwerkers te doen arbeiden, daar zij brutaal is geweest. (Zie den 25 dezer.)

Zaturdag, den 25sten April 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Sophietje, aankomende C. L. Muntz, omtrent de klagte door

hare meesteres tegen haar ingebragt en het verzoek om haar met de strafwerkers te doen arbeiden.

Het verzoek is later ingetrokken.

Dingsdag, den 27sten April 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Albert, aankomende de plantage St. Eustatius, zich beklagende over den 1sten bastiaan van dat effect, dat deze hem, nu een jaar geleden, in het ziekenhuis heeft willen doen opsluiten omdat hij ongesteld was, waarom hij zich dan ook van de plantage heeft verwijderd en zich tot nu toe in het bosch heeft opgehouden.

Afgezonden: *a.* missive aan administrateuren der plantage St. Eustatius, mededeelende wat door den slaaf Albert is gedeposeerd geworden, alsmede dat hij tot straf voor den tijd van zes maanden bij de strafwerkers te werk is gesteld.

Woensdag, den 29sten April 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Anthonie, aankomende plantage Tourtonne, zich beklagende dat aan hem opgedragen is trensen te delven, niettegenstaande hij, door ouderdom verzwakt, dezen arbeid niet kan verrigten. (Zie 6 Mei.)

b. de slavenjongen Rudolf, aankomende Machielse Salomon jr., omtrent de tegen hem door zijnen meester ingebragte klagte, dat hij zich aan herhaalde desertie zoude schuldig maken.

Den slaaf voor den tijd van acht dagen bij de strafwerkers gesteld.

Afgezonden: *a.* missive aan C. R. Berner, eigenaar van de plantage Tourtonne, waarbij de slaaf Anthonie weder ter zijner beschikking gesteld wordt, met opdragt tevens om dezen slaaf slechts eenen voor zijne krachten berekenden arbeid op te dragen. (Zie 6 Mei.)

Dingsdag, den 5den Mei 1857.

Gehoord: *a.* de slavenjongen Lodewijk, aankomende J. M. A. Neumann, zich beklagende dat zijn meester hem heeft willen straffen omdat eene der koeijen, die hij dagelijks moet hoeden, in de kostgronden was gegaan en aan de aldaar te veld staande vruchten schade veroorzaakt heeft. (Zie den 7den dezer.)

Gehoord: *b.* de slaaf Alexander, aankomende plantage Groot-Chatillon, omtrent het verzoek door den eigenaar J. B. de Mesquita gedaan, om hem, daar hij zich aan kleine dieverijen van goederen, den anderen slaven toebehoorende, schuldig maakte, voor eenigen tijd met de strafwerkers te doen arbeiden. (Zie den 7den dezer.)

Woensdag, den 6den Mei 1857.

Gehoord: *a.* Johan Christiaan Francke;

b. George Barkhuyzen, naar aanleiding der door den burgerkapitein der divisie Para ingebragte klagte, dat sommige bewoners van het Wanicapad weggeloopen slaven zoude op- en schuilhouden. (Zie den 12den dezer.)

Afgezonden: *a.* missive aan C. R. Berner, eigenaar der plantage Tourtonne, als een vervolg op eene vroegere aan hem afgezonden missive, kennis gevende dat de stadsgeneesheer den slaaf Anthonie heeft onderzocht en verklaard dat hij door gevorderden ouderdom niet meer in staat is veldarbeid te verrigten.

Donderdag, *den* 7*den Mei* 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Pieter, aankomende J. M. A. Neumann, ter zake van de op den 5den dezer door den slaaf Lodewijk tegen J. M. A. Neumann ingebragte klagte.

Den jongen ter beschikking van zijnen meester gesteld.

b. David Bueno de Mesquita, directeur der plantage Groot-Chatillon, in confrontatie gebragt met

c. den slaaf Alexander, aankomende genoemd effect, ter zake der door den eigenaar op den 5den dezer tegen gemelden slaaf ingebragte klagte.

Den slaaf Alexander voor den tijd van zes weken bij de strafwerkers te werk gesteld.

Vrijdag, *den* 8*sten Mei* 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt door den provisionelen commissaris van politie, in zake den slaaf Christiaan, aankomende plantage Morgenstond, contra den slaaf William, aankomende de plantage Tout lui faut, wegens het sloopen van een zesriems corjaal dat J. J. Spiering, eigenaar der plantage Morgenstond, vermits heeft. (Zie den 13den dezer.)

b. Idem, opgemaakt.

Zaturdag, *den* 9*den Mei* 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Jansje, aankomende P. van Pohl, en

b. Charlotte Elder, omtrent het verzoek door P. van Pohl gedaan, om de slavin Jansje, daar zij brutaal is geweest, tot straf gedurende eenigen tijd bij de strafwerkers te doen arbeiden.

Het verzoek is weder ingetrokken.

Dingsdag, *den* 12*den Mei* 1857.

Gehoord: *a.* Primo Johannes van der Schroef enz.

c. Hendrina de Nida, en

d. de slavin Dora, aankomende Mennicke, naar aanleiding der op den 6den dezer door den burgerkapitein der divisie Para ingebragte klagte, dat sommige bewoners van het Wanicapad weggeloopen slaven zouden op- en schuilhouden. (Zie den 22sten dezer).

Woensdag, *den* 13*den Mei* 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Thomas, aankomende plantage St. Barbara, en

b. de slaaf Christiaan, aankomende plantage Morgenstond, in zake J. J. Spiering, eigenaar der plantage Morgenstond, contra den slaaf William, aankomende plantage Tout lui faut. (Zie den 19den dezer.)

Dingsdag, *den* 19*den Mei* 1857.

Gehoord: *a.* Paulina Wilnis, enz.

b. de slaaf William, aankomende plantage Tout lui faut, in zake J. J. Spiering contra dezen slaaf.

Het onderzoek heeft geene bezwaren tegen den beklaagde opgeleverd, weshalve aan deze zaak geen gevolg is gegeven.

Woensdag, den 20sten Mei 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt door den luitenant van politie in zake Christiaan Adriaan Lodewijk Kwik contra den slaaf Richard, aankomende Charles Beeldsnijder, wegens ondergaan feitelijk geweld. (Zie 22 dezer).

Vrijdag, den 22sten Mei 1857.

Gehoord: *a.* Paulina Wilnis enz.

d. Chareles van Anna van Betje van Beeldsnijder,

e. Adriaan Charles Bacches, in zake Christiaan Adriaan Lodewijk Kwik contra den slaaf Christiaan, aankomende genoemde Beeldsnijder.

Deze zaak is niet geregtelijk vervolgd geworden, naardien van geen boos opzet gebleken was.

f. Brandina Oosterend,

g. de slavin Charlotte, aankomende B. Oosterend,

h. de slavin Amelia (Adjuba), aankomende Jacob Moor;

i. de slavin Anna, aankomende Overzee, naar aanleiding der op den 6den dezer door den burgerkapitein der divisie Para ingebragte klagte, dat sommige bewoners van het Wanicapad weggeloopen slaven zouden op- en schuilhouden. (Zie den 23sten dezer.)

Zaturdag, den 23sten Mei 1857.

Gehoord: *a.* Eduard Kölle, naar aanleiding der op den 6den dezer door den burgerkapitein der divisie Para ingebragte klagte, dat sommige bewoners van het Wanicapad wegloopers zouden op- en schuilhouden. (Zie den 25sten dezer.)

Maandag, den 25sten Mei 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt enz.

Gehoord: *a.* Klaas Cordua;

b. de slavin Fanny, aankomende S. de Bije;

c. S. M. L. Beerta;

d. de slavin Petronella, aankomende Jacob Moor, ter zake der ingebragte klagte tegen eenige bewoners van het Wanicapad. (Zie den 26sten dezer.)

Dingsdag, den 26sten Mei 1857.

Gehoord: *a.* het slavenmeisje Pietronella, aankomende Jacob Moor;

b. Jan Moor;

c. Johanna Carolina Beerta;

d. Hendrina de Nida, ter zake der ingebragte klagte tegen eenige bewoners van het Wanicapad. (Zie den 27sten dezer.)

e. Hendrina de Nida enz.

Woensdag, den 27sten Mei 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Klaas (Cojo), aankomende den boedel Brunsberg, en

b. de slavin Monkie, aankomende C. H. Boschman, ter zake der ingebragte klagte tegen eenige bewoners van het Wanicapad. (Zie den 28sten dezer.)

Donderdag, den 28sten Mei 1857.

Gehoord: *a.* Christiaan Cordova,

b. Hendrina de Nida,

c. Dora de Britto, ter zake der ingebragte klagte tegen eenige bewoners van het Wanicapad. (Zie den 29sten dezer.)

Vrijdag, den 29sten Mei 1857.

Gehoord: *a.* Hendrik Adolf Windhorst,

b. Jan Moor, ter zake der ingebragte klagte tegen eenige bewoners van het Wanicapad. (Zie 9 Junij.)

Woensdag, den 3den Junij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Valentijn, aankomende plantage Dordrecht, omtrent zijne klagte dat de directeur mede-eigenaar C. D. Brakke hem in de boei heeft willen sluiten, daar hij onaangenaamheden had met den eersten en tweeden bastiaan.

Afgezonden: *a.* missive aan C. D. Brakke c. s., eigenaren der plantage Dordrecht, waarbij zij bekend gesteld worden met de door den slaaf Valentijn, aankomende dat effect, afgelegde verklaring.

Uit het onderzoek gebleken zijnde, dat deze slaaf zich gewelddadig tegen den 1sten en 2den bastiaan heeft verzet, zoo is hij op last van den procureur-generaal met veertig zweepslagen op het piket der justitie afgestraft geworden.

Zaturdag, den 6den Junij 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt enz.;

b. idem, opgemaakt door den luitenant van politie naar aanleiding der ingebragte klagte door Princes Emanuels contra de slavin Bellona, aankomende R. J. A. van Wijngaarden, wegens ondergaan feitelijk geweld. (Zie den 12den dezer.)

c. proces-verbaal, opgemaakt enz.

Maandag, den 8sten Junij 1857.

Gehoord: *a.* de slaven: 1. Hendrik, 2. Frans, 3. Constant, 4. Gerrit, 5. Adriaan, 6. George, 7. Premier, 8. Darius en 9. Zondag, allen aankomende plantage Tout lui faut, zich beklagende over den directeur, dat deze het hun gewoonlijk toegestaan sopie onthoudt, om reden zij met de door hem opgegeven werktaak niet gereed zijn gekomen.

Daar deze slaven zonder verlof hunne plantage verlaten hebben en aan de stad zijn gekomen, en tevens uit het onderzoek is gebleken dat zij bij herhaling geweigerd hebben

des avonds na zes ure te werken, terwijl zij des daags met de hun opgedragen werktaak niet gereed komen, zoo zijn op last van den procureur-generaal op het piket der justitie drie hunner ieder met 40 en de zes anderen ieder met 30 zweepslagen gestraft geworden.

Ingekomen: *a.* schriftelijke klagte enz.

Dingsdag, den 9den Junij 1857.

Gehoord: *a.* Johannes Albertus Varius;

b. Jan Moor;

c. de slaaf Johannes, aankomende E. Kölle;

d. de slavin Adolphina, aankomende B. Oosterend, ter zake de ingebragte klagte tegen sommige bewoners van het Wanicapad. (Zie den 10den dezer.)

Woensdag, den 10den Junij 1857.

Gehoord: *a.* Jacques Antonie Jacott;

b. Mozes David Sanches;

c. J. Tellis, ter zake der ingebragte klagte tegen sommige bewoners van het Wanicapad. (Zie den 15den dezer.)

d. de slaaf Jacob enz.

Vrijdag, den 12den Junij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Lodewijk enz.;

d. Rebecka Henriette Wijngaarden;

e. de slavin Dientje, aankomende Limes;

f. Johanna Elisabeth Comvalius, in zake Princes Emanuels contra de slavin Bellona, aankomende R. H. Wijngaarden.
Aan deze zaak, die van weinig beteekenis was, is geen gevolg gegeven, nadat partijen zich bereid verklaard hadden tot verzoening.

g. de slavin Catharina, aankomende Anna Walbach, eigenares van den grond Valkenburg, divisie Para, zich beklagende dat, daar hare meesteres haar tegen geene bepaalde som kan verkoopen, zij door haar minder goed behandeld wordt.
De slavin weder ter beschikking van hare meesteres gesteld en deze voorgehouden, dat het al of niet verkoopen van hare slavin niet op hare behandeling moet influenceren.

Maandag, den 15den Junij 1857.

Gehoord: *a.* George Barkhuyzen,

b. de slavin Adriana, aankomende J. P. A. van Heuren, ter zake de ingebragte klagte tegen sommige bewoners van het Wanicapad.
Bij vonnis van het collegie van kleine zaken zijn Jacob Moor en S. M. L. Beerta, ter zake van het op- en schuilhouden van wegloopers, veroordeeld geworden ieder tot twee maanden gevangenzetting op het fort Nieuw Amsterdam en de eerste bovendien tot twee honderd gulden boete.

c. de slaaf Abraham, aankomende plantage Groot-Chatillon, zich beklagende over zijnen meester J. J. B. de Mesquita, dat deze hem zoude hebben willen verhuren, niettegenstaande hij lijdende was aan bloedspuwing en geneeskundige hulp zoude behoeven. (Zie den 18den dezer.)

d. de slaaf Spadille, aankomende de plantage Hamburg, zich beklagende over den eigenaar C. A. Wois, dat deze hem, nu twee maanden geleden, heeft willen straffen, waarom hij zijne plantage toen ter tijd heeft verlaten en eerst nu zich bij de politie heeft aangemeld.

Op last van den procureur-generaal is genoemde slaaf op het piket der justitie met 30 zweepslagen afgestraft.

Ingekomen: a. schriftelijk verzoek van Isabella Mackendy, om den slaaf Karel, aankomende den boedel John Walton, voor den tijd van acht dagen dwangarbeid te doen verrigten, daar hij onwillig zoude zijn om te werken. (Zie 16 dezer.)

Dingsdag, den 16den Junij 1857.

Gehoord: a. de slaaf Karel, aankomende den boedel John Walton, omtrent het verzoek op gisteren door zijne meesteres gedaan.

Dit verzoek is niet toegestaan, daar de stadsheelmeester verklaard heeft, dat deze slaaf door een ligchamelijk gebrek niet in staat is den arbeid te verrigten, die den strafwerkers is opgelegd.

Donderdag, den 18den Junij 1857.

Afgezonden: a. missive aan J. J. B. de Mesquita, eigenaar der plantage Groot-Chatillon, waarbij hem de ingebragte klagte door den slaaf Abraham medegedeeld en omtrent het een en ander inlichting gevraagd wordt.

De slaaf Abraham is, na bekomen inlichting, ter verpleging aan zijnen meester overgegeven geworden.

Donderdag, den 18den Junij 1857.

Op heden heeft de adsistent ten burele van den procureur-generaal J. J. Ooykaas Jr., op uitnoodiging van den procureur-generaal, zich, vergezeld van den stadsheelmeester, begeven naar den grond Uit en te Huis, gelegen in de divisie Para, om onderzoek te doen in hoe ver het gerucht overeenkomstig de waarheid zoude zijn, dat aldaar zekere slaaf in ziekelijken en volstrekten hulpeloozen toestand zoude verkeeren, terwijl hij bovendien nog lijdende zoude zijn aan eene gevaarlijke en veronachtzaamde beenbreuk.

Op dezen grond zijn:

gehoord: a. de bedoelde slaaf Philip genaamd, aankomende den boedel Jongeneel, en

b. Adrianus Voordewind, beheerder van den boedel Jongeneel.

Uit dit onderzoek is gebleken, dat het gerucht lasterlijk was, daar deze slaaf behoorlijk verzorgd en geneeskundig verpleegd wordt.

Vrijdag, den 19den Junij 1857.

Gehoord, op verzoek van C. A. Wois, eigenaar van de plantage Hamburg, de navolgende slaven, als:

a. Anthonie, 1ste bastiaan:

b. Amour, 2de bastiaan, en

c. Fina, 1ste huismeid, aankomende plantage Hamburg, omtrent de ongeregeldheden waaraan de slavenmagt van dat effect zich zoude hebben schuldig gemaakt. (Zie den 20sten dezer.)

Zaturdag, den 20sten Junij 1857.

Op heden heeft de adsistent ten burele van den procureur-generaal J. J. Ooykaas jr., op uitnoodiging van den procureur-generaal, zich begeven naar plantage Hamburg, divisie Saramacca, ten einde onderzoek te doen naar de ongeregeldheden waaraan de slavenmagt zich zoude hebben schuldig gemaakt.

Door genoemden adsistent zijn ten deze op plantage Hamburg op

Zondag, den 21sten Junij 1857,

gehoord: *a.* Bogas Laus Fredericus von Liebeherr, blankofficier, en de slaven:

1. Welkom, 2. Amour, 3. Fina, 4. Christiaan, 5. La Rose, 6. Karel, 7. Pietronella en 8 Floortje.

Maandag, den 22sten Junij 1857.

Gehoord: *a.* Jan Frederik Hansen, mr. timmerman, werkzaam op plantage Hamburg;

b. de slaaf Welkom, en

c. de slavin Anna.

Dingsdag, den 23sten Junij 1857.

Daar negen en veertig slaven zich aan den arbeid hadden onttrokken en zich in hiertoe door hen opgeslagen hutten in een stuk kappewerie-land, achter de negerhuizen gelegen, ophielden en alle minnelijke pogingen faalden die door den adsistent J. J. Ooykaas jr. aangewend zijn geworden om deze slaven te overreden hun kamp te verlaten, weder hunne woningen te betrekken en aan den arbeid te gaan, zoo heeft de procureur-generaal, hiervan rapport ontvangen hebbende, zich, vergezeld van den heemraad der divisie Saramacca, onmiddellijk naar plantage Hamburg begeven.

Op heden aldaar gearriveerd zijnde, zoo hebben de bedoelde 49 slaven op eerste sommatie van den procureur-generaal hunne schuilplaats verlaten, zich tot Zijn Edel Groot Achtb. vervoegd, Zijn Edel Groot Achtb. bekend gemaakt wat aanleiding tot hunne handelwijze had gegeven en weder hunne woningen op de plantage betrokken.

Door den procureur-generaal zijn op plantage Hamburg op

Woensdag, den 24sten Junij 1857,

gehoord: *a.* C. A. Wois, eigenaar der plantage Hamburg, omtrent hetgeen op gisteren door de 49 zich aan den arbeid onttrokken hebbende slaven tegen hem is ingebragt.

Donderdag, den 25sten Junij 1857.

Gehoord: *a.* de navolgende slaven:

1. Floortje, 2. Pietronella, 3. Karel, 4. La Rose, 5. Christiaan, 6. Vigelant, 7. Jannie, 8. Frederik, 9. Elisabeth, 10. Jacobus, 11. Wilhelmina, 12. Frans, 13. America, 14. Cornelis, 15. Verdriet, 16. Cardoes, 17. Princes, 18. Toontje, 19. Lucretia, 20. Gratia, 21. Amour, 22. Margaretha, 23. Kaatje, 24. Anthonie, timmerman, 25. Anthonie, 1ste bastiaan;

b. B. L. F. von Liebeherr, blankofficier;

c. C. A. Wois, eigenaar der plantage Hamburg.

Uit de instructie van deze zaak gebleken zijnde dat C. A. Wois zich schuldig heeft gemaakt aan verschillende overtredingen van het reglement op de behandeling van slaven, zoo is hij ter dier zake later voor het collegie van kleine zaken vervolgd en veroordeeld geworden.

Vrijdag, den 26sten Junij 1857.

Nadat door den procureur-generaal aan de slavenmagt der plantage Hamburg hare verpligtingen omtrent de over hen gestelde personen onder het oog is gebragt geworden, heeft Zijn Edel Groot Achtb. plantage Hamburg verlaten, en is, vergezeld van den heemraad der divisie Saramacca en den adsistent J. J. Ooykaas jr., naar plantage Caledonia vertrokken, ten einde aldaar onderzoek te doen naar de reden die aanleiding zoude hebben gegeven, dat elf slaven zich van dat effect verwijderd hebben.

Door den procureur-generaal zijn op plantage Caledonia op

Zaturdag, den 27sten Junij 1857,

gehoord: *a.* Fergus Carstairs, eigenaar en directeur der plantage Caledonia;

b. J. Schmidt, blankofficier;

c. J. P. van der Meer, directeur der plantage Concordia;

d. de slaven: 1. Mentor, 2. Elise, 3. Piek, 4. Patientie, 5. Christina, 6. Henriette, 7. Frederica, 8 Coenraad, bastiaan, 9. Lucretia en 10. Colijn.

Uit deze instructie is gebleken dat de slaven eigendunkelijk de hun uit- of voorgemeten werktaken hebben veranderd, zonder gehoor te geven aan de vermaning van den eigenaar, en naar eigen verkiezing zich te werk hebben gesteld, een paar dagen later in het geheel niet hebben gearbeid, terwijl elf hunner zich door middel van een corjaal van de plantage hebben verwijderd, zonder dat van hen eenig spoor te vinden is.

Op uitnoodiging van den procureur-generaal eene commissie van burgerofficieren zich door locale inspectie van de hoegrootheid der gevorderde werktaken overtuigd hebbende, rapporteert deze dat de quaestieuse werktaken nog iets minder gesteld waren dan zulks bij de bestaande wettelijke bepalingen is voorgeschreven.

Zondag, den 28sten Junij 1857.

Nadat door den procureur-generaal aan de slavenmagt was kenbaar gemaakt dat zij zich zeer strafwaardig hebben gedragen, en dat dienvolgens Zijn Edel Groot Achtb. genoodzaakt is, de meest schuldigen door de burgerautoriteit op morgen te doen straffen, en de 1ste bastiaan Coenraad als ongeschikt voor die betrekking werd ontslagen en de slaaf Daniel als zoodanig aangesteld, terwijl hun voorts nog is medegedeeld dat de zich thans verwijderd houdende slaven de hun toegedachte straffen niet zullen ontgaan, zoo is Zijn Edel Groot Achtb. van plantage Caledonia vertrokken.

De terugreis naar Paramaribo aangenomen hebbende, zoo hebben op de hoogte van plantage Margaretha's Gift de hierboven bedoelde elf zich van plantage Caledonia verwijderd hebbende slaven zich tot Zijn Edel Groot Achtb. vervoegd, die den volgenden dag naar Paramaribo opgezonden zijn. (Zie den 30sten dezer.)

Dingsdag, den 30sten Junij 1857.

Gehoord: *a.* de volgende slaven, aankomende plantage Caledonia: 1. Graham, 2. Hendrik, 3. August, 4. Adriaan, 5. Louis, 6. Philip, 7. Jacques, 8. Brandina, 9. Marselina, 10. Coba en 11. Meyntje.

Op last van den procureur-generaal zijn negen dezer slaven op het piket der justitie met zweepslagen afgestraft, als drie met 40, drie met 35 en drie met 20 slagen, terwijl twee, de hoofdaanleggers, voor den tijd van drie maanden bij de strafwerkers te werk zijn gesteld.

b. de slaaf Louis, aankomende plantage Livorno, zonder pas aangehouden op den post Poelepantje.

Voorgevende dat hij op Zondag, zijnen rustdag, iemand aan de stad wilde gaan bezoeken, zoo is hij, daar hij geen kwaad bedreven had, ter beschikking van den administrateur H. G. Roux gesteld.

Vrijdag, den 3den Julij 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt enz.;

b. idem, opgemaakt door den luitenant van politie, naar aanleiding der ingebragte klagte door Jacobus Bacchus tegen de slavin Hendrina, aankomende D. Coronel nom. ux., wegens ondergaan feitelijk geweld. (Zie den 7den dezer.)

c. proces-verbaal, opgemaakt enz.

Dingsdag, den 7den Julij 1857.

Gehoord: *a.* Hendrik Gijsbertus de la Porte enz.;

d. Carolina Assetta Julliaans;

e. Johanna Wilhelmina Deyll;

f. Jan Grootveld de Randamie;

g. Charles Eduard Yoel;

h. de slavin Kettie, aankomende F. G. Caupain;

i. Anna Christina Norden, in zake Jacobus Bacchus contra de slavin Hendrina, aankomende D. Coronel.

In deze zaak had eene wederkeerige klagte plaats gehad. Beide partijen hebben zich tot verzoening bereid verklaard, waarop aan de zaak geen gevolg gegeven is.

Donderdag, den 9den Julij 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Johannes, aankomende J. F. Meijer Fz. en

b. de slaaf Adam, aankomende Tull, beiden aangehouden op den grond Ephraïmszegen, gelegen aan het Wanicapad. (Zie den 10den dezer.)

Vrijdag, den 10den Julij 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Bébé, aankomende J. M. A. Neumann, zich beklagende dat haren meester haar onverdiend zoude hebben gestraft.

De klagte ongegrond bevonden zijnde, zoo is zij ter beschikking van haren meester gesteld, terwijl zij later voor den tijd van veertien dagen bij de strafwerkers te werk is gesteld geworden.

b. Susanna Margaretha Limes;

c. de slaaf Cornelis, aankomende de weduwe Sanches;

d. de slavin Leentje, aankomende S. M. Limes;

c. de slaaf Johannes of Bothé, aankomende den boedel wijlen Maria Vriesman, omtrent het vermoeden dat genoemde slaaf Cornelis, aankomende de wed. Sanches, op den grond Ephraïmszegen, waar hij als opzigter gesteld was, weggeloopen slaven zoude op- en schuilgehouden hebben.

Uit gebrek aan deugdelijke bewijzen is deze zaak niet vervolgd geworden.

Vrijdag, den 17*den Julij* 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt enz.

b. idem, opgemaakt door den luitenant van politie, naar aanleiding der ingebragte klagte door het slavenmeisje Dientje, aankomende C. P. Limes, tegen Zeeland Wilnis, wegens ondergaan feitelijk geweld. (Zie den 22sten dezer.)

Woensdag, den 22*sten Julij* 1857.

Gehoord: *a.* Martinus Viselé enz.

b. de slavin Constantia, aankomende J. M. A. Neuman, en

c. de slavin Henriette, aankomende D. M. Fernandes, in zake het slavenmeisje Dientje, aankomende C. P. Limes, contra Zeeland Wilnis. (Zie den 23sten dezer.)

Donderdag, den 23*sten Julij* 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Cornelia, aankomende D. M. Fernandes, in zake het slavenmeisje Dientje, aankomende C. P. Limes, contra Zeeland Wilnis.

Bij vonnis van het collegie van kleine zaken is de beklaagde veroordeeld tot drie dagen gevangenis en de kosten.

Vrijdag, den 31*sten Julij* 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Washington, aankomende plantage Ma Retraite, aangaande eene klagte door zijnen meester S. A. Samuels tegen hem ingebragt, dat hij zich zonder reden van dat effect verwijderd en 17 dagen lang schuilgehouden heeft.

Den slaaf voor den tijd van eene maand bij de strafwerkers te werk gesteld.

Maandag, den 3*den Augustus* 1857.

Gehoord: *a.* de slaven: 1. Frederik, 2. Ferdinand, 3. Jasmijn, 4. August, 5. Verwonder en 6. Charles, aankomende de plantage George Hendrik, doch werkzaam op de plantage Voorburg, verzoekende dat de hun in het vervolg op te dragen werktaken verminderd of dat zij wederom op het effect, waartoe zij behooren, te werk gesteld mogen worden.

Daar zij eigendunkelijk de plantage hebben verlaten waaraan zij verhuurd waren, zoo zijn zij op last van den procureur-generaal op het piket van justitie, de twee eerstgenoemden ieder met 25 en de anderen ieder met tien zweepslagen afgestraft geworden.

Dingsdag, den 4*den Augustus* 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Jan, aankomende de plantage Houttuin, zich beklagende over den bastiaan, dat deze hem heeft willen straffen, omdat hij te laat aan den arbeid is gegaan.

Daar hij zijne plantage eigendunkelijk verlaten en verscheidene dagen heeft rondge-

zworven, zoo is hij op last van den procureur-generaal op het piket de justitie met 30 zweepslagen afgestraft geworden.

Donderdag, den 5den Augustus 1857.

Gehoord: *a.* Boges Laus Fredericus von Leibeherr, blankofficier,

b. de slaaf Amour, 2de bastiaan der plantage Hamburg, omtrent eene klagte door hen tegen de slavin Wilhelmina, aankomende dat effect, ingebragt, dat deze den slaaf Amour, toen hij haar in de boei wilde sluiten, met eenen houwer aan de hand zoude verwond hebben. (Zie den 21sten dezer.)

Vrijdag, den 6den Augustus 1857.

Gehoord: *a.* George Matthijs Meijer, directeur der plantage Hamburg, in zake den slaaf Amour contra de slavin Wilhelmina, beiden aankomende plantage Hamburg. (Zie den 21sten dezer.)

Ingekomen: *a.* missive van van Lelyveld, ten geleide van den slaaf Bedrog, aankomende den houtgrond Osembo, dat deze zich op den grond Ephaïmszegen zoude schuilgehouden hebben. (Zie den 17den dezer.)

Maandag, den 17den Augustus 1857.

Ingekomen: *a.* missive van den burgerkapitein der divisie Boven-Cottica en Perica, ter geleide van de slaven Hector en Hermanus, aankomende de plantage Houttuin, aangehouden op de plantage de Vrede.

Gehoord: *a.* Hendricus Ambrosius Wolff, enz.

b. de slaaf Bedrog, aankomende den houtgrond Osembo, aangehouden op den grond Ephraïmszegen, omtrent zijne verwijdering van het effect waartoe hij behoort. (Zie den 18den dezer.)

c. de slaaf Hector, en

d. de slaaf Hermanus, aankomende plantage Houttuin, omtrent hunne verwijdering van het effect waartoe zij behooren, en aanhouding op de plantage de Vrede. (Zie den 19den dezer.)

Dingsdag, den 18den Augustus 1857.

Gehoord: *a.* Jan Moor;

b. S. M. Limes, in zake den slaaf Bedrog, aankomende den houtgrond Osembo. (Zie den 19den dezer.)

Woensdag, den 19den Augustus 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Christina, aankomende S. M. Limes, in zake den slaaf Bedrog, aankomende den houtgrond Osembo. (Zie den 20sten dezer.)

b. nogmaals de slaven: 1. Hector, 2. Hermanus, aankomende plantage Houttuin, hoofdzakelijk met betrekking tot hun verblijf bij de Aucaner boschnegers. (Zie den 21sten dezer.)

Donderdag, den 20sten Augustus 1857.

Afgezonden: *a.* missive aan administrateuren van den houtgrond Osembo, waarbij de slaaf Bedrog, aankomende dat effect, weder ter hunner beschikking gesteld wordt.

Vrijdag, den 22sten Augustus 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Wilhelmina, aankomende plantage Hamburg, omtrent de verwonding van den slaaf Amour, aankomende dat effect.

Op last van den procureur-generaal is de slavin Wilhelmina, aankomende plantage Hamburg, op het piket der justitie met 20 zweepslagen afgestraft, en vervolgens voor den tijd van zes maanden bij de strafwerkers te werk gesteld.

Kennis gegeven aan mr. G. J. A. Bosch Reitz, administrateur der plantage Houttuin, van den inhoud der afgelegde verklaringen door de slaven Hector en Hermanus, aankomende dat effect en aangehouden op plantage de Vrede, terwijl zij tevens weder ter zijner beschikking zijn gesteld.

Beide deze slaven behooren tot die, waartegen op den 23sten Februarij jl. door mr. G. J. A. Bosch Reitz eene klagte is ingediend geworden.

Woensdag, den 2den September 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Jan, aankomende plantage Tourtonne;

b. de slaaf Robijn, aankomende plantage Livorno, beiden behoorende tot de commandoslaven die werkzaam zijn tot het schoonmaken van het verlengde pad van Wanica en zonder pas aangehouden op den post Poelepantje.

Daar geen van beiden eenig kwaad bedreven hebben, doch alleen zich stadwaarts willen begeven om eenige versnaperingen te koopen, zoo zijn zij weder ter beschikking van administrateuren dezer plantages C. R. Berner en H. G. Roux gesteld geworden.

Donderdag, den 3den September 1857.

Gehoord: *a.* de slavinnen: 1. Regina, 2. Elisabeth, beiden aankomende plantage Hamburg, omtrent de door den eigenaar C. A. Wois ingebragte klagte, dat zij onwillig zouden zijn om geregeld de van haar gevorderde werktaak af te werken.

Op last van den procureur-generaal is de slavin Regina op het piket der justitie met vijftien zweepslagen afgestraft, terwijl beiden voor den tijd van drie maanden bij de strafwerkers te werk zijn gesteld geworden.

Vrijdag, den 4den September 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt enz.

Gehoord: *a.* de slaaf Cornelis, aankomende plantage Voorburg, zich beklagende dat de eigenaar H. Rojer hem onverdiend heeft willen straffen.

Den slaaf weder ter beschikking van den eigenaar gesteld, na vooraf van dezen omtrent het een en ander inlichtingen te hebben gevraagd.

Donderdag, den 10den September 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Thomas, aankomende plantage Voorburg, zich beklagende dat de eigenaar H. Rojer van hem vergt, dat, alhoewel hij vroeger zijnen arm heeft gebroken, hij rietstoelen zal distelen.

Nadat de slaaf geneeskundig onderzocht is geworden, de eigenaar met zijne klagte bekend is gemaakt en aan dezen omtrent het een en ander inlichtingen gevraagd zijn, is deze slaaf weder ter zijner beschikking gesteld.

Vrijdag, den 18den September 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Jacob, aankomende plantage Guinesche Vriendschap, omtrent zijne aanhouding op plantage Vriendsbeleid en Ouderzorg.

De slaaf is weder ter beschikking van eigenaren Ab. W. Oppenheimer c. s. gesteld, nadat hij vooraf op last van den procureur-generaal op het piket der justitie met twintig zweepslagen is afgestraft geworden.

Dingsdag, den 22sten September 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Charles, aankomende de wed. Bromet, omtrent zijne aanhouding in het voorland van plantage Kroonenburg door de slaven van plantage Constantia.

Voor den tijd van vier weken bij de strafwerkers gesteld.

Woensdag, den 23sten September 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt naar aanleiding der ingebragte klagte door het slavenmeisje Anna, aankomende E. Weyman, contra Antoinette Sirah en hare moeder Jeannette Maria Thompson, ter zake van feitelijk geweld. (Zie den 24sten dezer.)

Donderdag, den 24sten September 1857.

Gehoord: *a.* Johanna Frederica Louisa Klein;

b. Anna Margaretha Clasina Reyke;

c. Wilhelmina Josephina Linch;

d. Anna Pietronella Linch;

e. Rebecka Geertruida Gentilles;

f. Susanna Elisabeth Thomas, in zake het slavenmeisje Anna, aankomende E. Weyman, contra A. Sirah c. s.

Bij vonnis van het collegie van kleine zaken zijn beide beklaagden veroordeeld geworden tot gevangenzetting gedurende acht dagen.

Donderdag, den 1sten October 1857.

Gehoord: *a.* Johannes van Joost enz.

b. de slaaf Secondo, aankomende plantage Houttuin, zich beklagende dat de directeur C. F. Leue hem heeft willen straffen, omdat hij des avonds na acht ure rusie in de negerhuizen heeft gemaakt.

Den slaaf ter beschikking van den administrateur mr. G. J. A. Bosch Reitz gesteld.

Vrijdag, den 2den October 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Jacob, aankomende plantage 't IJland, zich beklagende dat de

directeur J. W. Kampf hem heeft willen straffen, omdat hij niet aan den arbeid is gegaan, daar hij buikpijn had.

De klagte ongegrond bevonden zijnde, zoo is de slaaf op last van den procureur-generaal op het piket der justitie met 25 slagen afgestraft geworden.

Zaturdag, den 6den October 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf September, aankomende de plantage Zorg en Hoop, werkzaam op plantage Sara Maria, aangehouden op den post Poelepantje, nadat hij reeds sedert ruim drie maanden van laatstgenoemde plantage zich had verwijderd, zich beklagende dat de eigenaar van plantage Sara Maria hem voor de minste overtreding straf oplegt.

Na vooraf ten deze inlichtingen van administrateuren der plantage Zorg en Hoop, J. Frouin c. s., bekomen te hebben, is deze slaaf ter hunner beschikking gesteld, en daar hij zich onmiddellijk daarna aan diefstal van een corjaal heeft schuldig gemaakt, zoo is hij op last van den procureur-generaal op het piket der justitie met veertig zweepslagen afgestraft.

Woensdag, den 7den October 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt door den luitenant van politie naar aanleiding der klagte ingebragt door Maria Elisabeth Meijer tegen de slavin Annica, aankomende L. D. Bergmalm, wegens feitelijk geweld. (Zie den 8sten dezer.)

Donderdag, den 8sten October 1857.

Gehoord: *a.* Doortje Zaal;

b. Magdalena des Fouches, in zake M. E. Meijer contra de slavin Annica, aankomende L. D. Bergmalm.

Vrijdag, den 9den October 1857.

Gehoord: *a.* Jan Nicolaas Smit, blankofficier der, en

b. de slaven: 1. Bajazet en 2. Maria, beiden aankomende de plantage Caledonia, naar aanleiding eener door Fergus Carstairs, eigenaar van dat effect, ingebragte klagte tegen genoemde slavin Maria, dat zij den slaaf Bajazet zoude verwond hebben.

Deze slavin is voor den tijd van zes maanden bij de strafwerkers te werk gesteld.

Zaturdag, den 10den October 1857.

Ingekomen: *a.* klagte door mr. B. Lyon, eigenaar der plantage Jagtlust, dat de mannen, behoorende tot de slavenmagt van dat effect, nadat hij aan allen, als een blijk van tevredenheid, een feest gegeven en vleesch had uitgedeeld, geweigerd hebben geregeld hunnen dagelijkschen arbeid te hervatten. (Zie den 12den dezer.)

Maandag, den 12den October 1857.

Gehoord: *a.* de volgende slaven, aankomende de plantage Jagtlust, 1. Pascha, 2. April, 3. Jannie, 4. Pietje, 5. Mei en 6 Candasie, ter zake der door den eigenaar ingebragte klagte. (Zie den 13den dezer.)

b. de slaaf Anthonie, aankomende de plantage Dordrecht, zich beklagende over den

eigenaar Evertz, dat deze hem in de boei heeft willen doen zetten, omdat hij tot eene vechtpartij tusschen de slaven van dat effect aanleiding zoude gegeven hebben.

Na bekomen inlichting is deze slaaf, die zich herhaaldelijk verregaand brutaal tegen den eigenaar heeft gedragen, op last van den procureur-generaal op het piket der justitie met veertig zweepslagen afgestraft geworden.

Dingsdag, den 13den October 1857.

Gehoord: *a.* de volgende slaven, aankomende de plantage Jagtlust, als: 1. Winter, 2. Crispijn, 3. Dolfijn, 4. Darius, 5. Sergeant en 6 Wilhelmina, ter zake der door den eigenaar ingebragte klagte. (Zie den 14den dezer.)

Woensdag, den 14den October 1857.

Gehoord: *a.* de volgende slaven, aankomende de plantage Jagtlust, als: 1. Primo, 2. Arans, 3. Kerkhof en 4. Kwassie, ter zake der door den eigenaar ingebragte klagte. (Zie den 15den dezer.)

Donderdag, den 15den October 1857.

Gehoord: *a.* de volgende slaven, aankomende de plantage Jagtlust, als: 1. Frans, 2. Hannibal, 3. Dirk en 4 Sophie, ter zake der door den eigenaar ingebragte klagte. (Zie den 16den dezer.)

Vrijdag, den 16den October 1857.

Gehoord: *a.* de volgende slaven, aankomende de plantage Jagtlust, als: 1. Prins, 2. Cupido, 3. Baron en 4. Philida, ter zake der door den eigenaar ingebragte klagte. (Zie den 17den dezer.)

b. de boschneger Adraai, kapitein van het boschnegerdorp Maripaston;

c. de slaaf Junij, aankomende den houtgrond Wilhelmina Catharina Frederica, en

d. de slaaf Augustus, aankomende Schram, omtrent de aanhouding van de twee laatsgenoemden in het boschnegerdorp Maripaston.

Daar uit de instructie gebleken is dat deze slaven reeds sedert geruimen tijd zich geabsenteerd hebben, en herhaaldelijk pogingen aangewend om zich bij de boschnegers te vestigen, zoo is de slaaf Junij, op last van den procureur-generaal, op het piket der justitie met 40 zweepslagen afgestraft, en Augustus voor den tijd van twee maanden bij de strafwerkers gesteld;

e. de slaaf Philip, aankomende plantage Vaderszorg en Carelsdeel, zich beklagende dat de directeur der plantage Petersburg, Wilmans, aan welk effect hij verhuurd is, hem heeft willen straffen.

Den slaaf ter beschikking van zijnen meester gesteld.

Zaturdag, den 17den October 1857.

Gehoord: *a.* de volgende slaven, aankomende plantage Jagtlust, als: 1. Winst, 2. Sanssousie, 3. Ammon, 4. Adriaan, 5. Amsterdam en 6. William, ter zake der ingebragte klagte door den eigenaar.

Op last van den procureur-generaal zijn de slaven Ammon, Amsterdam, Adriaan en

William op het piket der justitie ieder met 20 zweepslagen afgestraft, terwijl op uitnoodiging van den procureur-generaal eene commissie uit de burgermagt der divisie Boven-Suriname en Thorarica zich naar plantage Jagtlust heeft begeven en aldaar, overeenkomstig de bepaling vervat in alinea 2 van art. 30 der publicatie dd. 6 Mei 1851, G. B. n°. 4, namens den procureur-generaal, eenige der slaven met zweepslagen heeft afgestraft en de generale slavenmagt hare verpligtingen voorgehouden.

b. de volgende slaven, aankomende plantage Guinesche Vriendschap: 1. La Fleur, 2. Paulus, 3. William, 4. Cato, 5. Rosa, 6. Dina, 7. Fanny, 8. Anna, 9. Trobie, 10. Castor, 11. Albert, 12. Christiaan en 13. Frederik, omtrent de klagte door den eigenaar M. Lionarons tegen hen ingebragt, dat zij onwillig zouden zijn om te arbeiden en zich eigendunkelijk van hun effect hebben verwijderd.

De slaven zijn weder ter beschikking van den eigenaar gesteld, nadat vooraf op last van den procureur-generaal op het piket der justitie de mannen met dertig en de vrouwen met vijftien zweepslagen zijn gestraft, en de slaaf Albert, die zich als belhamel heeft doen kennen, in eene ligte kettingboei is geklonken om daarin gedurende drie maanden te arbeiden.

Vrijdag, den 23sten October 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Jouw, aankomende den boedel Mesquita, werkzaam op de plantage Groot-Chatillon, omtrent de door J. B. de Mesquita tegen hem ingebragte klagte dat hij zich van tijd tot tijd eigendunkelijk van genoemd effect zoude verwijderen.

Voor den tijd van drie maanden bij de strafwerkers te werk gesteld.

b. de slaaf Jan, aankomende den houtgrond de Vier Kinderen, omtrent de klagten door den eigenaar W. E. Ruhmann tegen de slavenmagt van dat effect ingebragt, dat zij onwillig zouden zijn om geregeld de van hen gevorderde werktaken te volbrengen. (Zie den 9den November e. k.)

Zaturdag, den 24sten October 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Present, aankomende plantage 't IJland, omtrent zijne aanhouding op den weg naar Kwatta.

Op last van den procureur-generaal voor den tijd van vier weken bij de strafwerkers te werk gesteld.

Maandag, den 2den November 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt enz.

Gehoord: *a.* de slaaf Jacobus, aankomende den boedel J. de Randamie, omtrent het verzoek door zijnen meester gedaan om hem, daar hij zich herhaaldelijk aan desertie schuldig maakt, voor onbepaalden tijd bij de strafwerkers te plaatsen.

Deze slaaf, volgens verklaring afgegeven door den stadsheelmeester, ten gevolge van een zeer aan den voet niet bij de strafwerkers kunnende werkzaam zijn, zoo is hij tot straf eenigen tijd op het piket der justitie opgesloten geworden.

Maandag, den 9den November 1857.

Gehoord: *a.* de slavin Constantia, aankomende plantage Tourtonne, zich beklagende over den eigenaar C. R. Berner, dat deze haar heeft willen straffen, omdat zij des avonds in de negerhuizen met haren man rusie had gehad.

Na bekomen inlichtingen van den eigenaar is deze slavin op last van den procureur-generaal voor acht dagen bij de strafwerkers gesteld.

b. de volgende slaven, aankomende den houtgrond de Vier Kinderen, als: 1. Simeon, 2. Kapitein, 3. Roelof, 4. Geduld en 5. Christiaan, ter zake van de ingebragte klagte door den eigenaar W. E. Ruhmann. (Zie den 10den dezer.)

Dingsdag, den 10den November 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Kwassie, aankomende plantage Kwatta, zich beklagende dat zijn meester J. M. A Neumann hem onverdiend heeft doen straffen.

Na bekomen inlichtingen de klagten ongegrond bevonden zijnde, zoo is deze slaaf weder ter beschikking van den eigenaar gesteld.

b. de volgende slaven, aankomende den houtgrond de Vier Kinderen, als: 1. Thomas, 2. Joliecoeur, 3. Valentijn, 4. Bernhard of Baboen, 5. Winst, 6. Dorothea, ter zake van de ingebragte klagte door den eigenaar W. E. Ruhmann. (Zie den 11den dezer).

Woensdag, den 11den November 1857.

Gehoord: *a.* de volgende slaven, aankomende den houtgrond de Vier Kinderen, als: 1. Magdalena, 2. Philippina, 3. Santo, 4. Aletta, ter zake der ingebragte klagte door den eigenaar W. E. Ruhmann.

Door het hoofdbestuur is aan den eigenaar autorisatie verleend geworden om vijf der slaven, die zich als belhamels bij de plaats gehad hebbende ongeregeldheden hebben doen kennen, van den naam van dat effect te doen overschrijven en te verkoopen.

Dingsdag, den 24sten November 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Rudolf enz.

Ingekomen: *a.* Klagte door J. F. Bouguenon, administrateur van den houtgrond Overtoom, tegen eenige slaven van dat effect, dat zij den slaaf Gottlieb zouden mishandeld hebben. (Zie den 25sten dezer.)

Woensdag, den 25sten November 1857.

Gehoord: de volgende slaven, aankomende den houtgrond Overtoom, als: 1. Philip, 2. Gottlieb, 3. Andree, 4. Heintje, 5. Januarij, 6. Trobie, 7. Sancho Pancho en 8. Geduld, ter zake van de tegen hen door den administrateur P. F. Bouguenon ingebragte klagte.

De slaven zijn weder ter beschikking van den administrateur gesteld, nadat alvorens op last van den procureur-generaal op het piket der justitie drie der slaven ieder met dertig en drie ieder met vijf en twintig zweepslagen zijn afgestraft.

b. John Thomas enz.

Zaturdag, den 20sten November 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt door den luitenant van politie in zake de de slavin Princes, aankomende C. L. Bodehuys, wegens ondergaan feitelijk geweld. (Zie den 8sten December.)

Gehoord: *a.* ter zake van de door J. Frouin, administrateur der plantage la Liberté, ingebragte klagte, de volgende slaven, als: 1. Adriaan, 2. Sultan, 3. Welkom en 4. Philip, allen aankomende dat effect, dat zij halsstarrig zouden geweigerd hebben om des nachts te malen, en zich niet onderworpen hebben aan de straf, hun ter dier zake door den administrateur opgelegd. (Zie den 30sten dezer.)

Maandag, den 30sten November 1857.

Gehoord: *a.* de slaaf Onrust, aankomende de plantage la Liberté.

Op last van den procureur-generaal zijn de vijf ten deze gehoorde slaven, die zich als belhamels hebben doen kennen, ieder met vijf en dertig zweepslagen op het piket der justitie afgestraft geworden.

Dingsdag, den 1sten December 1857.

Gehoord: *a.* Isaäk Nathan Samuels, directeur der plantage Ma Retraite, zich beklagende dat de slavenmagt van dat effect zich tegen hem verzet heeft. (Zie den 5den dezer.)

Vrijdag, den 4den December 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt door den luitenant van politie, naar aanleiding der ingebragte klagte door den slaaf Louis, aankomende plantage Mary's Hope, tegen de slavin Coba, aankomende de wed. Pinto, wegens ondergaan feitelijk geweld. (Zie den 7den dezer.)

b. idem, opgemaakt naar aanleiding der ingebragte klagte door de slavin Coba, aankomende de wed. Pinto, contra den slaaf Louis, aankomende de plantage Mary's Hope, wegens ondergaan feitelijk geweld.

Gehoord: *a.* de navolgende slaven, aankomende plantage Tout lui faut: 1. Gerrit, 2. Adriaan, 3. Zondag, 4. Anna, 5. Johanna, 6. Johanna, 7. Leentje, 8. Lotje en 9. Hendrik, zich beklagende over den directeur;

b. Carl Ludwig Gustav Alexis von Konigslöw, dat hij hun te kort zoude doen in het restitueren der door hen verloren nachtrust gedurende de maling.

Uit de instructie dezer zaak gebleken zijnde dat deze slaven zich in den laatsten tijd zeer onwillig betoond hebben om geregeld den van hen gevorderden arbeid te volbrengen, zoo zijn drie dezer slaven op last van den procureur-generaal ieder met dertig en drie andere ieder met twintig zweepslagen op het piket der justitie afgestraft geworden.

Zaturdag, den 5den December 1857.

Gehoord: *a.* de slaven 1. Albertina, 2. Wilhelmina, beiden aankomende de plantage Ma Retraite, in zake J. Nathan Samuels, directeur, contra de slavenmagt van dat effect.

Deze zaak is verder behandeld door den ambtenaar, vacerende op het bureau van politie 1ste afdeeling.

Maandag, den 7den December 1857.

Gehoord: *a.* het slavenmeisje Silia, aankomende den boedel M. J. Zschuschen, in zake de slavin Princes, aankomende L. F. Bodehuys, contra M. D. Balduff. (Zie den 8sten dezer.)

b. de slavin Francina, aankomende de weduwe Kennedy, en

c. Henriette Constantia Huisduinen, ter zake de wederkeerige klagte door de slavin Coba, aankomende de wed. Pinto, en den slaaf Louis, aankomende de plantage Mary's Hope. (Zie den 8sten dezer.)

Dingsdag, den 8sten December 1857.

Gehoord: *a.* Albertina Visser, in zake de slavin Princes, aankomende L. F. Bodehuys, contra M. D. Balduff. (Zie den 9den dezer.)

b. de slavin Antje, aankomende Th. Green;

c. » » Adjuba, aankomende J. R. Norden, ter zake de wederkeerige klagte door de slavin Coba, aankomende de wed. Pinto, en den slaaf Louis, aankomende de plantage Mary's Hope.

Deze zaak zal voor het collegie van kleine zaken gebragt worden.

Woensdag, den 9den December 1857.

Gehoord: *a.* Johanna Albertina Karnaar, in zake slavin Princes, aankomende L. F. Bodehuys, contra Maria Dorothea Balduff. Zal voor het collegie van kleine zaken gebragt worden.

b. de navolgende slaven, aankomende de plantage Hamburg, als: 1. Jannie, 2. Geluk, 3. Lambert, 4. Frans, 5. Albert, 6. Heintje, 7. Barbara, 8. Cupido en 9. Gratia, omtrent de klagte door C. A. Wois tegen hen ingebragt, dat zij onwillig zouden zijn geweest om te arbeiden.

Op last van den procureur-generaal zijn drie slaven ieder met vijf en dertig, vier ieder met dertig en eene slavin met vijftien zweepslagen op het piket der justitie afgestraft geworden, en de slavin Barbara voor den tijd van veertien dagen bij de strafwerkers gesteld.

Donderdag, den 31sten December 1857.

Ingekomen: *a.* proces-verbaal, opgemaakt door den luitenant van politie, naar aanleiding der ingebragte klagte door den slaaf Marius, aankomende A. B. de Vries, tegen den slaaf Kwassie, aankomende F. P. Böhm, dat deze hem geslagen zoude hebben.

Daar het gebleken is dat deze slaven met elkander gevochten hebben, zoo is aan deze zaak geen gevolg gegeven, doch zijn beiden tot rust en orde aangemaand.

Paramaribo, den 31sten December 1857.

De adsistent ten burele van den Procureur-Generaal,

(*get.*) J. J. OOYKAAS Jr.

Voor eensluidend afschrift,

De Procureur-Generaal,

(*get.*) J. W. GEFKEN,

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857:

BIJLAGE Z VAN HET VERSLAG. (Suriname).

N°. 18.

STAAT

AANTOONENDE HET GETAL

DER

WEGGELOOPEN EN TERUGGEKEERDE SLAVEN

GEDURENDE HET JAAR 1857,

met opgave welke middelen tot hunne terugbrenging zijn aangewend, dan wel of zij uit eigen beweging zijn teruggekeerd.

NAAM DER PLAATS van waar de verwijdering heeft plaats gehad.	Weggeloopen.	Teruggekeerd.
Stad Paramaribo en hare buitenwijken.	91	80
Divisien:		
Boven-Suriname en Thorarica. . . .	10	14
Para	7	6
Boven-Commewijne .	11	9
Boven-Cottica en Perica.	35	32
Beneden-Commewijne	28	23
Beneden-Cottica . .	11	11
Saramacca	13	17
Districten:		
Nickerie	»	»
Coronie	»	»
	206	192

OPGAAF DER MIDDELEN

die tot terugbrenging van ontvlugte slaven zijn aangewend, dan wel of zij uit eigen beweging zijn teruggekeerd.

Eigenlijk gezegde dwangmiddelen zijn niet aangewend tot terugbrenging of vanging van weggeloopen slaven.

Eene militaire demonstratie, bevolen bij gouvernements-resolutie dd. 24 Febru 1857, n°. 253, tot verdrijving van eene bende gewapende vagebonden, die in de divisie Beneden-Commewijne ophielden, diefstallen pleegden, en, in hun o moed volhardende, de veiligheid van personen en eigendommen in gevaar bragt had het gevolg dat eenige slaven, tot die bende behoorende, in handen viel Overigens kwamen weggeloopen slaven vrijwillig terug, of werden door wachtneg als anderzins opgevangen, wanneer zij zich te digt bij de stad of bewoonde pl tages waagden, hetzij om zich door ongeoorloofden ruilhandel met andere sla van kost, kleeding, gereedschappen of dergelijke te voorzien, hetzij om daarvan arglistig meester te maken.

Wat aangaat de straffen die aan terugkeerende of opgevangen slaven word opgelegd, kan vermeld worden, dat zij òf op last van den eigenaar, adminis teur of bevelhebber, òf op aanvrage van dezen, door den procureur-generaal w den gestraft. In gevallen van gebleken vrijwilligen terugkeer, heeft veelal ge strafoplegging plaats.

TOELICHTINGEN.

De opgaven van desertie, terugkeer en opvanging geschieden wat stadsslaven betreft door hunne meesters aan de politie, en omtrent de plantage-slaven door bevelhebbers aan de burgerkapiteins en landdrosten, uit wier staten de hierop voorkomende getallen geput zijn.

Als wegloopers worden ook aangegeven slaven die zich zonder verlofpas van de plantages verwijderen, om in de stad bij den procureur-generaal of administrateur klagte in te brengen, en zich eenige dagen in het bosch of elders dikwijls, eene gunstige gelegenheid afwachtende, ophouden.

Paramaribo, den 31sten Maart 1858.

De Procureur-Generaal,

(*get.*) J. W. GEFKEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

BUREAU VAN POLITIE, 1STE ALDEELING.

STAAT

AANTOONENDE

DE STRAFFEN AAN WEGGELOOPEN SLAVEN

OPGELEGD GEWORDEN GEDURENDE HET JAAR

1857.

STAAT, aantoonende de STRAFFEN en CORRECTIEN, welke gedurende het jaar 18 loopen zijn geweest, ten verzoeke van hunne meesters of vertegenwoordigers, opge

NOMMER van ORDE.	DAGTEEKENING van het verhoor op het bureau van politie, 1ste afdeeling.	NAAM VAN DEN weggeloopen slaaf.	NAAM VAN DEN meester of deszelfs vertegenwoordiger.
1	27 Januarij 1857.	De slaaf Louis, aankomende aankomende plantage de Vrede.	F. F. R. Brusch.
2	" " "	De slaaf Frans, gewerkt hebbende op plantage de Vrede.	F. Neumann.
3	4 Februarij "	De slavin Mietje.	C. H. Aulorius.
4	10 " "	De slavin Margo, aankomende plantage Moed en Kommer.	S. Soesman Jr. qq. c. s.
5	16 " "	De sleaf April, aankomde plantage Rust en Werk.	H. A. Tirion qq. c. s.
6	26 " "	De slavin Saraatje, aankomende plantage Frederiksdorp, gewerkt hebbende op plantage Guinesche Vriendschap.	H. Wright qq.
7	27 " "	De slaven Trobie en Hendrik, aankomende plantage Alkmaar.	H. Wright qq.
8	14 Maart "	*a.* De slaaf Vigilant, aankomende plantage Practica.	C. del Prado c. s.
		b. De slaven Jan en Pierre, aankomende plantage Alkmaar.	H. Wright qq. c. s.
		c. De slaaf van Amson, aankomende plantage Johan en Margaretha.	B. C. van den Ende qq. c. s.
		d. De slaaf Luitenant, aankomende plantage Nijd en Spijt.	F. L. Pichot qq.
		e. De slavin Antoinetta, aankomende plantage Brouwerslust.	S. J. van West qq. c. s.
9	17 " "	De slaaf William.	J. P. Mencke.
10	23 " "	*a.* De slaaf Bob, aankomende plantage Livorno.	H. G. Roux qq.
		b. De slaaf Arabie, aankomende plantage Nijd en Spijt.	F. L. Pichot qq.
		c. De slaaf Mascru, aankomende plantage Maasstroom.	B. C. van den Ende qq.

grond der op het bureau van politie, 1ste afdeeling, gehouden verhooren, aan slaven, die wegge-
n geworden.

Aard en hoegrootheid der straf.	*Aanmerkingen.*
Eenige dagen in het fort Zeelandia in custodie geplaatst geweest zijnde, is hij, na eene mondelinge correctie op het bureau van politie ontvangen te hebben, weder ter beschikking van den eigenaar gesteld, aan wien tevens in bedenking is gegeven, om hem niet met slagen af te straffen, hetgeen welligt de andere weggeloopen negers zou aansporen om uit eigen beweging terug te keeren.	Gelijktijdig met den hieronder vermelden slaaf Frans, aankomende F. Neumann, gewerkt hebbende op de plantage de Vrede, weggeloopen.
Na eene ernstige vermaning op het bureau van politie, ter beschikking van den eigenaar gesteld.	Door de politie in de stad gearresteerd.
Voor den tijd van drie maanden onder de strafarbeiders alhier opgenomen.	
Als voren, dwangarbeid voor den tijd van eene maand.	
Idem voor den tijd van zes maanden.	
Idem voor den tijd van zes maanden.	
Den eerstgenoemde dwangarbeid als voren voor den tijd van twee maanden, en den tweeden genoemde idem voor den tijd van zes maanden.	De slaaf Hendrik heeft zich ruim zes jaren opgehouden in het beruchte weglooperskamp aan de Surnauskreek.
De slaven Pierre, van Amson en Luitenant met veertig en de slavin Antoinetta met twintig zweepslagen op het piket der justitie gestraft, terwijl aan allen zes maanden dwangarbeid in de stad is opgelegd.	Aangehouden door eene gecombineerde burger- en militaire patrouille in de nabijheid van den post Montpellier, gelegen aan de Orleanskreek, alwaar zij zich tijdelijk gevestigd hadden om op de naburige plantages op roof en diefstal uit te gaan, en met de slaven waarmede zij in geheime verstandhouding stonden te konkelen; hebbende deze slaven behoord tot het uitgebreide weglooperskamp aan de Surnauskreek.
De slaaf Jan is door beheerders van de plantage Alkmaar voor den tijd van zes maanden naar de plantage Groot-Marseille verbannen.	
Den slaaf Vigilant is zijne voorloopige custodie als straf aangerekend, daar zijne desertie reeds 12 jaren geleden had plaats gehad en uit dien hoofde de actie tot strafvordering eenigermate als verjaard is aangemerkt.	
Eene maand dwangarbeid in de stad.	
Uit hoofde van den ver gevorderden leeftijd van den slaaf Bob, vermoedelijk 80 jaren oud, sedert 35 jaren het bosch bewonende, is hij niet gestraft.	Aangezien de beheerder van de plantage Livorno zich ongenegen heeft verklaard om den slaaf Bob over te nemen, en de identiteit van dezen niet meer te constateren was, is hij op den landsgrond Boniface opgenomen.
De slaaf Arabie voor den tijd van zes maanden dwangarbeid als voren opgelegd.	(Zie hiervoren omtrent den slaaf Vigilant c. s., aankomende de plantage Practica.)
De slaaf Mascré of Maskré was bij zijne aanhouding	

NOMMER van ORDE.	DAGTEEKENING van het verhoor op het bureau van politie, 1ste afdeeling.	NAAM VAN DEN	
		weggeloopen slaaf.	meester of deszelfs vertegenwoordiger.
		d. De slaaf Joseph, aankomende plantage Visserszorg.	P. R. Planteau qq.
11	25 Maart 1857.	De slavin Tranquille, aankomende plantage Alkmaar.	H. Wright qq.
12	27 » »	De slaaf Cupido, aankomende plantage de Hoop.	J. Frouin qq.
13	17 Junij »	De slaaf La Rose, aankomende plantage Elisabeth's Hoop.	T. J. Verschuur.
14	2 Julij »	De slaaf Jantje, aankomende plantage La Paix.	H. G. Roux qq.
15	4 Augustus »	De slaaf Hendrik, aankomende plantage Concordia.	J. J. B. de Mesquita c. s.
16	11 November »	De slaaf Joseph, aankomende plantage Vriendsbeleid en Ouderzorg.	F. L. Pichot qq.
17	21 December »	De slaaf Abraham, aankomende plantage Elisabeth's Hoop.	T. J. Verschuur.
18	26 » »	*a.* De slaaf Nero, aankomende plantage Visserszorg.	P. R. Planteau qq.
		b. De slaaf Christiaan, aankomende plantage Susanna's Daal.	J. Lyon.
		c. De slaaf Alexander, aankomend plantage Geertruidenberg.	mr. G. J. A. Bosch Reitz qq.
		d. De slaaf Thomas, aankomende plantage Zoelen.	Idem.
		e. De slaaf August, aankomende plantage Zoelen.	Idem.
		f. De slaaf Jason, aankomende plantage Marienburg.	H. A. Tirion qq.

Aard en hoegrootheid der straf.	*Aanmerkingen.*
door een geweeschot zwaar in den rug verwond en is uit dien hoofde van straf verschoond. Den slaaf Joseph dwangarbeid in eene ligte kettingboei voor den tijd van drie maanden opgelegd.	
Op grond dat zij zich uit eigen beweging in ziekelijken toestand te post Montpellier had aangemeld, zonder straf ter beschikking van beheerders gesteld.	Heeft zich achter de plantage Practica in de Orleanskreek aangesloten tot de wegloopers, afkomstig van de Surnauskreek. (Zie hiervoren omtrent den slaaf Vigilant c. s., aankomende de plantage Practica.)
Met aanmerking dat de slaaf Cupido bij zijne arrestatie door een geweerschot eene zware wonde in den arm bekomen had, is hij, na uit het hospitaal ontslagen te zijn, zonder straf ter beschikking van den administrateur der plantage de Hoop gesteld. Sedert 20 jaren was deze slaaf afwezig.	In een kamp achter de verlaten plantage Stolkersvlijt en Buyslust in de Orleanskreek door eene militaire patrouille, onder geleide van Indianen, gearresteerd. (Zie hiervoren omtrent den slaaf Vigilant c. s., aankomende de plantage Practica.)
Zes maanden dwangarbeid in de stad.	Heeft zich tevens aan diefstal van een opgeboeid wanecorjaal schuldig gemaakt.
Aangezien deze neger bij het verhoor heeft opgegeven, dat hij voornemens was stadwaarts bij den administrateur te gaan, om klagte tegen den directeur in te brengen, zoo is hij ter zijner beschikking gesteld, zijnde er aan den procureur-generaal geene termen voorgekomen om hem straf op te leggen.	Op de plantage Zoelen aangehouden en door de burgerautoriteit der divisie Beneden-Commewijne ter beschikking van de politie gesteld.
Dertig slagen op het piket der justitie.	Door tusschenkomst van de burgerautoriteit der divisie Beneden-Commewijne ter beschikking van de politie gesteld, zijnde hij op de plantage Alkmaar gearresteerd.
Zes maanden dwangarbeid in de stad.	Heeft zich gedurende een aantal jaren opgehouden in het uitgebreide wegloperskamp aan de Surnauskreek. (Zie hiervoren omtrent den slaaf Vigilant c. s., aankomende de plantage Practica.)
Drie maanden dwangarbeid in boeijen op de plantage Elisabeth's Hoop, vooral ten einde een voorbeeld te stellen aan de slavenmagt aldaar, waaronder in den laatsten tijd veelvuldige desertien hebben plaats gehad.	Wederom van de plantage Elisabeth's Hoop ontvlugt zijnde, is hij later te fort Nieuw Amsterdam te werk gesteld.
Den slaaf Nero drie maanden dwangarbeid op het fort Nieuw Amsterdam. Den slaaf Christiaan 40 zweepslagen op het piket der justitie en vier maanden dwangarbeid in de stad. Den slaaf Alexander met 40 zweepslagen als voren en twee maanden dwangarbeid in de stad.	Door eene patrouille, bestaande uit personeel van de plantage Zoelen, werwaarts een dezer wegloopers zich 's nachts heimelijk had begeven, in het bosch achter de plantage Geertruidenberg in een kamp aangehouden, zijnde de neger Nero voornoemd, die vroeger reeds blijken van een onverbeterlijk gedrag en gevaarlijken aard had gegeven, hoofdman van dat kamp of complot van vagebonden geweest.
Den slaaf Thomas even als Alexander voornoemd.	
Den slaaf August even als Alexander en Thomas voornoemd.	
De slaaf Janson met eene ligte correctie van 12 zweepslagen, uit hoofde hij reeds bejaard is.	Als voren.

Paramaribo, den 31sten Maart 1858.

De Procureur-Generaal,

(*get.*) J. W. GEFKEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. van EMDEN.

N°. 20.

STAAT

AANTOONENDE

DE STRAFFEN EN CORRECTIEN,

welke gedurende het jaar 1857, op grond der op het bureau van politie, 2de afdeeling, gehouden verhooren, aan slaven, die weggeloopen zijn geweest, ten verzoeke van hunne meesters of derzelver vertegenwoordigers opgelegd zijn geworden.

NOMMER van ORDE.	DAGTEEKENING van het VERHOOR OP HET BUREAU VAN POLITIE, 2de AFDEELING.	NAAM VAN DEN	
		WEGGELOOPEN SLAAF.	MEESTER OF DESZELFS VERTEGENWOORDIGER.
1	23 Januarij 1857.	Heintje.	R. H. Braam.
2	21 Februarij »	1. Leander en 2. Duncan.	W. E. Ruhman c. s. qq., plantage Petersburg.
3	23 » »	1. Jacobus, 2. Februarij, 3. Hector, 4. William en 5. Betje.	G. J. A. Bosch Reitz qq., plantage Houttuin.
4	31 Maart »	Petronella.	F. Haarloo.
5	8 April »	Floortje.	Ch. S. B. de Vries.
6	22 » »	Jonas.	J. B. de Mesquita.
7	29 » »	Rudolf.	Machielse Salomon jr.
8	2 November »	Jacobus.	J. de Randamie.

AARD EN HOEGROOTHEID DER STRAF.	AANMERKINGEN.
oor onbepaalden tijd bij de strafwerkers.	
iden voor den tijd van drie maanden bij de strafwerkers geplaatst.	
eze slaven zijn op autorisatie van het hoofdbestuur verkocht geworden, terwijl drie slaven tijdelijk van plantage Houttuin zijn verwijderd geworden.	Deze slaven hebben de andere slaven van plantage Houttuin, afkomstig van plantage Libanon, aangespoord om in massa weg te loopen.
oor acht dagen bij de strafwerkers gesteld.	
em als voren.	
oor 4 weken als voren.	
oor 8 dagen als voren.	
edurende 14 dagen op het piket der justitie opgesloten, daar hij door een zeer aan den voet niet bij de strafwerkers geplaatst konde worden.	

Paramaribo, den 31sten December 1857.

De Procureur-Generaal,

(*get.*) J. W. GEFKEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

N°. 21.

STAAT

VAN DE

REGTERLIJKE UITSPRAKEN,

WAAR BIJ

SLAVEN TOT STRAFFEN VEROORDEELD ZIJN GEWORDEN,

OF WAAR BIJ ZIJ VAN

TEGEN HEN INGEBRAGTE BESCHULDIGINGEN ZIJN VRIJGESPROKEN,

GEDURENDE HET JAAR 1857.

NOMMER.	NAAM VAN DEN BEKLAAGDE.	AARD DER BESCHULDIGING.	DA VAN VON
1	Hoop, aankomende plantage la Liberté.	Feitelijk geweld, gequalificeerd door het hulpmiddel waarvan hij heeft bediend en de personen tegen welke hetzelve is gepleegd, zij zijne moeder de slavin Minerva en de blankofficier J. W. Mat (art. 6 sub *b* en *d* der publicatie van 1830, *Gouvernementsblad* n° strafbaar gesteld bij artt. 7, 12, 13, 17 en 19 dier publicatie, ar der publicatie van 1841, *Gouvernementsblad* n°. 7, art. 9 der pu catie van 1856, *Gouvernementsblad* n°. 10).	11/25
2	Jan Baas, afkomstig van plantage Nieuw-Acconoribo, laatst bastiaan op den grond Livonia.	Feitelijk geweld door moedwil jegens den slaaf Abuis, aankome plantage Moed en Kommer, gequalificeerd door het voorwerp wa van hij zich heeft bediend en de gevolgen die het feitelijk gew heeft gehad, zijnde de beleedigde voor zijn leven verminkt (art. lit. *b*, artt. 17, 19 der publicatie van 1830, *Gouvernementsblad* n°. art. 4 der publicatie van 1841, *Gouvernementsblad* n°. 7).	20 / 17
3	Seraphine of Affie, aankomende J. C. Nassy Jr.	Diefstal van patentolie ten nadeele van H. W. Kuster.	3/17
4	*a.* Mietje, aankomende plantage de Nieuwe Hoop, in dienst J. Heymans. *b.* Dalie, aankomende Heymans.	Eenvoudig feitelijk geweld jegens de slavin Geertruida, in dienst v J. Ezechiels (artt. 20 en 22 der publicatie van 1830, *Gouverneme blad* n°. 2).	30 / 7
5	Maurits of Monny, aankomende den boedel L. Welcom, laatst in dienst van J. Fernandes.	Feitelijk geweld jegens een niet tot den slavenstand behoorenden pe soon (den indiaan Aron), hetwelk den dood van dezen heeft te gevolge gehad, zonder dat nogtans deze gewelddadigheid is geblek ondernomen te zijn met geleider lage of zelfs met boos opzet om de beleedigde van het leven te berooven (art. 8, lit. *a* der publica van 1830, *Gouvernementsblad* n°. 2).	17 / 9

DATUM VAN HET VONNIS.	UITSPRAAK.	*TOELICHTINGEN.*
11/25 Maart.	Het geregtshof heeft aangenomen de qualificatie van het misdrijf door het openbaar ministerie, en hem veroordeeld tot veertig zweepslagen en dwangarbeid in boeijen voor den tijd van één jaar.	Het openbaar ministerie had gerequireerd toepassing der wet, namelijk dwangarbeid voor niet minder dan 5 maanden en niet meer dan twee jaren, voorafgegaan door zweepslagen, het getal van veertig niet te boven gaande.
20 Mei. — 17 Junij.	Het geregtshof heeft beslist dat er geen bewijs aanwezig is dat de beklaagde den slaaf Abuis met opzet zou hebben verwond, hem schuldig verklaard aan feitelijke geweldddadigheid, gepleegd door onvoorzigtigheid en onbedachtzaamheid, ten gevolge waarvan Abuis is verminkt en twee zijner ledematen heeft verloren; alzoo, op grond van art. 23 der publicatie van 1830, met aanneming van verzachtende omstandigheden, denzelve veroordeeld tot gevangenzetting voor drie achtereenvolgende maanden.	Het openbaar ministerie had geëischt dwangarbeid voor niet minder dan zes maanden en niet meer dan vijf jaren, voorafgegaan door eene lijfstraf als boven.
3/17 Junij.	De beklaagde is bij 's hoven arrest schuldig verklaard aan diefstal van eene kruik olie en, uit aanmerking der preventief door haar ondergane custodie, veroordeeld tot gevangenzetting voor den tijd van vier en twintig achtereenvolgende uren.	Het openbaar ministerie had gerequireerd veroordeeling tot eene straf, door het hof te bepalen. De vervolging was ingesteld hoofdzakelijk ter zake van diefstal van een aantal kleedingstukken, waaraan echter de schuld van de beklaagde niet heeft kunnen worden bewezen.
30 Junij. — 7 Julij.	De beklaagden zijn vrijgesproken bij vonnis van het collegie van kleine zaken.	Het openbaar ministerie had gevorderd veroordeeling van de 1ste beklaagde tot gevangenzetting in boeijen voor niet minder dan acht dagen, of tot eene correctie van niet meer dan 20 slagen, of tot beide te zamen, en vrijspraak van de 2de beklaagde.
17 Junij. — 9 Julij.	Het geregtshof heeft, op grond van den jeugdigen leeftijd des beklaagden, hem veroordeeld tot gevangenzetting voor den tijd van één jaar.	Het openbaar ministerie had, op grond van art. 18 der publicatie van 1830 (*Gouvernementsblad* n°. 2), geëischt de straf des doods met de koorde. Eerst nadat van criminelen eisch en conclusie gediend was, bleek van eene onnaauwkeurigheid in de slavenregisters ten aanzien van het geboortejaar van den beklaagde, die nader bleek slechts 15 jaren oud te zijn.

NOMMER.	NAAM VAN DEN BEKLAAGDE.	AARD DER BESCHULDIGING.
6	Haas, aankomende mejufvrouw Steffens.	Diefstal gepleegd in een bewoond huis met buiten- en binnenbraak.
7	Eduard, aankomende J. van Zuylen.	Diefstal door middel van braak en inklimming in de aanhoorigheid van een bewoond erf.
8	Adolph, wonende op plantage Tourtonne en aankomende C. R. Berner.	Medepligtigheid aan diefstal in loon trekkende dienst van eene zaak, die den hoofdschuldigde en medeveroordeelde (H. Couzijnce) ter bewaking was toevertrouwd.

DATUM VAN HET VONNIS.	UITSPRAAK.	*TOELICHTINGEN.*
7/22 Julij.	Het geregtshof heeft zich vereenigd met de qualificatie van het misdrijf door het openbaar ministerie, en den beklaagde veroordeeld tot dwangarbeid voor den tijd van vijf achtereenvolgende jaren.	Het openbaar ministerie had gevraagd veroordeeling tot eene straf, door het hof te bepalen.
Resolutie dd. 29 Julij.	Bij gebrek aan bewijs vrijgesproken.	Het openbaar ministerie had de vrijspraak gevorderd.
22 December. — 3 Januarij 1858.	Het geregtshof heeft den beklaagde schuldig verklaard aan eenvoudigen diefstal en hem veroordeeld tot eene gevangenisstraf voor den tijd van zes maanden.	Het openbaar ministerie had geëischt veroordeeling tot eene straf, door het hof te bepalen.
		Algemeene aanmerking. Van tijd tot tijd zijn feiten door slaven gepleegd, die aanleiding hadden kunnen geven tot regterlijke vervolgingen, maar die door den procureur-generaal disciplinair zijn afgedaan.

Paramaribo, den 31sten Maart 1858.

De Procureur-Generaal,

(*get.*) J. W. GEFKEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) E. A. VAN EMDEN.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE **DD** VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 22.

STAAT

van de plaats gehad hebbende

BESTRAFFINGEN AAN SLAVEN TE NIEUW ROTTERDAM,

krachtens art. 14 en 17., en van de door

DEN LANDDROST VAN NICKERIE AAN SLAVEN OPGELEGDE STRAFFEN,

krachtens art. 30 der publicatie van den 30sten Augustus 1856 (G. B. n°. 10), van af de maand October 1856 tot en met December 1857.

DATUM.	VAN DEN GESTRAFTE naam.	geslacht.	ouderdom.	beroep.	AARD DER OVERTREDING.
1856.					Krachten
October.	Geene.	„	„	„	„
November.	Idem.	„	„	„	„
15 December.	Croesus.	Mannelijk.	36 jaren.	Huisbediende.	Herhaalde brutaliteit en ong hoorzaamheid.
1857.					
14 Januarij.	Louis.	Idem.	25 „	Sjouwer.	Verregaande brutaliteit.
13 Februarij.	Princes.	Vrouwelijk.	23 „	Huismeid.	Brutaliteit en onbetamelijke u drukkingen.
Maart.	Geene.	„	„	„	„
April.	Idem.	„	„	„	„
6 Mei.	Madelijntje.	Vrouwelijk.	24 „	Werkmeid.	Weigering van dienst en brut liteit.
Junij.	Geene.	„	„	„	„
Julij.	Idem.	„	„	„	„
Augustus.	Idem.	„	„	„	„
September.	Idem.	„	„	„	„
October.	Idem.	„	„	„	„
November.	Idem.	„	„	„	„
December.	Idem.	„	„	„	„
1857.					Krachten
Julij.	Geene.	„	„	„	„
Augustus.	Idem.	„	„	„	„
23 September.	Thomas.	Mannelijk.	35 „	Veldwerker.	Dronkenschap en vrije lieden ge brutaliseerd.
28 „	Mary.	Vrouwelijk.	24 „	Arbeidster.	Kleine diefstal.
12 October.	Amalia.	Idem.	26 „	Werkmeid.	Zeer verdacht van diefstal va geld.
13 November.	Jan.	Mannelijk.	42 „	Timmerman.	Brutaliteit jegens zijnen meester.
December.	Geene.	„	„	„	„

OPGELEGDE STRAFFEN.	NAMEN DER EIGENAREN OF HUNNE VERTEGENWOORDIGERS.	PLAATS waar de straffen zijn uitgeoefend.	*Aanmerkingen.*
art. 14.			
»	»	»	
»	»	»	
15 zweepslagen.	Minderjarige kinderen van F. Wijnand.	»	
15 idem.	F. J. Wijnand.	»	
10 idem.	A. J. Wix.	»	
»	»	»	
»	»	»	
10 zweepslagen.	Mej. A. Mergel.	»	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
art. 17.			
»	»	»	
»	»	»	
30 zweepslagen.	Gecondemneerde slaaf, werkzaam voor den lande te Nieuw Rotterdam.	»	
20 idem.	Behoorende aan mej. E. F. Gordon.	»	
Voorloopig opgesloten tot aan de opzending aan den heer procureur-generaal.	Behoorende aan Jan Wijnand.	»	
25 zweepslagen.	Behoorende aan Jan Wijnand.	»	
»	»	»	

DATUM.	VAN DEN GESTRAFTE				AARD DER OVERTREDING.	O
	naam.	geslacht.	ouderdom.	beroep.		
1856.					Krachte	art. :
20 December.	Johannis.	Mannelijk.	30 jaren.	Stalknecht.	In hevigen graad van dronk schap bij den landdrost kom klagen.	10 zw
» »	Adriaan.	Idem.	41 »	Timmerman.	Weigering van werk, zeer ong paste uitlatingen en dreigen gebaarden.	30 ide
24 »	Adamie.	Idem.	28 »	Bastiaan.	Verregaand pligtverzuim en br taliteit jegens den directeu	38 ide
29 »	Tobias.	Idem.	40 »	Veldneger.	Pligtverzuim en moedwillige ve wonding van een stuk vee.	30 ide
1857.						
6 Januarij.	Jenking.	Idem.	23 »	Idem.	Brutaliteit en ongepaste ui drukkingen jegens den schil wacht.	25 zw slui
» »	Martin.	Idem.	34 »	Landsslaaf.	Inbraak en diefstal van jenev	40 zw boe
» »	Dezelfde.	Idem.	» »	Idem.	Beschonkenheid en brutalit jegens den schildwacht.	4 dage
Februarij.	Geene.	»	»	»	»	
26 Maart.	Pringel.	Idem.	14 »	Loopjongen.	Zeer onzedelijke handeling m een zeer jong meisje.	Tucht en sch
2 April.	Princes.	Vrouwelijk.	23 »	Huismeid.	Beleedigende uitdrukkingen je gens eenen vrijen persoon.	Opslu civi
3 »	Jan.	Mannelijk.	40 »	Timmerman.	Verregaande brutaliteit jege zijn baas en meerderen.	20 zw
21 »	Anna.	Vrouwelijk.	41 »	Huismeid.	Weigering van werk, hoogst on gepaste uitdrukkingen en bru taliteit jegens hare meesteress	Het v aan nac dag
7 Mei.	Frans.	Mannelijk.	30 »	Veldwerker.	Geweigerd de werktaak te doen Brutaliteit tegen den directeu en den eigenaar.	25 zw
	Kamble.	Idem.	32 »	Idem.		25 id
	Christiaan.	Idem.	24 »	Idem.		15 id
» »	Johannes.	Idem.	20 »	Idem.	Geweigerd de opgegeven taak af te doen.	Onth 14
	Napoleon.	Idem.	49 »	Idem.		
	Welkom.	Idem.	23 »	Idem.		
	Cornelis.	Idem.	25 »	Idem.		

(1) De landdrost van Nickerie is door den procureur-generaal bij missive dd. 16 April 1857, lit. A, n°. 296, omtre de aa waarbij den procureur-generaal en den landdrosten als het eenige middel van ligchamelijke afstraffing de gewone zwe is ver aanbeveling om alvorens straffen op te leggen de voorschriften der wet na te gaan. Voorts is aan den landdro opgem getal slagen had behooren vermeld te worden.

OPGELEGDE STRAFFEN.	NAMEN DER EIGENAREN OF HUNNE VERTEGENWOORDIGERS.	PLAATS waar de straffen zijn uitgeoefend.	*Aanmerkingen.*
rt. 30.			
10 zweepslagen.	Behoorende aan Jan Wijnand.	Op het piket te Nieuw Rotterdam.	
30 idem.	Behoorende aan boedel J. Reach.	Als boven.	
38 idem.	»	Op plantage Margarethenburg.	
30 idem.	»	Op plantage Crappahoek.	
25 zweepslagen en 1 nacht opsluiting.	Behoorende aan plantage Paradise.	Op het piket.	
40 zweepslagen en 1 nacht in boeijen.	»	Op het piket. Deze slaaf (als politiemaatregl) in boeijen in Nickerie werkzaam.	
4 dagen opsluiting in voetboeijen.	»	Als voren.	
»	»	»	
Tuchtiging met tamarinde-roede en 4 dagen opsluiting met schralen kost.	»	Te Nieuw Rotterdam in de civile gevangenis.	(1)
Opsluiting voor 3 nachten in de civile gevangenis.	Behoorende aan A. J. Wix.	Te Nieuw Rotterdam.	
20 zweepslagen.	Behoorende aan J. Wijnand.	Op het piket der justitie.	
Het verrigten van dwangarbeid aan den publieken weg en nachtelijke opsluiting voor 6 dagen.	Behoorende aan de minderjarige Ch. Lowe.	Te Nieuw Rotterdam.	
25 zweepslagen. 25 idem. 15 idem.	Behoorende aan L. Carbin c. s.	Na een onderzoek en opname van het werk, op plantage Margarethenburg.	
Onthouding van dram gedurende 14 dagen tijds.	Idem.	Als boven.	

de aan dezen slavenjongen opgelegde straf verwezen op art. 30 van het gewijzigde slavenreglement van 1856, n°. 10, is veroorloofd; een beginsel bij de artt. 28 en 29, voor gezagvoerders, eigenaren en administrateuren aangenomen, met opgemerkt dat de naam van den eigenaar van den slavenjongen of van de plantage waartoe hij behoort, vooral het

DATUM.	VAN DEN GESTRAFTE naam.	geslacht.	ouderdom.	beroep.	AARD DER OVERTREDING.
1857.					Krachtens
28 Mei.	Catharina.	Vrouwelijk.	29 jaren.	Huismeid.	Zeer verdacht van diefstal va geld, brutaliteit en vechter
6 Junij.	Smithson.	Mannelijk.	25 »	Delver.	Beiden hadden zich aan het hoo gesteld van andere slaven e kwamen, 72 in getal, aan de landdrost klagten inbrengen welke na onderzoek ongegron bevonden werden. Zij hadde ook ongehoorzaamheid betoon met brutaliteit.
	Anthony.	Idem.	30 »	Idem.	
11 »	Carel.	Idem.	21 »	Sjouwer.	Kleine weglooperijen bij herli ling, en dronkenschap.
Julij.	Geene.	»	»	»	»
Augustus.	Idem.	»	»	»	»
September.	Idem.	»	»	»	»
29 October.	Hacket.	Idem.	30 »	Delver.	Onderlinge twist en vechterije
» »	Frans.	Idem.	35 »	Idem.	
» »	Phillix.	Idem.	40 »	Idem.	

OPGELEGDE STRAFFEN.	NAMEN DER EIGENAREN OF HUNNE VERTEGENWOORDIGERS.	PLAATS waar de straffen zijn uitgeoefend.	*Aanmerkingen.*
Art. 30.			
[illegible] dagen opsluiting in de civile gevangenis.	Behoorende aan J. Wijnand.	Te Nieuw Rotterdam.	
Aan ieder 20 zweepslagen.	»	Op plantage Nursery.	Te deze waren 40 zweepslagen opgelegd, doch op voorspraak der eigenaren tijdens de afstraffing slechts 20 toegelegd.
5 zweepslagen.	Behoorende aan de weduwe F. A. Wix.	Op het piket.	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
25 zweepslagen.	Behoorende aan plant. Nursery.	Plantage Nursery.	
40 idem.	» » » Hasard.		
30 idem.	» » » Hasard.		

Zitting 1859—1860. —— (LIII.)

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

bijlage **E E** van het verslag. (Suriname.)

N°. 23.

STAAT

BEVATTENDE

DE UITTREKSELS UIT HET STRAFREGISTER

VAN DEN

LANDDROST VAN CORONIE,

van af de maand October 1856 tot en met December 1857, ingediend volgens art. 30 van de publicatie van 30 Augustus 1856, G. B. n°. 10.

Dagteekening.	Namen.	Geslacht.	Ouderdom.	Beroep.	Aard der overtreding.	Op
October 1856.	Geene.	»	»	»	»	
Woensdag, 12 Nov. 1856.	Louis,	Mannelijk.	35 jaren.	Veldneger.	Eenen anderen slaaf met e scherp werktuig onderscheide wonden toegebragt.	0 zweepsl
Dingsdag, 2 Decemb. 1856.	Albert.	Id.	30 »	Id.	Diefstal met braak in een bu gerhuis.	40 zweep wangarbei
Zaturdag, 24 Januarij 1857.	Karel I.	Id.	27 »	Id.	Onwilligheid bij het katoenpluk ken en brutaliteit tegen den dire teur.	14 dagen beid aan ilitairen
Maandag, 9 Febr. 1857.	Angus.	Id.	23 »	Id.	Partij getrokken voor een neg tegen den directeur, en hem dire teur bovendien nog eenige stomp toegebragt	40 zwee wangarbei
Id.	Stephen.	Id.	29 »	Machinist.	Den heer G. MacDonald, eig naar van plantage Moy, die dienst op Bellevue was, schandel uitgescholden, zeggende dat MacDonald de melaatschheid ha	Id.
Id.	Johannes.	Id.	30 »	Veldneger.	De orders van den directeur nog smeulende katoen te blussche niet opgevolgd, en zich met de da er tegen verzet om in arrest te ga	30 zweep
Id.	Johnson.	Id.	30 »	Id.	Als hoofdman van de wacht eene zeer brutale wijze geweige aan de orders van den bastiaan voldoen, om nog smeulende kato uit te blusschen.	Id.
Vrijdag, 13 Febr. 1857.	Louis.	Id.	35 »	Id.	Ongegronde reclames ingebra over zijnen directeur.	20 zweep
Donderdag, 26 Maart 1857.	Manuel.	Id.	30 »	Kuiper.	Ongegronde reclames ingebra bij den landdrost, en onwillighe om gegeven bevelen op te volge	35 zweep
Id.	Parry.	Id.	29 »	Id.	Id.	Id.
Woensdag, 1 April 1857.	John Lewis.	Id.	35 »	Veldneger.	Wegens het gewelddadig uitbre ken uit de arrestkamer, en zi zonder permit bij den landdrost hebben vervoegd.	4 zweeps
Woensdag, 14 April 1857.	Cornelis.	Id.	33 »	Id.	Geweigerd de hem opgelegde ta af te werken, onder voorgeven d dezelve te zwaar was en bij onder zoek door den landdrost bened 's lands merk bevonden.	30 zwee

Opgelegde straf.	Van welke plantage of eigenaar.	*A A N M E R K I N G E N.*
»	»	
40 zweepslagen.	Plantage Johanna Maria.	De landdrost van Coronie is aangeschreven zich te onthouden van op eigen gezag straffen op te leggen in gevallen van den aard als het onderhavige, vermits die ter cognitie behooren te komen van het daartoe behoorende regtscollegie. 4/2 57. *De waarn. Procureur-Generaal,* (*get.*) B. DONKER CURTIUS.
40 zweepslagen en drie maanden dwangarbeid in boeijen.	Boedel A. Mac Intosch, werkende op plantage John.	De landdrost van Coronie is aangeschreven om zich in het vervolg te onthouden van op eigen gezag straffen van den aard als de onderhavige op te leggen in geval van misdrijven als waarvan hier de rede is, vermits de kennisneming van dezelve tot de attributen van de regterlijke magt behoort. *De waarn. Procureur-Generaal,* (*get.*) B. DONKER CURTIUS.
14 dagen opsluiting en dwangarbeid aan openbare werken op den militairen post.	Plantage Hope.	
40 zweepslagen en 3 maanden dwangarbeid in boeijen.	Plantage Bellevue.	
Id.	Id.	
30 zweepslagen.	Id.	
Id.	Id.	
20 zweepslagen.	Plantage Johanna Maria.	
35 zweepslagen.	Plantage Potosi.	
Id.	Id.	
4 zweepslagen.	Wed. Th. Gray, privé.	
30 zweepslagen.	Plantage Mary's Hope.	

Dagteekening.	Namen.	Geslacht.	Ouderdom.	Beroep.	Aard der overtreding.	
Woensdag, 14 April 1857.	William.	Mannelijk.	29 jaar.	Veldneger.	Geweigerd de hem opgeleg af te werken, onder voorge dezelve te zwaar was en bij zoek door den landdrost be 's lands merk bevonden.	30 zwee
Id.	Wellington.	Id.	25 »	Id.	Id.	Id
Mei 1857.	Geene.	»	»	»	»	
Dingsdag, 9 Junij 1857.	Mitchel.	Mannelijk.	45 jaar.	Bastiaan.	In den avond van den 6den spel aan de negers gegeven waarbij twist is ontstaan, he als bastiaan bepaald geweig orders van den directeur volgen om den twist te still	Als ba aanden annen z
Julij en Augustus.	Geene.	»	»	»	»	
Woensdag, 9 Sept. 1857.	Charley.	Mannelijk.	30 jaar.	Veldneger.	Verregaand insubordinaat drag tegenover den directe bastiaan, en de geheele ma oproerig gedrag aangezet.	40 zwe wangarb arah.
Id.	Slengarde.	Id.	25 »	Id.	Insubordinaat gedrag tegen directeur en onbeschofte ha wijze tegen den divisie-heelme	40 zwe
Oct. en Nov.	Geene.	»	»	»	»	
Zaturdag, 5 Dec. 1857.	Emma.	Vrouwelijk.	27 jaar.	Veldmeid.	Verregaande brutaliteit tege directeur.	20 zwee
Id.	Adolphina.	Id.	25 »	Id.	Id.	Id.
Vrijdag, 16 Dec. 1857.	Rosetta.	Id.	27 »	Id.	Ongehoorzaamheid aan de be len van den directeur.	14 dagen
Id.	Joan.	Id.	31 »	Id.	Id.	Id.
Id.	Daphné.	Id.	46 »	Id.	Id.	8 dagen

Opgelegde straf.	Van welke plantage of eigenaar.	AANMERKINGEN.
30 zweepslagen.	Plantage Mary's Hope.	
Id.	Id.	
"	"	
Als bastiaan afgezet en voor 3 maanden naar plantage Boxel verbannen zonder boeijen.	Plantage Mary's Hope.	
"	"	
40 zweepslagen en 3 maanden dwangarbeid in boeijen op plantage Sarah.	Plantage Sarah.	
40 zweepslagen.	Id.	
"	"	
20 zweepslagen.	Plantage Hope.	
Id.	Id.	
14 dagen opsluiting.	Plantage Burnside.	
Id.	Id.	
8 dagen idem.	"	

STAAT

VAN DE

VRIJGEGEVEN GOUVERNEMENTSSLAVEN

gedurende het jaar 1857, en van de daarvoor gestorte sommen in de kas van het Genootschap tot uitbreiding van het Christendom in Suriname; opgemaakt naar aanleiding der missive van Zijne Excellentie den Minister van Kolonien, dd. 29 Januarij 1848, lit. B, n°. 3/19.

NAAM VAN DEN AANZOEKER.	NAAM VAN DEN SLAAF.	AFKOMSTIG	OUDERDOM.
G. H. Brouwer.	Charles.	van het Genie-departement.	41 jaren.
O. H. Dompik.	Maria.	idem.	50 id.
G. F. C. Romans.	Hubertina.	idem.	5 maanden.

STORTE OMMEN.	*AANMERKINGEN.*
300.00	Bij gouvernementsresolutie, dd. 16 Junij 1857, n°. 802, gemanumitteerd onder den naam van Marcus Charles Rouwer.
100.00	Id., dd. 24 December 1857, n°. 1681, gemanumitteerd onder den naam van Elisabeth Cornelia Maria Dompik.
50.00	Id., dd. 24 December 1857, n°. 1682, gemanumitteerd onder den naam van Hubertina Jacoba Helena Maria Romons.

Paramaribo, den 1sten Januarij 1858.

De Generaal-Majoor titulair, Adjudant van den Koning in buitengewone dienst, Gouverneur der kolonie Suriname,

(*get.*) SCHIMPF.

N°. 25.

STAAT van de slaven op de plantages en gronden in elke der verschillende divisien en districten werkende.

Namen der divisien en districten.	Neger-officieren of opzieners (bastiaans), ingenieurs en hospitaal-bedienden.					Ambachtslieden.			Veld-arbeiders.					Niet te veld maar bij huis of in de fabrieken werkende.					Huisbedienden.					Kinder-opziensters.	Kost- en sluiswachters en veehoeders.					Verhuurd aan of werkende op andere plantages.					Verhuurd aan of in dienst van particulieren.					Leerlingen bij bazen.	Leerlingen in hospitalen of bij geneeskundigen.	Leerlingen bij de Moravische Broeders of andere geestelijken.			Ouden en ziekelijken, tot geen arbeid geschikt.					Kinderen tot arbeid nog te onvolwassen.			Geabsenteerden.					Slaven van welke geene opgaven zijn gedaan.	Totaal.
	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Jongens.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Jongens.	Jongens.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.		
Boven-Suriname en Thorarica.	123	29	2	»	154	173	14	187	755	970	80	64	1869	61	111	227	203	602	5	144	29	24	202	85	101	3	11	»	115	14	3	2	»	19	17	55	14	23	109	12	3	2	»	2	73	186	6	4	269	418	449	867	129	17	»	»	146	»	4641
Para	89	18	3	»	110	111	17	128	591	763	156	99	1609	24	45	99	101	269	2	128	32	35	197	52	73	7	20	2	102	41	4	5	2	52	23	33	13	34	103	4	4	14	»	84	40	143	5	5	193	441	437	878	51	5	»	»	56	»	3771
Boven-Commewijne	68	8	»	»	76	109	2	111	439	528	29	26	1022	37	44	123	109	313	6	88	25	20	139	44	53	»	2	»	55	3	»	1	»	4	14	37	16	14	81	7	5	»	»	»	41	100	3	3	147	281	284	575	55	9	2	2	68	»	2637
Boven-Cottica en Perica.	93	18	2	»	113	153	9	162	710	1000	24	27	1761	66	80	220	190	556	7	137	30	31	205	84	77	5	15	3	100	63	32	15	14	124	11	33	5	23	72	11	9	6	»	6	64	185	6	1	256	419	500	919	100	10	1	3	114	»	4492
Beneden-Commewijne.	82	7	1	»	90	105	6	111	578	697	59	36	1370	35	43	148	144	370	10	80	30	37	157	51	101	7	18	1	127	36	43	22	25	126	13	26	12	16	67	5	3	2	»	2	69	200	2	»	271	307	351	658	96	21	1	»	118	»	3526
Beneden-Cottica	175	33	6	»	214	219	27	246	1148	1542	109	110	2909	73	125	473	400	1071	17	204	56	59	336	134	211	7	35	2	255	122	54	21	32	229	20	21	21	24	86	25	15	3	3	6	121	319	6	13	459	774	804	1578	133	22	»	»	155	»	7718
Saramacca	51	10	4	»	65	62	»	62	297	320	13	25	655	13	24	60	50	147	9	49	16	13	87	21	30	3	1	»	34	1	»	»	»	1	9	18	6	14	47	2	1	3	»	3	42	64	»	»	106	177	153	330	12	»	»	»	12	»	1573
Nickerie	33	9	»	»	42	51	8	59	292	398	102	88	880	41	30	47	42	160	3	30	9	9	51	23	23	1	11	»	35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	36	51	3	1	91	119	149	268	3	1	»	»	4	»	1614
Coronie	47	9	»	»	56	58	7	65	369	425	41	35	870	27	36	116	105	284	8	34	13	14	69	38	73	»	15	»	88	12	5	1	6	24	3	13	14	9	29	4	»	64	60	124	34	43	2	1	80	179	193	372	6	»	1	»	7	»	2110
	761	141	18	»	920	1041	90	1131	5179	6643	613	510	12945	377	538	1513	1344	3772	67	894	240	242	1443	532	742	33	128	8	911	292	141	67	79	579	110	236	91	157	594	71	40	94	63	157	520	1291	33	28	1872	3115	3320	6435	585	85	5	5	680	»	32082

ZITTING 1859 — 1860. —— (LIII.)

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE **H H** VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 26.

STAAT der op elke cultuur op ultimo December 1857 aanwezige slaven.

NAMEN DER DIVISIEN EN DISTRICTEN.	Suiker.					Suiker en katoen.					Koffij.					Koffij en cacao.					Koffij en kost.				
	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.
Boven-Suriname en Thorarica.	1173	1299	631	565	3650	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	77	77	40	43	237
Para	476	549	251	262	1538	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	56	57	38	27	178	18	21	12	14	65
Boven-Commewijne	789	830	443	439	2501	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Boven-Cottica en Perica.	806	893	416	422	2537	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	312	376	173	172	1033
Beneden-Commewijne.	688	708	383	365	2144	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	62	33	32	163	297	321	156	161	935
Beneden-Cottica	953	1049	629	537	3168	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	154	177	110	99	540	523	586	355	357	1821
Saramacca	282	299	155	136	872	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	131	126	76	83	416	»	»	»	»	»
Nickerie	370	434	225	239	1268	»	»	»	»	»	18	19	9	2	48	18	18	7	7	50	»	»	»	»	»
Coronie	97	117	99	90	403	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	5634	6178	2314	3055	18081	»	»	»	»	»	18	19	9	2	48	395	440	264	248	1347	1227	1381	736	747	4091

NAMEN DER DIVISIEN EN DISTRICTEN.	Cacao.					Cacao en kost.					Katoen.					Hout.					Kost.				
	[illegible]	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.
Boven-Suriname en Thorarica.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	111	131	111	92	445	99	91	50	67	307
Para	»	»	»	»	»	34	42	18	23	117	»	»	»	»	»	385	462	433	369	1649	23	23	9	10	65
Boven-Commewijne	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	37	39	29	19	124	»	»	»	»	»
Boven-Cottica en Perica.	»	»	»	»	»	40	56	22	35	153	188	252	144	158	742	»	»	»	»	»	10	6	7	4	27
Beneden-Commewijne.	»	»	»	»	»	1	4	»	1	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	101	75	44	45	265
Beneden-Cottica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	588	614	427	404	2033	»	»	»	»	»	34	38	37	41	150
Saramacca	9	1	2	»	12	63	51	28	21	163	»	»	»	»	»	38	27	22	13	100	»	4	2	1	7
Nickerie	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	44	42	44	26	156	»	»	»	»	»	27	27	15	18	87
Coronie	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	483	438	319	303	1543	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	9	1	2	»	12	138	153	68	80	439	1303	1346	934	891	4474	571	659	595	493	2318	294	264	164	186	908

NAMEN DER DIVISIEN EN DISTRICTEN.	Kost en kweek.					Kweek.					Chirurgijns-etablissement.					GENERAAL TOTAAL.
	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	
Boven-Suriname en Thorarica.	»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»	»	»	»	»	4641
Para	19	21	15	2	57	36	24	34	8	102	»	»	»	»	»	3771
Boven-Commewijne	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	5	»	12	2637
Boven-Cottica en Perica.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4492
Beneden-Commewijne.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	5	2	13	23	3526
Beneden-Cottica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	1	»	6	7718
Saramacca	»	»	»	»	»	1	2	»	»	3	»	»	»	»	»	1573
Nickerie	»	»	»	»	»	5	»	»	»	5	»	»	»	»	»	1614
Coronie	»	»	»	»	»	58	46	29	31	164	»	»	»	»	»	2110
	19	21	15	2	57	101	73	63	39	276	9	11	8	13	41	32082

N°. 27.

STAAT der op elke cultuur in de Divisien en Districten op ultimo December 1857 aanwezige Veldarbeiders.

DIVISIEN EN DISTRICTEN. — VELDARBEIDERS.

	BOVEN-SURINAME EN THORARICA.					PARA.					BOVEN-COMMEWIJNE.					BOVEN-COTTICA EN PERICA.					BENEDEN-COMMEWIJNE.					BENEDEN-COTTICA.					SARAMACCA.					NICKERIE.					CORONIE.					TE ZAMEN.	GENERAAL TOTAAL.	AANMERKINGEN.
	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.			
	465	688	35	25	1213	212	299	36	32	579	339	461	27	26	853	270	393	12	11	686	301	388	45	27	761	387	542	54	59	1042	132	194	11	19	356	142	261	73	68	544	40	73	13	5	131	6165		Van de plantage zelve.
Suiker	20	49	3	5	77	14	14	»	»	28	19	34	»	»	53	18	18	»	»	36	6	2	»	»	8	60	71	6	2	139	»	»	»	»	»	»	4	»	»	4	39	28	4	5	76	421	7615	» de aanhoorige gronden.
	37	37	3	1	78	35	43	4	7	89	35	5	1	»	41	101	123	4	6	234	41	56	6	7	110	13	11	»	»	24	1	»	»	»	1	59	50	10	14	133	13	23	5	»	41	751		» den eigenaar privé.
	51	22	1	5	79	8	5	»	1	14	28	21	»	»	49	34	24	»	»	58	»	»	»	»	»	26	23	»	2	51	6	1	»	»	7	14	2	2	2	20	»	»	»	»	»	278		» elders.
Suiker en katoen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		
Koffij	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	12	1	»	22	»	»	»	»	»	22	25	» de plantage zelve.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	3	»	»	»	»	»	3		» den eigenaar.
	»	»	»	»	»	28	35	8	4	75	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	29	»	»	44	80	119	7	6	212	77	66	»	6	149	8	8	»	»	16	»	»	»	»	»	496		» de plantage zelve.
Koffij en cacao	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	10	»	»	19	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19		» de aanhoorige gronden.
	»	»	»	»	»	7	9	4	3	23	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	3	4	»	»	7	»	»	»	»	»	31	551	» den eigenaar.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	»	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5		» elders.
	41	49	12	7	109	4	2	»	»	6	»	»	»	»	»	138	214	6	4	362	136	154	5	2	297	270	374	6	11	661	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1435		» de plantage zelve.
Koffij en kost	6	4	7	3	20	7	9	»	»	16	»	»	»	»	»	3	2	»	»	5	17	19	2	»	38	15	11	»	1	27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	106	1605	» den eigenaar privé.
	3	3	1	1	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24	27	»	»	51	»	»	»	»	»	1	1	1	2	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	64		» de aanhoorige gronden.
Cacao	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	» de plantage zelve.
	»	»	»	»	»	10	15	1	»	26	»	»	»	»	»	21	37	»	»	58	1	2	»	»	3	»	»	»	»	»	28	26	»	»	49	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	136		» de plantage zelve.
Cacao en kost	»	»	»	»	»	10	13	»	»	23	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	8	9	»	»	17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	41	177	» den eigenaar.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	92	155	2	6	255	»	»	»	»	»	233	307	23	15	578	»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	259	284	19	23	585	1420		» de plantage zelve.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	27	2	1	48	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	48		» de aanhoorige gronden.
Katoen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	9	5	»	18	13	11	»	2	26	41	1657	» den eigenaar.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	»	»	10	»	»	»	»	»	24	26	3	»	53	»	»	»	»	»	33	24	11	3	71	5	6	»	»	11	145		» elders.
	65	67	14	14	160	204	278	90	50	622	13	6	1	»	20	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19	17	1	»	37	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	839		» de plantage zelve.
Hout	5	1	»	»	6	5	2	»	»	7	5	1	»	»	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23	875	» den eigenaar.
	1	3	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	»	»	»	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13		» elders.
	28	24	»	2	54	7	13	»	»	20	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	29	30	1	»	60	18	24	7	11	60	»	2	»	»	2	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	198		» de plantage zelve.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4		» de aanhoorige gronden.
Kost	33	23	4	1	61	12	5	1	»	18	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	3	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	19	»	»	31	»	»	»	»	»	115	374	» den eigenaar.
	»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»	»	»	»	»	4	»	»	»	4	31	13	»	»	44	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	2	»	»	7	»	»	»	»	»	57		» elders.
Kost en kweek	»	»	»	»	»	11	10	3	»	24	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24	24	» den eigenaar.
	»	»	»	»	»	2	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2		» de plantage zelve.
Kweek	»	»	»	»	»	10	7	8	2	27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27	38	» den eigenaar.
	»	»	»	»	»	4	3	1	»	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	9		» elders.
	755	970	80	64	1869	591	763	156	99	1609	439	528	29	26	1022	710	1000	24	27	1761	578	697	59	36	1370	1151	1539	109	110	2909	297	320	13	25	655	292	398	102	88	880	369	425	41	35	870		12945	

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE **JJ** VAN HET VERSLAG. (Suriname.)

N°. 28.

STAAT

VAN DEN

IN- EN UITVOER

EN VAN HET

ENTREPOT

IN DE

KOLONIE SURINAME,

GEDURENDE HET JAAR 1857.

VAN WAAR AANGEVOERD.	MANUFACTUREN. — Huisraad, kleederagien, kramerijen, lederwerk, parfumerien, schrijfbehoeften en diverse.		PROVISIEN. — Lichtstoffen, tabak, zeep enz.			DRANKEN. — Bier, Wijn, Gedistilleerd.		
Nederland.	f	688,177.44^{5}	(*a*)	f	451,108.56	(*d*)	f	111,395.
Noord-Amerika		12,751.29	(*b*)		709,292.17	(*e*)		478.
Vreemde plaatsen		101,379.89	(*c*)		199,467.95	(*f*)		18,848.
Totaal.	f	802,308.62^{5}		f	1,359,868.68		f	130,722.

a. Waaronder aan boter f 102,662.30, kaas f 47,530.87, lichtstoffen f 53,304.40.

b. » » visch f 203,598.45, blom f 174,561.40, spek f 132,744.15, vleesch f 61,172.50, lichtstoffen f 30,022.66, zeep f 7028.20.

c. » » visch f 8022.35, blom f 41,449.00, spek f 6933, zout f 4705.10, zeep f 3365.90, lichtstoffen f 239.55.

d. » » jenever f 47,966.04^{5}, wijn f 31,177.97, bier f 27,058.45.

e. » » bier f 216.

f. » » wijn f 9366.10, bier f 5339.47.

g. » » hoepels f 35,561.59, touwwerk f 10,709.91.

h. » » touwwerk f 1330.25.

i. » » hoepels f 2138.50, touwwerk f 2687.55.

k. » » paarden f 2045.

l. » » paarden, ezels, schapen f 1062.

DER.

BOUW-MATERIALEN. — Metselsteenen, kalk en cement, pannen, timmerhout, aardewaren enz.	MACHINERIEN. — Gereedschappen, duigen, hoepels, touwwerk.	Geneesmiddelen.	Vee van allerlei soort.	Bedrag der ingevoerde goederen.	Schepen.	Lastenmaat.
205,981.01[5]	(g) f 111,342.74	f 27,164.95	»	f 1,625,170.39[5]	58	7,185
76,779.44[5]	(h) 8,008.98	3,213.76	(k) f 2,045.00	812,569.14[5]	31	3,308½
135,149.76[5]	(i) 96,054.72	2,490.75	(l) 1,062.00	554,453.66[5]	93	4,730
417,910.22[5]	f 245,406.44	f 32,869.46	f 3,107.00	f 2,992,193.20[5]	182	15,223½

WAANHEEN UITGEVOERD.	SUIKER.		MELASSIE.	
	Hoeveelheid.	Geldswaarde.	Hoeveelheid.	Geldswaa
Nederland	23,070,264 pond.	(*a*) f 3,192,861.01	2,256 gallons.	(*b*) f 1,24
Noord-Amerika	3,227,741 »	446,022.21	753,472 »	390,50
Vreemde plaatsen	5,598,988 »	734,209.06 5	99,266 »	52,74
Totaal. . .	31,896,993 pond.	f 4,373,092.28 5	854,994 gallons.	f 444,49

a. Berekend tegen f 12.25, f 13.25, f 16.50, f 14 per 100 pond.
b. » » f 42.50, f 50, f 60, f 55 per 100 gallons.
c. » » f 90, f 100, f 125 per 100 gallons.
d. » » f 24.50, f 27.50, f 30, f 32 per 100 pond.
e. » » f 29, f 33, f 34, f 42 per 100 pond schoone, f 14.50, f 16.50, f 17, f 21 per 100 pond vuile

VERVOLG V

WAARHEEN UITGEVOERD.	KAKAO.		Verschillende producten.	Houtwaren
	Hoeveelheid.	Geldswaarde.		
Nederland	133,974 pond.	(*f*) f 39,587.35	(*g*) f 5,351.70	f 12,742
Noord-Amerika	49,375 »	14,359.20	(*h*) 1,345.21 5	256
Vreemde plaatsen	141,495 »	62,290.45	(*i*) 13,356.78	35,520
Totaal. . .	324,644 pond.	f 116,237.00	f 20,053.69 5	f 48,518

f. Berekend tegen f 25, f 27.50, f 36, f 47 per 100 pond.
g. Waaronder aan kwassiehout f 100, huiden f 66.30.
h. » » huiden f 1084.59.
i. » » kwassiehout f 325.70, huiden f 737.75.
k. » » koper en lood f 6569.78.
l. » » idem f 3927.24.
m. » » koper f 392, visch f 18,705, blom en korenmeel f 5148.
n. » » jenever f 2895.

ER.

RHUM EN DRAM.		KOFFIJ.		KATOEN.	
Hoeveelheid.	Geldswaarde.	Hoeveelheid.	Geldswaarde.	Hoeveelheid.	Geldswaarde.
631 gallons.	(c) f 35,739.05	708,659 pond.	(d) f 183,011.78	356,305 pond.	(e) f 114,598.65
130 »	65.00	3,280 »	868.25	»	»
5061/2 »	72,887.52	4,710 »	1,153.95	199,718 »	70,220.68
2671/2 gallons.	f 108,691.57	716,649 pond.	f 185,033.98	556,023 pond.	f 184,819.33

EN UITVOER.

Verschillende vreemde artikelen.	Verschillende vreemde dranken.	Geldelijk bedrag.	Schepen.	Lastenmaat.
f 7,046.78	»	f 3,592,184.52	52	6,567
3,927.24	»	857,352.365	36	3,761
61,644.75	(n) f 5,827.51	1,109,853.155	84	3,750
72,618.77	f 5,827.51	f 5,559,390.04	172	14,078

STAAT VAN HET ENTREPOT.

VAN WAAR GEKOMEN WAARHEEN GEVOERD.	Manufacturen enz.	Provisien.	Dranken.	Diverse producten.	Te zam
Aanwezig op 1 Januarij . .	f 2,740.00	f 588.00	f 40,413.61	f 3,640.00	f 47,38
van Nederland	»	740.00	17,987.20	»	18,72
» elders.	1,575.00	»	5,262.60	4,410.00	11,24
	f 4,315.00	f 1,328.00	f 63,663.41	f 8,050.00	f 77,35
In consumtie gebragt . . .	f 1,590.00	f 1,254.00	f 12,749.20	»	f 15,59
naar Nederland.	25.00	74.00	»	»	99.
» elders	2,700.00	»	26,681.55	f 4,410.00	33,791.
Aanwezig op 31 December 1857.	»	»	24,232.66	3,640.00	27,872.
	f 4,315.00	f 1,328.00	f 63,663.41	f 8,050.00	f 77,356.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

VERSLAG WEGENS CURAÇAO EN ONDERHOORIGHEDEN.

N°. 29.

A. Bevolking.

Even als in het Verslag over het jaar 1856 worden hieronder aangegeven de uit de kolonie ontvangen opgaven van de geboorten en van de sterfte in den loop van het jaar 1857, en ook die van den stand der bevolking op ultimo December van dat jaar, getrokken uit de registers der wijk- en districtmeesters.

Op den laatsten December 1857 bedroeg de bevolking:

OP	VRIJEN.			NIET-VRIJEN.			Totaal der bevolking.
	Mannelijk.	Vrouwelijk.	Totaal.	Mannelijk.	Vrouwelijk.	Totaal.	
Curaçao	5,698	7,662	13,360	2,987	3,322	6,309	19,669
Bonaire.	906	981	1,887	398	434	832	2,719
Aruba	1,163	1,276	2,439	257	265	522	2,961
St. Eustatius. . . .	362	485	847	529	567	1,096	1,943
Saba.	519	598	1,117	319	361	680	1,797
St. Martin	599	747	1,346	786	960	1,746	3,092
Totaal	9,247	11,749	20,996	5,276	5,909	11,185	32,181

Onder het cijfer der vrije bevolking is het garnizoen begrepen, waarvan de sterkte later zal worden opgegeven.

Onder de niet-vrijen zijn gerekend 760 gouvernementsslaven, waarvan er zich 83 op Curaçao, 688 op Bonaire en 9 op Aruba bevonden.

Er werden in het jaar 1857 op Curaçao gesloten 49 huwelijken, waarbij 26 kinderen werden geëcht; op Bonaire werden getrouwd 10 paren, op Aruba 6 paren, waarbij 12 kinderen geëcht, op St. Eustatius 3 paren en op St. Martin 10 paren.

Het aantal gehuwde personen, weduwenaars en weduwen bedroeg op ultimo December 1857:

op	Curaçao	695	mannen	en	772	vrouwen;
»	Bonaire	166	»	»	186	»
»	Aruba	195	»	»	215	»
»	St. Eustatius	42	»	»	46	»
»	Saba	132	»	»	132	»
»	St. Martin	112	»	»	112	»

Er werden in 1857 gemanumitteerd: op Curaçao 139, op Bonaire 8, op Aruba 3, op St. Martin 3 en op St. Eustatius 3 slaven.

De bevolking, in de bovenstaande tabel vermeld, was naar de kerkgenootschappen onderscheiden als volgt:

OP	Protestanten.	Methodisten.	Roomsch-katholijken.	Israëliten.	Niet opgegeven.
Curaçao	1,914	»	16,742	1,013	»
Bonaire	137	»	2,581	1	»
Aruba	362	»	2,597	2	»
St. Eustatius	1,501	254	187	1	»
Saba	1,575	»	222	»	»
St. Martin	718	2,076	252	»	46
Totaal	6,207	2,330	22,581	1,017	46

De vrije bevolking was naar de geboorteplaats onderscheiden als volgt:

WOONPLAATS.	GEBOREN.				Totaal.
	Op het eiland zelf.	Elders in de West-Indien.	In Nederland.	In andere landen.	
Curaçao	12,417	349	324	270	13,360
Bonaire	1,873	9	4	1	1,887
Aruba	2,398	29	10	2	2,439
St. Eustatius	738	94	10	5	847
Saba	1,078	37	1	1	1,117
St. Martin	1,119	79	17	131	1,346
Totaal	19,623	597	366	410	20,996

Gedurende het jaar 1857 werden geboren:

OP	VRIJEN.			NIET-VRIJEN.			Totaal der geboorten.
	Mannelijke.	Vrouwelijke.	Totaal.	Mannelijke.	Vrouwelijke.	Totaal.	
Curaçao	258	236	494	131	134	265	759
Bonaire	43	35	78	17	17	34	112
Aruba	55	55	110	11	11	22	132
St. Eustatius	12	11	23	16	19	35	58
Saba	6	15	21	18	11	29	50
St. Martin	12	11	23	17	18	35	58
Totaal	386	363	749	210	210	420	1169

In datzelfde tijdvak bedroeg het getal der overledenen:

OP	VRIJEN.			NIET-VRIJEN.			Totaal der overledenen.
	Mannelijke.	Vrouwelijke.	Totaal.	Mannelijke.	Vrouwelijke.	Totaal.	
Curaçao	119	155	274	65	74	139	413
Bonaire	14	9	23	2	8	10	33
Aruba	28	27	55	3	5	8	63
St. Eustatius	8	10	18	10	9	19	37
Saba	9	10	19	2	2	4	23
St. Martin	3	9	12	15	10	25	37
Totaal	181	220	401	97	108	205	606

Gedurende het jaar 1857 werd op Curaçao aan 4 en op St. Martin aan 2 personen admissie tot inwoning verleend.

B. Algemeen gewestelijk beheer.

In den loop van het jaar 1857 werd door de Regering in Nederland exequatur verleend aan den heer Edward Edwards, als consul van Hamburg.

In het laatst van dat jaar heeft de Gouverneur het eiland Bonaire bezocht.

Bij de publicatien van 18 Mei, 9 Junij, 24 October en 30 November 1857 (opgenomen in het *Publicatieblad* van dat jaar, onder nos. 5, 6, 8 en 11) werden in de kolonie afgekondigd de Koninklijke besluiten, bepalende de plaatsing in het *Staatsblad* van de overeenkomsten, gesloten tusschen Nederland en Meckelenburg-Schwerin, Oldenburg, Hamburg, Turkije en Portugal, tot regeling der voorwaarden, waarop de consulaire agenten van die Staten in de voornaamste havens der Nederlandsche overzeesche bezittingen zullen worden toegelaten.

C. Militair beheer.

§ 1. *Landmagt.*

Op ultimo December 1857 was de sterkte van het garnizoen als volgt:

Bataillon jagers no. 27,	8	officieren en	271	onderofficieren en manschappen;
Compagnie artillerie,	4	» »	126	» » »
Officieren van gezondheid,	5			
Officier der genie,	1			
Totaal	18	officieren en	397	onderofficieren en manschappen.

Op dat tijdstip waren daarvan in bezetting:

op het eiland Curaçao,	16	officieren en	373	onderofficieren en manschappen;
» » » St. Eustatius,	1	» »	24	» » »

terwijl 1 officier met verlof naar Nederland afwezig was.

Gedurende het jaar 1857 hebben zich in de kolonie geëngageerd 7 onderofficieren en manschappen en gereëngageerd 20. Uit Nederland zijn in dat tijdvak op Curaçao aangekomen: 1 luitenant-ingenieur, 1 officier van gezondheid der 3de klasse en 1 apotheker der 3de klasse, benevens twee transporten suppletietroepen, te zamen sterk 96 onderofficieren en manschappen

In 1857 zijn 2 luitenants der jagers, die voor 5 jaren op Curaçao waren gedetacheerd, naar Nederland teruggekeerd; 1 officier van gezondheid der 3de klasse is, op verzoek, eervol ontslagen, terwijl 14 onderofficieren en manschappen met gagement of paspoort de dienst verlaten hebben, waarvan 4 naar Nederland zijn vertrokken.

Bovendien verminderde de sterkte van het garnizoen nog door de volgende oorzaken: 3 militairen werden wegens slecht gedrag met een briefje van ontslag weggezonden, 1 deserteerde, en 1 officier van gezondheid der 1ste klasse, 4 jagers en 3 kanonniers overleden.

Op ultimo December 1857 was de stedelijke schutterij op Curaçao sterk 1 kapitein, fungerende kommandant, 17 officieren, 284 onderofficieren en manschappen, benevens 156 onderofficieren en manschappen met verlof afwezig; gevende een totaal van 18 officieren en 440 onderofficieren en manschappen.

De landelijke schutterij was sterk 1 majoor-kommandant, 10 officieren en 675 onderofficieren en manschappen. Bovendien waren er 262 onderofficieren en manschappen met verlof, zoodat dit corps in het geheel sterk was 11 officieren en 937 onderofficieren en manschappen.

Bij publicatie van den 11den Augustus 1857 (*Publicatieblad* no. 3) zijn nieuwe bepalingen daargesteld aangaande de heffing eener contributie tot instandhouding der schutterij.

De schutterij op Bonaire was sterk 2 officieren en 282 onderofficieren en manschappen. Van de laatsten waren 175 present en 107 met verlof afwezig.

Op Aruba waren voor de schutterij ingeschreven 310 onderofficieren en manschappen, van welke 24 met verlof afwezig waren.

Op St. Eustatius was de sterkte der schutterij 4 officieren en 57 onderofficieren en manschappen. Het corps vrijwilligers te paard telde 21 leden.

Op St. Martin was de schutterij te voet sterk 1 kapitein-kommandant, 1 kapitein, 2 eerste en 4 tweede luitenants en 121 onderofficieren en manschappen. De schutterij te paard telde 1 tweeden luitenant-kommandant en 27 ruiters.

§ 2. *Inrigtingen met het militair beheer in verband.*

Hospitaal. Gedurende het jaar 1857 zijn in het hospitaal verpleegd 531 zieken, waarvan 367 militairen, 127 schepelingen van Zijner Majesteits zeemagt, 16 koopvaardij-matrozen en particulieren en 21 landsslaven.

Van die 531 verpleegden overleden er 13, te weten 7 van het garnizoen, 4 van de marine en 2 landsslaven.

§ 3. *Zeemagt.*

Gedurende het jaar 1857 vertrokken de volgende oorlogsvaartuigen van Curaçao:

op den	2den Februarij	Zr. Ms.	brik	*Lynx*	naar St. Thomas:
» »	9den »	»	schoener	*Schorpioen*	op kruistogt:
» »	22sten Maart	»	»	»	naar St. Thomas;
» »	30sten »	»	korvet	*Pallas*	» Nederland;
» »	25sten April	»	»	*Prins Maurits*	op kruistogt;
» »	10den Mei	»	brik	*Lynx*	naar La Guaira;
» »	25sten Junij	»	»	»	» Nederland;
» »	25sten Julij	»	schoener	*Schorpioen*	» La Guaira;
» »	22sten September	»	brik	*Venus*	» Rio Hacha, St. Martha en Carthagena;
» »	26sten »	»	korvet	*Prins Maurits*	op kruistogt;
» »	12den November	»	»	»	naar Suriname;
» »	31sten December	»	schoener	*Schorpioen*	» Rio Hacha.

In dat jaar kwamen de volgende oorlogsvaartuigen te Curaçao aan:

op den	12den Februarij	Zr. Ms.	korvet	*Pallas*	van Suriname;
» »	14den »	»	schoener	*Schorpioen*	» Coro;
» »	23sten »	»	brik	*Lynx*	» St. Thomas;
» »	19den Maart	»	korvet	*Prins Maurits*	» Suriname;
» »	13den April	»	schoener	*Schorpioen*	» St. Eustatius;
» »	6den Mei	»	korvet	*Prins Maurits*	» kruistogt;
» »	17den »	»	brik	*Lynx*	» La Guaira;
» »	22sten Junij	»	»	*Venus*	» Suriname;
» »	22sten Julij	»	schoener	*Schorpioen*	» St. Eustatius en St. Martin;
» »	2den Augustus	»	»	»	» La Guaira;
» »	6den October	»	korvet	*Prins Maurits*	» kruistogt.

D. Regtswezen en politie.

I. WETGEVING.

De publicatien, notificatien en beschikkingen, welke in 1857 op Curaçao uitgevaardigd en in het *Publicatieblad* opgenomen zijn, zullen, voor zooveel noodig, onder de hoofdstukken van dit Verslag waarop zij betrekking hebben, worden vermeld.

II. BURGERREGT.

In 1857 werd het burgerregt verleend aan een persoon, geboren te Como in Lombardye. Zoo als hiervoren reeds is gemeld, werden in 1857 admissie tot inwoning of verblijf verleend op Curaçao aan 4 personen, waarvan 2 in Nederland, 1 op Porto Rico en 1 op Jamaica geboren waren; en op St. Martin aan 2 personen, beiden van het Fransche gedeelte des eilands afkomstig.

III. REGTERLIJKE MAGT.

Hieronder volgt eene opgaaf van de zaken, die in 1857 bij de regtbank op Curaçao zijn behandeld.

Bij de regtbank.

Civile zaken.

Bij minnelijke schikking afgemaakt		3
Vonnis waarbij brieven van beneficie van inventaris geïnterineerd zijn	1	
Vonnissen van verstek van actie, verleend aan boedelredders tegen defaillante crediteuren	5	
Arrest in reauditie, waarbij een vonnis van commissarissen tot de kleine zaken is vernietigd	1	
	—	7

Commerciele. zaken.

Bij schikking afgemaakt		12
Bij defaut in eene zaak beneden de f 300	1	
Na voordragt der belangen van wederzijdsche partijen	2	
	—	3

Strafzaken.

In strafzaken zijn gewezen condemn. vonnissen	44	
» » » » absolutoire »	4	
	—	48

Uit gebrek aan bewijzen zijn strafvorderingen ingetrokken ten aanzien van 8 personen.
Bij de vier absolutoire vonnissen is absolutie van de instantie verleend ten aanzien van 8 personen, waarvan 1 tot den slavenstand behoorde.
Ontzegging van den eisch ten aanzien van 3 personen.

Bij de condemnatoire vonnissen zijn veroordeeld:	Mannen.	Vrouwen	Totaal.	Waarvan tot den slavenstand behooren.
a. wegens eenvoudige feitelijke geweldddadigheid.	7	2	9	»
b. » gequalificeerde » »	8	5	13	3
c. » eenvoudige en gequalificeerde feitelijke gewelddadigheid	1	2	3	»
d. wegens poging tot gequalificeerde feitelijke gewelddadigheid, gelijkstaande met de volvoerde daad	1	2	3	»
e. wegens gequalificeerden diefstal	5	1	6	2
f. » eenvoudigen diefstal	1	»	1	»
g. » medepligtigheid aan diefstal, helen van gestolen goed	»	1	1	1
h. wegens houtdieverij	2	»	2	2
i. » beleediging van eene millitaire patrouille	1	»	1	»
k. » » » de politie	2	»	2	2
l. » nalatigheid in het schoonhouden der straat	1	»	1	»
m. wegens verbale injurie en burengerucht	2	2	4	»
n. » heimelijk wegvoeren van slaven	1	»	1	»
o. » tappen zonder patent	»	2	2	»
p. » overtreding der publicatie dd. 14/18 Februarij d. j. op de behandeling van slaven.	2	»	2	»
	34	17	51	10

De uitgesproken straffen waren:

gevangenis tot en met 8 dagen	18
» boven de 8 tot en met 14 dagen	6
» van 1 maand	1
» » 2 maanden	2
» » 3 maanden.	4
» » 6 maanden.	1
» » 1 jaar	1
dwangarbeid van 2 maanden	1
» » 6 maanden	3
» » 9 maanden	1
» » 1 jaar.	4
geldboete tot en met f 10	8
» van 20 pezos van achten, gelijkstaande met f 26.66	1
	72

geldboete van f 30 1
» » f 50 1
» » f 10 en f 40 tegen één persoon bij hetzelfde vonnis. 1
» » 500 pezos van achten (gelijkstaande aan f 666.66), beide bij hetzelfde vonnis tegen denzelfden persoon. 2

Besluiten in civile zaken.

Admissie pro Deo 1
Besluiten van verschillenden aard 22
— 23

Besluiten in strafzaken.

Magtiging om praecedente informatien in te winnen 5
Decreten tot personele daging 4
Goedkeuring van gedane apprehensien 7
Magtiging om ingevolge artt. 4 en 8 der publicatie van het Uitvoerend Bewind der Bataafsche Republiek, dd. 10 October 1798, regt te vragen 10
Ontslag onder handtasting 2
Besluiten van verschillenden aard 6
— 34

Aan den Gouverneur is van consideratien en advies gediend op 21 requesten om gratie of mitigatie van straf en 1 om venia aetatis.

Commissarissen ter rolle.

Vonnis van 1ste defaut met provisie van nantissement 1
» » 1ste » 2
» » 2de » 1
» » 3de » 1
— 5

Commissarissen tot de kleine zaken.

Zaken bij minnelijke schikking afgemaakt. 22
Vonnissen bij verstek van de gedaagden 5
Na voordragt der wederzijdsche belangen van partijen 6
— 11

Onder lit. A wordt hierbij overgelegd een staat van door de politie krachtens de publicatie van den 14den Februarij 1857 (*Publicatieblad* n°. 2) gestrafte slaven, van Maart tot December 1857.

Op St. Eustatius werden in 1857 bij de regtbank 4 zaken behandeld en 5 dispositien op requesten genomen; bij de regtbank van kleine zaken 7 zaken, waarvan 4 feitelijk geweld en 3 verbale injurie en burengerucht betroffen.

Op Saba werden in 1857 2 vonnissen gewezen ter zake van injurie.

Op St. Martin (Nederlandsch gedeelte) zijn in 1857 bij de regtbank 5 vonnissen gewezen in burgerlijke zaken en 3 in strafzaken, waarvan 1 feitelijk geweld, 1 verbale injurie en 1 diefstal betrof. Bovendien werden 10 requesten behandeld. Bij commissarissen tot de kleine zaken werden in civile zaken 2 en in strafzaken 10 vonnissen gewezen, waarvan 3 wegens verbale injurie, 6 wegens eenvoudig feitelijk geweld en 1 wegens verzuim in het doen van aangifte van geboorte.

Bij de regtbank op Curaçao waren in het einde van 1857 twee advocaten en een procureur ingeschreven.

Op de onderhoorige eilanden hebben zich nog geene advocaten of procureurs gevestigd.

IV. POLITIE.

In 1857 werd de brigade maréchaussée op Curaçao vermeerderd en gebragt op eene sterkte van 1 wachtmeester, 4 brigadiers en 36 maréchaussées. Zij werd tevens van 5 paarden voorzien.

De brigade maréchaussée op St. Martin was in 1857 sterk 1 vice-brigadier en 9 maréchaussées.

V. MIDDELEN VAN BEHEER MET HET REGTSWEZEN IN VERBAND.

§ 1. *Wees-, onbeheerde en desolate-boedelkamers.*

Uit de verantwoordingstukken en rekening der wees-, onbeheerde en desolate-boedelkamer op Curaçao over 1857 blijkt, dat het eigen fonds of garantiekapitaal op ultimo December 1856 groot was	f 126,412.94
dat, na aftrek der administratiekosten, belastingen enz., de overwinst in 1857 heeft bedragen.	6,220.69 5
Zoodat het kapitaal op ultimo December 1857 bedroeg. .	f 132,633.63 5

De kapitalen, toebehoorende aan particulieren, bedroegen op ultimo December 1856	f 506,890.48 5
In den loop van 1857 werden ter administratie van de kamer gebragt.	56,197.49 5
Interesten (na drie jaren) op kapitaal gebragt	1,686.01 5
	f 564,773.99 5
Afbetaalde kapitalen.	38,770.79
Zoodat het kapitaal aan particulieren behoorende op ultimo December 1857 bedroeg.	f 526,003.20 5

Op ultimo December 1857 bedroegen de hyphotheken ten behoeve der kamer.	621,696.61
Het weeskamer-gebouw in de stad.	6,191.40
Door particulieren aan interesten verschuldigd.	32,292.46
Het bedrag in kas op ultimo December 1857	7,386.00
Totaal.	f 667,566.47
Op ultimo December 1856.	640,124.70
Meer op ultimo December 1857.	f 27,441.77

Bij de Israëlitische weeskamer op Curaçao bedroeg het kapitaal, dat aan de

synagoge toebehoort, die daarvan ook de interesten trekt, op ultimo December 1856. . . . . (1) f 30,972.98

Op ultimo December 1857 bedroeg dat der kamer . .	f	33,938.72	
en dat van particulieren		101,858.59	
		Te zamen.	135,797.31
en alzoo meer dan in 1856			f 104,824.33

§ 2. *Gevangenissen.*

	Vrijen.	Niet-vrijen.
Op ultimo December 1856 bleven op Curaçao in de gevangenis . .	3	4
Gedurende 1857 zijn daarbij gekomen:		
tot dwangarbeid veroordeelden.	3	10
» gevangenisstraf »	34	45
	40	59
En ontslagen.	38	53
Zoodat op ultimo December 1857 gecustodieerd bleven.	2	6

terwijl in 1857 343 personen in de gevangenis zijn gekomen, die haar in den loop van datzelfde jaar verlieten.

De tot dwangarbeid veroordeelde gevangenen werden, onder behoorlijk toezigt, tot het schoonhouden der straten gebezigd.

Op St. Eustatius waren in 1857 13 personen in de gevangenis, waaronder 3 slaven.

Op Saba waren in 1857 geene gevangenen.

Op St. Martin bedroeg het aantal gevangenen gedurende gemeld jaar 3 vrije personen en 73 slaven. Op den laatsten December waren er geene.

E. Eeredienst.

I. PROTESTANTSCHE.

Het aantal belijders der verschillende gezindheden is hierboven in hoofdstuk A opgegeven.

Op Curaçao waren in 1857, even als in vroegere jaren, twee predikanten, waarvan een van tijd tot tijd op de eilanden Bonaire en Aruba dienst ging verrigten. Zoo als in het Verslag over 1856 werd medegedeeld, is sedert door de benoeming van eenen afzonderlijken predikant voor het eiland Aruba in de behoefte voor de gemeente aldaar voorzien.

Uit de rekening der kerk- en armenkas blijkt, dat op Curaçao gedurende het jaar 1857 aan de armen werd uitgedeeld eene som van f 1718.28. Het kapitaal der kerk bedroeg op den laatsten December 1857 f 52,202.93[5], het weezenfonds van deze gemeente f 5941.95[5].

De geldelijke onderstanden aan weezen gedurende dat jaar verstrekt bedroegen f 1034, terwijl bovendien nog f 310.02[5] voor kleeding, f 30 aan geneesmiddelen en f 26.75 voor begrafeniskosten van een weesmeisje werden besteed.

Het weezenfonds genoot in 1857 wederom van het Gouvernement een subsidie van

(1) Deze opgave van den Gouverneur strookt niet geheel met die voorkomende in het Verslag over 1856; waaromtrent hem dan ook opheldering is gevraagd.

f 1500, terwijl uit de algemeene armengelden f 528.84[5] en uit toevallige baten nog f 320 aan deze gemeente werd toebedeeld.

Gedurende het jaar 1857 werden bij deze gemeente gedoopt 44 kinderen en 11 huwelijke ingezegend.

De blijkens het Verslag van 1855 in het jaar 1856 voor St. Eustatius benoemde predikant bij de Hervormde gemeente aanvaardde op den 1sten Maart 1857 zijne betrekking.

Bij de Methodisten werd de dienst in 1857 steeds verrigt door eenen Engelschen zendeling, aan wien, zoo als bereids in vroegere verslagen is gemeld, f 600 door het Gouvernement is toegekend boven zijne bezoldiging van het Wesleyaansch genootschap te Londen.

Ten behoeve van de armen op dat eiland werd voor onderhoud, begrafeniskosten enz. uitgegeven eene som van f 955.68. Het kapitaal der kerk- en armenkas bleef op ultimo December 1857 groot f 3886.54.

In 1857 werd op het eiland St. Martin de dienst bij de Hervormde gemeente op nieuw verrigt door eenen Wesleyaansch-Methodisten predikant, die daarvoor van het Gouvernement eene toelaag van f 1000 's jaars bleef genieten. Gemiddeld 30 behoeftigen genoten wekelijks eenigen onderstand, waardoor eene uitgaaf is veroorzaakt van f 592.

De ontvangsten ten behoeve der armenkas bedroegen f 640.

II. ROOMSCH-KATHOLIJKE.

Bij 's Konings besluit van den 22sten Julij 1857, n°. 66, werd het uit 's lands kas bezoldigd personeel der op Curaçao en onderhoorigheden dienstdoende Roomsch-katholijke geestelijken bepaald op twaalf en verdeeld in twee rangen. Tot den eersten rang behoort de kerkvoogd van het vicariaat van Curaçao en onderhoorigheden, de bisschop van Cytrum, die, behalve eene personele toelaag van f 1500 als kerkvoogd van het vicariaat, eene jaarwedde van f 2500 geniet. Tot den tweeden rang behooren de overige dienstdoende geestelijken van meer genoemd vicariaat. Zij genieten, ten getale van 11, elk eene jaarwedde van f 1200.

Op ultimo December 1857 werden, ten gevolge van dit besluit, bezoldigd op Curaçao 1 kerkvoogd en 6 geestelijken van den 2den rang, en op elk der eilanden Bonaire, Aruba, St. Eustatius en St. Martin 1 geestelijke van dien rang.

Het onbezoldigd personeel der geestelijken van de Roomsch-katholijke gemeente op Curaçao bestond op ultimo December 1857 uit 10 priesters, waaronder één geestelijke die op Saba dienst deed, en 47 zusters van liefdadigheid.

Op den laatsten December 1857 was nog geen kapellaan voor Saba benoemd.

Het kapitaal der Roomsch-katholijke kerk op Curaçao bedroeg op den laatsten December 1857 f 13,484.34.

De Roomsch-katholijke Maatschappij van Weldadigheid op Curaçao bezat op ultimo December 1857 een kapitaal van 1557.56, en heeft in dat jaar aan de armen uitgedeeld voor eene waarde van f 1170.50, waartoe het Gouvernement heeft bijgedragen met f 473.11½ uit de algemeene armengelden en f 320 uit de toevallige baten, terwijl tot onderstand der weezen van die gemeente door het Gouvernement is verstrekt eene som van f 1500. Bovendien is uit de toevallige baten eene som van f 300 ter beschikking van den bisschop Niewindt gesteld, tot uitbreiding van het Christelijk onderwijs aan de slaven.

Het aantal Roomsch-katholijke armen, welke maandelijks door de directie der voornoemde maatschappij bedeeld werden, bedroeg op den laatsten December 1857 63, ongerekend 15 andere personen, die van tijd tot tijd onderstand genoten.

III. ISRAËLITISCHE GEMEENTE.

Bij deze gemeente was, even als in 1856, een opperrabijn, die door het Gouvernement wordt bezoldigd.

Behalve het aan de gemeente toegekende aandeel uit de armengelden, ten bedrage van f 250.49[5], en uit de toevallige baten van f 160, werd door het Gouvernement tot onderstand der Israëlitische weezen verstrekt f 500.

F. Instellingen van liefdadigheid.

I. HET LAZARUS- EN KRANKZINNIGENHUIS OP CURAÇAO.

In het jaar 1857 beliepen de uitgaven voor het Lazarus- en krankzinnigenhuis eene som van f 4735.125, en bedroeg het aantal verpleegdagen in dat tijdvak 9550. Op den laatsten December 1857 werden aldaar verpleegd 7 lepreuzen, 8 krankzinnigen en 5 aan andere ziekten lijdenden.

Bij gouvernements-resolutie van den 1sten Augustus 1856, n°. 436, zijn het toezigt, de directie en de administratie van dit gesticht opgedragen aan de directie van het gasthuis of hospitaal op Curaçao, die het huishoudelijk beheer der inrigting en de verpleging der Lazarus-lijders en krankzinnigen in Mei 1857 aan drie zusters van liefdadigheid toevertrouwde.

II. HET GASTHUIS OF HOSPITAAL VOOR DE ARMEN.

In dit gesticht, hetwelk blijkens het Verslag over 1856 is opgerigt door de Roomsch-katholijke Maatschappij van Weldadigheid uit bijdragen van Roomschen, Protestanten en Israëlieten, worden, gelijk reeds vermeld werd, oude en zieke slaven, als ook andere behoeftigen van alle gezindheden opgenomen.

Den 30sten Julij 1857 is onder toezigt van den Roomsch-katholijken pastoor F. E. C. Kieckens de eerste steen gelegd van het nieuwe gebouw, waarin de zieken reeds in den aanvang van 1858 zijn overgebragt.

Tot den aanbouw van dit nieuwe gesticht heeft het Gouvernement f 3000 bijgedragen.

Uit de rekening en verantwoording van het gesticht over 1857 blijkt:

dat het saldo in kas op ultimo December 1856 bedroeg	f	229.69
dat de ontvangsten in den loop van dat jaar waren		12,392.635
	f	12,622.325
De uitgaven beliepen		11,642.825
zoodat er een voordeelig saldo overbleef van	f	979.50

Op den laatsten December 1856 waren in het gesticht aanwezig . .		8 zieken
daarbij kwamen in 1857		67 »
		75 zieken.
Daarvan zijn overleden	31	
uitgegaan	39	
		70 personen.
Aanwezig op ultimo December 1857		5 zieken.

Het aantal verpleegdagen in dat tijdvak bedroeg 2707.

Het gesticht bekwam in 1857 van het Gouvernement, behalve het gewone subsidie van f 500, f 150 uit de toevallige baten.

III. SPAARBANK EN BANK VAN LEENING.

Uit het ingezonden verslag van de werking en den toestand der spaar- en beleenbank over het achtste huishoudelijke jaar, van den 1sten Julij 1857 tot en met den 30sten Junij 1858, hetwelk in de *Curaçaosche Courant* openbaar werd gemaakt en hierbij (bijlage B) wordt overgelegd, worden de volgende bijzonderheden ontleend.

In dat jaar werd het aantal leden met vier vermeerderd en waren er in het geheel 111 leden.

Het tegoed der inleggers aan kapitaal en interest bedoeg op 1 Julij 1857 . f 85,769.50

gedurende het jaar werd bij de instelling belegd 48,264.06

de daarop te goed gemaakte interesten bedroegen. 3,184.07

Te zamen . . f 137,217.63

Van dit bedrag werd teruggenomen . . . . 37,122.23^{5}

zoodat het tegoed der inleggers op 1 Julij 1858 aan kapitaal en interest bedroeg . . . . f 100,095.39^{5}

Het aantal stortingen was in genoemd huishoudelijk jaar 1120.

Bij de bank van leening waren op 1 Julij 1857 aanwezig 1944 panden, bezwaard met . . . . f 30,787.96^{5}

Tot 1 Julij 1858 werd bij de bank op 3375 panden beleend . . . 41,737.50

De interesten bedroegen 3,540.30

Te zamen . . f 76,065.76^{5}

Er werden in meer gemeld jaar afgelost 2633 panden, met een bedrag van . . . . f 37,425.30^{5}

en verkocht 81 panden, bezwaard met 875.95

38,301.25^{5}

Zoodat op ultimo Julij 1858 aanwezig bleven 2575 panden, bezwaard met . f 37,764.51

Op primo Julij 1857 had de instelling op hypotheken en schuldbekentenissen met twee borgen uitstaan . . . . f 64,109.42

gedurende het huishoudelijk jaar werd op die wijze belegd 13,150.00

de interest daarop bedroeg 4,031.32

Te zamen . . f 81,290.74

Van 1°. Julij 1857 tot en met 30 Junij 1858 werd hierop afbetaald. . . 7,683.00^{5}

zoodat de instelling op 1°. Julij 1858 op hypotheken en obligatien had uitstaan . . . . f 73,607.73^{5}

terwijl haar fonds of eigen kapitaal op ultimo Julij 1858 groot was f 11,901.78^{5}

Op voorstel van eenige leden werd art. 30 der statuten van de spaarbank in dier voege gewijzigd, dat voortaan het *maximum* der stortingen in die bank *twintig* in stede van *vijftig cents* zal bedragen.

G. Burgerlijke geneeskundige dienst.

Er waren op Curaçao in het jaar 1857 5 med. chir. et art. obst. doctoren, van welken 2 gepromoveerd op Nederlandsche hoogescholen, 2 op eene Duitsche, doch wier diploma's op de akademie te Utrecht zijn geviseerd, en één op eene vreemde hoogeschool. Tot de

uitoefening der genees- en heelkunde waren nog 2 personen toegelaten, van geene diploma's eener hoogeschool voorzien. Apothekers waren er 2 gebleven, terwijl de practiserende geneesheeren de vergunning behielden, zelven de geneesmiddelen te bereiden en te leveren.

De geneeskundige belangen van Curaçao zijn opgedragen aan eene geneeskundige commissie, zamengesteld uit den president der regtbank als voorzitter, en drie geneesheeren als leden.

Op Bonaire en Aruba zijn geene geneesheeren, die van diploma's voorzien zijn. Op Bonaire is één lands-chirurgijn, die door het Govvernement wordt bezoldigd, en één geadmitteerd genees- en heelkundige.

Op Aruba wordt alsnog in de geneeskundige dienst voorzien door eenen tot het garnizoen van Curaçao behoorenden militair, aan wien, zoo als bereids in het Verslag over het jaar 1856 werd gezegd, is toegestaan de genees- en heelkundige praktijk uit te oefenen en die eene jaarlijksche toelaag geniet van f 300.

Op St. Eustatius bevond zich, even als in 1856, één med. doctor, aan wien eene toelaag van gouvernementswege wordt verstrekt voor de behandeling der zieken van het aldaar liggend militair detachement.

Op Saba was geen geneesheer aanwezig.

Op St. Martin was slechts één practiserend genees-, heel- en verloskundige aanwezig.

Apotheken zijn er op de onderhoorige eilanden niet. De geneesmiddelen worden door den geneesheer tegen een vast tarief verstrekt.

Gedurende het jaar 1857 was de gezondheidstoestand op Curaçao en op de onderhoorige eilanden over het algemeen niet ongunstig. De gele koorts, die sedert het jaar 1852 onder het garnizoen en 's Rijks schepelingen zoo vele slagtoffers gemaakt had, heeft in 1857 geheel opgehouden. Slechts vier gevallen hebben zich voorgedaan, waarvan drie doodelijk.

Onder de bevolking van Curaçao heeft zich overigens geene ziekte van eenen ernstigen aard geopenbaard. Van de maand Junij tot December was het heerschende ziektekarakter catarrhaal en rheumatisch, terwijl zich van tijd tot tijd eenige gevallen van waterpokken voorgedaan hebben.

Op Aruba heeft de typhus in de maanden April, Mei en Junij van 1857 eenige slagtoffers gemaakt.

De gezondheidstoestand van de eilanden St. Eustatius, Saba en St. Martin was gunstig.

H. Onderwijs.

Door het Koloniaal Bestuur werd in het jaar 1857 voor de drie landsscholen op Curaçao op nieuw beschikbaar gesteld eene som van f 5500. Op die scholen is in dat jaar gratis onderwijs gegeven aan 261 kinderen, waarvan 195 jongens en 66 meisjes. Aan allen werden tevens kosteloos schoolbehoeften uitgedeeld. Op de particuliere scholen, ten getale van 18, met inbegrip der bewaar- en Zondagsscholen, werden onderwezen 1701 kinderen, waarvan 681 jongens en 1020 meisjes. In het geheel ontvingen dus in 1857 op Curaçao onderwijs 1962 kinderen op 21 scholen.

Op Bonaire werd in 1857 op de aldaar gevestigde landsschool onderwijs gegeven aan 29 jongens en 13 meisjes, te zamen 42 kinderen, en op de Roomsch-katholijke school aldaar, onder de leiding van twee zusters van liefdadigheid, aan 148 kinderen, waarvan 29 jongens en 119 meisjes, zoodat op dat eiland in het geheel 190 kinderen werden onderwezen.

Op Aruba werden op de twee scholen onderwezen 40 jongens en 83 meisjes, te zamen 123 kinderen, waarvan gratis van landswege 18 kinderen.

De schoolcommissie op Curaçao heeft bij de door haar gehouden examina bijna op alle scholen vooruitgang bespeurd en met genoegen eene vermeerdering van 279 schoolgaande kinderen opgemerkt.

Gedurende het jaar 1857 is vergunning verleend: aan den bisschop M. P. Niewindt, om op Pietermaai, onder de leiding der zusters van liefdadigheid, eene school voor meisjes op te rigten; aan den heer W. P. Hodge, om eene school voor het onderwijs in de Engelsche taal te openen; en aan mevrouw Rebecca Cohen Belinfante, tot het daarstellen eener school voor het onderwijs in de Nederduitsche en Fransche talen en de gewone vakken van het lager onderwijs.

Ook op Aruba, vooral op de Roomsch-katholijke armenschool onder leiding van zusters van liefdadigheid, en op Bonaire gaven de gehouden examens alle redenen van tevredenheid over de gemaakte vorderingen.

Op St. Eustatius laat het onderwijs der jeugd, even als in vroegere jaren, wel wat te wenschen over. De uitzending van een predikant, aan wien tevens de functien van onderwijzer zijn opgedragen, heeft niet volkomen aan het doel beantwoord, daar hij door eene onvoldoende kennis der Engelsche taal minder geschikt is om onderwijs te geven aan kinderen, die voor het meerendeel slechts die taal verstaan.

Men is er dan ook op bedacht om dien predikant naar Bonaire over te plaatsen, alwaar hij meer nuttig werkzaam zal kunnen zijn, en om hem op St. Eustatius door een onderwijzer te doen vervangen.

De Zondagsscholen op dat eiland oefenden, even als in vroegere jaren, ook in 1857 goeden invloed uit en werden over het algemeen zeer goed bezocht. Eene kleine geldelijke bijdrage werd aan die inrigtingen uit de kerk- en armenkas toegekend tot den aankoop van schoolbehoeften voor de meest behoeftige kinderen.

Op St. Martin is gedurende 1857 op de landsschool gratis onderwijs gegeven aan 26 kinderen. Op de private school van denzelfden onderwijzer ontvingen nog 19 leerlingen onderwijs.

Het onderwijs aan de slavenkinderen op Curaçao en op de onderhoorige eilanden wordt geheel door de zorg van de Roomsch-katholijke geestelijkheid bestuurd. Aan den bisschop NIEWINDT werd in 1857 eene som van f 300, afkomstig van den verkoop voor vrijdom van landsslaven op Bonaire, ter hand gesteld om in het Christelijk onderwijs der slaven te voorzien.

Op de armenscholen, welke, zoo als reeds meer is gemeld, door de Roomsch-katholijke geestelijkheid en door de zusters van liefdadigheid zijn opgerigt en door haar worden bestuurd, is voor de slavenkinderen de gelegenheid geopend om ter school te gaan, doch hiervan werd bijna geen gebruik gemaakt.

De kinderen der landsslaven op Curaçao ontvangen onderwijs van een opzettelijk daartoe aangesteld persoon. Dat onderwijs wordt ook genoten door hen, die op winkels een ambacht leeren.

De landsslaven genieten geregeld godsdienstig onderwijs.

I. Landsgebouwen en openbare werken.

Hieronder volgt eene opgaaf van de voornaamste werken die in den loop van het jaar 1857 door het genie-departement zijn uitgevoerd:

ten gevolge van vermeerderde sterkte van het garnizoen, zijn twee kanonkelders in het Riffort, vroeger tot cantine gediend hebbende, ingerigt tot verblijf voor manschappen;

in het Waterfort zijn twee der kanonkelders van houten vloeren en beschotten voorzien. en verder ingerigt tot woning voor den adjudant-onderofficier;

in het fort Amsterdam is het oude huis naast de kerk gesloopt, en op die plaats, den 12den Augustus, de eerste steen gelegd tot een gebouw voor gouvernements-kantoren. Dit gebouw is 60 voeten lang en 55 1/2 breed, met twee verdiepingen, en bevat 12 kamers en 2 corridors. Op het einde van het jaar was dit gebouw tot aan het dakgeraamte voltooid.

Er is voortgegaan met het herstellen en de bestrating van de kaaijen en van de straten en gangen ten zuiden van den rooden weg aan de overzijde, zoomede met het uitbaggeren der haven, waar het noodig was.

Aan de wegen is een gedeelte, over den berg van Altena loopende, verbeterd. Uit gebrek aan werkvolk is dat jaar niet veel daaraan gedaan kunnen worden. Eindelijk werd al het noodige onderhoud der gebouwen, fortificatien enz. gedaan.

Al de gebouwen verkeeren in goeden staat uitgezonderd het fiscalaat-gebouw, de kommandantswoning op het Riffort, de kantoren voor de secretarie en de administratie van finantien.

De wegen zijn over het algemeen in goeden staat tot 1 1/2 à 2 uren afstands van de stad. Verder laten zij te wenschen over.

J. Vervoerwezen.

De maildienst tusschen Curaçao en St. Tomas werd waargenomen door eene zeilschoener. De koloniale schroefschoener *Vice-Admiraal Rijk*, die vroeger de maildienst verrigtte en

tot het ondergaan van noodige reparatien naar Nederland terugkeerde, is sedert bestemd geworden voor de dienst in kolonie Suriname, waar dat vaartuig geacht werd van meer nut te zullen zijn.

K. Geldelijk beheer.

§ 1. *Bank.*

Omtrent den staat der Curaçaosche bank op ultimo December 1857 en de operatien dezer inrigting gedurende dat jaar worden de volgende bijzonderheden in haar jaarlijksch verslag aangetroffen.

Het bedrag der bankbiljetten op 1 Januarij 1857, ter somma van			f 207,965.00
werd door nieuw vervaardigde bankbiljetten, ter vervanging van bovengemelde oude, vermeerderd met			210,000.00
en daardoor gebragt op			f 417,965.00
Dit bedrag werd verminderd door de vernietiging van oude biljetten, ter waarde van			203,545.00
en alzoo gebragt op			f 214,420.00
Het kapitaal der bank, voortspruitende uit de ontvangen interesten, disconto's en premien, bedroeg op 1 Januarij 1857.		f 58,325.04^{5}	
Gedurende dat jaar hebben de operatien der bank bestaan in het beleenen van gelden:			
1°. op gedisconteerde wisselbrieven, volgens art. 9 van het reglement der bank, voorzien van twee behoorlijke endossementen;			
2°. op gouden en zilveren specie in deposito;			
3°. op gouvernementswissels, mede in deposito; ten gevolge van welk een en ander het eigen fonds der bank, na aftrek der administratiekosten, vermeerderd is met		10,380.53^{5}	
en dus gebragt op			68,705.58
In den loop van 1857 zijn voor rekening van anderen in de reservekas van de bank gedeponeerd de zuivere opbrengst van verkochte aangespoelde booten op Bonaire, in de opgeheven reservekas der kolonie gedeponeerd geweest en in de kas der bank overgebragt	f	160.95	
en het bedrag afkomstig van verkochte victualie van de Marine		337.95	
			498.90
Het bedrag der biljetten en van het kapitaal der bank was dus op ultimo December 1857			f 283,624.48
Daarvan was op dien datum uitstaande:			
a. op gedisconteerde wisselbrieven	f	234,700.00	
b. op gedeponeerde gouden en zilveren muntspecien		38,184.30	
c. terwijl er onder den president der bank tot het doen van kleine betalingen berustte		1,000.00	
			273,884.30
Saldo in de reservekas der bank			f 9,740.18

bestaande uit f 6545 aan bankbiljetten en uit f 3195.18 aan specie.

Het saldo in de reservekas op ultimo December 1856 was f 25,944.91^{5}, alzoo minder op ultimo December 1857 f 16,204.73^{5}.

§ 2. *Muntwezen.*

Het muntwezen onderging in 1857 geene verandering.

Volgens mededeeling van den Gouverneur bestond er gebrek aan scheidemunt. Het bij de Regering aanhangige ontwerp, om het Curaçaosche bankpapier tegen zilver verwisselbaar te stellen, zal de gelegenheid geven om in dat gebrek te voorzien.

§ 3. *Begrooting.*

Ten vervolge op het Verslag van 1856 worden hierbij onder litt. C, D, E, F, en G overgelegd de staten van werkelijke ontvangsten en uitgaven van de eilanden Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Enstatius en St. Martin over 1856, vergeleken met de ramingen van dat jaar.

De begrootingen van genoemde eilanden voor 1857 worden hiernevens gevoegd in vijf staten, gemerkt litt. H, I, K, L en M.

L. Personele verordeningen omtrent alle landsdienaren.

Ten deze valt over het jaar 1857 niets bijzonders mede te deelen.

M. Slavenbevolking.

Met opzigt tot de werking van het Reglement, houdende bepalingen ten aanzien der voeding, kleeding, verpleging, huisvesting en afstraffing van slaven, bij publicatie van den 14/18den Februarij 1857 in werking gebragt, zegt de Gouverneur van Curaçao en onderhoorigheden in substantie het volgende. De eigenaardige bezwaren en moeijelijkheden, die van maatregelen van soortgelijken aard onafscheidelijk zijn, hebben zich ook hier in sommige opzigten voorgedaan. Aan de eene zijde toch heeft het reglement aanleiding gegeven tot ontevredenheid bij sommige meesters, die zich in hun eigendomsregt en het daaraan verbonden regt van vrije beschikking te zeer beperkt achtten en zich somwijlen bij onwil in hun gezag verlamd vonden, daar zij vermeenden dat, bij het groote verschil tusschen de vrije dienstbaarheid en de slavernij, de onwillige slaaf niet anders dan door ligchamelijken dwang tot zijn pligt kan worden gebragt. Aan den anderen kant ontstond somwijlen, uit eene verkeerde opvatting van het reglement, bij de slaven onwil tot arbeid, verzet of brutaliteit. Sommige slaven meenden toch, dat aan de meesters het regt van corporele correctie ontnomen was; terwijl anderen, aan strengere straffen gewoon dan waartoe het reglement aan de meesters de bevoegdheid geeft, onverschillig bleken te zijn voor correctien, bij het reglement toegelaten.

Aan het politie-bureau zijn dan ook de werkzaamheden door de invoering van dat reglement zeer vermenigvuldigd, daar telkens de tusschenkomst van den procureur des Konings, hetzij door meesters, hetzij door slaven, niet zelden geheel ten onregte, ingeroepen wordt.

Mogt intusschen de geregelde arbeid en de stipte gehoorzaamheid van de slaven jegens hunne meesters al eenigzins geleden hebben, zeker is het, dat hun lot onder dat reglement veel verbeterd is, terwijl de politie voortgaat om te trachten de moeijelijkheden, waartoe dat reglement aanleiding geeft, uit den weg te ruimen en, nevens de handhaving van het gezag der meesters, het lot der slaven te behartigen.

In de wijze van bestraffing wordt steeds de voorkeur gegeven aan dwangarbeid, niet zelden zonder ketting, in plaats van slagen. Zoo doende wordt het aanleggen van ketting eene verzwaring, en de casu quo toe te passen straf van slagen de hoogste categorie van straf.

In 1857 werden tot dwangarbeid veroordeeld 10 en tot gevangenisstraf 45 slaven.

Behalve dezen zijn er nog 29 slaven met slagen en ligte kettingboei op last of op autorisatie door het hoofd der politie gestraft.

Door slaven zijn 14 klagten tegen hunne meesters ingediend waaromtrent geene regtsvervolging is ingesteld, zoowel uit gebrek aan bewijs, als omdat daartoe geene termen aanwezig waren.

Gedurende dat jaar zijn van Curaçao ontvlugt 29 slaven. De ontvlugting heeft plaats gehad door sommigen met booten, waarvan zij zich meester wisten te maken. De wijze waarop de anderen zijn ontvlugt is onbekend.

Het getal ontvlugten kan niet als volledig worden aangemerkt, omdat vermoedelijk niet alle meesters aangifte van de ontvlugting hunner slaven gedaan hebben.

Intusschen heeft het gebruik van booten als middel van ontvlugting aanleiding gegeven tot het uitvaardigen van eene notificatie, waarbij aan de schippers de verpligting wordt opgelegd om van zonsondergang tot zonsopgang hunne booten op te hijschen.

Twee eigenaren van slaven zijn in 1857 wegens slechte behandeling hunner slaven vervolgd en beiden tot geldboeten veroordeeld.

Op Bonaire zijn in 1857 3 slaven ontvlugt. Op Aruba hebben geene ontvlugtingen plaats gehad. Omtrent de slavenbevolking op beide eilanden valt niets bijzonders mede te deelen.

Op het eiland St. Eustatius heeft de invoering van het bedoeld reglement eenen goeden indruk op de slaven gemaakt, en over het algemeen kan men zeggen, dat de geest onder hen vrij goed was. Het valt echter niet te ontkennen, dat op sommige plantages meer onwil en minder lijdzaamheid onder de slaven is opgemerkt, die zich vooral openbaarden door brutaliteit en kleine vergrijpen tegen het eigendom van den meester.

N. Nijverheid.

I. Landbouw.

De felle droogte gedurende de laatste maanden van het jaar 1857 heeft op het eiland Curaçao veel nadeel aan den maïsoogst toegebragt, zoodat dezelve als geheel mislukt moet worden beschouwd.

Op Bonaire en Aruba was men gelukkiger en heeft men een redelijken oogst gehad, dewijl de droogte aldaar niet zoo aanhoudend was.

De cochenille-teelt op de eilanden Bonaire en Aruba was, ten gevolge van de uitputting door droogte, niet zeer gunstig. Zoo hebben de twee etablissementen op Bonaire slechts opgebragt 1471½ pond en op Aruba 833 pond cochenille. De particulieren, die zich op Aruba op de nopaal-cultuur hebben toegelegd, waren ook niet zeer gelukkig en hebben slechts 1206 pond cochenille ingeoogst.

De aloë heeft op Bonaire 7891 pond en op Aruba 6369 pond opgeleverd. Op het etablissement de Hoop op Curaçao is in 1857 geen product verkregen.

Eene opgaaf van de gouvernements-cultures op de eilanden Bonaire en Aruba wordt in den volgenden staat aangetroffen.

NAMEN der ETABLISSEMENTEN.	SOORT VAN PRODUCT.	Hoeveelheid product, verkregen gedurende het jaar 1857.	Geldwaardig bedrag der producten.	*Aanmerkingen.*
Guatemala en Mexico .	Cochenille .	1471½ pond.	f 3907.84	Op het eiland Bonaire te zamen f 8367.09.
Amboina	Aloë . . .	7891 »	4459.25	
Canachito	Cochenille .	788 »	2082.00	Op het eiland Aruba te zamen f 5657.06½.
Kommandeursbaai . .	Cochenille-poeder .	45 »	11.25	
Socotora	Aloë . . .	6369 »	3563.81⁵	

De geldelijke uitkomsten van de nopaal-cultuur en van de cochenille-teelt op de drie eilanden worden voorgesteld in den onder lit. N hierbij gevoegden generalen staat van uitgaven en opbrengsten van cochenille en aloë. Daaruit blijk dat in 1857 verkregen is:

2,304½ pond cochenille, welke hebben opgebragt	f	6,001.09
14,260 » aloë, welke hebben opgebragt		8,023.06⁵
	f	14,024.15⁵

De cochenille-oogst was voor 1857 geraamd als volgt:

voor Bonaire 2000 pond à f 2.25	. . . .	f 4500.00
» Aruba 2000 » » id.	. . . .	4500.00
4000 pond		f 9000.00

hetgeen, vergeleken met de opbrengst van 2304½ pond ad f 6001.09, een minder gewigt van 1695½ pond en eene mindere waarde van f 2998.91 aanwijst.

De prijs per pond, geraamd op f 2.25, is geweest f 2.60.

De aloëhars was geraamd:

voor Bonaire 2000 pond » Aruba 1000 »	à 17 cents	f 510.00

De opbrengst in 1857 was:

op Bonaire 7,891 pond à	. . . .	f 4459.25	
» Aruba 6,369 » »	. . . .	3563.81⁵	8023.06⁵
14,260 pond			
gevende met de raming een voordeelig verschil van 11,260 pond en van		f	7513.06⁵

In den loop van het jaar 1857 zijn de etablissementen van cultuur Canachito en Kommandeursbaai op Aruba, die geene winsten afwierpen, verkocht en alzoo opgeheven.

Op St. Eustatius was de oogst in het jaar 1857 niet voordeelig en heeft slechts opgeleverd:

410,000 Amsterdamsche ponden suiker;
10,560 gallons melasse;
6,840 » rhum;
989,000 Amsterdamsche ponden yams;
2,530 vaten aardappelen;
163 » grondnoten;

hetgeen te zamen op eene waarde van f 103,095.75 is geschat.

De opbrengst van de suikerteelt op het eiland St. Martin bedroeg in 1857 op 11 suikerplantages:

61,980 Amsterdamsche ponden suiker;
4,326 gallons rhum;
1,255 » melasse;

hetgeen minder voordeelig was dan in het vorige jaar, en in geldswaarde geschat is op f 17,027, de suiker berekend op f 12.50 de 100 pond; de rhum op f 2 en de melasse op 50 cts. per gallon.

II. Veeteelt.

De veestapel van particulieren bedroeg op ultimo December 1857:

PLAATSEN.	Paarden.	Ezels.	Muil-ezels.	Horen-vee.	Schapen.	Geiten.	Varkens.
Curaçao	553	2479	27	3168	31582	18490	221
Bonaire	10	180	»	»	600	5270	40
Aruba	94	499	2	124	2135	7673	51
St. Eustatius . . .	112	122	98	253	379	100	»
St. Martin	220	50	28	454	950	280	346

De gouvernements-veestapel bestond op hetzelfde tijdstip op Bonaire uit 511 schapen, 43 geiten, 51 stuks horenvee en 58 paarden, en op Aruba uit 72 schapen en 12 paarden, benevens eenige ezels.

Van de kudde veredelde schapen op Bonaire werd in 1857 verkregen 875 pond wol.

Bij publicatie van den 20sten Mei 1857 (*Publicatieblad* n°. 4) werd, uit aanmerking dat de toestand van den veestapel op Curaçao zulks dringend vorderde, de belasting op het slagten van vreemd horenvee afgeschaft.

III. Uitgifte van gronden.

Op ultimo December 1856 waren er uitgegeven:

	op Curaçao	14	concessien,	metende te zamen		47.30½	bunder
	» Bonaire	3	»	»	»	24.66	»
	» Aruba	420	»	»	»	779.76⅓	»
te zamen . . .		437	»	»	»	851.72⅚	»

Gedurende 1857 is teruggegeven:

op Aruba	1	concessie,	»	2.97	»
	436			848.75⅚	

Daarentegen zijn in 1857 verleend:

op Aruba	5	concessien,	»	14.10⅓	»

Zoodat op ult°. December 1857 in uitgifte bleven	441	»	»	862.86⅙	»

Tot uitbreiding van gronden en gebouwen zijn gedurende 1857 in eigendom afgestaan op Curaçao 6 perceelen lands, benevens 2 perceelen water, tot het aanleggen van zoutpannen.

Op St. Eustatius en St. Martin werden geene gronden uitgegeven.

Omtrent de goudwinning op Aruba, waarover in het Verslag voor 1854 alle bijzonderheden zijn medegedeeld, valt over 1857 niets anders te vermelden, dan dat de werkzaamheden sedert het vertrek van den directeur C. Lloyd naar Engeland zijn gestaakt. (1)

IV. Zoutpannen.

In het jaar 1857 is op Bonaire gestadig aan de pannen gewerkt, ten einde die in staat te brengen om weder goed zout op te leveren. Met veel moeite werden al de bakken

(1) Blijkens een in October ll. bij het Departement van Kolonien ontvangen berigt, was de heer Lloyd op Aruba teruggekeerd en waren de werkzaamheden met kracht hervat.

van de Oranjepan schoon gemaakt. Van de Wittepan, welker bakken te veel met modder opgehoopt waren, kon men naauwlijks de helft in productiven staat brengen.

In 1857 zijn ingezameld	55,074 vaten,
waarvan door vrije lieden 22,774 vaten.	
De raming over dat jaar was	65,000 »
Alzoo minder dan de raming	9,926 vaten.

Hiervan zijn verkocht en geleverd 3734 vaten, voor f 3974.00.

De zoutoogst op Curaçao was zeer gunstig, doch er was weinig gelegenheid tot afzet van het zout.

Slechts zijn 14,260 vaten in 27 vaartuigen, metende 2503 ton, uitgevoerd.

Even als in de laatste jaren, leverde de zoutoogst op St. Martin in 1857 geene gunstige uitkomst op. Hevige regens, vooral in maanden Februarij, Mei en Julij, verijdelden de zoutzetting. Op ultimo December was de sterkte van het panwater 16 graden.

De particuliere concessien op St. Martin, welke, uit hoofde van derzelver kleinen omvang, meer kunstmatig konden bewerkt worden, hebben in 1857 1800 vaten zout opgebragt. De gemiddelde prijs was 75 cents per vat van drie schepels.

V. Scheepsbouw.

Gedurende het jaar 1857 werden op Curaçao gebouwd en van stapel gelaten 2 schoeners, te zamen metende 105 ton.

VI. Handel en scheepvaart.

Gedurende het jaar 1857 waren handel en scheepvaart eenigzins minder levendig dan in 1856, waarvan als oorzaken kunnen worden aangemerkt de geldkrisis in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, de gedrukte toestand van den handel aldaar en de daling in prijs der op Curaçao vervaardigde stroohoeden.

Curaçao.

De in- en doorvoer der voornaamste artikelen wordt vermeld op den staat van invoer, onder lit. O, en den staat van doorvoer, onder lit. P, als bijlagen bij dit Verslag gevoegd. Ten overvloede wordt herinnerd, dat het vrij-handelsstelsel geene gelegenheid geeft om geheel naauwkeurige opgaven te leveren.

Het 1 per cent patentregt voor de waarde der aangebragte goederen was voor het jaar

1857 geraamd op	f	15,227.00
en heeft opgebragt		29,144.37
Dus meer dan de raming. . .	f	13,917.37

De accijns op den rhum was geraamd op	f	4190.00
en heeft opgebragt.		3583.55
Dus minder dan de raming. . .	f	606.45

Het haven- en veiligheidsregt was geraamd op.	f	6027.00
en heeft opgebragt.		6832.30 5
Dus meer dan de raming. . .	f	805.30 5

Het licht- en bakengeld was geraamd op	f	3306.00
en heeft opgebragt.		3101.89
Dus minder dan de raming. . .	f	204.11

In het jaar 1856 bedroeg de opbrengst:

van het 1 pct. patentregt	f 18,120.49[5]	en de accijns op den rhum. .	f 2560.50
en in 1857 was dezelve	f 29,144.37	» » » » » »	3583.55

Alzoo in dit jaar:

meer aan 1 pct. patentenregt f 11,023.87[5] en meer aan accijns op den rhum f 1023.05

In 1857 zijn op Curaçao met ladingen voor directen invoer binnengekomen:

	681 vaartuigen,	metende	36,672 tonnen;
en voor doorvoer	17 »	»	1,827 »
Binnen 3 etmalen zijn met hunne ladingen vertrokken .	14 »	»	1,532 »
Te zamen.	712 »	»	40,031 ton.
Totaal in 1856 . .	748 »	»	43,944 »
Alzoo in 1857 minder	36 vaartuigen	en minder	3,913 »

De staat onder lit. Q doet daaromtrent meer bijzonderheden kennen. Onder de 26 vaartuigen, daarop aangeteekend als direct uit Europesche havens aangekomen, zijn er 16 uit Amsterdam en 4 uit Rotterdam.

Op ultimo December 1857 waren er in het register als in de kolonie te huis behoorende ingeschreven 47 vaartuigen, metende 2157 tonnen, en dus 7 vaartuigen en 412 ton minder dan in 1856.

Gedurende hetzelfde tijdvak werden op Curaçao afgegeven aan Nederlandsche kustvaarders 21 passen, aan Nederlandsche vaartuigen 7, aan vreemde vaartuigen 10 passen om zout te laden aan de buitenbaaijen, en eindelijk 3 permitten om steenen langs den zuidkant van het eiland te halen.

Ook werden 14 nieuwe zeebrieven afgegeven en 57 zeebrieven vernieuwd.

Bonaire.

De opbrengsten hebben gedurende het jaar 1857 op Bonaire bedragen:

aan ankergeld	f 495.00
» tonnegeld	13.60
» recognitie	116.07
	f 624.67

In 1856 hebben deze inkomsten bedragen f 891.41 en dus f 266.74 meer dan in 1857. Er werden aldaar ingeklaard 317 vaartuigen, metende 5210 tonnen, waarvan

221	onder	Nederlandsche	vlag,
2	»	Noord-Amerikaansche	»
1	»	Engelsche	»
92	»	Venezuelaansche	»
en 1	»	Fransche	»

en uitgeklaard 292 vaartuigen, metende 5435½ tonnen, waarvan

198	onder	Nederlandsche	vlag,
2	»	Noord-Amerikaansche	»
1	»	Engelsche	»
90	»	Venezuelaansche	»
en 1	»	Fransche	»

In 1856 waren ingeklaard 268 vaartuigen, metende 7292 ton, en dus in 1856 minder 49 vaartuigen en meer 2082 tonnen, hetgeen moet worden toegeschreven aan den weinigen verkoop van het zout in dat jaar.

De reden van het verschil in het aantal in- en uitklaringen moet gezocht worden in het bezigen van vele zeer kleine vaartuigen, alle onder Nederlandsche vlag, voor de vaart tusschen Bonaire en Curaçao.

Aruba.

In 1857 heeft dit eiland opgeleverd:

aan ankergeld	f	215.00
» tonnegeld		5.50
» recognitie		40.52
	f	261.02
In 1856 bedroeg dit		135.81[5]
Dus meer in 1857	f	125.20[5]

Op dat eiland zijn in 1857 ingeklaard 85 vaartuigen, metende 2391½ tonnen, waarvan:

	56	onder	Nederlandsche	vlag,
	24	»	Venezuelaansche	»
	1	»	Dominicaansche	»
	3	»	Noord-Amerikaansche	»
en	1	»	Spaansche	»

en uitgeklaard 87 vaartuigen, metende 2107½ tonnen, als:

	57	onder	Nederlandsche	vlag,
	24	»	Venezuelaansche	»
	1	»	Dominicaansche	»
	3	»	Noord-Amerikaansche	»
en	2	»	Spaansche	»

In 1856 waren ingeklaard	108 vaartuigen.
In 1857 » »	85 »
Minder dan in 1856	23 vaartuigen.

St. Eustatius.

De handel op dat eiland is, zoo als bereids in de Verslagen van 1854 en 1856 is vermeld, steeds kwijnende, zonder dat er voor alsnog eenig vooruitzigt tot herstel bestaat.

In 1857 bepaalde zich de invoer uitsluitend tot het hoogst noodige voor de consumtie op het eiland.

De uitvoer, bij uitsluiting bestaande uit de producten van het eiland, bedroeg in 1857:

201,900 Amst. ponden suiker;
1,325 gallons melasse;
4,702 » rhum;
363,070 Amst. ponden yams;
1,286 vaten zoeten aardappelen;

55 vaten grondnoten;

79,000 stuks klinkers van afbraak;

605 vaten tras;

7 paarden;

11 ezels;

8 muilezels;

6 horenbeesten;

en 9 schapen;

te zamen geschat op eene waarde van f 51,054.

In 1857 zijn aldaar de navolgende vaartuigen aangekomen en weder vertrokken:

149	onder	Nederlandsche	vlag,	metende	1337 ton,
131	»	Engelsche	»	»	3101 »
9	»	Amerikaansche	»	»	1122 »
5	»	Fransche	»	»	83 »
1	»	Dominicaansche	»	»	52 »
37	»	Zweedsche	»	»	*onbekend*
332	vaartuigen,			metende	5695 ton,

ongerekend de Zweedsche vaartuigen.

In 1856 was het getal vaartuigen 413, zoodat er in 1857 eene vermindering was van 81 vaartuigen.

St. Martin.

Gedurende 1857 zijn aldaar aangekomen en weder uitgeklaard 185 vaartuigen, te zamen metende 7936 tonnen, als:

55	onder	Nederlandsche	vlag,	metende	883 ton.
89	»	Engelsche	»	»	2061 »
3	»	Fransche	»	»	13 »
38	»	Amerikaansche	»	»	4979 »
185	vaartuigen,			metende	7936 ton.

In 1856 was het getal vaartuigen 175, metende 5411 ton, zoodat er in 1857 eene vermeerdering was van 10 vaartuigen en 2525 ton.

De invoer, zoowel voor plaatselijke consumtie als voor opslag in het entrepôt, heeft bestaan verschillende provisien, manufacturen, houtwaren enz. en in 3360 gallons rhum, 3090 gallons melasse, 3600 ponden suiker, 75,760 ponden zoete aardappelen en 5050 ponden yams.

De uitvoer van voortbrengselen van het eiland bestond in 1857 uit:

39,630 ponden suiker,
1,776 gallons bay-rhum,
18,704 vaten zout,
7,460 ponden zoete aardappelen,
3,440 » arrowroot,
81 vaten tamarinden,

437 horenbeesten,
59 paarden,
509 schapen,
96 geiten,
24 varkens.

Uit het particulier entrepôt werd in 1857 uitgevoerd:

1,294 vaten tarwemeel,
529 » korenmeel,
253 » roggemeel,
50 » spek,
12 » vleesch,
64 » brood,
8 » makreel,
4 » houweelen,
18 » suiker,
159 tonnetjes boter,
113 » reuzel,
47 » spijkers,
7 » tongen,
38 pakken touw,
8 » hoepels,
3 » huiden,
1 » duigen,
3 pijpen wijn,
21 vaten azijn,
2 » olie,
10 » rijst,
1 » koper,
14 » teer,
3 » hars,
3 » hammen,
49 kelders jenever,
66 damejeans jenever,
191 kistjes zeep,
389 » kaarsen,
8 » broodsuiker,
96 » haring,
15 zakken rijst,
17 » koffij,
175 » koren,
38 » boonen,
11 » peper,
118 vaatjes verw,
136 balen koopmanschappen,
4 vaten bier,
18 » rhum,
7 » tabak,
9 » visch,
17 pullen olieverw,
28 kistjes kaas,
$^{2}/_{4}$ pijpen brandewijn,
1 vat arrowroot,
86,000 voeten houtwaren,
125,000 cingels,
2 stuks masten.

Voorts zijn nog overgescheept uit het eene vaartuig in het andere:

65 vaten tarwemeel,
58 » korenmeel,
10 » roggemeel,
2 » hammen,
1 vat rijst,
15 vaten spek,
1 vat vleesch,
2 vaten azijn,
3 » aardappelen,
30 tonnetjes reuzel,
16 damejeans jenever,
12 stuks ijzeren potten,
1 mand uijen,
10 zakken koren,
1 baal koffij,
10 vaatjes haring,
2 kistjes kazen,
10 » kaarsen.

Er waren in 1857 op St. Martin 3 aldaar te huis behoorende vaartuigen, alle onder Nederlandsche vlag, en waarvan één groot 38, één 16 en één 9 ton. De beide eerste waren voorzien van zeebrieven, het laatste van een Droghers-pas.

VII. Postwezen.

In de wijze van verzending der brieven uit Curaçao naar Nederland en andere plaatsen heeft in 1857 geene verandering plaats gevonden.

De Minister van Staat, Minister van Kolonien,

ROCHUSSEN.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE A VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

Nº. 30.

STAAT

VAN

STRAFFEN VAN MAART TOT ULTIMO DECEMBER 1857

DOOR DE

POLITIE

AAN

SLAVEN OPGELEGD.

Naam, geslacht, onderdom en beroep van den slaaf.	Naam van den persoon door wien de magtiging is gevraagd.	Aard der overtreding.	Dagteekening waarop de bestraffing heeft plaats gehad.	De opgelegde straf.	Door wi[...] straf op[...] of magt[...] daar[...] verleen[...]
Osbaldo, 18 jaren ongeveer, mannelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Kleine diefstal en weglooperij.	3 Maart.	3 touwslagen.	Procure[...] Konings.
Merced, 23 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	Idem.	Buiten's huis vernachten zonder toestemming.	14 „	Opsluiting bij dag en nacht gedurende vier dagen.	Idem.
Isidor, 20 jaren oud, mannelijk geslacht, sjapper.		Eenvoudige diefstal.	20 „	Eene maand dwangarbeid op gronden van den meester.	Idem.
George, 20 jaren ongeveer, mannelijk geslacht, cigarenmaker.		Ongeregeldheden op straat.	23 „	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Osbaldo, 18 jaren ongeveer, mannelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Herhaalde weglooperij.	26 „	Opsluiting in eene kettingboei gedurende acht dagen.	Idem.
Bastiaan, (a) Victor, 15 jaren oud, mannelijk geslacht, veehoeder.	Idem.	Idem.	26 „	15 touwslagen en opsluiting in eene kettingboei.	Districts[...] van het 3[...] trict Oost-[...]
Mortimer, oud 16 jaren, mannelijk geslacht, huisbediende.	Idem.	Geringe diefstal bij den meester.	30 „	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Procureu[...] Konings.
Denisia, oud 24 jaren ongev., vrouwelijk geslacht, huisbediende.	Idem.	Het schenden van den eerbied aan hare meesteres verschuldigd.	1 April.	Opsluiting bij dag en nacht gedurende vier dagen.	Waarnem[...] procureu[...] Konings.
Nelson, oud 28 jaren, mannelijk geslacht, veehoeder.	Idem.	Het schenden van den eerbied aan den boven hem gestelden persoon verschuldigd.	7 „	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Isidor, oud 25 jaren, mannelijk geslacht, tuinman.		Diefstal zonder verzwarende omstandigheden.	7 „	Twee maanden dwangarbeid aan de openbare werken met opsluiting des nachts.	Idem.
Elisabeth, oud 26 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meesteres.	Weigeren van opgelegde diensten.	18 „	Opsluiting bij nacht en bij dag gedurende acht dagen.	Idem.
Frans Lourens, (a) Mortimer, oud circa 16 jaren, mannelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Herhaalde weglooperij.	21 „	Opsluiting in eene ligte kettingboei gedurende 14 dagen.	Idem.
Antwijn, oud 23 jaren ongeveer, mannelijk geslacht, sjouwer.		Geringe diefstal.	21 „	12 touwslagen.	Idem.
Clodien, oud 21 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.		Het uitwerpen van vuilnis op verboden plaatsen.	25 „	Twee dagen opsluiting bij dag en nacht.	Idem.

Naam, geslacht, uderdom en beroep van den slaaf.	Naam van den persoon door wien de magtiging is gevraagd.	Aard der overtreding.	Dagteekening waarop de bestraffing heeft plaats gehad.	De opgelegde straf.	Door wien de straf opgelegd of magtiging daartoe verleend is.
lly, oud 20 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Weglooperij.	26 April.	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Waarnemende procureur des Konings.
ezefa Martina, (a) Osepa, oud 29 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.		Eenvoudige feitelijke gewelddadigheden.	29 »	Opsluiting bij dag en bij nacht gedurende drie dagen.	Idem.
dio Paulus, (a) Pierre, oud 20 jaren, mannelijk geslacht, timmerman.		Eenvoudige feitelijke gewelddadigheden.	29 »	Idem.	Idem.
lepina, oud 38 jaren, vrouwelijk geslacht, tuinslavin.	De meester.	Herhaalde weglooperij.	1 Mei.	Opsluiting des nachts gedurende 14 dagen, en het sluiten in eene ligte kettingboei.	Idem.
orina, oud p. m. 20 jaren, vrouwelijk geslacht, tuinslavin.		Diefstal zonder verzwarende omstandigheden.	1 »	Twee maanden dwangarbeid aan de publieke werken, met opluiting des nachts.	Idem.
uillermo Poll, (a) Richard, oud 17 jaren, mannelijk.	De meesteres.	Het vernachten buiten 's huis zonder voorkennis van de meesteres.	2 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
ouis, oud 28 jaren, mannelijk geslacht, pontvoerder.	De meester.	Herhaald misbruik van sterken drank.	4 »	Opsluiting in eene ligte kettingboei gedurende de veertien dagen.	Idem.
Antonette, oud 16 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meesteres.	Het rondslenteren op straat.	6 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende twee dagen.	Idem.
Theodorus, oud 35 jaren, mannelijk geslacht, metselaar.	Idem.	Het weigeren van den verschuldigden arbeid.	7 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Evelina, oud 18 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Herhaalde weglooperij.	19 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Albertus, oud 21 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Het schenden van den eerbied aan den boven hem gestelden persoon.	19 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Dormenie, oud 25 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Herhaald buiten 's huis vernachten zonder voorkennis, en weglooperij.	22 »	Opsluiting in eene ligte kettingboei.	Idem.
Simon, oud 30 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.		Feitelijke gewelddadigheden zonder ernstige qualificatie of provocatie gepleegd.	25 »	15 touwslagen.	Idem.

Naam, geslacht, ouderdom en beroep van den slaaf.	Naam van den persoon door wien de magtiging is gevraagd.	Aard der overtreding.	Dagteekening waarop de bestraffing heeft plaats gehad.	De opgelegde straf.	Door wien straf opgelegd of magtiging daartoe verleend is.
Eduard, oud 29 jaren, mannelijk geslacht, pontvoerder.		Medepligtig aan feitelijke gewelddadigheden, zonder ernstige qualificatie.	26 Mei.	Opsluiting bij dag en nacht gedurende drie dagen.	Waarnemend procureur des Konings.
Regina, oud 42 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.		Getier op straat.	26 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende drie dagen.	Idem.
Miccaela Corina, oud 16 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.		Getier op straat.	26 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende drie dagen.	Idem.
Sally, oud 20 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Herhaalde weglooperij.	3 Junij.	16 touwslagen en opsluiting in eene ligte kettingboei.	Idem.
Eduard, oud 20 jaren, mannelijk geslacht, timmerman.		Het toebrengen van eene snede aan Cornelis Martis.	3 »	Eene maand dwangarbeid in boeijen op 's meesters gronden.	Idem.
Clarissa, oud 28 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Rondslenteren op straat.	5 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Martinus, oud 25 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	De meester.	Het schenden van den eerbied aan zijnen meester verschuldigd.	5 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Olvidius, oud 16 jaar, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Geringe diefstal.	9 »	15 touwslagen.	Idem.
Rimon, oud 49 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Herhaalde weglooperij.	10 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende 14 dagen en het opsluiten in eene ligte kettingboei.	Idem.
Louis, oud 73 jaren, mannelijk geslacht, pontvoerder.		Feitelijke gewelddadigheden zonder ernstige qualificatie.	11 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Petrona, oud 34 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meesteres.	Herhaalde weglooperij.	23 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Johannis, oud 64 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.		Eenvoudige feitelijke gewelddadigheden.	29 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende vier dagen.	Idem.
Josephina, oud 18 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meesteres.	Herhaalde weglooperij.	29 »	Opsluiting in eene ligte kettingboei gedurende 14 dagen.	Idem.
Aldersina, oud 18 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meesteres.	Weglooperij.	4 Julij.	Opsluiting bij dag en nacht gedurende vijf dagen.	Procureur des Konings.

Naam, geslacht, ouderdom en beroep van den slaaf.	Naam van den persoon door wien de magtiging is gevraagd.	Aard der overtreding.	Dagteekening waarop de bestraffing heeft plaats gehad.	De opgelegde straf.	Door wien de straf opgelegd of magtiging daartoe verleend is.
...abeth, oud 25 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.		Vechterij.	10 Julij.	Opsluiting bij dag en nacht gedurende drie dagen.	Procureur des Konings.
...no, oud 25 jaren ongeveer, vrouwelijk geslacht, geen bepaald beroep.		Vechterij.	10 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende drie dagen.	Idem.
...colaas, oud 52 jaren, vrouwelijk geslacht, tuinneger.		Feitelijke gewelddadigheden zonder ernstige qualificatie.	10 »	15 touwslagen.	Idem.
...inardus, oud 31 jaren, mannelijk geslacht, tuinneger.		Idem.	15 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
...artien, oud 30 jaren ongeveer, mannelijk geslacht, timmerman.		Feitelijk geweld op provocatie.	27 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende twee dagen.	Idem.
...nteni, oud 20 jaren, vrouwelijk geslacht, tuinnegerin.	De meester.	Herhaalde wegloopêrij.	31 »	30 touwslagen en 14 dagen opsluiting in eene ligte kettingboei.	Idem.
...uana Tremolia Leonora, oud 15 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.		Geringe diefstal.	4 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Delfina, oud 24 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Herhaalde wegloopêrij.	4 Augustus.	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Martien, oud 28 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	De meester.	Idem.	5 »	Opsluiting in eene ligte kettingboei gedurende 14 dagen.	Idem.
Pedro, oud 24 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.		Geringe diefstal.	5 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Lambertus Simon, oud 18 jaren, mannelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Herhaalde wegloopêrij.	14 »	Idem.	Idem.
Errosijn, oud 28 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meesteres.	Idem.	20 »	Idem.	Idem.
Lodewijk, oud 34 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	De meester.	Oneerbiedigheid aan den boven hem gestelden persoon.	8 September.	Opsluiting in eene ligte kettingboei gedurende 14 dagen.	Idem.
Richard, ouderdom onbekend, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Idem.	8 »	Idem.	Idem.

Naam, geslacht, ouderdom en beroep van den slaaf.	Naam van den persoon door wien de magtiging is gevraagd.	Aard der overtreding.	Dagteekening waarop de bestraffing heeft plaats gehad.	De opgelegde straf.	Door wien straf opgel… of magtigi… daartoe verleend i…
Martijn, oud 25 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	De meester.	Oneerbiedigheid aan den boven hem gestelden persoon.	8 September.	Opsluiting in eene ligte kettingboei gedurende 14 dagen.	Procureur Konings.
Joseph, oud 25 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Verregaande oneerbiedigheid aan den boven hem gestelden persoon.	8 »	Opsluiting in eene ligte kettingboei gedurende eene maand.	Idem.
Johannes, oud 39 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Het inbrengen van eene valsche beschuldiging tegen zijnen meester.	8 »	Idem.	
Elisabeth, oud 25 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	Idem.	Herhaalde weglooperij.	12 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Belmiere, oud 27 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Idem.	19 »	30 touwslagen.	Districtsme… van het 2de … trict West-div…
Martien, oud 18 jaren, mannelijk geslacht, huisbediende.	De meesteres.	Weglooperij.	24 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende vier dagen.	Procureur Konings.
Adelina, oud 19 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.		Geringe diefstal.	24 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Antwijn, oud 25 jaren, mannelijk geslacht, sjouwer.		Vechterij.	29 »	10 touwslagen.	Idem.
Evelina, oud 15 jaren, vrouwelijk geslacht, tuinslavin.	De meester.	Weglooperij.	30 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende vier dagen.	Idem.
Gijsbertha, oud 27 jaren, vrouwelijk geslacht (geen beroep).		Getier op straat en feitelijk geweld.	2 November.	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
Pieternella, oud 38 jaren, vrouwelijk geslacht, huisbediende.	De meester.	Herhaalde weglooperij.	11 »	Opsluiting in eene ligte kettingboei gedurende eene maand.	Idem.
Nelson, oud 18 jaren, mannelijk geslacht, metselaar.	Idem.	Idem.	16 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende 14 dagen.	Idem.
Martien, oud 22 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Idem.	16 »	Idem.	Idem.
Cornelis, oud 45 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	De meesteres.	Weigering van verschuldigde diensten.	24 »	Opsluiting in eene kettingboei gedurende eene maand.	Idem.
Simon, oud 35 jaren, mannelijk geslacht, tuinslaaf.	Idem.	Idem.	24 »	15 touwslagen.	Idem.

…am, geslacht, …rdom en beroep …an den slaaf.	Naam van den persoon door wien de magtiging is gevraagd.	Aard der overtreding.	Dagteekening waarop de bestraffing heeft plaats gehad.	De opgelegde straf.	Door wien de straf opgelegd of magtiging daartoe verleend is.
…, oud 29 jaren, …nelijk geslacht, …slaaf.	De meesteres.	Weigering van verschuldigde diensten.	24 November.	15 touwslagen.	Procureur des Konings.
…a, ouderdom onbekend, vrouwelijk …acht, huisbed.		Getier op straat en verbale injurie.	25 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.
…, oud 13 jaren, …nelijk geslacht, …sbediende.		Diefstal zonder verzwarende omstandigheden.	14 December.	3 maanden kettingboei.	Idem.
…, oud 18 jaren, …nelijk geslacht, …sbediende.		Medepligtigheid aan eenvoudigen diefstal.	14 »	3 maanden dwangarbeid	Idem.
…ie, oud 39 jaren, …nelijk geslacht, …igter.		Wegens op de plantaadje Jongbloed met een mes in de hand de slavin Martina bedreigd te hebben te verwonden.	15 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende 14 dagen.	Idem.
…ina, oud 17 jaren, …uwelijk geslacht, …sbediende.	De meester.	Wegens oneerlijkheden.	24 »	Opsluiting bij dag en nacht gedurende acht dagen.	Idem.

N°. 31.

VERSLAG van de werking en den toestand der spaar- en beleenbank over het achtste huishoudelijke jaar, van den 1sten Julij 1857 tot en met den 30sten Junij 1858.

In voldoening aan het bepaalde in de algemeene vergadering van den 30sten Julij 1857 en nadat de bij art. 69 der statuten voorgeschreven aankondiging in het nieuwsblad van dit eiland geschied was, riep de voorzitter eene buitengewone algemeene vergadering bijeen tegen Woensdag den 2den September 1857, die echter op den daartoe bestemden dag wegens ongenoegzaamheid der opgekomen leden niet kon gehouden worden en tot Maandag den 7den daaraanvolgende verdaagd werd.

In deze verdaagde vergadering werden dus de voorstellen, in de laatste algemeene vergadering ter tafel gebragt, overwogen, met dien uitslag dat het minimum der stortingen in de spaarbank op twintig in stede van vijftig cents bepaald werd.

Van deze verandering in art. 30 der statuten heeft behoorlijke kennisgeving in de *Curaçaosche courant* plaats gehad.

De verkoop van panden, die volgens art. 56 der statuten in de maand October 1857 moest plaats hebben, werd, gelijk reeds meermalen onder dezelfde omstandigheden geschied was, op den dag, tot den verkoop bestemd, door den raad van administratie voorloopig uitgesteld, dewijl zulks ook nu weêr zonder gevaar van verlies voor de instelling geschieden kon.

Het bestuur keurde in zijne vergadering van den 26sten October 1857 dien voorloopigen maatregel goed, en bepaalde dat de verkoop in April 1858, gezamenlijk met die van de alsdan in de termen vallende panden, zou plaats hebben.

Den 27sten April 1858 had dan ook de verkooping plaats van 81 panden, beleend met f 734 en waarop aan interest f 141.95 verschuldigd was.

Die verkooping bragt op f 1148.25, waarvan f 297.99[5], als meerdere opbrengst dan op de panden verschuldigd was, voor de eigenaars beschikbaar bleef, terwijl de instelling een gering verlies leed van f 25.69[5].

In den loop van het nu geëindigd huishoudelijk jaar zijn vier nieuwe leden tot de instelling toegetreden, wier bijdrage tot het fonds, overeenkomstig het bepaalde in de algemeene vergadering van den 30sten Julij 1857, f 90 voor ieder, dus in het geheel f 360 heeft bedragen.

De instelling telt thans in het geheel 111 leden.

De stortingen in de spaarbank waren over het afgeloopen jaar verdeeld als volgt:

van 20 tot 50 cts. geene;		
» 50 cts. tot en met f 2.50		187;
» meer dan f 2.50 tot en met f 5		152;
» » » 5 » » » 10		214;
» » » 10 » » » 25		171;
» » » 25 » » » 50		141;
» » » 50 » » » 100		166;
» » » 100 » » » 250		53, en
» » » 250		36.

De verdere werking en toestand der inrigting zullen u uit het volgende administratief overzigt blijken.

De balansrekening sluit op den 30sten Junij 1858 met drie debiteuren en drie crediteuren voor een bedrag van f 112,566.43^5, verdeeld als volgt:

DEBITEUREN.

1. *Cassarekening.*

Op den 1sten Julij 1857 bedroeg het saldo in kas		f 968.19	
Gedurende het jaar werd ontvangen:			
het bedrag der stortingen in de spaarbank	f 48,264.06		
idem op hypotheken, obligatien en interest daarvan betaald	7,683.00^5		
idem waarmede panden werden afgelost	37,425.80^5		
idem waarvoor panden zijn verkocht	1,148.25		
idem der nieuwe zakboekjes	13.40		
idem van den inleg van vier nieuwe leden à f 90	360.00		
		94,894.02	
		f 95,862.21	
In het jaar werd uitbetaald:			
het bedrag op panden uitgeleend	f 41,737.50		
idem op obligatien en hypotheken uitgezet	13,150.00		
idem uit de spaarbank teruggenomen	37,122.23^5		
idem dat van de meerdere opbrengst der verkochte panden werd opgevorderd	288.23		
idem van de gezamenlijke onkosten der inrigting	2,370.05^5		
		94,668.02	
Saldo in kas op 1 Julij 1858			f 1,194.19

2. *Beleende goederen.*

Op den 1sten Julij 1857 waren bij de instelling aanwezig 1944 panden, aan kapitaal en interest bezwaard met	f 30,787.96^5	
Transporteren	f 30,787.96^5	f 1,194.19

Per transport . . .	f 30,787.96^5	. . . . . .	f 1,194.19
Gedurende het afgeloopen jaar werd op 3375 panden uitgezet	41,737.50		
De interest op panden beloopt over het huishoudelijk jaar	3,540.30		
		f 76,065.76^5	
In het afgeloopen jaar werden 2663 panden afgelost met	f 37,425.30^5		
Den 27sten April 1858 werden 81 panden verkocht, waarop verschuldigd was . . .	875.95		
		38,301.25^5	
Op den 1sten Julij 1858 bleven aanwezig 2575 panden, aan kapitaal en interest bezwaard met			37,764.51

3. *Diverse debiteuren.*

Op den 1sten Julij 1857 had de instelling op hypotheken en obligatien met twee borgen uitstaan . . .	f 64,109.42		
Gedurende het afgeloopen jaar werd op die wijze belegd	13,150.00		
De interest daarop beloopt	4,031.32		
		f 81,290.74	
Van 1 Julij 1857 tot en met 30 Junij 1858 werd hierop afbetaald		7,683.00^5	
Op den 1sten Julij 1858 had de instelling op hypotheken en obligatien uitstaan			73,607.73^5
Totaal der debiteuren . . .			f 112,566.43^5

CREDITEUREN.

1. *Diverse crediteuren.*

Op den 1sten Julij 1857 bedroeg het tegoed der gezamenlijke inleggers in de spaarbank	f 85,769.50		
Gedurende het afgeloopen jaar werd in de spaarbank gestort	48,264.06		
De interest daarop te goed gemaakt bedraagt	3,184.07		
		f 137,217.63	
Van dit bedrag werd in den loop van het jaar teruggenomen		37,122.23^5	
Op 1 Julij 1858 bedroeg het tegoed der gezamenlijke inleggers in de spaarbank			f 100,095.39^5

2. *Rekening met diversen.*

Op den 1sten Julij 1857 was bij de instelling van de meerdere opbrengst der op onderscheidene tijden verkochte panden, voor de eigenaars daarvan beschikbaar	f 559.49		
Transporteren . . .	f 559.49	. . . . .	f 100,095.39^5

Per transport . . .	559.49	. . . . .	f 100,095.39[5]
Van de meerdere opbrengst der panden, den 27sten April 1858 zijn verkocht .	297.99[5]		
		f. 857.48[5]	
In den loop van het jaar werd door de regthebbenden opgevorderd		288.23	
Zoodat op 1 Julij 1858 beschikbaar bleef			569.25[5]

3. *Kapitaalrekening.*

Op den 1sten Julij 1858 bedroeg het fonds		f 9,536.58[5]	
Bij het sluiten der boeken werd van interestrekening overgenomen	f 4,387.55		
Van onkostenrekening werd daarentegen overgebragt . . . . f 2,356.65[5]			
en van winst en verlies . . 25.69[5]			
	2,382.35		
Vooruitgang gedurende het jaar . .		2,005.20	
De inleg van vier nieuwe leden bedraagt.		360.00	
Bedrag van het fonds op den 1sten Julij 1858			11,901.78[5]
Totaal der crediteuren . . .			f 112,566.43[5]

Ziedaar, Mijne Heeren, u de werking en toestand der inrigting blootgelegd. Het bestuur gelooft daarop met genoegen te kunnen neêrzien, en twijfelt niet of gij allen zult daaraan gaarne uwe goedkeuring hechten.

Curaçao, den 27sten Julij 1858.

De Voorzitter,
(*get.*) AUGUST MULLER.

De Boekhouder en Secretaris,
(*get.*) A. J. PIJPERS.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE C VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 32.

STAAT der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland Curaçao over 1856, vergeleken met de raming van dat jaar.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		Curaçao.	Nederland.	Totaal.
Belasting op grondeigendommen, hypotheken en slaven	f 39,840.00	f 41,398.90^{5}	»	f 41,398.90^{5}
Zegelregt	6,614.00	9,041.27^{5}	»	9,041.27^{5}
Accijns op ingevoerde goederen	16,066.00	18,120.49^{5}	»	18,120.49^{5}
Accijns op rhum	4,317.00	2,560.50	»	2,560.50
Patenten op neringen en bedrijven	4,564.00	4,839.25	»	4,839.25
Venduregten	3,148.00	1,841.34	»	1,841.34
Belasting op de erfopvolging of collaterale successie.	731.00	1,202.40	»	1,202.40
Belasting op den verkoop en de alienatie van slaven	1,637.00	1,455.20	»	1,455.20
Belasting op den uitvoer van slaven.	58.00	120.01^{5}	»	120.01^{5}
Huur van landsslaven.	42.00	120.00	»	120.00
Belasting op het slagten van vreemd horenvee .	»	»	»	»
Inkomsten van de vleeschhal	3,469.00	3,082.99	»	3,082.90
Transporteren	f 80,486.00	f 83,782.37	»	f 83,782.37

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN. Curaçao.	Nederland.	Tot
Per transport	f 80,486.00	f 83,782.37	»	f 83
Haven- en veiligheidsregt	6,655.00	8,671.285	»	8
Vuur- en bakengeld	3,600.00	3,801.88	»	3
Leges, meetloon van vaartuigen, boeten, briefporten en verkoop van havenreglementen . .	1,282.00	3,519.77	»	3,
De 100ste penning op den verkoop van vaste goederen.	1,576.00	3,499.54	»	3
Contributie tot instandhouding der schutterij. .	3,500.00	3,604.50	»	3,
Agio's van verkochte wissels	10,752.00	10,363.20	»	10,
Belasting op loterijen	50.00	»	»	»
Korting op de inkomsten van ambtenaren voor pensioenen	8,642.00	9,417.045	f 10.66	9,
Renten van het kapitaal vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het voormalig W.-I. pensioenfonds.	5,473.62	»	5,473.62	5,
Restitutie van pensioenen van militaire weduwen, enz.	4,644.82	»	4,894.00	4,
Restitutie van verplegingskosten ten laste van 's Rijks marine, alsmede voor aan Zr. Ms. schepen te leveren medicamenten	»	362.02	»	
Opbrengsten van vergunde zoutpannen	1,000.00	»	»	»
Diverse ontvangsten	»	29.45	»	
Verkoop van producten (95 pond wol). . . .	4,865.00	3,477.90	»	3,
	f 132,526.44	f 130,528.87	f 10,378.28	f 140,
Meer ontvangen dan geraamd	8,380.71			
	f 140,907.15			f 140,
				f 140,

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE UITGAVEN.		
		Curaçao.	Nederland.	Totaal.
Kosten van algemeen bestuur	f 23,910.00	f 22,787.23	f 140.45	f 22,927.68
Departement van Politie en Justitie	30,658.00	26,603.57^5	1,200.00	27,803.57^5
Departement van Finantien	57,225.23^5	44,042.66	12,676.82	56,719.48
Kosten van eeredienst en lager onderwijs . . .	22,357.76	21,426.01	600.00	22,026.01
Plaatselijke en huishoudelijke kosten.	27,224.00	25,329.95	633.95	25,963.90
Kosten van 's lands gebouwen en eigendommen .	56,099.00	51,131.85^5	»	51,131.85^5
Militaire kosten	168,328.09	132,738.60^5	23,732.82^5	156,471.43
Kosten van de geneeskundige dienst.	16,076.00	16,076.00	»	16,076.00
Kosten der genie, fortificatien en middelen van defensie	10,172.40	9,895.67	1.58	9,897.25
Kosten ter bevordering van nieuw ingevoerde cultures	2,600.00	2,207.38	»	2,207.38
Kosten voor de pakketvaart.	45,848.00	41,340.89^5	1,012.99	42,353.88^5
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	57,200.00	45,242.18	12,571.06^5	57,813.24^5
	f 517,698.48^5	f 438,822.01	f 52,569.68	f 491,391.69
Minder uitgegeven dan geraamd	26,306.79^5			
	f 491,391.69			f 491,391.69
Meer uitgegeven dan ontvangen				350,484.54

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE D VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 33.

STAAT der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland Bonaire over 1856, vergelek[...] met de raming van dat jaar.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		Bonaire en Curaçao.	Nederland.	Totaal.
Ankergeld	f 1,159.00	f 405.00	»	f 405.
Recognitiegeld	311.00	480.61	»	480.
Zegelregt	220.00	285.35	»	285.
Belasting op den eigendom van slaven	131.00	124.00	»	124.
Tonnegeld	66.00	4.80	»	4.
Licht- en bakengeld	1,115.00	333.05	»	333.
Grondbelasting	39.00	130.33	»	130.
Belasting op den verkoop van slaven	35.00	»	»	»
Belasting op publieke verkooping	34.00	3.50	»	3.
Huur van landsslaven	38.00	»	»	»
Koopschat van voor vrijdom verkochte landsslaven	»	1,250.00	»	1,250.
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren voor pensioenen	1,059.00	953.66	»	953.
Diverse ontvangsten	100.00	875.18	»	875.
Transporteren	f 4,307.00	f 4,845.48	»	f 4,845.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN. Bonaire en Curaçao.	Nederland.	Totaal.
Per transport	f 4,307.00	f 4,845.48	»	f 4,845.48
…gst van zout.	65,100.00	62,230.62	»	62,230.62
» watapanapeul	2,500.00	6,614.90	»	6,614.90
» aloëhars	340.00	5,134.86 5	»	5,134.86 5
» wol	255.00	187.00	»	187.00
» cochenille	2,250.00	2,096.30	»	2,096.30
» rood verwhout	3,000.00	4,859.07	»	4,859.07
» brandhout.	1,155.00	836.50	»	836.50
» horenbeesten	100.00	670.00	»	670.00
» steenezels	500.00	580.00	»	580.00
» schapen	50.00	73.00	»	73.00
	f 79,457.00	f 88,127.73 5	»	f 88,127.73 5
Meer ontvangen dan geraamd	8,670.73 5			
	f 88,127.73 5			f 88,127.73 5
Meer ontvangen dan uitgegeven				14,222.14 5
				f 73,905.59

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE UITGAVEN.		
		Bonaire en Curaçao.	Nederland.	Tot
Tractementen	f 6,680.00	f 6,260.00	"	f 6
Pensioenen	1,424.00	1,424.00	"	1,
Wachtgelden	680.00	746.63	"	
Soldijen en rantsoenen	549.00	538.50	"	
Toelagen	504.00	504.00	"	
Onderwijs	800.00	800.00	"	
Bureaukosten	175.00	190.50	"	
Landsslaven	25,051.86	25,116.74 5	"	25,
Geneeskundige behoeften	900.00	2,364.31 5	"	2,
Verstrekkingen en benoodigdheden	2,000.00	2,282.05 5	"	2,
Landsgebouwen	4,900.00	3,509.52	"	3,
Vuurtoren	1,035.00	1,295.54	"	1,
Vrachtgelden	1,766.00	2,442.88	"	2,
Diverse onkosten	9,395.00	22,543.63	"	22,
Cultures	5,245.64	3,887.27 5	"	3,
	f 61,105.50	f 73,905.59	"	f 73,
Meer uitgegeven dan geraamd	12,800.09			
	f 73,905.59			f 73,

BIJLAGE E VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 34.

STAAT der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland Aruba over 1856, vergeleken met de raming van dat jaar.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		Aruba en Curaçao.	Nederland.	Totaal.
ergeld	f 199.00	f 122.50	»	f 122.50
negeld	1.00	»	»	»
en uitvoer van goederen.	56.00	13.31^5	»	13.31^5
elregt	176.00	211.30	»	211.30
asting op den eigendom van slaven	566.00	327.00	»	327.00
ondbelasting	873.00	390.25	»	390.25
100ste penning	16.00	5.26	»	5.26
asting op den verkoop van slaven.	88.00	80.00	»	80.00
tenten op drankwinkels.	183.00	60.00	»	60.00
tribuut van goud	50.00	»	»	»
asting op de erfopvolging.	65.00	168.14^5	»	168.14^5
rting op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioenen	594.00	557.00	f 10.66	567.66
verse ontvangsten.	60.00	»	»	»
brengst van cochenille	675.00	761.51	»	761.51
» » aloëhars	680.00	1,482.96	»	1,482.96
» » wol	30.00	22.75	»	22.75
	f 4,312.00	f 4,201.99	f 10.66	f 4,212.65
inder ontvangen dan geraamd.	99.35			
	f 4,212.65			f 4,212.65

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE UITGAVEN.		
		Aruba en Curaçao.	Nederland.	Totaa…
Tractementen	f 3,500.00	f 3,550.00	"	f 3,5…
Pensioenen	381.01	381.01	"	3…
Wachtgeld	133.33	"	f 133.32	1…
Soldijen en rantsoenen	366.00	152.50	"	1…
Toelagen.	60.00	55.00	"	…
Bureaukosten	200.00	200.00	"	2…
Lager en Christelijk onderwijs	700.00	700.00	"	7…
Landsslaven	360.00	425.02	"	4…
Benoodigdheden	300.00	497.55[5]	"	4…
Vrachtgelden	195.50	117.36	"	1…
Landsgebouwen	300.00	297.00	"	2…
Diverse onkosten.	"	847.20	"	8…
Cultures.	7,815.00	6,200.88	"	6,2…
	f 14,310.84	f 13,423.52[5]	f 133.32	f 13,5…
Minder uitgegeven dan geraamd	753.99[5]			
	f 13,556.84[5]			f 13,5…
Meer uitgegeven dan *ontvangen*.				9,3…
				f 4,21…

…slag van het beheer en den staat der
…West-Indische bezittingen en van die
ter Kuste van Guinea voor 1857.

BIJLAGE F VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 35.

STAAT der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland St. Eustatius over 1856, vergeleken met de raming van dat jaar.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		St. Eustatius.	Nederland.	Totaal.
…ing op producten van suikerplantages . .	f 1,412.00	f 2,526.99^{5}	»	f 2,526.99^{5}
» het vee	111.00	112.00	»	112.00
» de huishuren	324.00	380.00	»	380.00
» hypotheken en notariele obligatien .	743.00	223.90^{5}	»	223.90^{5}
» den verkoop van slaven.	17.00	5.00	»	5.00
…ibutie voor de schutterij	339.00	418.00	»	418.00
…regten	567.00	622.55	»	622.55
…tregt	635.00	846.90	»	846.90
…regt	581.00	601.42^{5}	»	601.42^{5}
…regten	412.00	262.78	»	262.78
…0ste penning.	45.00	»	»	»
…0ste »	29.00	37.98^{5}	»	37.98^{5}
…op de collaterale successie	69.00	»	»	»
…rieven.	1.00	3.90	»	3.90
…s.	316.00	345.50	»	345.50
…ing op de inkomsten van ambtenaren voor …nsioenen	1,607.00	952.20	»	952.20
…rse ontvangsten.	100.00	»	»	»
	f 7,308.00	f 7,339.14	»	f 7,339.14
Meer ontvangen dan geraamd	31.14			
	f 7,339.14			f 7,339.14

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE UITGAVEN.		
		St. Eustatius en Curaçao.	Nederland.	T
Kosten van algemeeen bestuur	f 5,300.00	f 5,300.00	»	f
» » politie en justitie	2,140.00	2,036.05	»	
Departement van Finantien	10,899.40	8,849.40	f 1,600.00	1
Militaire kosten	10,934.23	9.979.77	»	
Landsgebouwen en eigendommen	1,000.00	998.80	»	
Kosten der schutterij	700.00	698.60	»	
» van de eeredienst.	1,200.00	1,200.00	»	
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	1,500.00	494.82^{5}	1,641.35	
	f 33,673.63	f 29,557.44^{5}	f 3,241.35	f
Minder uitgegeven dan geraamd	874.83^{5}			
	f 32,798.79^{5}			f
Meer uitgegeven dan ontvangen.				
				f

BIJLAGE G VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 36.

STAAT der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland St. Martin over 1856, vergeleken met de raming van dat jaar.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE ONTVANGSTEN.		
		St. Martin en Curaçao.	Nederland.	Totaal.
Inkomende regten	f 4,461.00	f 4,692.83^5	»	f 4,692.83^5
Uitgaande regten en havengelden	2,625.00	3,333.38^5	»	3,333.38^5
Zegelregt	720.00	614.33	»	614.33
De 50ste penning	167.00	167.15	»	167.15
De 40ste penning	2.00	163.30	»	163.30
Leges	14.00	7.33	»	7.33
Admissie-ceelen tot den verkoop van sterke dranken	201.00	143.76^5	»	143.76^5
Venduregten	517.00	390.42^5	»	390.42^5
Een per cent op de hypotheken ten voordeele van vreemden en non-residenten	31.00	31.34	»	31.34
Successieregten	30.00	215.65	»	215.65
Lastgeld op vaartuigen	8.00	1.83^5	»	1.83^5
Belasting op den verkoop van slaven	35.00	11.50	»	11.50
Korting op de inkomsten van ambtenaren voor pensioenen	1,959.00	2,290.40^5	»	2,290.40^5
Diverse ontvangsten	100.00	»	»	»
	f 10,870.00	f 12,063.25	»	f 12,063.25
Meer ontvangen dan geraamd	1,193.25			
	f 12,063.25			f 12,063.25

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	GERAAMD BEDRAG.	WERKELIJKE UITGAVEN.		
		St. Martin en Curaçao.	Nederland.	Totaal.
Kosten van algemeen bestuur	f 5,650.00	f 5,606.44	"	f 5,60
" " politie en justitie	8,566.00	7,618.865	"	7,61
Departement van Finantien	9,951.61	7,018.335	f 2,739.00	9,75
's Lands gebouwen en eigendommen	1,700.00	1,127.265	"	1,12
Kosten van eeredienst en lager onderwijs . . .	2,740.00	2,740.00	"	2,74
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden.	2,500.00	1,839.63	"	1,83
	f 31,107.61	f 25,950.53	f 2,739.00	f 28,68
Minder uitgegeven dan geraamd	2,418.075			
	f 28,689.535			f 28,68
Meer uitgegeven dan *ontvangen*				16,62
				f 12,06

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE II VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 37.

BEGROOTING der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland Curaçao over 1857.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.		ONTVANGSTEN.		
		Curaçao.	Nederland.	Totaal.
I.	*Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard.*			
	Belasting op grondeigendommen, hypotheken en slaven	f 40,101.00	»	f 40,101.00
	Zegelregt	7,171.00	»	7,171.00
	Haven- en veiligheidsregt	6,027.00	»	6,027.00
	Vuur- en bakengeld	3,306.00	»	3,306.00
	Belasting op den uitvoer van slaven.	49.00	»	49.00
	Accijns op ingevoerde goederen	15,227.00	»	15,227.00
	Accijns op rhum	4,190.00	»	4,190.00
	Patentregt op neringen en bedrijven.	4,677.00	»	4,677.00
	Venduregten	2,803.00	»	2,803.00
	Belasting op loterijen	81.00	»	81.00
	Transporteren	f 83,632.00	»	f 83,632.00

	OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN. Curaçao.	Nederland.	Totaal.
	Per transport	f 83,632.00	»	f 83,63
	Contributie tot instandhouding der schutterij. .	5,030.00	»	5,030
	Belasting op de erfopvolging of collaterale successie	633.00	»	633
	Leges, meetloon van vaartuigen, boeten, briefporten en verkoop van havenreglementen . .	1,899.00	»	1,899
	Belasting op den verkoop en de alienatie van slaven	1,191.00	»	1,191
	Belasting op het slagten van vreemd horenvee . .	1,047.00	»	1,047
	De 100ste penning op den verkoop van vaste goederen	2,463.00	»	2,463
	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioenen	8,834.00	»	8,834
	Inkomsten van de vleeschhal	3,206.00	»	3,206
	Huur van landsslaven.	83.00	»	83.
	Agio's van verkochte wissels	9,616.00	»	9,616.
	Restitutie van verplegingkosten ten laste van 's Rijks marine, alsmede voor aan Zr. Ms. schepen te leveren medicamenten.	5,285.00	»	5,285.
	Renten van het kapitaal, vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het voormalig pensioenfonds der West-Indische ambtenaren	»	f 5,473.62	5,473.6
	Restitutie van pensioenen van militaire weduwen	»	4,944.00	4,944.0
	Diverse.	»	1,000.00	1,000.0
II.	*Verkoop van producten.*			
	500 pond cochenille à f 2.25	1,125.00	»	1,125.0
III.	*Ontvangsten voor rekening van anderen.*	11,256.00	2,744.00	14,000.0
		f 135,000.00	f 14,161.62	f 149,461.6

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	UITGAVEN.		
	Curaçao.	Nederland.	Totaal.
...en van algemeen bestuur	f 23,920.00	f 150.00	f 24,070.00
...rtement van Politie en Justitie	32,898.00	»	32,898.00
...rtement van Finantien	49,836.80^{5}	11,835.13	61,671.93^{5}
...en van eeredienst en lager onderwijs	27,357.76	»	27,357.76
...selijke en huishoudelijke kosten	31,086.74	1,487.26	32,574.00
...en van 's lands gebouwen en eigendommen	55,478.00	»	55,478.00
...aire kosten	148,202.42	17,637.91	165,840.33
...en van de geneeskundige dienst	18,636.00	»	18,636.00
...en der genie, fortificatien en middelen van defensie	10,610.00	4,884.43	15,494.43
...en ter bevordering van nieuw ingevoerde cultures	2,700.00	»	2,700.00
...en van de pakketvaart	12,000.00	»	12,000.00
...engewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	35,000.00	5,000.00	40,000.00
...aven voor rekening van anderen	2,744.00	11,256.00	14,000.00
	f 450,469.72^{5}	f 52,250.73	f 502,720.45^{5}

ZITTING 1859 — 1860. —— (LIII.)

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kust van Guinea over 1857.

BIJLAGE I VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 38.

BEGROOTING der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland Bonaire over 1

ONTVANGSTEN.

	OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN. Bonaire.	ONTVANGSTEN. Nederland.	TOTA
I.	*Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard.*			
	Ankergeld	f 888.00	»	f 8
	Recognitiegeld	57.00	»	5
	Zegelregt	234.00	»	23
	Belasting op den eigendom van slaven	144.00	»	14
	Tonnegeld	9.00	»	
	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioenen	1,017.00	»	1,01
	Grondbelasting	49.00	»	4
	Belasting op den verkoop van slaven	37.00	»	3
	» » publieke verkooping	54.00	»	5
	Huur van landsslaven	41.00	»	4
	Licht- en bakengeld	862.00	»	86
	Diverse ontvangsten	100.00	»	10
	Transporteren. .	f 3,492.00	»	f 3,49

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN. Bonaire.	ONTVANGSTEN. Nederland.	TOTAAL.
Per transport	f 3,492.00	»	f 3,492.00
Verkoop van producten.			
65,000 vaten zout, à f 1.00 per vat	65,000.00	»	65,000.00
100,000 ponden watapanapeul » 50.00 » ton	2,500.00	»	2,500.00
2,000 » aloëhars » 0.17 » pond. . . .	340.00	»	340.00
850 » wol » 0.30 » »	255.00	»	255.00
2,000 » cochenille » 2.25 » »	4,500.00	»	4.500.00
120,000 » rood verwhout » 50.00 » ton	3,000.00	»	3,000.00
165 vadem brandhout » 7.00 » vadem . . .	1,155.00	»	1,155.00
5 horenbeesten	100.00	»	100.00
50 steenezels	500.00	»	500.00
10 schapen.	50.00	»	50.00
	f 80,892.00	»	f 80,892.00

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	UITGAVEN.		TOTA
	Bonaire.	Nederland.	
Tractementen	f 6,680.00	»	f 6,6
Pensioenen	1,424.00	»	1,4
Wachtgelden	680.00	»	6
Soldijen en rantsoenen	547.50	»	5
Toelagen	1,008.00	»	1,0
Bureaukosten	800.00	»	8
Onderwijs	175.00	»	1
Landsslaven	25,051.86	»	25,0
Geneeskundige behoeften	900.00	»	9
Quarantaine-kosten	1,200.00	»	1,2
Verstrekkingen en benoodigdheden	2,000.00	»	2,0
Landsgebouwen	900.00	»	9
Vuurtoren	1,035.00	»	1,0
Vrachtgelden	1,941.00	»	1,9
Diverse onkosten	9,768.00	»	9,7
Cultures	5,245.64	»	5,2
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	1,000.00	»	1,0
	f 60,356.00	»	f 60,3

BIJLAGE K VAN HET VERSLAG.
(CURAÇAO EN ONDERHOORIGHEDEN.)

N°. 39.

RAMING der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland Aruba over 1857.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN.		Totaal.
	Aruba.	Nederland.	
I. *Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard.*			
ergeld	f 192.00	»	f 192.00
en uitvoer van goederen.	68.00	»	68.00
elregt	193.00	»	193.00
asting op den eigendom van slaven	522.00	»	522.00
enten op drankwinkels	176.00	»	176.00
nnegeld	1.00	»	1.00
ribuut van goud	30.00	»	30.00
rtingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioenen	592.00	»	592.00
ondbelasting	768.00	»	768.00
100ste penning	16.00	»	16.00
lasting op den verkoop van slaven	99.00	»	99.00
lasting op de erfopvolging	65.00	»	65.00
iverse ontvangsten	60.00	»	60.00
II. *Verkoop van producten.*			
00 pond cochenille à f 2.25 per pond	4500.00	»	4500.00
00 » aloëhars » 0.17 » »	170.00	»	170.00
00 » wol » 0.30 » »	30.00	»	30.00
	f 7482.00	»	f 7482.00

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	UITGAVEN.		Totaal
	Aruba.	Nederland.	
Tractementen	f 3,500.00	»	f 3,50
Pensioenen	240.30	»	24
Wachtgelden	»	f 133.33	13
Soldijen en rantsoenen.	365.00	»	36
Toelagen	60.00	»	60
Bureaukosten	200.00	»	200
Lager en Christelijk onderwijs	700.00	»	700
Landsslaven	410.00	»	410
Quarantaine-kosten	500.00	»	500
Benoodigdheden	300.00	»	300
Vrachtgelden	191.00	»	191
Landsgebouwen	300.00	»	300
Diverse onkosten.	489.10	»	489
Cultures.	6,955.00	»	6,955
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	1,000.00	»	1,000
	f 15,210.40	f 133.33	f 15,343

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE L VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 40.

RAMING der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland St. Eustatius over 1857.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN. St. Eustatius.	ONTVANGSTEN. Nederland.	Totalen.
Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard.			
Belasting op producten van suikerplantages	f 1,741.00	»	f 1,741.00
» » het vee	112.00	»	112.00
» » de huishuren	363.00	»	363.00
» » hypotheken en notariele obligatien	259.00	»	259.00
» » verkoop van slaven	15.00	»	15.00
Contributie voor de schutterij	354.00	»	354.00
Grondregten	598.00	»	598.00
Patentregt	694.00	»	694.00
Zegelregt	537.00	»	537.00
Venduregten	291.00	»	291.00
De 50ste penning	47.00	»	47.00
De 40ste »	72.00	»	72.00
Regt op de collaterale successien	404.00	»	404.00
Zeebrieven	1.00	»	1.00
Leges	286.00	»	286.00
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioenen	1,718.00	»	1,718.00
Diverse ontvangsten	100.00	»	100.00
	f. 7592.00	»	f 7592.09

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN. St. Eustatius.	ONTVANGSTEN. Nederland.	Totaal.
Kosten van het algemeen bestuur.	f 5,300.00	»	f 5,300.00
» » politie en justitie	2,140.00	»	2,140.00
Departement van Finantien.	9,049.40	f 2050.00	11,099.40
Militaire kosten.	10,225.335	»	10,225.335
Landsgebouwen en eigendommen	1,000.00	»	1,000.00
Kosten der schutterij.	700.00	»	700.00
» van de eeredienst.	1,200.00	»	1,200.00
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	4,000.00	»	4,000.00
	f 33,614.735	f 2050.00	f 35,664.735

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE **M** VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 41.

BEGROOTING der Ontvangsten en Uitgaven van het eiland St. Martin over 1857.

ONTVANGSTEN.

OMSCHRIJVING.	ONTVANGSTEN.		Totaal.
	St. Martin.	Nederland.	
Belastingen en Inkomsten van onderscheiden aard.			
Inkomende regten	f 3,969.00	»	f 3,969.00
Uitgaande regten en havengelden	1,774.00	»	1,774.00
Zegelregt	628.00	»	628.00
De 50ste penning	120.00	»	120.00
De 40ste penning	18.00	»	18.00
Leges	8.00	»	8.00
Admissie-ceelen tot den verkoop van sterken drank	172.00	»	172.00
Venduregten	604.00	»	604.00
1 per cent op hypotheken ten voordeele van vreemden en non-residenten	31.00	»	31.00
Successieregten	2,157.00	»	2,157.00
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	1,990.00	»	1,990.00
Lastgeld van vaartuigen	7.00	»	7.00
Belasting op den verkoop van slaven	34.00	»	34.00
Diverse ontvangsten	100.00	»	100.00
	f 11,612.00	»	f 11,612.00

UITGAVEN.

OMSCHRIJVING.	UITGAVEN.		Totaal.
	St. Martin.	Nederland.	
Kosten van het algemeen bestuur	f 5,650.00	»	f 5,650.
Kosten van politie en justitie	8,602.00	»	8,602
Departement van Finantien	6,919.72	f 3039.00	9,958.
Landsgebouwen en eigendommen	1,700.00	»	1,700
Kosten van de eeredienst en het lager onderwijs	2,740.00	»	2,740.
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	4,000.00	»	4,000.
	f 29,611.72	f 3039.00	f 32,650.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE N VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 42.

GENERALE STAAT

VAN

UITGAVEN EN OPBRENGSTEN AAN COCHENILLE EN ALOË

der onderscheidene etablissementen van cultuur

OP DE EILANDEN

CURAÇAO, BONAIRE EN ARUBA,

OVER HET DIENSTJAAR 1857.

EILAND.	UITGAVEN.					
	NAMEN DER ETABLISSEMENTEN.	Tractement der opzigters.	Arbeidsloon en verdere uitgaven.	Totaal.	Generaal tota voor elk eiland.
Curaçao . . .	de Hoop	f 1,000.00	f 1,732.71	f 2,732.71	f 2,732.7
Bonaire . . .	Guatemala . . . . . . Mexico . . . . Amboina	1,600.00	4,291.16^{5}	5,891.16^{5}	5,891.1
Aruba	Canachito . . . . . . Kommandeursbaai . . . Socotora	1,400.00	4,122.21	5,522.21	5,522.2
	Totaal bedrag der uitgaven voor de drie eilanden . . .				f 14,146.0

RECAP

	Uitgaven.
Curaçao	f 2,732.71
Bonaire	5,891.1
Aruba	5,522.21
	f 14,146.0

OPBRENGSTEN.

HOEVEELHEID PONDEN.		Geldwaardig bedrag.	Totaal voor elk eiland.
Hoop	pond cochenille	»	»
	» aloë	»	
temala	1471½ pond cochenille	f 3,907.84	f 8,367.09
xico	» » cochenillepoeder	»	
boina	7891 » aloë	4,459.25	
achito	788 » cochenille	2,082.00	5,657.06[5]
mandeursbaai . . .	45 » cochenillepoeder	11.25	
cotora	6369 » aloë	3,563.81[5]	
Gezamenlijk bedrag der opbrengsten van de drie eilanden.			
Voor 2,269½ pond cochenille		5,989.84	14,024.15[5]
» 45 » cochenillepoeder		11.25	
» 14,260 » aloë		8,023.06[5]	

LATIE.

Opbrengsten.	MEERDERE Uitgaven.	MEERDERE Opbrengsten.
»	f 2,732.71	»
8,367.09	»	f 2,475.92[5]
5,657.06[5]	»	134.85[5]
14,024.15[5]	f 2,732.71	f 2,610.78

Curaçao, den 24sten Februarij 1858.

De Admistrateur van Finantien,

(*get.*) GORSIRA.

BIJLAGE **I** VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 43.

STAAT

VAN

INGEVOERDE GOEDEREN

GEDURENDE HET JAAR 1857.

Ossenhuiden.	Pakken à 50 geitenvellen.	Vaten en zakken koffij.	Zakken cacao.	Ceroenen indigo.	Okshoofden, pakken, vaten en vaatjes tabak.	Okshoofden, vaten, pakken en kisten suiker.	Okshoofden, pijpen en vaten rhum.	Tonnen verwhout.	Kisten, balen, pakken, vaten enz. stukgoederen.	Kisten, balen, pakken, vaten enz. koopmanschappen.	Vaten, kisten, vaatjes, kistjes, stukken enz. drooge provisien.	Vaten, kisten, vaatjes, kistjes, stukken enz. natte provisien.	Okshoofden, vaten, pijpen en kelders jenever, brandewijn en andere sterke dranken.	Okshoofden, pijpen, vaten en kisten wijn in soorten.	Blokken en stukken mahony- en ander hard hout.
5813	5208	3584	807	3	2722	7686	570	3720	299367	361818	80874	18388	13115	3206	160

Onder de hierna te noemen rubrieken worden be

Onder drooge provisien:

Amandelen.
Beschuit.
Boonen.
Erwten.
Gort en gepelde gort.
Kassavekoeken.
Rijst.
Specerijen.
Stijfsel.
Thee.
Vermicelli.
Zaden.

Onder natte provisien:

Aardappelen.
Appelen.
Azijn.
Boter.
Hammen.
Yams.
Kaarsen.
Krenten.
Mosterd.
Olie. (raap-, lijn- en olijf-)
Reuzel.
Rolpens.
Rozijnen.
Spek.
Tongen.
Uijen.
Vleesch.
Visch.
Vruchten (ingeleg pekelde).
Worst. (pekel- en
Zeep.

M. V. timmerhout.	Stuks scheepstimmerhout.	Stuks scheepsrondhout.	Stuks sparren.	Vaten pek, teer, harpuis en smeer.	Schepels maïs.	Okshoofden en vaten meel in soorten.	Kisten, kistjes en stukken kaas.	Ponden staaf-, band- en bladijzer.	Ponden staaf-, band- en bladkoper.	Pakken hoedenstroo.	Vaatjes buskruid.	Vaten, balen en zakken katoen.	Vaten, balen en zakken wol.	Vaten zout.	Tonnen watapanapeul.	Kisten en kistjes cigaren.
893689	6207	1218	264	1701	37563	18283	6920	27642	3580	4882	»	1	9612	630	343	»

de artikelen respectivelijk onder elk staande, als:

Onder koopmanschappen:

Aarde-, porselein- en glaswerk.
Borstelwerk.
Dakpannen.
Duigen.
Garen.
Hoeden.
Hoepels. (houten)
Kanapés.
Klinkers.
Kolen. (smids-)
Kurken.
Leder.
Lijm.
Lakmoes.
Matten. (vloer-)
Meubelen.
Medicijnen.
Papier.
Pommade.
Reukwater.
Salsaparille.
Schilderijen.
Schoenen en laarzen.
Slijpsteenen.
Spiegels.
Stoelen.
Touwwerk.
IJzerwaren.
Verwwaren.

Onder stukgoederen:

Laken en andere wollen stoffen.
Lijnwaden. (katoen)
Linnen. (alle soorten)
Zeildoek en zijden stoffen.

Opgemaakt te Curaçao, den 15den December 1858.

De Gouverneur van Curaçao en onderhoorigheden,
(get.) VAN LANSBERGE.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE P VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 44.

STAAT

VAN

DOORGEVOERDE GOEDEREN

GEDURENDE HET JAAR 1857.

Ossenhuiden.	150
Pakken à 50 geitenvellen.	»
Vaten en zakken koffij.	3345
Zakken cacao.	996
Ceroenen indigo.	»
Okshoofden, pakken, vaten en vaatjes tabak.	»
Okshoofden, pakken, vaten en kisten suiker.	639
Okshoofden, pijpen en vaten rhum.	»
Tonnen verwhout.	188
Kisten, balen, pakken, vaten enz. stukgoederen.	2318
Kisten, balen, pakken, vaten enz. koopmanschappen.	4355
Vaten, kisten, vaatjes, kistjes, stukken enz. drooge provisien.	80
Vaten, kisten, vaatjes, kistjes, stukken enz. natte provisien.	144
Okshoofden, vaten, pijpen en kelders jenever, brandewijn en andere sterke dranken.	38
Okshoofden, vaten, pijpen en kisten wijn in soorten.	»
Blokken en stukken mahony- en ander hard hout.	100

Blokken en stukken mahony- en ander hard hout.	M. V. timmerhout.	Stuks scheepstimmerhout.	Stuks scheepsrondhout.	Stuks sparren.	Vaten pek, teer, harpuis en smeer.	Schepels maïs.	Okshoofden en vaten meel in soorten.	Kisten, kistjes en stukken kaas.	Ponden staaf-, band- en bladijzer.	Ponden staaf-, band- en bladkoper.	Pakken hoedenstroo.	Vaatjes buskruid.	Vaten, balen en zakken katoen.	Vaten, balen en zakken wol.	Vaten zout.	Tonnen watapanapeul.	Kisten en kistjes cigaren.
100	24000	»	»	»	»	2493	258	25	1390	»	100	»	»	»	870	6	»

Opgemaakt te Curaçao, den 15den December 1858.

De Gouverneur van Curaçao en onderhoorigheden,

(get.) VAN LANSBERGE.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE Q VAN HET VERSLAG.
(Curaçao en onderhoorigheden.)

N°. 45.

STAAT

AANTOONENDE HET GETAL

VAARTUIGEN EN DERZELVER TONNEMAAT,

WELKE GEDURENDE HET JAAR 1857 IN DE HAVEN VAN CURAÇAO ZIJN BINNENGEVALLEN.

Opgemaakt naar de staten van in- en doorvoer.

ONDER WELKE VLAG.	UIT EUROPESCHE HAVENS.										UIT NOORD-AMERIKAANSCHE HAVENS.								UIT …		
	Amsterdam.		Rotterdam.		Hamburg.		Liverpool.		Bordeaux.		New-York en Boston.		Baltimore en Wilmington.		Savannah.		Jackson en Jacksonville.		VEN… Laguaira.		…
Nederlandsche	16	2099	4	521	»	»	2	302	»	»	1	72	»	»	»	»	»	»	11	358	15
Amerikaansche	»	»	»	»	»	»	»	»	1	328	21	4467	5	1067	1	324	3	672	»	»	»
Engelsche	»	»	»	»	»	»	2	342	»	»	1	122	»	»	»	»	»	»	1	72	»
Venezuelaansche	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	667	50
Spaansche	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	205	»
Fransche	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	149	»
Deensche	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Dominicaansche	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hamburger	»	»	»	»	1	94	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Nieuw Grenada	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Sardinische	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	16	2099	4	521	1	94	4	644	1	328	23	4661	5	1067	1	324	3	672	28	1451	65
	26 vaartuigen. 3686 tonnen.										32 vaartuigen. 6724 tonnen.								…		

		UIT [...] ZUID-AMERIKAANSCHE STATEN.										UIT WEST-INDISCHE KOLONIALE HAVENS.																					
VEN[...]		[...]ANSCHE.										NEDERLANDSCHE.																		TOTAAL.	
[...]		Coro en andere.		Maracaïbo.		Haïti.		St. Domingo.		Nieuw Grenada.		Suriname.		St. Eustatius, St. Martin en Saba.		Bonaire.		Aruba.		Engelsche.		Fransche.		Spaansche.		Deensche.		Van zee.			
58	1	19	985	35	2093	2	90	27	1516	11	827	3	105	3	240	118	2106	45	685	10	601	1	62	12	781	24	2565	1	162		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	228	1	52	3	751	»	»	»	»	»	»	1	95		
72	»	3	96	»	»	»	»	»	»	2	105	»	»	5	153	»	»	»	»	4	119	»	»	2	97	7	662	»	»		
67	50	19	5543	12	687	»	»	»	»	1	20	»	»	»	»	7	300	6	33	»	»	»	»	»	»	2	141	1	36		
05	»	1	59	3	314	»	»	1	45	2	180	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	288	15	1183	1	45	3	151		
49	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	554	»	»	»	»	»	»		
	»	»	»	»	»	»	»	2	71	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		
	»	»	»	»	»	»	»	19	861	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	47	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	245	»	»		
1	65	42	6683	50	3094	2	90	49	2493	18	1179	3	105	8	393	126	2634	52	770	17	1471	8	904	29	2061	53	3658	6	544	712	40,031
[...]vaartuigen. 13,[...]onnen.												189 vaartuigen. 3902 tonnen.																			
[...]aartuigen met 17,081 tonnen.												294 vaartuigen met 11,996 tonnen.																6	544	712	40,031

Vaartuigen welke voor doorvoer hebben ingeklaard . . . . . . 17 met 1827 tonnen.

» binnen de drie etmalen met hunne ladingen vertrokken . 14 » 1532 »

Totaal in 1856. . . . . 748 43,944

In 1856 kwamen er 36 vaartuigen meer binnen dan in 1857, waardoor in 1856 de tonnemaat meer bedroeg 3913 tonnen.

De Gouverneur van Curaçao en onderhoorigheden,

(*get.*) VAN LANSBERGE.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

[V]ERSLAG WEGENS DE KUST VAN GUINEA.

N°. 46.

Het jaar 1857 heeft, wat de Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea betreft, weinig of niets belangrijks opgeleverd, zijnde in den toestand, waarin die bezittingen in 1856 verkeerden, geene verandering van eenig aanbelang gekomen.

Even als in 1856 heerschten er over het algemeen rust en orde, en werden eenige wel eens hoog loopende twisten en oneenigheden tusschen de negerbevolkingen onderling door tusschenkomst van het koloniaal bestuur bijgelegd.

Ook de gezondheidstoestand bleef in 1857 zeer ongunstig. Van het gering getal Europeanen, ambtenaren, kooplieden en schepelingen, overleden er 11. Onder meer ambtenaren was ook de Gouverneur J. F. R. S. VAN DEN BOSSCHE verpligt, zich wegens ziekte met verlof naar het moederland te begeven. Het bestuur werd aanvankelijk tijdelijk, en later, toen het gebleken was dat de gezondheidstoestand van den heer VAN DEN BOSSCHE geen terugkeer naar de Kust van Guinea gedoogde, definitief opgedragen aan den fungerenden boekhouder en officier van justitie enz. C. J. M. NAGTGLAS.

De militaire bezetting ter Kuste bestond in 1857 uit: 1 kapitein-kommandant, 1 2den luitenant, 1 adjudant-onderofficier, 6 onderofficieren, 12 korporaals en 95 manschappen, waaronder 63 neger-soldaten. Het getal voor de dienst in Oost-Indie aangeworven recruten bedroeg op ultimo December 1857 20.

De manschappen werden geregeld in den wapenhandel geoefend en maakten daarin goede vorderingen.

De forten en gebouwen verkeerden nagenoeg in denzelfden staat als in 1856.

Tot lid van den Kolonialen Raad werd in 1857 herbenoemd de heer C. BARTELS, terwijl de heer L. BARTELS benoemd werd tot regter-plaatsvervanger bij de regtbank te St. George d'Elmina. Na zijn kort daarop gevolgd overlijden werd in de ontstane vacature voorzien door de benoeming van den heer H. DOIJER.

In 1857 werden door den officier van justitie 208 zaken afgedaan; op de buitenforten werden voorts 186 zaken behandeld; terwijl nog verscheidene instructien tegen van misdaad beschuldigde personen werden aangevangen.

De staat, onder lit. *A* hierbij overgelegd, geeft een overzigt van de verschillende uitgesproken straffen en van den aard der misdaden, misdrijven en overtredingen.

Het getal gevangenen in de forten bedroeg in 1857 324.

In den loop van dat jaar werd voor het eerst de instelling beproefd van eene politie-verordening op het losloopen van koeijen gedurende zekere uren van den dag. Deze maatregel heeft het gunstige gevolg gehad, dat eene menigte koeijen, die steeds zonder opzigt over de markt en andere plaatsen rondzwierf, althans gedurende eenige uren van daar wegbleef.

Onderscheidene ingekomen klagten over kleine diefstallen, waarvan men de daders niet op het spoor kon komen, gaven den Gouverneur aanleiding om aan de met gagement uit Oost-Indie teruggekeerde soldaten op te dragen om, zooveel doenlijk, daartegen te waken. Het doeltreffende van dezen maatregel is daardoor gebleken, dat de klagten, na verloop van korten tijd zoo niet geheel hadden opgehouden, dan toch beduidend verminderd waren.

Met opzigt tot het geven van onderwijs aan de negerkinderen te St. George d'Elmina was vooruitgang merkbaar. Het getal leerlingen, dat in 1856 70 was, klom bij het einde van 1857 tot 80. » Het schoolgaan der kinderen — zegt de Gouverneur — wordt meer

en meer geregeld, waaruit men zou mogen afleiden dat voor het onderwijs eenige meerdere belangstelling ontstond, en daartoe heeft zekerlijk gunstig medegewerkt de aanstelling als geëmploijeerden op het gouvernementsbureau alhier van eenige jeugdige Afrikanen."

In 1857 werd ook een inboorling tot hulponderwijzer aangesteld op eene jaarwedde van f 100.

In dat jaar werd voorts, deels uit bijdragen van particulieren, deels op kosten van het Gouvernement, met den aanbouw eener kerk te St. George d'Elmina aangevangen, waarvoor het benoodigde terrein kosteloos werd afgestaan.

De handel was, gelijk in 1856, niet gunstig.

Gedurende het jaar 1857 ankerden ter reede van Elmina 72 schepen, en wel:

11	Nederlandsche (waaronder Zr. Ms. stoomschip *Gedeh*), metende		1,711	tonnen;
21	Amerikaansche,	"	5,514	"
19	Engelsche,	"	4,753	"
10	Fransche,	"	2,039	"
9	Portugesche,	"	1,776	"
2	Sardinische,	"	328	"
72			16,121	tonnen.

Eene raming van ontvangsten en uitgaven voor de Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea over het jaar 1857 wordt onder lit. *B* hierbij overgelegd.

De Minister van Staat, Minister van Kolonien,

ROCHUSSEN.

OVERZIGT

DER

REGTERLIJKE HANDELINGEN

EN

GEWEZEN VONNISSEN

TER KUSTE VAN GUINEA

GEDURENDE HET JAAR 1857.

PLAATS WAAR HET VONNIS GEWEZEN IS.	BEHANDELDE CRIMINELE ZAKEN. Aantal vervolgden wegens:					BEHANDELDE CORRECTIONELE ZAKEN. Aantal vervolgden wegens:				BURGERLIJKE ZAKEN.		AANTAL DER GEWEZEN VONNISSEN.		Totaal der gewezen vonnissen.	BEDRA VONN IN HO BERO
	Moord.	Vergiftiging.	Brandstichting.	Diefstal.	Andere niet genoemde misdrijven.	Eenvoudigen diefstal.	Beleediging.	Vechterijen.	Misdrijven onder de vorige niet begrepen.	Schuldvordering.	Andere niet opgenoemde zaken.	Van veroordeeling.	Van vrijspraak.		Bevestigd.
St. George d'Elmina.	2	»	»	3	1	13	»	8	11	168	25	221	10	231	»
Axim	»	»	»	»	»	3	3	1	13	51	13	79	5	84	»
Boutry	»	»	»	»	»	5	1	4	6	5	»	18	3	21	2
Saccondee . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	3	29	»	32	»	32	»
Chama	»	»	»	»	»	»	»	»	3	6	»	8	1	9	»
Accra	»	»	»	»	»	4	3	4	6	23	»	37	3	40	»

BEDRA[...] VONN[...] IN HO[...] BERO[...]	CRIMINELE ZAKEN. [...]tal der vonnissen, veroordeelende tot:							CORRECTIONELE ZAKEN. Getal vonnissen, veroordeelende tot:					BURGERLIJKE ZAKEN. Getal vonnissen tot van den ingestelden eisch.		Getal burgerlijke zaken, waarvan gedurende de regterlijke behandeling de vervolging door partijen is gestaakt.	AANMERKINGEN.
Bevestigd.	[...] Doodstraf.	Verbanning.	Tuchthuisstraf van 20 jaren.	Tuchthuisstraf van 15 tot 20 jaren.	Id. van 12 tot 15 jaren.	Id. van 5 tot 12 jaren.	Id. van 5 jaren.	Gevangenisstraf van 5 tot 3 jaren.	Id. van 3 tot 1 jaar.	Idem van 1 tot 1½ jaar.	Idem van ½ jaar.	Daarbeneden.	toewijzing	afwijzing		
»	1	»	»	1	»	5	»	»	4	2	»	37	163	8	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	28	48	2	1	
2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	5	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	28	1	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	5	1	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	25	1	»	

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

BIJLAGE B VAN HET VERSLAG.
(Kust van Guinea.)

N°. 48.

RAMING der Ontvangsten en Uitgaven voor de Nederlandsche bezittingen Kuste van Guinea over 1857.

ONTVANGSTEN.

PLAATSELIJKE ONTVANGSTEN.		
Ankergelden	f 1,400.00	
Boeten	1,600.00	
Boeigelden	400.00	
Drinkwater	800.00	
Diverse ontvangsten	400.00	
		f 4,600.0

UITGAVEN.

PLAATSELIJKE UITGAVEN.		
Personeel der civile ambtenaren.		
Tractement van den Gouverneur	f 5,000.00	
» » » boekhouder, officier van justitie, tevens belast met de functien van secretaris en kassier	2,400.00	
» » drie residenten, à f 1200 's jaars	3,600.00	
» » zes adsistenten, à f 900 's jaars	5,400.00	
» » den fabriek- en magazijnmeester, tevens belast met de functien van opzigter van den trein	900.00	
» » een schoolonderwijzer	900.00	
» » een tolk voor de Fantijnsche taal	500.00	
Transporteren	f 18,700.00	

Per transport	f	18,700.00		
felgeld aan den Gouverneur		640.00		
elage aan schrijvers		300.00		
" " een onderopzigter bij den trein		240.00		
" " " hulponderwijzer		100.00		
" " " bode bij de regtbank		240.00		
" " " ziekenvader		96.00	f	20,316.00
Militaire tractementen en soldijen.				
n 1ste officier van gezondheid der 2de klasse, tevens belast met de administratie der apotheek	f	2,400.00		
n officier van gezondheid der 2de klasse		1,200.00		
en kapitein, kommandant der vaste bezetting		2,400.00		
n adjudant-onderofficier		400.00		
elage aan denzelve		300.00		
s sergeanten, à f 13 's maands		936.00		
elage aan een sergeant		100.00		
waalf korporaals, à f 11 's maands		1,584.00		
ijf horenblazers, " 8 "		480.00		
wee tamboers, " 8 "		192.00		
4 Tapoeijer-soldaten, " 8 "		2,304.00		
8 Neger-soldaten, " 7 "		6,552.00		18,848.00
Pensioenen, gagementen en onderstandgelden.				
ensioen aan den gewezen adsistent Ch. Ruhle	f	500.00		
agement aan gewezen militairen der bezetting		298.86		
ratificatien bij uitreiking van medailles		24.00		
nderstand aan den Vorst van Ashanty		800.00		
" " de legerhoofden van Elmina en de Acht Kwartieren		964.68		2,587.54
Uitgaven van verschillenden aard.				
Arbeidsloon aan de gouvernements-werklieden	f	3,400.00		
" voor de houtzagerij		1,455.00		
Transporteren	f	4,855.00	f	41.751.54

Per transport	f 4,855.00	f 41,7
Kanoloonen	800.00	
Onderhoud der gevangenen	225.00	
Negerfeesten, Zondags- en yamscostumen	350.00	
Onderhoud der forten en gebouwen	1,200.00	
Aankoop van kano's	125.00	
» » meubelen en tafelgereedschap	150.00	
» » palmolie ter verlichting der forten	450.00	
Reis- en verblijfkosten van ambtenaren	450.00	
» » » » militaire detachementen	75.00	
Vracht- en draagloonen	50.00	
Onderhoud van ordonnancen en boodschappers	325.00	
Aanbrenggeld van recruten	50.00	
Schrijf- en kantoorbehoeften	50.00	
Onderhoud en geschenken aan de afgezanten van den Koning van Ashanty	35.00	
Diverse huishoudelijke uitgaven	550.00	
Onvoorziene uitgaven	250.00	
		9,99
Uitgaven in Nederland.		
Pensioen aan den gewezen Gouverneur H. Bosch	f 1,200.00	
» » » » resident A. B. Groen	651.00	
» » de dochter van wijlen den generaal-majoor Verveer	1,800.00	
» » den gewezen boekhouder en officier van justitie W. G. T. Derx	1,600.00	
» » » » » » » » » H. S. Pel	1,600.00	
Onderstand aan de weduwe Pignari, geboren Grossie	400.00	
Wachtgeld aan den gewezen secretaris der missie naar Coomassie onder wijlen den generaal-majoor Verveer	1,095.00	
Transportkosten aan ambtenaren en officieren naar Nederland	500.00	
Kosten op de uitzending van ambtenaren	1,400.00	
Uitzending van benoodigdheden en vracht van diverse goederen	$7,374.34^{5}$	
Onvoorziene uitgaven	638.11^{5}	
		18,258.
		f 70,000.

INHOUD

VAN HET VERSLAG BETREKKELIJK SURINAME.

BIJLAGEN.

(*) De bijlagen litt. A–I zijn ter griffie der Kamer, ter inzage van de leden, nedergelegd.

INHOUD

VAN HET VERSLAG OMTRENT CURAÇAO EN ONDERHOORIGHEDEN.

BIJLAGEN.

Verslag van het beheer en den staat der West-Indische bezittingen en van die ter Kuste van Guinea over 1857.

VERBETERINGEN.

N°. 49.

Verslag wegens Suriname.

Bladz. 2, reg. 13, v. o. staat: *mindere gunstige*, lees: » minder gunstige".
» 5, » 10, » *privé*, » » privé-".
» 7, » 3 en 5, » *Ostagiers*, » » Ostagiërs".
» 7, » 26, » *orde; het*, » » orde, en het".
» 7, » 4, v. o. » *Groot-Bittannie*, » » Groot-Brittannië".
» 8, » 1, » *Groot-Brittannie*, » » Groot-Brittannië".
» 8, » 2, » *Sardinie*, » » Sardinië".
» 8, » 16, » *Nederlandsch*, » » Nederlandsche".
» 8 » 17, 25 en 36, » *landrost*, » » landdrost"
» 8, » 12, v. o. » *melassie*, » » melasse".
» 9, » 5, » 537 *officieren en schutters*, lees: » 537 onderofficieren en schutters".
» 9, » 2, v. o. staat: (1842, *G. B.*, n°. 3) lees: » (G. B. 1842 n°. 3)".
» 11, » 8, » » » *geëngageerden*, lees: » gereëngageerden".
» 12, » 10, » *officieren*, » » onderofficieren".
» 12, » 13, » *de strengere*, » » die strengere".
» 12, » 14, » 3, » » en 3".
» 12, » 32, » *afzonderlijke*, » » afzonderlijk".
» 12, » 7, v. o. » *verplaatsing*, » » overplaatsing".
» 13, » 16, » » » *worden*, » » werden".
» 13, » 11, » » » *maar zijn*, » » maar zij zijn".
» 14, » 5, » *de Sperwer*, » » Sperwer".
» 14, » 7, » *de Adder*, » » Adder"
» 15, » 13, » 21, » » en 21".
» 18, » 5, » 1, » » 10".
» 18, » 15, » *Het kapitaal*, » » Het gezamenlijk kapitaal".
» 18, » 21, » *strekken*, » » strekten".
» 21, » 7, » *die*, » » drie".
» 21, » 8, » *Zondagswerk*, » » Zendingswerk".
» 22, » 12, » *i. p. in*, » » i. p. i.".
» 22, » 20. » *genoten* 1300, » » genoten ruim 1300".
» 22, » 21, » *communicanten*, » » communianten".
» 23, » 2, » *zijn intrede*, » » zijne intrede".
» 23, staat 2 maal op reg. 1 v. o.: *een*, » » één".
» 24, reg. 1, staat: *wordt*, lees: » werd".
» 24, » 3, » *Guayana*, » » Guyana".
» 24, » 3, » *kolonien*, » » kolonie".

Bladz. 24, reg. 26, v. o. staat: *over 1857 is*, lees: » over 1857, is".
» 25, » 4, staat: *provisioneel voor*, » » provisioneel, voor".
» 25, » 4, » *een jaar*, lees: » één jaar".
» 25, » 20, v. o. staat: *hoogte*, lees: » lengte".
» 25, » 19, » » » *Gouvernement-arbeiders*, lees: » gouvernements-arbeiders".
» 26, » 20 en 21, » *zoowel blanken kleurlingen als negers*, lees: » zoowel blanken, kleurlingen als negers".
» 26, noot, staat: *ia*, lees: » is".
» 27, reg. 3, staat: *welke*, lees: » die".
» 27, » 9, v. o. staat: *vergelijkenden*, lees: » overgelegden".
» 28, » 6, » f 12,323.85, » » f 12,333.85".
» 28, » 20, » *uitkomst*, » » inkomst".
» 28, » 18, v. o. » *producten-jaar*, » » productie-jaar".
» 29, » 8, » » » *ontwaren*, » » erkennen".
» 30, » 21, » 1516, » » 1586".
» 30, » 25, » *zijn.*, » » zijn".
» 30, » 26, » *zegt de Gouverneur*, lees: » zegt de Gouverneur nog".
» 30, » 18, v. o. » *van welker*, lees: » aan welker".
» 30, » 10, » » » *bureax*, » » bureau".
» 31, » 25, » *immigraten*, » » immigranten".
» 31, » 35 en 43, » *Madera*, » » Madeira".
» 31, » 19, v. o. » *de*, » » die".
» 31, » 17, » » » *van dit land*, » » voor dit land".
» 32, 1ste noot, reg. 1, staat: *chirurgijns-etablissement*, lees: » chirurgicaal etablissement".
» 36, reg. 8, v. o. staat: *katoen schoone*, lees: » katoen, schoone".
» 36, » 7, » » » *katoen vuile*, » » katoen, vuile".
» 37, reg. 1, staat: *quartaal*, lees: » kwartaal".
» 37, hoofd van den staat, staat: *quartalen*, lees: » kwartalen".
» 37, kolom 1, reg. 1 v. o., staat: (*ongepeld in vaten*), lees: » (ongepeld)".
» 37, » 2, » 2, staat: *f* 9000, lees: » f 90.00".
» 38, reg. 8 v. o., staat: *Petribo*, lees: » Potribo".
» 39, » 2, staat: *Kraanenburg*, lees: » Kroonenburg".
» 39, » 6 v. o., staat: *Hoogland*, lees: » Hooijland".
» 40, » 11 » » » *Slaven. Eerstgemelde*, lees: » Slaven; eerstgemelde".
» 41, kolom 1, reg. 2, staat: » *Beneden-Suriname en Thorarica*, lees: » Boven-Suriname en Thorarica".
» 41, reg. 8 v. o., staat: *Nood-Amerika*, lees: » Noord-Amerika".
» 44, kolom *verzonden naar*, staat: *Belgie*, lees: » België".
» 45, laatsten regel, staat: *J. Meijers*, lees: » J. Meijer".

In de bijlagen van het Verslag wegens Suriname.

Bladz. 52, kolom *namen*, reg. 11, staat: *F. M. Feenstra*, lees: » F. M. Teenstra".
» 52, » » » 10 v. o., staat: *C. P. van Ommeren*, lees: C. T. van Ommeren.
» 55, kolom *ouderdom*, reg. 21, staat: 19, lees: » 13".
» 62, » *namen*, reg. 18 v. o., staat: *S. N. Wekker*, lees: » J. N. Wekker".
» 64, » » » 1 » » » *H. Fereyra*, lees: » A. Fereyra.
» 71, reg. 17, staat: *groote*, lees: » grootste".
» 72, » 27, » *dan*, » » daar".
» 77, kolom 1, reg. 8, staat: *Guin Vriendschap*, lees: » Guinesche Vriendschap".
» 78, » 1, » 12, » *Sinabo en Gebré*, » » Sinabo en Gelré".
» 81, reg. 7 v. o., staat: 30, lees: » circa 30".

Bladz. 82, onderaan, staat: *8sten Maart* 1853, lees: » 8sten Maart 1858".
» 86, reg. 9 v. o., staat: *gebreken*, lees: » gebleken".
» 88, kolom 1, laatsten regel, staat: *Transportkosten*, lees: » Transportregt".
» 89, » 1, reg. 1, staat: *overgansregten*, lees: » overgangsregten".
» 90, in het opschrift boven kolom 3, 4 en 5, staat: *Werkelijke uivgaven*, lees: » Werkelijke uitgaven".
» 102, kolom 2, reg. 4, staat: *Aulorius de mindere*, lees: » Aulorius (de minderjarige)".
» 102, » 3, » 4, » *M. Ch. Lunarons*, lees: » M. Ch. Lionarons".
» 104, » 2, » 1 v. o., staat: *Waijcoubo, pl.*, lees: » Waijcoribo, pl.".
» 106, » 3, staat: *Jb. de Mirande*, lees: » Jb. de Miranda".
» 106, reg. 2 v. o., staat: 22 *plantage-slaven*, lees: » 21 plantage-slaven.
» 107, kolom 3, reg. 11 v. o., staat: *Zonder verlof*, lees: » Zonder verlofpas".
» 108, » 2, » 14 » » » *Molen*, (*F. C. van der*), lees: » Molin, (F. C. van der)".
» 108, » 3, bovenaan, staat: *J. F. Meijer, T.-Cz*, lees: » J. F. Meijer, F.-Cz.".
» 109, » 1, reg. 2, staat: 23, lees: » 22".
» 110 en 111. Hetgeen achter het volgnommer 6, in de kolommen *Aard der overtreding* en *Aanmerkingen* is vermeld, dient evenzeer voor de volgnommers 7, 8, 9, 10 en 11.

Ook hetgeen, in de aangehaalde kolommen, achter het volgnommer 13 is vermeld, dient eveneens voor het volgnommer 14.

» 112, kolom 2, laatsten reg., staat: *Zeezigt*, lees: » Zeezigt, pl.".
» 113, » 3, reg. 4, staat: *taak*, lees: » werktaak".
» 113, » 4, » 11, » *Op last van idem*, lees: » Idem".
» 113, » 4, » 12, » *Idem*, lees: » Op last van idem."
» 116, » 5, » 4, » 34, lees: » 35".
» 116 en 117. Hetgeen achter het volgnommer 37, in de kolommen *Aard der overtreding* en *Aanmerkingen* is vermeld, geldt ook voor de volgnommers 38 en 39.
» 118, kolom 2, reg. 12, staat: » *dem*, lees: » Idem".
» 118, » 4, » 11, » » *Frobie*, lees: » Trobie".
» 118, onderaan, staat: *NB. Volgens dezen staat blijkt*, lees: » NB. Uit dezen staat blijkt".
» 127, opschrift, staat: 1*e. quartaal* 1857, lees: » 1e. kwartaal 1857".
» 127, kolom 2, reg. 4, staat: *brutaliteit en uitlating*, lees: » brutaliteit, luiheid en uitlating".
» 129, opschrift, staat: *van* 1856, *N*°. 10, *opgelegde straffen*. 2*e. quartaal* 1857, lees: » van 1856, G. B. N°. 10, opgelegde straffen. 2e. kwartaal 1857.
» 129, kolom 2, reg. 6 v. o., staat: *mede-eigenaar*, lees: » een mede-eigenaar".
» 132, bovenaan in den staat, tusschen de lijnen, staat: *I. De straf bij artt.* 17 *en* 30 *bedoeld*, lees: » I. De straf bij artt. 17 en 30 § *a* bedoeld".
» 133, staat in het opschrift en in de kolom Aanmerkingen, reg. 5 v. o.: *quartaal*, lees: » kwartaal"
» 135, kolom 2, reg. 5, staat: 1*dem*, lees: » Idem",
» 135, » 2, » 15 v. o., staat: *Willikeurig*, lees: » Willekeurig".
» 135, » Aanmerkingen, reg. 1, staat: *quartaal*, lees: » kwartaal".
» 136, » 1, reg. 10 v. o., staat: 68, lees: » 58".
» 140, staat onder N°. 3 in kolom 2: *Plantage Guineesche Vriendschap*, lees: » plantage Guinesche Vriendschap".
» 141, opschrift, staat: 4*e. quartaal* 1857, lees: » 4e. kwartaal 1857".
» 141, kolom 2, reg. 6 v. o., staat: *door door den bevelhebber*, lees: » door den bevelhebber".
» 142, laatste kolom, reg. 1 tot en met 8, staat: 1 *October*, lees: 7 October".
» 143, kolom 2, reg. 2, staat: *gedeleguеerd*, lees: » gedelegeerd".
» 142 en 143. Hetgeen achter het volgnommer 20, in de kolom *Aanmerkingen* is opgeteekend, geldt ook voor het volgnommer 21.

Bladz. 148 en 149. Hetgeen, achter het volgnommer 106, in de kolom *Aanmerkingen* is opgeteekend, slaat ook op het volgnommer 107.
» 149, kolom 2, reg. 10 v. o. staat: *melassie*, lees: » melasse".
» 150, » 2, » 6, staat: *Plantage Hamburg*, lees: » Idem".
» 150, » 3, » 6, » *A. C. Wois*, lees: » Idem".
» 150, » 2, » 7, » *Idem*, lees: » Plantage Hamburg".
» 150, » 3, » 7, » *Idem*, » » C. A. Wois".
» 150 en 151. De accolade in de kolom *Aanmerkingen*, achter de volgnommers 116 tot en met 120 geplaatst, behoort zich uit te strekken tot het volgnommer 121.
» 151, kolom 2, reg. 3, moet worden aangevuld met: » Verwijdering gedurende vijf dagen".
» 151, » 2, » 8, staat: *Verwijdering gedurende vijf dagen*, lees: » Idem".
» 154, » 3, » 10 v. o. staat: *laatstgenoemd artikel, gewijzigd*, lees: » laatstgenoemd artikel gewijzigd".
» 161, » *Aanmerkingen*, reg. 2 v. o. staat: *Idem. Hersteld*, lees: » Hersteld".
» 162, » 4, reg. 8 v. o. staat: *Ornamibo, divisi Para*, lees: » Ornamibo, divisie Para".
» 164, » 4, » 4, staat: *Sinabó en Gelré*, lees: » Sinabo en Gelré".
» 164, » 5, » 15, » *Idem*, lees: » Tot daarstelling van slavenwoningen".
» 166 en 167. Hetgeen, achter het nommer van orde 70, in de kolom *Aanmerkingen* is vermeld, geldt ook voor de nommers van orde 71, 72, 73 en 74.
» 168 » 169. Hetgeen, achter het nommer van orde 80, in de kolom *Aanmerkingen* is vermeld, geldt ook voor de nommers van orde 81 en 82.
» 173, reg. 10 v. o. staat: *J. W. Terges c. s.*, lees: » J. F. Werges c. s.".
» 179, » 17 » » *slaven*, lees: » slavin".
» 180, » 17, » *J. C. Nussy Jr.*, lees: » J. C. Nassy Jr.".
» 180, » 18 » » *klagte van*, lees: » klagte door".
» 180, » 3 » » *Kappewerie*, » » Kappawirie".
» 181, » 25, » *D. C. O'Fervall qq.*, lees: » D. C. O'Ferral qq.".
» 187, » 3 » » *Cornelis c. s., aankomende de plant. Hooyland*, lees: » Cornelis, aankomende de plant. Hooyland c. s.".
» 188, » 4, » *A. Kennedy c. c.*, lees: » A. Kennedy c. s.".
» 188, » 9, » *deze*, lees: » dezen".
» 188, » 13, » *Joh. Chandler*, lees: » John. Chandler".
» 188, » 8 » » *moeten*, lees: » moesten".
» 190, » 19 » » *R. B. Bibaf*, lees: » R. B. Bibas".
» 190, » 16 » » *Junij en voorts 14 Junij e. k.*, lees: » Junij jl. en voorts 14 Julij e. k.".
» 190, » 3 » » *door haar van*, lees: » door haar aan".
» 191, » 18 en 19 » *Arrius*, lees: » Arrias".
» 193, » 16, » *H. J. Blanche*, lees: » H. J. Blancke".
» 193, » 10 v. o. » *pikel*, lees: » piket".
» 194, » 12, 27, 28 en 31, staat: *Kroonenberg*, lees: » Kroonenburg".
» 194, » 20, staat: *Kappewerie*, lees: » Kappawirie".
» 194, » 28, » *van den slaaf*, lees: » door den slaaf".
» 196, » 20 v. o. » *drie klaagster*, » » drie klaagsters".
» 197, » 27, » *bestaan*, lees: » bestonden".
» 198, » 12, » *getuigenverhoord*, lees: » getuigenverhoor".
» 198, » 19, 20, 21 en 22, staat: *MacKenzie*, lees: » Mac-Kenzie".
» 198, » 6 v. o. staat: *Heilbron, klagte*, lees: » Heilbron. Klagte".
» 200, » 9, » *Baëza, brengt*, lees: » Baëza. Brengt".
» 200, » 15 » » *Wergen*, lees: » Werges".
» 201, » 4, » *vergoedir*, » » vergoeding".
» 201, » 8, » *voernoemde*, lees: » voornoemde".

Bladz. 202, reg. 1 v. o. staat: *Kappewerie*, lees: » Kappawirie".
» 203, » 10, » *weris-hutti*, » » weris-hatti".
» 206, » 11, » *gevonden*, » » verklaard".
» 206, » 3 » » *door het moedwillig*, lees: » door moedwillig".
» 208, » 5, » *MacKenzie*, lees: » Mac-Kenzie".
» 210, » 2 » » *J. Cordosa*, » » J. Cordova".
» 211, » 2, » *hem*, lees: » haar".
» 215, » 10, » *D. B. Mesquita*, lees: » D. B. de Mesquita".
» 217, » 14, » *vermits*, lees: vermist".
» 220, » 2 » » *de eerste*, lees: de eerstgenoemde".
» 222, reg. 19, staat: *Kappewerie-land*, lees: » Kappawirie-land".
» 226, » 4, » *von Leibeherr*, » » von Liebeherr".
» » » 14, » *Ephaïmszegen*, » » Ephraïmszegen".
» 229, » 18 v. o., staat: *des Fouches*, lees: » des Touches".
» 230, » 12 staat: *Arans*, lees: » Avans".
» » » 3 v. o., staat; *Sanssousie*, lees: » Sanssouci."
» 240, kolom 3, reg. 8, staat: *De sleaf April*, lees; » De slaaf April."
» » » » » 2 v. o. staat; *Mascru*, lees » Mascre".
» 243, » *aanmerkingen*, reg. 1, staat: *achter de plantage*, lees: » achter de verlaten plantage".
» » » 1, reg. 2 v. o., staat: *Janson*, lees: » Jason".
» 255, laatsten regel, staat: 1837, lees 1857.
» 265, kolom I, reg. 2, v. o., staat: 4 *zweepslagen*, lees: » 40 zweepslagen".
» 266, » 4, » 2, staat, 25, lees: » 35".
» 271, onderaan, staat: (*get.*) *Schimpf*, lees: » (get.) C. P. Schimpf".
Bijlage G. G., kolom 45, reg. 2, staat: 84, lees: » 14".
» » » 53, » 3, » 575, » » 565".
» H.H., » 4, » 1, » 631, » » 613".
» » » 4, totaal, » 2314, » » 3214".
» » staat, zoowel in kolom 65 zelf als in het totaal: 13, lees: » 3".
» » voorlaatste kolom, reg. 2, staat: 23, lees: » 13".
» » » » totaal, staat: 41, lees: » 31".
Bladz. 276, in het opschrift boven kolom 4 en 5, staat: *Melassie*, lees » Melasse".
» 278, laatste kolom, reg. 5, staat: f 15,59320, lees: f 15,593.20.

Verslag wegens Curaçao en onderhoorigheden.

Inhoudsopgave. Bladz. VI, reg. 7 v. o., staat: *voor het 8e*, lees: » over het » 8ste".
Bladz. 280, reg. 6, staat 46, lees: » 47".
» 281, » 3 v. o, staat: *B. Algemeen gewestelijk beheer*, lees: » B. Algemeen en gewestelijk beheer.
» 289, » 3 en 4, staat: *huwelijke*, lees » huwelijken".
» » » 24, staat: *van Cytrum*, lees: » van Cytrum i. p. i".
» 291 » 8 en 17 v. o., staat: *ultimo Julij*, lees: » 1°. Julij".
» » » 6 v. o, staat: *maximum*, lees: » minimum".
» 292, » 8, staat: *Govvernement*, lees: » Gouvernement".
» » » 9 v. o., staat: *M. P. Niewindt*, lees: » M. J. Niewindt".
» 293, » » v. o., staat: *noodige onderhoud*, lees: » noodige tot onderhoud".
» » » 2 » » *eene*, lees: » eenen".
» 294, » » staat: *in kolonie*, lees: » in de kolonie".
» 296, » 4 v. o., staat: *blijk*, lees: » blijkt".
» 298, » 7 » » *nieuwe gronden*, lees: » geene nieuwe gronden".
» 298, » 6 v. o. staat: *Verslag voor* 1854, lees: » Verslag over 1854".
» 299, » 15 staat: 1800 *vaten*, lees: » 18,000 vaten".

Bladz. 301, laatste regel, staat: *zoeten aardappelen*, lees: » zoete aardappelen".
» 302, reg. 10 v. o., staat: *bestaan verschillende*, lees: » bestaan in verschillende.

In de bijlagen van het Verslag wegens Curaçao en onderhoorigheden.

Bladz. 308, laatste kolom, reg. 5 v. o., staat: *Idem*, lees: » Idem".
» 310, lees in de laatste kolom, achter den 7den regel der voorlaatste: » Idem".
» 311, kolom 1, reg. 6, staat: *huisbed.*. lees: » huisbediende".
» 314, reg. 22, staat: 37,425.80^5, lees: » 37,425.30^5".
» 317, kolom, 3, laatsten regel, staat: 3,082.99, lees: » 3,082.90"
» 317, » 3 en 5 optelling, en bladz. 318, kolom 3 en 5 bovenaan, staat: f 83,782.37, lees: » f 83,782.38".
» 318, » 1, reg. 10, staat: *korting*, lees » kortingen".
» 318, lees in de 2de kolom, vóór den 9den regel der 3de f 4,865.00.
» 318, » » » » » » » 10den » » » f 1,000.00.
» 318, kolom, 2, reg. 12 en 13, moeten de uitgetrokken sommen van f 1,000.00 en f 4,865.00 vervallen.
» 318, kolom 3, reg. 9, en laatste kolom, reg. 11, staat: f 362.02, lees: » f 3.477.90".
» 318, lees in de 3de en laatste kolom, achter den 12den regel van de 2de: f 362.02.
» 318, kolom 3, reg. 10, en laatste kolom, reg. 12, moeten de uitgetrokken sommen van f 29.45 vervallen.
» 318, » 3, reg. 11, en laatste kolom, reg. 13, staat: f 3,477.90, lees » f 29.45".
» 319, » Totaal, ontbreekt geheel onderaan de som: f 140,907.15.
» 321, » 2, reg. 2, staat: f 65,100.00, lees: » f 65,000.00".
» 223, » 1, » 12, » *korting*, lees: » kortingen".
» 325, » 1, » 16, » *korting*, » » kortingen".
» 326, » 1, » 1, » *algemeeen*, » » algemeen".
» 327, » 1, » 14, » *korting*, » » kortingen"
» 330, » Omschrijving, reg. 5 v. o., staat: » *Restitutie van pensioenen van militaire weduwen*, lees: » Restitutie van pensioenen van militaire weduwen enz".
» 330, » Omschrijving, reg. 4 v. o., staat: *Diverse*, lees: » Diverse ontvangsten".
» 334, staat achter *bureaukosten* 2 maal f 800.00, lees: » f 175.00".
» 334, » » *onderwijs*, 2 maal f 175.00, lees: f 800.00.
» 337, in het opschrift boven de laatste kolom, staat: *Totalen*, lees: Totaal.
» 337, kolom omschrijving; reg. 6, staat: » » *verkoop van slaven*, lees: » » » den verkoop van slaven".
» 337, totaal van de laatste kolom, staat: f 7,592.09, lees: » f 7592.00".

In de bijlagen van het Verslag wegens de Kust van Guinea.

Bladz. 364, reg. 9 v. o., staat: *W. G. T. Derx*, lees: W. G. F. Derx.

